Gheorghe-Ilie Florescu s-a născut la 8 mai 1944, în timpul unui bombardament anglo-american, în Biserica Sf. Treime din cartierul Dudești. La vârsta de 8 ani, după arestarea tatălui său, fost detectiv la Siguranța Statului, începe să lucreze ca băiat de prăvălie, apoi ca ajutor al unchilor săi olteni care vindeau în Piața Vitan. Termină liceul, dar consideră că nu are condițiile necesare pentru a urma Facultatea de Istorie, așa cum și-ar fi dorit. Se căsătorește și, după terminarea stagiului militar, se angajează în comerțul de Stat. Între 1964 și 1971 trece, pe rând, prin toate funcțiile operative ale comerțului en-gros (primitor-distribuitor, dispecer, șef de secție al Depozitului de Delicatese Panduri din cadrul Agenției de Import).

În martie 1971, preia de la mentorul său, cafegiul armean Avedis Carabelaian, magazinul de cafea și dulciuri din Bd. Hristo Botev 10. Treptat, locul acesta devine un adevărat punct de reper al boemei artistice a Capitalei. Are aici drept clienți mari personalități ale vieții literare, artistice și medicale, dar și figuri importante din Justiție, Miliție și Securitate. La 4 martie 1977, blocul din Hristo Botev 10 se prăbușește, dar, printr-un extraordinar noroc, el scapă cu viață.

În anii '80, lupta pentru aprovizionarea noului său magazin din str. Sfinților 6 se dovedește extrem de riscantă. În aprilie 1985 e arestat și condamnat la 11 ani de închisoare. Eliberat condiționat în 1988, se angajează din nou în comerț. Participă la Revoluția română, apoi la „fenomenul Piața Universității" ca șofer personal al unor jurnaliști americani.

În octombrie 1990, suferă un accident vascular cerebral, în urma căruia rămâne cu o hemipareză pe partea dreaptă. Reînvață să scrie cu mâna stângă și, în 2007, după patru ani de muncă intensă, reușește să termine cartea de memorii *Confesiunile unui cafegiu*.

GHEORGHE FLORESCU

Confesiunile unui cafegiu

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Colecție coordonată de
OANA BÂRNA

Coperta
IOANA DRAGOMIRESCU MARDARE

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FLORESCU, GHEORGHE I.
Confesiunile unui cafegiu / Gheorghe Florescu. –
București: Humanitas, 2008
Index
ISBN 978-973-50-2208-2

821.135.1-94

© HUMANITAS, 2008

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Fă bine și aruncă-l în drum,
pentru că nu știi când îl vei găsi.

Proverb armean

CAPITOLUL 1

În ziua de 7 mai 1944 pe la prânz, pe strada Trinității, dinspre Spitalul Caritas spre Biserica Sfânta Treime, mergea un dric cu patru sicrie. În spatele dricului pășea un om în jur de 45 de ani. Se numea Ion Popescu, era fiul cel mic al preotului-paroh Nicolae. Domiciliul său era în Regie. Cu o zi înainte, Regia și întreaga zonă a Gării de Nord fuseseră bombardate masiv de aviația anglo-americană. Pierderile umane și materiale au fost însemnate. Ion Popescu, soția sa și cei trei copii se retrăseseră în timpul bombardamentului în adăpostul antiaerian. La semnalul de încetare a alarmei aeriene, lumea a început să evacueze adăpostul. Pentru siguranță, familia Popescu s-a îndreptat spre ieșirea din spate. Fiind mare aglomerație, Ion Popescu l-a luat pe băiatul cel mic, Radu, și s-a îndreptat spre intrarea principală. La un moment dat, băiatul de patru ani a fugit de lângă tatăl său spre maică-sa și cele două surori. Când se pregăteau să iasă, unul din avioanele ce survolau zona a lansat o bombă. Întreg spatele adăpostului a fost distrus, iar doamna Popescu și cei trei copii și-au pierdut viața.

Puternic marcat de această tragedie, Ion Popescu a ajuns în fața bisericii, pentru slujba de înmormântare. În acel moment, dintr-o curte din apropiere au ieșit două femei, Maria Florescu și servitoarea sa Lina, împreună cu un băiețel de patru ani, Ion, fiul Mariei. Maria era soția lui Traian Florescu, fiul cel mare al Floricăi, sora lui Ion Popescu. Preotul Nicolae avusese opt copii; Florica era cel mai mare, iar Ion, cel mai mic. Maria Florescu era gravidă în luna a noua, iar tragedia abătută asupra

familiei sale o șocase. După slujbă, Maria s-a dus acasă și nu a închis ochii toată noaptea.

Dimineața zilei de 8 mai era mohorâtă. Nori negri pluteau asupra Bucureștilor. Vâlvătaia războiului total cuprinsese aproape întreaga Capitală. Pe la ora prânzului, o puternică flotilă aeriană anglo-americană se afla deasupra cartierului Dudești. Unul dintre avioane a lansat o bombă de mare calibru, care a căzut pe strada Petre Carp, paralelă cu strada Trinității, exact pe casa aflată în spatele celei de la numărul 96 din Trinității, unde locuia familia Florescu. Chiar atunci, Maria Florescu, împreună cu fiul său Nelu și servitoarea Lina, trecea drumul și intra în biserică, punându-și speranța în Dumnezeu. În momentul detonării bombei, Maria Florescu avea gura încleștată, astfel încât i s-au spart ambele timpane.

Traian Florescu era detectiv clasa I în cadrul Siguranței Naționale, Brigada a II-a contra comuniștilor. Plecase în jurul orei 5 dimineața la serviciu. Încercase cu ceva timp în urmă s-o ducă pe Maria în Oltenia, la surorile ei, dar nu reușise. Intrând în biserică, Maria s-a așezat în dreptul icoanelor Sfinților Gheorghe și Ilie. Aproape imediat i s-a rupt apa, iar Lina și copilul au ieșit după ajutor. Pe la orele 14, Maria a născut un băiat.

O jumătate de oră mai târziu, Traian și Lina pășeau în biserică. Pentru că soția și fiul său erau încă legați, Traian a rupt cu mâinile cordonul ombilical. Avea cu el o pungă cu lămâi. Când și-a văzut copilul galben ca ceara și cu ochii injectați, i-a stors o lămâie în ochi, l-a luat în brațe și s-a îndreptat în fugă spre casa profesorului dr. Marcu Cajal din strada Anton Pann. Lina a dus-o imediat pe Maria acasă. Cei doi soți au hotărât să-i pună copilului numele de Gheorghe-Ilie.

De atunci încolo, cei doi sfinți urmau să-și spună cuvântul în viața mea, căci eu sunt acel copil. Ursitoarele aveau să-mi traseze viața sub imperativul bine-cunoscutei devize „Fă-mă, mamă, cu noroc și aruncă-mă în foc". Bomba căzută pe strada Petre Carp a fost singura lansată în timpul războiului asupra cartierului Dudești, care a rămas intact până în 1987, când regimul comunist l-a demolat aproape în întregime.

Calea Dudești începea la Mihai Bravu și se termina în intersecția cu străzile Colonel Orero și Mircea Vodă. În prelungirea Căii Dudești se aflau Calea Văcărești și Calea Căuzașilor, care dădea în Splaiul Independenței. Cartierul Dudești era în vremea aceea un puternic cartier comercial. Avea o mulțime de prăvălii, magazine generale, restaurante, birturi și ateliere meșteșugărești. Predominau negustorii evrei, dar nu lipseau armenii sau grecii; ba erau și câțiva albanezi, care preparau vestita băutură răcoritoare numită *bragă*. Sigur, existau și comercianți români, dar nu erau majoritari. Vedeai multe ateliere meșteșugărești de ceasornicărie, cizmărie, ceaprazărie (de confecționat șepci și pălării), tocilărie și existau câțiva „hahami" (persoane a căror meserie era sacrificarea păsărilor vii în sistemul mozaic „cușer"). Evreii aveau drogherii, ceainării, magazine de textile, de încălțăminte, mercerii, prăvălii de fierărie și articole de uz casnic, magazine alimentare generale, băcănii. Grecii aveau simigerii, iaurtării sau iaurgerii, cofetării și restaurante. Armenii vindeau în exclusivitate cafea și alte „coloniale", cum li se spunea.

Pe Calea Dudești circulau în permanență vânzători ambulanți de covrigi calzi și bine-cunoscuții olteni cu cobilițe încărcate cu tot felul de trufandale: legume, fructe și pește proaspăt. Peștele preferat al evreilor era știuca, iar preparatul lor specific, știuca umplută, așa că oltenii aveau în cartier treabă, nu glumă, mai ales că vindeau și pe datorie, strigând cât îi ținea gura: „Ia știuca caracalina, mai frumoasă ca Gherghina!"

Venind dinspre Mihai Bravu, pe partea dreaptă era un minunat stadion numit Macabi, construit de comunitatea evreiască, iar alături o școală de meserii numită Ciocanul, care mai există și astăzi. Urma apoi un mare depozit de cherestea pe locul căruia, în anii '50, avea să se construiască Poșta Vitan, pe care o vedem și astăzi. Din dreptul Poștei Vitan plecau, în dreapta, strada Theodor Speranția și strada Vulturilor. Vizavi de Poșta Vitan, pe Dudești colț cu Vulturilor, era cinematograful Lucifer, iar pe colțul din dreapta, la intrarea pe Theodor Speranția, o mare farmacie.

Mai departe, tot pe Dudești, prima pe dreapta era strada Trinității. În curtea Bisericii Sfânta Treime se intra atât prin Calea Dudești (intrarea principală, cu numărul 61), cât și prin strada Trinității (intrarea secundară, cu numărul 99). De altfel, numele străzii venea de la biserică. Biserica Sfânta Treime era cunoscută în cartier și ca Biserica Troița. Construită în secolul al XVIII-lea de un plugar din zonă, era foarte cunoscută și frecventată de mai toată lumea creștin-ortodoxă din cartier și nu numai. În curtea ei a trăit, se pare, vestitul Hagi Tudose, cel descris de Barbu Ștefănescu Delavrancea. Pe colțul din stânga, la intrarea în Trinității, era cârciuma lui Costică Cosma, faimoasă în cartier.

Următoarea stradă după Trinității era strada Petre Carp. Venea apoi strada Traian. Prima, de la Traian, era strada Anton Pann, la mijlocul căreia, la numărul 40, se afla cea mai impozantă casă a evreilor din cartier, aparținând doctorilor Cajal, care se trăgeau dintr-o mare familie de evrei din Spania (așa-numita ramură a evreilor sefarzi). În continuare, venea strada Mircea Vodă, iar în stânga Dudeștii se legau de Calea Văcărești prin strada Colonel Orero.

Să ne întoarcem la intersecția cu Calea Mihai Bravu, de data asta pe partea stângă: mai întâi era o fabrică de textile, apoi veneau Depourile de tramvaie STB (azi RATB). Continuând drumul pe partea stângă, întâlneai Parcul Vitan, în locul căruia, azi, se află Mallul și Policlinica Vitan. Lângă parc era Piața Vitan, ce se întindea în principal pe strada Vitan, stradă care începea din dreptul Poștei; în piață se intra, așadar, atât prin Dudești, cât și prin strada Vitan. Pe Vitan, la intrarea din Dudești, se afla o mare găzărie (centru pentru vânzarea produselor petroliere). Trecând de strada Vitan, urma, pe Dudești, un restaurant, alături de care era grădina de vară a cinematografului Lucifer.

În dreptul străzii Petre Carp începea strada Dimitrie Cantemir, în capătul căreia, la colțul cu Dudești, era un alt restaurant, practic cel mai mare din zonă. La vreo 50 de metri de acest restaurant se afla cel mai mare magazin alimentar de pe Dudești.

Trecând drumul Dudeștilor dinspre strada Traian, venea apoi strada Nerva Traian. Prima stradă de la această intersecție

era Crucea de Piatră, care își trăgea numele de la o frumoasă și impozantă cruce de piatră, scrisă cu slove chirilice, ridicată în secolul al XVI-lea. În capătul celălalt al străzii Crucea de Piatră, pe partea dreaptă, se afla cel mai renumit stabiliment de „plăceri lumești", cea mai cunoscută casă de toleranță din tot orașul. După Crucea de Piatră venea cinematograful Rex. La câteva sute de metri de el se termina și Calea Dudești.

Încă de la naștere, fiind sugar în scutece, priveam, din albia în care mă legăna mama, înspre ușă: de o parte și de alta a ei se aflau două măști din ipsos – una râdea în hohote, cu gura până la urechi, cealaltă plângea de mama focului. Eu mă uitam când la una, când la alta. Când mă uitam la cea veselă, râdeam, când mă uitam la cea tristă, plângeam, lucru care a impresionat-o foarte tare pe mama. Iar tata zicea: „Ăsta o să se facă mare artist!" Însă n-a fost să fie chiar așa.

Lângă cinematograful Lucifer se afla o curte uriașă ce aparținea familiei Georgescu, proprietarii unei mari fabrici de mezeluri. La stradă aveau magazinul de prezentare și desfacere; în dreapta lui era magazinul de cafea cel mai renumit din zonă, al unor armeni veniți în urma Genocidului din Turcia făptuit în 1915 împotriva populației creștine de origine armeană. Acest magazin era tot proprietatea familiei Georgescu, ca de altfel toate prăvăliile aflate la stradă și închiriate la diferiți comercianți. Soții Georgescu erau nașii mei de botez. Petreceam mult timp în această curte în copilăria mea, privind cu admirație și curiozitate operațiunea de prăjit cafea. Independent de voința mea, ceva mă atrăgea ca un magnet înspre acest magazin. Pesemne că soarta îmi fusese deja hotărâtă: cafeaua avea să joace cel mai mare rol în viața mea.

În anul 1933, comunitatea evreiască a asfaltat strada Trinității și a construit la celălalt capăt al ei faimosul Spital Caritas, iar alături o frumoasă școală generală, numită în cartier Școala lui Malbin, după numele unuia dintre cei mai mari oameni de afaceri evrei din România, mare mason și cunoscut filantrop, Menahem Malbin. În cartier erau atunci doar trei străzi asfaltate (Trinității, Anton Pann și Parfumului). Restul erau pavate cu piatră de râu. Strada Trinității continua cu strada Romulus, care

dădea, la stânga, în strada Matei Basarab, pe care se afla, ca și azi, Liceul Matei Basarab, unul din cele mai renumite din Capitală.

Între cele două comunități, română și israelită, din zonă domnea buna înțelegere și, chiar dacă la Rebeliunea legionară din ianuarie 1941 magazinele evreiești de pe Calea Dudești au fost devastate, populația românească din cartier n-a fost implicată. În timpul Rebeliunii, mulți evrei, în special femei și copii, s-au refugiat la noi acasă, tatăl meu fiind nepot de preot și comisar în Siguranță. Mama a considerat că-i creștinește să-ți ajuți aproapele. A fi naționalist nu înseamnă să-i persecuți pe cei de altă naționalitate (vorba ceea, e bine să fii patriot, dar nu idiot!).

Primul Florescu venit în Capitală a fost Ion Florescu, născut în 1841, originar din zona Ploieștilor. Foarte curajos, a străbătut distanța spre București pe jos, prin Codrul Vlăsiei, în care la vremea aceea erau hoți și tâlhari. În drumul său prin pădure a găsit o pungă cu galbeni. Sosit în București, a început cu acești bani o frumoasă afacere cu cherestea, după care a înființat un întreg lanț de magazine. La un moment dat, a cunoscut-o pe Ana, nepoata protopopului Tudor Economu, cu care s-a căsătorit. Protopopul, grec de origine, sosit în Țara Românească la începutul secolului al XIX-lea, este ctitorul Bisericii Sfântul Gheorghe Vechi, aflată în plin centrul Capitalei, care a fost un timp sediul Mitropoliei Ungro-Vlahiei. La căsătorie, protopopul i-a dat nepoatei Ana o pungă cu zece mii de galbeni și numeroase bijuterii de mare valoare. Ion Florescu nu s-a atins niciodată de acești bani, ei rămânând familiei. Cei doi au avut nouă fete și un băiat, al zecelea copil. La nașterea băiatului, în anul 1873, Ion Florescu, din cale-afară de fericit, l-a botezat în lapte cu numele Alexandru, după cel dintâi mare cuceritor al lumii. Alexandru s-a căsătorit cu Florica, fiica cea mare a preotului-paroh Nicolae Popescu, cunoscut sub numele „Popa Nicolae"; acesta venise în Capitală din comuna Albota, județul Dâmbovița, și a fost preot-paroh al Bisericii Troița între 1880 și 1933. În ziua de Crăciun a anului 1933, în timpul slujbei, suferă un atac de cord, decedând imediat.

Alexandru Florescu a fost secretar contabil la Serviciul Plantațiilor din cadrul Primăriei Generale a Capitalei. Era un om înalt, pedant, elegant. Purta întotdeauna pălărie, bineînțeles conform sezonului. La căsătoria lui cu Florica, preotul Nicolae le-a dăruit mirilor o casă cu șase camere pe strada Trinității la numărul 96, vizavi de biserică. Strada se termina la numărul 98, unde se aflau cârciuma și casa vestitului Costică Cosma. Preotul Nicolae era în permanent conflict cu cârciumarul, firește din cauza chefurilor cu lăutari desfășurate alături de biserică. Din căsătoria lui Alexandru cu Florica au rezultat cinci băieți: Traian, Teodor, Ion, Constantin și Nicolae. Traian s-a născut în ziua de 24 iulie 1911, mama sa având 27 de ani.

În vara lui 1921, Alexandru, venind acasă deranjat la stomac, a cerut soției sale Florica să-i dea niște săruri, folosite în astfel de cazuri. În casă se afla și preoteasa Ioana, mama Floricăi. În dulapul în care se aflau sărurile, familia ținea și niște chimicale pentru curățarea pălăriilor de paie, la modă în vremea aceea. Nu se știe care din cele două femei a confundat borcanele, dându-i în loc de medicament otravă; până seara, Alexandru Florescu a decedat. În anul 1924 moare și Florica de inimă rea, cum se spune în popor. Între cele două familii, Popescu și Florescu, se produce ruptura. Bunicii dinspre mamă, preotul Nicolae și preoteasa Ioana, preiau cei cinci copii. La scurt timp, doi dintre ei, Constantin și Nicolae, decedează prematur.

În anul 1925 sosește în București Maria Tănasie, a șaptea fiică a lui Ion (Nițu) Stan Tănasie din comuna Ghioroiu, județul Vâlcea. Se spune că, la nașterea Mariei, Nițu ar fi aruncat cu barda spre cer, mânios din cale-afară că din șapte copii nici unul nu era băiat. Ion și nevasta sa, Ioana, erau cunoscuți în comună drept niște oameni vrednici, buni agricultori și crescători de animale; munceau din răsputeri să agonisească pentru cele șapte fete cât mai multă avere, în special pământ și pădure. După Revoluția bolșevică din Rusia, din 1917, cel mai mare proprietar de pământuri din zonă și-a scos la vânzare moșiile și întreaga comună a început să se agite. Din Ghioroiu au plecat foarte mulți olteni la București, majoritatea ocupându-se cu

comerțul ambulant, așa-numiții „olteni cu cobilița"; printre ei s-a aflat și unchiul Mariei, Mitru Stan Tănasie, vestit în zona Dudeștilor sub numele de Stan Păpușă, căci era bărbat frumos, brunet, înalt, cu părul cârlionțat și ochii verzi. Se pare că multe cucoane se dădeau în vânt să fie servite de acest „juvete".

Printre clienții lui Mitru Stan se afla și cârciumarul Nae Țapu de pe strada Vitan. Cârciuma lui era frecventată în special de camionagii (cărăuși), meseriași de tot felul și majoritatea comercianților ambulanți olteni. Afacerile lui Nae mergeau din plin, așa că la un moment dat, într-o discuție cu Mitru, cârciumarul și-a exprimat dorința să angajeze pe una din nepoatele acestuia, ca s-o ajute pe cucoană la bucătărie. În familia lui Ion Stan Tănasie, toată lumea muncea din răsputeri; la trei ani, Maria îngrijea de gâște, la patru–cinci ani de porci, de la șase ani pleca la câmp cu oile. Celelalte surori își ajutau părinții la munca câmpului. În anii 1923–1925, întreaga zonă a cunoscut o mare secetă, la care s-a adăugat o invazie de omizi de stejar, omizi care atacau adeseori și omul. Când Mitru i-a propus fratelui său Ion s-o dea pe Maria la București, acesta a acceptat, mai ales că simbria era bunicică. Maria a fost repede îndrăgită de toată lumea. Cucoana o lua în fiecare duminică la Biserica Troița la slujbă; adeseori mergea și singură. De distracție nu putea fi vorba, deoarece banii câștigați îi trimitea familiei.

La un moment dat, a atras atenția bătrânului preot-paroh Nicolae, care i-a solicitat cârciumarului Nae Țapu să-i dea lui pe Maria, cârciuma nefiind un loc prea bun pentru o astfel de fată. Neputând să-l refuze pe părinte, care-l botezase și-l cununase, Nae a acceptat, astfel că, la nici doi ani de la venirea în București, Maria a intrat ca menajeră în casa preotului Nicolae Popescu. În casă era un permanent du-te-vino, un „pun-te masă, scoală-te masă". Părintele nu prea avea neamuri, în schimb preoteasa Ioana era vizitată tot timpul de o mulțime de rude și se zice că bărbatul ei se exprima către cei trei nepoți astfel: „Măi taică, măi, ascultați la mine: neamurile bărbatului miros a căcat, iar neamurile femeii miros a parfum."

După moartea Floricăi, părintele Nicolae închiriase casa din Trinității 96 unui vestit pastramagiu evreu, Avram Goldstein.

Specialitatea lui era „păstrama" de gâscă, foarte apreciată mai ales de comunitatea evreiască. (Ficatul și pastrama de gâscă jucau un rol important în meniul fiecărei case de evreu care se respecta, alături de știuca umplută.) La un moment dat, relațiile dintre preotul Nicolae și pastramagiul Goldstein se înrăutățesc, din cauza degradării imobilului închiriat. Domnul Goldstein avea o fiică foarte atrăgătoare, Estera, și se pare că, între patru ochi, domnul Goldstein i-ar fi zis părintelui Nicolae că „n-ar strica" să se amestece sângele celor două familii. Se spune că între Traian și Estera tocmai se înfiripase o frumoasă poveste de dragoste când părintele Nicolae a reziliat contractul de închiriere, iar pastramagiul Goldstein a trebuit să-și găsească altă locație. La majorat, cei trei frați, Traian, Teodor și Ion (Jean), intră în posesia imobilului din Trinității 96.

Cu excepția mezinului, băieții părintelui Nicolae au îmbrățișat meseria armelor, toți luptând în Marele Război (Primul Război Mondial) ca ofițeri. După război, Petre Popescu, fiind colonel, a devenit comandantul Garnizoanei Sibiu. Dumitru, tot colonel, a ajuns comandant de regiment. Fiul cel mic, Ionel, a fost maistru la Uzinele CFR Grivița. Ionel a intrat, încă de la începuturile sale, în mișcarea comunistă, fiind decorat de Nicolae Ceaușescu în 1971 cu Medalia de Aur a PCR cu ocazia împlinirii a 50 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român. Întotdeauna familia a cârtit, acuzându-l că s-a dat cu Satana; mulți au pus tragedia care s-a abătut asupra întregii sale familii pe seama „înfrățirii cu Antihristul". Fiica cea mică a preotului Nicolae, Marioara, a cunoscut la Paris un ofițer sârb, Constantinovici, bun prieten cu frații săi, cu care s-a căsătorit și a avut doi băieți.

La moartea surorii sale Florica, în 1924, colonelul Petre Popescu, căsătorit cu o săsoaică din Sibiu, l-a luat la ei pe Jean pentru o perioadă, astfel încât, la revenirea în București, acesta nu prea mai știa românește: în casa unchiului său învățase perfect limba germană, lucru ce i-a prins bine în viață.

Cei doi frați, Traian și Teodor, semănau fiecare cu cele două neamuri: Traian cu Floreștii, iar Teodor cu Popeștii, atât fizic, cât și, mai ales, la caracter. Astfel, cei doi, încă de la moartea

părinților, „au tras" fiecare spre neamul „lui". Teodor era, se pare, flebețea preotesei Ioana, iar Traian, preferatul bunicii din partea tatălui, Ana. Având nouă fete, fiecare la casa ei (căci fiecare primise o casă la măritiș), bunica Ana s-a ocupat îndeaproape de acest nepot, învățându-l multe lucruri de viață și în special limba franceză, pentru că nepoata protopopului Tudor primise o educație aleasă, fusese la pension, iar franceza era a doua sa limbă.

După moartea bunicii Ana, Traian a revenit în casa bunicilor materni, dar frecventa și casele mătușilor sale din partea tatălui. Mergea uneori la „Bărbosul" Dumitrescu, soțul mătușii sale Zoe, proprietarul Abatorului București de pe Splaiul Independenței. Zoe Florescu era o adevărată mondenă, iar numele ei este menționat în presa vremii ca al uneia dintre cele 20 de persoane participante, la 27 mai 1896, la prima proiecție cinematografică din București. Împreună cu soțul ei, Zoe mergea foarte des în casa surorii sale Ecaterina. Aceasta era căsătorită cu un comerciant grec din Hania, principalul oraș de pe insula Creta, Nicola Haniotachis. După naturalizare în România, grecul și-a luat numele de Niculescu.

Soții Niculescu au avut trei copii, două fete și un băiat, Emil (Manolică), Eliza (Lizica) și Lucia (Lucica), iar Traian își petrecea adesea timpul cu verișorii săi. Nicola Haniotachis, alias Niculescu, se înrudea cu familia Fotino din România, familie care a dat țării un episcop și pe marii actori Mișu Fotino (tatăl) și Mihai Fotino (fiul).

În timpul Primului Război Mondial, a sosit în România o delegație militară a Franței, condusă de generalul Berthelot. Din delegație făcea parte un tânăr ofițer, Pierre Domette. Fiica Ecaterinei, Eliza, l-a cunoscut și cei doi s-au căsătorit. Din această căsătorie a rezultat un băiat, Jean. În 1948, după naționalizare, familia Domette a părăsit România, emigrând în Franța. Proaspăt sosit aici, colonelul Domette primește misiunea de a pleca în Mexic, ca reprezentant al unei mari companii franceze de armament. Jean Domette a părăsit România după terminarea liceului. Studiile universitare și le-a continuat la Paris și în SUA. În prezent este profesor de drept la Universitatea din Ciudad

de Mexico. Soția sa, Irma, face parte din înalta societate mexicană și este o pictoriță cunoscută. Au împreună doi băieți, Juan (Jean 2) și Pedro (Pierre 2), și o fată, Irma (Irma 2). Irma 2 are o fiică, pe Irma 3. În România, Pierre Domette, acest important om de afaceri român de origine franceză, avea puternice relații de amiciție cu înalte personalități ale societății din acea vreme; o relație mai aparte avea cu Gabriel Marinescu, pe atunci prefectul Poliției Capitalei, ambii fiind masoni.

Lucica Niculescu s-a căsătorit cu un cunoscut avocat, Athanasiu, și a avut cu acesta o fiică, Pierrette, botezată de sora ei Eliza și soțul său Pierre, al cărui nume îl și poartă. Pierrette, decedată în 2006, a desfășurat o activitate prodigioasă de medic cercetător în cadrul Institutului de Virusologie Ștefan Nicolau, fiind zeci de ani unul dintre principalii colaboratori ai profesorului dr. Nicolae Cajal.

Emil Niculescu a fost ofițer de artilerie și s-a căsătorit cu o frumoasă grecoaică, Caliopi, cu care n-a avut copii. Se spune că, în timpul războiului, fiind șeful unui ofițer pe nume Emil Bodnarenco, a avut unele probleme cu dezertarea acestuia la inamic, inamic care, la vremea aceea, era marele nostru vecin de la răsărit, Uniunea Sovietică. Unitatea sa se afla chiar pe graniță. Emil Bodnarenco era membru marcant al PCR, după război devenind, sub numele de Emil Bodnăraș, ministru al Forțelor Armate ale RPR și chiar vicepreședinte al Consiliului de Stat sub conducerea Marelui Cârmaci, Nicolae Ceaușescu. Se pare că a avut un rol important în alegerea în fruntea PCR și a Statului a lui Nicolae Ceaușescu. După război, Emil Niculescu, colonel de artilerie în rezervă, s-a retras în vila sa din Otopeni, aflată într-o superbă plantație de pomi fructiferi, lângă liziera pădurii Băneasa. La intervenția lui Emil Bodnăraș, nu i s-a naționalizat vila, dar, la intrarea comunei Otopeni pe drumul glorios al cooperativizării agriculturii, s-a înscris cu întreaga sa avere în CAP.

Micuța olteancă Maria s-a integrat destul de repede în familia preotului Nicolae Popescu. Era frumoasă, harnică și ascultătoare. Foarte evlavioasă, a atras imediat simpatia și dragostea bătrânului preot și a preotesei sale, ceea ce l-a determinat pe

cel dintâi să recomande nepoților săi, și în special lui Traian, „să n-o scape din mâini". La moartea lui Nicolae, preot-paroh a fost numit cel de-al doilea preot al bisericii, Heracles Eftadiadis, grec de origine. Preotul Nicolae a fost înhumat chiar în curtea bisericii, la intrarea dinspre strada Trinității, sub un nuc sădit de el cu circa 20 de ani în urmă (sub același nuc avea să fie îngropat și preotul Heracles în 1953).

Rămasă fără serviciu, Maria se înapoiază imediat în comuna natală. Cam la o săptămână, Traian se prezintă în comuna Ghioroiu la părinții Mariei și o cere în căsătorie. Cu binecuvântarea acestora, cei doi revin în București și se căsătoresc. Traian o prezintă familiei pe soția sa. Pierre Domette intervine pe lângă Gabriel Marinescu să-l primească pe Traian la o școală de poliție din cadrul Prefecturii. La început, Traian a fost repartizat la Controlul Străinilor din cadrul Poliției Capitalei. Așa o reîntâlnește pe Estera Goldstein, venită pentru a-și întocmi formele de părăsire definitivă a țării, împreună cu soțul său, comerciant de pe Lipscani, și se vede cu ea în mai multe rânduri. După câtva timp, trece la Arestul Poliției Capitalei. Aici cunoaște o serie de deținuți celebri, printre care pe profesorul Constantinescu-Iași, membru marcant al conducerii PCR. Acești activiști comuniști erau extrem de utilați, mai precis aveau asupra lor mari sume de bani ascunse în căptușeala hainelor, cu care își cumpărau anumite lucruri, bineînțeles cu complicitatea polițiștilor de serviciu. Traian Florescu le cumpăra adeseori hrana dorită, chiar de la Capșa, ba uneori din banii lui. În timpul Rebeliunii legionare din ianuarie 1941, a întârziat o zi trimiterea deținutului Constantinescu-Iași la închisoarea Jilava, salvându-i acestuia viața. După 1941 trece la Siguranța Statului, Brigada a II-a contra comuniștilor. În ianuarie 1943 revine la Poliția Prefecturii Capitalei ca detectiv clasa I, unde îl prinde sfârșitul războiului. După evenimentele de la 23 August 1944 și în special după venirea trupelor sovietice, PCR își introduce propriii agenți în poliție: sunt cei care vor conduce represaliile împotriva studenților din 8 noiembrie 1945; în fruntea lor era comisarul-șef Ion Șulea, un vechi activist PCR.

În această perioadă, Partidul Comunist, prin agenții săi, deveniți angajați ai Prefecturii Poliției Capitalei, organizează și execută numeroase confiscări de bunuri și alimente pentru economatul Ministerului de Interne, în comunele din jurul Capitalei. Printre agenți se remarcă un fost militar TR-ist (cu termen redus) din Armata Română, reîntors de pe front, grec de origine, născut la Cernavodă, Dumitru Ceacanica. Acesta, proaspăt numit de PCR ca simplu agent de poliție absolvent de gimnaziu, urcă apoi vertiginos pe scara ierarhică, de la ofițer judiciar până la gradul de general, fiind azi cotat în istoria criminalisticii comuniste din România ca unul dintre cei mai renumiți experți ai săi. După toate probabilitățile, el este principalul artizan al gravei erori judiciare comise asupra cetățeanului Gheorghe Samoilescu, intrată în istoria criminalisticii sub denumirea „Cazul Anca", după numele victimei, o fată de la Sibiu venită să dea admiterea la facultate la București și ucisă cu bestialitate. Considerând că e vorba de procedee banditești, de tip mafiot, Traian Florescu refuză să ia parte și demisionează din Poliție la sfârșitul anului 1945, retrăgându-se împreună cu familia în Oltenia.

Primul copil al soților Traian și Maria Florescu, Ion (Nelu), s-a născut la București la 4 iulie 1940. Am urmat eu, în 1944. În toamna lui 1946, acolo, în Oltenia, li se mai nasc, prematur, doi gemeni, Petru și Pavel, dar nu supraviețuiesc, mor la scurt timp de la naștere. La 15 mai 1949, soților Florescu li se naște unica fată, Alexandra, iar pe 6 octombrie 1951, ultimul copil, Nicolae. În 1947, în urma secetei ce a cuprins întreaga țară, familia se reîntoarce în Capitală. Până în vara anului 1952, mai precis până în 20 iulie 1952, tata lucrează ca arhivar-șef la Energo-Montaj București. Până la aceeași dată mama a fost casnică.

La izbucnirea războiului, Teodor Florescu este mobilizat pe loc contabil în cadrul Ministerului Agriculturii. Mezinul Jean e trimis pe front, ajunge până la Cotul Donului, de unde revine, în retragere, și, după actul de la 23 August 1944, pleacă pe frontul de vest, până în Munții Tatra, unde îl prinde sfârșitul războiului. Se căsătorise puțin înainte de începutul războiului cu Tatiana, originară din Câmpia Turzii.

La 20 iulie 1952, un comando al Securității Statului comunist ne înconjoară casa în jurul orei 2 dimineața și-l arestează pe tata (cu mandatul nr. 64 din 1 iulie 1952), sub pretextul că trebuie să dea niște declarații la Miliție. Este dus împreună cu alți foști colegi în Gara de Nord și urcat la clasa I într-un tren de lux, aflat pe o linie secundară. La un moment dat, trenul este oprit în plin câmp și deținuții sunt urcați în dube lipsite de aerisire corespunzătoare. La urcarea în dubă, după închiderea ușilor, tata a avut inspirația să se dezbrace complet și să se așeze lângă ușă. În timpul transportului, multora le-a fost rău; au bătut în uși și pereți, strigând: „În numele umanității, deschideți!" La sosirea în lagăr, când s-au deschis ușile, cei prezenți au avut în fața ochilor imagini de coșmar: mulți muriseră asfixiați. Erau la Canalul Dunăre–Marea Neagră. Timp de trei ani, tata a fost anchetat, torturat și privat de cele mai elementare drepturi umane.

În momentul arestării lui, mama era la țară, cu ceilalți frați ai mei, doar eu aflându-mă atunci cu tata. Am fost imediat încredințat unchiului meu Teodor, care avea și el doi băieți, Nicolae și Mihai. La câteva zile, mama a revenit în Capitală și astfel a început o lungă perioadă de restriște, de privațiuni de tot felul.

Reîntors de pe front, unchiul Jean își reia vechea meserie de contabil (fiind absolvent al Liceului Comercial, la fel ca frații săi, Traian și Teodor) și cunoaște în casa unchiului său Petre Popescu, veteran și erou de război, pe sora unui fost camarad de arme, Petre Balaci. Soră medicală și combatantă a războiului pe ambele fronturi, Ana Balaci s-a angajat încă de la demobilizare la Spitalul Colțea, unde a lucrat până la pensionare. În februarie 1947, cei doi hotărăsc să-și unească destinele „până când moartea îi va despărți", jurământ respectat cu sfințenie. N-au avut copii, dat fiind că unchiul Jean, odată revenit de pe front, a avut mari probleme de sănătate. Ne vizita des, înconjurându-ne pe noi, nepoții, cu toată dragostea și afecțiunea lui.

În vara lui 1952 se desfășura undeva, departe, un mare război, Războiul Coreei. România a sărit în sprijinul Coreei comuniste, primind numeroși copii orfani de război. S-a organizat pentru

acești copii, în cadrul Liceului Matei Basarab, un internat. Mama a fost angajată la scurt timp ca ajutor-bucătar. Desigur că olteanca a pus problema copiilor ei încă de la început și astfel, o perioadă, am avut hrana asigurată, până când bucătăreasa-șefă, o veche comunistă ilegalistă, ne-a numit „copii de năpârcă" și a refuzat să ne mai lase să mâncăm la cantina internatului. Deși eu și fratele meu cel mare eram elevii liceului, am fost obligați să-l părăsim. Clasa I primară am făcut-o la Școala lui Malbin (Școala generală nr. 77), iar clasele următoare, până în clasa a V-a inclusiv, le-am urmat la Liceul Matei Basarab.

În iarna 1953–1954, România a cunoscut Marele Viscol (Bucureștii, dar și întreaga țară, în special sudul României, au fost blocate de troiene de zăpadă de peste cinci metri înălțime). Viscolele puternice au paralizat viața întregii populații. Totul a început după 20 ianuarie 1954, când, în numai câteva zile, întregul București s-a blocat. Pe Calea Dudești multe tramvaie au rămas pe linii, fiindu-le imposibil să se retragă la Depourile ITB, deși acestea erau la doar câteva sute de metri. Noi, copiii, ne jucam pe acoperișurile tramvaielor și treceam de pe-o parte a străzii pe cealaltă prin numeroasele tuneluri săpate în zăpadă.

În perioada cât am fost la Liceul Matei Basarab, mi-am făcut un prieten foarte bun, colegul meu de clasă și de bancă Ioan Crăciunel, fiul unui fost cârciumar de pe Șoseaua Vitan. Tatăl său, ca și al meu, era în acea vreme deținut politic. Ambii tați construiau, prin muncă forțată, Canalul Dunăre–Marea Neagră, alături de mulți alți deținuți, acuzați de fapte închipuite doar de mintea bolnavă a conducătorilor din acea vreme ai țării. Și eu, și colegul meu eram socotiți „fii de năpârcă" pentru că proveneam din fosta clasă conducătoare a țării, cea „burghezo-moșierească", lucru ce ne-a apropiat foarte mult. După terminarea clasei a V-a, amândoi am fost trimiși la școlile din cartierul unde locuiam, iar drumurile noastre s-au despărțit o bună bucată de vreme. În clasa a VI-a am revenit la Școala lui Malbin. Mama și-a găsit un post de bucătăreasă la restaurantul Înfrățirea, aflat vizavi de Biserica Sfânta Treime, unde a lucrat până la pensionare. O vreme, cei doi frați mai mici ai mei, Sanda și Nicu, au fost încredințați de mama surorilor ei, iar eu și Nelu am

rămas în București. Eram lăsați destul de liberi, așa că adeseori făceam tot ce ne trecea prin cap. Mama era foarte tolerantă. Nu ne bătea, și noi, de fapt, o ascultam. Nu făceam rele, dar, ca orice copii nu îndeajuns de supravegheați, stăteam cam mult pe stradă.

Între străzile Vulturi și Trinității erau trei străzi mai mici, pavate cu piatră de râu: Spoitori, Nicolae Gane și Turturele. La capătul străzii Turturele a existat inițial o mare livadă, proprietatea unor greci. Înainte de război, partea din stânga a livezii a fost vândută Băncii Naționale a României, care a construit un complex de clădiri. După război, aici a funcționat o unitate militară sovietică, apoi, după 1948, ca urmare a rupturii dintre Tito și Stalin, s-a mutat Cominformul, Serviciul Secret Balcanic sau, mai bine zis, Comitetul Balcanic de Informații, ramura balcanică a NKVD-ului sovietic de la Belgrad. În aceeași perioadă a fost și asfaltată strada Turturele. Zilnic treceau înspre și dinspre strada Turturele mașini militare. Adeseori, automobile elegante străbăteau în plină viteză strada Trinității. Astfel, într-o zi, în dreptul casei babei Chița, situată la intersecția străzilor Trinității cu Spoitorilor, a apărut un Buick ultraluxos cu perdelele trase (pe atunci nu existau încă geamurile fumurii). Pentru că omorâse un câine al babei, agentul secret care supraveghea zona a fost aspru mustruluit de persoana aflată în mașină, anume generalul Walter Roman, mare luptător pentru „fericirea tuturor popoarelor", combatant pe frontul Războiului Civil din Spania de partea forțelor comuniste. De atunci, strada a fost permanent supravegheată de Serviciile Secrete, astfel încât să nu mai aibă loc asemenea „incidente". Mulți locuitori ai cartierului, în special cei care cunoșteau limba rusă, lucrau în respectiva unitate pe diverse funcții. Copiii lor o duceau bine, aveau „jimblă" (pâine albă) și multe alte bunătăți pe care ceilalți copii le priveau cu jind. În vremea aceea primeam pâine neagră pe cartelă, de multe ori insuficientă.

Mai târziu, la izbucnirea Războiului Civil din Grecia, în clădirile ocupate de Armata Sovietică au sosit refugiați comuniști greci cu familiile lor, așa că, mulți ani, pe strada Trinității a fost un trafic intens de mașini militare și ale Serviciilor Secrete.

Pe strada Spoitori, după cum rezultă și din denumire, locuiau foarte multe familii de țigani românizați (azi li se spune țiganilor romi sau rromi, dar nu știu dacă e posibil să-i numim *romi românizați*). Dincolo de Calea Dudești, din fața Poștei Vitan, începea Calea Vitan, locuită de o numeroasă populație de romi, diferită de cea din partea dreaptă a Căii Dudești. Familiile din cartier, de diverse naționalități, se înțelegeau foarte bine, mai ales că la Moscova domnea „Tătucul tuturor popoarelor", Iosif Vissarionovici Stalin. E adevărat că noi, copiii, ne mai certam, apostrofându-ne cu apelative ca „măi țărane" (pentru români), „măi jidane" (pentru evrei), „măi țigane" (pentru romi). Mulți copii de evrei comunicau imediat asta părinților, iar unii dintre ei, în special cei cu poziții înalte în noua societate socialisto-comunistă, le atrăgeau atenția părinților români și țigani. Era considerată atitudine antisemită și chiar „dușmănoasă față de clasa muncitoare", forța conducătoare în Republica Populară Română. Dar copiii care se certau a doua zi se împăcau, așa că, până la urmă, viața mergea înainte.

La arestarea tatei, unul dintre agenții care efectuau percheziția casei mi-a arătat în pod, la un moment dat, propriul lui pistol, spunându-mi că este al tatălui meu. Având doar 8 ani atunci, imediat am împrăștiat știrea, care s-a întins în tot cartierul. Fratele meu și cu mine eram copii de comisar de poliție „legionaro-fascist", așa că mama ne-a cerut să fim atenți ce și cu cine vorbim. De altfel, madam Maria Florescu se înțelegea foarte bine cu toate madamele din cartier, indiferent de naționalitate. Toate doamnele din cartier își vorbeau cu „madam". Evreicele nu uitaseră cum se purtase mama în timpul Rebeliunii legionare, astfel că multe apelau la ea pentru ajutor la menaj.

Pe strada Trinității, vizavi de casa noastră, lipită de casa parohială a Bisericii Troița, se afla o școală elementară de fete. Aici era în timpul alegerilor centru de votare, ca de altfel și la școala lui Malbin. Locuitorii erau chemați in corpore să voteze cu candidații FDP (Frontul Democrației Populare), singura ofertă electorală ce ți se făcea. Invariabil, candidatul cartierului nostru pentru Marea Adunare Națională era Eminența Sa Moses Rosen, Rabinul-șef al Cultului Mozaic și Președintele Federației

Comunităților Evreiești din România (în ebraică, Rosen înseamnă „șef" și „duce".). Spectacolul începea cu noaptea în cap. Veneau diverse formații de muzică și echipe de dansuri, numeroși oratori comuniști care împărtășeau maselor marea bucurie ce li se făcea locuitorilor prin această generoasă ofertă politică. Se cânta imnul de stat al Uniunii Sovietice, care începea cu frumoasele cuvinte „Șiraca strana maia radnaia" și, bineînțeles, imnul RPR: „Înfrățit fi-va veșnic al nostru popor cu poporul sovietic eliberator, iar dușmanii, de-ar fi să ne calce în prag, îi vom frânge în numele-a tot ce ni-i drag." Alegătorii, cuprinși de frenezie, întâmpinau marii oameni ai momentului cu bine-cunoscuta lozincă: „Ana, Luca și cu Dej au băgat spaima-n burgheji!" Și, într-adevăr, evreii bogați din cartier s-au speriat foarte tare, fiind primii care au părăsit România, emigrând în noul stat Israel.

La intersecția străzii Trinității cu strada Turturele se înalță un impozant bloc de locuințe, „blocul lui Solo", construit de un evreu bogat, Solo, probabil Solomon, care avea o filatură de bumbac pe Calea Dudești, în spatele Bisericii Troița. La parterul blocului era un magazin alimentar care, după naționalizare, a fost transformat în centru pentru vânzarea pâinii. În blocul lui Solo locuiau, în majoritate, evrei. La fiecare sfârșit de săptămână (vinerea), primeau în vizită alți evrei, rude sau prieteni. Aceștia veneau cu un scop: să-și facă baia săptămânală. Aveam mulți prieteni evrei care fie locuiau în bloc, fie veneau în vizită. La români nu se întâmpla așa ceva. La noi se aplica în special zicala „Cine are bea și mănâncă, cine nu, cu ochii se uită" sau „Fiecare cu mama lui". Spiritul acesta de întrajutorare al evreilor m-a impresionat: evreii se iubeau unii pe alții, se respectau și, chiar dacă la un moment dat aveau păreri diferite, la ei primă vorba biblică: „Nu-i niciodată prea târziu ca oaia rătăcită să revină în turmă."

În 1948, vecinului nostru de la nr. 98, Costică Cosma, i s-au confiscat cârciuma și întregul imobil. I s-au lăsat, cu chirie, ca să locuiască împreună cu soția, o cameră și un antreu, iar în fundul curții o bucătărioară. În locul cârciumii s-a înființat un atelier foto – al familiei Ionescu. Familia Cosma trăia din

fabricarea și vânzarea borșului, un borș renumit în cartier; erau oameni în vârstă și nu puteau lucra altceva. La un moment dat, au fost arestați pentru deținere și trafic de materiale prețioase (monede și bijuterii din aur). La scurt timp după aceea, o mașină a Ministerului de Interne a oprit în dreptul imobilului de la nr. 98; au coborât niște milițieni cu doamna Cosma, care era complet goală, în brațe, au așezat-o pe capacul de la căminul de apă, după care au plecat. Noi, copiii, eram chiar acolo. Ne-am anunțat mamele, care au luat-o și au dus-o în casă, dar după câteva ore doamna Cosma a murit. Imediat a sosit și domnul Cosma, adus de Miliție pentru a-și îngropa soția. Toată lumea i-a sărit în ajutor, dar fără comentarii. Tătucul de la Răsărit veghea prin reprezentanții săi, în special prin așa-zișii „delegați de stradă". Pe strada Trinității era tovarășul Șapira, un vechi membru al mișcării comuniste; poate mai erau și alții, dar operau din umbră. La puțin timp după moartea soției sale, s-a prăpădit și Costică Cosma.

Până în filatura lui Solo, pe Dudești erau trei prăvălii. Prima, lângă poarta de intrare dinspre Dudești a Bisericii Troița, era o mare drogherie aparținând familiei Friedman. Doamna Friedman era o femeie foarte frumoasă, cu păr roșu în bucle și corp de silfidă. Semăna foarte bine cu Mihaela Rădulescu, vedeta TV de azi. Domnul Friedman era și el un bărbat chipeș, plăcut de mai toate doamnele din cartier, de toate naționalitățile. Lângă drogherie se afla băcănia familiei Moscovici, iar alături, ca ultimă prăvălie, era un atelier de reparat încălțăminte.

După arestarea tatei, mergeam adesea la domnul Moscovici; eram un fel de băiat de prăvălie, stropeam și măturam în fața băcăniei. Mama făcea curățenie în prăvălie de două ori pe săptămână. Familia Moscovici fusese una din cele care se refugiaseră la noi în timpul Rebeliunii legionare când au fost devastate prăvăliile evreilor de pe Dudești. Domnul Moscovici se cunoștea încă din copilărie cu părinții mei. De altfel, a participat la procesul tatălui meu din 20 iulie 1955, ca martor al apărării. Băcanul Moscovici avea o fată, Jeana, cu care uneori mă jucam. Căpătam adesea diverse dulciuri; de altfel, pe un întreg perete al băcăniei era scris un îndemn adresat clienților: „Dați

copiilor cât mai multe dulciuri." De la domnul Moscovici am deprins primele învățăminte de comportament față de client, căci pentru el bine-cunoscuta axiomă „clientul nostru, stăpânul nostru" nu era vorbă în vânt, ci un crez de la care nu se abătea niciodată. Întotdeauna cu zâmbetul pe buze, își întâmpina de la ușă clientela și rar se întâmpla ca cineva, odată intrat în prăvălia lui, să iasă fără să cumpere ceva. În vremea aceea încă se mai dădea marfă pe credit sau, cum se spunea atunci, pe datorie. Băcanul era un om deștept, cu mult umor. Se spunea că, într-o discuție cu domnul Friedman, în timpul războiului, în care acesta i-a spus că românii capătă 2 kg de pâine, iar evreii doar 500 g, Moscovici i-ar fi spus: „Lasă, măi Harry, să le dea românilor cât mai multă pâine, să avem și noi de unde cumpăra." Întotdeauna îmi vorbea frumos și mă trata ca pe copilul lui; niciodată nu m-a pus să fac ceva ce depășea puterile mele.

Tot pe Dudești, vizavi de Biserica Troița și de strada Trinității, era un debit de tutun. Șef acolo era nea Mitică, mare mutilat de război: îi lipseau ambele picioare și o mână și avea proteze. În debit vindea și ziare. Mergeam adesea pe la el, îl ajutam să împacheteze țigările în mici pachețele de câte cinci sau zece bucăți, căci se vindeau și țigări „vărsate". Cu timpul, am început să citesc presa, ziarele *Scânteia, România liberă, Munca* și *Steagul roșu*. În toate erau dezbătute cam aceleași probleme. Într-o zi, în toate ziarele a apărut o veste ce avea să schimbe, într-un fel, mersul omenirii: vizita lui Nichita Sergheevici Hrușciov în SUA, la invitația președintelui Eisenhower. Începea marea „coexistență pașnică" a celor două sisteme politice dominante ale lumii. Pe prima pagină apăreau pozele celor doi șefi de stat, împreună cu soțiile lor. Ce m-a frapat imediat a fost aspectul labelor picioarelor tovarășei Nina Sergheevna Hrușciova: extrem de butucănoase, ca de hipopotam. Diferența între cele două femei era evidentă. Nici cea mai amărâtă precupeață din PiațaVitan nu arăta ca soția Marelui Conducător de la Răsărit.

După arestarea tatălui meu, mama a închiriat o cameră unor consăteni care se ocupau cu comerțul ambulant de legume și

fructe. La început aveau autorizație, dar ulterior li s-a interzis activitatea. Ei au continuat și fără autorizație, dar cu mari cheltuieli și riscuri. Toți vindeau la Hala Traian. Îi vizitam deseori „la locul muncii". Pe colțul străzii Traian cu Calea Călărași era un mic restaurant. La prânz veneau mai tot timpul milițienii care controlau piața și cu toții, milițieni și comercianți clandestini, se retrăgeau în acest restaurant. Eu rămâneam să le păzesc unora dintre ei taraba și chiar, dacă era cazul, să vând. Primeam instrucțiuni precise în acest sens, dar erau și răsturnări de situație. Aveam doar 8–9 ani. Mi se spunea că vor reveni într-un ceas, care de multe ori se transforma în 3–4 ceasuri. Între timp, piața se putea prăbuși, marfa se putea deprecia sau, din contră, oferta putea să fie mai mică decât cererea. Unii scoteau bani buni până la ora prânzului, așa că îmi spuneau: „Vinzi și tu cum poți; dacă scoți suma cutare e foarte bine." Și se întâmpla deseori să scot chiar de trei ori suma. Toți acești bani, care reprezentau, într-o zi bună, salariul lunar al mamei, îi dădeam ei. Întotdeauna veneam acasă încărcat cu de toate. Simțeam o mare satisfacție că-mi pot ajuta familia, sentiment ce nu m-a părăsit de atunci niciodată. Ideea de joacă nici măcar nu intra în discuție.

Sigur că nu mă ocupam cu asta în fiecare zi. Cum unchiul meu (soțul surorii mamei, Florica) și frații săi aveau în Piața Vitan prăvălii (mici magazine de legume-fructe), mergeam să-i ajut. Unchiul Ilie avea trei frați: Gheorghe, Costică și Traian, și doi cumnați. Fiecare cu prăvălia lui, toate alăturate. După serviciul la domnul Moscovici, mergeam în Piața Vitan. Făceam cam aceleași treburi, iar uneori aranjam fructele în galantare, lucru de mare migală. Merele, de exemplu, trebuiau șterse și lustruite bucată cu bucată. Asistam deseori la negocierile unchiului meu cu producătorii agricoli și la un moment dat am crezut că trebuie să-mi negociez și eu eforturile. I-am spus unchiului că doresc să-mi mărească remunerația, altfel plec. Și am plecat, pentru că n-am cedat nici unul. Trebuie să spun însă că unchiul Ilie, pe lângă mici sume, îmi dădea la plecare, pentru acasă, o sacoșă sau două cu de toate. După ce mi-am părăsit „serviciul", am trecut în piață.

Cu excepția zilei de luni, când era închisă pentru curățenie, Piața Vitan era mai tot timpul plină; joia, sâmbăta și duminica devenea foarte aglomerată. Pe atunci, țăranii veneau cu căruțe și camioane trase de cai și se înșirau de-a lungul Căii Vitan. Cine apuca un loc mai în față, adică mai spre Poșta Vitan, vindea mai bine, cine nu putea avea surprize neplăcute. De aceea, puțin după miezul nopții, mergeam cu fratele meu Nelu și așezam niște lăzi ca să ocupăm locuri mai în față. În această operațiune eram ajutat de o precupeață țigancă, Didina, care fusese botezată și cununată de străbunicul meu, Popa Nicolae. Tanti Didina n-avea copii și de la început ne-am înțeles foarte bine. Țineam la ea în curte lăzile. Pe țăranii pe care-i ajutam astfel îi ajutam și în timpul zilei, la vânzare. În acele timpuri, ei nu puteau cumpăra de la centrele de pâine, trebuiau să-și aducă pâinea de-acasă. S-a ivit astfel o nouă afacere pentru mine. Comenzile erau imense; cumpăram pâinea cu 2 lei și o vindeam cu 2 lei 50. După o vreme, afacerea s-a împotmolit, întrucât atrăsesem atenția vânzătoarelor de la centrele de pâine. Riscând să-mi pierd obiectul de activitate, am trecut la negocieri directe cu vânzătoarele: unele au acceptat, altele nu. Pentru a-mi extinde afacerea, am angajat, pe lângă fratele meu, colaboratori. La un moment dat au apărut și turnătorii, așa că am fost obligat să sistez operațiunile. Oricum, era o activitate sezonieră, desfășurată în special în perioada caldă a anului.

În restul anului, aveam alte ocupații. Vestitul „n-aveți un bilet în plus?" (la cinematograf) își făcea intrarea în viața de zi cu zi a bucureșteanului. A obține un bilet la filmul și ora dorite era pentru mulți o problemă, iar eu, ca de obicei, am fost „la datorie". Îmi amintesc că la moartea lui I.V. Stalin, în martie 1953, mă aflam chiar lângă cinema București, pe Bulevardul 6 Martie, când toți trecătorii au fost opriți, în semn de reculegere, timp de un minut. Toată lumea, nemișcată, în tăcere, aștepta sfârșitul a ceva și începutul a altceva.

În vara lui 1953 a avut loc un mare eveniment: la București s-a desfășurat Festivalul Tineretului Progresist din lumea întreagă. Imediat, pe piață a apărut pâinea albă, jimbla, la prețul de 2,20 bucata, și multe alte bunătăți ce dispăruseră de mult.

Principalele manifestări (deschiderea și închiderea Festivalului și altele) s-au desfășurat pe noul stadion din Bariera Vergului, numit 23 August. Mii de tineri lucraseră voluntar la construirea și amenajarea uriașului stadion. Fusesem în acele locuri virane cu mult timp în urmă, împreună cu chiriașii noștri, consătenii mamei, la „Sârba oltenească" săptămânală, organizată de oltenii din București, migrați în număr mare din toate ținuturile lor de baștină. Aici se produceau marile doamne ale cântecului popular, ca Maria Tănase și Maria Lătărețu. Am putut cunoaște în aceste ocazii caracterul oltenesc, cu bune și rele. Fiecare oltean licita sume mari de bani pentru „a juca hora înainte", spre bucuria și satisfacția lăutarilor.

În ziua de 21 iulie 1955, tata se întoarce acasă. Cu două săptămâni înainte avusese loc procesul, în care fusese achitat prin sentința Tribunalului Militar Teritorial București nr. 874 din 13.07.1955. Un fost coleg al lui din Siguranța Statului fusese condamnat la 10 ani de temniță grea pentru o palmă dată unui comunist. Cu doar două zile înainte, pe 19 iulie, un câine lup alsacian din vecini își înfipsese colții în obrazul meu drept și apoi în piciorul stâng, cu care l-am lovit ca să mă apăr. A urmat o perioadă grea de recuperare, pentru că, obrazul fiindu-mi foarte afectat, nu mă puteam hrăni; pe deasupra, mi s-au făcut 180 de injecții antirabice – câte două pe zi și toate în burtă.

După ce mi-am revenit, cam după un an, pot spune că „s-a dat armata jos din pod". Tata a venit din detenție cu sănătatea distrusă. N-a mai putut să lucreze niciodată. Întreaga întreținere a familiei era acum în seama mamei. Tata fiind permanent acasă, la un moment dat a izbucnit conflictul între mine și el. Era împotriva a tot ce aș fi putut face, în afară de învățătură. Totuși, în perioada aceea, duminicile, mama mergea la talciocul din Dudești-Cioplea ca grataragiu; vindea mici și cârnați-patricieni, și eu îi eram tot timpul alături. Lângă grătarul ei, un evreu vânzător de haine vechi pe nume Leibovici, poreclit Sârmă, era vedeta de necontestat a talciocului; fiind momentul de maxim al migrației populației evreiești spre Israel, avea marfă din belșug. Știa el niște formule magice: „Cadouri, surprize, ia de iarnă, ia de vară, fel de fel etc.", prin care atrăgea o mulțime

de oameni, cumpărători sau simpli gură-cască. Încet-încet, i-am câștigat încrederea și simpatia, astfel încât o perioadă am fost colaboratorul lui, în sensul că-i dădeam la mână unele lucruri, ba și vindeam în locul lui, atunci când, pentru scurt timp, pleca.

După 1958, comerțul particular s-a desființat. Comercianții evrei, în mare parte, au emigrat și doar câțiva au rămas în țară în cadrul comerțului de Stat. Soții Friedman plecaseră, urmați de familia Moscovici. Nimic nu mai era ca înainte. Unchii mei au devenit aprozariști, salariați la Stat. Una dintre surorile mamei mele, Caterina, avea doi băieți, Costică și Nicolae; ambii fuseseră comercianți particulari și acum erau la Stat. Nicolae, mai pregătit, a devenit coleg, la un magazin de legume-fructe aflat pe Calea Victoriei 114, cu Sarchiz Aprozar, un armean celebru în zonă. La un moment dat, cei doi s-au mutat pe strada Batiștei 9, la cel mai elegant, modern și aprovizionat magazin de legume-fructe din Capitală. Totuși, cel mai mare aprozar din Capitală rămânea cel al lui Faibisch, unde Costică era vânzător și mâna dreaptă a renumitului său șef.

După ce am terminat școala generală, părinții au hotărât să mă îndrepte spre o școală care să-mi asigure un viitor cât mai bun, dar și în concordanță cu aptitudinile mele deja evidente: anume Școala de alimentație publică de pe Șoseaua Viilor (trebuie să spun totuși că a fost mai mult dorința mamei, tata fiind de părere că un liceu teoretic ar fi mai bun). Și iată-mă în drum spre școala din Șoseaua Viilor, cu dosarul de înscriere în mână, schimbând tramvaiul la Chirigiu.

Cobor din tramvai, în stație e o țâșnitoare de apă, iar lângă ea stă o fată, tot cu actele în mână, și ea în drum spre școala unde dorea să se înscrie. După ce ne potolim setea, mă întreabă unde vreau să mă înscriu. Bineînțeles că la liceu, îi răspund. Dar la care? insistă ea. La unul bun, îi răspund. Îmi spune că s-a construit un nou liceu în Ferentari și este unul dintre cele mai bune din Capitală, având profesori de elită, pentru că mulți au avut unele probleme politice și nu li s-a prea permis, până acum, să profeseze. O urmez și nu după mult timp sunt înscris la Școala medie nr. 27 de pe strada Bacchus din cartierul Ferentari. Pe fată o chema Cristina Popescu și era fiică de profesori.

Am intrat amândoi și am fost colegi de clasă patru ani. Inițial n-am spus părinților ce s-a întâmplat, dar după o vreme a trebuit să le spun, deoarece pe atunci la liceu nu primea nimeni bursă, pe când la școlile profesionale da.

În timpul liceului mergeam frecvent în Batiștei 9, la vărul Nicolae, și-l ajutam în special la evidența contabilă și la inventare. Primeam din partea lui anumite sume. Eram în acea perioadă cunoscut în centru, alături de alți băieți ca mine. Printre ei era unul Giovanni, macedonean, care visa să devină un om de afaceri renumit pe plan internațional. Și a reușit! Visul meu era să am un magazin ca al vărului meu, doar atât.

Alături, la numărul 7, era magazinul de cafea al unuia dintre cei mai renumiți cafegii armeni din Capitală, Ohanes Aznavurian, cunoscut în zonă sub porecla de Dai-Dai, care înseamnă Unchiul în armeană. Avea în jur de 70 de ani. O ramură a familiei sale trăia la Craiova, iar unul dintre membrii acestei ramuri era celebrul cântăreț Charles Aznavour, plecat la Paris. Magazinul lui Dai-Dai era, în plin centrul Capitalei, o oază a bunei serviri în comerțul cu delicatese. Întotdeauna, Dai-Dai lua prânzul împreună cu personalul la Zahana Mercur. Toată lumea consuma același meniu. Încet-încet, am reușit să mă fac plăcut și util acestui mare om, care îmi încredința mici sarcini în cadrul magazinului. Aici am luat primele lecții de prelucrare a cafelei. Adeseori, pe Dai-Dai îl vizita un văr, Avedis Carabelaian, care avea la vremea aceea cel mai renumit magazin de cafea din Capitală, pe Calea Victoriei 33–35, lângă Teatrul de Revistă Constantin Tănase, fost Cărăbuș. Cei doi veri veniseră în România, împreună cu tatăl lui Avedis, în 1915, în urma marelui Genocid armenesc din Imperiul Otoman, și întemeiaseră aici un puternic comerț cu coloniale, bazat în special pe magazine de preparare și vânzare a cafelei. Adeseori, la invitația domnului Avedis Carabelaian, mergeam la magazinul său: exista aici, la subsol, o imensă mașină de prăjit cafea.

Mi-am dat seama imediat ce diferență era între un asemenea magazin din centrul Capitalei și micile prăvălii sau chiar marile magazine din Dudești. Clientela era aici super-selectă. Mari scriitori, actori, medici celebri, profesori universitari de renume;

printre ei, însuși rectorul Universității București, cunoscutul om de cultură, academicianul profesor doctor Alexandru Rosetti-Bălănescu. De la Dai-Dai își cumpăra el zilnic, personal, cafeaua necesară, iar de la vărul meu lua diverse fructe; era mare amator de pere pergamute și struguri Hamburg-tămâios.

O întâmplare din vremea aceea m-a șocat. Venind la „domnul Nicu", vărul meu aprozaristul, absolvent a cinci clase de școală generală, academicianul Rosetti a dorit să fie servit cu câteva pere. Nicolae l-a invitat să-și aleagă din cele expuse la vânzare, care, din păcate, nu erau chiar de cea mai bună calitate. Domnul profesor și-a ales câteva și a plecat. Foarte curând a apărut și sectoristul, milițianul din zonă, și i-a cerut vărului meu niște pere. Acesta m-a trimis să-i aduc de la subsol, unde se afla depozitul magazinului și unde avea niște pere cu adevărat deosebite, dar tovarășul sectorist Vasile, care avea înaltul grad de plutonier de Miliție, a exclamat: „Ce, aistea-s pere pentru Marișica mea?", plecând supărat și înjurând de toți sfinții. De atunci, ori de câte ori mă aflam în magazin și sosea profesorul Rosetti, îl serveam personal cu tot ce credeam eu că merită acest om. N-o făceam pentru ciubuc, fiindcă trebuie să mărturisesc că domnul profesor era foarte strâns la pungă.

La un moment dat, domnul Rosetti m-a întrebat ce doresc să mă fac după terminarea liceului. Arheolog, i-am răspuns, iar el mi-a explicat că „se moare de foame" cu o asemenea profesie și că ar fi mai nimerit să urmez cariera vărului meu, care este, probabil, mult mai rentabilă. Și i-am urmat sfatul, la terminarea liceului m-am angajat imediat în comerț.

În timpul liceului îmi petreceam vacanțele de vară la mătușile mele, în Oltenia. Ajuns pentru prima dată în comuna Ghioroiu din județul Vâlcea, am fost uluit de frumusețea locului și a oamenilor. Din cele șase surori ale mamei, mai erau în viață doar patru. Caterina era mama celor doi veri despre care am vorbit, Nicolae și Costică. Ana și Elisaveta nu fuseseră căsătorite niciodată, pentru că băieții cu care trebuiau să se mărite muriseră în Primul Război Mondial, iar Florica era soția lui Ilie Popescu, comerciant în Piața Vitan, fratele cel mare din neamul Biculeștilor (tatăl lor, Haralambie, își trăgea porecla de la Bic,

taurul comunal al cărui proprietar era). Mătușa Florica și-a lăsat soțul să-și „încure caii" cum a dorit el; mare iubitoare de pământ și animale, ea n-a părăsit niciodată comuna natală, decât în scurte vizite la București, la unchiul Ilie. Florica era o țărancă veselă, chiar șugubeață, și foarte înțeleaptă.

În 1962 a luat ființă în comună Gospodăria Agricolă Colectivă „Viață nouă". Dacă în 1961 curtea Floricăi era plină de animale (două vaci cu lapte, doi boi pentru tracțiune la munca câmpului, doi tăurași – sau mânzați –, doi viței, circa 30 de oi, zece capre, patru porci, tot felul de păsări), hambarele erau pline cu cereale, fânarele pline cu fân, în pivnițe existau butoaie cu vreo mie de litri de vin și 300 de litri de țuică de cea mai bună calitate, în 1962 peste toate parcă trecuse marea ciumă. Iarăcie lucie. Odată cu pământul, Floricăi i se luaseră aproape toate animalele; mai avea doar un porc și câteva găini, iar din recoltă i se dăduseră doi saci cu grâu și trei cu știuleți de porumb – nici un strop de vin sau țuică. Supraviețuirea surorilor mamei s-a datorat la început celor doi veri ai mei; mai târziu, am avut și eu un rol important. În timpul liceului, ele îmi fuseseră de fapt principalul reazăm.

Acasă, ascultam cu tata, la un aparat de radio Tesla, emisiunile bruiate ale posturilor de radio Europa Liberă și Vocea Americii și comentam diverse aspecte ale politicii interne și internaționale; așa am reușit să-mi formez, cât de cât, o cultură politică. Mă gândeam tot mai des să evadez din țară și hotărâsem, împreună cu un coleg de-al meu de etnie romă, să trecem granița clandestin. Voiam să fugim cu o ambarcațiune pe mare, de la Constanța. Nu mică mi-a fost mirarea când, peste ani, eu devenind membru PCR, mi-am reîntâlnit colegul ajuns secretarul de Partid al unei întreprinderi bucureștene. I-am amintit de intențiile noastre și a izbucnit în râs.

Într-o zi a lunii octombrie 1962, în timpul crizei rachetelor din Cuba, pe când mă aflam împreună cu prietenii mei Stroie și Luca pe Bd. 6 Martie (azi Regina Elisabeta), a apărut o coloană masivă de studenți cu pancarte, postere și caricaturi contra imperialismului american; foarte gălăgioși, se îndreptau spre Legația Americană. Cum printre ei se afla și sora lui Stroie, am

intrat și noi în coloană. Ne-am lăsat duși de valul furiei studențești și am intrat cu forța în curtea Legației Americane de pe strada Dionisie Lupu, ajungând până în curtea interioară, unde se aflau niște butoaie metalice, probabil umplute cu anumite substanțe, pe care unii studenți au vrut să le incendieze (ceea ce nu s-a întâmplat până la urmă). Mă uitam în jur, gândindu-mă cum să fac să nu mai plec de-acolo niciodată. Dar au intervenit trupele de Securitate și am fost evacuați toți, în foarte scurt timp. Și uite așa, visul meu de evadare s-a spulberat din față.

Între mine și tata s-a instaurat curând o relație de luptă gen hoții și gardiștii. Fiind mult timp lucrător în filajul Siguranței Statului și având acum timp berechet, tata a reușit să-mi descopere marele secret. Într-o zi, făcând o vizită inopinată acasă la vărul meu Costică, în strada 11 Iunie, vede niște haine ultraelegante și-i spune soției lui Costică, Marta, cu un sever accent de anchetator: „Astea sunt hainele lui Gică." Trage de un sertar și găsește imediat un portofel doldora cu circa 10 000 de lei (în acea perioadă, mama avea un salariu de 500 de lei pe lună) și, moț, pozele mele în mijlocul portofelului. Marta se pierde, recunoaște și-i dă voie să-mi ia banii și hainele. Din acel moment, eu mă las de petrecerile cu colegii mei de liceu, cu toate că eram, sub numele de Florel, sufletul acestor petreceri, și mă concentrez asupra modului în care pot scăpa din acel iad. Ajung la concluzia că singura mea salvare e să termin liceul și să mă angajez. Mi-ar fi plăcut să dau la istorie, și poate că aș fi reușit, dar am considerat că n-am condițiile necesare, în special materiale, pentru a urma o facultate așa cum trebuia.

Vacanța de iarnă a anului 1963 mi-am petrecut-o la țară, la mătușile mele. Aici am cunoscut-o pe Maria Ispas, născută la 28 iulie 1945, tehnician horticol în cadrul GAC-ului din comună. În vara lui 1964 relațiile au devenit foarte apropiate, astfel încât am hotărât să ne căsătorim. Cununia civilă a avut loc pe 9 octombrie 1964. N-am avut discuții cu soția mea despre gusturile noastre privitoare la mâncare, băuturi, îmbrăcăminte etc. Mi-a spus că poate mânca orice, chiar și o bucată de mămăligă rece cu ceapă. I-am explicat că Bucureștiul nu e raiul pe pământ,

că sunt și multe lucruri nedorite de nimeni, mulți hoți, escroci de tot felul și oameni mult mai reci la suflet decât la țară. Mi-a mărturisit că e dispusă să mă urmeze chiar și într-un cort. Zis și făcut. Mi-am anunțat părinții că m-am însurat, punându-i în fața faptului împlinit. Mama a fost foarte bucuroasă că luasem o fată din comuna ei natală. Dinspre partea mamei, Mariana se trăgea din familia unuia dintre cei mai mari oieri din comună, Ion Munteanu, poreclit „al lui Țurmeanu" după zgomotul ce-l face laptele în timpul mulsului oilor.

Se spune că spre sfârșitul secolului al XIX-lea, puțin înainte de 1877, un grup de tâlhari turci a trecut Dunărea și a urcat pe Olt până aproape de Sibiu. Ajungând într-o localitate cu populație de origine germană (sași din Imperiul Austro-Ungar), au furat o fată blondă, cu cosițe ca de aur. La retragere, trecând iuți prin comuna Ghioroiu, a avut loc un târg între Ion Munteanu și șeful tâlharilor: Ion a dat o sută de oi pentru fată, pe care a luat-o de soție. De atunci și până astăzi, deși locuitorii comunei sunt în general bruneți, aproape toți descendenții acelei fete sunt blonzi cu ochi albaștri sau verzi, Mariana fiind un exemplar impecabil al acestei rase sau, mă rog, al acestui neam, nu numai în privința fizicului, ci și a caracterului. Bineînțeles că Oltenia este tot Oltenia, cine ajunge acolo, indiferent de unde vine, devine imediat oltean. În Oltenia se spune că nu există oltean prost și cal verde sau rață înecată. Oltenii sunt cei mai băncoși dintre români; nu numai că nu se supără când se fac bancuri pe seama lor, dar adesea ei înșiși sunt autorii. Amintiți-vă de Nea Mărin al lui Amza Pellea, cu ai lui Veta și Luca. Oltenii își mai spun și juveți. Acum, părerile despre originea cuvântului *juvete* sunt împărțite; opinia majoritară este că sunt originari din provincia romană Palestina, fiind deportați de romani la marginea imperiului pentru că reprezentau un pericol pentru siguranța acestuia.

Socrul meu, Ilie Ispas, provenea dintr-o familie foarte săracă și numeroasă. Tatăl său, Costică Ispas, era cel mai renumit dulgher și rotar din comună. În iulie 1944, Ilie s-a căsătorit cu Elena Munteanu. Era un bărbat înalt, bine făcut, cu mare trecere la femei. În toamna anului 1947, este chemat să-și satisfacă

serviciul militar obligatoriu. Aici, având origine socială sănătoasă, este primit în Partidul Comunist Român și trimis la o școală de subofițeri a Ministerului de Interne. Este repartizat la Direcția Miliției regiunii Craiova cu postul la Turnu-Severin, unde locuiește împreună cu familia în casa unui plăcintar grec. La parter era plăcintăria, așa că Mariana, încă de la o vârstă fragedă, a luat contact cu serviciul în slujba consumatorului, petrecând mai tot timpul alături de personalul din plăcintărie și mai ales de cei doi soți plăcintari, care, neavând copii, o înconjurau cu toată dragostea lor. În 1954, Ilie Ispas demisionează din Miliție și revine în comuna natală, unde o perioadă lucrează în Cooperația de consum, ca șef de magazin. În 1961 pleacă la Reșița, angajându-se la ICM Reșița, de unde în ianuarie 1962 este repartizat la șantierul Hidrocentralei de la Porțile de Fier.

Elena Ispas, membră PCR din 1950 (ca soție de milițian), e promovată brigadieră în cadrul GAC din comună și își trimite fata cea mare, pe Mariana, să urmeze cursurile Școlii tehnice horticole de la Bechet, de lângă orașul Corabia. În vara lui 1963, Mariana revine la Ghioroiu și capătă un post de tehnician horticol în cadrul GAC-ului comunal, ajungând în câteva luni mâna dreaptă a inginerului-șef al GAC-ului. Intră imediat în PCR. Prin urmare, prezumtivul „fiu de năpârcă", eu, își unește destinul cu o „aprigă" comunistă, la bine și la rău. După căsătoria noastră, întreaga familie Ispas vine la București.

La început, am locuit împreună cu familia mea, dar la scurt timp ne-am luat o cameră cu chirie pe strada Nedeia 13, pe lângă bulevardul Pieptănari.

CAPITOLUL 2

În toamna lui 1964 mă angajez ca primitor-distribuitor la I.C.A. București (Întreprinderea de Comerț cu Ridicata pentru Produse Alimentare), și anume la depozitul său cel mai important, Vama Antrepozite din Calea Rahovei. La angajare, la sediul central al întreprinderii din Piața Lahovari, șefa personalului mi-a atras atenția că este o muncă foarte periculoasă și trebuie să am grijă: cererea mea de angajare se poate transforma foarte rapid în mandat de arestare, pentru că se lucrează cu mari valori și pușcăria mă pândește la tot pasul.

Cum „norocul surâde celor îndrăzneți", am acceptat imediat provocarea, mai ales că nu eram un novice în domeniu. Marea surpriză a venit însă din partea proaspetei mele neveste. Mariana se obișnuia greu cu mâncarea din Capitală, rămăsese doar o umbră din fata de altădată, așa cum o cunoscusem la țară. Despre serviciu pentru ea nici vorbă nu putea fi, căci era cadru tehnic în agricultură și n-avea ce căuta la oraș (după mintea celor de la Forțele de muncă din București). Și, cum o nenorocire nu vine niciodată singură, iată-mă chemat pentru incorporare, la 20 februarie 1965, la Comisariatul Sectorului 3 al Capitalei. Și așa ajung la Brigada de Transmisiuni a trupelor de grăniceri de la Oradea. Aproape toți eram din București, în timp ce șefii noștri erau din județul Sibiu. Eu nimeresc într-o grupă comandată de sergentul Giurgiu, cioban de meserie. Sunt cu niște băieți simpatici. Unul, Pană, făcuse trei ani de arhitectură, era băiat subțire și mereu se autoînjura pentru prostia de a-și fi abandonat studiile. Altul, pe nume Bontaș, era frizer în blocul Patria, meseriaș, nu glumă.

Văzând noi că n-o scoatem la capăt cu șefu', am încercat fiecare să ne descurcăm cum puteam. Bontaș, țigan din Dudești, și-a alertat familia, care a venit imediat cu scule de mare finețe, astfel că la câteva săptămâni de la sosirea în armată a fost propulsat în postul de frizer-șef al cadrelor de conducere din unitate. Pană, devenit mare pictor al unității, a fost pus imediat la dispoziția Statului-Major al Brigăzii, iar eu am ajuns furier. Între timp, devenisem „indisponibil" pentru perioada de instrucție, întrucât mi-am adus aminte că am „blefarită cronică alergică", un truc pe care-l foloseam în timpul liceului pentru a mă scuti de unele absențe. Reușisem să-l conving în București pe cel mai mare oculist din acea vreme, profesorul dr. Blatt, de acest diagnostic, așa că pe medicul-șef al unității a fost floare la ureche să-l fac să mă scutească de perioada de instrucție, care era foarte dură și care, mai ales, mă punea la cheremul șefului Giurgiu.

În 19 martie 1965, mă aflam la punctul de comandă al Companiei de Transmisiuni a Brigăzii, servind ofițerii aflați la datorie. La un moment dat, apare pe ecranul televizorului portretul îndoliat al iubitului nostru conducător, Gheorghe Gheorghiu-Dej, secretarul general al PCR. Imediat s-a așternut o liniște mormântală. Întregul corp ofițeresc părea profund marcat de eveniment. După un timp, fiecare a început să-și dea cu părerea asupra succesorului. Nimeni nu l-a indicat pe Nicolae Ceaușescu. Însuși șeful politic al unității (Politrucul) a numit pe altcineva, dar, la apariția pe ecran a chipului lui Nicolae Ceaușescu ca succesor, tot el a fost primul care a exclamat: „Era de așteptat. Tovarășul Ceaușescu este cel mai potrivit!" Ceilalți ofițeri au aplaudat in corpore. S-au făcut aproape imediat avansări în grad și funcție. Noi, trupa, ne-am ales cu scoaterea mămăligii din meniu, eliminarea bluzelor tip rubașcă (model sovietic) și înlocuirea treptată a cizmelor cu bocanci. Am fost cu toții impresionați de aceste măsuri cu adevărat revoluționare, deoarece mămăliga era principalul nostru of.

După cele patru luni de instrucție militară, am fost repartizat ca centralist la centrala telefonică a Batalionului de Grăniceri

din Satu Mare. Concomitent, am fost și secretar-furier al Comandamentului (timp de un an, iunie '65–iunie'66, când am fost lăsat la vatră). Satu Mare avea în vremea aceea o populație preponderent maghiară, așa că noi, militarii în termen, când ne aflam în oraș, eram întâmpinați mai tot timpul cu formule ca *nem tudom* (nu știu) sau *nem értem* (nu înțeleg). Ne descurcam destul de greu.

Ca secretar-furier, am avut ocazia să cunosc bine sistemul de lucru al trupelor de grăniceri din acea vreme. De asemenea, am participat în mai multe rânduri la diverse întâlniri ale unor ofițeri superiori din cadrul batalionului nostru cu ofițeri din țările vecine (URSS și Ungaria). Ori de câte ori avea loc un eveniment de frontieră în relația cu URSS, la întâlnire participa neapărat un comandant din partea română, iar din partea sovieticilor, adesea, un simplu locotenent sau maximum căpitan. Comandantul nostru, colonelul Popa, veteran de război, întotdeauna îi înjura pe ruși pentru acest aspect al relațiilor româno-sovietice, bineînțeles nu în față. Ordinul era ordin, așa că se supunea. În relațiile cu Ungaria, în schimb, se colabora de la egal la egal, întotdeauna corespondența gradelor se respecta riguros. Militarii în termen care însoțeau aceste delegații cunoșteau limba română, în special cei maghiari. Eu încercam totuși în franceză, având succes tot în partea maghiară, niciodată cu sovieticii. În relațiile telefonice cu cele două țări foloseam întotdeauna limba română. De altfel, mi se atrăsese atenția de către CI-ist (ofițerul cu contra-informațiile) să nu încerc vreodată să vorbesc în altă limbă, în caz contrar, voi suporta „rigorile legii". Întotdeauna, în relațiile cu România, Ungaria și URSS-ul foloseau telefoniști vorbitori de limbă română.

Batalionul avea în componență mai multe companii, companiile fiind formate din pichete. La comanda companiilor erau ofițeri inferiori cu gradul maxim de căpitan, iar pichetele aveau doar rareori la comandă un ofițer, în general cel mult subofițeri, unele chiar un militar în termen cu grad de sergent. Desigur că toți aceștia erau interesați să știe ce se întâmplă la Comandament. Uneori erau chemați la ordin, să dea socoteală, și voiau să știe în ce toane se afla șeful care-i convocase. Eu

întotdeauna îi informam corect, ceea ce-i determina să-mi aducă drept mulțumire alimente, fructe, brânzeturi, dar și vestita palincă sau horincă de Turț sau de Târna Mare. Alcoolul era interzis în unitate, așa că trebuia procedat cu multă băgare de seamă. De regulă, nu consumam palinca respectivă și adesea o împărțeam celorlalți colegi. Spre fericirea noastră, nimeni nu a turnat, așa că niciodată cadrele n-au știut.

Colectivul nostru era format din trei grupe, grupa transmisioniștilor, grupa șoferilor și cea de gardă, în total în jur de 30 de militari în termen, din toate zonele țării. În unitate nu exista vreun militar în termen care să cunoască limba maghiară, însă multe cadre erau căsătorite cu localnice unguroaice, așa că treburile erau pe un făgaș bun în ceea ce privește relațiile interetnice. Șeful nostru direct, plutonierul-major Pohaci, se ocupa cu aprovizionarea unității. Avea un depozit cu alimente și alte articole de uz militar. Era căsătorit cu o localnică și avea cinci copii. Era tipul docil, gen Ghiță Pristanda din *O scrisoare pierdută*. Familie mare, „renumerație" după buget mică, dar „se descurca". Aflând că am lucrat în comerț, m-a solicitat să-l ajut în timpul liber la diverse activități specifice. Am făcut-o cu plăcere, mai ales că mi-a încredințat sarcina de achizitor principal al unității în ceea ce privea aprovizionarea cu carne de la Abatorul din Satu Mare. N-am făcut un efort prea mare să mă împrietenesc cu măcelarii de aici, mai ales că nu mă duceam cu mâna goală. Aveam deseori în raniță o sticlă de tărie, așa că întotdeauna primeam câte 2–3 kg de carne în plus. Fiind prieten cu bucătarul, seara târziu, după ce se culca trupa, eu, bucătarul și sergentul de schimb ne delectam cu fleică la grătar și cartofi prăjiți la ceaun. Trai pe vătrai, nu glumă, dar întotdeauna trebuia să fim atenți, cu urechile ciulite și ochii la ușă.

Fiind o unitate de grăniceri, mai tot timpul erau probleme. Erau treceri frecvente ale frontierei de Stat. Mulți locuitori de pe graniță aveau rude în țara vecină și, când beau un păhărel în plus, amintindu-și de ele, treceau frontiera. Desigur că, dacă se dădea alarma, toată lumea trebuia să fie în unitate. Alertarea se făcea prin telefon și prin agenți de legătură (când nu exista telefon). Problema era aparent simplă, dar în fond foarte

complicată, pentru că majoritatea cadrelor erau adeseori în altă parte decât la domiciliu. Aici interveneam eu, ales de toți (de toți cei ce călcau strâmb) să-i găsesc imediat la locul știut doar de mine. Recompensa era întotdeauna o permisie în oraș, pe care mi-o luam întotdeauna după masa de prânz, dar nu mai mult de 2–3 ore, deoarece trebuia să fiu la datorie. Ca orice bucureștean care se respecta, eram mare amator de filme și de cărți bune.

Această muncă m-a făcut aproape de neînlocuit vreun an de zile, când, cu o lună înainte de lăsarea la vatră, mi s-a dat în sfârșit o permisie de șapte zile la București, din care trei zile a durat drumul dus-întors. În timpul permisiei aflu de la Mariana că a câștigat la Loto 1250 de lei. Era primul ei câștig la jocuri de noroc, obținut cu cel mai ieftin bilet, de 2 lei. La acea oră, soldа mea de vajnic apărător al Patriei era de 25 de lei.

În primăvara lui 1966, am fost trimis pe frontieră ca șef grupă transmisiuni, pentru repararea liniilor și verificarea centralelor telefonice. Am străbătut cu piciorul distanța dintre Târna Mare și orașul Satu Mare, până la punctul de trecere a frontierei Petea. Așa am venit în legătură nemijlocită cu activitatea de pază a frontierei. În Halmeu era o triborn, adică o piatră de hotar a celor trei țări, România, Ungaria și URSS. Aici se afla o mică livadă cu pomi fructiferi ce nu aparținea nimănui. În acest loc nu era fâșie arată, se putea trece frontiera bine mersi, dar nu erau probleme, pentru că „grupele de sprijin" vegheau și prindeau majoritatea infractorilor. De ei nu prea putea trece nimeni. La Carei, majoritatea grupelor de sprijin erau alcătuite din localnici de origine germană (șvabi) care însă aveau drept limbă maternă limba maghiară. Erau șvabi maghiarizați; toți aveau nume germane. Am întâlnit și români maghiarizați: aveau nume românești și nu știau o vorbă românească. Toți primeau recompense substanțiale. În primul rând își puteau pășuna animalele în zona de frontieră, apoi aveau din partea Statului terenuri în folosință. Primeau lunar sume considerabile de bani și mari prime la anumite sărbători (23 August, 25 Octombrie, Ziua Grănicerului etc.). Erau extrem de devotați cauzei și eficienți. Cel puțin 90 % din cei prinși la frontieră erau opera lor.

Și totuși se produceau și scăpări, chiar dacă măsurile erau drastice. În cazul că aș fi vrut să trec frontiera, probabil că aș fi reușit.

În acest timp, la București, Mariana se confrunta cu mari probleme. Ca tehnician horticol, n-avea ce căuta la oraș. În cele din urmă și-a găsit un post de recepționer la Fructexport, cu ajutorul unchiului meu Teodor Florescu, care era contabil la Ministerul Agriculturii. În toată perioada armatei ne-am văzut doar cele patru zile de concediu ale mele. Nu și-a putut permite să mă viziteze. *C'est la vie*.

Pe 20 iunie 1966, fiind lăsat la vatră, revin la București. Ajung în jurul orei 10, îmi las valiza și plec imediat la sediul ICRA București din Piața Lahovari (pe vremea aceea se numea Piața Cosmonauților). La orele 12.00 eram deja reangajat. A doua zi, la orele 7.00, îmi reîncepeam serviciul. La scurt timp, ne cumpărăm o căsuță din paiantă cu două camere, fără canalizare, cu puț în curte, cu electricitate, având 240 metri pătrați de teren, cu suma de 9000 de lei, salariul minim atunci fiind de circa 500 de lei. Cu timpul am construit și alte camere.

În această perioadă, în care PCR-ul ducea o luptă acerbă împotriva așa-zisului „obscurantism religios", începe, prin Consiliile Populare, schimbarea denumirii unor străzi din București. Sub incidența acestor decizii cade și strada Trinității (Sfânta Treime fiind cel mai sfânt simbol al tuturor creștinilor), care devine strada dr. Maximilian Popper.

Într-o discuție de mai târziu cu academicianul Nicolae Cajal, am aflat că doctorul Maximilian Popper a fost un bun specialist în boli de plămâni, care și-a dedicat întreaga viață Spitalului Caritas de pe strada respectivă; dar și pe plan politic și social a avut contribuții remarcabile, fiind o figură importantă a mișcării comuniste interne și internaționale. În timpul războiului, sub regimul de tristă amintire al mareșalului Ion Antonescu, la Spitalul Caritas (azi Spitalul Dr. Nicolae Cajal) a funcționat, cu aprobarea mareșalului, Facultatea de Medicină pentru studenții evrei, condusă de cei doi mari oameni ai comunității medicale evreiești din România, profesorul dr. Marcu (Max) Cajal și profesorul dr. Maximilian Popper. Se spune că schimbarea

denumirii străvechi a străzii Trinității a fost posibilă pentru că doctorul pediatru Max Cajal a fost medicul personal al tuturor copiilor conducătorilor comuniști din epocă, inclusiv Gheorghe Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu. Când l-am întrebat „de ce tocmai strada Trinității, numită după simbolul însuși al creștinismului, a fost sacrificată?", domnul academician mi-a răspuns că „legea"(?!) interzicea schimbarea denumirii unor străzi cu nume de plante și animale, străzi ce erau din abundență în cartier. Tot atunci, strada Colonel Orero (erou în Războiul de Independență din 1877) capătă numele de Avram Goldfaden (un mare om din istoria comunității evreiești din România, cel care a realizat în 1876, la Iași, primul spectacol în idiș din lume, fiind astăzi considerat părintele teatrului în limba idiș de pe mapamond.)

Venind de la armată cu mare dor de casă și de muncă, m-am angajat destul de repede. Munca de primitor-distribuitor la cel mai mare depozit de alimente cu ridicata din București și din țară mi s-a părut foarte frumoasă; e adevărat, stresantă, dar și bănoasă. ICRA București avea un director coordonator și un director comercial. Practic, în acel moment, conducerea propriu-zisă se afla în mâinile directorului comercial Victor Ranga, fost colonel de Securitate, pe numele său adevărat Avram Rabinovici. Acum îmi dau seama cât de inspirat a fost în alegerea numelui: Victor – de la victorie – și Ranga – „să vezi ce pățești dacă te pui cu mine". Orice s-ar spune, NKVD-ul era expert în subliminal.

Ranga avea în subordine diverși angajați care-i fuseseră subordonați sau colaboratori în Securitate, erau deci „în familie". Deviza era „Nu mișcă nimeni în front" sau, cu alte cuvinte, „Cine mișcă nu mai mișcă". Salariul meu era atunci de circa 1000 de lei, iar veniturile suplimentare ajungeau la 3–4000 de lei. Aveam cu beneficiarii serviciilor mele relații extrem de corecte, astfel că am atras atenția tuturor celor implicați în această activitate asupra mea.

În toamna lui 1966 sunt chemat la conducere și mi se propune să trec dispecer (impiegat de mișcare). Dispecerul, în vremea aceea, răspundea de întreaga activitate a primitorilor-distribuitori

în ceea ce privea cursele. Practic, toate comenzile magazinelor erau în mâinile lui, iar el organiza, în funcție de acestea, dar și de posibilitățile de transport, întreaga activitate de distribuție a produselor alimentare. Ca dispecer, am fost repartizat la Depozitul Panduri, aflat în strada Răzoare 1. Depozitul avea doi șefi și mai multe secții (gestiuni). Secțiile, în număr de patru, aveau fiecare câte doi șefi. Practic, întreaga răspundere gestionară se afla pe umerii acestor șefi de secție.

Printre oamenii cu care am venit în contact și m-am împrietenit, se afla un șef de magazin din Sectorul 8 al Capitalei, Vasile Grosu, care era șeful magazinului din Bd. Nicolae Titulescu 88. Originar din Bucovina, învățase meserie la Dorohoi, pe lângă un mare comerciant evreu; era bun meseriaș, foarte inteligent și foarte cumsecade. Am stabilit cu el s-o angajeze pe Mariana ca vânzătoare, astfel încât la începutul anului 1967 eram amândoi în comerț. În scurt timp, Mariana a devenit persoana de încredere a domnului Grosu, iar el a învățat-o multe lucruri despre această frumoasă activitate. Locuiam pe atunci în căsuța noastră din strada Tătaru Petre 47, în spatele Uzinelor Autobuzul, la intersecția Bulevardului Pieptănari cu Calea Ferentari, așa că Mariana avea zilnic de străbătut orașul de la sud la nord, circa o oră dus și una întors.

Prin venirea în fruntea Partidului și a Statului a lui Nicolae Ceaușescu, relațiile economice ale României cu restul lumii au luat amploare. Importurile au început să crească, iar sortimentele de produse alimentare sosite erau tot mai numeroase, mai variate și de cea mai bună calitate, astfel încât conducerea Ministerului Comerțului Interior, în subordinea directă a căreia se afla ICRA București, a luat hotărârea să înființeze o nouă întreprindere care să se ocupe exclusiv cu desfacerea produselor din import.

Așa se face că în primăvara lui 1967 a luat ființă noua întreprindere, numită Agenția de Import. Sediul său a fost la început în strada Polonă 100. Director coordonator a fost numit Marele Gatsby, colonelul Victor Ranga. Originar din nordul Moldovei, rudă a Anei Pauker, tânărul Victor Ranga simpatizează de tânăr cu mișcarea antifascistă și comunistă, astfel că la vârsta de 17 ani

părăsește România, refugiindu-se în URSS. Aici este recrutat de NKVD, devenind un bun agent al serviciilor de spionaj sovietice. În 1944 a fost parașutat în România, pe teritoriul căreia a organizat diverse acțiuni de spionaj. Odată cu sosirea trupelor de ocupație sovietice în țară, agentul Victor Ranga este promovat în cadrul Serviciilor Secrete Române Militare (SSI) în înalta funcție de șef serviciu nr. 2 de Contrainformații Militare, și astfel își face numeroase relații în rândul noilor conducători ai României. Prin căderea Anei Pauker, intră într-un con de umbră și este înlocuit, dar rămâne tot restul vieții agent sovietic. Este oficial trecut în rezervă, dar continuă să-și desfășoare activitatea de ofițer sub acoperire atât al serviciilor secrete sovietice, cât și al serviciilor de informații externe ale României. E numit director comercial al ICRA București și apoi director coordonator al Agenției de Import București.

La înființarea Agenției de Import București, sunt chemat la biroul Personal al ICRA București și întrebat ce doresc: să rămân la ICRA, sau să trec la noua întreprindere creată? Aleg imediat. Hotărăsc să rămân pe loc. Cum adică? sunt întrebat. Adică rămân pe loc la Depozitul Panduri. Dacă Depozitul Panduri se transferă la noua întreprindere, mă transfer și eu, dacă rămâne la ICRA, rămân și eu la ICRA. E foarte clar! Se discuta deja că toți evreii din ICRA se transferaseră la Agenția de Import, așa că eu, deși român, puteam fi mai prost? Era clar că se întâmpla ceva! Marele Noe (Victor Ranga) sunase goarna. Am fost printre cei care am auzit-o imediat, am înțeles despre ce este vorba și m-am conformat. Astfel, la data de 1 iulie 1967, cu legitimația nr. 10, am devenit salariat al noii întreprinderi, Agenția de Import București, ca impiegat de mișcare.

Agenția de Import avea la început cinci locații (depozite), în toată țara. Un depozit la Constanța, unul la Arad și trei depozite în București. Cel mai important era Depozitul din Halele Centrale Obor, unde erau stocate citricele, bananele, toate produsele din import ce necesitau spații frigorifice și conserve din import. Urma Depozitul Panduri cu cele patru secții ale sale și Depozitul Turturele (din strada Turturele 4, azi strada Dr. Maximilian Popper, căci Turturele a fost desființată și alipită

fostei Trinității), unde se preambalau toate produsele din import ce veneau în vrac și nu se puteau vinde astfel: piper, scorțișoară, nucșoară, vanilie batoane, cacao, ienibahar, sare de lămâie, celofan etc.

Cele patru secții ale Depozitului Panduri se prezentau astfel:

Secția I: Șef secție Grigore Păsărin, unic gestionar. Desfăcea următoarele produse: măsline în vrac, sosite în butoaie de 100 și 200 kg, nescafé (sortimente din lumea întreagă, în special din țările specializate în această direcție, ca Elveția, Israel, Austria, Franța, Germania Federală, Spania, Columbia și Brazilia), gelatină alimentară (Marea Britanie și Germania Federală), sardele Robert, fileuri de anșoa cu capere și fără, toate sortimentele de stafide venite în vrac în cartoane de 14–15 kg din Grecia, Turcia, Iran și numeroase produse pentru copii occidentale (ca urmare a marelui decret ceaușist privind natalitatea, ce interzicea întreruperea de sarcină, și a apariției „decreteilor", copiii rezultați din draconicele măsuri pentru sporirea natalității).

Secția II: Șefi secție Gheorghe Stavarache și Marin Dragnea. Desfăcea cafea verde (crudă) sosită din toate colțurile lumii, de toate calitățile și pentru toate gusturile, vanilină pură (din Occident), pentru laboratoarele de cofetărie din toată țara, alune de pământ (arahide) și alune de pădure, cacao import Olanda vrac pentru laboratoarele de cofetărie selecte, în special cele din Capitală, sare de lămâie vrac, curmale și smochine vrac și preambalate, citrice etc.

Secția III: Șef secție Alexandru Braverman (alintat de apropiați și în special de apropiate cu apelativul Sandu sau Sandy). Desfăcea toate produsele preambalate primite de la Depozitul Turturele și altele.

Secția IV: Șef secție Dumitru Trancu, evreu creștinat, unic gestionar, fost director al ICL Alimentara 23 August, un apropiat al directorului Victor Ranga. Desfăcea toate produsele fine și extrafine venite din lumea întreagă și în special toate sortimentele de băutură și de țigări străine, tutun de pipă de cea mai bună calitate etc.

Depozitul Panduri al Agenției de Import era condus de doi șefi de depozit: Nicolae Puzderie și un profesionist în materie,

Eduard Isaian, armean de origine. Adevăratul șef era însă Puzderle, fost căpitan de Securitate. În Centrală, ca șef serviciu comercial, era fostul lui șef, maiorul de Securitate Nicolae Jinaru, rodul unei iubiri furtunoase dintre un evreu ultraortodox și o româncă focoasă; acesta era un diplomat prin excelență, toată viața a jucat la două capete. Puzderie și Jinaru făceau parte din „ramura națională" a Securității, erau, cum li se va spune mai târziu, național-comuniști.

Deși subordonați lui Ranga, se pare că șefii lor se aflau în altă parte. Pe față, relațiile lor cu Ranga erau foarte bune, dar în spate îl cârteau și-l lucrau serios. Totuși Ranga, deși era informat în mod sigur de atitudinea celor doi, o tolera, ba era chiar amuzat. Ranga era un om abil, inteligent, cu relații serioase. Nimeni nu-l putea clinti, căci era rezident KGB. Considera Agenția de Import propria sa feudă, numai că niciodată nu lua castanele din foc cu propriile lui mâini, ci întotdeauna avea pregătit un om care s-o facă. Cineva, acolo sus, îl proteja. Toată lumea știa, dar nimeni nu crâcnea. Aparent era foarte tolerant și toată lumea era mulțumită. Cu toții mâncau o pâine, și încă una foarte albă, jimblă franțuzească, nu glumă, așa că dușmanii n-aveau spor. Salariații îl iubeau pe Ranga, îl admirau, îl stimau, dar se și temeau de el. Pe mine m-a izbit la început marea asemănare fizică între el și Friedman, patronul drogheriei din ținutul copilăriei mele. Avea un ușor accent evreiesc binecunoscut de mine și folosea deseori diverse expresii evreiești consacrate: ghișeft, cușer*, haloimis etc. La fel ca domnul Friedman, era foarte curtenitor cu femeile, astfel că multe îl adorau. Deși foarte afemeiat, avea capul pe umeri în general. Nu avea nici o relație în cadrul întreprinderii, dar se vorbea că existaseră câteva aventuri. Oricum, era un aventurier înnăscut. Adusese în depozit, în posturi importante, câțiva evrei care-l informau tot timpul despre ce se întâmpla. Astfel, Sonia Marcovici era omul

* Forma corectă a cuvântului, așa cum mi-a explicat dr. Nicolae Cajal, este „caşer". Am preferat să folosesc aici însă varianta „cușer", dat fiind că e mai răspândită. (*N.a.*)

său de încredere în cadrul serviciului Comercial, secondată de Eugen Haim și Avram Lentzer.

Se vorbea că doamna Marcovici era verișoară primară cu luptătorul antifascist și troțkist Iți Bercovici, fost coleg de celulă cu Nicolae Ceaușescu la închisoarea Doftana, și că ultimii doi fuseseră angajați într-o relație homosexuală – cel puțin așa ar fi afirmat Chivu Stoica, cunoscutul lider comunist, foarte apropiat de Gheorghe Gheorghiu-Dej, fost reprezentant al deținuților comuniști în comisia comună din Penitenciarul respectiv, care a analizat cazul și a luat măsurile ce se impuneau (Ceaușescu a fost transferat în lagărul de la Târgu Jiu, în celula șefului său, Gheorghiu-Dej, unde a rămas toată perioada cât au stat amândoi în lagăr). Sonia Marcovici fusese colegă cu Ranga în Securitate. Avea un trecut de mare luptătoare antifascistă și antiimperialistă internaționalistă. Cunoștea foarte multe citate din I.V. Stalin, la care eu îi răspundeam cu citate din Biblie; principalul meu argument în fața ei era că acela care hrănește vaca și o paște trebuie să și bea din laptele ei. Ceilalți „băieți", Haim și Lentzer, fuseseră șefi de magazin și Ranga personal îi adusese în cadrul serviciului Comercial. Amândoi tăiau și spânzurau, dar în liniște, fără reclamații din partea beneficiarilor. Oricum, toate reclamațiile ajungeau la Ranga, așa că aveau spatele asigurat.

În acest context, Isaian era înconjurat din toate părțile de „prieteni". Originar din Brăila, el se trăgea dintr-o familie veche de mari comercianți armeni. Antialcoolic, dar mare amator de dulciuri, înalt, bine făcut, burlac la vârsta de circa 50 de ani, era foarte apreciat de femei pentru comportamentul său mai mult decât cavaleresc. Ranga îl prețuia și el foarte mult, mai ales că Isaian a rămas întotdeauna echidistant față de cele două tabere. Bun profesionist, își respecta întotdeauna cuvântul dat. Întreaga rețea comercială, din toată țara, îl stima și-l aprecia.

Puzderie nu trata niciodată cu nimeni. Deși oltean, nu-l atrăgeau relațiile comerciale, le respingea. Se considera un mic zeu care, prin marea sa bunăvoință, sprijinea buna aprovizionare a cetățenilor Patriei Socialiste Multilateral Dezvoltate. Avea numeroase vicii. În primul rând, ca orice securist care se

respectă, era mare vânător. Fiind dornic să vâneze în zone preferențiale, își crease obligații față de multă lume. Îșî servea partenerii de vânătoare direct din depozit cu tot ce era mai bun. Șefii de secție îl serveau, la rândul lor, cu tot ce dorea, căci se temeau de el. Puzderie nu discuta cu ei, le ordona și ei executau fără crâcnire, dar unii îl turnau lui Ranga.

În ce mă privea, am adoptat încă de la început atitudinea mielului blând care, cum se știe, suge de la două oi. Vorba nevestei lui Ghiță Pristanda, „pupă-i în bot și papă-le tot". Serveam pe toată lumea. Aveam deja mai multe responsabilități. Agenția de Import poseda propriul ei parc auto, pe când ICRA lucra cu mașini închiriate, așa că acum răspundeam și de șoferi. Aveam mare bătaie de cap. Toți doreau curse cât mai bune, cu mărfuri căutate, de la care să câștige cât mai mult.

În vremea aceea, comerțul bucureștean cu amănuntul era reprezentat de însuși Ministerul Comerțului Interior, prin ICS (Întreprinderea Comercială de Stat) Comaliment, și de Primăria Capitalei care, prin Direcția sa Comercială Generală, coordona activitatea așa-numitelor OCL-uri (Organizații Comerciale Locale) pe fiecare sector în parte. ICS Comaliment fiind sub jurisdicția directă a Ministerului, era alcătuit din marile magazine din centru, aprovizionate preferențial. Erau așa-numitele „magazine etalon", care trebuiau să reflecte bunăstarea locuitorilor Capitalei, buna lor aprovizionare alimentară. Magazinele Unic, Triumf, Magheru 30 (fost Leonida) erau conduse de oameni pricepuți, vechi comercianți, dar și de oameni puși acolo de Partid (Magheru 30 era condus de tovarășul Pandrea, secretarul PCR pe întreprindere). Celelalte OCL-uri de sector erau Cenușăresele comerțului, ciuguleau și ele firimituri de la masa favoritei. Toți șoferii și primitorii-distribuitori evitau cât puteau să aprovizioneze magazinele Comalimentului, deoarece acolo ciubucul era aproape inexistent. Toți șefii de magazin ai Comalimentului erau strânși la pungă, mai ales că erau serviți oricum. Cererile lor erau satisfăcute imediat, fără comentarii. Celelalte OCL-uri făceau eforturi destul de mari pentru a se aproviziona, astfel încât șefii lor de magazine căutau să aibă relații fructuoase cu furnizorii și în special cu Agenția de

Import. În plus, în această perioadă s-a produs marea deschidere către economia de piață: au apărut „mandatarii".

Aceștia nu precupețeau nici un efort pentru a se aproviziona cu cele mai bune mărfuri. Cei mai galanți și mai cumsecade erau mandatarii din Banat și Ardeal, cei mai strânși la pungă erau mandatarii din Moldova și chiar din Oltenia. Furia mandatarismului n-a durat însă prea mult, întrucât Partidul a simțit că-i fuge pământul de sub picioare și a acționat imediat prin instituțiile abilitate. Numeroși mandatari au fost imediat verificați, anchetați și mulți dintre ei și-au pierdut investițiiie, care au devenit proprietatea Statului. Destui, pe lângă confiscări, au suferit condamnări grele pentru așa-zisa „nejustificare" a sumelor de bani și celorlalte valori pe care le posedau. S-a revenit la comerțul de stat, cu formele sale bine cunoscute.

Dintre cele opt OCL-uri, principalul favorizat era OCL-ul din Sectorul 1 al Capitalei; celelalte primeau mărfuri în funcție de poziția centrală a magazinelor. În suburbii aprovizionarea lăsa de dorit, de aceea șefii de unități din aceste zone se zbăteau din răsputeri să obțină câte ceva, și aici era „bătaia peștelui". Relațiile noastre cu acești oameni erau fructuoase. Singurul cu care nu prea mă înțelegeam era tovarășul Nicolae Puzderie, care bineînțeles asculta fără crâcnire și chiar cu mult zel indicațiile Partidului. El era „sărac și cinstit", expresie pe care o vom auzi mereu din gura activiștilor PCR de toate calibrele.

Astfel, cafegiul armean Dai-Dai din Batiștei 7, venind la un moment dat în vizită la Puzderie în ziua de Sfântul Nicolae cu o sticlă de whisky, a suferit o umilință de nedescris: acesta a luat sticla și a aruncat-o în trunchiul unui pom, făcând-o „puzderie", ca pentru a nu-și dezminți numele. Comedia s-a desfășurat în prezența colegului său Eduard Isaian și a întregului personal din depozit. Toată lumea a dezaprobat gestul, dar Puzderie a ținut imediat o ședință de sindicat, el fiind și președintele sindicatului pe întreaga întreprindere, iar la ședință diferiți salariați, în special membri TESA (funcționari), au înfierat cu mânie proletară „atitudinea" marelui cafegiu, iar el, Puzderie, a trasat imediat sarcini precise, anume să nu mai intre picior de armean în depozite. A fost o mare lovitură,

umilitoare pentru domnul Isaian, dar a trebuit să se supună, cel puțin o vreme. Norocul a fost totuși că Ranga a înțeles imediat absurdul situației și a dat dispoziție ca armenii să vină direct la serviciul Comercial al întreprinderii ca să-și susțină cauza. Ghinionul lor era că nu aveau în conducerea țării un Anastas Mikoian, ca armenii din Uniunea Sovietică. Alta ar fi fost atunci situația.

În vremea aceea, comerțul de cafea cu amănuntul era aproape în exclusivitate în mâna armenilor. În București erau câteva magazine, adevărate temple sacre ale cafelei, aflate aproape toate în centru. Pe primul loc se afla magazinul lui Mendoian din strada Academiei 1. Pe locul doi era Keșcherian din strada Nuferilor 19 (lângă Catedrala Catolică Sfântul Iosif), iar pe locul 3 era Dai-Dai din Batiștei 7. Absolut toți erau comercianți remarcabili, experți în branșă, foarte apreciați de marele public. România avea nevoie de ei, iar Partidul, chiar dacă era dominat de oameni ca Puzderie, n-avea deocamdată ce face, trebuia să accepte această situație.

Încă de la venirea sa în comerț ca director comercial la ICRA, Ranga a adus la Depozitul Vama Antrepozite un cetățean brunet bine, Radu Alecu (se vorbea că se născuse la malul Mării Negre, într-o noapte fără lună), fost șef de magazin în Sectorul 2 al Capitalei, proprietarul unei mașini de prăjit cafea, înființând un mic punct de prăjire a cafelei, necesar pentru aprovizionarea magazinelor ce n-aveau această posibilitate, în special a celor din sistemul ICS Comaliment. Bineînțeles că diferența de calitate era uriașă. Radu Alecu nefiind de meserie și, de altfel, dovedindu-se destul de lacom, Ranga primea adesea sesizări privind diferența dintre cafeaua vândută în magazinele-etalon ale comerțului de Stat și cea oferită de minunații cafegii armeni. Tocmai de aceea, întotdeauna când el sau persoanele din anturajul lui, unele chiar în poziții înalte în Stat, aveau nevoie de cafea bună, Ranga apela la omul lui de bază, șeful de secție Gheorghe Stavarache, care ruga pe unul din acei monștri sacri ai cafelei să-l servească.

Așa se face că tovarășul Puzderie nu prea avea spor. În acea perioadă, în Polonă 100, la conducerea biroului Desfacere, se

afla doamna Androne, o persoană deosebită, atât profesional, cât și moral. Armenii mergeau la această doamnă și obțineau produsele necesare activității lor. Eu îi vizitam personal la magazin pe Dai-Dai și pe Avedis Carabelaian, de unde luam notele de comandă și le expediam apoi prin șoferii pe care-i consideram eu de încredere. Printre șoferi se aflau și unii care țineau cu „puterea". De exemplu, Gheorghe Nedelcu, de origine romă, care-l slujea cu credință pe Șefu', adică pe Puzderie: îl însoțea pretutindeni, în special la vânătoare, bineînțeles cu mașina întreprinderii, cu benzina întreprinderii. Dispărea mereu și, când îi ceream să-mi explice cursele, îmi răspundea invariabil: „am fost cu Șefu'." Până într-o zi din vara lui 1967, când, fiind în stare avansată de ebrietate, a murit într-un accident auto grav. Într-o discuție cu Puzderie între patru ochi, îi spun că-l are pe conștiință pe acest om, fapt care a produs o ruptură definitivă în relațiile dintre noi.

Întrucât Școala tehnică horticolă absolvită de Mariana n-a putut fi echivalată cu liceul, ne-am hotărât să-și continue studiile; a fost nevoită s-o ia de la capăt, cu clasa a opta, primul an de liceu. În 4 iulie 1967, plecând la orele 7 dimineața spre ultimul examen, de încheiere a liceului, la Liceul Dimitrie Bolintineanu, a prins-o ploaia și a udat-o până la piele. A rămas în starea aceea să-și dea examenele. Era în luna a șaptea, cu primul nostru copil. Revenită acasă, se simte foarte rău, așa că o internez de urgență la maternitatea Spitalului Brâncovenesc. În ziua de 5 iulie dimineața, intră șeful de secție Grigore Păsărin tocmai când vorbeam la telefon cu maternitatea Spitalului Brâncovenesc. După ce terminăm amândoi convorbirile telefonice, purtăm o discuție „ca între olteni". Îmi propune să-mi boteze copilul dacă este băiat. Eu accept. La un moment dat sună telefonul. Mi se comunică de la maternitate că am un băiat. Îi spun și eu colegului meu, care mă felicită și-și exprimă bucuria de a-i fi naș primului nostru născut.

Născut prematur, cu o greutate de 2,3 kg și 49 cm, Dan ne-a cam chinuit la început și a trebuit să-l internăm la Spitalul Panduri. Pentru că Mariana a declarat sincer că nu mai alăptează copilul și pentru că oricum nu erau locuri, n-a fost admisă

în spital la internarea propriului copil, fiind nevoită să-l lase în grija personalului spitalului, ceea ce a marcat-o profund. După două săptămâni, vizitându-mi băiatul, constat că tușește. Se afla într-un salon lângă geam, singurul copil fără mamă. Decid împreună cu Mariana să-l luăm acasă; suntem puși să semnăm un document prin care declarăm că ne asumăm răspunderea și plecăm cu băiatul. În urma unui consiliu de familie, hotărâm ca mama Marianei să-și întrerupă definitiv serviciul și să-l îngrijească pe Dan permanent. Locuiam atunci cu toții la aceeași adresă, eu și Mariana obținuserăm stabilirea întregii familii în București, la noi.

Cum Dan plângea tot timpul, cu tot tratamentul și îngrijirea, am hotărât, la două luni de la naștere, să-l botezăm, mai ales că nașul Păsărin insista s-o facem. Grigore Păsărin era de loc din comuna Pești, Județul Gorj, oltean get-beget, și intrase de tânăr în mișcarea comunistă. În ciuda faptului că nu avea decât zece clase, fusese inspector-șef al Inspecției Comerciale a Județului Gorj și, fiind un apropiat al lui Ștefan Voitec (fostul lider al Partidului Social Democrat Român care s-a unit cu comuniștii, formând Partidul Muncitoresc Român), a fost primul muncitor numit director în Ministerul Comerțului Interior, în timpul ministeriatului lui Voitec. Era un om temut și foarte respectat. Nimeni nu-i sufla în ciorbă, nici măcar Puzderie.

După botez, copilul s-a liniștit. Bineînțeles, produsele speciale pentru copii din Secția I a Depozitului Panduri al Agenției de Import au avut și ele un rol. Acum, cu nașul Păsărin, aveam un aliat și un protector. Nu mai eram frunză în vânt. Activitatea tuturor celor din comerț devenea, către sfârșitul anului 1967, tot mai intensă. Depozitul gemea de mărfuri destinate atât comerțului cu amănuntul, cât și întregii rețele de alimentație publică. Prioritate aveau întotdeauna magazinele cu circuit închis ale PCR: din Aleea Alexandru 18 (destinat în exclusivitate Conducerii de Partid și de Stat) și din Praga 6; urmau magazinul pentru personalul sovietic din Șoseaua Kiseleff (avea indicativul CS 3) și cel din strada Dianei 4 (indicativ CD 41), destinat Corpului Diplomatic occidental.

Cu o înălțime de circa 1,75 m și o greutate de 120–130 kg, Grigore Păsărin suferea de diverse boli (diabet zaharat, cardiopatie ischemică dureroasă, reumatism). Fiind singur, solicită conducerii întreprinderii să angajeze o persoană corespunzătoare pe postul de șef secție și mă propune imediat drept candidat. Îmi face oferta și accept; dar apar mari obiecții, în special din partea șefului de depozit Nicolae Puzderie. Conform legilor de atunci, nimeni nu putea ocupa o asemenea funcție sub vârsta de 30 de ani, iar eu aveam 23. Nașu' însă insistă și-și asumă întreaga responsabilitate pentru activitatea Secției I dacă îl secondez. Conducerea întreprinderii cedează și astfel, la 25 ianuarie 1968, trec pe postul de șef secție al Depozitului Panduri al Agenției de Import București.

Anul 1968 a început bine cu Nașu' alături; încep să deprind unele activități de mare finețe în domeniul relațiilor intercomerciale ce existau la vremea aceea în România. Vin oameni din toată țara, cu alte practici și obiceiuri decât cele bucureștene. 1968 a fost anul de vârf al mandatarilor din România. Aceștia nu se uitau la bani, doreau să aibă ce-i mai bun pentru ei și clienții lor. Noi eram acolo să-i servim. Dis-de-dimineață, Nașu' mă scotea afară pe rampa secției și-și făcea cruce, zicând: „Adu-i, Doamne!" Și veneau de pretutindeni, cu de toate.

În primăvară, Păsărin se internează în spital, lipsind o bună bucată de timp. Rămân singur, spre disperarea tuturor și în special a șefilor, pentru că, orice s-ar fi întâmplat, ei erau primii răspunzători. Vizitele tuturor celor din conducere se întețesc, iar tovarășul Puzderie nu mă scapă din ochi. Rulajul mărfurilor este alert, pe o parte intrau, pe alta ieșeau, iar eu eram permanent cu ochii la ușă. Vorba ceea, ochii văd, ochii sar. Cer un sortator, un ajutor, să mă ajute la livrări. Obțin angajarea fratelui meu Nicu, în vârstă de 16 ani. La toate controalele făcute ies perfect, așa că lumea devine mai puțin suspicioasă.

În primăvara anului 1968, relațiile comerciale ale României ajunseseră la un nivel neatins până atunci. Veneau necontenit mărfuri Vest de cea mai bună calitate. Relațiile cu China luaseră însă o amploare fără precedent, spre disperarea Uniunii Sovietice, care urmărea îndeaproape relațiile Chinei cu țările frățești și considera că orice spirit de frondă trebuie înăbușit din față.

În noaptea de 20 august 1968, trupele sovietice și ale altor țări comuniste intră în Cehoslovacia. Excepție fac România și Albania. Zarvă mare în depozit. Se opresc imediat toate livrările în 21 august – ziua în care Ceaușescu joacă marea carte a vieții sale prin discursul istoric, rostit de la balconul CC al PCR, de incriminare a acțiunii trupelor Pactului de la Varșovia – dar mărfurile sosite se descarcă. Eu unul urma să am o zi grea: aveam șase vagoane cu măsline din Grecia. Mi se dau aproape toți muncitorii încărcători-descărcători ai depozitului. Ca să nu am probleme la descărcare, promit câtorva șefi de echipă câte o pungă cu măsline la terminarea operațiunii. Printre ei, era unul mai deosebit, nea Florică, un gen de staroste peste toți. Treptat-treptat, în Depozitul Panduri se strâng aproape toți șefii din conducere: Ranga, Jinaru, Puzderie și alți invitați de-ai lor, toți șefi, ba unii chiar ofițeri activi de Securitate. Foarte îngrijorați de cursul evenimentelor, își exprimau fiecare opinia. La un moment dat, Nicolae Jinaru zice: „E vai de noi, vin rușii!" Exasperat că nu mai pleacă șefii de pe capul nostru, nea Florică strigă cât îl ține gura: „Da' să vină dracului rușii odată!" O tăcere mormântală s-a așternut peste onorata asistență. Malițios, Ranga îi îmbărbătează: „Băieți, nu-i dracu atât de negru!" Încet-încet, pe seară toți părăsesc depozitul. Nimeni n-avea cum să știe ce ne aștepta a doua zi.

În această perioadă, relațiile mele cu șeful Secției II, Gheorghe Stavarache, devin foarte apropiate. Când șefii din Centrală doreau ceva din gestiunea mea, el venea și-mi spunea: „dă-mi pentru Ranga atâtea cutii de nescafé" sau „dă-mi pentru Jinaru cantitatea asta de măsline". Bineînțeles, când el însuși dorea ceva îl serveam; însă nici eu, ori de câte ori apelam, nu eram refuzat. În gestiunile noastre erau plusuri suficiente pentru a face față acestor cerințe. Astfel am intrat într-o lume nouă, a celor inițiați și privilegiați, unde nimic nu era permis, dar totul era posibil, chiar încălcarea legii. Multă lume din depozit și din conducerea centrală ne vizita și ne solicita diverse mărfuri, cum ar fi măsline uzzo-volo, stafide, alune de pădure, arahide, cacao de Zaan în vrac, la care se adăugau altele drept cadou (din partea casei). Pe majoritatea îi serveam, fiindcă „avea balta pește" și

așa erau regulile (bineînțeles, nescrise). Unii foarte insistenți nu plecau până nu le dădeam ce doreau, ținându-ne de vorbă fără rost.

Fiind o bună bucată de vreme singur și foarte ocupat, m-am văzut obligat să las rușinea la o parte și să pun un anunț pe ușa biroului meu: „Țineți-ne de orice, numai de vorbă NU". Mulți vizitatori, văzând anunțul, s-au conformat. Printre ei, un tânăr ofițer de Securitate, care avea drept obiectiv de supraveghere Depozitul Panduri. M-a întrebat dacă anunțul respectiv se referă și la el. I-am răspuns că el este o excepție, fiind în misiune, mai ales că reprezintă cea mai importantă instituție a Statului nostru, iar eu, deși în rezervă, sunt un soldat oricând la datorie pentru Patria mea. Venea regulat și-l serveam întotdeauna cu o cafea Avedis, cea mai renumită și apreciată din România. Așa cum se spune, „bună ziua ți-am dat, belea mi-am capătat" – căci iată-mă în postura de invitat al său într-o după-amiază, după orele de program, la restaurantul Hanul lui Manuc.

M-a poftit la etaj, pe partea stângă, spre strada Căldărari. Aici m-a invitat la o masă unde se afla șeful său, tovarășul maior Pandele, care și-a exprimat bucuria de a mă cunoaște. Tovarășul maior era un tip micuț, slăbuț, înrăit fumător, cu ochi ca de viezure. Mi-a spus că tovarășul locotenent are o părere foarte bună despre mine și că societatea noastră are nevoie de toți oamenii „de bine" din țara noastră și fiecare, pe felia lui, trebuie să-și facă datoria. Îl aprob și-i mărturisesc că mă simt legat de jurământul depus în timpul satisfacerii serviciului militar obligatoriu; îi spun exact cu ce m-am ocupat acolo și că sunt gata oricând să-mi servesc Patria. A fost un joc de șah, în care nici unul n-a intrat în „miezul problemei", dar în final îmi spune că șeful său, tovarășul colonel Panait, dorește să mă cunoască și-mi dă întâlnire în fața cinematografului Patria în prima duminică, la orele 10.00.

M-am conformat și iată-mă la ora și-n locul stabilit. De la cinema Patria, o luăm în sus pe Magheru și facem la dreapta, pe strada Jules Michelet. Trecem pe lângă Ambasada Marii Britanii și ne oprim în dreptul blocului de la nr. 25, colț cu strada Dionisie Lupu. Intrăm și urcăm la primul etaj, în stânga, unde

maiorul deschide o ușă și pășim în apartament. Ușa din fața holului fiind deschisă, văd că la biroul masiv de stejar, tip florentin, e deja așezată o persoană. Un tip burtos, înalt, care se ridică și-mi întinde mâna. Se prezintă „colonel Panait" și mă invită să iau loc. Ia loc și maiorul Pandele. Zâmbește și-mi spune că-i face o deosebită plăcere să mă cunoască. Îi intorc, cu grijă însă, binețele. Brusc, îmi spune că m-a chemat să semnez un angajament de colaborare cu el, în numele instituției pe care o reprezintă. Calm, dar, cred, cu mare emoție, îi răspund că sunt profund impresionat de încrederea acordată, însă consider că nu sunt potrivit pentru această activitate din mai multe motive, și anume:

a) n-am studiile necesare, spre deosebire de dânșii, care au această meserie;

b) sunt fiu de deținut politic, un fost detectiv clasa I al Brigăzii a II-a contra comuniștilor din Siguranța Statului de dinainte de 1945, dar care a fost achitat într-un proces judecat de Tribunalul Militar Teritorial București, după 3 ani de detenție;

c) nu sunt membru de Partid și nu știu să mă comport ca atare;

d) nu doresc să pricinuiesc cuiva prejudicii din cauza nepriceperii mele în domeniu;

e) nu cred că dânșii vor avea încredere vreodată în oameni ca mine.

În final, mă oblig ca, ori de câte ori voi considera că cineva atentează la interesele Patriei mele, să sesizez în scris organele de Securitate, dar spun cu glas pierit că nu socotesc necesar să semnez un angajament. Colonelul Panait mă ascultă, se uită lung la mine, apoi la maior și spune: „Tovarășe Florescu, în meseria dumitale ai nevoie de prieteni. Noi ți-am întins azi o mână, se pare că eziți. Te rog să te mai gândești. Nimeni nu s-a născut priceput. Cunoaștem exact situația dumitale și o înțelegem, dar dumneata ești tânăr, trebuie să-ți faci un viitor. Ai o familie. Ai deja un copil și poate vei mai avea și alții. Noi avem nevoie de oameni ca dumneata. Te vom ajuta, prin cursuri pe care le organizăm periodic cu oamenii noștri din comerț. Te vom susține atunci când vom considera de cuviință în promovările dumitale viitoare. Mai gândește-te!" Îmi întinde din

nou mâna, iar tovarășul maior Pandele mă conduce până la ușă. Ies din bloc, mă izbește aerul rece de afară și arunc o privire în stânga, unde se afla casa la poarta căreia, în 1952, mama mea, cu mine de mână, bătea ca să ceară sprijinul fruntașului comunist Constantinescu-Iași în eliberarea tatălui meu. De atunci, deși venea destul de des în depozit, tovarășul locotenent-major n-a mai deschis vorba despre „contract". Dar nici eu.

Către sfârșitul lunii august 1968, sosește de la Berlin, din RDG, un container special pentru restaurantul Berlin din București. Conținea toate sortimentele de țigări est-germane ce se vindeau în cadrul restaurantului respectiv. Comisia de recepție, alcătuită din șeful de depozit Eduard Isaian, eu și recepționerul Ion Munteanu (de etnie romă), trece la recepționarea containerului. Șeful de depozit ne lasă pe noi (un oltean și un țigan) să descărcăm marfa și la urmă să-i prezentăm procesul-verbal de recepție, spre semnare. La sfârșitul operațiunii însă, constatăm cu stupoare că lipseau 200 000 de țigarete Carmen, cea mai selectă marcă de țigări est-germană. Bietul Munteanu, săracu', îngălbenește; avea 55 de ani, era obez și suferea de inimă. Apucă să zică „mânca-ți-aș, ne împușcă aștia" și-și pierde cunoștința. Vine imediat și Isaian, care e și el șocat la auzul veștii. Imediat, bănuielile cad pe mine. Sosește și Puzderie, care-și pierde cumpătul și-mi spune: „Banditule, scoate marfa, că pușcăria te mănâncă!" A doua zi află Ranga și vine imediat la depozit. Calm, mă întreabă ce s-a întâmplat. Îi spun exact cum a decurs întreaga operațiune, inclusiv că sigiliile au fost intacte. Către prânz, sosește de la Berlin o depeșă prin care furnizorul își cerea scuze și recunoștea omisiunea. *Greșiseră nemții!* Trebuie să recunosc că o cam băgasem pe mânecă, fiind destul de nou în branșă. Nu se mai întâmplase așa ceva și acum mi se întâmpla tocmai mie!

La începutul verii, în iunie, tovarășul Puzderie, președintele sindicatului, îmi oferă un bilet de odihnă la mare, ca semn al „reconcilierii". Nașu' tocmai venise dintr-un lung concediu medical. Plec pentru 12 zile la Eforie Nord. La întoarcere, mare scandal mare. Lipseau din gestiune 10 cartoane a câte 24 cutii de lapte praf Camelco, în valoare de 5000 de lei. Bineînțeles, „banditul de fin și-a furat nașul". Păsărin îmi spune că laptele

nu se regăsește în evidențele contabile ca „marfă livrată" și nici în stoc nu se află. Așa că suntem buni de plată, și nu numai financiar. Foarte intrigat de poveste, iau la mână toate actele de la ultimul inventar și găsesc că Nașu' livrase în lipsa mea la magazinul Decebal 1, ce aparținea în vremea aceea OCL Alimentarei Tudor Vladimirescu, 25 cartoane a câte 24 cutii lapte și greșise înmulțirea, trecând în loc de 600 de cutii doar 360. Tac mâlc, mă deplasez la magazin și vorbesc cu șeful de magazin. Acesta îmi declară că e posibil să am dreptate, dar nu mă poate ajuta cu nimic, deoarece unitatea sa avusese deja inventar și valoarea respectivă fusese deja prinsă în acte după procedeul vremii: „plusul se înregistrează, iar minusul se plătește și, dacă se poate, nu numai financiar". Confirmarea fiind făcută pe 24 cartoane și deci neavând cum să rezulte decât 600 de cutii, mă duc direct la directorul coordonator al OCL-ului respectiv, îi explic situația și-i cer să mă ajute. Ceea ce s-a întâmplat. Cu confirmarea de primire a mărfii, merg direct la Ranga, întrucât tensiunea din depozit era mult prea mare și trebuia tăiat răul de la rădăcină. Acesta, abil, vine în depozit și-i comunică lui Puzderie că problema este rezolvată și să înceteze orice atac la adresa mea.

Grigore Păsărin era o persoană importantă, cu o bogată experiență comercială. Era membru PCR din ilegalitate, așa că nu s-a luat nici o măsură, prejudiciul fiind recuperat. N-a știut niciodată că datorită mie s-a rezolvat situația, iar eu n-am discutat cu nimeni în afară de directorul Ranga și de Gheorghe Stavarache.

Am spus deja că între mine și acesta din urmă se stabilise o relație foarte puternică, mai ales în perioada când fusesem singur. Gheorghe Stavarache era originar din Brăila, venea dintr-o familie de mari comercianți. De mic copil lucra în branșă. Numai în Depozitul Panduri avea 25 de ani de activitate. Îl cunoștea toată lumea, și din București, și din țară. Era omul potrivit la locul potrivit în momentul potrivit. Activitatea sa era ireproșabilă; nici un organ de control al Statului, indiferent din ce direcție ar fi venit, nu i-a găsit vreodată ceva care să fie cu semn de întrebare. Ranga avea deplină încredere în el, el

fiind unul dintre cei cu ale cărui mâini lua castanele din foc. Prin el își servea prietenii, care erau foarte numeroși. Fiind singurul care depozita în București cafeaua, Stavarache avea relații speciale cu principalii cafegii din București și din țară. Printre ei, cei doi veri, Avedis Carabelaian și Dai-Dai, ocupau un loc deosebit. Pe primul loc se afla însă domnul Keșcherian: prin el experimenta sortimentele de cafea nou-venite în România. Încet-încet, am reușit să obțin un tratament preferențial pentru cei doi veri și în special pentru Avedis Carabelaian din str. Hristo Botev 10, de care mă atașasem foarte mult. Îi făceam deseori vizite la magazin și ajunsesem la concluzia că nici un efort nu e prea mare pentru a servi un om atât de valoros. Incontestabil, mă aflam în fața Regelui Cafelei.

CAPITOLUL 3

Cu Stavarache, toată lumea din Agenția de Import mânca o bucată de pâine. Nu refuza pe nimeni, oricare dintre salariați îi solicita ceva (puțină cafea, alune, arahide, cacao vrac de calitate superioară) era servit. Bineînțeles, nu-i avea drept clienți permanenți pe cei care nu reprezentau ceva pentru el. Era căsătorit, dar fără copii, și adevărata sa viață se desfășura la depozit. Îi plăceau femeile și ele știau, așa că mai tot timpul veneau la el în vizită femei frumoase, în special salariate ale Agenției de Import. Multe erau doamne de viață, fără prejudecăți și plecau din depozit deschizând poarta cu piciorul, dat fiind că mâinile le erau ocupate. Îl serveam ori de câte ori mă solicita, fapt ce ne-a apropiat din ce în ce mai mult. Când aveam probleme, apelam la el și găseam întotdeauna sprijin.

Ceilalți colegi aveau propriul stil de muncă, dar toți erau foarte buni profesioniști. Nașul Păsărin era expert în pritocirea măslinelor și chiar a stafidelor. În copilărie era știut ca unul care „lua ouăle de sub cloță", adică de mic știa să se descurce. Era destul de strâns la pungă, dar reușea să ajungă mereu deasupra valurilor. Toată lumea îl cunoștea și-l respecta, mai ales că fusese șef în Inspecția de Stat. N-avea dușmani, pentru că, fiind o fire veselă, băncoasă, știa cum să ia oamenii. Eu îl ascultam, nu ieșeam din vorbele lui și, chiar dacă secția mergea foarte bine, meritele erau în primul rând ale lui, iar dacă mai rămânea ceva și pentru mine, căutam să nu mi-o iau în cap. De la el am învățat multe lucruri ce mi-au prins bine în viață. Era extrem de orgolios, chiar vanitos, ținând foarte mult la

onoarea sa de oltean, și am avut grijă să nu-l calc niciodată pe bătătură, cum se spune.

Dumitru Trancu, șeful Secției III, era singur în post. Fost director, fost ofițer de Securitate, prieten apropiat al lui Ranga, avea în gestiune toate bunătățile ce veneau atunci la noi din întreaga lume. Secția sa, numită și „Delicatese", era burdușită cu produse pe care nici azi nu le găsești în România: cele mai renumite mărci de whisky scoțian, coniac Franța și Grecia, lichioruri extrafine Franța și Italia, țigările cele mai bune din lume, inclusiv vestitele havane cubaneze. Tot ce se livra din această secție era sub supravegherea lui Ranga. Nimeni nu mișca în front, iar Trancu nici atât. Singurul său stăpân era Ranga, el fiind principalul colaborator al acestuia din depozit. Ranga avea o încredere aproape absolută în el, și Trancu nu și-a dezamăgit niciodată jupânul. Prin el, Ranga afla cam tot ce-l interesa în privința mea, dacă îl interesa. Oricum toată lumea era cu ochii pe mine, poate și din cauza vârstei. Nea Ghiță Stavarache întotdeauna îmi atrăgea atenția asupra acestui lucru, iar eu, sincer să fiu, mă simțeam bine la sânul „mamei" Agenția de Import București. N-aveam vicii, nu beam, nu fumam, n-aveam anturaj, eram „doar" familist. Eram un model și pentru alții, o speranță a Agenției de Import. Cineva, odată și odată, trebuia să-i înlocuiască pe seniori, iar eu eram unul dintre aceia.

Sandu Braverman, șeful Secției IV, avea în gestiune toate produsele ce se preambalau în România. Primea aceste produse în vrac, le expedia la depozitul din strada Turturele 4 și primea retur marfa preambalată. Între el și șeful Depozitului Turturele, Duțu, existau relații foarte strânse, întrucât diferențele cantitative erau importante. Oricum, Sandu Braverman era un norocos. Deși i se ivise ocazia să emigreze în Israel, n-a făcut-o, rămânând alături de șeful Ranga; mulți coreligionari de-ai săi șușoteau că ar fi colaborator al Securității. Era un bărbat înalt, bine făcut, foarte îndrăgit de femei. Foarte bine plătit (plan mic și coeficient la vânzare generos), era extrem de mulțumit de postura în care se afla. Se număra printre aleșii vieții.

Activitatea de manipulare a mărfurilor (descărcări și livrări) se desfășura cu sprijinul a circa 30 de muncitori încărcători-descărcători, majoritatea fiind navetiști. Agenția de Import trimitea zilnic două microbuze în zona Greaca-Hotarele și-și aducea forța de muncă necesară. Desigur, erau și bucureșteni printre angajați. Acești muncitori erau coordonați de un șef, Ilie Toma, muncitor și el.

Toma fusese șef serviciu Comercial al OCL Alimentara 23 August pe vremea când Dumitru Trancu era director coordonator. Fiind implicat în unele afaceri, fusese arestat și condamnat la 15 ani de muncă silnică. Executase 8 ani din pedeapsă și revenise la fostul lui șef, care-l ajutase să se angajeze ca muncitor. Era un bărbat în jur de 40 de ani, cu o bogată experiență comercială, care știa să-și promoveze interesele. Niciodată nu ieșea din cuvântul șefului de depozit Puzderie și-i era devotat trup și suflet. Evita adeseori să iasă în fața lui Ranga, când acesta se afla în control. Lucra până noaptea târziu, așa că trebuia să-i sfârâie și lui tigaia. Toți șefii de secție îi dădeau „dreptul", pe care de altfel și-l merita pe deplin. La sfârșitul fiecărei săptămâni, avea privilegiul de a distribui 7–8 tone de cafea verde pe rețea, la principalii cafegii din București, deși cazierul nu-i dădea dreptul. Practic, lua cam tot caimacul livrărilor de cafea, ce aparțineau de drept delegaților din depozit. Această activitate îi aducea cel puțin 1000 de lei pe săptămână, nemailuând în seamă că era „omul lui Păsărin", deci și al meu, în principalele livrări de măsline vrac (iarăși câteva mii de lei bune lunar, în condițiile în care salariul unui muncitor nu depășea 1000 de lei pe lună). De asemenea, primea periodic de la oamenii săi diverse produse (vin, țuică, carne, brânză etc.). Pe unii îi mai învoia ca să-și lucreze pământul sau pentru altele și, la propunerea sa, mulți primeau prime lunare, uneori substanțiale. Puzderie aproba toate cererile lui, fiindcă și Toma era permanent la datorie. Venea în depozit primul și pleca ultimul. Nu consuma băuturi alcoolice în timpul serviciului și cerea același lucru de la oamenii săi. Era omul de bază al tuturor șefilor de secție și de depozit. Puzderie, chiar dacă

știa destul de bine cum stă treaba, închidea ochii, și activitatea mergea strună.

Recepția mărfurilor sosite era efectuată de comisia de recepție a depozitului, care era alcătuită din șeful de depozit, șeful secției respective, un recepționer angajat al Agenției de Import și un înalt reprezentant al OCM-ului (Oficiul de Control al Mărfurilor). OCM-istul era întotdeauna prezent la primirea mărfurilor în vrac, el reprezentând furnizorul extern. Răspundea de recepția cantitativă și calitativă a produselor venite din întreaga lume. De regulă, era un fost ofițer de Securitate ori un om de încredere al Securității. Majoritatea erau băieți de viață, veseli, în general băutori, așa că aveam întotdeauna cu ei relații bune, respectuoase și fructuoase pentru ambele părți. Hotărârile lor erau casație pentru toți, și în special pentru furnizorii din străinătate, care niciodată nu se sesizau în caz de diferențe dacă acestea nu erau prea mari. Furnizorii externi lucrau perfect cu ocemiștii, pentru că nici aceștia nu le făceau probleme la recepția calitativă, dacă marfa punea asemenea probleme. Prin ocemiști, noi, șefii de secție, ne rezolvam problemele, pentru că toată lumea trebuia să mănânce o bucată de pâine și, dacă se întâmpla să fie albă, cu atât mai bine. Bineînțeles, dacă apăreau probleme serioase fie de calitate, fie de cantitate, ei sesizau conducerea OCM-ului (care era tot în mâna Securității), care la rândul ei lua legătura cu furnizorul extern; acesta, de regulă, nu se deplasa la București, ci accepta concluziile trase de acești inspectori. Erau oameni versați, cu o bogată experiență în relațiile economice internaționale. Știau întotdeauna cum va reacționa furnizorul extern, așa că „trăgeau tare", dar cu mult tact. Eram cu toții ca într-o familie, nimeni nu refuza pe nimeni. Veniturile mele erau bune, dar încă nu la fel de bune ca ale colegilor. Nu doream să sar calul, mai ales în relațiile mele cu Grigore Păsărin. Deși observam deseori anumite lucruri care m-ar fi putut face să ridic unele pretenții, întotdeauna îl lăsam pe Nașu' să hotărască ce și cum. Eram un favorit al sorții, așa că nu doream să-l mânii pe Dumnezeu. Niciodată nu discutam cu nimeni despre aspectele delicate ale activității mele cu colegul Grigore Păsărin. Mulți

mă provocau, dar mă abțineam, astfel încât mi-am câștigat repede respectul și aprecierea tuturor, și în special ale colegului meu.

Serviciul Comercial al Agenției de Import avea două birouri, biroul Aprovizionare și biroul Desfacere. În fruntea biroului Desfacere, în toamna anului 1968, a sosit o persoană foarte interesantă și importantă totodată: Mircea Ceicu, fost consilier al lui Alexandru Bârlădeanu în cadrul Consiliului de Miniștri al României. Se spunea că fusese de față la întrevederea cu Nichita Sergheevici Hrușciov, când acesta îl scuipase pe Bârlădeanu pentru că se opusese aplicării vestitului Plan Valev. Domnul Ceicu avea în subordine mai multe persoane, cea mai importantă fiind doamna Androne. Colaborarea mea cu această doamnă fusese întotdeauna foarte bună, în special când interveneam pentru aprobarea anumitor mărfuri către cei trei apropiați mie, domnul Grosu (șeful Marianei) și cei doi veri cafegii, Avedis Carabelaian și Dai-Dai. (În acea perioadă Dai-Dai, deja foarte în vârstă, se pensionase, așa că-mi rămăsese domnul Avedis, pe care-l vizitam tot mai des.)

Fiind o persoană distinsă (fizic semăna cu Nicolae Titulescu), Mircea Ceicu s-a impus imediat în fața șefului său direct Nicolae Jinaru, șeful serviciului Comercial. Prin biroul său se organiza întreaga desfacere a produselor din import, atât în București, cât și în restul țării. Doamna Androne se ocupa de Capitală, ea coordonând birourile comerciale din depozite. La Panduri tocmai se pensionase doamna Marcovici, așa că de livrări răspundeau cei doi prieteni, Eugen Haim și Avram Lentzer. În general, șefii de depozit nu se amestecau, dar uneori interveneau și-și impuneau punctul de vedere fără a intra în conflict cu conducerea întreprinderii. Venind de sus, domnul Ceicu nu înțelegea întotdeauna ce se întâmpla jos, la nivel de rețea de magazine, nu cunoștea pe nimeni și nu avea obligații. Încet-încet, băieții l-au dat pe brazdă și a putut să constate că lumea în care intrase era complet diferită de cea din care venise. Eu am fost printre primii care l-au contactat și i-am devenit foarte apropiat, poate cel mai apropiat dintre toți, cât timp a lucrat la Agenția de Import, până la pensionarea sa, în 1982.

În luna octombrie 1968, vine la Depozitul Panduri, la Secția I, o cantitate de 550 000 de cutii de nescafé Cacique din Brazilia. Cantitatea fiind foarte mare, după ocuparea întregului spațiu de depozitare disponibil din cadrul secției, am fost obligat să stivuiesc câteva zeci de baxuri pe rampa depozitului. Peste noapte, o ploaie torențială a udat puternic marfa respectivă, așa că am trecut imediat la sortarea cutiilor. La sfârșit a rezultat un carton cu 24 de cutiuțe în pericol de degradare (ruginire) dacă ar fi rămas în depozit, și atunci, fără aprobarea serviciului Comercial, care nici nu dispunea încă de ordin ministerial de preț, am livrat acest cartonaș la magazinul din Hristo Botev 10 prietenului meu, domnului Avedis Carabelaian. Cu o zi înainte, la descărcarea mărfii, îmi făcuse o vizită la depozit și-și exprimase dorința să obțină printre primii acest produs. Situația nu era foarte gravă, întrucât mai aveam produsul în depozit, la prețul de 20 de lei cutia, e adevărat că nu cu același design. De altfel, toate cutiile de nescafé, de pretutindeni, costau la fel.

După câteva zile, am fost chemat la conducere, la serviciul Personal, și mi s-a comunicat că am fost sancționat cu retrogradarea pe trei luni pe post de primitor-distribuitor, cu reducerea corespunzătoare a salariului. Eram atunci singur, munceam de la 6.00 dimineața până la 19–20.00 seara, colegul meu fiind în spital. Diferența de salariu era enormă, dat fiind că în acel moment câștigam aproape 4000 de lei, iar noul salariu era de 1000. Fiind destul de tânăr, nu mi-am dat seama de capcana ce mi se întinsese și am cerut imediat, negru de supărare, să fiu schimbat „la cerere" în postul în care fusesem retrogradat; bazându-mă pe faptul că-și vor retrage acuzațiile și vor reveni asupra deciziei. Ranga era atunci în străinătate, așa că totul a fost făcut de cel care-i ținea locul, tovarășul Jinaru. Am muncit până pe 25 noiembrie, când, întorcându-se Nașu', s-a efectuat inventarul de predare-primire și am părăsit Depozitul Panduri, la cererea mea, curând după 1 decembrie. Am fost repartizat la Depozitul Obor, dar, imediat după revenirea din străinătate, Ranga m-a chemat și mi s-a propus din nou un post de șef de secție, de data asta la secția cea mai grea a Agenției de Import,

Secția I a Depozitului Obor, împreună cu Gheorghe Dobrescu, un fost căpitan de Securitate. M-a surprins propunerea lui Ranga, mai ales că nici n-a pomenit de pedeapsa mea, ci din contră, m-a lăudat și mi-a spus că are mare încredere în mine. La plecare, m-a întrebat cu ce l-am supărat pe Puzderie, iar eu i-am povestit întâmplarea cu șoferul Gheorghe Nedelcu. A zâmbit și a spus: „Mari figuri sunteți voi, oltenii."

Gestiunea Dobrescu cuprindea aproape tot spațiul de depozitare al Halelor Centrale Obor – subsolurile aproape în întregime, parterul și etajul doi. Mărfurile erau: măsline, pește congelat și sărat, brânză din import, păsări congelate și carne congelată, venite din toate colțurile lumii. Existau peste 20 de spații de depozitare. Gheorghe Dobrescu era un bărbat de circa 40 de ani, extrem de nervos; mi s-a părut încă de la început cam sărit de pe fix, ceea ce m-a pus pe gânduri. Nu doream să fiu din nou un acar Păun, un țap ispășitor, de aceea m-am întors în Polonă 100, la Ranga, și i-am mărturisit sincer temerile mele, mai ales că, atunci când m-am dus să-mi semneze domnul Dobrescu cererea că-și dă acordul să-i fiu coleg (absolut obligatoriu în asemenea cazuri), el, foarte furios, a aruncat cu o sticlă de coniac Metaxa de 7 stele, plină ochi, într-un sortator (Teleky, mâna sa dreaptă). Sticla mi-a trecut la maximum 3 cm pe lângă una din urechi.

Întrucât Agenția de Import urma să-și construiască noi depozite în cartierul Militari, desigur avea nevoie în scurt timp de oameni potriviți pentru noile posturi și, i-am explicat directorului Ranga, fiind încă destul de tânăr, n-am de gând să mă mai grăbesc, fiind dispus să aștept. Mi-a cerut să merg acasă, să mă sfătuiesc cu familia și mai ales cu soția, și să vin a doua zi să-i dau răspunsul definitiv, insistând asupra faptului că „noaptea este bun sfătuitor". A doua zi m-am prezentat și, la întrebarea sa dacă m-am răzgândit, i-am răspuns că nu, căci nu sunt omul potrivit să-i fiu coleg lui Dobrescu. Contrariat de fermitatea mea, dar și plăcut impresionat, Ranga îmi întinde mâna și mi-o strânge cu putere, zicându-mi: „De mult nu mi s-a mai întâmplat așa ceva. Bine, du-te și vezi-ți de treabă."

Depozitul Obor era condus cu mână de fier de domnul Valentin Mateescu, un vechi lucrător în comerț originar din Târgoviște, venit de tânăr în București și care urcase pe scara ierarhică până la postul de director de Cooperație. L-a cunoscut pe Ranga pe când acesta era director comercial la ICRA București, și el i-a încredințat postul de șef al Depozitului Vama Antrepozite, cel mai mare din ICRA la vremea aceea. Aici l-am cunoscut eu, încă de la angajare, pe domnul Mateescu. La înființarea Agenției de Import, șeful și-a luat cu el principalii colaboratori: pe Gheorghe Dobrescu, șeful secției Măsline, pe Marin Dobrescu și pe colegul acestuia, Gheorghe Vintilescu, ultimii formând cel mai renumit cuplu de șefi de secție din comerțul cu ridicata, încă de la înființarea sa. Ei avuseseră la Vama Antrepozite secția Import coloniale (cafea, cacao vrac, citrice, banane, condimente). La Obor, secția lor, a II-a, cuprindea toate citricele, bananele și toate sortimentele de conserve de fructe și legume din import. Domnul Mateescu locuia într-o alee ce dădea atât în strada Turturele, cât și în strada Trinității și-mi cunoștea familia. De asemenea, fusese cununat chiar la Biserica Troița. Relațiile noastre au fost întotdeauna extrem de bune, chiar foarte strânse. Colegul său, Vasile Sima, era fiul celui mai important „brânzar" din România, care avusese mult timp întreaga gestiune asupra brânzei din producția internă, tot în subsolurile Halelor Centrale Obor. Între cei doi șefi nu existau disensiuni; Sima, fiind mai tânăr, își respecta colegul și în general nu-i ieșea din vorbă. De asemenea, Mateescu folosea în atitudinea sa față de mai tânărul său coleg mult tact. Se potriveau foarte bine. Hotărârile le lua Mateescu, iar Sima n-avea niciodată obiecții, cel puțin subalternii n-au remarcat vreodată vreo neînțelegere între ei.

Ca desfacere, în special ca volum de marfă, Depozitul Obor era pe primul loc, așa că și sarcinile celor doi șefi de depozit erau foarte mari; de aceea, la desfacerea mărfurilor erau ajutați de un vechi merceolog, un vulpoi bătrân, Cornel Aluneanu, uns cu toate alifiile. Acesta răspundea de activitatea a 10–12 primitori-distribuitori versați (aproape toți mari „ocne", în sensul complex al cuvântului). Dacă la Depozitul Panduri

veneau lunar câteva zeci de vagoane, la Depozitul Obor numărul vagoanelor era de ordinul sutelor, uneori chiar al miilor. Întreaga activitate de descărcare-încărcare se desfășura cu ajutorul a 50–60 de muncitori permanenți. Dacă era nevoie, se apela la Întreprinderea Prestări Servicii și forța de muncă era suplimentată. La plecarea din Panduri, l-am luat și pe fratele meu Nicu să muncească alături de mine.

La înființarea Agenției de Import, eminența cenușie a Ministerului Comerțului Interior era Radu Abagiu, primul adjunct al ministrului Bozdoc, care era doar fațada, reprezentând PCR-ul. Radu Abagiu era un economist de excepție. La vârsta de 28 de ani, ocupa la Bonn înalta funcție de atașat comercial al României în Germania Federală, fiind totodată și rezident al Serviciilor de Informații Externe (temutul DIE) ale României la Bonn. Așa și-a creat relații puternice în întreaga lume și în special în Germania. Împreună cu Ranga (cu care se asemăna foarte mult), a adus în țară 5 autodube Mercedes frigorifice de 7,5 tone și a înzestrat Depozitul Obor cu ele, pentru transportul mărfurilor perisabile din import. Erau mașini de ultima generație, dotate cu Thermo King și dube izoterme Akermann, aer condiționat, aparat de radio performant (prindea foarte bine posturile de radio Europa Liberă și Vocea Americii). Aceste mașini au fost încredințate unor șoferi pe măsură. Printre ei, Sergiu Dobrovolschi, de origine germană, fostul șofer al ambasadorului Germaniei Răsăritene la București. Fusese angajat personal de Ranga. Dobrovolschi avea pe atunci circa 35 de ani, era un bărbat înalt, blond cu ochi albaștri, foarte prezentabil. Bun meseriaș, pedant, se distingea puternic de colegii săi, care în comparație cu el erau mici pisoi. Mateescu ne-a cuplat imediat.

Deși ne cunoșteam de la Panduri, domnul Sergiu m-a întrebat cum urma să lucrăm, mai precis „veniturile" cum le vom împărți? Surprins de întrebarea sa, i-am răspuns că nu trebuie să-și facă griji și că sper să colaborăm fructuos, spre binele nostru comun. Am hotărât să facem *fifty-fifty* tot ce realizam. Riscurile cădeau în principal în seama mea, dar și el le avea pe ale lui, la condusul mașinii. Întotdeauna ne-am înțeles perfect, eu neobiectând niciodată asupra pretențiilor lui, absolut

absurde, iar el, sigur pe sine, fiind convins că n-am să mișc în front. Relația cu el mi-a adus mari avantaje: el era starostele șoferilor, astfel că eu am devenit automat starostele delegaților.

În acea perioadă, legăturile României cu restul lumii se intensificau, în special cele cu marea Chină. Cel puțin 50% din stocul de marfă era din China (pește congelat și sărat, icre, păsări și carne de porc, conserve din carne, legume și fructe.) De asemenea, pe lista principalilor furnizori apăruse Albania. Un loc important îl deținea Israelul cu vestitele citrice Jaffa.

Întrucât uneori existau întreruperi de energie electrică, au fost cazuri de depreciere a mărfurilor, astfel că Abagiu și Ranga au hotărât înființarea unei secții de prelucrare a peștelui în Depozitul Panduri. A fost adus aici un bătrân grec, Ianis Vanghelis, originar din Brăila, cunoscut drept mare specialist în domeniu. Grecul a venit cu propriile rețete și a solicitat autonomie: nimeni nu trebuia să se amestece în treburile lui. S-au stabilit rețete generoase, în care vinul de calitate, din soiuri pure, juca un rol important. S-au importat, la cererea grecului, condimentele dorite de el. La început totul a fost perfect. Așa au apărut în Capitală vestitele magazine Mercur, dotate cu mobilier și personal pe măsură. Salariile personalului acestor magazine a fost stabilit la cele mai înalte cote ale comerțului de Stat multilateral dezvoltat. Pe lângă peștele congelat și sărat și minunatele produse ale grecului, Ranga a introdus la vânzare cele mai importante conserve din pește din întreaga lume existente în stoc, conserve cu un regim special, care erau vândute doar în magazinele cu circuit închis. Succesul acestor magazine nu s-a lăsat așteptat, spre satisfacția celor doi mari oameni ai comerțului de Stat, Abagiu și Ranga. Beneficiile au fost peste așteptări, ele nemaifiind împărțite și cu alte întreprinderi comerciale.

Totuși, datorită avalanșei de mărfuri care nu mai contenea, s-a luat imediat legătura cu organizațiile comerciale județene și s-a trecut la livrări masive de pește congelat și sărat în țară. Bineînțeles că produsele grecului au cucerit piața. Autoizotermele Mercedes au început să străbată în lung și-n lat întreaga țară. Eu și Sergiu am fost în primele rânduri. De la

Suceava la Timișoara, de la Cluj la Craiova, la Drăgășani și Slatina, am străbătut sute de mii de kilometri în slujba consumatorului de la orașe și sate.

În nordul Moldovei încă erau foarte mulți evrei în comerț, așa că am avut șansa să compar imediat profesionalismul lor cu lipsa totală de caracter și pricepere a multora din alte zone ale țării și în special, spre surprinderea mea, a celor din Oltenia. Olteni erau cei mai slab pregătiți, foarte zgârciți (zgârie-brânză sau „cârpă-n cur"). Mereu se văitau că treburile merg prost, în timp ce evreii din Suceava îmi dădeau, fiecare în parte, câte 100–200 de lei, astfel încât la întoarcere aveam în buzunar mii de lei (după maximum două zile dus-întors), iar Sergiu avea și el 3-400 de lei (bineînțeles, mai lua și de la mine circa 1000 de lei). Era foarte mulțumit, căci colegii lui veneau cu doar câteva sute. Colegii mei, fiind mai în vârstă, evitau cursele lungi și se învârteau ca găina în jurul casei, adică băteau zonele defavorizate, cam toată Oltenia, bașca Teleormanul. Adesea, prelungeau cursele prin diferite băute cu beneficiarii. Promiteau marea cu sarea și nu-și țineau promisiunile. Eu însă, cu notițele de la beneficiari în buzunar, mergeam la domnul Ceicu, în Centrală, și obțineam pentru ei diferite aprobări. Sigur că recunoașterea meritelor era pe măsură. Întotdeauna veneam încărcat cu produse specifice fiecărei zone și ungeam toate rotițele Sistemului. Astfel mi-am cunoscut țara și oamenii ei, de toate naționalitățile și toate caracterele. În perioada rece, excursioniștii Florescu și Dobrovolschi rămâneau în general în Capitală, dat fiind că aici era totuși bătaia peștelui. Distribuiam citrice, banane (atunci când erau), carne și păsări congelate și multe conserve din legume și fructe din lumea întreagă. Țara vecină și prietenă Bulgaria ne trimitea brânză telemea extra de oaie și vacă, pui și curcani congelați și multe conserve din legume și fructe.

La venirea puilor și curcanilor, colegii mei nu s-au înghesuit, fiind vorba de marfă de bucată (fiecare lădiță era inscripționată cu numărul de bucăți și de kilograme). S-a întâmplat ca, primind eu ordin de la Mateescu să duc 100 de lădițe de păsări în centru, la Comaliment, la intersecție Sergiu să frâneze

brusc și toată marfa din dubă să se răstoarne, așa încât șeful Pandrea de la Magheru 30 a cerut cântărirea „la pielea goală", adică la netto, prin cântărirea mărfii în vrac. Nu l-a interesat o eventuală pagubă a mea. După plecarea de-acolo, nu mică mi-a fost mirarea, la verificarea resturilor de lăzi, să constat „paguba": un câștig de 60 kg, și asta la doar 100 de lăzi! Bineînțeles că am încercat să vând toată marfa astfel, dar Imireanu de la Unic s-a prins, așa că am împărțit câștigul pe din două. Mi-am anunțat imediat colegii, întrucât în depozit erau zeci de mii de lădițe. Toată lumea era mulțumită, și noi, și beneficiarii. La un moment dat, tovarășul Pandrea a introdus verificarea „ladă cu ladă", dar am găsit imediat „antidotul" prin „plimbarea" păsărilor din ladă în ladă și până la urmă l-am îngenuncheat pe tovarășul secretar de Partid al ICS Comaliment: i-am luat tot câștigul, dar fără să-i facem vreo pagubă, lăsându-l sărac și cinstit, cum afirma adesea că este. Nimeni nu putea reclama, fiindcă furnizorul extern era „vinovatul". Același lucru se întâmpla și la peștele congelat din China și de aceea toți comercianții cu amănuntul se băteau pe el.

În acea vreme, treptat-treptat, a început să dispară carnea proaspătă de pe piață. Într-un singur loc era în permanență și la discreție, la magazinele cu circuit închis ale ICS Comaliment (CS3, magazinul rușilor din Șoseaua Kiseleff, și Dianei 4, magazinul pentru personalul diplomatic occidental). Trebuia să găsesc o modalitate de a vizita cât mai des aceste magazine. Mai exista un magazin special, în Aleea Alexandru 18, destinat Conducerii de Partid și de Stat, dar acolo noi nu aveam acces decât pentru aprovizionare (a *lor*). Am încercat să mă împrietenesc cu șefii celor două magazine, însă, la început, n-am reușit să mă apropii decât de domnul Iancic, șeful de la CS 3. Trebuia să aplic regula: „vezi-mă cu un ochi ca să te văd cu doi" sau „dă-mi, să-ți dau". Dar nu primeau sub nici o formă bacșiș (mită, șpagă, ciubuc). Nu se pretau la așa ceva, mai ales că beneficiau de importante atenții din partea celor implicați. Totuși, până la urmă, am găsit soluția. Am propus schimbarea citricelor stricate cu citrice sănătoase, fără nici o pretenție bănească, lucru care mi se accepta imediat, ori de câte ori

veneam (și aveam grijă să vin aproape zilnic). Am constatat că propunerea mea a plăcut, ba chiar a surprins. Orice gestionar și-ar fi dorit așa ceva. Citricele stricate le schimbam în depozit contra citrice sănătoase. La Dianei 4 am găsit înțelegere la șeful raionului băcănie, Nicolae Măgureanu, oltean get-beget. Și astfel am reușit să am doi buni prieteni (socotelile bune fac prietenii buni) în cea mai sensibilă parte a comerțului Capitalei, comerțul cu circuit închis (cine nu și-ar fi dorit asta?). Desigur că acești gestionari aveau scăzămintele legale acordate tot preferențial. Și cine zice, „Doamne, ia-mi", și nu „Dă, Doamne!"? De același privilegiu se bucura și domnul Avedis Carabelaian, cafegiul din Hristo Botev 10, la acea oră deja prietenul meu.

La venirea mea la Depozitul Obor, am avut o discuție interesantă și serioasă cu domnul Avedis pe tema celor întâmplate la Panduri. La un moment dat s-a oferit să suporte pierderile mele financiare. I-am răspuns că nu sunt de acord cu așa ceva, dar aș dori să mă ajute să preiau eu magazinul după retragerea sa la pensie. Mi-a promis că se va gândi la propunerea mea.

În toamna anului 1968, Mariana rămâne din nou însărcinată. La început ne-am îngrozit la gândul a ce ne așteptă: nopți pierdute, noi griji, plânsete, scutece ș.a.m.d. Dar acum aveam experiență și alte condiții. Construiserăm deja încă trei camere la casa noastră. Ne cumpăraserăm o serie de bunuri, mobilă nouă, televizor de ultima generație etc. Prietenii mei de la cele două magazine speciale îmi acordau tot sprijinul, în așa fel încât, indiferent ce aș fi dorit pentru copil, eram prompt servit. Și Nașu' compătimea. Toate produsele din import (în special cele elvețiene și englezești) erau la dispoziția nou-născutului, și astfel, pe 17 iulie 1969, vede lumina zilei cel de-al doilea copil al nostru, o fetiță de 3,7 kg și 53 cm lungime. I-am zis Ana-Valentina, mai scurt Vali. De data asta Mariana a alăptat copilul aproape un an, deși concediul de maternitate era atunci de doar trei luni. Continuând puternic cu hrana cea mai bună, destinată în primul rând favoriților societății multilateral dezvoltate, am putea spune că Vali a călcat cu dreptul în viață. Toată lumea

era alături de ea, bunica maternă zi și noapte, Mariana și cu mine în limita timpului disponibil.

La începutul anului 1968, plecase în Libia socrul meu, cu primul lot de muncitori constructori, prin cunoscuta întreprindere Arcom. În vara lui 1969, sosesc în vamă de la socrul meu, pe adresa nevestei lui, două geamantane mari cu diverse lucruri, printre care circa 200 g de bijuterii din aur (majoritatea de 18 K). Imediat o îmbrac pe soacră-mea cu o fustă în carouri de la solduri, în cap cu un batic de cea mai proastă calitate și îi pun în picioare o pereche de tenișI obișnuiți. Nebărbierit, cu hainele în care stăteam acasă, cu bascheți uzați, în mână cu o pungă din plastic în care țineam actele, mă prezint cu soacra, cu un memoriu, la directorul general al Vămilor. Din prima îi mărturisim că n-avem bani să plătim vama pentru lucrurile respective și-l rugăm să le trimită înapoi în Libia. Pe cererea noastră, tovarășul director general, fiu din popor, cu origine eminamente sănătoasă, scrie prompt: „Exceptat de la vămuire".

Plecăm cu toate obiectele acasă, mai puțin bijuteriile, care rămân spre a fi trimise la Banca Națională pentru marcare. Ne-am cam speriat la început, dar după un timp am fost chemați și ni s-au dat bijuteriile înapoi, marcate cu simbolul Băncii Naționale și însoțite de un act original al băncii, pe numele socrului meu. Am cerut socrilor mei să procedeze astfel pentru că noi, eu și Mariana, lucram în comerț și oricând puteam fi verificați. Oala trebuia să stea acoperită sau, cum zic evreii: „Să stai cu candela întotdeauna aprinsă, fiindcă nu știi când vine Mesia." Soțiile multora dintre colegii socrului meu au venit la vamă superelegante și machiate, așa că au avut de plătit bani grei.

După un timp, sosește în vamă un autoturism marca Moskvici 412 cu maneta la podea, ultimul tip, care nu venise încă în România. De data asta am plătit taxa cuvenită. Leacul nu-i cu sacul, spune o vorbă din bătrâni. Nu trebuia forțată nota.

Recepția mărfurilor la Obor nu se putea face niciodată cu participarea efectivă a tuturor membrilor comisiei de recepție, ci doar a maximum doi. N-am văzut niciodată participând pe vreunul din cei doi șefi de depozit, care, de voie-de nevoie, doar semnau. Bineînțeles că nici nu era necesar, deoarece lucrurile

mergeau de la sine, în virtutea inerției. Recepția era efectuată întotdeauna de un OCM-ist asistat de un recepționer al depozitului (salariat al Agenției de Import): ei cântăreau întotdeauna mărfurile cu toleranță mai mică sau mai mare, în funcție de toane sau de interese. Niciodată acești inspectori n-au fost controlați. Deciziile lor erau casație. Adeseori mașinile erau încărcate direct de la vagon și, în multe cazuri, cântărirea se făcea doar de un singur inspector. De aceea, diferențele la cântar erau substanțiale. Pe timp de iarnă, uneori chiar pe viscol, acești oameni tremurau de dimineața până seara. Aproape nimeni nu se gândea la ei. Dar iată că, printre atâția „cioflingari" (căci multe organizații comerciale își trimiteau propriii delegați), apare delegatul Gheorghe-Ilie Florescu, fost șef de secție și posibil nou șef de secție, alături de un mare domn, Sergiu Dobrovolschi, cu autoizoterma 32-B-174, având, ca din întâmplare, un termos imens cu cafea fierbinte Avedis și o sticlă de coniac Martel sau Courvoisier cu afet de tun. Gestul este just apreciat. Se stabilesc relații de respect și de încredere. Și uite-așa se face recepția.

Sosesc cantități imense de carne congelată de vită din Danemarca: este la limita termenului de garanție și foarte grasă, carcasele fiind duble față de cele din producția internă. Sunt din stocul NATO, marfă schimbată cu carne de producție românească, mult apreciată de trupele NATO. Toată afacerea este girată de mafia securisto-comunistă, în plină formare și ascensiune. Ranga cere tuturor „eforturi maxime". Ca orice comandant, este mereu în mijlocul armatei sale. Izotermele pleacă non-stop în provincie, în special în Moldova și în Ardeal. Toată lumea ne primește cu brațele deschise.

Constatăm cu uimire, cu totul întâmplător (majoritatea beneficiarilor dorind să distribuim noi, prin rețeaua lor de magazine, întreaga marfă), că prin decongelarea mărfii (tot închizând și deschizând ușile de la izotermă) rezultă, la cântărire, diferențe în plus însemnate. Mai mult, fiecare carcasă era îmbrăcată în plase din tifon de circa 200 g; la încărcare ni se scădea greutatea acestor plase, în timp ce nouă niciodată vreun beneficiar nu ne-a cerut să-i scădem diferența. Înțelegerea

era tacită, toată lumea mânca o bucată de pâine. Măcelarii din Ardeal, în special cei de origine maghiară, erau extrem de galanți. La Deva, Brașov, Sibiu, Sfântu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Gheorghieni, Toplița, eram primiți cu mese întinse. Ni se făceau rezervări la cele mai bune hoteluri, cu serviciu la cameră. Trai pe vătrai, nu glumă. Trăiască Agenția de Import, în frunte cu marele și neînfricatul ei conducător Ranga Victor și principalii lui colaboratori! Trăiască OCM-ul, ce duce tot greul!

Apoi urmează marea lovitură, carnea de vită din Australia. OCM-ul intră tare. Marfa se cântărește adeseori pe uriașa basculă pentru cartofi din Piața Obor. Nici un efort nu poate fi prea mare pentru fluidizarea operațiunilor de descărcare a sutelor de vagoane frigorifice izoterme occidentale, aflate pe linie. CFR-ul încasează sume imense pentru staționare, așa că toată suflarea trebuie să depună maximum de efort. Cine să mai stea să verifice exactitatea celor constatate de mult încercații inspectori OCM? Miliția nu mișcă în front, pentru că aici este treaba Securității Statului. Noi suntem convinși că Securitatea e cu noi. Oamenii Securității veghează, supraveghează și „încasează". Mateescu și Sima sunt ca și inexistenți. Chiar dacă miros ceva, nimeni, niciodată, nu va putea să impute ceva cuiva, nici măcar lui Ranga. Dar cine să vorbească, dacă buzunarele tuturor sunt doldora? Regula de aur a Securității, „cine mișcă nu mai mișcă", este respectată de toți și se aseamănă foarte mult cu cea a Mafiei siciliene: „Cine-i orb, surd și tace o sută de ani trăiește în pace."

Dar sunt și necazuri. Vin cantități însemnate de carne „Made in URSS" din stocurile Pactului de la Varșovia. E vânată, chiar albastru marin, la limita comestibilității. Blestem pe capul măcelăriilor din toată țara. Aici intervine capacitatea fiecărui delegat de a reuși să se descurce pe teren. Tot în Ardeal găsesc înțelegere, datorită prim-secretarilor PCR pe județ, care intervin imediat pentru rezolvarea problemelor. Se hotărăște imediat să fie ajutate combinatele industriale, unde este un mare consum colectiv. Întotdeauna mă întorc rapid, cu mașina goală. Ranga nu suportă retururile. Cine nu se descurcă este imediat înlocuit. Fiecare măcelar are o problemă: să tranșeze pe calități carcasa

de vită sau porc, ce are un preț mediu de intrare în gestiune, conform legilor în vigoare și propriului său interes. Cu cât carcasa este mai de calitate, cu atât măcelarul se descurcă mai bine, dar mai există un aspect al acestei operațiuni. În general, vitele din Occident și Imperiul Britanic (Australia și Noua Zeelandă) vin tăiate în sferturi, așa că e aproape imposibil ca „o dinainte" să poată fi livrată cu propria sa pulpă, fapt pentru care trebuie multă pricepere la încărcare și descărcare, în așa fel încât lumea să fie mulțumită. Măcelarii au tot interesul să primească pulpe cât mai mari și „dinainți" cât mai mici, pentru ca prin tranșare să iasă cât mai mult câștig. În ceea ce mă privește, „fac totul" pentru acești oameni, care la rândul lor „fac totul" pentru mine. Sau, cum se mai spune, „o mână spală pe cealaltă și amândouă obrazul". La București, la vagon, tête-à-tête cu OCM-istul prezent la o cafea Avedis și un coniac Martell sau Courvoisier cu afet de tun, frământând problema din toate privințele, stabileam să primesc ce-mi doream cel mai mult: pulpe cât mai mari și dinainți cât mai mici. Desigur că cinsteam cu un litru de coniac de cinci stele muncitorii din vagon, ca să-și facă treaba cum trebuie. În dubă erau domnul Sergiu și fratele meu Nicu, ei supravegheau încărcatul mărfii așa cum doream.

Această activitate ne prinsese așa de tare, încât, indiferent la ce oră reveneam în Capitală, seara sau noaptea târziu, a doua zi eram la încărcat printre primii. Eu și cu Sergiu am ajuns pe locul întâi, poate și datorită vârstei. Niciodată n-am avut probleme, cu o singură excepție. La un moment dat, aflându-mă la Deva, toate mașinile cu carne au fost verificate de Miliția Economică. Când să-mi vină rândul și mie, directorul întreabă dacă este cineva dispus să meargă la Hunedoara, fiindcă siderurgiștii de la marele combinat nu mai au carne. Accept și plec imediat. „Adio și n-am cuvinte", zic în gândul meu, și astfel, în singurul caz de amestec al Miliției, problema s-a rezolvat de la sine. Acest incident m-a pus pe gânduri însă. Urciorul nu merge de multe ori la apă, zice o vorbă din popor; prin urmare, cu tot respectul și încrederea în băieții de la OCM, hotărăsc

să-mi iau măsuri de prevedere, dar îmi este aproape imposibil, deoarece legea lor este „cine nu-i cu noi e împotriva noastră".

Mateescu, la un moment dat, într-o discuție între patru ochi, mă îndeamnă să nu care cumva să-mi fac apariția prin vreun local din București mai mult de o singură dată, pentru că s-ar putea să fiu luat la ochi de vreun lucrător-turnător al Ministerului de Interne și să „dau de dracu". Așa că decid să nu merg nici măcar o singură dată, cu excepția, bineînțeles, a invitațiilor speciale (nunți, botezuri, parastase). În schimb, eu și Mariana gustăm acasă cam tot ce se putea – și la Agenția de Import ce nu era?

Către sfârșitul verii lui 1969, sosește în România, din îndepărtata Chină, o uriașă cantitate de rațe congelate, destinate în special unităților de alimentație publică. Vin totodată și rețete speciale de preparare a acestor produse. Dar, stupoare! Rața chinezească nu place populației din România. Colac peste pupăză, în urma unor defecțiuni tehnice din depozitele frigorifice ale Halelor Centrale Obor și din alte cauze, neelucidate vreodată, aproape întreaga cantitate se depreciază, fiecare rață având pete mari de mucegai. Deși Radu Abagiu și Victor Ranga depun eforturi extreme pentru a desface acest produs, nu reușesc și sunt obligați să găsească o soluție. Și iată că se încheie o înțelegere cu fabrica Flora din Capitală să primească această marfă în vederea prelucrării. O perioadă îndelungată, întreaga fabrică lucrează pentru a obține „minunatul pilaf cu rață". Abagiu folosește în acest scop cei mai buni bucătari din Capitală. Evrika! Toată lumea este entuziasmată. Vin din toată țara înalți reprezentanți ai clasei muncitoare și încheie contracte de livrare spre Valea Jiului, Hunedoara, Reșita etc. Cunoscutul salut „Noroc bun" este scris direct pe mașinile ce se îndreaptă spre zonele miniere ale țării. Minerii dau țării cât mai mult cărbune... și primesc în schimb ce avem noi mai bun... Și ce putea fi mai bun decât pilaful cu rață? mai ales când de această treabă se ocupă doi mari oameni ai momentului, Radu Abagiu și Victor Ranga? În plus, bine-cunoscuta lozincă „dați mai puțin, să ajungă la toată lumea" este pe buzele tuturor beneficiarilor Agenției de Import. În așa fel încât toți excursioniștii care au

vizitat în perioada imediat următoare cabanele noastre montane au fost serviți în primul rând cu deliciosul pilaf cu rață. În toate marile noastre șantiere, în exploatările forestiere, toți apreciază și cer în mod special mult apreciatul pilaf cu rață. Și astfel, toți medicii din România au căpătat ceva de lucru. Ce nu reușeau ei rămânea preoților de toate confesiunile, care se rugau încontinuu pentru odihna adormiților întru Dumnezeu. Dar probabil că nimeni nu s-a gândit să aprindă lumânări pentru sănătatea celor doi mari oameni. Păcat!

Recent, am aflat de la Valentin Mateescu, fostul șef de depozit, urmările necunoscute pe atunci de mine, ca să nu mai vorbim de marele public, ale acestui caz grav. Au existat totuși și anumite reclamații ale unor „oameni de bine" din sistem, iar Ranga și Abagiu au încercat să indice un acar Păun în persoana șefului de depozit, care avea și el destui susținători, dat fiind că „nu venise cu pluta" la Agenția de Import, ci adus chiar de Ranga. Valentin Mateescu este arestat și anchetat 24 de ore, în timpul cărora e supus unor puternice presiuni de către temutul procuror Jànos Benedek. Rezistă totuși și indică adevărații vinovați, pe ministrul Abagiu și directorul Ranga. În cele din urmă, totul se termină cu un NUP (neînceperea urmăririi penale) și pupat Piața Independenței. La ieșirea din cercetări, Mateescu revine în depozit și ia liftul împreună cu Ranga. Între etaje, oprește liftul și-l amenință pe Ranga: „Te omor, nenorocitule, dacă-mi mai faci vreodată chestii din astea! Mie nu mi-e frică de moarte și, dacă vrei să mori, spune-mi, c-o să mori de mâna mea. Ne prăbușim amândoi cu liftul și murim amândoi, mor și eu, da' mori și tu!" Ranga i-a răspuns: „Când într-o afacere e implicat un evreu, să fii sigur că până la urmă toate se vor liniști. Evreul nu pierde niciodată."

Întrucât căsuța noastră nu dispunea de apă curentă și canalizare, Mariana și cu mine foloseam foarte des serviciile Băii Centrale din centrul Capitalei. Foarte renumită și extrem de frecventată de lume, aici se puteau vedea zilnic mari sportivi (mai toți fotbaliștii, printre care portarul Rică Răducanu), actori celebri și alți oameni de valoare. Printre ei, l-am recunoscut pe directorul Roșu de la IAPL Perla, care vizitase deseori Depozitul

Panduri pentru aprovizionarea unităților sale. Întâlnindu-ne mai tot timpul când veneam la saună, la un moment dat mi-a propus să vin la el să lucrez ca șef de unitate, fiind dispus chiar să-mi încredințeze, alături de un om cu multă experiență din cadrul întreprinderii, un mare restaurant. Întrucât IAPL Perla urma să țină cursuri pentru personalul nou angajat, directorul Roșu mă invită și pe mine să le urmez. Cu mari eforturi, reușesc să mă descurc cu cele două îndatoriri, fiind mult ajutat de domnul Sergiu, care distribuie de unul singur în lipsa mea. Către sfârșitul cursurilor, care se desfășurau dimineața la braseria Circului, sosește directorul Roșu împreună cu o persoană la vederea căreia mi se zbârlește părul din cap: tovarășul colonel Panait. Mă recunoaște, îmi întinde mâna și mă întreabă: „Ce-i, Florescule, te-ai săturat de Ranga?" Rămas aproape fără glas, îi răspund totuși: „Tovarășe colonel, niște cursuri în plus nu strică niciodată. Am învățat multe lucruri noi, care cred eu că-mi vor prinde bine oricând." El continuă, spunându-mi că domnul Roșu are gânduri mari cu mine, vrea chiar să-mi încredințeze restaurantul Parcul Privighetorilor. „Avem un om bun acolo, tovarășe Florescu, și nu strică să mai avem unul. Țara are nevoie de oameni energici, harnici și cinstiți. Toți trebuie să ne facem datoria."

În aprilie 1970, Mariana îmi spune, disperată, că este iar gravidă. Îi răspund că nu-i nici o problemă, fiindcă nu avem altceva mai bun pe care să ne cheltuim banii și oricum sunt împotriva întreruperii de sarcină. Și viața își urmează cursul.

Asupra României se abat pe atunci mari dezastre. Ploile torențiale, topirea bruscă a zăpezii căzute în timpul iernii aduc după ele cele mai catastrofale inundații din ultima jumătate de secol. Întreaga lume își exprimă îngrijorarea și compasiunea. Sosesc dovezi de încurajare și sprijin de peste tot. Toate produsele alimentare vin în depozitele Agenției de Import și toate mașinile Agenției sunt trimise în toată țara pentru distribuirea acestor ajutoare. Din Vest vin produse de cea mai bună calitate, unele dintre ele necunoscute marelui public. Calitatea lor deosebită trezește pofta tovarășilor din Conducerea de Partid și de Stat. Se hotărăște ca aceste produse să fie vândute, iar din banii obținuți să fie ajutați sinistrații.

Transporturi întregi sosesc în orașele reședințe de județ, la dispoziția prim-secretarilor PCR. Aceștia, împreună cu directorii din comerțul județean, repartizează marfa acelor magazine special amenajate pentru a aproviziona elita județului: membri importanți din PCR, Securitate, Miliție, Armată, sindicatul unic. Toată lumea este mulțumită, în afară de sinistrați, care, cei mai mulți, nici nu gustă aceste produse. Cu acest prilej se înființează aproape în toată țara magazine cu circuit închis, speciale, pentru lumea bună, adică pentru „reprezentanții poporului".

În București se înființează și iau amploare așa-zisele „Case de comenzi". Inițial, ele fuseseră destinate persoanelor care nu se puteau deplasa la magazinele cu amănuntul din comerțul Capitalei; în realitate, aici e servită „crema societății". Aceasta are la dispoziție linii telefonice speciale, iar marele public poate aștepta mult și bine să fie servit. Deși aceste Case de comenzi au un regulament de funcționare bine stabilit, el nu este respectat decât în ceea ce privește marele public. Tovarășii din Partid, Ministerul de Interne și Ministerul Apărării sunt serviți preferențial, împotriva celor mai elementare reguli comerciale și ale bunului-simț. Ei iau totul, devenind în scurt timp niște adevărate lăcuste ale societății românești. În ceea ce-i privește totul este permis, nici un efort nefiind prea mare spre a le satisface pretențiile tot mai sofisticate. Întreaga suflare din Agenția de Import aleargă non-stop să satisfacă această lume hămesită. Se înființează așa-numitele „bufete de incintă" în sediile Securității, IGM-ului (Inspectoratul General al Miliției), Miliției Capitalei și Milițiilor județene. Ele obțin „muc și sfârc", tot ce-i mai bun.

Pentru a face față noilor sarcini, se construiește în cartierul Drumul Taberei, pe strada Bujoreni, lângă Frigocom, un mare depozit de produse alimentare, care este împărțit cu ICRA București. De la Depozitul Panduri se mută șeful de depozit Puzderie împreună cu Grigore Păsărin și Sandu Braverman, cărora li se repartizează cele mai bune spații de depozitare. Nașu' își ia un nou coleg, pe Adrian Vlad, un tânăr absolvent al Liceului economic din Șoseaua Viilor. În locul Secției I din Panduri se fac amenajări pentru înființarea unei Secții de prăjire

a cafelei, absolut necesare pentru aprovizionarea rețelei comerciale a Capitalei, ce se extinde tot mai mult.

Eu, între timp, îl vizitez tot mai des pe domnul Avedis Carabelaian. Îl aprovizionez cu tot ce-i mai bun în Agenția de Import. Nici o osie nu rămâne neunsă. Nu precupețesc nici un efort spre a-mi servi prietenul, care la un moment dat chiar mă roagă să-l mai las să răsufle. Este în vârstă și familia insistă tot mai mult să renunțe la serviciu. Și într-adevăr, către sfârșitul anului, mă anunță că are intenția să se retragă din activitate imediat după Anul Nou și că este dispus să mă ajute să preiau magazinul.

Pe 12 decembrie 1970, Mariana naște cel de-al treilea copil, un băiețel de 3,1 kg, pe care l-am numit George. Îi comunic și ei vestea cea mare, dar la început nu se arată prea încântată, fiind în acel moment în concediu de maternitate; or, la preluarea magazinului, prezența ei era obligatorie dacă doream să realizăm ceva serios în viață.

E timpul să povestesc mai mult despre domnul Avedis. Avedis (care înseamnă în armeană „Buna Vestire") Carabelaian s-a născut la 6 ianuarie 1891 în Turcia, în comuna Pacarici, provincia Kemah, într-o zonă locuită în majoritate de armeni. Tatăl său, un mare comerciant de covoare, blănuri și piei de animale, dar și de coloniale, avea un mare magazin la Istanbul. Aici, fratele său Agop pregătea cafeaua pentru Curtea Imperială Otomană. Avedis face școala primară în localitatea natală, iar gimnaziul la Istanbul, la o școală unde învață mai multe limbi străine, franceza, rusa, bineînțeles turca, limba oficială a Statului, dar aprofundează și armeana. La Istanbul, își vizitează mai tot timpul unchiul, de la care deprinde marea artă de preparare a cafelei (preia toate rețetele Curții Imperiale). Și la Sublima Poartă ce cafea se putea bea dacă nu una sublimă?

Evenimentele din anul 1915 din Imperiul Otoman, soldate în final cu asasinarea a circa două milioane de armeni, îl găsesc în localitatea natală. La intrarea trupelor de represiune turcești, se salvează prin fugă împreună cu vărul său Dai-Dai, mama sa fiind prinsă și tăiată cu săbiile de soldați. Ajuns la Istanbul, reușește să-și întâlnească tatăl, pe Garabet Carabelaian, și el

urmărit spre a fi asasinat. Unchiul Agop, cu puțin înainte de a fi ucis, îi încredințează o cantitate de bijuterii din aur, printre care un frumos inel cu un briliant de vreo 20 de carate. Garabet, împreună cu cei doi tineri, vine în România, la București, unde cumpără un teren pe strada Banu Manta la numărul 6. Aici înființează mai multe magazine, printre care excelează „Cafeaua Martinica". În scurt timp, tatăl și fiul ajung să fie cunoscuți și apreciați în întreaga Capitală. Înființează un magazin de cafea în pasajul Crețulescu și astfel se naște cafeaua Avedis, prețuită de toată lumea bună a Capitalei, inclusiv de Curtea Regală a României. În toamna anului 1917, Avedis este trimis în Rusia pentru a aduce un important transport de blănuri și piei de animale rare. Între Moscova și Petrograd este prădat de trupele bolșevice, reușind să-și salveze viața datorită statutului său de cetățean străin și cunoașterii limbii ruse. Ajunge în portul Simferopol, unde este găzduit de o rudă, un bogat comerciant armean. La intrarea trupelor albe ale generalului Denikin, comunitatea armeană dă un banchet în onoarea marelui general. Dar sorții victoriei se schimbă, orașul Simferopol este cucerit de trupele bolșevice. Majoritatea „colaboraționiștilor" sunt arestați, domnul Avedis reușind să dispară din casa gazdei sale, fugind pe fereastră.

Merge pe drumuri ferite în port și izbutește să se îmbarce la bordul unui cuirasat francez. Se reîntoarce la București, unde își reîncepe activitatea în pasajul Crețulescu. Se căsătorește cu o frumoasă armeancă, fiica unui important comerciant din orașul Corabia. Are doi copii, un băiat și o fată. În anul 1940, în plin război, își construiește un bloc de locuințe cu magazine la parter, în stil armenesc. Devine epitrop al Bisericii armene din București, unde cunoaște doi armeni cu vederi de stânga, un învățător și un inginer. La un moment dat, cei doi intră în conflict cu autoritățile române din vremea aceea, atrăgându-și represaliile acestora. Alături de alți armeni influenți, intervine și le salvează viața, obținând să fie doar expulzați. Învățătorul pleacă în Armenia Sovietică, unde se călugărește și avansează pe scara ierarhică până la înalta funcție de Patriarh al Bisericii Ortodoxe Armene Sovietice și al tuturor armenilor, de

pretutindeni. Inginerul emigrează în SUA, unde devine un important membru al comunității armene din New York.

În anul 1952, într-o discuție cu doi prieteni referitoare la alegerile din Marea Britanie, Avedis Carabelaian afirmă că „venirea lui Churchill la putere înseamnă război". A doua zi pe seară este arestat. Cât timp i se face percheziție, câștigă încrederea securistului care reușise să desfacă galeria de la draperie și-i propune să împartă cu el monezile de aur ascunse acolo. Acesta închide la loc galeria și ulterior își ia partea de la soția arestatului care, imediat după percheziție, fusese trimis la Canal. La arestare era un om de 1,82 m și 90 kg. După 3 ani de detenție, întorcându-se la București, vine direct la Dai-Dai și-i spune: „Dai-Dai, hai să bem o bere!" Pe moment, acesta nu-l recunoaște. Avea în față un bărbat adus de spate, care nu cântărea decât vreo 45 kg.

Prin anii '40 își construise o vilă la Bușteni, dar cu puțin înainte de naționalizare reușește s-o doneze unui localnic, un român care îngrijise de casă încă de la început. Va avea parte de recunoștința totală a acestuia, care îi va păstra în permanență un apartament la dispoziție. I se naționalizează magazinul din pasajul Crețulescu și blocul din Banu Manta. Este totuși lăsat să locuiască în continuare în apartamentul pe care-l ocupa în acel bloc, la etajul I. Se angajează imediat la OCL Alimentara din raionul I.V. Stalin, ca șef de magazin la magazinul Cafea-Dulciuri din Calea Victoriei 33–35, unde, în jurul anului 1960, l-am cunoscut prin intermediul vărului său, Dai-Dai. În anul 1966 se pensionează, părăsind magazinul din Calea Victoriei, și pleacă într-o vizită în Armenia Sovietică, la invitația Patriarhului Armeniei. Călătorește de la Moscova la Erevan cu un avion al liniilor aeriene ale Armeniei Sovietice și este profund mișcat de faptul că, în jurul său, toată lumea vorbea armenește. Întreabă în armeană însoțitoarea de bord ce se întâmplă, iar aceasta îi răspunde: „Tăticule, aici suntem doar între noi, armenii." Este primit și găzduit în incinta palatului patriarhal și, la plecare, Patriarhul îi face numeroase cadouri, printre care și un frumos ceas din aur, încrustat cu rubine. Își vizitează numeroase neamuri, refugiate din Turcia în fostul imperiu

țarist. Străbate șoselele Armeniei cu mașina, alături de o rudă, și, la un moment dat, vede în depărtare o turmă de oi și capre. Își întreabă însoțitorul ce neam sunt ciobanii, iar la răspunsul acestuia „Sunt armeni, firește", spune uimit: „Armeni ciobani? Cum așa?" „Dragă Avedis, aici suntem la noi acasă, în Armenia."

La întoarcerea în București, mare scandal mare. Fusese arestat cel mai important cafegiu al momentului, Șaram Mendoian din strada Academiei 1. Familia Mendoian îl roagă pe domnul Carabelaian să preia magazinul în lipsa marelui cafegiu. Familia Mendoian se înrudea cu marele miliardar Ghiulbedian din Statele Unite, astfel că, la intervenția acestuia, după puțin timp cafegiul este eliberat și-și preia magazinul. Între timp, în strada Hristo Botev 10, o băcănie fusese împărțită în două, într-una din părți amenajându-și un garaj un înalt personaj din Securitate. Disperat, directorul întreprinderii apelează la domnul Carabelaian ca să-l ajute să facă ceva cu spațiul rămas, și-l întreabă: ce crede, e posibil să facă o vânzare de circa 150 000 lunar, cât îi repartizase Direcția Comercială Generală? Răspunsul domnului Carabelaian a fost categoric: „Eu nu stau doar pentru asemenea vânzare!"

În acea perioadă, toți cafegiii lucrau cu propriile lor utilaje, astfel încât domnul Carabelaian a înzestrat imediat magazinul cu mașini performante, proprietatea sa, și și-a început activitatea. La scurt timp, domnul Mendoian părăsește țara, rămânând în loc unul dintre vânzători, un român, Cristea. Consecința e că Hristo Botev 10 ajunge pe primul loc în Capitală din punctul de vedere al calității serviciilor, urmat îndeaproape de Nuferilor 19, magazinul unui armean mai tânăr, Keșkerian. Încet-încet, domnul Avedis își recâștigă clientela, ba mai mult, drumurile multor oameni de cultură, academicieni, medici și artiști celebri, ajung să ducă spre micul magazin al marelui armean. Metodele sale de preparat cafeaua, încă neegalate de nimeni, sunt din ce în ce mai apreciate. Însă eforturile depuse de bătrânul armean îngrijorează familia, care-i cere insistent să renunțe. Și astfel, în iarna lui 1970–71, domnul Avedis Carabelaian se hotărăște și-mi spune: „A sosit momentul, draga Gheorghiță, să mă retrag. Dacă-l mai vrei, te ajut să iei magazinul."

CAPITOLUL 4

În februarie 1971 îmi iau concediu de odihnă și perfectez prin Notariatul de Stat cumpărarea tuturor utilajelor din dotarea magazinului, de la Avedis Carabelaian. Punând într-un fel conducerea întreprinderii în fața faptului împlinit, ca urmare a discuțiilor directorului cu domnul Carabelaian, dar și cu Valentin Mateescu, șeful meu direct, obțin în cele din urmă numirea, cu toată împotrivirea diferiților șefi cărora le stricam astfel aranjamentele. Merg direct la Ranga și-i cer transferul. După o discuție în care îmi face mai multe propuneri, una mai tentantă decât cealaltă, îmi acordă transferul în interes de serviciu și-mi urează succes în noua activitate. Transferul Marianei de la OCL Alimentara Grivița Roșie îl obținem puțin mai greu, și numai ca transfer la cerere, în urma unor discuții cu directorul ei, tovarășul Miklos, un vajnic activist de Partid încă din ilegalitate, care ocupase funcții înalte în fosta administrație a lui Gheorghiu-Dej.

În perioada de „practică" din luna februarie 1971, iau contact direct cu clientela magazinului, caut să învăț de la domnul Carabelaian cât mai multe și în special prepararea cafelei. Într-o seară, domnul Avedis mă scoate afară, în fața magazinului, pe colț cu strada Bolintineanu, și-mi arată blocurile din jur. Îmi zice: „Vezi blocurile astea? Sunt locuite de oameni importanți, mulți dintre ei foarte bogați. Tu trebuie să le iei banii, dar nu smulgându-i din mâna lor, ci determinându-i să ți-i dea ei singuri. Întreg cartierul te așteaptă, trebuie să fie al tău. Am toată încrederea că așa se va întâmpla." În final, mă întreabă dacă m-am gândit totuși la câștig – și cam la cât? I-am

spus că sper să câștig măcar cât câștigam la Agenția de Import, că acest magazin îmi satisface pe deplin intențiile de viitor, fiind un vis din copilărie. Îi promit că nu voi dezamăgi pe nimeni și că voi face tot posibilul să-i fiu un urmaș cât mai fidel. Îmi atrage atenția că lăcomia este cel mai înverșunat și viclean dușman al omului din comerț, și în special al celui care se ocupă de prepararea cafelei, îndemnându-mă să nu mă las copleșit. „Leacul nu-i cu sacul", îmi șoptește la un moment dat. Având în vedere vârsta, dar și experiența mea comercială, își exprimă încrederea că voi face chiar mai mult decât el dacă-i voi respecta cu strictețe indicațiile. Mă roagă să iau aminte la trei sfaturi pentru viața mea viitoare:

1. Să nu cumpăr aur, pentru că toți cei care se ocupă cu asta mai devreme sau mai târziu dau de necazuri cu așa-zișii oameni ai legii.

2. Să nu cumpăr marfă de furat (din aceleași motive).

3. Să nu mă duc de trei ori la aceeași femeie.

Și astfel, la 1 martie 1971, intru în „pâine", preluând cu emoție locul celui mai mare cafegiu armean din toate timpurile.

În magazin, la preluare, lucra o vânzătoare cu experiență, Maria Tomfil, cu doi ani mai mare decât mine. Domnul Avedis insistă s-o păstrez și nu-l pot refuza. Lucrase de la înființarea magazinului cu el și nu-l dezamăgise niciodată. Brunetă, fiica unei cântărețe de restaurant, ea însăși fostă dansatoare de cabaret cu mari veleități artistice, era foarte apreciată de onorata clientelă.

Mariana, încă în concediu de maternitate, renunță la drepturile legale și, cu trei copii pe cap, ia în serios noua activitate, fiind încă de la început alături de mine. Programul magazinelor într-un schimb din Capitală, și probabil din toată țara, era atunci 8.00–12.00/16–20.00, dar domnul Avedis avea înainte un program special: 6.30–12.30/15.30–20. L-am păstrat, doar Mariana avea o oarecare „derogare"; venea la 8–8.30, dar nu pleca niciodată mai devreme de ora 18.00.

Eu, având și alte treburi – prăjirea cafelei, primirea mărfurilor –, lăsam adeseori vânzarea pe umerii doamnei Mery, care, realizând imediat noua sa poziție, a încercat să-și impună unele

puncte de vedere, ridicând pretenții corespunzătoare. De la domnul Avedis obținuse unele „drepturi" și considera că trebuie să i se recunoască statutul. În ceea ce mă privea, i-am garantat că-i voi plăti cel puțin cât domnul Avedis, dar că intenționez să-i măresc „dreptul" doar văzând și făcând.

Domnul Avedis – deși proaspăt pensionat (avea deja 80 de ani), familia n-a reușit în ruptul capului să-l determine să stea acasă – venea zilnic la magazin 2–3 ore dimineața și cel puțin două ore după-amiaza. Tranziția s-a făcut astfel lent, fără să-și dea seama imediat clientela, aproape toată lumea considerându-mă încă de la început rudă cu „armeanul", deși aveam nume românesc.

În ce privește furnizorii, acum eram de cealaltă parte a baricadei, fapt ce m-a determinat încă de la început să clarific unele aspecte ale relațiilor dintre noi. Toți trebuiau să-mi fie prieteni, să mă sprijine, iar eu trebuia să le recunosc „meritele". N-a fost ușor, căci interesele erau diametral opuse, dar, provenind din mediul „advers", m-am adaptat rapid. Principala marfă fiind cafeaua, bineînțeles că m-am adresat încă de la început lui Gheorghe Stavarache, care m-a sprijinit întru totul. Relația dintre noi a fost specială, eu având nevoie de el, iar el de mine.

În această perioadă, se produce o mare schimbare în relațiile comerciale ale României: se reduc vizibil relațiile cu Vestul și se amplifică cele cu Estul și, mai ales, cu noi parteneri din Africa și America Latină. Din acest motiv, furnizorii tradiționali de cafea ai țării, Brazilia, Columbia, Guatemala, Peru, sunt în mare parte înlocuiți cu producători africani, Guineea, Etiopia, Uganda, Tanzania, Kenya, Coasta de Fildeș, Burundi. Efectul este nimicitor. Pentru principalii preparatori și vânzători de cafea nu prea există soluții. Peste toate s-a adăugat și un factor deloc neglijabil – randamentul. Noile sortimente de cafea erau „mai rentabile" sub aspectul scăzămintelor obținute prin prăjirea cafelei, așa că majoritatea „s-au aruncat" fără să stea prea mult pe gânduri, fapt ce a dus, în ansamblu, la prăbușirea servirii onoratei clientele. Eu, având-l alături pe veteranul Avedis Carabelaian, am rezistat cu brio ispitei și mi-am continuat, e

adevărat și cu sprijinul celor din Agenția de Import și în special al lui Gheorghe Stavarache, drumul trasat de marele armean. „Lăcomia pierde omenia", așa că onorata clientelă a reacționat prompt, cei care „căzuseră în păcat" fiind aspru sancționați de viață.

Încă de la înființarea comerțului de Stat, o comisie alcătuită din reprezentanți ai Ministerului Comerțului Interior și ai principalilor cafegii din București (în exclusivitate armeni) a stabilit coeficientul de scăzământ prin prăjirea cafelei la maximum 17%. Avedis Carabelaian făcuse parte din această comisie și reușise să-și impună punctul de vedere (respectat de toată lumea, de ambele părți). Procesele-verbale încheiate de el erau întotdeauna la coeficientul de maximum 17%. Pentru a contracara orice obiecții pe această temă, rețetele lui erau întotdeauna la limită, dar în unitate se pregăteau și sortimente de cafea care depășeau 20% scăzământ. Aceste sortimente erau expuse în permanență la vânzare, astfel încât un control nu putea să nu țină cont de ele, mai ales că era aproape singura unitate ce proceda astfel.

Așa-zisul „mare secret armenesc" nu era decât respectul, dragostea fără margini a acestui om deosebit față de clienții săi. Nu refuza pe nimeni, nu obiecta în fața nimănui, indiferent ce problemă se ivea, era totdeauna cu zâmbetul pe buze, niciodată nervos, calm, îndatoritor. Vorba lui, „dacă-ți intră un nebun în magazin, tu nu trebuie să te pui la mintea lui, mai precis, tu nu trebuie să fii nebun ca el", era literă de lege. Nu se abătea niciodată de la această regulă, adevărat crez al vieții sale. Întotdeauna expunea la vânzare minunatele bomboane de ciocolată extrafină, iar dacă vreun client se servea, nu obiecta. Se mai întâmpla uneori ca o doamnă să se servească. Nu conta dacă nu cumpăra. El le invita: „Poftiți, domniță. Serviți, vă rog." „Domnițele" nu se lăsau prea mult rugate, iar gestul său stârnea respectul și admirația celor prezenți în magazin. Și așa, din om în om, toată lumea îl vorbea numai de bine. Eu am adoptat imediat acest stil de lucru, spre disperarea Marianei, care la început n-a prea înțeles că-i absolut necesar ca uneori să mai și pierzi.

Principala mea grijă era să nu mă părăsească domnul Avedis, așa că niciodată nu i-am ieșit din cuvânt, cel puțin nu când era de față și mai ales nu când el ar fi putut constata contrariul. Eram amândoi încântați de colaborare. M-a rugat să nu mă las prins în tentațiile prelucrării cafelei din Africa. Dar presiunile deveneau din ce în ce mai mari. Cafegiii care priveau acum neputincioși cum le fuge pământul de sub picioare presau, astfel încât am fost obligat să găsesc soluții. Scăparea a venit în primul rând din partea numeroaselor magazine ale întreprinderii plasate în noile cartiere ce se construiseră și se construiau în continuare în suburbii. Nu existau condiții de prăjire a cafelei în aceste magazine, majoritatea aflându-se la parterul blocurilor de locuințe, care nu erau prevăzute cu coșuri pentru eliminarea fumului. De aceea, am început să-i servesc pe acești colegi cu cafea prăjită. Pe lângă cantitățile importante de cafea prăjită africană, îi serveam și cu cantități mai mici de cafea Avedis (pentru obligații). Dar acest lucru m-a cam dat peste cap, întrucât trebuia să stau mai tot timpul lângă mașina de prăjit.

Concomitent, la Depozitul Panduri se făceau pregătiri pentru înființarea unei puternice secții de prăjire a cafelei. Ranga obținuse toate aprobările în acest sens. Avea nevoie de un om de meserie, așa că mi-a propus să revin la Agenția de Import. I-am pus problema soției, care aș fi dorit să mă secondeze, adică să existe un control absolut al secției din partea familiei Florescu. N-a riscat, dar nici eu. Era oricum un refuz, iar Ranga nu era obișnuit cu așa ceva. Totuși n-a luat măsuri împotriva mea, pentru că reușisem între timp să-i devin util într-un joc extrem de sofisticat, joc de profesioniști, unde nu încăpeau amatorii. Prin mine, Ranga îi servea pe cei de care avea nevoie. Îi fusesem soldat, și el, comandantul, îmi apreciase întotdeauna corect calitățile. Armenii erau armeni, iar Ranga, oricât s-ar fi străduit, n-ar fi putut obține prea mult din partea lor; sau, oricum, nu atât cât ar fi dorit. Cu sprijinul domnului Avedis, am reușit să-l fac dependent de Hristo Botev 10. Întreaga conducere a Agenției de Import consuma cafeaua Avedis, în fiecare dimineață. Cafeaua pe care o beau sultanii Sublimei Porți o beau acum și

ei, datorită mie; sau, cum se mai spune în popor, beau „ ce bea împăratul, și nu tot satul". Așa că soiurile cele mai sofisticate de cafea ale lumii erau la dispoziția mea, în Hristo Botev 10.

Tot mai mulți prieteni și „obligații" ale lui Ranga și ale conducerii Agenției de Import îmi deveniseră, in corpore, clienți, dependenți întru totul de cafeaua Avedis. Vânzările au luat o mare amploare, astfel că deveniserăm niște sclavi. Cu tot sprijinul domnului Avedis, nu ne mai descurcam. Și tot el mi-a dat soluția: să cer conducerii întreprinderii trecerea magazinului în două schimburi, prin promovarea Marianei ca șef de magazin și angajarea urgentă de personal. Fiind o gestiune „cu banii în mână", fără casă de marcat, sistemul existent ridica serioase probleme.

În scurt timp, am trecut la treabă. Aveam programul 6.30–21.30, iar eu acopeream în întregime acest program. Veneam cu schimbul unu și plecam cu cel de-al doilea. Am angajat un unchi de-al Marianei pentru muncile necalificate și încă cinci vânzătoare. La vânzare erau acum în permanență câte trei vânzătoare: una cântărea cafeaua, alta împacheta și cealaltă încasa banii. Toată lumea era încântată, treaba mergea ca pe bandă, serviciul era extrem de rapid. Veniturile au crescut, dar, proporțional, și cheltuielile. În astfel de situații, ori te oprești, ori mergi înainte, dar cu riscuri.

Având în jur mai multe spitale, Ministerul Agriculturii, Dispeceratul Energetic Național, Consiliul Național al Apelor (acesta își avea sediul în actualul sediu al PNȚ-CD) și multe întreprinderi de comerț exterior – adevărate oficine ale serviciilor de informații românești și nu numai –, clientela era extrem de selectă. Produsele trebuiau să fie pe măsura pretențiilor acestor minunați clienți, astfel încât am luat hotărârea să introduc la vânzare țigări import și, spre sfârșitul anului 1971, aveam toate sortimentele de țigări aflate în Depozitul Panduri al Agenției de Import. Nu lipseau nici cele mai apreciate băuturi alcoolice din import, în special votca rusească originală (Stolicinaia, Moskovskaia și Krepkaia), votca poloneză (Wyborowa, Zubrowka și Zytnia) și tot mai apreciatul coniac albanez, romurile (de trei, cinci și șapte ani vechime) și lichiorurile Cuba.

Mai tot timpul, elita vremii găsea aici coniac și lichior extrafin Franța, băuturi Grecia (uzzo și coniac Metaxa de trei, cinci și șapte stele), băuturi Italia (vestitele vermuturi Martini și Cinzano, lichior Florio Marsala) etc. Toate la un preț accesibil și, cel puțin la început, disponibile pentru toată lumea.

Tot mai multă lume frecventa magazinul. Am început să prăjesc masiv cafea pentru colegii de la celelalte magazine ale întreprinderii. De aici acopeream pierderile de la cafeaua destinată clientelei magazinului și obțineam unele beneficii. Magazinul era înzestrat în permanență cu două mașini (adevărate mori) pentru măcinat cafeaua. Vindeam ambele calități (africană și latino-americană), categoria I și a II-a, în timp ce ceilalți cafegii vindeau doar alternativ, fie calitatea I, fie calitatea a II-a. Legea permitea, dar majoritatea cafegiilor evitau acest lucru, pentru a nu trezi suspiciuni. Clientela era mulțumită, cumpăra ce-și dorea, iar eu nu puteam fi acuzat de colegii de breaslă că mă bucur de privilegii. Cel puțin pe față, deși mai toți își dădeau seama că se întâmplă ceva. Cineva acolo sus mă iubea. Dar cine? Și cine se putea pune cu Ranga?

Între timp, își începe activitatea noua secție de prăjire a cafelei din Depozitul Panduri. Este transferat de la Depozitul Obor prietenul meu Petre Chițu, unul dintre „Pitici", și un merceolog din Centrală, Călin. Cei doi șefi de secție de la Obor, Petre Chițu și Traian Istrate, erau porecliți „Piticii" pur și simplu pentru că erau mici de statură; fuseseră aduși de Mateescu din Cooperație, unde lucraseră împreună, și li se dăduse o parte din gestiunea lui Dobrescu. Colaborasem cu ei foarte bine cât fuseserăm colegi. Cu câtva timp în urmă, Cornel Călin căzuse dintr-un cireș și-și distrusese șoldul, așa că o mare parte din muncă îi revenea Piticului Petre Chițu (vorba poporului, „toți pe o babă – și aia slabă"). Domnul Chițu avea circa 1,50 m și era cam plinuț. Îi plăcea foarte mult viața, traiul bun, doar venea din Cooperația de Consum. La Agenția de Import nimerise *în sânul lui Avrum*, cum spuneau evreii din Dudești.

Imediat, acestei secții i se repartizează cele mai bune soiuri de cafea, în timp ce pe piață, cafegiilor, li se livra cafea populară din Africa. Prietenii din Africa ai lui Ceaușescu, tot mai numeroși,

își ajutau, cum puteau, „pretinul". Prietenul la nevoie se cunoaște, vorba ceea. Mai toată lumea nu găsea decât „minunata" cafea Robusta din Guineea, Uganda și Coasta de Fildeș (sursa celor mai imposibile cafele). Și când omului i se oprea în gât, nici nu mai știa ce să zică, dar în gând începea deja să înjure...

Ranga face o mare greșeală. La început scoate pe piață niște cutii metalice de 100 g cu cafea deja măcinată, la un preț mult mai ridicat decât al cafelei vrac de la magazinele de specialitate, mizând pe materia primă folosită. Dar Chițu turnase cantități însemnate de apă la prăjire, pentru „rentabilitate", așa că adio aromă, adio calitate. Odată cu aburii fierbinți de la cafeaua astfel prăjită se duce pe coș întreaga aromă. În plus, din cauza apei, boabele de cafea opun o rezistență sporită la măcinare, pietrificându-se. Întreținerea utilajelor de producție românească pentru măcinat cafeaua lasă de dorit. În plus, umezeala din cafea atrage dușmanul de moarte al cafelei din toate timpurile, Măria Sa Mucegaiul. Și, ca dezastrul să fie complet, cutiile metalice, mai toate, ruginesc. (Unde ești tu, Florescu, să-i convingi pe prim-secretarii județeni că-i sarcină de la Partid să primească marfa respectivă?!) După un timp, cutiile sunt eliminate și înlocuite cu plicuri curate, dintr-o hârtie din import. Încet, dar sigur, noul produs începe să se impună pe piață, dar nu într-atât încât să prejudicieze interesele cafegiilor. Marile succese ale acestora constau îndeosebi în calitatea serviciului prestat.

În 1933, un inginer de origine armeană, Sukesian, a adus din Suedia, pentru conaționalii săi, mașini speciale de măcinat cafeaua, numite de aceștia, în cinstea lui, mașini Sukesian. Ele erau prevăzute cu niște cuțite în formă de turbină, făcute dintr-un oțel special. Foarte puțini se pricepeau să întrețină aceste utilaje. Domnul Avedis avea omul său încă de la început. Odată cu magazinul, l-am preluat și pe domnul Nițu. Prețul cerut de el era foarte ridicat, dar merita. Cafeaua era măcinată pudră, precum cacaua olandeză de Zaan. Majoritatea cafegiilor din București aveau astfel de mașini, dar, în urma emigrării masive a armenilor, locul lor a fost luat de români, care, de cele mai multe ori, au renunțat treptat la întreținerea mașinilor, abandonându-le.

Între timp, Frigocom București scoate pe piață mașini de măcinat cafea de capacitate redusă, cu care s-au dotat raioanele de cafea-dulciuri din complexele comerciale nou construite. Trebuie menționat că în acea perioadă preferințele românilor, aproape în totalitate, se îndreptau către așa-zisa *cafea turcească* prăjită, de culoare mai deschisă și măcinată cât mai mărunt. Încă nu luase amploare cafeaua de filtru, așa-zisa *cafea schwartz*, prăjită mai închis și măcinată mai mare, ca mălaiul grișat. De altfel, în standardele în vigoare cafeaua de filtru nu figura, întrucât depășea cu mult coeficientul legal, și aproape nimeni nu vindea astfel de cafea. Eu totuși vindeam în permanență celor care-mi solicitau acest produs, care era expus în prim-plan. Și astfel, amatorii de cafea „europeană" au început să vină, tot mai mulți, în Hristo Botev 10. Prețul real al acestei cafele depășea cu mult prețul oficial, stabilit la început pentru așa-zisa cafea turcească. Dar ce conta, dacă deviza mea era bine-cunoscuta „clientul nostru, stăpânul nostru"?

Atitudinea mea a atras atenția multora, astfel încât, într-una din zilele lui septembrie 1971, primesc o vizită „istorică". Vine „Incoruptibilul", marele inspector Degeratu de la Inspecția Comercială de Stat a Capitalei. Intră în magazin în jurul orei 9, cumpără 200 g de cafea și întreabă cine e șeful. Fiind chiar lângă el, îi răspund că eu sunt. „Cum, dumneata ești Florescu? Măi băiete, ai dat de dracu, fiindcă ai o reclamație și tare mi-e teamă că la noapte n-o să mai dormi pe perna ta!" Se prezintă ca în filmele cu Gestapoul: „Inspector Degeratu". Cu o voce metalică, îmi cere să-i pun la dispoziție toate actele de când am preluat magazinul. Totodată verifică și cafeaua aflată în magazin, sac cu sac. În jurul orei 12, încerc să-i ofer o cafea, dar mi se adresează: „Dacă din acest moment îmi mai oferi ceva, anunț Procuratura și pleci de aici cu cătușele la mâini." Îi răspund că am înțeles și-și continuă controlul. Pe la orele 16 se oprește, îmi returnează actele, îmi strânge mâna și-mi spune: „De data asta ai avut noroc, ține-o tot așa și probabil că nu va trebui să ne mai întâlnim. Dar dacă mă faci să revin, nu se știe cum se va termina! Succes în continuare!"

Această vizită mi-a dat mult de gândit. Erau și oameni incoruptibili în sistemul de supraveghere și control! Dar de unde mi se trăgea? Pe cine deranjasem? Blocul din Hristo Botev 10 era cunoscut drept „blocul Securității". Prin anii '50, aici locuiau principalii șefi din Securitate și Procuratura Militară și înalți magistrați ai regimului comunist. La început avea portar la intrare și nu puteai intra nelegitimat. În 1971 încă mai locuiau aici destui dintre ei. Administratorul blocului, fostul maior de Securitate Ștefan Moldoveanu, fusese în timpul lui Dej comandant de lagăr de muncă forțată și exterminare. Recent, prin intermediul serialului *Memorialul durerii*, am aflat că funcțiile lui au fost mult mai mari decât cele pe care susținea că le avusese, și anume: inspector-general în Ministerul de Interne, responsabil cu toate lagărele comuniste de exterminare în masă din România. Soția lui avusese aceleași îndeletniciri, având tot gradul de maior de Securitate. Amândoi se mândreau cu ocupația lor anterioară. Mai locuia în bloc un judecător de la vestitul Tribunal al Poporului, care dăduse mii de ani de temniță grea și muncă silnică unor mari personalități ale vieții noastre politice și culturale. Veniți, unii dintre ei, pe tancurile sovietice, cunoscători a mai multor limbi străine, mulți emigraseră deja sau erau pe punctul de a o face. Brusc, își dăduseră seama că România nu-i reprezintă. Cineva, acolo, dincolo, îi aștepta cu flori în gară. Nu conta cât rău făcuseră. Doreau să servească omenirea, așa cum credeau ei că-i bine, și la noi nu mai era posibil. Ei erau internaționaliști, iar la noi deveneau tot mai puternici cei din clica lui Nicolae Ceaușescu, așa-numiții naționalist-comuniști. Cei rămași în bloc erau extrem de pretențioși. Doreau să fie serviți preferențial cu cele mai bune produse și fără să se înghesuie la coadă cu plebea. Ei erau „aleși", era blocul lor, iar eu nu trebuia să mișc în front, ci să fiu servitorul lor, oricând o doreau. Dacă nu mă conformam, aveau să mă termine.

Așa că, la îndemnul domnului Avedis, am luat în serios avertismentul și i-am solicitat domnului Moldoveanu sprijinul. În schimbul a numeroase și substanțiale „atenții", acesta mi l-a oferit și mi-a acordat, cu de la sine putere, câteva boxe în subsolul imobilului, nefolosite de nimeni. De asemenea, m-a

pus în contact cu proprietara unui apartament de la etajele superioare, care avea și o mică garsonieră la parterul blocului, chiar în spatele magazinului, prevăzută cu baie și bucătărie. Doamnei îi plăteam chirie lunară, iar pentru boxele de la subsol îi dădeam domnului Moldoveanu șpagă cât cuprinde. Am devenit pe dată „iubitul nostru cafegiu", „drăguțul de domn Florescu". Accesul în garsonieră se făcea printr-un culoar ce dădea în intrarea principală a blocului, însă și în cea de serviciu.

Aici mi-am adus cele mai bune mărfuri, mărfuri care fuseseră deja scoase din comerțul propriu-zis cu amănuntul. Unele începuseră să lipsească până și de la Gospodăriile de Partid, de la magazinele cu circuit închis ale Ministerului de Interne și ale Ministerului Apărării Naționale, ba chiar și de la cele două magazine cu circuit închis ale Corpului Diplomatic, CS 3 și CD 41. Vecinii mei iubiți au fost încântați când am ales să le duc chiar în apartamentele personale mărfurile dorite, asta pentru ca nici unul să nu-și mai bage nasul în treburile mele. Și iată-mă pe mine, „fiul de năpârcă", slugă la niște oameni pe care în sufletul meu îi disprețuiam profund. M-am văzut obligat să zic ca ei și să fac ca mine. Cine ar fi crezut că un fiu de deținut politic îi va servi în acest mod pe cei mai groaznici torționari ai regimului comunist?

În primăvara lui 1971, pe la începutul activității mele, intră în magazin fostul meu coleg de școală generală Ioan Crăciunel. Nu ne mai văzuserăm din copilărie, dar asta nu ne-a împiedicat să ne recunoaștem imediat. În fiecare dimineață lua o cursă specială spre Brănești. Era profesor de matematică la liceul din localitate. Am reluat imediat relațiile și mi-a devenit colaborator apropiat. Ținea evidența contabilă „la a doua mână", lucru absolut necesar pentru evitarea oricăror surprize. Paza bună trece primejdia rea, după cum se știe. Bineînțeles că a devenit automat primul meu client, având acces absolut la orice produs ce se găsea în magazin. Relația dintre noi avea să se transforme într-una de lungă durată, definitivă. Reîntâlnirea celor doi „fii de năpârcă" chiar în blocul Securității a fost mâna Providenței. El m-a sprijinit permanent în întreaga activitate, iar eu, desigur, i-am răspuns întotdeauna cu aceeași monedă.

În vara lui 1971, vine la Agenția de Import, la Depozitul Panduri, care era totodată și garajul tuturor mașinilor Agenției, ca șef Birou Transporturi al întregii întreprinderi, economistul Mihai Angheluță, nepotul lui Gheorghiu-Dej, fiul surorii acestuia. Îl angajase Ranga la intervenția unui mare bos din Ministerul Comerțului Interior. Încă de la început, am stabilit relații de strânsă amiciție cu el, fapt ce m-a ajutat să obțin transporturile către magazinul meu cu șoferii agreați de mine. Cu acești șoferi eram de mult timp prieten, ceea ce a dus la „închiderea cercului". Doar câțiva știau exact ce mărfuri primeam, așa că onorata concurență nu prea avea cunoștință asupra produselor pe care le obțineam eu. Dacă unchiul ar fi fost ca nepotul, poate că n-ar fi intrat în istoria României drept cel mai sângeros conducător; dar diferența între ei era ca de la cer la pământ.

Prin trecerea tovarășului Puzderie la noul Depozit Militari, la Panduri mare șef mare a rămas domnul Isaian, iar pe locul secund a venit domnul Brehoiescu, din Centrală, care fusese șef serviciu Comercial la ICRA Vama Antrepozite când mă angajasem eu, în 1964. Domnul Isaian a avut întotdeauna o atitudine binevoitoare față de mine; îi fusesem un colaborator fidel cât timp lucrasem cu el la Panduri, fiind întotdeauna mult mai aproape de el decât de Puzderie. Desigur că și domnul Avedis avea un rol însemnat în această relație, căci intrasem deja în lumea armeană pe ușa din față. Domnul Brehoiescu era un om mai fricos, mai puțin cooperant la început, dar cu ajutorul lui Eugen Haim și al lui Avram Lentzer s-a dat rapid pe brazdă. Așa că la Panduri a început o perioadă de liniște, de viață frumoasă, fără turnătorii și îmbârligături. Cei doi șefi de depozit se înțelegeau de minune, iar șefii de secție, oameni serioși, își vedeau de ale lor.

La un moment dat, în viața domnului Isaian a intrat o doamnă simpatică, o delegată din Depozitul Panduri, cu care lucrasem foarte bine când fusesem aici, doamna Geta. Aceasta era, într-un fel, ceea ce fusese Elena Lupescu pentru Regele Carol II. Cu Geta alături, domnul Isaian nu mai avea nevoie de nimic. Mult mai tânără decât el, la fel de voinică, femeie senzuală, brunetă, priceputa în arta amorului, l-a cucerit în cele

din urmă pe marele solitar. Geta era fumătoare și mare amatoare de băuturi extrafine, lichiorurile frantuzești fiind marea ei pasiune, spre deosebire de domnul Isaian, care era complet abstinent (la alcool). Nu mi-a fost prea greu să-i câștig bunăvoința și, datorită ei, eram întotdeauna bine-venit la Depozitul Panduri. Prin șoferii „mei" (întotdeauna aceiași) eram informat de produsele nou-venite în toate secțiile, și acționam în consecință.

Cunoscând perfect problemele din depozit, nu mi-a fost greu să stabilesc relații speciale cu foștii mei colegi, Dumitru Trancu și Gheorghe Stavarache mai ales, șeful secției Cafea crudă. Deși avea dese controale din partea IGM-ului, domnului Stavarache nici că-i păsa. Era un om foarte bine organizat. Cafeaua era depozitată pe trei nivele (subsol, parter și etaj). La subsol era cafeaua care trebuia „să se încarce", adică să capete atâta umiditate cât cuprinde, până la limita legală admisă, și să crească în greutate (cu 1–3 kg per sac). Cafeaua de la parter se păstra cam la aceeași umiditate cu care venise în depozit, cu mici diferențe în funcție de anotimp. În schimb, cafeaua de la etaj era uscată, cu 2–3 kg, chiar 4 kg, diferență în minus față de parametrii normali. De aceea, nea Ghiță Stavarache putea oricând să-și rezolve unele probleme, în funcție de unde livra marfa. Bineînțeles că aceia care erau serviți trebuiau să „colaboreze". Colaborarea noastră, începută de când eram colegi, a continuat fructuos, în beneficiul ambelor părți. Nici nu trebuia să existe vreodată la livrare diferențe cantitative, erau suficiente cele calitative. Bineînțeles că totul se baza pe o corectitudine exemplară a ambelor părți. Eu obțineam întotdeauna marfa dorită, indiferent de opreliști, iar domnului Stavarache i se recunoșteau din start drepturile. Desigur că erau și comercianți care n-aveau de ales, primeau cafeaua de la subsol, dar Stavarache niciodată nu sărea calul. Își cunoștea oamenii, așa că, dacă erau nemulțumiri, le rezolva fără comentarii. Domnul Stavarache era un as în această afacere, dar asupra lui se făceau mari presiuni, întreaga conducere a întreprinderii, în frunte cu Ranga, trăgea tare, diferite organe, așa-zis de control, plecau „doldora" (securiști, milițieni, activiști de Partid de diferite

nivele) – îl năpădiseră toți ca lăcustele. N-avea de ales. Muncea de dimineața până seara, pentru că între timp rămăsese singur, colegul său pensionându-se. În cei 25 de ani de activitate avusese numeroase verificări, multe percheziții domiciliare, dar niciodată, nimeni nu-i găsise ceva imputabil; n-avea în mod sigur „teșcherea" (adică bani albi pentru zile negre), trăia doar clipa în mod onorabil, se respecta. Singurul său repaus era, poate, duminica după-amiaza, dat fiind că adesea venea la serviciu și duminica dimineața.

Venirea mea la magazinul Hristo Botev 10 a picat tocmai bine. Prin mine domnul Stavarache verifica fiecare lot de cafea în parte atât ca randament, cât și calitativ. Până atunci îl avusese doar pe domnul Keșcherian de lângă Catedrala Sfântul Iosif: ce-i comunica el, aceea era. Dar după 1 martie 1971 ne avea pe amândoi, compara datele, ne controla pe fiecare prin celălalt. Prin Stavarache, Ranga controla totul și pregătea în liniște Marea Lovitură. Acum sunt absolut sigur că cei doi erau mână în mână sau, mai precis, că aproape tot ce făcea Stavarache era parte dintr-un plan bine stabilit în mintea lui Ranga. Acesta dorea „controlul absolut" asupra preparării și desfacerii cafelei în România și în special în Capitală. Îi ura pe armeni, simțea că sunt mai buni ca el, dorea cu orice preț să-i desființeze și avea de partea sa toate forțele disponibile, în timp ce armenii erau copii ai nimănui și de aceea au ales până la urmă, ca singură soluție, emigrarea.

În mai 1971, România a fost cuprinsă de o puternică epidemie de gripă: se spunea că virusul venise tocmai din Japonia. Cum-necum, l-a contractat și micuțul nostru George. Într-o emisiune radiofonică, s-a transmis cam ce măsuri trebuie luate în caz că cineva se îmbolnăvește. Întâmplător, Mariana a urmărit emisiunea; iar când George a avut un acces de tuse puternică și convulsii, rămânând nemișcat, ea tocmai intra pe ușă. A anunțat imediat Salvarea și l-a dus la spital. După două săptămâni, când totul a trecut, ne-am luat copilul acasă. Medicul ne-a spus că incidentul va lăsa urme, și într-adevăr ne-am trezit că băiețelul nostru rămăsese cu strabism. Dumnezeu începuse

să ne încerce, să ne atragă atenția că trebuie să rămânem cu picioarele pe pământ.

În acest timp, tot mai multă lume venea la micul magazin din Hristo Botev 10. Clientela se împărțea în două, cei care lucrau în zonă și cei care locuiau în preajma magazinului. În ultima categorie intrau mari scriitori și poeți, directori de edituri, ziariști, ofițeri superiori din MAI și MApN, cunoscuți regizori și actori. Alături, în blocul din Hristo Botev 8, locuiau scriitorul și totodată directorul editurii Albatros Mircea Sântimbreanu și regizorul Dan Pița cu minunata sa soție, actrița Carmen Galin. La mică distanță locuia poetul Nichita Stănescu, iar la o stradă distanță stăteau soția și cei doi băieți ai lui Marin Preda. La doi pași de Piața Rosetti, pe strada Dianei 3, locuia doctorul Mihai Aldea, ministrul-adjunct al Sănătății; în același bloc cu el stătea șeful Corpului de Control din Ministerul de Interne, de asemenea latinistul și criticul de cinema Florian Potra. Vizavi de magazin, în blocul Hristo Botev 5, locuia colonelul de Securitate Vasile, fost aghiotant al lui Chivu Stoica, înalt demnitar de stat. Mulți au devenit „de-ai casei".

Astfel, în fiecare dimineață, indiferent cât de grea fusese noaptea, Nichita Stănescu își lua porția, 30 g de cafea măcinată și o sticlă de votcă Moskovskaia. Îl serveam direct din mașina de prăjit. Când maestrul avea musafiri, revenea uneori, însoțit de diverși colegi. Într-o zi a venit cu Marin Preda, care întâmplător trecea pe-acolo, în drum spre cei doi băieți care locuiau pe strada Paleologu. Bineînțeles că atunci puneam de-o cafea „la botul calului", prăjită și măcinată ad-hoc. Uneori discuția se prelungea, așa că-i invitam în garsonieră, unde, nederanjați de nimeni, erau serviți ca niște regi.

Între Mariana și doamna Aldea, soția ministrului Sănătății, s-a stabilit încet-încet o relație specială, aproape de prietenie. Era o doamnă distinsă, fără fumuri, pe care o serveam cu multă plăcere. N-aveau copii și ne admira pentru cei trei copii ai noștri, dar ne spunea totodată că ar trebui să ne oprim. Și totuși, în octombrie 1971, Mariana rămâne iarăși însărcinată, deși începuserăm să ne îngrijim de această problemă. Într-una din serile următoare, ia 20 de pastile mari de chinină și noaptea

intră în comă, până dimineață orbind complet. Am internat-o imediat la Spitalul Colțea și, la intervenția doamnei Aldea, s-a ocupat de ea cel mai bun medic oftalmolog al spitalului, doctorul primar Ion Glăvan. Trebuia să i se administreze un medicament special care în acel moment nu se găsea decât la Spitalul Elias. Doamna Aldea a mers la Elias și într-o oră a adus medicamentul. Doctorul Glăvan ne-a zis că dacă într-o jumătate de oră nu-i revine vederea, slabă speranța să-i mai revină vreodată. După circa 10 minute, Mariana a văzut verigheta doctorului. Dar după externare și reluarea serviciului, a avut mari probleme cu vederea. Uneori, mergând pe stradă, intra în câte un stâlp ori se lovea de oameni. Doctorul Glăvan ne-a spus că o însemnată cantitate de chinină se localizase la periferia nervului optic și singura soluție pentru rezolvarea situației este o nouă sarcină.

Deși nici nu voia să audă de așa ceva, la insistențele mele și ale tuturor celor care ne doreau binele, Mariana a cedat. Și astfel, pe 17 decembrie 1972 se naște cel de-al patrulea copil al nostru, o fetiță sănătoasă de 3,300 kg, pe care am numit-o Marina. Ne făcuserăm planul; de-acum înainte puteam să apelăm la aprobarea legală de întrerupere de sarcină, dar n-a fost nevoie de așa ceva, deoarece de atunci barza ne-a evitat. Era de ajuns. Eram o familie închegată, unul alături de celălalt, umăr la umăr, pe drumul neștiut al vieții.

O mare problemă într-un magazin este, cred, cea a personalului. Cum îți așterni, așa dormi. Încă de la început, domnul Avedis mi-a atras atenția asupra acestei chestiuni. Niciodată nu trebuie să existe relații de altă natură între șef și subalterni (subalterne), decât cele de serviciu. El o pățise, în Calea Victoriei 33–35. Îmi vorbea din proprie experiență. În afară de asta, pe un șef trebuie să-l preocupe problemele personalului, chiar și cele personale. Trebuie ca fiecare să fie înțeles și ajutat după caz. Nimeni nu trebuie jignit. Șeful trebuie să fie ferm, dar înțelegător. Oricine poate greși. De asemenea, șeful nu trebuie să sfideze, în special personalul. Dacă nu e iubit, trebuie să fie măcar respectat.

Majoritatea vânzătoarelor din Hristo Botev 10 erau absolvente de liceu, dar din mediul rural. Prima dintre ele, venită chiar în primăvara anului 1971, Florica (dezmierdată de noi Floricel), în vârstă de 16 ani, la început nu știa de cine să asculte mai întâi, de colega ei mai în vârstă și atotștiutoare sau de șefa Mariana, destul de dură, dar corectă. A intervenit imediat domnul Avedis, sesizând rapid dilema micuței vânzătoare, și, în calitate de șef onorific, a preluat sarcinile tuturor, învățând-o rapid cam tot ce se putea învăța. Floricel era mare amatoare de dulciuri; până la venirea la noi le cam dusese dorul, așa că s-a apucat să înfulece pe nerăsuflate numai bomboane extrafine de ciocolată. Norocul nostru, al tuturor, a fost că tot domnul Avedis a observat primul și, în loc s-o toarne sau s-o certe, a invitat-o mai abitir: „Te rog, draga Floricel (nu vorbea perfect românește, în loc de *dragă*, spunea *draga*), servește cât poftești, plătesc eu." Apoi ne-a luat deoparte pe mine și pe Mariana și ne-a spus s-o lăsăm să se satureze, pentru că după aceea putem fi siguri că n-o să mai vrea să le vadă în ochi. La fel am procedat cu tot personalul. Dimineața, la deschidere, fiecare își bea cafeluța, iar dacă cineva dorea să mai bea o cafea pe parcursul programului, nu era nici o problemă. După-amiaza la fel. Cafeaua Avedis le făcea pe fete sprintene, foarte atente și extrem de serviabile față de clienți. Buna dispoziție era regula generală în magazinul nostru. Această stare se transmitea și clienților noștri. Chiar dacă cineva intra mai nervos, ieșea zâmbind.

Cât privește așa-zisele drepturi ale personalului, singură doamna Mery și-a primit „dreptul", așa cum conveniserăm, tot timpul cât a lucrat cu noi. Cu celelalte vânzătoare însă a trebuit să-mi schimb tactica, din cauza unui incident în aparență banal. Întrebând-o pe Floricel ce va spune dacă va fi chestionată pe tema asta de vreun organ de cercetare, ea mi-a zis dezinvolt: „Spun tot!" „Foarte bine, Floricel, așa să faci!" Și din acel moment am încetat orice plată în bani suplimentară și, pe atunci, nelegală. Dar trebuia să caut altă soluție, fiindcă, vorba poporului, „Stăpânul zgârcit face sluga hoață".

Dădeam la început, săptămânal, fiecărei vânzătoare o plasă cu diverse alimente, citrice, cafea. Apoi, pe fiecare am sprijinit-o să obțină niște drepturi (locuință, în primul rând). Pe majoritatea le-am cununat, apoi le-am botezat copiii, așa că, în cele din urmă, eram ca într-o mare familie. Oricare dintre ele putea consuma orice aliment, oricând, din magazin, dar bani din mâna mea n-am mai dat niciodată nici uneia. Așa erau vremurile! Mulți șefi de magazine au avut mari necazuri din această pricină. Salariile erau însă foarte mici, așa că trebuia găsită o soluție legală de recunoaștere a eforturilor acestor minunate fete.

Singurul căruia i-am dublat salariul a fost Mihai Alexandrescu, unchiul Marianei, cu doi ani mai în vârstă decât mine; în plus, i-am acordat și drepturile pe care le acordasem întregului personal. Mihai avea însă același program ca mine, venea dimineața la deschidere și pleca abia la închidere. Fără părinți, trăise prin orfelinate, unde învățase meseria de tâmplar-dulgher. Repartizat în București, la un șantier de construcții, unde a cunoscut-o pe sora socrului meu, și-a câștigat rapid porecla de Tamango datorită staturii sale (1,90 m înălțime la o greutate de circa 80 kg). Din cauza muncii în condiții dure de șantier, dar și neglijenței, se pricopsise cu o lombosciatică de maximă gravitate. În acel moment am apărut eu și i-am propus angajarea în condiții dinainte stabilite, un venit cel puțin cât cel de pe șantier, program de două ture și alte avantaje, văzând și făcând. Mi-a acceptat oferta și a devenit imediat mâna mea dreaptă. A deprins de la domnul Avedis multe aspecte ale operațiunii de prăjire a cafelei, înlocuindu-mă cu succes adeseori. Ca să-l cointeresez și mai mult, i-am angajat și soția, așa că Mihai avea toate motivele să-mi fie devotat. Și a fost întotdeauna. I-am botezat și lui un copil, pe ultima dintre cele cinci fete.

În toamna lui 1971, prietenul meu Crăciunel suferă un grav accident, prinzându-și laba piciorului drept între bordură și scara autobuzului. Rămas singur, trec la un moment dat o notă de transfer pentru cafeaua de „export" de la rubrica „ieșiri" la rubrica „intrări" și constat o lipsă în gestiune de 13 000 lei, ceea ce mă face să pun eu banii rapid. A doua zi mi-a și venit

inventarul. Bineînțeles că cele 13 000 de lei au devenit „plus în gestiune", fapt ce s-a soldat cu note explicative și cu mari suspiciuni asupra activității mele. Totuși directorul nu dă cazul la Miliție pentru „cercetări". Acceptă „cadoul" făcut întreprinderii, iar eu îmi continui activitatea. Întâmplarea a avut un efect atât de puternic asupra mea, încât niciodată nu s-a repetat ceva asemănător. Peste un timp, Crăciunel a revenit și ne-am continuat colaborarea.

Încă de la început, domnul Avedis îmi spusese să nu încerc vreodată să dau șpagă directorului coordonator Ion Popescu, fiindcă este incoruptibil. Nu luase mită nici de la el, deși a încercat în mai multe rânduri. M-am conformat, așa că atunci când s-a întâmplat evenimentul nedorit, acesta m-a ascultat cu atenție și m-a crezut. M-a întrebat cum de am pus totuși atât de repede banii și n-am verificat mai bine. Am stabilit cu el ca, dacă vreodată se va întâmpla ceva, să-l anunț pe el primul.

Originar din comuna Tismana, județul Gorj, Ion Popescu era fiul unui preot foarte bogat și avea un unchi fugit în Franța. Toată viața sa activă a ascuns acest lucru autorităților. Întâmpinase multe greutăți în viață, dar nu se lăsase, obținând licența în studii economice printre primii. A fost repartizat la OCL Alimentara 23 August ca economist la biroul Planificare, fiind avansat foarte repede șef al biroului. S-a împrietenit cu tovarășul Crăciun (în realitate *domnul* Crăciun, dat fiind că a fost tot timpul un adevărat domn față de toată lumea din întreprindere), secretarul de Partid pe întreprindere, care l-a propus și susținut să intre în Partid. În cele din urmă, a fost promovat director coordonator. Burlac convins, om cumpătat, antialcoolic, foarte pedant, orgolios, chiar vanitos (ca orice oltean care se respectă, mai ales când provine din structurile superioare), era o partidă bună pentru oricare dintre economistele necăsătorite ale întreprinderii. Desigur că avea o relație, dar foarte secretă, doar câțiva știau de ea, iar toți prietenii și-i alesese din afara mediilor comerciale (doctori, ingineri, profesori, artiști). Bărbat înalt, bine făcut, cu statură atletică, întotdeauna cu zâmbetul pe buze, stârnise multe invidii în rândul confraților de breaslă, dar se bucura pe ascuns de simpatia nevestelor acestora și mai ales

ale principalilor activiști de Partid din Sector, cu care se vorbea că ar fi „compătimit".

Deși oltean, Ion Popescu respingea aranjamentele și obligațiile ce sunt uneori imposibil de ocolit în această activitate. Mai toți directorii dinaintea lui avuseseră probleme. El nu dorea să le calce pe urmă. Înțelegea perfect situația din comerț, dar prefera să nu se implice. Prin oamenii din subordine încerca să țină în mâini întreaga situație, dar aceștia, oameni fiind, nu erau făcuți din același aluat. Cea mai mare problemă a sa nu era luarea de foloase necuvenite (mită, șpagă, ciubuc), ci darea peșcheșului către Marele Sultan (primul secretar PCR de Sector), peșcheș care de regulă trebuia dus ori de câte ori acesta îi convoca pe directorii comerciali din Sector, cu diverse ocazii (sărbători legale, aniversări etc.). Toți „supușii", de unde aveau, de unde n-aveau, trebuiau să se prezinte la Marele Sultan cu cadouri pe măsura stării de lingușeală față de superiori ce domnea pe atunci în țară. Ion Popescu fusese însă totdeauna foarte ferm și, dacă nu lua șpagă, nici nu da și se amuza pe această temă față de confrații săi din același domeniu de activitate, care se înghesuiau să depună la picioarele Măritului Sultan obolul lor, multilateral dezvoltat.

Eu, dacă am văzut că nu m-am putut apropia de Ion Popescu, m-am apropiat încet-încet de domnul Crăciun, în așa fel încât, dacă doream să știu ceva, îl întrebam pe el, iar domnul director afla multe despre mine (anume ceea ce doream eu neapărat să știe) prin iubitul domn Crăciun, deoarece pe cei doi îi lega o prietenie foarte puternică. Raionul, ulterior Sectorul de Partid, afla totul despre directorul Popescu (mai puțin marile sale secrete) de la secretarul de Partid Crăciun.

Directorul Popescu era o enigmă pentru mulți. În urma discuțiilor cu domnul Crăciun, am început să-l înțeleg. Nu dorea să aibă necazuri, nu credea în oameni, mai ales în cei deveniți legende ale întreprinderii, ținea la postul său așa cum țin gradații (militari în termen) olteni la gradul lor. Nu avea vise de mărire sau, dacă avea, le ținea bine ascunse. Refuzase în mai multe rânduri promovarea în posturi superioare, fiindcă aici se întâlnea cu profesioniștii din Securitate și se temuse să

riște. Postul de director coordonator de întreprindere comercială de Sector îi convenea și dorea să iasă la pensie din acest post, mai ales că nici un predecesor nu reușise această performanță. Și a reușit! Era extrem de autoritar, în multe cazuri neînțelegător cu problemele reale ale oamenilor, nu intervenea pentru nimeni, nu susținea pe nimeni. Nu-și apăra oamenii niciodată, de aceea am fost nedumerit: oare ce-l determinase să nu înainteze cazul la Miliție? Oricum, toată lumea excludea din start o înțelegere dintre noi doi. Poate domnul Crăciun să-l fi influențat, n-am să știu niciodată.

După pensionarea directorului Constantinescu, prin reorganizarea comerțului cu amănuntul, ne-a venit un nou director comercial, Eleonora Negrușoiu, fostă directoare la OCL Pâinea. Era nevastă de colonel, soțul său fiind comandantul Sectorului 1 de Miliție al Capitalei. Sigură pe sine, dezinvoltă, cunoștea foarte bine lumea comerțului, dar imediat și-a acceptat rolul, acela de adjunctă a directorului Popescu. Cei doi s-au înțeles încă de la început foarte bine. Totul se petrecea ca într-o căsnicie, totdeauna directorul Popescu avea ultimul cuvânt, dar și cuvântul ei conta. Ca și Popescu, era incoruptibilă, dar mereu cu zâmbetul pe buze, chiar pusă pe glume; putea înșela pe unii, făcându-se că nu observă unele lucruri.

Toată lumea o iubea. Era mai aproape de oameni, de firea lor. Îi ajuta pe mulți, își susținea oamenii, poate și datorită faptului că avea spatele asigurat. Provenea dintr-o familie modestă și numeroasă, de aceea cunoscuse viața în adevăratul sens al cuvântului. Pentru că stătea foarte aproape de magazinul nostru, venea adesea să facă cumpărături, atât singură, cât și cu soțul. Cu timpul, am reușit să-i cunosc întreaga familie (frați, surori, mamă), pe care o serveam cu multă plăcere cu „tot ce economia noastră ne punea la dispoziție". Această expresie era folosită mai tot timpul de directorul Popescu când discuta de aprovizionarea unităților comerciale din subordinea sa (circa 440). Se pare că directorul Popescu, neștiind ce hram poartă directorul Ranga, într-o discuție cu directorul de la ICRA București, care fusese coleg cu Ranga în Securitate, îl făcuse pe acesta un mare mincinos, iar colegul l-a informat pe Ranga.

Drept represalii, Ranga îl sabota sistematic în ceea ce privea aprovizionarea unităților comerciale din sectorul nostru. Totuși, la intervenția primului secretar de Sector, care întâmplător era și membru supleant al Comitetului Politic Executiv al PCR, Ranga l-a primit pe Popescu și l-a săturat de mărfuri din import, dându-i o cantitate de marfă ce se repartiza de regulă unui singur magazin, așa că cele 440 de magazine au rămas fără sprijin, cu excepția magazinului meu. De aceea tot mai multă lume pur și simplu ne asalta. Hristo Botev 10 ajunsese o ultimă speranță pentru mulți. Buna servire, buna aprovizionare atât cu produse din import, cât și indigene îl făceau să devină un punct de reper al comerțului bucureștean și în special al celui din centrul Capitalei.

Domnul Avedis era foarte încântat. Și-a dat seama că între mine și domnul Stavarache existau relații speciale, concretizate prin obținerea celor mai selecte soiuri de cafea, soiuri pe care el însuși le obținuse foarte greu sau deloc. Mai din curiozitate, mai din pasiune, era nelipsit zilnic din magazin. Discuțiile noastre erau presărate aproape tot timpul cu anecdote, cu pilde și sfaturi pentru viitor pentru mine. Pe unele nu pot să le uit:

A. *Se spune că, odată ca niciodată, că dacă n-ar fi nu s-ar povesti, a fost un tânăr care, într-o ceartă, într-un moment de nechibzuință, și-a ucis prietenul, l-a dus într-o pădure și l-a îngropat adânc, în mijlocul pădurii, lângă o scorbură. După un timp, trecând prin acel loc cu propria sa mamă, a privit atent către scorbură. Mama l-a întrebat de ce privește astfel, și atunci tânărul i-a mărturisit că acolo și-a îngropat prietenul pe care-l ucisese și a rugat-o să nu spună la nimeni. După nici trei zile, tot satul știa, așa că imediat a fost arestat și condamnat la ani grei de temniță.*

B. *Se spune că era odată, în marele oraș Constantinopol, un renumit negustor de covoare. Avea un sortiment bogat de covoare care mai de care mai frumoase, printre care și unul imens, persan, foarte scump. Într-o zi, văzând că nu prea sunt clienți, a închis și a plecat la masă. Dar între timp a apărut un client interesat să cumpere un astfel de covor, care, găsind magazinul închis, a cumpărat de la concurență.*

C. *Iarăși se spune că era odată, într-un sat, un bătrân cărăuș care avea doi fii. Îmbătrânind și nemaiputându-și face meseria, și-a chemat*

fiii și le-a încredințat cei doi cai frumoși, puternici, cu care lucrase până atunci, spunându-le: „Dragii mei, să aveți grijă de ei, să dați fiecăruia câte o găleată de apă, două găleți de ovăz și doi baloți de fân de cea mai bună calitate." Băieții, luându-și în primire averea, au început să neglijeze bietele animale, reducându-le zilnic din rații. Văzând că se schimbase ceva în comportamentul cailor, bătrânul și-a întrebat băieții ce se întâmplă, iar aceștia i-au mărturisit ce-au făcut, pretinzând că bietele animale nici n-au simțit schimbarea, căci nu spun nimic. Și au continuat așa, până când cei doi cai au murit. Și atunci le-a zis bătrânul cărăuș fiilor săi: „Vedeți că au vorbit până la urmă caii?"

În urma relațiilor tot mai strânse ale României cu noile state africane, aceste țări trec în fruntea principalilor furnizori de cafea. În februarie 1973, cantități însemnate de cafea din Kenya umplu depozitele Agenției de Import. Întreaga piață a României este invadată de cafeaua Kenya. Numai că, de data asta, acest sortiment este declarat cafea de calitate superioară și este înregistrat drept *cafea calitatea I*. Era foarte aspectuoasă, avea un scăzământ foarte bun la prăjire (nu depășea niciodată 16%), dar imediat lumea a intrat în panică, fiindcă avea un gust ciudat de medicament. Probabil fusese tratată cu insecticide sau alte chimicale. Toate unitățile au primit această cafea, inclusiv cele de alimentație publică. Nu se prea putea bea. În momentul acela, aveam boxele pline cu cafea Brazilia și Columbia, dar am fost obligat să iau și eu. Am încercat diferite combinații, căutând să ameliorez cât de cât efectul. Am reușit, prin eforturi extreme, să scap de ea, dând-o mai departe. Era oricum mai bună decât cafeaua simplă Kenya, prăjită de Agenția de Import. Cu ajutorul domnului Stavarache, am reușit să scot cafea Columbia în saci de Kenya (aveau același preț), iar cafeaua Kenya am pus-o în saci de Columbia și am dat-o colegului Petre Chițu pentru producție. Și astfel, primul șoc al cafelei l-am trecut cu bine.

Majoritatea băutorilor de cafea au căutat soluții. Cei care aveau valută în cont cumpărau de la Comturist, ba unii și revindeau pe sub mână. Pe vremea aceea, singura marcă ce se vindea la Comturist era Alvorada, o firmă care avea relații

speciale cu Statul român. Economistul Marin Ceaușescu, fratele mai mare al dictatorului, avea un rol important în aceste relații. Acesta învârtea multe la Viena, „ajutat" bineînțeles de oameni de specialitate din Securitatea externă (DIE), mulți dintre ei deveniți azi domni importanți ai societății capitaliste multilateral dezvoltate.

În mai 1973, hotărâm s-o botezăm pe Marina. Nașul Păsărin, care-mi botezase ceilalți trei copii, îmi propune să ne și cunune totodată. N-avusesem posibilitatea până atunci. Orice femeie dorește să fie mireasă, așa că Mariana insistă să intrăm în rândul lumii. Ne hotărâm să organizăm masa și dansul la restaurantul Bucur, în Salonul brâncovenesc și cel maur. Încă de la început, stabilesc precis cu toată lumea din restaurant cum doresc să se desfășoare petrecerea. Nașul Nașului era șeful restaurantului și am considerat că nu pot avea probleme. Aduc o cafea specială Avedis și o dau celor două bufetiere pentru cafelele prevăzute în meniu, plus o sumă pentru serviciul propriu-zis. Când a venit momentul, primele cafele au venit, bineînțeles, la masa Nașului și a mirilor. Gust și mi se oprește în gât. Opresc imediat servirea și cobor la bufet împreună cu Nașu' și șeful restaurantului, el însuși invitat. Când întreb unde e cafeaua mea? „nu-și mai aminteau" ce făcuseră cu ea, dar sub amenințarea șefului lor au scos-o. Firește, au fost nevoite să înregistreze o pierdere, întrucât toată cafeaua pregătită a trebuit să fie aruncată.

La data aceea, aproape nimeni nu putea bea cafea în restaurantele Capitalei.

CAPITOLUL 5

Într-o după-amiază a verii lui 1973, în fața magazinului oprește un Volvo negru. Din mașină coboară doi bărbați, ambii îmbrăcați elegant, foarte sobru, cu pălării de fetru negre cu boruri mari. Pe unul îl recunosc imediat: este Eminența Sa Rabinul-șef al Cultului mozaic din România și președintele Federației Comunităților Evreiești din România, Moses Rosen. Pe celălalt nu-l cunoșteam, dar aducea puțin cu secretarul de stat al SUA Henry Kissinger. Fiind în magazin, domnul Avedis se îndreaptă imediat spre Eminența Sa. Se salută călduros. Se cunoșteau încă din 1941, de când Moses Rosen venise în Capitală de la Iași și-i devenise client la magazinul din pasajul Crețulescu. Foarte fericit că Eminența Sa nu l-a uitat, domnul Carabelaian îl servește imediat, regește. Mă prezintă distinsului oaspete, spunându-i că eu am preluat magazinul, dar va fi servit la fel de bine de mine, ucenicul său. La puțin timp după, revine însoțitorul domnului Rosen, domnul Morski, și astfel stabilim o legătură trainică, benefică pentru ambele părți.

Bernard Morski era la vremea aceea administrator și *majghiah* (supraveghetor de ritual mozaic), cel puțin așa suna funcția sa oficială; dar era, în realitate, o persoană mult mai importantă. Născut la Arad în 1920, într-o familie de mari oameni de afaceri evrei din Banat, micul Bernard a primit o educație aleasă. Cunoscător a mai multe limbi străine, a intrat de tânăr, alături de tatăl său, în comerțul cu lână, al cărui monopol în România era deținut la un moment dat de familia sa, ca principal achizitor. Din acest motiv, după război intră în conflict cu autoritățile comuniste, este supus unor cercetări

extrem de dure, soldate cu un proces răsunător, în urma căruia este condamnat la muncă silnică pe viață. Soția sa, Olga, originară din vechiul Imperiu Țarist, dintr-o bogată familie de evrei ultraortodocși, emigrează după proces cu copiii în Israel. Morski este eliberat după circa cinci ani, dar bun de plată cu o sumă considerabilă. Se pare că în timpurile acelea, pentru o delapidare de numai o sută de mii de lei, vinovatul era împușcat, iar marele om fusese acuzat de o delapidare de mai multe milioane de dolari. După ce iese din pușcărie, domnul Morski e angajat administrator în cadrul Federației Comunităților Evreiești din România cu sediul în Capitală, în strada Sfânta Vineri 9. Extrem de priceput, este folosit la capacitate maximă de Federație, atât în beneficiul evreilor din România, cât și, mai ales, al Statului Israel. Produse de cea mai bună calitate (conserve de legume și fructe, mezeluri și brânzeturi preparate cușer) sunt trimise din România, pentru aprovizionarea armatei israeliene, sub supravegherea strictă a acestui om, al cărui rol devine de cea mai mare importanță.

Federația Comunităților Evreiești din România luptă din răsputeri pentru drepturile membrilor săi. În domeniul aprovizionării însă, fiind cetățeni români, evreii trebuie să se descurce cum pot. Iar aici intervine cuvântul magic „cușer", care înseamnă *curat* sau în conformitate cu preceptele iudaice, aceasta stabilind că trebuie consumate numai anumite produse, pregătite într-un anume fel. Așa că Statul român le asigură cantitatea de carne de vită specială cușer. Vitele sunt sacrificate numai sub stricta supraveghere a reprezentanților Federației. Evreii credincioși nu consumă decât partea din față a taurinelor, pulpele din spate fiindu-le interzise. În România totdeauna au fost respectate aceste cutume, iar evreii au plătit. Dacă n-au avut cei din țară, i-au sprijinit cei de afară.

Congresul Mondial Evreiesc a supravegheat întotdeauna viața și activitatea comunităților de evrei din întreaga lume. Federația Comunităților Evreiești din România nu făcea excepție. Noua clasă politică din România, acoliții lui Nicolae Ceaușescu, a pus condiții dure Federației, deși printre acoliți existau și evrei (Leonte Răutu, ideologul Partidului, membru al Comitetului

Politic Executiv, Maxim Berghianu, ministrul Muncii și important activist PCR etc.). Multe mărfuri, mai ales din import, trebuiau plătite în valută. Cine dorea serviciu special trebuia să plătească, și numai în monedă forte.

Desigur, mulți evrei consumau cafea. În general, fiecare se descurca pe cont propriu, dar, ca urmare a introducerii masive în comerț a cafelei din Africa, se impuneau măsuri mai drastice. Și aici intervine bunul nostru prieten Bernard Morski, care, cunoscându-mă după cum am povestit, a apelat la mine. Fiind un mare admirator al evreilor, am acceptat imediat. Morski cumpăra zilnic, cu banii jos, cantități însemnate de cafea boabe prăjită de cea mai bună calitate (în special Columbia, obținută de mine prin domnul Stavarache), dar la preț de cafea măcinată. Am stabilit astfel o relație de lungă durată, profitabilă pentru ambele părți. Firește că și alte produse alimentare, în special din import, au devenit obiectul tranzacțiilor dintre noi. Ranga îi ajuta și el uneori pe evrei, dar nu întotdeauna. Pe vremea aceea era o prăpastie între evreii credincioși și evreii atei, între comuniști și sioniști, iar Eminența Sa Moses Rosen avea o dublă calitate, de șef spiritual și de șef al Federației Comunităților Evreiești din România. Ranga, fiind colonel de Securitate, era bineînțeles ateu și nu privea cu ochi buni dubla postură a Eminenței Sale; pe de altă parte, cum la conducerea Comunității din București, ca secretar general, era Sorin Iulian, un fost colonel de Securitate, își ajuta colegul.

Desigur, și marii oameni din Securitate veneau, în numele lui Ranga, la magazinul meu, întrucât nici ei nu erau mulțumiți de cafeaua din magazinele pe care le aveau la dispoziție. Datorită lor mi-am putut servi clienții de suflet, dar și pe oamenii obișnuiți. Cu mici excepții, tot ce era mai bun în Agenția de Import era la dispoziția marelui public. Excepțiile au început să devină însă reguli din 1973, când marea criză petrolieră declanșată la începutul anului a lovit și România. Facturile tot mai ridicate la produsele din import preocupau tot mai mult Conducerea de Partid și de Stat, care prin organele corespunzătoare a luat măsuri de reducere a costurilor. Astfel, în vara anului 1973, Ranga mă cheamă la el și-mi propune ca, împreună

cu domnul Avedis, să-l sprijin în prepararea și desfacerea cafelei cu înlocuitori, mai exact a cafelei cu năut. Domnul Avedis făcuse parte, în timpul războiului, din Comisia mixtă româno-germană pentru prepararea cafelei cu înlocuitori, necesară trupelor de pe front.

Ne-am deplasat amândoi la sediul Agenției de Import și am discutat cu Ranga. Cafegiul armean i-a spus că el este prea în vârstă și că, oricum, în curând urmează să părăsească țara, așa că domnul Ranga, dacă dorește, să apeleze la mine, fiindcă mă va învăța tot ce trebuie. Ranga era interesat și de producerea „eblebitului" (năutul prăjit fraged, pentru a fi mâncat ca alunele). Supărat foc pe armean și nefiindu-i deloc pe plac pretenția mea de a prelua afacerea împreună cu soția, Ranga a renunțat la serviciile noastre. Nu era el omul care să depindă de „fițele" unora. Și astfel, în toamna anului 1973, apare la Agenția de Import noul produs, „cafeaua cu înlocuitori", ce avea să facă mai târziu ravagii în sânul populației țării noastre, mai ales că o serie de chimiști germani sesizaseră încă din anii războiului nocivitatea acestui produs.

Inițial, cafeaua cu năut n-a fost apreciată, dar, prin folosirea unor materii prime de cea mai bună calitate (și cafea, și năut, care era năut extra din Turcia), încet-încet, a început să fie cerută de piață. Puțini știu însă că acel năut era plin de șobolani care erau și ei turnați cu sacul, cu excrementele lor cu tot, la prăjit. Desigur că uneori mai erau îndepărtați, dar totul depindea de conștiința muncitorilor care efectuau această operațiune. N-au existat niciodată, în cadrul Agenției de Import, operatori special pregătiți și plătiți corespunzător.

În același timp, apar mari neînțelegeri între grecul care era șeful secției de preparare a peștelui și Ranga, soldate cu divorțul celor doi. E adus un român, dar grecul luase cu el mai toate rețetele deosebite, așa că, în scurt timp, afacerea moare. Ranga pleacă imediat în Germania Federală, aduce de acolo două mașini mari de prăjit cafea și înființează o nouă secție de prăjire a cafelei. Îmi oferă iarăși postul, dar îl refuz elegant, așa că-și aduce omul pe care-l avusese la ICRA Vamă și-l cuplează cu un fost șef de depozit de legume-fructe. Cei doi, Alecu și Badea,

își încep treaba alături de Petre Chițu și Cornel Călin. Acum, Agenția de Import are două secții de preparare a cafelei, iar produsele lor umplu piața. Oricât s-ar fi străduit însă, marfa nu era de calitatea celei prăjite în unitățile de profil. Exista acum o concurență, dar concurența nu este specifică regimului comunist.

Agenția de Import a avut încă de la început o armată de comis-voiajori, de merceologi care mergeau din magazin în magazin să recomande produsele nou apărute. Adevărata lor misiune era să ajute la desfacerea unor produse nu prea știute sau apreciate de marele public, dar sosite în cantități considerabile de la noii parteneri de afaceri ai României din Asia și Africa: Vietnam, Indonezia, Coreea de Nord, Coasta de Fildeș, Guineea, Etiopia, Uganda, Tanzania. Preocuparea lor era să câștige cât mai mult, prin promisiuni rareori onorate. Și totuși ei erau, pentru majoritatea șefilor de unitate din Capitală, singura speranță de aprovizionare cu produse alimentare din import. Mulți merceologi practicau un oarecare șantaj, și anume condiționau, din proprie inițiativă, livrarea unor mărfuri căutate de acceptarea unor mărfuri greu vandabile.

În această perioadă, sosesc din Vietnam cantități uriașe de creveți. Publicul nu cunoștea produsul, așa că s-a produs o blocare efectivă a magazinelor cu acești creveți. Lichiorurile vietnameze au aceeași soartă, ca și Mou-taiul chinezesc (un rachiu din orez). Mou-taiul se vindea în recipiente din porțelan și era complet necunoscut publicului românesc, având și un preț dublu față de romul cubanez și de patru ori mai mare ca votca rusească de cea mai bună calitate. Ani de zile a zăcut în rafturile magazinelor. Cam aceeași soartă au avut moluștele albaneze, nu prea apreciate de români.

În cadrul biroului Desfacere al Agenției de Import se impunea tot mai mult un tânăr economist „dat dracului": Dan Grigore Adamescu. Se vorbea în Agenție că ar fi nepotul lui Radu Abagiu. Oricum, avea un spate puternic și un tupeu pe măsură. De la început a fost considerat de către aproape toată lumea un posibil înlocuitor al șefului biroului, Mircea Ceicu, așa că eu m-am străduit imediat să am relații cât mai bune cu el. În cadrul aceluiași birou, un tânăr merceolog, student la ASE

(secția fără frecvență), s-a atașat imediat de noul prezumtiv șef. Cu o bogată experiență de teren (lucra de circa patru ani ca merceolog), tânărul Gheorghe Sima, fratele șefului Depozitului de la Obor Vasile Sima, a devenit imediat mâna dreaptă a „Micului Gatsby" (Dan Grigore Adamescu). Și astfel, o echipă redutabilă de lupi tineri își face intrarea triumfală în viața Agenției de Import și, prin ea, în viața de zi cu zi a populației Capitalei.

Cu ajutorul domnului Stavarache, am parat mult timp loviturile sub centură ale acestor lupișori. Desigur, avându-l pe domnul Ceicu alături, puteam să-mi aprovizionez fără probleme unitatea cu tot ce doream. Ranga, ca director coordonator, privea cu amuzament ce se întâmpla. Avea preocupări mult mai importante, în plus eu, prin magazinul meu, serveam fără crâcnire pe oricine venea din partea lui, în general înalți ofițeri din Securitate. Cunoscându-i deja foarte bine, îi serveam pe acești oameni chiar excepțional, cu produse pe care le căpătam, grație unor eforturi foarte mari, din rețeaua autohtonă (produse românești, vinuri rare, produse pentru export etc.), iar ei, încântați, îi comunicau lui Ranga. Cafeaua însă era imbatabilă. Mulți ofițeri superiori de la Direcția de Informații Externe declarau adesea că nici în străinătate nu se găsește o asemenea cafea.

În august 1973, domnul Avedis îmi spune că urmează să emigreze în America destul de curând. Prietenul din America îl ajutase foarte mult în acest sens. Mai întâi pleca el cu soția, fiica și ginerele, apoi avea să plece și băiatul. Ginerele, inginer chimist, director în cadrul industriei de resort, obținuse diverse premii naționale pentru numeroasele sale invenții. Fiul, inginer în domeniul instalațiilor industriale, participase în Dobrogea la amenajarea unui mare poligon militar, așa că urma să mai rămână o perioadă în România, ca deținător de secrete militare.

În această perioadă, încep o lungă și asiduă căutare a unei locuințe potrivite pentru familia mea. Iau „la pieptănat" toate cartierele Capitalei. Pe unde merg, văd că toate autorizațiile de înstrăinare au aceeași mențiune: „imobil supus demolării", așa că nu mă pot decide. Bucureștiul era supus unor mari transformări. Dispăreau, rând pe rând, cartiere întregi, unii locatari

din imobilele demolate se sinucideau, cei demolați fiind în general mutați în cartiere „grele", ca Rahova și Ferentari. Așa că nu vreau să plec din Ferentari ca până la urmă să mă întorc tot acolo. Chiar atunci, o locatară a blocului din Hristo Botev 10, actrița Ioana Matache de la Teatrul de Revistă Tănase, mă ia deoparte și-mi spune un secret. Urmează să plece, în câteva zile, în vizită la sora sa din Elveția; intenționează să nu mai revină în țară, așa că n-ar strica să depun o cerere la Primărie, imediat ce a plecat, și să obțin repartiție în apartamentul ei. Chiar în dimineața în care avionul său decola către Elveția, cer și obțin o audiență la viceprimarul Capitalei din acea vreme, Dumitru Joița. Acesta îmi aprobă cererea în principiu și mă trimite la directorul Spațiului Locativ ce avea sediul pe strada Batiștei, un oarecare Diamandi. Bucuros nevoie mare, aproape sigur de reușită, mă prezint imediat la onoratul tovarăș Diamandi, dar acesta mă întreabă imediat de unde am informația respectivă, ca apoi să-mi spună că o asemenea locuință nu poate fi dată unui simplu gestionar de magazin atâta timp cât există numeroase cereri din partea unor persoane cu adevărat importante ale societății, cadre din Ministerul de Interne, activiști ai Partidului, conducători de mari întreprinderi, oameni de cultură și artă etc.

Refuzat categoric, îmi continui viața. Peste doar câteva luni, un alt apartament devine disponibil prin plecarea definitivă în străinătate a unui mare avocat. Din nou alerg la viceprimarul Dumitru Joița, iarăși capăt acordul de principiu și iarăși sunt refuzat de tovarășul Diamandi, din aceleași motive. Între timp, în primul apartament (al Ioanei Matache) se mută directorul Fabricii de Produse Zaharoase București, Gheorghe Dumitrescu, iar în cel al avocatului Roșca, domnul Gheorghiu, un fost ofițer din MApN, cumnatul său.

Nu cedez și mă întorc la Primăria Generală a Capitalei, la domnul Joița. Acesta, un adevărat gentleman, îmi recomandă serios să abandonez ideea obținerii unei locuințe din Fondul Locativ de Stat și-mi propune să-mi cumpăr un apartament în noile cartiere aflate în plină construcție. Îmi spune să merg imediat la directorul OCLPP, cu care deja vorbise, și voi obține

orice locuință, în oricare din aceste cartiere. Fără întârziere, mă prezint la OCLPP, iar domnul director general îmi propune mai multe variante. Mă decid pentru un apartament cu trei camere într-un bloc cu patru etaje, tocmai la capătul Bucureștiului, la așa-zisă „Livadă cu nuci". Ne mutăm pe 3 decembrie 1973.

Deși pe tot parcursul anului 1973 vizitasem numeroase cartiere și văzusem multe case, nici una nu prezenta siguranță. În multe din numeroasele mele căutări mă însoțise domnul Avedis, care adeseori îmi atrăgea atenția că nu este încă momentul să ne luăm o casă confortabilă, deoarece ar bate la ochi și ne-ar atrage mari necazuri.

La începutul lui septembrie 1973, domnul Avedis ne-a anunțat că urmează să părăsească țara pe 13 octombrie și m-a invitat, împreună cu Mariana, la o discuție cu întreaga familie Carabelaian. Ne propun să luăm din casă tot ce nu pot ei transporta in străinătate și ne interesează. Mobila era frumoasă, stil, de cea mai bună calitate, dar noi nu luăm decât un dormitor din lemn de trandafir și o mobilă de hol din lemn de cireș, neavând încă un spațiu corespunzător. Ne dăruiesc o bogată colecție de timbre, blocuri de patru, multe dintre ele clasice (dinainte de 1900), o pendulă elvețiană și o oglindă venețiană (spunându-ne să ne aducem aminte de ei ori de câte ori va bate pendula și ne vom uita în oglindă), un goblen lucrat de soția domnului Avedis, o punguță cu bijuterii și resturi de bijuterii de aur (inele fără pietre prețioase, acestea fuseseră scoase), în fine, un săculeț cu circa 2 kg monezi din argint cu chipul Regelui Mihai. În toată perioada de la preluarea magazinului până în acel moment, domnul Avedis fusese alături de mine, cu vorba și cu fapta, și mă ajutase necontenit. Văzând mulțimea de obligații, care creștea mereu, mi-a atras atenția: „Draga Florescu, ai deschis prea larg ușa. Când ai să vrei s-o închizi, n-ai să mai poți." Aveam să constat, nu peste foarte mult timp, că avusese dreptate.

În după-amiaza zilei de 13 octombrie 1973, domnul Avedis și ai săi sosesc la Aeroportul Otopeni spre a lua cursa de Beirut. Ne luăm rămas-bun și întreaga familie se îndreaptă spre poarta pasagerilor. La un moment dat, bătrânul armean se întoarce,

vine spre mine și, arătând cu bastonul în sus, îmi spune: „Gheorghiță, creierul lumii e la Londra!" În baston avea câteva pietricele – diamantele de la bijuteriile familiei. Nimeni n-avea voie să părăsească țara cu bijuterii. Trebuiau vândute la Banca Națională la un preț derizoriu. Apartamentul familiei fusese deja repartizat unui ofițer superior din Securitatea Statului. Domnul Avedis părăsea România cu ce avea pe el, sprijinit de un baston de lemn, dar anii mulți nu-l încovoiaseră; pășea demn spre noua sa viață. Cu puțin timp în urmă, îmi spusese: „Ce mă fac, Gheorghiță, dacă îmi dă Dumnezeu viață lungă?" Fusese toată viața în fruntea familiei, îi asigurase cele necesare. Urma, în mod sigur, într-o țară străină, să fie el cel ajutat. Peste doi ani avea să părăsească țara și fiul său, Anton.

La câteva zile după plecarea domnului Avedis, am mers în oraș cu Mariana. Aveam la noi resturile de bijuterii. Ne-am dus la „Bijuteria" de pe Bulevardul N. Bălcescu, de lângă Biserica Italiană. Puteai să iei pe loc orice bijuterie dacă plăteai manopera și dădeai în schimb aurul corespunzător. Fără să ne legitimeze, doar scriind în acte un nume fictiv declarat de mine, ni se dau în schimb bijuteriile pe care le alegem. Desigur că șeful și-a luat partea. Am plătit și am plecat fără ca cineva, vreodată, să ne deranjeze cu ceva. Putem spune acum că a fost o afacere bună pentru șeful magazinului, iar noi am rezolvat problema, așa cum am dorit la vremea aceea. Aveam o viață înainte și speram ca toate să meargă bine. Noi ne simțeam bine, eram în plină formă – cu toate că eu nu mai făcusem un concediu din 1968 –, copiii creșteau.

Deși în acea perioadă piața era plină de cafea, tot mai mulți clienți, în special intelectuali de mare valoare, ne solicitau serviciile. A contribuit la asta și faptul că mărfurile Vest (băuturi fine și extrafine, ciocolată, conserve) au fost scoase, „cu ordin de sus", din întreaga rețea a comerțului cu amănuntul. Comalimentul a fost tăiat de la porție, cu excepția celor două magazine cu circuit închis, CS 3 și CD 41. Caselor de comenzi, de asemenea, „li s-a tăiat macaroana". Și totuși unii oameni, obligațiile stricte ale conducerii Agenției de Import, au fost serviți în continuare prin câteva magazine, socotite probabil „de

încredere". Eu am fost unul dintre aleși, datorită relațiilor mele personale cu șefii Agenției, dar și serviciului propriu-zis.

Pe lângă Nichita Stănescu, care venea aproape zilnic, și Marin Preda, care apărea destul de rar, tot mai multe VIP-uri ne asaltează; de pildă, Paul Sava, prezentatorul Televiziunii Române, cunoscut în special prin emisiunea „Cine știe câștigă", însoțit de poeții Dan Deșliu și Mihai Beniuc. Maeștrii erau mari amatori de whisky, bineînțeles cu niște ani vechime. La început cumpărau de la barul magazinului Comaliment de lângă Televiziune, Dorobanți 239, dar, fiindcă acolo „înțărcase bălaia", Mircea Sântimbreanu le recomandase magazinul meu. Iar aici au avut surpriza să găsească și cea mai bună cafea pe care o băuseră vreodată, după cum declarau ei înșiși. Așa că, din vorbă în vorbă, la o cafea Avedis și un whisky Ballantine's 25 de ani vechime, le-am spus că sunt un mare admirator al marilor poeți de după 23 August 1944, ale căror poeme le-am apreciat nespus în școală. Curioși din cale-afară, m-au întrebat ce anume mi-a plăcut cel mai mult și ce versuri am reținut, așa că le-am spus câteva de care îmi aduceam și eu aminte. Îmi plăcuse, de pildă, celebra poezie „Silvester Andrei salvează abatajul" de A. Toma. Și mi-am amintit o strofă, în același gen, din creația maestrului Deșliu:

Nu, darurile-acestea nu poți să le asemeni
Cu nici o visterie de crai sau împărat.
Căci n-a fost pe lume să-nalțe pentru oameni
Atâta fericire cât Stalin a înălțat.

Cu aceeași emoție, le reproduc câteva versuri scrise de inconfundabilul Mihai Beniuc:

Staline, de ziua ta
Iată și noi ți-om ura
Cu cuvinte românești,
Românești și bătrânești,
La mulți ani, să ne trăiești!
Pentru pace-ntre popoare
Pentru clasa muncitoare.

Maestrul Beniuc era mare amator de Martini roșu fără sifon sau alte ingrediente; sau, cum îi plăcea lui să spună, „așa cum l-a făcut mumă-sa". Se cunoștea cu domnul Avedis încă de când acesta lucra în pasajul Crețulescu.

Lângă magazin, pe strada Sfinților la numărul 10, locuia doamna Valeria Crăciunescu, sora unuia dintre cei mai mari oameni pe care i-am cunoscut vreodată, Nicolae Carandino. Acesta venea deseori la magazin însoțit de câte un grup de copii aflați în acel moment în stradă, cărora le cumpăra câte o pungă de drajeuri extrafine din ciocolată. Dat fiind că ilustrul om de cultură este un personaj important al acestei povești, îngăduiți-mi să vă amintesc câte ceva despre el.

Nicolae Carandino s-a născut în 1905 la Brăila, ca fiu al unui medic de origine greacă și al unei românce din elita intelectuală a orașului. Urmează Dreptul la București, apoi la Paris. Revine în țară, intrând în gazetărie. Inițial cu orientare de stânga, dar democrat convins, ocupă funcții de conducere în mai multe publicații cunoscute. Este un obișnuit al elitei gazetărești și artistice de la Capșa, unde se întâlnește cu mari oameni politici și de cultură, cu mulți legând prietenii ce vor ține toată viața. Printre ei, gazetarul armean Leon Kalustian, de orientare social-democrată, dar și Iuliu Maniu, președintele Partidului Național-Țărănesc. Printre prietenii săi de atunci se numără și Gabi Mihăilescu, impresarul Mariei Tănase, folcloristul Harry Brauner și soția sa, Lena Constante, inițial de orientare comunistă.

În calitate de director al ziarului *Dreptatea*, reînființat la 23 August 1944, participă la diverse întrevederi ale unor reprezentanți ai Aliaților veniți la București. Ziarul *Dreptatea* devine sub conducerea sa vârful de lance al opoziției față de comunismul instaurat de forța de ocupație sovietică.

În vara anului 1947, face parte din delegația trimisă de conducerea Partidului Național Țărănesc în străinătate, pentru a face cunoscută poziția Partidului și pentru organizarea unei puternice rezistențe anticomuniste. În 14 iulie 1947, întreaga delegație este arestată pe un câmp din localitatea Tămădău. Urmează un răsunător „proces al trădării naționale", soldat cu condamnări mari. El primește 8 ani temniță grea.

Ajunge la închisoarea de la Sighet, unde împarte aceeași celulă cu Iuliu Maniu. După executarea pedepsei, în urma evenimentelor din Ungaria din 1956, i se prelungește detenția, fiind trimis cu domiciliu forțat în Bărăgan. Este eliberat în 1964, când s-a decretat marea amnistie a deținuților politici. După o scurtă perioadă petrecută în orașul natal, se întoarce în București, devenind un foarte apreciat critic de artă teatrală. Scrie zece cărți, printre care un volum de memorii, *Nopți albe și zile negre*, pe care-l publică trunchiat, din cauza cenzurii comuniste. Prin intermediul unor prieteni, reușește să-și publice integral romanul în străinătate, trezind vii comentarii în întreaga diasporă românească. Concomitent, traduce în românește întreaga operă poetică a marelui poet grec Kavafis.

Nicolae Carandino venea mai tot timpul în Hristo Botev 10, în majoritatea cazurilor însoțit de cei trei „muschetari", Leon Kalustian (cel mai bun prieten al său), Harry Brauner și Gabi Mihăilescu.

Leon Kalustian, mare erudit, vestit gazetar de stânga înainte de război, fidel client al Capșei, redutabil dușman al comunismului, membru marcant al PSD de sub conducerea lui Titel Petrescu, a suferit alături de acesta o condamnare politică de 10 ani temniță grea. După eliberare, în 1964, a publicat volumul *Simple note*, fiind sprijinit de Adrian Păunescu, care-i acordă o rubrică permanentă în revista *Flacăra*, intitulată chiar „Simple note".

Evreul Harry Brauner a fost pentru mine un mare exemplu de român adevărat. Discipol al lui Brăiloiu, mare folclorist, a descoperit și a format numeroase talente, printre care pe Maria Tănase și Maria Lătărețu. A făcut parte în tinerețe din cercul evreimii intelectuale de stânga, devenind unul dintre apropiații lui Lucrețiu Pătrășcanu. S-a numărat printre cei o mie de membri ai PCR de dinainte de 23 August 1944. A fost arestat odată cu Lucrețiu Pătrășcanu și condamnat la 12 ani, împreună cu soția sa, Lena Constante, condamnată și ea la 8 ani de temniță grea.

Gabi Mihăilescu, gazetar și critic de artă, avea o rubrică zilnică în *Informația Bucureștiului*. Fost director de teatru, impresar

cunoscut, a scris cărți despre marii noștri artiști. Este autorul volumului *Maria Tănase cea nemuritoare*. Îi stătuse mereu alături, până în ultima ei clipă, el fiind cel care i-a închis ochii.

Când se întâlneau acești muschetari, multă lume cu vederi diferite de ale lor era ținta săgeților lor otrăvite. Mulți înghițeau în sec și, neputând rezista tirului, părăseau în grabă „locul faptei". Bineînțeles, totul se petrecea elegant, cu cuvinte „potrivite". Epigrame, poezii, bancuri, bancuri și iar bancuri... Tema lor predilectă era firește regimul comunist, în frunte cu Ceaușescu și geniala sa soție. Muschetarii îi aminteau adesea pe marii colaboratori ai regimului instaurat de tancurile sovietice. Spuneau epigramele lui Păstorel Teodoreanu despre Mihail Sadoveanu:

Sadoveanu, filo-rus,
Stă cu curul la apus
Ca s-arate apusului
Care-i fața rusului.
Sau:
De ți-ai face testamentul
Tu să nu-mi lași mii de franci.
Nașule, să-mi lași obrazul
Ca să-mi fac din el bocanci.

Sau epigrame legate de ce a urmat după moartea lui Stalin:

La Kremlin s-a dat semnalul
Și am văzut cum stă treaba.
Ani și ani pe „genialul"
L-am pupat în cur degeaba.
Și încă una:
Îl plâng pe Stalin și vă jur
C-am să vă spun secretul:
Mă tem că vom pupa în cur
De-acum tot comitetul.

Pe cei care încă îl susțineau pe Ceaușescu, muschetarii îi loveau în plin, și aceștia zâmbeau, dar era un zâmbet forțat. Printre cei deranjați se afla Mircea Sântimbreanu, directorul

Editurii Albatros și scriitor cunoscut, dar acesta nu-i contrazicea niciodată, astfel încât până la urmă se despărțeau prieteni și a doua zi continuau discuțiile. Mica garsonieră din spate devenise astfel, la un moment dat, o a doua Capșa. Se discutau probleme politice trecute, prezente și de viitor. Cu toții își spuneau părerea. Harry Brauner îl invoca adesea pe Lev Tolstoi: „Cine n-a făcut pușcărie nu știe ce înseamnă Statul", dar și pe Lev Troțki: „Dintre apostolii lui Hristos, doar Iuda era trădător. Dar dacă, din întâmplare, Iuda ar fi luat puterea, toți ceilalți apostoli ar fi fost proclamați trădători." Nicolae Carandino intervenea: „Prevezi ceva, prietene?" Prietenul Harry ridica privirea spre ei, foarte amuzat de întrebare, iar Kalustian intra și el în joc: „Desigur, știe Harry ceva ce nouă ne scapă." Perioada de început a comunismului era luată la bani mărunți. Harry Brauner știa lucruri neștiute de nimeni, cu atât mai puțin de mine. Cu urechile ciulite, turnam în pahare și în cești.

Nichita Stănescu rămâne fidel marii sale iubiri, votca Moskovskaia. Marin Preda nu se poate decide: votcă, whisky, coniac (bineînțeles, franțuzesc original), în orice caz, toți beau până la fund cești cu cafea Avedis. Cafeaua, ca de obicei, e din partea casei. E prea valoroasă ca să iau bani pe ea. Iar prezența acestor oameni mă face fericit. Știu că în acele momente sunt unic. Banii nu contează! Voi avea ce povesti nepoților. Pentru ei, culeg tot ce se poate culege.

În două ture, îi servesc pe monștrii sacri ai României. Alături de cei descriși mai sus apar, valuri-valuri, actorii. Cel mai bine se simte la Capșa mea Emil Botta. Tace și ascultă. Zâmbește pișicher, uneori intervine cu câte un vers, chiar de producție proprie. Luase recent premiul Eminescu pentru volumul *Întunecatul April*. Se discută despre Tudor Arghezi și mai ales despre întorsătura sa cu 180 de grade, de la pupat în cur pe regele Carol II la pupat în același loc onor-regimul democrat-popular. Dar Arghezi avea și susținători. Criticat de marii oameni ai culturii comuniste, ca A. Toma, Arghezi – îl apărau aceștia – căzuse în dizgrația staliniștilor. Așa că la un moment dat, neavând din ce trăi, vindea cireșe din două coșuri de nuiele, cărate cu vestita cobiliță oltenească, îmbrăcat și el în

costum popular oltenesc, în fața sediului Uniunii Scriitorilor, cireșele provenind din livada proprie de la Mărțișor. Scriitorul sovietic Ilya Ehrenburg, președintele Uniunii Scriitorilor din Uniunea Sovietică, sosit în vizită la București, îl vede în această postură și intervine în favoarea lui – și astfel apare marea deschidere a lui Arghezi spre clasa noastră muncitoare înfrățită cu țărănimea. Iar despre protectorul său, Ilya Ehrenburg, cunoscut de lumea întreagă pentru apelul „Omorâți-i pe nemți", se spunea că fusese invitat de omul lui Stalin, Beria, sinistrul șef al NKVD-ului, să viziteze un lagăr de exterminare sovietic din Siberia. Când a revenit, Beria l-ar fi întrebat: „Cum v-ați simțit?" „Ca un vulpoi într-un magazin de blănuri", a răspuns Ilya Ehrenburg.

Totuși, uneori încercam să evit întâlnirea celor două tabere, asfel încât cei care „consumau" să-și savureze în liniște licorile preferate. Nichita Stănescu venea mai des dimineața, Marin Preda apărea cam pe la ora prânzului, dar treptat și-a redus vizitele. Mircea Sântimbreanu locuia vizavi, așa că, ieșind la plimbare cu Gică, un cățeluș pechinez, mă întreba în prealabil cine e la „club". Dacă-i convenea compania, intra, dacă nu, își continua plimbarea. O prezență deloc rară era Ion Băieșu, bun prieten cu Nichita Stănescu. Consumator inveterat de votcă Moskovskaia, nu refuza totuși marca Stolicinaia sau Krepkaia. Motivul vizitei, întotdeauna, era cafeaua Avedis, mai tot timpul servită „la botul calului", adică fierbinte, luată direct din mașina de prăjit cafea. Cei patru muschetari veneau mai ales după-amiaza, când apăreau rând pe rând și actorii, Alexandru Giugaru, Toma Caragiu cu Cornel Coman, Emanoil Petruț, Amza Pellea cu alți actori de la Teatrul de Comedie (Ștefan Tapalagă, Aurel Giurumia, Cornel Vulpe, Gheorghe Crâșmaru, Vasilica Tastaman etc.).

Toți marii actori ai Teatrului Național mă vizitau foarte des, uneori zilnic: Coca Andronescu, Mișu Fotino, Damian Crâșmaru (care n-a jucat niciodată vreun rol de activist de Partid, de ofițer de Securitate sau de Miliție, ci doar roluri de voievozi și nobili), Victor Rebengiuc, Mariana Mihuț, Carmen Stănescu, Adela Mărculescu, Emerich Schäffer, Fory Etterle, Ion Fintești eanu,

Ovidiu Iuliu Moldovan, Tanți Cocea, Marian Hudac... Ne mai vizitau des atât Rodica Tapalagă, cât și Jean Lorin Florescu și Marius Pepino. De la Teatrul de Revistă Tănase, veneau Horia Căciulescu, Hristu (H.) Nicolaide, Nicolae Dinică și prietena sa, prima balerină a Teatrului. Din îndepărtatul Giulești, de la teatrul cu același nume, simpaticul Păcală, Sebastian Papaiani; fumător, pe atunci, numai de țigări BT în pachet de carton, dat fiind că le găsea în permanență numai la mine, nu mă ocolea niciodată nici el, nici soția sa. Și în general veneau și soțiile sau soții acestor VIP-uri: de pildă, doamna Sanda Manu, cunoscută regizoare și profesoară de artă dramatică, soția lui Ștefan Tapalagă; sau profesorul dr. Panait Sârbu, președintele Uniunii Internaționale de Obstetrică și Ginecologie.

Adesea, atmosfera devenea incandescentă când se întâlneau „băncarii": Toma Caragiu, Amza Pellea, Ștefan Tapalagă, Alexandru Giugaru, Mihai Berechet, Mișu Fotino. Cel care turna tot timpul gaz peste foc era inegalabilul Ștefan Tapalagă. Începea uneori cu „o poveste de viață":

În tramvai, e ca și-n viață,
Te înghesui, te strecori.
Când s-apuci un loc în față,
Tocma-atuncea te cobori.

Termina întotdeauna cu ultimul banc cu „nea Nicu", la care Alexandru Giugaru, mimând mângâierea unui ceainic imaginar, spunea: *Ce-ai, Nicule? Ce-ai, Nicule? Ce mai scornicești?*

Maestrul Giugaru venea deseori însoțit de actorul George Paul Avram, care, ca și Ovidiu Iuliu Moldovan, era mare iubitor de poezie. Amândoi recitau minunat, dar nu-l puteau întrece pe unicul Emil Botta, acesta era genial. L-am întrebat la un moment dat care din poeziile lui Eminescu îi place cel mai mult. „La steaua", mi-a răspuns, și mi-a recitat-o. Eram doar noi, am fost singurul spectator. Niciodată, nimeni nu mi-a mai produs o asemenea emoție.

La un moment dat, a apărut și Florin Piersic, mare amator de Martini roșu. Juca la Teatrul Național rolul lui Ion Nebunul din piesa *Năpasta* a lui Caragiale. Tocmai apăruse în *Contemporanul*

o cronică despre jocul său. Dar acum se afla în fața maestrului Emil Botta, un alt Ion Nebunul, neegalat de nimeni. Florin Piersic îi adresează frumoase cuvinte, recunoscându-și maestrul și declarând că dorește să fie cândva la fel de bun. Bineînțeles că Emil Botta îi răspunde cu dragoste. Amândoi își spun părerea despre celălalt și în scris, pe pagina din *Contemporanul* unde se afla cronica despre deja celebrul Florin Piersic. Mereu în viteză, Florin Piersic, însoțit mai tot timpul de prietenul său Rocco, nu prea avea timp de taclale, așa că imediat după ce era servit părăsea magazinul. În ziua aceea însă, alături de Emil Botta, a uitat complet că se grăbește.

Antrenându-mă cu maeștrii, uneori făceam și eu versuri, dar rămâneam modest, nu mă dădeam mare, știam că sunt doar un gestionar de magazin. Și totuși, la un moment dat, actrița Florina Cercel m-a întrebat dacă n-aș fi dispus să vin la Cenaclul literar de la Teatrul Național. Nu m-am dus; era prea mult, îmi cunoșteam lungul nasului.

Latinistul și criticul de film Florian Potra a venit la un moment dat însoțit de poetul Ștefan Aug. Doinaș. Dorea cafea *schwartz*, care, în România, se găsea aproape în exclusivitate la mine. Aceeași cafea, pentru care foloseam întotdeauna numai cele mai selecte soiuri, o prefera și academicianul dr. Nicolae Cajal, fiul profesorului dr. Marcu Cajal, cel care mă consultase la naștere. Tot pentru ea veneau întotdeauna la mine o doamnă de la Ambasada Franței și persoane de la Ambasadele Chinei, Bulgariei, Vietnamului și Indoneziei.

În acea perioadă, apare în magazin cineva de la Ambasada Braziliei, un șofer român pe nume Mihai, și-mi face propunerea să prăjesc o anumită cafea verde adusă de la Ambasadă. Bănuind că-i vorba de un securist, deși era la volanul unui Mercedes al Ambasadei, îi spun că-l servesc dacă îmi aduce aprobare de la Ministerul Comerțului Interior. Pleacă și revine peste o oră cu aprobarea ministrului de resort din vremea aceea, Virgil Trofin, nou numit în funcție (se vorbea pe atunci că el ar fi trebuit să ocupe locul lui Ceaușescu, dar n-a fost să fie). Am stabilit prețul legal, dar și „tainul" meu. Întreprinderea urma să încaseze 6 lei per kg, iar mie și muncitorului care

executa munca propriu-zisă, respectiv Mihai Alexandrescu, ne reveneau câte 2 kg de cafea boabe prăjită. Acceptă și afacerea demarează. Întotdeauna transportul era însoțit de un reprezentant al Ambasadei, un negru simpatic pe nume Coelho. N-am știut niciodată ce hram purta acel domn Mihai, dar ne-am înțeles întotdeauna foarte bine, ani la rândul, iar clipele petrecute cu prietenul nostru Coelho, mare dansator de samba, erau o încântare. Cafeaua de la Ambasadă era de cea mai bună calitate, Santos nr. 1, destul de diferită de cea existentă în depozitele Agenției de Import. Lui Mihai îi plăteam întotdeauna cele 2 kg de cafea stabilite între noi, iar pe cele 4 kg ale noastre le melanjam cu soiurile cele mai bune pe care le aveam în unitate și obțineam sublima cafea Avedis, pe care o serveam numai VIP-urilor. Firește, aș fi dorit să am pentru toată lumea, dar asta nu depindea de mine.

Și pentru că tot vorbim de cafea, trebuie să clarificăm un lucru. Cafeaua este de două feluri, Arabica și Robusta. Dacă am putea compara arborele de cafea cu vița-de-vie, Arabica ar fi ceea ce la vița-de-vie se cheamă „soi pur", iar Robusta ar fi bine-cunoscuta viță-de-vie țărănească, numită 1001, nová, tirează etc. Cafeaua Robusta este cultivată de predilecție în Africa, în fostele colonii franceze Guineea, Burundi, Coasta de Fildeș, dar și în cele engleze, ca Uganda. Englezii sunt cei care au introdus în Tanganika (Tanzania de azi), Uganda și Kenya cafeaua Arabica. Robusta se mai cultivă și în Asia (în Indonezia și Vietnam). Descoperit de un preot dominican, abatele Jacques, în Etiopia, arborele de cafea s-a extins apoi peste tot unde clima și solul erau propice; totuși cafeaua Etiopia, per ansamblu, a degenerat, în lipsa unei preocupări de întreținere a plantațiilor. Eu personal n-am prea folosit cafea Etiopia, deși această țară a figurat mult timp printre prietenii României comuniste.

Cafeaua Arabica se cultivă îndeosebi în America Latină. În general, plantațiile de cafea se tratează împotriva unor dăunători cu produse chimice, și cafeaua astfel obținută ar putea fi numită cafea comună; dar, pe platourile înalte ale unor locuri blagoslovite de Dumnezeu, sunt plantații de cafea așa-zis biologică sau organică, netratate chimic. Cafea Arabica *foarte bună*,

dar comună se cultivă în Columbia, Guatemala, Costa Rica, Nicaragua, Mexic, Venezuela, Cuba și Brazilia. Cafea Arabica comună *bună* se cultivă în Brazilia, Honduras, Salvador, Peru, Kenya, Uganda, Tanzania, India. Cafea Arabica biologică și foarte bună se cultivă doar în puține locuri, și tocmai de aceea este foarte scumpă: în insula Sfânta Elena (aflată pe primul loc în lume ca aromă și toate celelalte calități pe care le poate întruni o cafea dumnezeiască), în insula Java (pe locul doi) și în Hawaii (pe locul trei). Prețurile per kilogram la care se vând aceste trei sortimente de cafea în marile metropole ale lumii, de exemplu la Montréal, sunt următoarele (în dolari canadieni): cafea Sfânta Elena 250 $, cafea Hawaii 120 $, cafea Java 90 $. Următoarele locuri le ocupă: Bolivia 65 $, Columbia, Cuba, Costa Rica, Nicaragua, Guatemala 55 $. Aceste cafele sunt atât de rare, încât nu se vând la bursă, ci prin negociere directă. Cantitățile produse sunt destul de mici față de cerere, de aceea și ajung așa de scumpe. Nu se vând decât în magazine de specialitate. În România nu s-au vândut niciodată asemenea cafele, eu însă am avut ocazia să prepar și să beau acest elixir al zeilor... dar să nu anticipăm. Toate cafelele Arabica foarte bune, dar nebiologice se vând în marile metropole cu 20–22 $ per kg (o astfel de cafea este Role de India). Cafelele Arabica bune, tot nebiologice, au prețul de 10–12 $ per kg.

Deși cafeaua din Vietnam este în general Arabica, e destul de „amărâtă", poate și din cauza războiului, în cursul căruia s-au folosit multe produse chimice. România a fost și din păcate este încă un mare consumator de cafea din Vietnam, acesta fiind azi al doilea mare producător de cafea al lumii, după Brazilia. Clienții mei n-au băut niciodată cafea vietnameză atunci când acest lucru a depins de mine. Un alt mare producător din Asia este Indonezia, dar nu recomand nimănui care-și respectă și iubește clienții să achiziționeze o astfel de cafea.

O cafea sublimă se poate obține prin melanjarea a cel puțin patru–cinci cafele foarte bune; dacă sunt biologice, cu atât mai bine. În acest melanj trebuie neapărat să intre cafeaua Santos din Brazilia sau măcar Role de India. Aceste două cafele au o aromă aparte și îi ajută pe consumatori, dacă lucrează cu capul,

să obțină cele mai remarcabile succese intelectuale. Cafeaua braziliană este foarte aromată, poate cea mai aromată, dar slabă, de aceea brazilienii beau ușor 10–15 cești de cafea zilnic. În schimb, cafeaua din Columbia și Guatemala e foarte tare, dar mai puțin aromată.

Cel mai mare dușman al cafelei este mucegaiul. Marfa respectivă n-are nici o scăpare, trebuie distrusă. Atâta timp cât acest lucru a fost controlat de oameni pricepuți și de bună credință, totul a fost corect. Dacă apărea totuși la Agenția de Import o astfel de cafea verde, ea nu putea fi distribuită pe rețea, deoarece nimeni nu voia să fie complice la îmbolnăvirea populației; era prelucrată în propriile prăjitorii și distribuită imediat sub formă de cafea boabe prăjită, adeseori melanjată cu cafele curate, sau folosită la cafeaua cu înlocuitori. Oficial, desigur că toată lumea era împotriva folosirii cafelei mucegăite, dar, fiind implicate în afacere persoane importante din ierarhia de Partid și de Stat, lucrul era trecut cu vederea și viața mergea înainte.

Supravegherea mea de către conducerea întreprinderii s-a făcut prin diverși merceologi. Mult timp, merceologul cu pricina a fost un om de încredere al doamnei directoare Negrușoiu, Ioana Simion. Firește, prezența în unitatea mea a marilor personalități culturale pomenite mai sus, ca și din Ministerul de Interne și Armată a dat-o gata încă de la început. Eu am recomandat-o tuturor acestor oameni minunați drept organul nostru cel mai competent de îndrumare și control. Toată lumea era amuzată, chiar și ea, așa că viața își urma cursul. Aveam grijă să nu-i lipsească nimic și mai ales cafeaua casei. Oricum, verificând actele de primire a mărfurilor, știa în permanență ce produse sunt în unitate, așa că, vrând-nevrând, își avea partea. Prin ea aprovizionam cu cafea prăjită de mine celelalte unități ale întreprinderii. Îi plăcea să fie băgată în seamă, ca persoană importantă ce era. Am cultivat această relație, pentru că altfel nu se putea. Eram chiar într-o relație de prietenie, ceea ce a determinat-o să mă propună să intru în Partid, mai ales că Mariana era o membră veche a Partidului, foarte activă în cadrul organizației PCR din întreprindere.

Neavând încotro, mai ales că se dăduse o circulară prin care toți șefii de unități comerciale trebuiau să fie membri de Partid, intru la începutul lui 1974 în organizația PCR a întreprinderii. Aici mă împrietenesc imediat cu secretarul de Partid, tovarășul Crăciun. După fiecare ședință, „băieții" mergeau la o băută cu „șeful". Toți veneau pregătiți. Petrecerea se ținea într-o curte din spatele magazinului Mihai Bravu 90. Întotdeauna lua parte tovarășul Vasile, șeful biroului Planificare. De el depindeau multe. Bun economist, tovarășul Vasile trăgea toate sforile în întreprindere. Cu el se puteau rezolva probleme de salarizare și schemă de personal. Dat fiind că ridicasem vânzările de la trei la circa paisprezece milioane, eu am atras atenția automat. Timpurile nu erau pentru oameni ca mine. Era vremea binecunoscutei devize „noi ne facem că muncim, ei se fac că ne plătesc". Doar „fraierii" se speteau muncind, iar eu, în acel moment, eram campion absolut.

Curtea unde se ținea chiolhanul era proprietatea lui nea Vasile, un fost măcelar, om foarte gospodar și descurcăreț. În fiecare toamnă, făcea cel puțin cinci mii de litri de vin și trei–patru sute de rachiu din fructe și amenajase în mijlocul curții o mare verandă, prevăzută cu mese și bănci, pentru băieți. Avea un grătar impresionant, unde se frigeau fripturile aduse de onorații măcelari, toți, săracii, membri de Partid. Noi ceilalți plăteam băutura. Eu eram bineînțeles cu alunele și cafeaua. Firește că directorul Popescu avea cunoștință de ce se întâmpla, dar, fiind petreceri nevinovate, patronate de bunul său prieten Crăciun, nu comenta. El nu participa niciodată la aceste chiolhanuri, cel puțin de când era director coordonator. Dar, bomba bombelor! Partidul, prin vocea secretarului său general, Nicolae Ceaușescu, dă o directivă năucitoare. Fiecare conducător de întreprindere să organizeze, periodic, petreceri cu subordonații, să se cunoască oamenii mai bine, căci la un pahar de vorbă și un dans se leagă altfel lucrurile.

Directorul Popescu se conformează imediat („dacă-i ordin, cu plăcere") și dă o masă, pe cheltuiala lui, la restaurantul Izvorul rece, cu ocazia împlinirii vârstei de 50 de ani. Sunt și eu invitat. Nu acceptă decât flori cadou, și toate primite de

bravul Ilie, șoferul și omul său bun la toate. În comunism, șoferii au avut un rol deloc neglijabil în viața conducătorilor de la toate nivelurile. Amândoi burlaci, se împăcau foarte bine. Directorul Popescu avea o viață a lui, de puțină lume știută, iar Iliuță știa câte ceva, dar era mut. Nu participam niciodată la discuțiile despre unele aspecte din viața sa personală sau profesională; sau, dacă întâmplător eram de față, nu comentam, mai ales că aceste discuții aveau loc la periodicele petreceri de după ședințele de Partid. De aceea și evitam cât puteam să iau parte la aceste băute. Cineva acolo sus întotdeauna știa ce se întâmpla acolo.

Vizavi de magazin, în blocul Hristo Botev 5, locuia Marin Pârâianu, directorul Arhivei Naționale de Filme. Era unul din marii băncari. Venea aproape zilnic, mai ales la primele ore ale dimineții, însoțit de regizorul Ion Popescu-Gopo și de directorul de la Animafilm, al cărui nume nu mi-l mai amintesc. După-amiaza, în general neînsoțit, își prelungea șederea la clubul Florescu. Nu prea consuma alcool, dar o cafea Avedis nu refuza niciodată. Deși supraponderal, devenea extrem de vioi și acid în vorbe. Nu rămânea nimănui dator în replici. Era imbatabil, iar el și Ion Popescu-Gopo se completau reciproc. Erau ceea ce se numește „tusea și junghiul". Fiind oameni cultivați, totul rămânea superelegant în vorbirea și comportamentul lor. Bietul Ceaușescu era nelipsit din bancurile pe care le spuneau.

Mica garsonieră și prăjitoria de cafea erau despărțite doar de un perete foarte subțire. Când mă aflam în garsonieră, Mihai mă anunța printr-o ușoară bătaie în perete dacă eram solicitat în magazin; dacă apărea vreun control, venea personal să mă cheme. Persoanele din partea Agenției de Import, în special cele din partea lui Ranga, erau servite imediat, dar aveau totuși timp să-și clătească ochii cu priveliștea selectei mele clientele. Deși întotdeauna anunțam onoratei asistențe cine sunt persoanele, unii continuau fără grijă glumele, sub privirile înțelegătoare ale acestora, majoritatea ofițeri superiori din Ministerul de Interne. Ultimii intrau uneori în discuții, așa că se încingea un show de toată frumusețea. Bineînțeles că Ranga era informat, poate și alții, dar micul cuibușor al artiștilor își continua

nestingherit activitatea. La urma urmei, erau doar niște bancuri, niște glumițe. Magazinul meu nu devenise în nici un caz un centru de ascultare al Securității, dar ar fi putut. Încă era bine, mai toată lumea găsea pe piață aproape tot ce dorea, la prețuri accesibile. Bani existau, iar gusturile erau respectate. În oaza din Hristo Botev 10 bancurile erau pe măsură, adică mici dulcegării.

Dar la orizont se întrezăreau deja nori negri. Să găsești zahăr, de exemplu, începe să devină o problemă. La început totul pare o simplă glumă, o glumă ce dă apoi în bâlbâială. Se înființează cote individuale per magazin. Încep aglomerațiile. Lumea dă năvală. Nu mai e glumă. Dar ce este, totuși? Nimeni nu știe nimic. Bancurile încep să fie tot mai acide. Apare la un moment dat acordeonistul Mariei Tănase, Fărâmiță Lambru, care suferea de diabet zaharat. Plin de umor, într-o discuție în ușa magazinului cu profesorul dr. Stănescu, directorul Spitalului de Ochi nr. 22, îi spune că-l aleargă Securitatea, fiind bănuit că ar avea zahăr în sânge. Lumea râde, dar înțelege că-i groasă. Ori de câte ori vine zahărul, puhoi de oameni. Ce să mă fac?

Toți cumpărătorii de cafea vor și zahăr, dar nu toți solicitanții de zahăr vor și cafea, și atunci, în garsonieră, îmi fac un „pat din zahăr": așez 100 de pachete a 10 kg pe un grătar de lemn. Peste zahăr pun circa 20 de saci goi de cafea și îmbrac totul în pânză de steag, cu minunatul nostru tricolor. Așa că oamenii care fac bancuri nici nu știu pe ce stau. Asta la început, fiindcă pe urmă mai scol câte un VIP, ca să-mi pot servi mușteriii. Apar imediat bancuri în lumea artistică, dar îi rog frumos pe toți să mă înțeleagă, pentru că mă pot pierde. Toată lumea se conformează, bancurile neieșind pe ușa clubului. Față de populație, adopt imediat o politică de solidarizare. Sunt alături de clienții magazinului, de omul de pe stradă, și ies în fața magazinului, pe lângă cozile tot mai mari și mai nervoase. Obțin, contra unor comisioane însemnate, cantități suplimentare de zahăr. Sunt singurul șef de magazin care stau de la început până la sfârșit în stradă, alături de clienții iritați. Majoritatea apreciază gestul meu. Serviciul este ireproșabil, dar dacă la început eram mândru să am clienți printre VIP-urile vremii, iată-mă acum la mijloc; situația devine îngrijorătoare, mulți

încep să murmure. Și atunci, Providența îmi dă o mână de ajutor. Mi-l trimite pe Ion Popescu, directorul ICRAL Foișor.

De profesie inginer constructor, vechi activist de Partid, membru important al fostelor comisii de naționalizare a imobilelor din Capitală, ancorat puternic în structurile tehnice ale Primăriei Capitalei, domnul Popescu îmi propune să mă înzestreze imediat cu mai multe spații comerciale și de depozitare în apropierea magazinului. Trebuie însă ca onor conducerea întreprinderii să ceară acest lucru ICRAL-ului. Tizul său, directorul meu Ion Popescu, ezită. Nu înțelege ce motiv am. Dacă vreau magazin mai mare, e dispus să mi-l pună în cârcă. Magazin mare – probleme mari și multe insurmontabile. Prin doamna directoare Negrușoiu și tovarășul Vasile, încerc și reușesc să-l conving că trebuie să mă extind. Doresc, la cererea onoratei clientele, să înființez un magazin de ape minerale și de recuperare a ambalajului sticlos. De asemenea, vin cu o idee revoluționară: să organizez un centru de livrare la domiciliu a laptelui.

L-am lovit pe directorul meu fix în pălărie. Erau exact problemele sale cele mai stringente. Primise în acest scop ordine precise de la Sectorul de Partid, dar nici un șef de magazin nu se înghesuia să le pună în practică. Mi se dau imediat cărucioare speciale pentru transportul laptelui. Primesc spațiile solicitate: în strada Cernica 10, Sfinților 6, 9, 11 și 13. Încep activitatea și solicit personal suplimentar. Măresc schema la zece persoane.

La început, activitatea de recuperare a ambalajelor este remunerată separat, pe alte state de plată. Ca să împac pe toată lumea, împart întreaga sumă în zece părți egale. Comunism, nu glumă: fiecare vânzătoare din unitate primește în plus aceeași sumă. Toată lumea e mulțumită, singurii care nu ne dăm seama în ce ne-am băgat suntem eu și bietul Mihai, pe umerii căruia cade mai toată munca fizică. Trec două fete la noul magazin, dar renunț la cea de-a treia activitate, de livrare de lapte la domiciliu, deoarece conducerea refuză să ne dea bani în plus. Într-unul din spații, organizez vânzări sistem boxă, în special de zahăr. Acesta și fusese scopul, să descongestionez magazinul.

Încet-încet, începe să miște și recuperarea ambalajelor. Organizez un centru special pentru țiganii recuperatori de sticle.

Devin cel mai bun prieten al lor – și ei ai mei. Veniturile cresc, mai ales că Dumnezeu mă ajută din nou și mi-l trimite pe Nicky Gheorghiu, șef serviciu Comercial la ICVA (Întreprinderea Comercială de Valorificare a Ambalajelor) București și locuitor al cartierului – în Sfinților 10, unde cândva locuise Iuliu Maniu (a fost ultimul său domiciliu la arestarea din anul 1947) și apoi Ion Gheorghe Maurer. Nicky Gheorghiu era fiul surorii multimilionarului Mișu (Mihai) Cârciog, rezident la Londra și foarte apropiat de Ion Rațiu, președintele Uniunii Românilor Liberi de Pretutindeni.

Nicky Gheorghiu era ca un magnat pentru mai toată lumea. Poseda un Renault 16 Sport, un „aspirator" nemaipomenit de femei, și avea musafiri non-stop, printre ei fiind și directorul general al ICVA. Obțin un sprijin aproape necondiționat din partea lor, dar nu mi-o iau în cap. Bananele, citricele, curmalele, smochinele, apa minerală (cea mai nobilă) nu le vor mai lipsi celor doi. Treaba merge ca focul. Țiganii sunt foarte mulțumiți. Zilnic pleacă de la noi o mașină sau două la depozitele ICVA. Nimeni nu înțelege ce se întâmplă, magazinele fiind supraaglomerate cu ambalaje. Cum de merge așa bine la Florescu? Nu-l mai satură Dumnezeu pe Florescu, zic unii. Dar doamna Simion mă susține în fața tuturor. Muncim cu toții mult, în primul rând eu și Mihai.

Apare un nou client, mare amator de apă minerală, locuitor al zonei: Dumitru Joița, viceprimarul Capitalei. Îl servesc extrem de îndatoritor și am și de ce.

În acea perioadă, emigrau tot mai mulți armeni și evrei, majoritatea oameni cu avere. Multora li se confiscaseră casele, dar ceva tot le mai rămăsese. Printre evrei, se aflau mulți foști înalți demnitari și funcționari de Partid și de Stat. Pleacă și Anton Carabelaian, fiul domnului Avedis, cu soția și băiatul. Printre prietenii domnului Avedis se afla și domnul Ohanes Nefian. Supranumit „Moș Cafeluță" de mecanicii service-ului de la subsolul Hotelului Intercontinental, pentru că promitea și dăruia tuturor cafea Avedis, cumpărată întotdeauna de la prietenul său Avedis Carabelaian și apoi de la mine, domnul Nefian era originar din aceeași zonă ca prietenul său; veniseră aproape în același timp în România. Provenea dintr-o cunoscută familie de comercianți de obiecte de artă și bijuterii, răspândită în lumea întreagă. Locuia foarte aproape de magazinul meu, pe strada Calomfirescu. Era principalul expert în obiecte de artă al Ministerului de Interne, folosit în acțiuni oficiale, dar mai ales neoficial, de majoritatea potentaților vremii, inclusiv persoane din Securitate, care își procurau obiecte de valoare. Toți doresc să investească în lucruri de preț. Se caută bijuterii, în special cu diamante și briliante. Nimeni nu se poate lipsi de sfaturile și serviciile domnului Nefian.

Deși liber-profesionist, are o puternică protecție. Supraponderal, cardiac, mare băutor de cafea și consumator de dulciuri, antialcoolic, dar nu neapărat abstinent, amator de vinuri selecte, duce o viață plină. Căsătorit, dar fără copii, trăiește permanent clipa. Nu știe ce-i riscul, pentru că nu-l amenință nimeni și nimic, e deasupra tuturor legilor României socialiste.

Deși în vârstă de peste 70 de ani, conduce mașina, își îndeplinește atribuțiile profesionale cu pasiune și folos. Este indispensabil înaltei societăți pe care o servește ca nimeni altul. Ia de la unii, dă la alții, își reține comisionul și garantează fiecăruia calitatea serviciilor. Îmi oferă și mie destule, dar, credincios sfaturilor domnului Avedis, stau în banca mea. Îi explic ce mă reține și mă înțelege. Îl servesc întotdeauna cu prioritate.

În acest timp, domnul Morski este în culmea fericirii, căci afacerile merg pe toate fronturile. Națiunea arabă își trimite cei mai buni meseriași la București. Apare la un moment dat și Favzi, renumit comerciant din Beirut, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist din Liban, prieten al generalului Nicolae Pleșiță de la Securitatea externă. Mare prieten al României, Favzi se căsătorește cu o doctoriță băștinașă. Cere și obține cetățenia țării noastre. Petrodolarii sunt bine-veniți în România, iar Favzi, bun psiholog, nu se uită la bani. E uimit când îi refuz bacșișul, dar nu și prietenia. Este un domn slăbuț, mărunțel, simpatic, vorbitor a mai multe limbi străine de circulație internațională. Învață în particular româna cu o profesoară de nota zece (ca femeie). Vine mai tot timpul la magazinul meu cu familia – soția, soacra și cumnata.

La un moment dat, inevitabilul se produce. Morski și Favzi se întâlnesc în micul magazin din Hristo Botev 10. Îi servesc pe amândoi cu o cafea Avedis, ei o sorb în liniște, fiecare cu gândurile lui. Se pare că se cunoșteau deja, din altă parte. Favzi îmi arată niște bijuterii, crede că mă face praf (dar nu sunt la nivelul celor pe care mi le oferise mai demult Morski). „Noi românii nu avem bani, domnule Favzi. Sunt un om sărac. Am patru copii, casă mare, renumerație după buget, mică." „Știu povestea, Caragiale, nu-i așa? Dacă erai cu magazinul dumitale la Beirut, erai milionar." „Da, domnule Favzi, dar suntem în România, și eu, ca și dumneata, sunt comunist." Râde cu poftă.

De unde o avea aurul tovarășul general Pleșiță? De la Morski, via Nefian, sau de la noul său prieten Favzi? Viață, viață, legată cu ață... Bieții țigani, de ce le-o plăcea așa mult aurul? Tot ce câștigă cheltuiesc pe aur. Muncesc non-stop și sunt foarte cinstiți. Îmi lasă întotdeauna bacșiș și eu îl primesc. I-aș jigni altfel, și

eu caut să nu-i supăr. Le pun la dispoziție tot, vase de spălat sticlele, detergenți și apă caldă. Totul e bec. Sticlele pleacă la depozitele ICVA ca de la fabrică. Sub pretextul desfășurării unei activități care pe mulți îi depășește, îmi umplu toate spațiile disponibile cu produse solicitate de marele public, dar care lipsesc din ce în ce mai mult din depozite și magazine. Cer și obțin de la ICRA, Depozitul Podgoria, cele mai nobile vinuri, unele de colecție, transformând Hristo Botev 10 într-o adevărată vinotecă. Cele mai rare sunt oferite celor mai de suflet clienți. Ei apreciază acest lucru, mai ales că nu-i costă în plus nimic. Prețul ce mi-l adjudec este însăși prezența lor, care devine pentru toți un adevărat drog. Eu mă obișnuiesc cu ei, iar ei cu mine.

„Cândva, toate drumurile duceau la Roma. Acum se pare că duc la dumneata, domnule Florescu, îmi zice Emil Botta. Notează tot ce poți, întrucât, cândva, poate va interesa pe multă lume. Ai strâns pe câțiva metri pătrați toată lumea artistică a Capitalei. Ești unic, mai ales că mulți suntem oameni dificili. Eu însumi mă consider astfel. Categoric că nu vei face avere de pe urma noastră. Noi nu suntem bogați financiar. Dar mulți dintre noi cunoaștem lucruri deosebite. Prin noi, poți obține informații pe care, într-o zi, le vei putea fructifica. Oricum, eu unul mă simt minunat la dumneata. Și cred că și ceilalți."

În cele din urmă, a sosit la magazin și maestrul Radu Beligan. Ca mare actor, de mult timp în fruntea Teatrului Național, dorea să fie servit prompt, dar fără prea multe temenele. Deși conștient de valoarea sa, îmi îngăduia să nu-l țin la rând cu toată lumea. Avea în față un prăpădit de gestionar de magazin, iar domnia sa era, pe lângă toate celelalte, membru al Comitetului Central al PCR. Se vorbea că ar fi un apropiat al lui Ion Iliescu, marea speranță a comuniștilor în cazul dispariției lui Nicolae Ceaușescu. Maestrul Beligan venea foarte rar la magazin, dar Teatrul Național avea un serviciu de protocol. Șeful de protocol știa de mine, astfel că multe produse, și în special cafeaua casei, nu lipseau din aprovizionarea Teatrului. Și la fel se întâmpla cu celelalte teatre, în primul rând cu Teatrul de Comedie.

În tot acest timp, Mariana supraveghea în magazin întreaga activitate. Doamna Mery își face propria sa afacere și ne

părăsește, rămân însă fete de nădejde, care deprind destul de repede tot șpilul. Printre ele, venită încă din 1972 în magazin, Mariana Matei, care devine, într-un fel, omul nostru de bază. Foarte calmă, sobră, dar nu închistată, zâmbitoare dacă era cazul, se bucura de aprecierea tuturor clienților. Cele două Mariane se înțelegeau foarte bine, iar scopul celorlalte fete era să fie cât mai aproape de ele, deci să țină cu casa. Cine nu se încadra pleca „la sticle" și, dacă nici acolo nu se liniștea, la alt magazin. Disciplină, ordine și bună servire. Dacă Mariana nu reușea să calmeze spiritele, eram repede chemat eu, care întotdeauna rezolvam problema. La câteva zeci de metri de noi era un bloc în care locuiau mai toți directorii din Ministerul Comerțului Interior, deci nu ne puteam juca. În plus, veneau în magazin înalți demnitari din mai toate ministerele. Împreună cu soția sa, actrița Silvia Popovici, apare însuși ministrul Muncii, Maxim Berghianu. Prin intermediul academicianului dr. Nicolae Cajal, apare cuscrul său, ministrul Prețurilor, Gaston Marin. Cafeaua Avedis este de neînlocuit. Aproape toată lumea își dă seama de diferență și toți devin complici.

Printre oamenii lui Ranga, iese în evidență colonelul Aurelian Stan, fostul comandant al Școlii de Miliție de pe Șoseaua Olteniței. Cadru activ, lucrează acum în minister la pregătirea cadrelor pentru timpurile ce or să vină. Sub directa sa conducere, apar în Miliție figuri noi, lideri ai promoției '60, George Dănescu, Ion Baciu, Tudor Stănică, Constantin Mărgelatu. Printr-un bos al lumii interlope, Tudor Stănică își lansează propria legendă: „Nu mi-e frică, nu mi-e frică decât de Tudor Stănică!" Într-o discuție cu colonelul Stan, cunoscut sub porecla de Surdul, aflu că în București există un comerciant de vinuri neîntrecut de nimeni, un anume Gheorghe Ștefănescu, și că, indiferent ce vin am eu, nu mă pot compara cu el. Colonelul îmi propune să-mi facă cunoștință.

Cu Dacia lui 1100 ajungem relativ repede în Calea Griviței. Mă prezintă drept cel mai mare cafegiu al României. Luasem cu mine niște cafea și alune turcești, i le dăruiesc lui Ștefănescu; primesc în schimb o damigeană de 5 l de vin vărsat alb. Colonelul primește o damigeană de 10 l de vin alb și una de

5 l de vin roșu. Nu gusta nimeni nimic. La Ștefănescu veneau clienții ca la moară, n-avea el timp de discuții. Biroul său de la subsol, din cramă, era ultraelegant, cu fotolii din piele de vițel. N-am prea înțeles de ce atâta lux. Erau timpuri grele, el nu știa? Cine sau ce se afla în spatele lui? Am fost în mai multe rânduri la el, dar n-am reușit să mă apropii prea mult. Făceam parte din lumi diferite. Era distant, deși nu încrezut, foarte inteligent, foarte respectuos cu vizitatorii, dar dur cu salariații (mulți dintre ei muncitori cu ziua). Mulți ofițeri, unii chiar superiori, din Securitate și Miliție veneau, își luau darul și plecau. Nici nu se sinchiseau de persoanele de față, eventuali martori în vreun proces viitor. Ei erau stăpânii țării. Din „nea Gică" nu-l scoteau pe Gheorghe Ștefănescu, iar acesta îi privea impasibil și îi servea rapid cu ce știa el că preferă. Într-adevăr, vinul său era de bună calitate, dar mă așteptasem la ceva și mai și. Poate că avea, dar n-am reușit să-l determin să mă servească, deși îi plăcuse cafeaua Avedis și m-a rugat să-i mai aduc. Nici eu nu prea aveam timp de pierdut, așa că în cele din urmă am renunțat să-l mai vizitez. Avea prea multe obligații. Și eu aveam, doar că la el se strânseseră toți pomanagiii din Ministerul de Interne. Nu doream să fiu un fluture pe lampa celor din Miliție. Aceasta trebuia ținută cât mai departe. Vorba ceea: „Îi dai nas lui Ivan, ți se suie pe divan..."

În Cernica 10 depozitam cele mai bune, rare și scumpe mărfuri. Aici, departe de privirea curioșilor, era stocul meu strategic de delicatese: cele mai cunoscute țigări americane și occidentale, băuturi extrafine Anglia, Franța, Italia, cantități însemnate de ciocolată RFG, Italia, Franța, sardele de cea mai bună calitate; în beci, vinuri rare, de colecție, coniac românesc de Segarcea pentru export. În Sfinților 9 și 11 aveam cele mai nobile soiuri de cafea, care veneau din ce în ce mai rar în România, dar încă veneau; bineînțeles, în stare verde.

Aveam mari probleme cu conducerea întreprinderii în ceea ce privește stocul valoric al unității. Prin doamna Simion și apoi prin domnul Vasile, explicam permanent că „iarna nu-i ca vara", adică nu avem în permanență la dispoziție mărfurile pe care le dorim. Pe de altă parte, dosirea de marfă și servirea

preferențială erau socotite fapte penale, aflate sub incidența vestitei Legi numărul 3. Și totuși, onor conducerea întreprinderii înțelegea că altfel nu se putea, mulți trebuiau serviți astfel. Pe urmă, riscul era al meu. Am stabilit însă cu doamna Simion niște reguli. Ea probabil și-a anunțat șefii, iar viața și-a continuat cursul. Reclamații n-au fost niciodată. N-am servit niciodată pe nimeni pentru bacșiș. Nu vindeam nimănui cu suprapreț. Nu înșelam clienții. Câștigul meu nu venea de aici. Vă puteți întreba: bine, bine, înseamnă că trăiai doar din salariu? Care salariu? Diferența dintre mine și o vânzătoare era nesemnificativă din acest punct de vedere, iar eu munceam de la 6 dimineața până (uneori) la 22 seara. Întreținerea utilajelor, proprietate personală, era din ce în ce mai costisitoare. Șpaga dată așa-ziselor „organe de îndrumare și control" urca pe zi ce trecea.

Doar trei inspectori nu luaseră șpagă: Degeratu și Ianculescu de la Capitală și Gabor de la Sector. De la Miliție, nu toți luau șpagă, dar îi serveam pe toți care mă solicitau. Printre ei, locotenentul-major Sergiu, de origine albaneză, care avea un obicei rar: fiind sectorist, era întotdeauna în timpul serviciului; venea în magazin îmbrăcat în uniformă și nu pleca până nu-și primea dreptul. Întotdeauna cu geantă de popă: până nu i-o umpleam, nu pleca.

Adeseori venea cu colegii și unul din șefi, și mă invita la restaurantul Peștera, aflat chiar în Piața Rosetti și amenajat ca o peșteră. Băieții se așezau într-un separeu: beau, mâncau, cu mine alături. La sfârșit, plecau rând pe rând, iar eu plăteam consumația. O masă din astea mă costa, de multe ori, salariul meu lunar. De altfel, mesele de la Peștera aveau loc cam o dată pe lună. Unii dintre băieții aceia au fost transferați la Securitate, unde s-au remarcat prin merite deosebite. Azi, unii sunt importanți oameni de afaceri sau simpli oameni politici, cu vechime în Parlament. Alții au ajuns în înalte funcții în Ministerul de Interne. Democrați convinși, băieți de viață, mai toți sunt bine mersi. Ale tinereții valuri, fiindcă trebuie să spun că erau tineri ofițeri mai toți, cu excepția unuia, șeful lor suprem, cam supraponderal, locotenent-colonel, care mă vizita separat și mereu

mă anunța prietenește că „iar au început controalele", plecând cu servieta doldora. Ce puteam face? Să-i reclam?! Dar unde? Cui? Se știe doar, „corb la corb nu-și scoate ochii".

Mărfurile atât de bune, în special din import, la prețuri accesibile au atras puhoi de lume în Hristo Botev 10. Cafeaua Avedis devenise un fel de simbol al calității. De aceea, preocuparea mea permanentă a fost ca magazinul să aibă personalul cel mai bun.

Extinzându-ne activitatea, am cerut mai mult personal. Ne-a fost trimisă Maria Ursaru. Mary, la venirea în unitate, a atras imediat atenția. Era o pasăre rară: 1,67 înălțime, corp tras ca prin inel, o adevărată felină, brună, dar foarte albă la față, cu ochi negri, sprâncene à la Sarita Montiel, niciodată fardată, dar aranjată tot timpul. Era dintr-o familie renumită de proprietari de oi din comuna Slon, de lângă Vălenii de Munte, vestiții frați Stroie, care îl convinseseră pe Ceaușescu să nu le cooperativizeze zona îndopând ursii de-aici cu carne de oaie, astfel ca Marele Cârmaci să-i vâneze și să se poată lăuda cu trofee impresionante.

Extrem de pricepută în meserie, Mary a devenit imediat vânzătoarea care se ocupa preferențial de clienții de elită. Multor ofițeri superiori de Securitate și de Miliție le curgeau balele după ea. La un coniac Martel și o cafea Avedis, o mai ciupeau de funduleț. Mary doar gungurea „iioi", o expresie deprinsă de la colegele unguroaice pe când era picoliță. Era singura care se ocupa de clubul meu din spate, exclusiv artistic și politic. Pe cei din Securitate îi serveam numai în birou. Niciodată nu amestecam taberele. Mai greu era la club, unde „garda veche" (Nicolae Carandino, Leon Kalustian, Harry Brauner și Gabi Mihăilescu) nu se împăca prea bine cu cea nouă (Mihai Beniuc și Dan Deșliu). Marin Preda și Mircea Sântimbreanu s-au retras strategic, dar veneau totuși, mai rar și doar în trecere, pentru refacerea proviziilor. Nichita Stănescu venea zilnic, indiferent de anturaj, dar se simțea bine numai cu Ion Băieșu și Paul Sava. Dacă picau și cei doi monștri sacri, Toma Caragiu și Amza Pellea, Mary era la datorie. Felina parfumată (Chanel 5 sau

Bourjois) servea pe toată lumea cu cafeaua casei și restul, fiecare ce dorea.

Solicit o nouă vânzătoare și-mi este repartizată Elena Bărbieru. Originară din Turnu Severin, de la izvoarele Olteniei, Nuți s-a adaptat imediat ritmului trepidant al activității din magazin și club. Practic, cele două, Mary și Nuți, erau baza mea în cele două ture, în cadrul „serviciului special". Frumușică, minionă, brunetă, cu strungăreață à la Maria Ciobanu, vrednică și foarte curată, fata ne-a cucerit în scurt timp, dar nu doar pe noi, ci și pe Relu, fratele Marianei, așa că i-am cununat și pe ei tot la Biserica Domnița Bălașa, unde o cununasem pe Floricel. Am preferat biserica aceasta pentru corul excepțional, dar și pentru că toți preoții săi îmi erau clienți.

Eram acum o familie închegată, nimeni nu mișca în front, cel puțin pe față. Totul era sub control; Mariana „călare" pe personal, iar eu pe situație. Întreaga activitate din magazin a luat un nou avânt. Exista motivația muncii, dar nu exprimată în bani, întrucât gușterii din Ministerul de Interne vegheau din umbră. Viața își urma cursul într-un ritm alert, spre uimirea onoratei clientele care nu-și explica deloc cum poate exista așa ceva în Societatea Comunistă Multilateral Dezvoltată.

O băutură care a avut un efect deosebit și imediat asupra declanșării inspirației unor mari maeștri ai culturii române a fost Mou-taiul chinezesc, deja pomenit, un rachiu din orez îmbuteliat în vase de porțelan și cu un sigiliu aparte, din care pleca o fundă roșie reprezentând sângele vărsat de milioane de chinezi de-a lungul tumultuoasei istorii a patriei lor. În asemenea momente, Nichita Stănescu îmi cerea o coală de scris. Neavând la îndemână așa ceva, îi puneam la dispoziție pungi albe din hârtie de 5 kg, pe care maestrul își nota inspirația de moment. Adesea împărtășea celor prezenți neasemuitele versuri ce ieșeau ca un fluviu fără zăgaz din mintea sa genială, iar câteodată, luat de val, spuneam și eu câte un cuvânt, frecvent luat în considerare de poet, și astfel deveneam „coautor". Aceste pungi maestrul le uita uneori la mine în garsonieră, dar cu prima ocazie i le returnam. Nu cred că e exagerat dacă afirm

că licorile rare și cafeaua Avedis au avut un rol deosebit, în acele timpuri, în istoria literaturii române.

Cât timp lucrasem ca șef de secție la Agenția de Import, cunoscusem mai de aproape pe unii șoferi, pe care am căutat să mi-i apropii. În România circula la vremea aceea o vorbă: „oameni buni, oameni răi și șoferi". Dacă lăcomia era în general considerată un defect, la șoferii de la Agenția de Import era considerată o calitate. Vizavi de Depozitul Panduri se afla restaurantul Răzoare, unde majoritatea băieților se retrăgeau după cursă. Aici se punea țara la cale, la „una mică", deseori transformată într-„una mare". Dintre cei care nu frecventau acest club select se remarcau doi: Ilie Balaci și Constantin Iordache.

Pe Ilie Balaci, originar din sudul Olteniei, îl cunoșteam încă din 1968, de când eu eram dispecerul de care depindea pâinea lui cea de toate zilele. Mic de statură, poreclit Piticul, cu ochi de viezure și păr creț, era tipul tradițional al olteanului, plăcut, de viață, antialcoolic, dar amator de o băutură bună, băută cu soția sau cu unii prieteni într-un cerc restrâns. Era, ca și mine, însurat de la 20 de ani – cu o frumoasă moldoveancă din Galați, Geta. Neavând copii, Ilie zburda în voie, sub atenta, dar discreta supraveghere a Getuței. Piticul și-a luat încă de la început, din 1969, mașină, un Fiat 850. Se mișca rapid, fără griji, în special în zonele din afara Capitalei. Getuța, maistru marochiner, lucra de dimineața până seara la Cooperativă. Clientela era selectă, banii pe măsură.

Încet-încet, Ilie a ajuns la „filonul din aur" al Agenției de Import. Aici s-a întâlnit cu un coleg puțin mai matur decât el, Petre Balașov, de origine rusă, născut în 1941. Acesta era căsătorit cu Silvia, o bulgăroaică din Dudești-Cioplea. Silvia era cea mai frumoasă femeie din Depozitul Panduri. Multora li se scurgeau ochii după ea. Spre deosebire de Ilie, Petrică era mare amator de votcă. Marca preferată era Stolicinaia, dar nu refuza nici Moskovskaia, mai ales când se afla la mine și era servit de marele Nichita Stănescu. Desigur că Rusul era un domn. Dacă cineva îl cinstea cu un pahar, el imediat făcea cinste cu o sticlă, singura pretenție pe care o avea era ca aceasta să fie consumată pe loc, mulți din cei căzuți în capcană plecând pe

două cărări. El era rezistent, se urca la volan și pe-aci ți-e drumul. Lumea își mai amintește și azi cum, într-o seară, plecând de la magazinul meu băut, a ajuns la sensul giratoriu de la Universitate și s-a învârtit mult timp până a reușit să scape din „încleștare".

Rusul era omul de încredere al lui Ranga, după Dan, supranumit Mutul. Petrică executa toate comenzile făcute de anumiți prieteni ai lui Ranga, majoritatea ofițeri de marcă ai Ministerului de Interne, dar și ai Corpului Diplomatic vorbitor de limbă rusă. Mărfurile plecau de la Panduri, de la Trancu și Stavarache, fără acte, adică erau mărfuri de furat, producând un prejudiciu substanțial „avutului obștesc". Dar ce le păsa bravilor reprezentanți ai poporului? Prin ei, poporul consuma tot ce era mai bun la Agenția de Import. Dacă se întâmpla vreodată ca Petrică Balașov să fie oprit de organele de Miliție, treaz sau beat, era suficient să spună parola și toți se retrăgeau cu discreție. Era cunoscut drept „omul lui Doicaru și al lui Giani Popescu", buni prieteni ai lui Ranga din conducerea Securității Statului. Tot prin el, Stavarache îmi trimitea mostre de cafea care, prelucrate în sistem Avedis, luau drumul șefilor din Securitate și nu numai. N-asculta decât de Ranga. Fire aspră, deloc zâmbitor, slugarnic față de șefi, era extrem de dur cu Silvia, pe care o suspecta tot timpul de infidelitate.

Bulgăroaica, fiind conștientă de marile calități pe care mama natură i le dăruise cu prisosință, se mai supăra uneori pe el, mai ales că avea o concurență nemiloasă în iubita lui votcă Stolicinaia. Se pare că uneori Rusul, din cauza importantelor sale îndatoriri profesionale, își cam neglija soția. Foarte discreta Silvia își spăla rufele murdare în familie. Uneori, disperată de atitudinea despotică a lui Petrică, se mai plângea prietenilor și în special tăticului marilor rănite și neînțelese, Gheorghe Stavarache. Silvia era la început primitor-distribuitor, dar ulterior a fost promovată de Ranga recepționer, devenind în scurt timp omul de încredere al șefilor. Banii veneau în cadrul familiei Balașov din toate părțile. O duceau bine, fără să-și dea măcar seama de riscuri. Veghea Ranga și deci Securitatea.

O paranteză. Printre clienții magazinului meu se aflau și renumiții doctori ai României de atunci, profesori, medici primari, specialiști de marcă, fiecare în domeniul lor: deja pomenitul dr. Stănescu, directorul Spitalului de Oftalmologie nr. 22, toți ceilalți medici ai acestui spital; profesorul Prișcu, șeful secției Chirurgie de la Spitalul Colțea; profesorul Gherasim, șeful secției Boli interne de la Colțea; cumnatul său, cunoscutul chirurg ORL Mircea Ciobanu ; medicul oftalmolog Ion Glăvan de la Colțea, profesorul Trestioreanu și chirurgii Șaptefrați, Pitaru și Colfescu, toți de la Spitalul Filantropia. De la Spitalul de Urgență, îi aveam clienți pe medicul de boli interne Nicolau și pe celebrii ortopezi Prototopescu, Buzescu și Tomescu, acesta din urmă fiind medicul-șef al echipei naționale de fotbal. De la Spitalul Caritas, veneau în Hristo Botev 10 șeful laboratorului de analize medicale, dr. Radu Valentin, supranumit „tatăl penisurilor" din Capitală, deoarece toți cei care lucrau în medii „cu risc" ridicat – securiști, milițieni, șefi de local, barmani, chelneri de elită – veneau disperați la el „să-i salveze". Și-i salva. Încă nu apăruse SIDA. Norocul lor. Aproape nimeni nu se proteja, iar doctorul Radu Valentin era „la datorie".

De la Spitalul Brâncovenesc, venea medicul ginecolog Nanu, azi șeful secției Obstetrică-Ginecologie de la Spitalul Caritas, cel care a asistat-o pe Mariana la nașterea lui George, medicul ginecolog Anghel, dr. Gabriel Ivanovici, șeful laboratorului de analize medicale, și mulți, mulți alții din toate ramurile medicale și toate spitalele. Trebuie să mai menționez o persoană deosebită, care a avut un rol primordial în rezolvarea anumitor probleme de aprovizionare, și anume pe doctorul P., medicul primar ginecolog și chirurg al Securității. Făcea întreruperi de sarcină pe bandă rulantă. El era deasupra legii, întrucât beneficiarii serviciilor sale erau „supermani", ba chiar „supermani speciali", adică, dacă ar fi să ne luăm după bravul scriitor Pavel Coruț, „extratereștri". Așa că legile României nu erau pentru ei.

Revenind la Petre Balașov, trebuie spus că el executa toate comisioanele Ministerului Comerțului Interior, în special cele care-l priveau pe ministrul adjunct Radu Abagiu, bunul prieten

al lui Victor Ranga. Zilnic, dis-de-dimineață, venea cu cafea verde „specială", eu o pregăteam și el o ducea direct la Cabinetul ministrului. Pe timpul ministeriatului Anei Mureșan, aceasta își punea în fiecare dimineață în gentuță puțină cafea Avedis și pleca în mare grabă spre vestitul Cabinet 2, unde cele patru Mari Grații ale României de atunci, Ana (Ana Mureșan), Lina (Lina Ciobanu), Leana (Elena Ceaușescu) și „culturista" Suzana (Suzana Gâdea) își beau cafeluța și puneau țara la cale, uneori peste capul Marelui Cârmaci.

Rusul nu se purta niciodată ostentativ și n-avea fițe de mare dandy; în schimb, Piticul Ilie Balaci era eleganța întruchipată. Erau cei mai buni prieteni, Ilie lăsându-l pe Petrică să-și bea liniștit iubita sa votculiță, după care îl ducea în grabă acasă, unde Silvia îi aștepta cu masa pusă. Ilie făcea totul pentru bunul său prieten, iar acesta i l-a recomandat lui Ranga, care, fiind un afemeiat notoriu, a găsit în Ilie un băiat priceput în ale amorului. Cum întâlnirile lui Ranga cu „gagicile" se desfășurau în special în diverse case conspirative ale Securității, acesta, în mai toate cazurile, apela pentru transport la Piticul. Adeseori, Ranga îl folosea pe Ilie cu mașină cu tot (nu conta că era un prăpădit de Fiat 850). Mai târziu l-a ajutat să-și procure un Fiat 124.

La un moment dat, la propunerea lui Ilie Toma, șeful muncitorilor de la Panduri, a fost angajat un șofer, Constantin Iordache, în vârstă de circa 35 de ani. Recomandat de Ilie Toma lui Stavarache, noul șofer a ajuns și în Hristo Botev 10. La început, Costel părea mielul blând. Nu era curios să știe ce transporta și se mulțumea cu cinstea făcută de Toma. Văzându-l așa „cumsecade", i-am angajat-o pe Virginica, soția lui, vânzătoare.

Costel avea totuși un prieten în Panduri, tot șofer, de la care a început să capete informații despre ce se întâmplă în jur, Paul Mihnea. Mă înțelegeam bine cu Paul și, de aceea, când m-a rugat să-i angajez soția, alături de Virginica, nu l-am refuzat. După puțin timp însă, Costel m-a abordat direct: „Domnu' Florescu, cum rămâne cu ciubucul?" „Care ciubuc, Costele?", l-am întrebat. „Păi ciubucul care iese din magazin. Îl iei dumneata

pe tot?" I-am explicat că în magazin ciubucul nu se împarte, ci este folosit pentru tot personalul în consum propriu. Bani nu dau nimănui, niciodată. Este un risc pe care nu pot și nici nu vreau să mi-l asum, dar există o posibilitate: cele două prietene, soțiile celor mai buni șoferi de la Agenția de Import, foarte deștepte și pricepute în ale comerțului, pot lua un raion de Cafea-dulciuri disponibil în cartierul unde locuiesc. Îndeplinind condițiile și având deja experiență, le-am recomandat amândurora să facă pasul acesta. Au mușcat momeala și astfel am scăpat de belea.

La recomandarea lui Stavarache, în anumite ocazii, în lipsa celor doi șoferi pe care-i folosea de obicei, Costel era folosit personal de Ranga în diverse escapade amoroase prin ogeacurile Securității (scriptic case conspirative, dar faptic adevărate case de toleranță). Și iată-l pe blândul și obscurul Costel ridicând pretenții la Ranga în ce privește aprovizionarea micului raion al iubitei sale soții! Dacă la început Ranga a fost puțin șocat, ulterior a fost nevoit să ia măsuri, întrucât Costel s-a dus în strada Varșoviei 6, noul sediu al Agenției de Import, și a început să strige în gura mare: „Banditule, jidan împuțit, curvarule, escrocule, te omor la fel cum i-ai omorât tu pe români când ai coborât de pe tancurile sovietice!"

Întâmplător, alături, în Varșoviei 4, era Întreprinderea de Comerț Exterior Dunărea, devenită ulterior Crescent, creată de Securitate și coordonată direct de generalul Nicolae Pleșiță, șeful Serviciilor Secrete externe ale României comuniste. S-a nimerit ca în curte să fie atunci însuși generalul Pleșiță. Acesta l-a luat imediat sub aripa sa protectoare pe Costel și l-a ajutat să fie transferat la ITIA București, ca șofer de TIR. Și astfel Costel a devenit imediat omul de bază la ITIA, băiat bun la toate. Niciodată n-a avut necazuri, avea grijă tătucul Pleșiță. De atunci, întreaga Agenție de Import i-a spus „Iordache Socialistul". Deși îi botezasem primul copil, relațiile dintre mine și Costel au rămas întotdeauna reci. Explozia de la Cernobîl din 1986 avea să-l găsească chiar în fața centralei atomice și Costel a trebuit să înlăture praful radioactiv de pe parbriz cu propriile

mâini. La scurt timp, a făcut un cancer generalizat și a decedat, victimă colaterală a marelui dezastru nuclear.

Tot în acea vreme, vine la Agenția de Import un tânăr de vreo 20 de ani, 1,90 m, atletic, brunet, nu prea tuns și destul de timid, Gheorghe Zeldea. Fusese șoferul șefului Securității Municipiului București pe vremea când își efectuase stagiul militar. Foarte drăguț, șimpatic, bun executant al ordinelor primite, ager la minte, era „fiu de manivelă". Adică tatăl său Petre, cunoscut sub numele Tache, era șofer profesionist. Zeldea îndrăgise de mic meseria de șofer. Adus de Ranga, acesta îl repartizează la Panduri, recomandându-l cu căldură tuturor șefilor de aici.

Familia Zeldea era foarte cunoscută și apreciată în Hotarele, fiind un neam de oameni harnici, deștepți și buni gospodari. Șoferul Tache își instruise bine fiul. Acesta a intrat imediat pe sub pielea șefilor săi ierarhici, domnul Scurtu și Mihai Angheluță. Foarte discret, s-a impus imediat printre șoferii de la Agenția de Import. Asta probabil și datorită vinului de Greaca, muscat de Hamburg, parfumat, vinul preferat al lui Stavarache. Astfel, m-am trezit cu Gigi Zeldea ca unic și cel mai de încredere om al lui Gheorghe Stavarache. El dorea să știe și lucruri pe care nu toată lumea le știa: rețete de preparare a cafelei, pentru a le compara cu altele ale diferiților cafegii din Capitală. A căpătat rapid încrederea tuturor acestora și nu în ultimul rând a mea. Și astfel, a devenit omul meu de încredere. Îi plăceau banii, astfel că în scurt timp a reușit să demoleze casa părintească din Hotarele și să construiască o vilă cu 16 camere, în stil elvețian. A riscat foarte mult și a câștigat. N-a avut niciodată probleme, Ranga veghea.

Deși evreu, Ranga avea o politică germană: „Trăiește și lasă-i și pe alții să trăiască" (dar în variantă proprie: cine nu era cu el era în mod automat împotriva lui). Fiecare avea bucățica lui din tortul cel mare. El știa cam la cât se ridica cifra de afaceri și, binevoitor, îi privea în ochi aproape pe toți cu subînțeles. Știa el ce știa despre ei, dar și ei știau multe despre el. Eram cu toții o mare familie, bine structurată și organizată de Marele Conducător. Femeile au jucat întotdeauna un rol important în viața lui și, de aceea, Ranga îi simpatiza pe cei cu același viciu.

Nu-i suporta însă pe beţivi, aşa că mare parte din sarcinile lui Balaşov i le-a transferat lui Zeldea. Beneficiarii acestor servicii, ei înşişi mari amatori de tărie, în special votcă, îl preferau totuşi pe rus. În schimb, soţiile acestor slujitori ai poporului îl simpatizau pe „ţăranul" de Gigi Zeldea, care se dovedea un adevărat amant latin. Foarte fricos, temător de represalii, bietul Gheorghiţă trăia mereu cu frica în sân, fiindcă muşcase deja din momeala întinsă de bravele amazoane, multe dintre ele ofiţeri activi de Securitate. Ranga ştia acest lucru. Nu întâmplător, acolo unde ştia că e nevoie de Gheorghiţă, numai pe el îl trimitea.

Zeldea şi-a adus la Agenţia de Import un prieten din copilărie, Nicolae Călina. Ca să-i deosebească, colegii i-au zis acestuia Blondul. Erau nedespărţiţi. Foarte tânăr, tot în jur de 20 de ani, căsătorit cu fiica unui vestit sobar din Crivăţ, era simpatic, extrem de muncitor, destul de prudent, cu frică de Dumnezeu. La început a fost repartizat de domnul Angheluţă la Depozitul Obor, lucru ce m-a avantajat, deoarece prin el eram informat de tot ce mişcă. Şi, în funcţie de informaţiile primite, puteam acţiona. Desigur, prietenul său Gigi Zeldea a căutat şi în cele din urmă a reuşit să-şi aducă amicul lângă el, iar acesta a ajuns în final şofer delegat la Depozitul Panduri. În scurt timp, prietenia cu Nicu Călina a devenit prioritară pentru mine, doarece acesta nu juca la două capete, adică nu plimba vorba în ceea ce mă privea pe la alţi cafegii, ca Gigi Zeldea. Astfel, Blondul ajunge să execute cele mai confidenţiale curse de la Panduri către mine. Era mut şi surd, deşi tentaţiile din partea concurenţei erau deosebite. Neavând pe nimeni în spate, riscurile lui erau infinit mai mari, dar, luat de val, s-a dat, cum se spune, pe brazdă.

Deşi avea deja două secţii de prăjit cafea, Ranga prefera, pentru anumite persoane, faţă de care răspundea cu capul, să mă folosească pe mine, prin Balaşov. Acesta primea ordin de la Stavarache să-mi aducă anumite cantităţi de cafea verde, pentru prelucrare. Rusul asista la prăjire, eventual şi la măcinare (dacă aşa era comanda), şi le ducea cafeaua persoanelor indicate de Ranga. La început, Balaşov venea cu mostre trimise Ministerului Comerţului. Dar, pe parcurs, comenzile mărindu-se, mostrele n-au mai făcut faţă şi a fost nevoie de noi soluţii.

Prima soluție a fost ilegală: marfa circula fără documente, adică, mai precis, era marfă de furat. Am discutat imediat acest aspect cu domnul Stavarache și i-am propus să legalizăm într-un fel operațiunea. Singura soluție găsită și dorită în mod expres de mine a fost să fie mărite cantitățile de cafea verde de calitate superioară primite oficial. Cât timp au mai venit în țară anumite cantități (din ce în ce mai reduse) de cafea de soiuri nobile, după criza petrolieră din 1973, eu îmi făceam plinul. Așa am devenit, în mod incontestabil, unul din principalii cafegii ai Capitalei. Pe lângă cafea, cantitățile însemnate de alune și arahide în coajă sau fără coajă, de smochine, curmale, stafide sultanine Iran (cele mai bune), de cacao olandeză de Zaan și van Houten atrăgeau neîncetat clienți din mai toate cartierele Capitalei, Piața Rosetti fiind un nod important de circulație. Invidiile au fost pe măsură, dar cineva acolo sus mă proteja. N-aveam de unde să știu ce se va întâmpla când acea forță avea să-și ia mâna de pe mine. Eram tânăr și neliniștit, mereu cu ochii la ușă. În magazin totul era perfect.

După vizita din 1971 a lui Degeratu, mi-am luat toate măsurile de precauție, dar ușile micului magazin Hristo Botev 10 rămâneau larg deschise și oricum, dacă aș fi dorit să le închid, ar fi fost imposibil. Ba la un moment dat am venit cu propunerea revoluționară să fac program nonstop! Catalogat drept nebun și chiar nemaiîntâlnit de lacom, propunerea nu mi-a fost luată în seamă. Trăiam vremuri ce nu mi se potriveau; sau eu nu mă potriveam vremurilor. Goana după bani nu mă caracteriza. Doream să mulțumesc pe toată lumea sau măcar cât mai multă lume. Desigur, poziția mea era destul de fragilă, înțelegeam acest lucru, dar mă cuprinsese beția succesului. Dușul rece administrat însă într-o zi de Florian Potra, printr-o banală anecdotă legată de un birtaș italian aflat într-o situație similară cu a mea, avea să-și aibă rolul său în măsurile pe care urma să mi le iau.

Deși aveam numeroase spații de depozitare, atât în bloc cât și în jurul magazinului, unele la distanță mare (Cernica 10, Sfinților 13), am fost bucuros nevoie mare atunci când doamna Ionescu, proprietara micii garsoniere de la parterul blocului, mi-a propus să-mi dea și boxa 16 de la subsol, aflată tot în proprietatea sa. M-am înțeles cu dânsa să nu spună nimănui de acest aranjament, și în special domnului Moldoveanu, administratorul blocului, dat fiind că m-ar putea șantaja. Am „plusat" la chirie și înțelegerea a fost beton. În afară de noi doi, nimeni altcineva nu știa de acest loc. Nici măcar Mihai, omul meu de încredere, n-avea habar.

Mariana, cu cât știa mai puțin, cu atât era mai bine, fiind astfel protejată în eventualitatea unor complicații. În boxa 16 de la subsol țineam adevăratele „valori". Fiind blocul Securității, puțini și-ar fi permis să-l scotocească, mai ales că administratorul Moldoveanu era fost ofițer de Securitate, fost comandant de lagăr de exterminare comunist, iar soția sa fostă torționară la secția de femei, având gradul de maior în rezervă. Amândoi erau membri fondatori ai Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere din Ministerul de Interne (lucru pe care mi l-a destăinuit chiar el la „un pahar de vorbă"). Întregul subsol fiind sub cheie, iar eu având câteva boxe închiriate personal de la Moldoveanu, acesta nu m-a suspectat niciodată, doar „eram prieteni". Amiciție benefică pentru amândoi: eu îmi păstram anumite mărfuri în condiții optime, departe de ochii scrutători ai organelor de îndrumare și control, iar el obținea beneficii personale (șpagă substanțială, serviciu fără

cusur pentru consumul familiei – avea o fată de crescut, căreia aveam grijă să nu-i lipsească nimic, banane, citrice, ciocolată străină, compot de ananas și altele). Doamna Ionescu, pe de altă parte, nu era pretențioasă, nu era o profitoare; era văduvă de avocat, doamnă adevărată, proprietară în Hristo Botev 10 încă de la construcția blocului. Își primea chiria anticipat, pe un an înainte, negociată de amândoi. Eram în relații foarte bune, sincere. O serveam întotdeauna cu mult respect, iar ea răspundea cu aceleași sentimente. Cu sprijinul ei devenisem aproape invulnerabil.

În acele momente grele pentru țară (marea criza petrolieră din 1973), conducătorii României s-au gândit ce trebuie făcut pentru a descurca unele probleme de aprovizionare a populației. După evenimentele din 1968 din Cehoslovacia, intrate în istorie sub denumirea „Primăvara de la Praga", România a încercat într-un fel să se desprindă de influența excesivă a „Ursului de la Răsărit" și s-a apropiat mult de cealaltă mare putere comunistă, Republica Populară Chineză. Imediat au început să curgă produsele chinezești, România devenind marea poartă de intrare a acestor produse în Europa, în special în cea de Est. Prin ofițeri de Securitate deghizați în reprezentanți comerciali, România și-a extins comerțul exterior în Vest, unde trimitea cantități apreciabile de produse alimentare de cea mai bună calitate. Deficitul de alimente a fost acoperit cu importurile din China comunistă: carne de porc, pește, conserve, arahide, țigări etc. Singura condiție pusă de China a fost ca România să nu aibă relații cu Taiwanul.

Omul care organiza și planifica relațiile de schimb comercial ale României cu Statul Israel era Ranga, foarte agreat de acest stat în relațiile cu România. Într-un astfel de schimb, s-a produs la un moment dat un scurtcircuit. Din Israel a sosit un transport de produse specifice (citrice, cafea solubilă Elite și conserve diverse). Printre aceste conserve s-a strecurat, nu se știe cum, un lot serios de sardele chinezești. Fiind mare grabă, nimeni n-a verificat acel lot. Ca din întâmplare, în acel moment se afla la București o delegație guvernamentală a R.P. Chineze, pentru încheierea unor noi contracte cu România. Era condusă de

viitorul șef al Chinei comuniste, Hua Guofeng. Plimbându-se pe jos prin centrul Capitalei, membrilor delegației nu le-a venit să creadă când, din vitrinele magazinului Unic, le-au făcut cu ochiul conserve de pește chinezești. Erau din lotul din Israel și produse în Taiwan. Chinezii au luat foc imediat. A fost nevoie de intervenția personală a lui Ceaușescu, acesta asigurându-i că asemenea lucruri nu se vor mai repeta în viitor. Ranga a fost aspru mustruluit, dar a supraviețuit, pentru că cineva l-a susținut; se pare că însuși marele strateg al Partidului, Leonte Răutu, ar fi intervenit personal. Apoi, era rezident cunoscut și recunoscut al KGB-ului în România, așa că a rămas pe poziții. Nu este exclus nici ca Ranga, fiind ales ca intermediar între Securitatea română și Mossad, să fi sfârșit prin a deveni agent Mossad.

În perioada respectivă, importurile de produse Vest au scăzut simțitor, în special ramura băuturilor fine și extrafine (whisky, coniac, vermut, lichior). Au rămas doar ciocolata (RFG, Franța, Italia) și cacaua (Olanda). Au dispărut imediat nescafé-urile occidentale (Elveția, Franța, Germania de Vest, Spania, Austria, Israel) și a intrat în exclusivitate cafea solubilă din Brazilia și Columbia, prin mijlocirea mafiei arabe, care dispunea de fonduri uriașe (lucru ce a rămas neschimbat până astăzi). Băuturile occidentale au fost suplinite imediat prin produse Cuba (vestitele romuri Havana Club de 7, 5 și 3 ani vechime, lichioruri Havana Club de cafea, cacao, ananas, banane, marasquino, triplu-sec etc.). Tot din Cuba veneau cunoscutele țigări de foi (havane) și alte țigări, obișnuite.

Șocantă, pentru mine, a fost absența cafelei din Cuba, una dintre cele mai apreciate din lume, din care avusesem mostre și pot spune că nu i-am găsit niciodată vreun cusur. Ea era destinată doar elitei comuniste din acea vreme. Nici un bob de astfel de cafea n-a ajuns pe piață în România, căci avea un preț inaccesibil, iar cubanezii, cu toate că erau frați comuniști cu ai noștri, nu făceau compromisuri financiare. Deși Cuba se afla sub embargo din partea Unchiului Sam, existau alți unchi (Jim, Hans, Juan și Jacques) doritori de minunata și aromata cafea Cuba Libre, în cea mai mare parte biologică și deci foarte scumpă. Oricum, la noi toate produsele Vest au trecut imediat

sub strictă supraveghere. Toate magazinele din țară au fost „exceptate" de la aprovizionarea cu aceste produse. Până și magazinele cu circuit închis, din dispoziția personală a lui Ceaușescu, au fost supuse acestui regim. Nimeni nu trebuia să miște în front – sau cel puțin așa credea Ceaușescu. În realitate, produsele Vest au continuat să intre în țară, fiind distribuite doar prin marile unități de alimentație publică de lux și prin shopuri (magazine ale Comturistului, cu vânzare în valută). Desigur, sortimentele erau foarte sărace, Statul cumpăra ieftin și vindea scump. Mărcile rare de whisky au dispărut aproape complet.

În acest timp, scoțienii, văzând că le-au scăzut vânzările în România, au început să trimită la Agenția de Import, la fiecare transport, odată cu whisky-ul îmbuteliat în sticle, drept bonus, și câte un butoi de stejar canadian umplut cu cel mai bun whisky vechi. Aceste butoaie aveau capacitatea de circa 200 l fiecare și au fost repartizate (circa 20 butoaie) secției Delicatese a lui Dumitru Trancu. Ultimul mi-a solicitat să-i dau sticle goale de un litru, cu gât lung, ce se foloseau la acea dată pentru îmbutelierea în special a țuicii bătrâne, dar și a coniacului marca Zarea de cinci stele, pentru a le umple cu acest whisky. Și așa, în banalele sticle de țuică bătrână de 1 l, a fost îmbuteliat poate cel mai bun whisky ce se afla atunci în România.

Ranga și-a servit imediat prietenii, dar grosul cantității a fost făcut „bani" de Trancu la cererea și cu aprobarea lui Ranga. Acest whisky de multe ori nici nu era menționat în actele de evidență contabilă, fiind cadou. Așa că, vorba românului, „de haram venise, de haram se duse". Principala cantitate a fost valorificată prin mine la prețul incredibil de 200 lei litrul, în timp ce, la marile restaurante, o sticlă de trei sferturi de litru din mărci mai puțin cunoscute și de calitate net inferioară depășea o mie de lei! Aveam nevoie de clienți discreți, care să poată aprecia adevărata calitate și deci valoare, întrucât produsul nu avea ambalaj original; dar, gândindu-mă la un Toma Caragiu, un Alexandru Giugaru, un Nichita Stănescu, un Cornel Coman (acesta fuma tutun de pipă macerat în whisky), nu mi-am făcut probleme. Ei știau să aprecieze calitatea

unei mărci de whisky. Nu m-am lăcomit. L-am vândut exact cu prețul cu care îl achiziționasem; dacă discreția scontată de mine ar fi avut fisuri, aș fi putut avea probleme grave. Trebuia să-mi iau măsuri de prevedere, astfel ca nimeni, vreodată, să nu-mi poată reproșa ceva. Tot acest whisky a fost transportat de Gigi Zeldea și depozitat inițial în boxele de care știa și Mihai. Dar ulterior l-am transferat personal în boxa 16.

După cum am mai povestit, o categorie aparte a onoratei clientele era constituită din personal medical, în special medici din jurul magazinului (Spitalul 22 de Oftalmologie, Spitalul Colțea). Aceștia m-au recomandat imediat colegilor de breaslă și astfel am devenit principalul furnizor de produse din import al multor medici de top din București, care doreau să fie serviți după cum considerau ei că merită. Mulți nu aveau acces la magazinele cu circuit închis, dar știau de ele, dat fiind că o serie de pacienți, în special securiști și înalți demnitari comuniști, le aduceau cadouri de acolo. Însuși Ion Gheorghe Maurer, în urma unui accident auto petrecut la întoarcerea de la o partidă de vânătoare, avea probleme oftalmologice și-l vizita foarte des pe bunul său prieten profesorul Stănescu. Întotdeauna îi aducea în dar un carton (12 sticle) de whisky Ballantine's de 25 de ani vechime. Dar mai toți conducătorii Partidului și ai Securității apelau la acest mare medic care își făcuse mâna în cumplitul război din Vietnam. Copleșit de „atențiile" boșilor comuniști din acea vreme, doctorul m-a abordat, rugându-mă „să-l scap" de aceste produse. Pentru mine a fost o mană cerească. Marfa nu era „de furat", dar nici n-o puteam vinde în magazin, de vreme ce nu mai existau în magazine astfel de produse. Aveam nevoie de consumatori și trebuie să recunosc că lumea cultural-artistică mi-a dat o mână de ajutor. Tuturor le-am spus că am lucrat înainte în comerțul special al Statului și că îi pot servi, dar nu vreau să se afle secretul. Și nici nu s-a prea aflat, cred eu.

Plecând de la acest prim caz, am venit, rând pe rând, în întâmpinarea dorințelor tuturor medicilor care mi-au solicitat sprijinul. Cel mai distractiv era că aveam solicitări pentru unele produse foarte rare chiar din partea altor medici, încă neafirmați și deci necadorisiți de protipendada comunistă. Erau

clienții mei statornici, având suficienți bani pentru a-și face micile plăceri. Dar cel mai surprins am fost când a apelat la mine, să-i desfac marfa, însuși doctorul P., medicul ginecolog al Securității, cel folosit exclusiv în acțiuni de salvare a prestigiului și onoarei „supermanilor" securiști. Aceștia nu prea auziseră de măsurile „capitaliste" de contracepție sau, dacă auziseră, pentru a-și dovedi loialitatea, nu apelau la așa ceva, preferau să-l folosească pe doctorul P. Ultimul chiureta nonstop la onoratele soții sau amante, unele securiste cu înaltă răspundere în activitatea de depistare a „dușmanilor" Patriei Socialiste Multilateral Dezvoltate. Probabil primea și plicuri cu bani românești sau valută forte, dar cantitățile de băuturi și țigări Vest erau absolut impresionante.

Prin acești medici, care la rândul lor erau aprovizionați permanent de cei ce se considerau „ochii și urechile poporului", reușeam să fac față cu succes tuturor pretențiilor. Mulți, dându-și seama de caraghioslâcul situației, au decis să părăsească de urgență țara. Printre ei, doresc să-l menționez pe dr. Ioan Glăvan, șeful secției Oftalmologie din Spitalul Colțea, și pe dr. Mircea Ciobanu, cel mai mare orelist din România acelor vremuri. Medic destul de tânăr (circa 40 de ani), invitat permanent al marilor congrese internaționale de profil, acesta își dorea neapărat să aibă în Delta Dunării propria sa șalupă (sau iaht), fiind un mare pasionat al vânătorii și pescuitului. La refuzul organelor de Partid și de Stat, pe care le servea ori de câte ori apelau la serviciile sale, doctorul și-a depus actele de plecare definitivă din țară. A plecat curând în Germania de Vest, unde i s-a oferit să conducă o clinică de profil, și astfel România a pierdut o mână de aur în chirurgia ORL.

Doctorul P. a rămas însă la datorie. Își făcuse mulți fini printre marii oameni ai momentului: procurori, judecători, securiști, și toți, săracii, veneau la nașu' cu plocon grupa mare. Toate aceste produse le ridicam personal de unde se găseau, prin beciuri, garaje, cămări etc. Uneori apelam la băieții de la Agenția de Import, Balașov, Zeldea, Nicu Călina. Eu încă n-aveam mașină, eram băiat sărac; ei aveau cu toții autoturism personal. Pentru deplasări în oraș, preferam să iau un taxi. Când au

început taximetriștii să mă cunoască, am adoptat altă tactică: apelam la diverși pensionari cu mașină și astfel mă descurcam. Toată lumea era mulțumită. Din când în când, îi mai schimbam.

Primul meu copil, Dan, a început școala la 7 ani, în 1974. Născut în 1967, el era „decreței", făcea parte dintr-o generație de copii rezultați în urma decretului, dat de Ceaușescu, privind întreruperea de sarcină. Noi însă l-am dorit și ne-am bucurat nespus când a venit pe lume. Cumpărasem în 1973 doar un apartament cu trei camere, în speranța că într-un viitor apropiat voi cumpăra totuși o casă încăpătoare pentru întreaga familie. Atunci consideram că-i doar o problemă de câteva luni, dar azi locuiesc încă în același apartament: desfășurarea evenimentelor avea să mă împiedice să-mi realizez obiectivele. În vara lui 1975, îmi cumpăr totuși prima mașină, un autoturism Fiat 124, de la prietenul meu Ilie Balaci. Acesta mi-a garantat că mașina este într-o stare perfectă, ulterior aveam să constat că nu-i bine să cumperi de la amici.

La Agenția de Import, la biroul Comercial, lucra un tânăr merceolog, student la ASE la seral, Nicolae Diaconu. Nicu (sau Puiu) avusese o copilărie destul de chinuită, dar descoperise de mic arta de a se descurca în viață. Era prieten cu toată lumea, și eu, care vizitam aproape zilnic sediul Agenției de Import, m-am apropiat la rândul meu de el. Era omul care mă informa rapid și prompt despre tot ce se întâmpla în Agenția de Import. Urma ca după terminarea facultății să capete un post mai mare, de economist, poate cândva devenea directorul Agenției de Import sau măcar șef de serviciu. Deci m-am gândit că n-ar fi rău să investesc în viitor. Nicu Diaconu era mai plinuț, un om chibzuit în obiceiuri, volubil, nu prea băutor, deși nu respingea un șpriț sau o băutură bună. Iar la mine se găsea orice.

Puiu Diaconu a lucrat la început la Aprovizionare, unde ciubucul era aproape inexistent. Greutățile materiale îl copleșiseră, mai ales că iubitica sa soție păpa cam tot. Prin el știam cu mult timp înainte ce mărfuri urmau să vină și mă orientam în consecință. Era un om modest, se mulțumea cu puțin, astfel că a devenit nelipsit din magazin. Vedea ce se întâmplă aici și poate că raporta cuiva, pentru că venise din rândurile activiștilor

UTC și știam că primise un apartament ultraluxos de la Sectorul de Partid. Eu însă eram cu capul pe umeri. Vedea întotdeauna cam tot ce credeam eu că poate și chiar trebuie să știe.

Principalul concurent al lui Diaconu, Dan Grigore Adamescu, îl eclipsa pe acesta. Deja lucra la Desfacere și era destul de autonom; șeful său, Mircea Ceicu, închidea ochii la diversele lui aranjamente. Adamescu și Gheorghe Sima, student la fel ca Puiu Diaconu la ASE, erau plini de bani, pe când Puiu făcea foamea. Îl încurajam mereu: „Lasă, Puiule, va veni soarele cândva și pe ulița ta." Prin Mircea Ceicu obțineam ce doream, dar Puiu Diaconu mă informa totdeauna dinainte ce stocuri există. Știam deci ce să cer, cât să cer și mai ales cât să dau. În general, domnul Ceicu nu putea fi „jignit" cu bani, dar nu refuza o băutură sau o cafea bună și altele pentru acasă. Era un om extrem de modest, dar trebuia să mănânce, nu?

La Depozitul Panduri, lucra de foarte multă vreme ca recepționeră doamna Iamandi. Tot ce intra în depozit avea și semnătura ei, era membră a comisiei de recepție. Ne cunoșteam încă de când lucrasem la Panduri, unde aranjam unele lucruri conform directivelor lui Ranga. Fără ea nu putea să miște nimeni în front. Toți șefii de secție depindeau de ea. Își menținuse postul, râvnit de mulți, datorită priceperii și loialității (în special față de Gheorghe Stavarache, cu care se cunoștea de cel puțin 20 de ani). Ducându-mă într-o zi în depozit, o aud pe doamna Iamandi plângându-i-se lui Stavarache că i se însoară băiatul, unicul său copil, și nu are naș. M-am oferit imediat să i-l cunun eu și de atunci am devenit posesorul celor mai importante informații privind Agenția de Import și, mai ales, Depozitul Panduri. Cea mai importantă informație a fost felul cum se împarte „tortul" și cât îi revenea direct lui Ranga: o treime, celelalte două treimi rămânând șefilor de secție pentru ei și alte cheltuieli. Gestiunea șefilor de secție trebuia să iasă exemplar. Era treaba lor cum se descurcau la „alte cheltuieli". (Cine nu se descurca era înlocuit, dar niciodată dat afară. I se găsea un loc, eventual ca recepționer.) Aceste „alte cheltuieli" cuprindeau marea șpagă către organele așa-zise de supraveghere și control, tainul către toți salariații care trebuiau „să

ținăaproape", diverse cheltuieli neprevăzute în cadrul depozitului,"dreptul" șefilor de depozit (cei care aveau pretenția la acest lucru).

Se spunea că Nicolae Puzderie nu lua șpagă. Deși toată lumea se temea de Puzderie, nimeni n-a pățit nimic. Și totuși nu-mi explic: din ce trăia? Oricum, fără probe nu putem afirma nimic. Noroc că Puzderie plecase la celălalt depozit, din strada Bujoreni, în cartierul Drumul Taberei. În locul lui, domnul Brehoiescu era pâinea lui Dumnezeu. Acum armeanul Isaian conducea cu mână de fier întregul depozit, dar îl respecta pe Brehoiescu. Obțineam de la ei tot ce doream, mai ales că fuseserăm colegi, iar eu eram băiat de comitet. Domnul Stavarache avea mână liberă în ce mă privea, dar trebuia și acceptul în scris al sus-menționaților sau al celor doi mari oameni ai serviciului Comercial din Panduri, Eugen Haim și Avram Lentzer. În restul rețelei, aceștia „tăiau și spânzurau", până când s-a produs o tragedie.

În toamna lui 1975, moare subit, în urma unui atac de cord, Eugen Haim. Om de viață, fost negustor, lăsase cu limbă de moarte să fie incinerat. Am participat cu toții la eveniment. Eu am stat lângă Lentzer, care era prietenul lui Eugen de o viață. După o scurtă prezentare a defunctului, a urmat muzică de Brahms (preferatul lui Eugen). Apoi a fost coborât sicriul; Lentzer a luat-o pe scări, spre cuptor, eu după el. Am participat amândoi la tot procesul de incinerare, apoi am ieșit afară, în fața Crematoriului Cenușa. Încă mai ieșea fum pe coș de la arderea rămășițelor pământești ale lui Eugen. La un moment dat, Lentzer exclamă: „Așa o fi fost și la Auschwitz?", la care eu răspund: „Doar arderea", după care, conform dorinței lui Lentzer, vizităm columbariul Crematoriului. Rămași singuri, l-am invitat la magazin să bem românește un pahar de vin în amintirea prietenului nostru dispărut. Bineînțeles, un vin Carmel alb, made in Israel, pe care-l aveam de la bunul meu prieten Morski. La scurtă vreme după ce ridicăm paharele în memoria celui dispărut, Lentzer pleacă.

A doua zi dimineață, vine Ilie Balaci la mine și-mi spune: „Azi-noapte a murit Lentzer." „Cum?!" îl întreb. „De inimă."

De data asta, funeraliile au fost organizate la Cimitirul Evreiesc de pe Șoseaua Giurgiului. A participat iarăși toată Agenția de Import și mulți alți șefi de magazine din București de toate etniile, Lentzer fiind îndrăgit de multă lume. Căsătorit cu o unguroaică de religie calvină, mai tânără cu mult decât el, Lentzer o iubise la nebunie. Îi făcea toate poftele. El gătea, el spăla, el călca. Toată Agenția de Import știa asta, dar lui nu-i păsa. Se înțeleseseră foarte bine. Îi lăsase ceva avere. Venise și Ranga la cimitir; Lentzer îl găzduise când acesta, urmărit de Siguranță, căuta adăpost. Ulterior, Ranga se revanșase acordându-i numeroase privilegii. La ceremonie au vorbit mulți, printre care și Ranga.

Era prima slujbă de înmormântare mozaică la care participam. După slujbă, mortul a fost introdus în camera mortuară, unde a fost pregătit conform preceptelor religiei iudaice. A fost toaletat și înfășurat complet într-un giulgiu alb. La scoaterea din camera mortuară, cumnații săi, frații soției, au cerut rabinului să desfacă giulgiul, pentru a-i prezenta răposatului un ultim omagiu. Acesta a refuzat pe motiv că religia iudaică nu permite așa ceva. Atunci cumnații, puțin băuți, s-au repezit cu pumnii asupra rabinului, un om de altfel foarte voinic. În ajutorul rabinului am sărit noi toți, foștii colegi, pentru că trebuia să respectăm locul și momentul la care participam. Ne-am îndreptat repede spre groapă, întâi toți bărbații, în spate femeile (chiar și soția lui Lentzer a trebuit să se conformeze). Când am ajuns la groapă, pe când eu și Ranga tocmai aruncam câțiva bulgari de pământ peste coșciugul coborât în ea, un țipăt sfâșietor s-a auzit din spate. Țipa ca din gură de șarpe doamna Lentzer. Se greșise groapa. Lentzer fusese pus în locul altui decedat, care urma să fie înhumat mai târziu. Bulversați cu toții, am părăsit imediat cimitirul. Nu știu ce s-a mai întâmplat cu Lentzer, căci rabinul nici în ruptul capului n-a vrut să-l ducă la locul unde-i erau îngropați părinții.

Ca urmare a presupusei iradieri a lui Gheorghiu-Dej de către sovietici, Ceaușescu își lua, când pleca în străinătate, totul de acasă: apă, alimente, medicamente. Se spunea că el nu bea cafea, în schimb soția sa era o consumatoare înrăită. Așa că în

1975 s-a întâmplat s-o servesc de două ori, o dată în iulie, când a plecat la Helsinki pentru a participa la Conferința de Securitate și Cooperare în Europa, apoi când a mers în Japonia, la invitația Împăratului Japoniei. Înainte primisem vizita generalului de Securitate Emil Macri, șeful contraspionajului economic, care, la recomandarea lui Ranga, mi-a adus cafea verde s-o pregătesc. A asistat personal la întreaga operațiune, atât de prăjire, cât și de măcinare. Mi-a atras atenția că este din partea lui Ranga și să fiu foarte atent ce fac, fiindcă, dacă greșesc, voi „da de dracu". Mai târziu, am aflat de la el, căci între timp mi-a devenit client, că din cafeaua mea băuseră atât la Helsinki, cât și la Tokyo toți delegații care l-au însoțit pe șeful Statului. Băuse personal Elena Ceaușescu și o apreciase foarte mult.

Ranga n-o putea pregăti în Depozitul Panduri, unde nu avea nici specialist și nici condiții. Utilajele, deși ultramoderne și performante, chiar foarte sofisticate, executau prăjirea unor cantități mari, într-un mod neprofesional. Mai precis, Ranga nu avea încredere, iar produsele din țară, chiar cele ce se găseau la Comturist, nu erau pe gustul Elenei Ceaușescu. Aceasta nu bea niciodată cafea espresso, ci doar cafea la ibric, fiartă bine și cu mult caimac; învățase asta de la Clara, soția fratelui ei Gogu Petrescu. De obicei adăuga și puțină frișcă. Îi plăcea la nebunie. Ranga știa și o făcuse dependentă de cafeaua lui. Cafeaua lui era însă cafeaua *mea*: eu eram atunci singurul din țară care putea pregăti o cafea corespunzătoare gustului ei. N-aveam nici un motiv să nu fiu mândru de acest lucru, deși, undeva, în creierul și în sufletul meu, licărea un bec și mă avertiza tot timpul: Atenție, băiete! Beția succesului mă cuprinsese total.

La etajul I al Halelor Centrale Obor, alături de Agenția de Import, își avea depozitele ICIL București, întreprindere ce se ocupa cu distribuirea produselor derivate din lapte. Aici, când lucram la Obor, îl cunoscusem pe Ion Stan, cel mai mare brânzar din vremea aceea al ICIL-ului, omul care pritocea brânza venită din țară pentru consumul Capitalei. Domnul Stan avea doi băieți, Virgil și Tiberiu. Prin Vasile Sima, Virgil obține postul de primitor-distribuitor și în această calitate apare și în Hristo Botev 10. Între mine și Virgil s-a creat o relație de simpatie și

respect, el dornic să pătrundă cât mai adânc în lumea Agenției de Import și a comerțului cu delicatese, eu interesat să am un om de nădejde la depozitele Obor ale Agenției de Import, pe lângă Nicu Călina, care, având în dotare doar o mică dubiță izotermă de o tonă capacitate, nu mă putea servi la nivelul dorințelor mele și ale onoratei mele clientele.

Înalt de circa 1,90 m, brunet, cu ochi albaștri, cu sprâncene bine reprezentate și gene mortale, tânărul Virgil Stan era un fel de Charles Bronson al României. Practicase polo de performanță, iar carura atletică, asemănătoare cu a zeilor vechii Elade, părul creț, buzele senzuale, bărbătești atrăgeau imediat atenția tuturor, în special a femeilor. Spiritual, vesel, bine instruit, cunoștea la perfecție germana și engleza. Făcea parte de fapt din lumea interlopă a Capitalei, lucru pe care l-am aflat puțin mai târziu. Era avid după bani, dar destul de prudent; știa cu cine să se încurce și cu cine nu.

Într-o seară, Virgil apare în magazin. Era însoțit de o tânără de 17 ani, brunetă, frumoasă, cu trup de silfidă. Mai venise și altă dată cu diferite balerine, dar acum era altceva. Aveam în față un copil. Mi-a prezentat-o drept logodnica sa. Cei doi se căsătoresc, primesc din partea bunicilor o casă în cartierul Domenii, la curte, și iată-l pe Virgil băiat de casă. Rupe imediat legăturile cu lumea interlopă și urmează cursurile unei școli de șoferi profesioniști. Ia din prima carnetul de conducere pentru toate gradele și, la recomandarea mea, obține de la domnul Angheluță, șeful serviciului Transporturi de la Agenția de Import, o dubă frigorifică de producție românească, de mare capacitate. Ca și mine cândva, în perioada de extrasezon în Capitală, pleacă în țară cu minunatele produse ale Agenției de Import, dar în dubla calitate de șofer și delegat.

La doi pași de magazin, pe strada General Florescu colț cu Calea Moșilor, exista o veche casă boierească, naționalizată de regimul comunist. La etaj locuia familia Bercovici. Domnul Bercovici fusese toată viața „om de afaceri". Avusese cândva un mare magazin de textile și încălțăminte pe Lipscani. Era un uriaș, avea în jur de 1,90 m înălțime și 120–130 kg greutate, peste 70 de ani, păr roșcat și creț, cu perciuni lungi și mustață

pe oală, à la Franz Joseph, pistruiat, extrem de elegant și „garnisit" în permanență cu numeroase bijuterii de aur (brățară masivă, lanț gros, numeroase ghiuluri pe mai toate degetele de la ambele mâini). Degaja opulență. Fiind toată viața liber-profesionist, trăia din „expediente", dar mai ales din pachetele trimise din străinătate de copiii săi din prima căsătorie. Refuzase să părăsească România în perioada Marelui Exod din anii '60; divorțase, iar fosta soție emigrase împreună cu cei doi copii în Israel. Avea un băiat și o fată. Băiatul era în Germania de Vest, fosta soție, cu fiica, se stabilise în Israel. Cea de-a doua soție, tot evreică, originară din Dorohoi, minionă, de circa 1,50 m, îl adora și-l îngrijea cum numai evreicele știu s-o facă. Își vorbeau în permanență drăgăstos. Mai tânără cu cel puțin zece ani, doamna Rodica Bercovici era cea care mergea în general la cumpărături, iar atunci când ea nu se descurca, apărea artileria grea, domnul Moritz Bercovici. Figură impozantă, nu puteai să-l refuzi, mai ales că avea o deviză, „toate metalele au un punct de topire", cu care nu dădea niciodată greș. Încerca asiduu să mă „cucerească", oferindu-mi la început aur (pe care i-l refuzam de fiecare dată, deși oferta cuprindea cele mai grozave piese), apoi altele. Am reușit în cele din urmă să devenim prieteni.

Primea de la fiul din RFG diverse reviste *Neckermann* și putea comanda și primi orice prin același fiu, care executa prompt comenzile bunului său tată. Din Israel, primea de la iubita sa fiică, printre altele, diverse reviste în românește, în special bine-cunoscuta *Revista mea*, număr de număr. Aici m-a lovit la fix! Citeam cu pasiune revista. Încet-încet, am intrat adânc în lumea evreiască, devenind pe nesimțite unul de-ai lor. Bineînțeles că-l serveam domnește pe domnul Moritz, scutindu-l de efortul de a veni în persoană. Întotdeauna când sosea din Germania sau Israel câte un pachet, eram primul care-l vizita. Bineînțeles că și cumpăram. Altfel ce rost avea? N-aveam nici unul timp de pierdut. Cea mai fericită de relația noastră a fost probabil Mariana, căreia îi cumpăram îmbrăcăminte de la pachet. În ciuda celor patru sarcini, Mariana a avut întotdeauna un corp de invidiat. Îi plăcea să fie la modă, așa că

fustele ei erau cu mult deasupra genunchilor. Nu-i era rușine cu corpul ei, și adevărul e că nici nu avea de ce.

La parterul blocului Hristo Botev 10, era un magazin de optică. Aici se afla o tânără blondă, frumoasă, care spunea tot timpul „OK", și așa i-a rămas porecla. Lângă Optică era o mercerie, apoi, pe colțul blocului cu strada Colțea, un centru Loto-Pronosport. Eu nu jucam niciodată la Loto, dar Mariana se lăsa uneori coruptă și mai lua câte un bilet, spre disperarea mea, care mă gândeam cu groază la un eventual câștig. Lângă Loto era un mic centru de vânzare a pâinii, și cu el se încheia lanțul de magazine de la parterul blocului din Hristo Botev 10. Vizavi, la Hristo Botev 12, se afla la parter un magazin de legume-fructe – „la nea Mitică". Deasupra aprozarului locuia actorul Nucu Păunescu de la Teatrul Nottara, mare băncar, nelipsit în clubul Florescu.

La intersecția Căii Moșilor cu Hristo Botev, era restaurantul Someș, apoi, la intrarea pe Hristo Botev, la nr. 3, era plăcintăria Dobrogeana. Șefii acesteia, machedonii Bara și Teca (unchi și nepot), erau vestiți pentru plăcinta cu telemea de oaie și carne „Ianis", după numele primului plăcintar din București, un strămoș de-al lor. Domnul Teca își zicea Ianis, probabil de la Ion, și se considera cel mai mare plăcintar de origine greacă din București și suburbii, dar unchiul Bara îl apostrofa adesea: „Taci, mă, noi suntem români, noi suntem aici pe veci stăpâni." Alături de plăcintărie era măcelarul nea Grigore, cel mai vechi comerciant din zonă, de origine basarabeană. Cunoscător perfect al limbii ruse, se întreținea adesea în această limbă cu soțiile rusoaice ale unor bravi ofițeri de Securitate. Îmi era coleg de întreprindere, așa că ne ajutam reciproc la depunerea încasărilor la sediul întreprinderii din Halele Centrale Obor. Alături de el, la Hristo Botev 3, tocmai se deschisese un puternic magazin de prezentare și desfacere a produselor Gostat, cele mai apreciate la vremea aceea de marele public. Aici, un oltean în vârstă, domnul Andrei, comerciant de elită, gestiona cu soția, doamna Erji, de origine maghiară, întreaga activitate. Doamna Erji își adusese numai fete din comuna natală, unguroaice ca și ea, toate blonde, cu ochi albaștri, frumoase și delicate. Întregul personal zbârnâia în deplină înțelegere, sub privirea de oțel a șefilor.

În fața magazinului meu, la Hristo Botev 5, era un atelier de reparații electro-casnice, unde se lucra serios, judecând după cheltuielile pe care le făceau meșterii la noi în magazin. În continuare, venea intrarea principală a blocului, destinată locatarilor, numai unul și unul; cum am mai spus, aici locuiau Marin Pârâianu, directorul Arhivelor Naționale de Film, cel mai mare băncar din lumea artistică a Capitalei, și marele colonel de Securitate Vasile P., fost aghiotant al lui Chivu Stoica. Alături se afla un mic atelier de reparat încălțăminte de lux; cizmarul avea renume în Capitală și era singurul particular din zonă. Urma o mică tutungerie, „la Pițigăiata", cum i se zicea bârfitoarei numărul unu din cartier, supărată foc pe mine că eu vând țigări străine, și nu ea, cea mai în drept s-o facă; dar ea spunea, ea auzea. Alături, pe colțul cu strada Sfinților, era băcănia lui nea Gheorghe Stănculescu, oltean de origine, ca și nea Mitică de vizavi, și care, tot ca el, dormea „în nădragi". Noroc cu soția sa, care ținea toată afacerea. Domnul Stănculescu, coleg de întreprindere cu mine, mă solicita să-i depun banii la Casierie și adesea îl ajutam la aprovizionare, adică o parte îi dădeam și lui ca să tacă, fiindcă mă bârfea mereu tuturor. Vizavi de el, la Sfinților 4, era o mică vinărie, la nea Mihai, și el coleg cu mine.

În spatele magazinului meu era strada Dimitrie Bolintineanu; aici, la numărul 4, era magazinul de mezeluri-brânzeturi al lui Alexandru Bugnar, salariat al „concurentei" ICL Alimentara 3, cu sediul în Piața Sfântul Gheorghe. Vizavi de el, la nr. 1, era un loc viran, unde funcționa, în momentul când am sosit eu în Hristo Botev, un centru de vânzare a gheții artificiale și a laptelui, inclusiv lapte livrat la domiciliu. Practic, acest centru m-a inspirat atunci când am solicitat întreprinderii să organizez și eu o asemenea activitate.

La un moment dat, aici a apărut un tânăr întreprinzător, deștept și energic. Se numea Nicolae Pârvu, era originar din comuna Ghioroiu și se înrudea mai pe departe cu Mariana. I se spunea Relu, prenume folosit mult în Oltenia, de fapt un fel de pseudonim, indiferent de prenumele real. Relu Pârvu avea un mic magazin de legume-fructe în Bulevardul Republicii 26, aparținând tot de Gostat. Fire întreprinzătoare, a

construit pe terenul viran din fața magazinului lui Sandu Bugnar un puternic depozit de legume-fructe, în special mere. Comunicativ, educat (atât cât putea fi de educat un fiu de aprozarist), căsătorit, cu doi băieți, Relu a purces imediat la treabă. A corupt onorata conducere a Gostatului, obținând mână liberă în ce privește aprovizionarea din țară. Avea un coleg de liceu de fel din comuna Ghioroiu, Mitică Zgondoiu; acesta era căpitan de Securitate în subordinea marelui colonel Folop. Folop, deși de origine maghiară, făcea parte din aripa naționalistă a Securității. Luptase alături de Victor Ranga în Munții Făgăraș împotriva așa-zișilor bandiți legionaro-fasciști, în realitate oameni de-ai locului, foști ofițeri ai Armatei Române, naționaliști.

La vremea aceea, în fruntea Gostatului se aflau mai mulți ofițeri de Securitate presupuși a fi în rezervă, ca și Ranga. În realitate erau încă ofițeri activi și acționau la ordin în supravegherea activității economice pe „felia" lor. Prin Mitică Zgondoiu și colonelul Folop, Relu se impune în rândurile personalului operativ al Gostatului. Devine aproape imediat omul de legătură al țării (toate zonele agricole, în special pomicole) cu Capitala (ramura Gostat, cea mai importantă). Imediat, între mine și Relu se stabilește o legătură trainică, bazată în primul rând pe relațiile noastre de rudenie. Nea Costică, tatăl său, locuise la venirea în București în casa noastră din Trinității, pe vremea când tatăl meu era arestat.

Încrezător peste măsură în steaua lui, Relu făcea adesea petreceri cu prietenul Mitică și colegii acestuia. Toți mi-au devenit aproape imediat clienți, dar la un moment dat colonelul Folop m-a întrebat cum se face că eu am lucruri pe care nici măcar Ranga nu le mai are. Luat prin surprindere, am răspuns că am mai păstrat din vremurile bune, dar că uneori primesc și cadou de la unii clienți. După acest incident, am început să-l mai tai de la porție pe Relu.

Toate produsele din uriașul său depozit erau desfăcute de el însuși prin „cocori" (lucrători sezonieri). La sărbători, aceștia plecau în Oltenia, terminau vinul și carnea de porc, păstrate cu sfințenie de soțiile lor, rămase acasă cu întreaga familie, și

reveneau la muncă în primăvară. Nea Costică, el însuși „cocor" mult timp, îi angaja, îi plătea, îi caza în propria sa casă. Mulți îi erau chiar rude, așa că se lucra, într-un fel, în familie. Numeroase cărucioare cu produse Gostat, în special mere, împânziseră centrul Capitalei. Toate erau ale lui Relu.

Conștient de importanța sa, acesta se purta ca atare. Bunăstarea sa se vedea de la o poștă. Fiind toți patru salariați ai Gostatului (el și Iuliana șefi de unitate, nea Costică și tanti Mița șefi de raion), Relu considera că are „spatele asigurat". Prin șpăgile pe care le dădea, prin serviciile făcute, Relu devine lider, fiind ales la un moment dat în Comitetul de Partid al Gostatului. Decide să urmeze o facultate și devine student la fără frecvență la ASE, secția Economie agricolă. În micul său magazin apar profesori universitari, lectori, asistenți universitari, diverși înalți funcționari din Ministerul Agriculturii. Toți aceștia, dacă fumează, fumează bineînțeles țigări americane, beau whisky sau alte băuturi occidentale; familiile lor dau de minunatele produse ale Agenției de Import.

În acele momente, erau doar doi oameni în Capitală care contractau, la propriu, întreaga producție de fructe pentru beneficiarii lor, șefii de depozite ale ILF-urilor: pentru ILF Militari și Berceni, Nae Focșăneanu, iar pentru Depozitul Heliade între Vii, domnul Șuiu. Prin intrarea în afacere a lui Relu s-au făcut trei, dar lipsa lui de experiență și o oarecare infatuare i-au creat probleme. Au fost și mulți care au rămas credincioși celor doi, iar pe Relu îl serveau doar pentru că așa erau ordinele. I-am atras atenția că n-ar strica s-o ia mai ușor, pentru că viața e lungă și e bine să nu sară peste etape. Avea deja o Lada 1500, extrem de „aranjată". Dorea să-și ia o casă grozavă în București și una într-o stațiune de munte. Eu aveam doar una în București.

Ne sfătuiam între noi. Apăruse o lege, vestita Lege 5, prin care orice cetățean al Patriei avea dreptul să dețină două proprietăți imobiliare, una în locul de baștină sau într-o stațiune climaterică de odihnă și tratament, și alta în localitatea de reședință. Mă gândeam să-mi aranjez o casă de vacanță în comuna Ghioroiu, restabilind complet relațiile cu cele două

mătuși ale mele din partea mamei, Veta și Florica, încă în viață. Relu avea deja casa părintească și pe cea a bunicilor materni, aflată chiar alături de locuința mătușii mele Florica, așa că ne întâlneam adesea. Relu mai avea și casa socrilor, chiar lângă Dunăre. Aici își petrecea el puținul timp liber aflat la dispoziție. Deși rude, eram fiecare cu prietenii și cu „gașca" lui. A lui era formată din Mitică Zgondoiu și colegii acestuia, a mea din băieții de la Agenția de Import. Alergam, fiecare pe drumul lui, să achiziționăm o locuință satisfăcătoare în București.

Am constatat cu surprindere că vizitaserăm amândoi mare parte din casele oferite spre vânzare. Mai toate erau în cartiere „nesigure" din punctul de vedere al restructurării. Se demolau cartiere întregi într-o veselie. Începuse și demolarea unor lăcașuri de cult, în special ortodoxe. Evreii au sesizat imediat forurile lor internaționale și astfel, în primul rând la București, înalți reprezentanți susțineau cauza coreligionarilor lor, opunându-se cu îndârjire măsurilor aberante ale liderilor României. Conducerea Bisericii Ortodoxe Române naționale și autocefale susținea cauza guvernanților în ce privește „neamestecul în treburile interne".

Judecând la rece aceste realități, am decis și eu, și Relu că este mai bine să așteptăm să se așeze lucrurile, să nu atragem atenția asupra noastră. Relu locuia pe atunci cu întreaga familie într-o casă relativ modestă pe Calea Vitan, proprietate a părinților săi. Avea împreună cu părinții două apartamente și se pregătea neîncetat să-și ia zborul spre un cartier mai de Doamne-ajută al Capitalei. Spera să-l demoleze și să obțină o casă din fondul naționalizat al Statului. Avea promisiuni ferme în această direcție, căci majoritatea celor care conduceau întreprinderea ce administra aceste spații proveneau din rândurile bunilor săi prieteni de la Securitate.

În noaptea de 9 spre 10 noiembrie 1975, în urma complicațiilor unei răceli la plămâni contractate pe front și netratate corespunzător, unchiul Jean ne părăsește. Înmormântarea s-a desfășurat pe o vreme destul de rece, cu mult vânt. În aceeași seară, primesc un telefon de la nașa mea, doamna Păsărin, și aflu că Nașu' a murit în urma unui stop cardiac. Îmi cere ajutorul

de urgență pentru îmbălsămarea răposatului. Deoarece era într-o vineri, iar înmormântarea era programată în ziua de marți a săptămânii următoare, pentru a permite tuturor rudelor să vină la București, nașa mă ruga s-o ajut, astfel ca defunctul să se prezinte într-o stare cât mai conservată. Apelez imediat la tanti Anișoara, care îmi recomandă pe renumitul tehnician patolog-îmbălsămător Ion Muntean. Fac imprudența, din spirit de datorie față de nașa mea, să particip efectiv la întreaga operație de îmbălsămare, lucru ce-mi provoacă ulterior coșmaruri.

Înmormântarea se desfășoară sub directa și exclusiva coordonare a șefului de depozit Nicolae Puzderie, ceea ce i-a intrigat pe mulți. Se spunea că aceasta a fost dorința nașului meu, dar unii considerau că e vorba de intervenția unui înalt personaj din Securitate, ce purta același nume. În aceste condiții, nu m-am putut implica prea mult, deși nașa era extrem de supărată de amestecul lui Puzderie. Cu o săptămână înainte de deces, nașul Păsărin vizitase Cimitirul Domnești pentru a inaugura cripta familiei. Avându-i ca invitați pe șeful său de suflet, Vasile Sima, și câțiva colegi, printre care și tânărul său coleg Adrian Vlad, desfăcuse câteva sticle de șampanie franțuzească Cordon Rouge, turnând conținutul uneia din sticle în mormântul în care urma să fie pus peste doar câteva zile.

Miercuri la prânz, la nici 24 de ore după înmormântarea nașului nostru, vine Mariana cu tatăl ei, extrem de grav bolnav. Până atunci, socrul meu Ilie Ispas acuza unele dureri abdominale, puse pe seama unui ulcer netratat la timp. Se pare că acest ulcer s-a agravat pe parcursul celor doi ani cât lucrase în Libia. L-am dus imediat la Spitalul Colțea, la domnul profesor Leonida Gherasim, care l-a repartizat în salonul unuia dintre cei mai buni interniști din vremea aceea, tânărul dr. Bruckner, fiul renumitului profesor dr. Bruckner. La câteva ore de la internare, se descoperă că socrul meu avea o tumoare canceroasă de mărimea unei portocale lângă pancreas. Doctorul Bruckner îmi spune că nu mai este nimic de făcut, la fel și profesorul Gherasim, dar la insistențele mele mă recomandă profesorului dr. Prișcu, șeful secției Chirurgie. Se acționează imediat chirurgical, dar concluzia este aceeași. Îl luăm acasă,

unde este supus unui tratament cu morfină (câte 8 injecții pe zi). Morfina o iau eu personal de la un centru special. Mi se atrage atenția că acest medicament este puternic supravegheat de un serviciu al Miliției Capitalei. Intru automat în vizorul maiorului Onete, șeful biroului respectiv de la Circa 5 Miliție.

Printre clienții mei se afla un mare om de cultură bănuit că ar fi consumator de droguri și, ca atare, supravegheat în permanență. Cei doi, urmăritul și urmăritorul, mă vizitează zilnic. Nu știu dacă organele au ajuns la concluzia că îmi aprovizionez clientul din rația socrului meu, așa cum bănuiau, dar eu am început să țin o condicuță acasă la socrii mei, unde cel care injecta morfina semna întotdeauna pentru operațiune, toate fiolele goale păstrându-se. Oricine care mânuia asemenea substanțe era în mare pericol. Trebuia să fiu prudent și să previn orice neplăceri ulterioare.

CAPITOLUL 8

În primăvara lui 1976, vine în țară, la invitația Federației Comunităților Evreiești din România, oficial pentru a sărbători împreună Paștele, Nahum Goldman. În realitate, scopul neoficial era să discute cu șeful Statului, Nicolae Ceaușescu, soarta unor lăcașuri de cult evreiești aflate în perimetrul central al Capitalei și prevăzute, în planurile de sistematizare, a fi demolate.

Conducerea Federației l-a întâmpinat cum se cuvine și l-a tratat regește. Un rol de cea mai mare importanță a revenit bunului meu prieten Bernard Morski, care, dacă vă mai amintiți, ocupa înalta funcție de supraveghetor ritual al preparării mâncării cușer. El aproviziona Federația cu cafea Avedis. De data asta însă, Morski mi-a cerut un lucru special. Dorea să se asigure personal că sunt respectate cele mai stricte reguli de pregătire cușer a cafelei. Am acceptat imediat, pentru că mi-am dat seama că „eu fusesem cel ales". În acel moment, pentru mine intervenise însuși Dumnezeu; eram convins. Operațiunea consta în demontarea mașinii de prăjit cafea și curățarea acesteia, piesă cu piesă. Am ales un sac de cafea Columbia Supremo, una dintre cele mai bune din lume și maximum ce se putea găsi la vremea aceea în țară, pe care l-am pus la dispoziția prietenului Morski. El l-a desfăcut conform preceptelor mozaice și împreună am pus cafeaua la prăjit, dar cel care a aprins focul a fost tot el. Am făcut 6 șarje a câte 12 kg fiecare, pentru că dorea să fie servită toată lumea, jumătate prăjită „occidental", mai închis („schwartz"), pentru filtru, și cealaltă jumătate prăjită „oriental", mai deschis, pentru ibric. În acea perioadă, evreii din România consumau în majoritate

cafea turcească (pentru ibric). Fiecare șarjă a fost stropită cu renumitul coniac 777 din Israel, de asemenea prevăzut în consumul cușer. Coniacul fusese adus de Morski și avea câteva zeci de ani vechime. Și astfel, eu, „fiul de năpârcă", fiul celui care fusese arestat și ținut trei ani în detenție pentru vini închipuite, devin prin voia Domnului primul și unicul preparator de cafea cușer din România!

La plecarea din țară, Excelența Sa cere și este servit cu 4 kg de cafea „sublimă" (după părerea sa). Îi plăcuse enorm. De la București a plecat la Sydney, iar pe drum mirosul cafelei Avedis aflate în bagajul de mână, foarte pătrunzător, i-a încântat pe toți cei aflați în apropiere. Ajuns la destinație, Excelența Sa a trimis imediat mulțumiri pentru primirea ce i s-a făcut la București, neomițând un amănunt important: cafeaua Avedis era cea mai bună cafea pe care o băuse vreodată, un fapt înălțător pentru mine și chiar pentru Morski, care căuta în permanență să se facă util. La București, Morski obținuse din partea Excelenței Sale promisiunea fermă că va interveni personal în favoarea sa pentru reîntregirea familiei. Prin intermediul Senatului american și prin implicarea personală a directorului de atunci al postului de radio Europa Liberă, Noël Bernard, cazul Morski a devenit un caz internațional. Să fi avut un rol și cafeaua Avedis? Doar Dumnezeu poate da un răspuns! Oricum, relațiile mele cu domnul Morski se strâng tot mai mult, devenind un fel de relații frățești. Primesc în dar de ziua mea un container izoterm elvețian de ultimă generație, folosit de Federație la transportul hranei cușer, preparată la cantina rituală din strada Popa Soare pentru asistații evrei ai Federației.

În această perioadă, în strada Jimbolia 15, în cartierul Bucureștii Noi, începe construirea unui mare Cămin-spital al Federației Evreiești din România, cu sprijinul nemijlocit al Congresului Mondial Evreiesc. Prietenul meu Bernard Morski este implicat total în acest proiect. Căminul, destinat în special evreilor în vârstă care necesită îngrijire permanentă, va purta numele marelui Rabin-șef Moses Rosen și al soției sale, Amalia. Cine trece azi pe strada respectivă poate vedea cu ochii lui înaltul spirit de întrajutorare al evreilor, unic în lume.

Morski îi dăruiește lui Mihai, cel care efectuase toaletarea mașinii de prăjit cafea, un radiocasetofon stereo Grundig: știa să-și recompenseze „colaboratorii". Prin Stavarache, Ranga află de realizarea mea și se convinge, încă o dată, că poate conta pe mine. Dar, fără știrea lui Ranga, ramura naționalist-comunistă a Securității, printr-un director din Ministerul Comerțului Interior, care observase adesea Mercedesul Ambasadei Braziliei în fața magazinului meu, m-a abordat, cerându-mi să prepar anumite probe de cafea pe care să le trimit direct pe adresa MCI.

În fața Spitalului Colțea și a Bisericii Scaune, într-un bloc nou construit, locuiau mai mulți directori din Ministerul Comerțului Interior, printre care și acest director general. Aparent bun prieten cu Ranga, dorea totuși să afle ce învârte amicul său, și mă găsise tocmai pe mine. Bineînțeles că l-am informat pe Stavarache. Ce a făcut acesta e lesne de bănuit. Directorul din MCI îmi trimite o doamnă, simpatică nevoie mare, economistă în cadrul Prodexport, Flory P., principala operatoare în sarcina de uriașă răspundere a achiziției cafelei din exterior. Străbătea întregul mapamond în serviciul credincios al Patriei și aducea cele mai deosebite soiuri de cafea cunoscute în lume. Aceste mostre erau prelucrate întotdeauna de noi doi, fără asistența cuiva. Uneori nici Mihai sau Mariana n-aveau acces. Bineînțeles că astfel am putut cunoaște cam tot ce se producea în lume.

Apropiată ca vârstă de mine și de Mariana, necăsătorită, femeie care-și dedicase cei mai frumoși ani ai vieții carierei, doamna Flory s-a împrietenit cu noi, acordându-ne tot sprijinul. Prin ea aveam informații din timp, încă din faza de intenții, privind aprovizionarea cu cafea a României, și astfel nimic nu mă mai putea surprinde. Mă aprovizionam în funcție de informațiile primite. Și reciproc, prin mine olteanca știa intențiile lui Ranga și cum se prezintă fiecare sortiment în parte. Abia apoi, prin Gheorghe Stavarache, afla și Ranga. Adesea, acesta îmi spunea: „Florescu, pe cine mai ai de corupt?" În realitate, nu corupeam pe nimeni. Așa credeam eu că trebuie să procedez și nimeni nu putea să mă abată de la drumul meu. „Clientul nostru, stăpânul nostru", îi spuneam adesea lui

Ranga, unica replică pe care mi-o permiteam față de el. Prin mine, domnul Stavarache își organiza propriul plan de bătaie, unele stocuri le lichida, de altele ținea cu dinții, trecând adesea chiar peste unele indicații ale lui Ranga. Doream amândoi să fim „pe față", să stăm „cu candela aprinsă, pentru că nu știi când vine Mesia".

Pe 30 mai 1976, socrul meu ne părăsește. Neavând loc de veci, apelez la tatăl finei noastre Mara, soția lui Dragoș, fiul doamnei Iamandi. Acesta lucra la Primăria Capitalei ca inspector de protecția muncii și era bun prieten cu directorul general al Cimitirelor, Tudor S., fost colonel de Securitate. Om de viață, mare amator de tării, în special de whisky, ultimul a găsit la mine „izvorul", așa că m-a servit cu un loc de veci la Cimitirul Izvorul Nou. Ulterior, avea să mă ajute să construiesc pe acel loc o criptă cu trei niveluri, dar în acea perioadă nu se prea mai autoriza construcția de lucrări funerare, țara aflându-se într-un vast program de construcții pentru cei vii.

După înmormântarea socrului meu, solicit directorului nostru coordonator sprijinul pentru renovarea magazinului. Profit de renovare și obțin primul meu concediu de odihnă de la angajare. Nu mai avusesem concediu de odihnă din 1968. Era al doilea concediu din viața mea. Lucram de la 6 dimineața până la orele 22, uneori și mai mult. Griji de tot felul, stres cât cuprinde. Câștigul bănesc era substanțial, dar nu pe măsura efortului depus. Avalanșa de clienți, pe zi ce trecea tot mai mare, mă supunea la o uriașă presiune. Simțeam mare nevoie de o pauză. Mi s-au acordat două săptămâni. Am plecat cu Mariana la Tușnad și de acolo am vizitat toate mânăstirile din Moldova. A fost un concediu de vis pentru mine, care stătusem în buncărul din Hristo Botev atâția ani, într-o atmosferă destul de nocivă, plină de fum și cofeină.

Între timp, echipa de renovare își făcea treaba cu brio. Îmbrăcasem pereții magazinului în rafie din Insulele Capului Verde, sosită drept suvenir la Depozitul Panduri al Agenției de Import, în gestiunea prietenului meu Ghiță Stavarache. Clientela era impresionată, personalul de asemenea. Inginerul Mihăilescu, cel care coordonase întreaga operațiune, se întrecuse pe sine.

Și pentru că a venit vorba de concedii, trebuie să mai amintesc ceva. Printre colegii mei de serviciu, la biroul Revizori de Gestiuni, se afla o doamnă deosebită, Margareta Balaban. Originară din Ardeal, unguroaică, fiica unui mare grof din Covasna, era căsătorită cu un român, pilot de vânătoare, veteran de război, originar din Țara Făgărașului. Soții Balaban, care nu aveau copii, erau un exemplu de căsnicie fericită. Cunoscătoare a mai multe limbi străine, doamna Balaban efectua dese excursii în străinătate. Împrietenindu-ne, ne-a propus să participăm și noi la unele dintre ele, și astfel Mariana a însoțit-o în mai toate țările din lagărul socialist, eu fiind „prins cu serviciul".

Soțul șefei biroului Gestiuni, doamna Necea, era văr primar cu avocatul Mircea Stănculescu, clientul meu, de altfel, care locuia foarte aproape de magazin, în blocul din Calea Moșilor 8. Domnul Stănculescu, o legendă vie a Baroului București, se bucura de succese deosebite în slujba Dreptății. Avea mulți dușmani printre confrați. Mulți șușoteau pe seama lui că ar avea relații oculte cu înalte fețe din Justiție, Procuratură și printre organele de Cercetare Penală. Eram în relații deosebite cu acest domn. Gurile rele cârteau că avea două mari pasiuni, femeile și filatelia, fiind cotat ca unul dintre cei mai mari filateliști din țară. Bineînțeles că, prin intermediul său, renumita cafea Avedis a pătruns în lumea bună a Justiției române. Procurori, judecători, avocați au descoperit cafeaua Avedis și au inclus-o în consumul lor zilnic.

Printre acești mari oameni ai Justiției române, s-a numărat celebrul jurist Mircea Traian Biju, locuitor al cartierului, în blocul din Sfinților 10, bloc construit de renumitul arhitect Ciulei și aflat în proprietatea acestuia până la Marea Naționalizare din 1948. De asemenea, soții Benea, ambii judecători la cea mai înaltă instanță de judecată din România acelor ani: Tribunalul Suprem al Republicii Socialiste România. Doamna judecătoare Benea avea să fie aleasă la un moment dat vicepreședinte al FUS-ului (Frontului Unității Socialiste).

În septembrie 1976, primesc vizita tatălui meu, însoțit de două doamne. Mariana se afla în străinătate, cu doamna Balaban. Îi invit în garsoniera din spatele blocului: întâmplător, nu

aveam nici un musafir în acel moment. Îi spun lui Mihai să nu fiu deranjat decât în caz de urgență. Sunt prezentat de tatăl meu celor două femei. Pe rând, cele două îmi întind mâna, prezentându-se personal: Estera și Ana. Estera, născută Goldstein, era cam de-o vârstă cu tata, iar Ana, născută la Paris în 1938, era fiica ei. Ana semăna izbitor cu tata. Nedumerirea mi-a fost risipită chiar de el, când a spus cu glas puternic: „Am ținut să vă cunoașteți, fiindcă sunteți frați." Consternat, nu știam ce să zic. Estera a rupt tăcerea. Ne-a spus că vor reveni în România; acum sunt doar în trecere și a doua zi pleacă. I-am dat adresa mea și telefonul, în speranța că voi fi contactat în viitor. Ana era căsătorită cu un evreu ultraortodox și spera ca secretul să fie păstrat. Avea doi băieți. În cinstea întâlnirii noastre, am deschis o sticlă de șampanie; am închinat pentru viitor, în sănătatea familiilor noastre. Ne-am pupat la plecare, cu făgăduiala că ne vom revedea cât mai curând posibil. Nu ne-am mai văzut niciodată.

De la tatăl meu am aflat că Estera era foarte bolnavă, avea un cancer în stare avansată; venise în țară cu treburi, dar și ca să i-l prezinte Anei pe tatăl său natural. Am sperat mereu că voi fi contactat de Ana, dar destinul a potrivit lucrurile altfel. M-am gândit mereu la vorbele schimbate de bunicul Anei, bătrânul pastramagiu Goldstein, cu preotul-paroh Nicolae Popescu, străbunicul meu: „Părinte, n-ar fi rău să se amestece puțin sângele." Destinul i-a îndeplinit vrerea. Și iată-mă cu rude în Țara Sfântă...

Câștigurile mele în acel moment proveneau atât din magazinul de cafea, cât și din recuperarea ambalajului sticlos, de unde veneau sume din ce în ce mai substanțiale. Considerând că personalul comercial câștigă prea mult, Conducerea de Partid și de Stat hotărăște că recuperarea ambalajului sticlos reprezintă o simplă îndatorire de serviciu a lucrătorilor din comerț și taie brusc câștigurile. Aproape imediat, întreaga activitate de aprovizionare a populației paralizează. Sunt desființate întreprinderile specializate în recuperarea ambalajelor, înființându-se în depozitele ICRA secții de ambalaje. Inițial este o idee bună, dar, lipsind cointeresarea materială a personalului din comerț, activitatea se prăbușește.

Rând pe rând, televiziunea și presa scrisă critică modul defectuos în care se recuperează ambalajul sticlos de la populație. Sunt criticați, bineînțeles, lucrătorii din comerț. Apar cuplete, bancuri, glume. Se implică, în calitate de actor, însuși Toma Caragiu, printr-un vestit cuplet: „Noi radem etichete", și astfel catastrofa ia proporții. Necointeresați material, dar și bruscați de clienți, lucrătorii din comerț lasă să pătrundă în rețea sticle cu etichete, cu dopuri murdare, rămase în interiorul sticlelor de la folosirea anterioară, ba chiar cu șoricei. Apar sticle de bere cu miros de ulei rânced, de chimicale. Fabricile de îmbuteliere a unor produse (vin, bere, sucuri, siropuri, apă minerală) refuză cantitățile uriașe de ambalaj sticlos aflate în depozitele ICRA, preferând sticle noi. Întregul comerț este paralizat, urmând să nu-și revină mult timp (până după 1989), căci Partidul nu cedează, toată lumea trebuia să muncească doar din patriotism, conform eticii și echității socialiste.

Numeroase magazine fiind blocate, se fac greșeli la inventare, mulți oameni, poate nevinovați, plătesc cu libertatea. Mereu ridic problema în ședințele de Partid, venind cu soluții, dar nimeni nu mă bagă în seamă. Ridic problema personalului din unitățile comerciale cu amănuntul și arăt că cea mai gravă problemă e faptul că în aceste unități nu avem bărbați, nu avem tineri vânzători din rândul cărora, mai târziu, s-ar putea promova noi șefi de magazine, și totodată întreb ce va face comerțul când generația în vârstă se va pensiona. Ridic problema așa-numiților „băieți de prăvălie" din perioada interbelică, care deveniseră principalii șefi de magazine din România din acel moment. Nu există vorba „fete de prăvălie", ci doar „băieți de prăvălie". Unde sunt ei acum?! Îmi susțin cu tărie crezul. Toți îmi dau dreptate, dar salariații sunt, în mod copleșitor, din rândul sexului slab. Consider că egalitatea între sexe trebuie privită și invers. Afirm sus și tare că băieții sunt discriminați. Invariabil mi se spune că toți șefii de magazine preferă vânzătoare; sunt mai vrednice, mai curate și mai puțin „revendicative". Muncesc mult și se mulțumesc cu puțin. Lăcomia, mi se spune, este apanajul bărbaților. Ei sunt capi de familie și au nevoi pe care comerțul socialist nu le poate satisface.

În plus, sunt recalcitranți, mai revendicativi, mai periculoși în ultimă instanță.

Nevoia de bărbați se face simțită. Numeroase femei pierd sarcini. Multe se îmbolnăvesc, unele de boli incurabile, dar ce contează? Ne îndreptăm „spre comunism în zbor". Vânzătoarele mele îl au însă pe Mihai, care de dimineața până seara le aduce totul la nas. Ele aproape nu mișcă un pai, întrucât curățenia o face coana Leana, soția lui Mihai. Uneori, coana Leana având probleme pe acasă, o folosesc pe femeia de serviciu a blocului, bineînțeles contra cost.

În prima săptămână a lunii noiembrie 1976, stabilesc cu doctorul Glăvan să-l opereze pe George, care, în urma gripei japoneze contractate imediat după naștere, avea un ușor strabism. Ziua operației era ultima zi de vânzare a biletelor la Loto. Doamna Vasilescu completa diverse variante pe care le vindea diferiților clienți. Era cea mai activă dintre doamnele de la agenția Loto. Locuia în Sfinților 8 la parter, eram deci vecini. O serveam foarte frumos, ca de altfel pe toată lumea. În ziua respectivă, doamna Vasilescu colindase tot cartierul. Vânduse „la botul calului" sau direct la locul de muncă al clienților multe bilete. Printre clienți se aflau machedonii Bara și Teca, Relu, dar mai ales Sandu Bugnar. Pe mine nu mă avea în vedere, eu refuzând-o în mod sistematic. Nu credeam în loterie.

După-amiază, îndreptându-se spre aprozarul lui nea Mitică, Mariana a trecut prin fața agenției. Brusc, doamna Vasilescu i-a ieșit în întâmpinare și a vrut să-i vândă un bilet sau două de Loto. Mariana a refuzat, spunând că se grăbește, dar doamna Vasilescu i-a pus biletul în buzunar, spunându-i: „Lăsați, doamna Florescu, îmi dați banii când aveți timp." Mariana nu obiectează, fiind foarte grăbită, trece strada Colței și intră în aprozar. Aici, tot umblând prin buzunar să achite cumpărăturile, pierde biletul. Tot uitându-se prin magazin să vadă ce mai poate lua pentru George, găsește biletul, călcat în picioare de lume. Îl ia, îl șterge (afară ploua) și-l pune bine în portmoneu. A doua zi, în ziar se publică numerele câștigătoare de la Loto: 14, 2, 74. Biletul Marianei ieșise câștigător la

categoria maximă (categoria 1 A), numerele fiind câștigătoare în ordinea extragerii.

Mariana merge la agenția Loto, plătește biletul și apoi îi comunică doamnei Vasilescu vestea. Marea știre se răspândește rapid în tot cartierul: „olteanul" a cumpărat biletul câștigător; totul este „aranjat", „ban la ban trage" etc. Tocmai asta îmi trebuia! Toată lumea ne felicită, unii cu subînțeles. Sunt dezorientat. Puțini cred că-i vorba doar de noroc, mai ales că în cartier tocmai câștigase o Skoda la loz în plic Ion Dolănescu, bine-cunoscutul rapsod popular. Acesta se mutase recent pe strada Caimatei într-o vilă superbă, cumpărată de la cel mai mare coafor din București cu o sumă impresionantă pentru acele vremuri (1 250 000 de lei). Istoria se repeta; după Ion Dolănescu, iată-l și pe „cinstitul Florescu" adjudecându-și marele câștig! Bârfa era la apogeu. Am decis să mă comport normal, să nu dau atenție subiectului. Am constatat cu surprindere că tocmai colegii din breaslă lansau și întrețineau tot felul de vorbe.

Vând imediat mașina câștigată, accept reclama de popularizare a Loteriei Naționale și Mariana apare în toate reclamele. Cumpărătorul este din Târgu Mureș, iar prețul de vânzare este cel legal, de 70 000 de lei. Banii îi depun imediat la CEC pe 14 cecuri cu câștiguri în autoturisme, fiecare în valoare de 5000 de lei. După circa o lună, un procuror în vârstă de la Procuratura Generală, foarte versat, vine în magazin și mă întreabă direct: „Cum a fost cu câștigul de la Loto al soției?" După care mă întreabă ce bijuterii de aur am primit în schimbul mașinii. Îi răspund că plata s-a făcut în numerar, în fața notarului de Stat. Îmi spune că cel care cumpărase mașina jefuise o casă și declarase că făcuse plata în bijuterii de aur. Îi răspund că nu mă privește de unde a luat cumpărătorul banii, asta nefiind treaba mea, ci a organelor abilitate ale Statului. Îl servesc cu o cafea și-i urez succes în cercetările sale, cu profundul regret că nu-l pot ajuta. „Patria înainte de toate, tovarășe procuror." Și astfel, onorata Procuratură Generală încheie dosarul cu un *NUP* (neînceperea urmăririi penale).

Revelionul 1976–1977 îl petrec la Săcele, în casa prietenului meu Gödry Pavel (Poly), un nepot al mamei doamnei Balaban,

pe care îl cunoscusem peste vară. Anul 1977 se anunța foarte promițător, cu mari speranțe în obținerea unei case corespunzătoare pentru familia mea. Vizitez tot mai multe cartiere, tot mai multe locații și decid până la urmă să risc: o să cumpăr o casă dintr-o zonă supusă restructurării. Fie ce-o fi, în cel mai rău caz voi primi un apartament cu patru camere și despăgubiri, și apoi voi mai vedea. Tot mai mulți bucureșteni preferau locuința „la bloc". Cele mai căutate erau apartamentele în blocuri vechi, confortabile, bine împărțite și bine încălzite, spre deosebire de case, în special cele cu încălzire „pe lemne". Cele mai solicitate locuințe, dar și cele mai scumpe erau cele cu încălzire „pe gaze". Nici vorbă să pot obține una. Aș intra direct „în gura lupului". Mai bine mai aștept. Poate că noul an o să aducă rezolvarea.

Printre prioritățile anului 1977, se afla întocmirea testamentului mătușii mele Veta către sora ei, mama mea. Avea în proprietate o casă cu o frumoasă grădină. Ea locuia cu sora sa Florica în casa acesteia și se îngrijeau una pe cealaltă, fiind în vârstă amândouă. La casa Floricăi trebuiau urgent reparate podețul de la poartă și gardurile; merg cu Mihai la Ghioroiu, îl las pe el să repare tot, eu urmând să revin peste o săptămână, pe 6 martie, să-l iau acasă. Stabilesc cu mama să mergem vineri, pe 4 martie, la țară, să încheie testamentul cu sora sa.

Rămas singur, fără ajutorul lui Mihai, o las mai ușor cu aprovizionarea, deși ziua de 1 martie, ziua Mărțișorului, urma să fie importantă din punctul de vedere al vânzărilor. Trec cu brio de marți, 1 martie 1977, zi în care izbucnește un conflict între mine și locatarii blocului în care se afla magazinul: aceștia, instigați de domnul Brumă de la etajul I, vor pur și simplu să ceară conducerii întreprinderii de care depindeam să desființeze magazinul prin schimbarea profilului, pe motiv că-i deranjează mirosul de cafea (domnul Brumă susține chiar că a făcut „alergie la cafea"). Asociația de locatari stabilește o ședință în seara zilei de 4 martie, la orele 18.00, pentru a dezbate problema.

În ziua de joi, 3 martie 1977, mă deplasez acasă, în Trinității 96, s-o pregătesc pe mama pentru drumul de a doua zi. După ce rezolv cu mama, intru în Biserica Sfânta Treime și mă rog

lui Dumnezeu să mă ajute să scap de marele hop ce mă aștepta în seara următoare. Nu părăsesc biserica fără să mă rog și la cei doi sfinți protectori, Gheorghe și Ilie, să mă aibă în paza lor. La ieșire, mă opresc în fața mormântului străbunicului meu, preotul-paroh Nicolae Popescu, aprind candela și foarte multe lumânări de jur-împrejurul mormântului.

Revin la magazin și-l găsesc pe maestrul Toma Caragiu, care îmi spune că are nevoie urgent de o sticlă de whisky de cea mai bună calitate. Stabilim ca săptămâna viitoare să revină să-mi spună câteva bancuri. „Sper că nu cel cu «Noi radem etichete», dragă maestre", îi zic, la care el îmi răspunde râzând: „Noi, actorii, interpretăm rolurile care ni se repartizează." „Nici acela cu «avantaj Năstase» nu mă încântă, dragă maestre", îi mai spun. „Știi doar că eu sunt machedon. Am toată stima față de voi, comercianții, eu gândesc pozitiv. Discutăm săptămâna viitoare!" îmi zice, apoi pleacă.

După maestrul Caragiu, vine colonelul Vasile de vizavi, din blocul Hristo Botev 5, care, oarecum îngândurat, îmi spune că nu prea se simte bine, are unele probleme cardiace, și-mi propune un lucru surprinzător, anume să-i fiu naș fiului său cel mic. Colonelul își exprimase în mai multe rânduri simpatia față de mine, ba chiar admirația față de profesionalismul, dar și viața mea personală. În familia lui se discuta despre mine și se pare că mă considera un model de viață. Mă vedea dimineața când pleca la serviciu și uneori, când privea pe geam spre magazin seara târziu, observa că încă eram acolo. Mă tot dădea de exemplu băieților lui, spunându-le că așa se muncește în viață. I-am răspuns, bineînțeles, că mi-ar face plăcere să-i cunun băiatul și că mă bucur de această mare onoare.

Ziua de 4 martie debutează cu multă îngrijorare. Pe seară urma să se decidă soarta mea și a magazinului meu, cel mai mare „templu al cafelei" din Capitală și deci din țară, cu o vânzare de 3–400 kg de cafea zilnic, cu o clientelă de excepție, cu un personal pe măsură. Îl rog pe Puiu Diaconu să meargă el cu mama la țară, urmând ca a doua zi, pe 5 martie, să se încheie testamentul între cele două surori la Drăgășani. Îi puneam mașina mea la dispoziție, mai ales că și el avea unele probleme

de rezolvat în localitate. E de acord, după-amiaza vine la magazin și de acolo mergem în Trinității, apoi Puiu Diaconu și mama părăsesc Bucureștiul.

Rând pe rând, trec prin fața magazinului o serie de prieteni, dar mă scuz că nu putem discuta mai în liniște, dat fiind că am niște treabă cu Asociația de locatari. Vine și maestrul Emil Botta, pe care-l primesc în magazin, servindu-l mai rapid ca de obicei (fără conversația de rigoare), scuzându-mă că sunt prins cu treburi; mă înțelege și în jurul orei 18 părăsește și el magazinul. Apare administratorul Moldoveanu și mă cheamă la ședința care urma să se țină la orele 18.30 în curtea interioară, la subsol.

Aici mă întâmpină domnul Brumă și mă face asasin; îi ține isonul domnul Florescu, locatarul de la ultimul etaj. Mă susțin totuși colonelul MFA în rezervă Gheorghiu (președintele Asociației de locatari) și administratorul, maiorul de Securitate în rezervă Moldoveanu. Se prezintă „starea de fapt" și se stabilește în unanimitate să se ceară schimbarea profilului magazinului. Se adoptă propunerea locatarului de la ultimul etaj, de a se solicita Primăriei înființarea unui magazin de încălțăminte sau de marochinărie. Domnul Brumă cere insistent ca eu să părăsesc magazinul, să fie adus altcineva, pentru că nu vrea să mă mai vadă. Se fac și alte propuneri, una mai aberantă decât cealaltă. Locatarii nu se dezmint, fiind doar la ei acasă în așa-numitul „bloc al securiștilor".

Maiorul Vasile, șeful Traficului de aur de la Miliția Capitalei, propune să se ceară de urgență scoaterea tramvaielor de pe Hristo Botev, fiindcă „se cutremură blocul" ori de câte ori trece un tramvai, și-i întreabă pe toți dacă ei nu simt la fel. În jurul orei 20, lumea se calmează; planurile fiind făcute, se stabilesc măsurile de luat, iar președintele Gheorghiu le arată tuturor colțul din dreapta al blocului, ușor desprins din loc și aplecat spre stânga față, și le spune grav: „Domnilor, cred că blocul ăsta, la primul cutremur important, nu va rezista și se va prăbuși spre stânga față." Toți privesc îngrijorați. Dar pe de altă parte sunt mulțumiți, în special cei doi, Florescu și Brumă, pentru că deocamdată s-au înțeles asupra „marelui pericol" de

la parter, cafegiul Florescu. „Vox populi, vox Dei", zice colonelul Gheorghiu, consolându-mă.

Revin nervos în magazin. Floricel era în luna a opta de sarcină, mai avea câteva zile și intra în concediul prenatal; îi spun ei și celeilalte vânzătoare, Marcela, să mătură puțin prin magazin și să aranjeze cât de cât rafturile. Raionul trebuie aprovizionat, Mihai lipsește, așa că n-are cine să le aducă marfa. Strâng banii, fac monetarul și-l dau vecinului, măcelarul Grigore, să-l ducă el, pentru că nu mă simt prea bine. Programul magazinului era 6.00–21.30, dar, supărat pe viață, închid la orele 21.00 și expediez fetele acasă. La 21.15 încui magazinul și, aflat în dreptul ușii, fac semn unui taxi care trecea în acel moment pe-acolo, mă urc și părăsesc în trombă zona. Șoferul fiind tânăr și extrem de agil, întoarce în loc și pe-aci ți-e drumul.

Grăbit nevoie-mare, parcă îl fugărea cineva de la spate, depășește încontinuu și ajunge în puțin timp la intersecția Bulevardului Republicii cu strada Traian. Suntem la stop. Semaforul este pe culoarea roșie. În acel moment, se aud niște pocnete și trosnete, iar mașina se zgâlțâie ușor. Alături, pe celălalt sens de mers, câtorva troleibuze li se desprind troleele. Șoferul, înspăimântat, îmi cere să cobor, eu îi spun că mai am de mers, el îmi explică nervos că locuiește pe strada Maria Rosetti, unde se află soția lui cu un copil de doar două săptămâni. „Domnule, nu vezi că-i cutremur, coboară!" Dau să plătesc cursa până acolo, dar mașina deja demarase. O iau pe jos, ajung la Austrului 1 colț cu Popa Nan și constat că întregul bloc intrase în parter, sau, mai precis, etajul I intrase pe jumătate în magazinul alimentar de la parter. Magazinul era al întreprinderii noastre și eram prieten cu șeful de magazin. Se spărseseră caloriferele, iar aburii ieșeau prin geamurile sparte ca la o saună. Valuri de apă fierbinte curgeau în stradă. Încuietorile magazinului erau intacte. Programul se încheiase la orele 20.00.

O iau pe Popa Nan, ajung pe Calea Călărașilor și aici găsesc un tânăr de vreo 20 de ani cu o dubiță prăpădită; îl opresc și-i propun să mă ducă până acasă, apoi în Ferentari, unde se afla soacră-mea împreună cu cei doi copii, George și Marina, după care înapoi în centru, în Hristo Botev 10. Îi ofer 300 de lei pentru

întreaga cursă. Acceptă și plecăm. Pe Călărași ne opresc grupuri de oameni să-i luăm și pe ei spre casă. Umplem mașina până la refuz și pe-aci ți-e drumul. Șoferul nu oprește decât ca să coboare lumea.

Ajungem în cartier: aici nu se întâmplase nimic, nu vedem nici un bloc avariat, ceea ce ne dă speranțe. Ajung acasă, curentul era întrerupt, aproape toată lumea ieșise afară, în stradă. Mariana, prin casă, caută de zor o lanternă și, nervoasă că Dănuț îi luase bateriile pentru mașinuțele lui, calcă pe o mâzgă lângă barul din sufragerie (ușa barului se deschisese și căzuse pe jos o sticlă de lichior franțuzesc). Cioburi, întuneric, lichior împrăștiat, ce mai, era sfârșitul lumii pentru Mariana! Îi spun că plec imediat să văd ce-i cu ceilalți copii și o zbughesc pe ușă, lăsând-o să bodogănească mai departe. Vin la mașină, unde găsesc câțiva inși dornici să se deplaseze de urgență. Pe cei cu destinații în drumul nostru îi iau și-i spun șoferului „Avanti!". Ajungem pe strada Toporași, deodată mașina face pană de cauciuc și, stupoare, șoferul nu are cric. Nici o mașină nu oprește, dar chiar atunci mai mulți romi ajung în dreptul nostru. Le propun 200 de lei ca să ridice mașina și să putem pune roata de rezervă. Reușim și ne continuăm cursa. Ajung în strada Tătaru Petre 47, unde mă întâmpină soacră-mea. O întreb de copii și-mi spune că dorm. „Păi nu i-ai scos afară la cutremur?", o întreb. „Nu, maică, i-am acoperit cu trupul meu." „Ce vorbești?! Și dacă se prăbușea casa?" „Ce voia Dumnezeu, maică. Cu el nimeni nu se pune!" Merg în casă, unde cei doi copii dormeau liniștiți; pierduseră „marele cutremur"... Mă reîntorc la mașină și, într-un gest de recunoștință și generozitate, îi întind puștiului (avea doar 19 ani) încă 200 de lei și-i zic: „Ia, puștiule, să nu zici că ți-ai pierdut timpul degeaba! Hai acum în Hristo Botev." „Gata, șefule", îmi zice.

Tarăboanța pornește și ajungem în jurul orei 24 în Calea Moșilor, colț cu Hristo Botev. La intersecție, un subofițer de Miliție dirija circulația. Era nea Mitică Popescu, cel care dirija mai tot timpul circulația din Piața Rosetti, atunci când era nevoie. Ne face semn să ne continuăm drumul pe Calea Moșilor, spre Biserica Sfinților. Cobor totuși și, în acel moment, nea

Mitică, buimac, mi se adresează: „Dumneata ești, domnule Florescu?" „Eu sunt, nea Mitică", îi răspund. Cu lacrimi în ochi, îmi spune: „Blocul dumitale s-a prăbușit, nu există nici un supraviețuitor, credeam că ai rămas acolo!" Ne îmbrățișăm și ne despărțim; îmi continui drumul până în dreptul Bisericii Sfinților, unde mă despart de puști. Pornesc pe jos pe strada Sfinților, spre Hristo Botev. Ajung în dreptul blocului din Sfinților 10. Toți locatarii, aflați în stradă, mă întâmpină cu uimire, dar și cu mare bucurie, văzându-mă viu și nevătămat (printre ei, Nicky Gheorghiu cu întreaga familie). Imediat sunt înconjurat de o mulțime de oameni, unii chiar scandează: „Florescu, Florescu!" Toți sunt bucuroși să mă vadă, mă pupă, îmi strâng mâna, mă felicită. Nicky Gheorghiu zice: „Domnule Florescu, te-ai născut a doua oară! La mulți ani, Florescu!"

Îi părăsesc, îndreptându-mă spre blocul Hristo Botev 10. În locul lui, un maldăr de moloz, de dărâmături cam de înălțimea primului etaj. Domnește o liniște mormântală; nici un zgomot, nici un țipăt de ajutor. Muriseră toți cei aflați acolo, în acele momente. Blocul căzuse exact pe direcția bănuită de colonelul-inginer Gheorghiu cu numai câteva ore înainte. Se prăbușise peste baza blocului Hristo Botev 5, dar acesta încă era în picioare, rezistase. Mă întâlnesc cu colonelul Vasile, care mă pupă, și apoi cu întreaga familie Pârâianu. Marele bâncar nu mai avea glas. Era îngrozit, mai ales că bătrâna mamă a unei doamne din Hristo Botev 10 era moartă, goală pușcă, în cada apartamentului cu care se prăbușise. Lângă vitrina tutungeriei din Hristo Botev 5, se afla cadavrul doamnei Moldoveanu, intact. În rest, tăcere. Nimeni nu scoate o vorbă. Se aprind lumânări. Își fac cruce chiar și cei care nu-și mai făcuseră de mult, unii chiar din copilărie. Pe Sfinților, în dreptul magazinului meu de ape minerale, mă întâlnesc cu profesorul Nicolae Cajal, directorul Institutului de Virusologie, clientul meu, venit special din strada Anton Pann 40 să vadă dacă am pățit ceva. Mă îmbrățișează, cu ochii în lacrimi. Marele om își părăsise familia și venise să constate chiar el ce se întâmplase.

Mă simt profund mișcat de solidaritatea oamenilor din jur. După un timp, mă îndrept spre cel mai important depozit de

marfă aflat în gestiunea mea, în strada Cernica 10, unde nu prea erau condiții sigure de depozitare. Nu exista planșeu din beton, ci doar niște bârne din lemn; aici fusese cândva o mică bodegă, cu o pivniță generoasă. Aveam mărfuri foarte bune și rare (țigări americane, băuturi fine și extrafine Vest și foarte multe delicatese) în valoare de circa un milion de lei. Dacă s-ar fi prăbușit, eu eram singurul vinovat, dat fiind că fusesem adesea atenționat de conducerea întreprinderii să reduc stocurile de marfă. Dar depozitul era intact, nu pătise nimic. Podeaua nu cedase, deși sub ea era un beci imens.

Plec acasă, unde ajung spre dimineață. Toată lumea era în pat, dar nimeni nu dormea. Mariana încă bodogănea despre „marele necaz" cu sticla de lichior spartă pe covorul din sufragerie. La lumina unei lumânări, îi comunic că marele nostru necaz este altul: prăbușirea blocului Hristo Botev, și că tot ce ne-a mai rămas din magazin sunt un breloc și câteva chei. Rămâne fără grai. Îi spun totuși că celelalte magazii sunt intacte și că om vedea noi ce-om face.

A doua zi, la orele 8.00, sunt la director. Se știa de magazin, dar de mine nu știa nimeni nimic, deși monetarul fusese depus. Plecasem? Cum, înainte de terminarea programului, deși eu închideam întotdeauna magazinul foarte târziu, dată fiind avalanșa de clienți? Directorul îmi strânge mâna foarte sobru și mă întreabă cu reproș în glas ce stoc de marfă aveam. Îi spun că circa un milion jumătate, la care nu ezită să mă critice: „Vezi, Florescule, când îți spuneam eu să ai grijă cu stocurile de marfă! Uite ce mi-ai făcut!" Pe directorul Popescu îl respectam foarte mult. Îmi acordase o autonomie totală. Nimeni, până la mine, nu făcuse ce făcusem eu. Deși foarte temător în ale comerțului (aveam să aflu mult mai târziu natura acestor temeri), înțelegea că lucrurile nu sunt ce par a fi. Intervențiile mele, la obiect, în mai toate ședințele de Partid îi atrăseseră atenția că nu eram un comerciant oarecare, lacom, rapace, lipsit de scrupule. Mă admira, deși se temea de mine, căci ajunsese la concluzia că mă conduceau în viață alte criterii decât cele oficiale de care el se simțea profund atașat. Doamna directoare Negrușoiu, deși soție de colonel de Miliție, mă înțelegea mai bine. Avea încredere

mai mare în mine, bineînțeles atâta câtă putea avea, dată fiind poziția sa. Eu însă pe amândoi îi respectam, mai ales că nici unul nu lua șpagă.

Când mă întorc de la conducerea întreprinderii, mă întâmpină nea Mitică aprozaristul, care îmi spune: „Nea Gigi, te căută unu', Florin Piersic. Îmi zise că e prietenul dumitale și mă întrebă de dumneata, dacă ai pățit ceva. Îi spusei că ai scăpat și se bucură foarte mult." Gestul marelui actor m-a impresionat foarte mult; după cutremur, nu ne-am mai întâlnit niciodată.

Către sfârșitul zilei de 5 martie, când se face bilanțul în urma inventarului, se constată că Hristo Botev 10, singurul magazin din țară distrus în întregime la cutremur, avea 90% soldul de marfă prezent, ceea ce constituia un fenomen, pentru că media pe țară era de 20–30% recuperare. Asta s-a datorat faptului că am urmat vechea zicală cum că nu-i bine niciodată să ții toate ouăle în același coș; dar, dacă s-ar fi întâmplat să se prăbușească locația din Cernica 10, soarta mea ar fi fost cu totul alta. De aceea, mult timp după cutremur, am tot trecut pe acolo, ca să nu uit niciodată ce înseamnă „forța destinului".

Recent, am aflat că fostul meu depozit din strada Cernica avea o istorie veche și că zeul Bacchus veghea, poate, intens asupra ei. Înainte de a deveni depozitul meu de băuturi fine, fusese o renumită cârciumă din mahalaua Negustorilor, construită, ca și Biserica Negustorilor, chiar de către Aga Capitalei, din banii lui.

După '89, locația a intrat în atenția lucrătorilor din Serviciile Speciale ale României, care au achiziționat-o în nume propriu, construindu-și un bloc de toată frumusețea, unde și-au amenajat birourile unor firme de succes, și chiar propriul lor domiciliu. Aici locuiește azi doamna Camelia Voiculescu, într-un apartament cu scară interioară, amenajat pe două niveluri, împreună cu întreaga sa familie. De aici, dânsa își conduce vastul imperiu mediatic, în dangătul clopotelor bisericii ridicate special pentru breasla negustorilor.

Autoritățile de Partid și de Stat au adresat toate felicitările conducerii înțelepte a Alimentarei Sectorului 2, însoțindu-le chiar și cu prime pentru marele profesionalism. Primarul

Sectorului 2, Marin Enache (mai precis tovarășul prim-secretar PCR și președinte al Consiliului Popular al Sectorului 2), a primit calde felicitări din partea Secretarului General al Partidului, Nicolae Ceaușescu, fiind numit imediat, pentru merite deosebite, membru supleant în Comitetul Politic Executiv al PCR.

După cutremur, s-a constituit imediat un Comandament pe Capitală condus de Ion Teleagă sau Ion Balcon, pe numele lui real Ion Dincă (fost general-colonel de Securitate), primarul general al Capitalei. În această calitate, se remarcase prin faptul că interzisese cetățenilor Capitalei să-și închidă balcoanele apartamentelor la bloc, sub amenințarea cu aspre sancțiuni, chiar penale, în cazul celor care nu se supuneau. Majoritatea bucureștenilor s-au supus, dar și el a intrat în istorie cu aceste porecle. Băncarii din România nu l-au cruțat, mult timp circulând tot felul de bancuri și glume pe seama lui. Primarul l-a desemnat pe generalul de Miliție Zavera drept reprezentant al său, care să conducă întreaga activitate. Ultimul a instituit, pe lângă Comandamentul pe Capitală, câte un comandament pe fiecare Sector, condus de viceprimarii de Sector. Aceștia, cu ajutor din partea Armatei și a Ministerului de Interne, s-au prezentat la obiective. Era nevoie și de niște acari Păun, care să răspundă, eventual penal, de neregulile ivite pe parcursul operațiunii. Trebuia numit câte un gestionar pentru fiecare depozit ce se constituia din bunurile recuperate de la clădirile distruse și cum noi, eu și Mariana, rămăseserăm fără „obiectul muncii", am fost propuși imediat de directorul Popescu.

În Sectorul 2 al Capitalei, în centru, se prăbușiseră două blocuri, Hristo Botev 10 și Moșilor 135, corpul B. Locatarii din corpul A prezenți în bloc în momentul cutremurului au informat atunci că cele două corpuri s-au ciocnit unul de celălalt, așa că e posibil ca structura blocului rămas în picioare să fi fost afectată. Mulți dintre ei au părăsit blocul, în locul lor venind persoane care nu știau ce se întâmplase. Eu primesc Hristo Botev 10, iar Mariana Moșilor 135, corp B. Imediat după inventar, particip la identificarea victimelor. Rând pe rând, trec prin fața mea directorul Fabricii de Zaharoase București, Dumitrescu, fosta șefă a unității Loto de la parterul blocului, doamna

Nicolau, fiica administratorului blocului, Moldoveanu, intactă: în momentul cutremurului se afla în lift cu logodnicul ei, un student grec, mort și el; se prăbușiseră în puțul liftului, la subsol. La un moment dat, de sub lespezi, practic fosta cupolă a blocului, s-a observat că cineva azvârlea cu pietricele în soldații care scormoneau printre dărâmături. A fost adusă imediat o macara mobilă și s-a degajat cu grijă cupola. Era fostul maior de Securitate, administratorul blocului, Moldoveanu. Dumnezeu îl salvase. Îi lipsea mâna dreaptă, probabil cea cu care torturase deținuții politici în lagărul de exterminare comunist al cărui comandant fusese. Îi murise întreaga familie. A fost singurul locatar aflat în bloc care a supraviețuit cutremurului.

Unele persoane, cu toate eforturile depuse, n-au mai putut fi identificate. În momentul cutremurului, întreaga familie de deasupra magazinului, de la etajul I, familia Brumă, a reușit să iasă din bloc, dar doamna Brumă a strigat „Să luăm bijuteriile!" și, împreună cu soțul ei, s-a întors în bloc, fiica lor rămânând afară, pe trotuarul din fața blocului Hristo Botev 8, salvându-se. Soții Brumă n-au mai fost identificați niciodată. Soții Gheorghe și Maria Florescu, de la ultimul etaj, au avut aceeași soartă. Mai târziu, când au început să apară anunțurile cu victimele cutremurului, am primit enorm de multe telefoane de la cunoscuți care au crezut, lucru ușor de înțeles, că e vorba despre noi.

Deasupra tuturor dărâmăturilor tronează o pungă cu gheare de cioară, chiar de la mine din magazin. Fusese uitată de un fost șef de secție de la Depozitul Panduri, Radu Alecu, care-mi făcuse în seara cu pricina o „vizită de lucru" (îmi aducea periodic probe din cafeaua de la depozit). Acele gheare trebuiau prezentate la Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi, pentru a dovedi că-i un bun vânător, mare stârpitor de dăunători, el având, alături de alți mari oameni ai Agenției de Import, acest hobby. Apar de sub dărâmături, rând pe rând, diverse lucruri, valori, bani, cecuri, bijuterii, fotografii, unele extrem de compromițătoare. Aproape toate sunt strânse de oamenii vicepreședintelui Consiliului Popular, tovarășul Furir. La un moment dat, acesta mă cheamă și-mi arată niște poze nud: erau ale

doamnei M., o femeie superbă din bloc, se pare lucrătoare în Ministerul de Externe, în diferite ipostaze erotice cu diverși bărbați. Prim-vicepreședintele Furir mă întreabă: „Florescule, o cunoști pe asta?" „Da." „Cine este?" „Doamna M.", îi răspund. „Dar pe ăștia îi știi?" (și-mi arată bărbații din poze). „Nu. Nu i-am văzut în viața mea", vine răspunsul meu prompt, deși majoritatea îmi erau clienți, prin Relu Pârvu, bunul meu vecin și prieten, și știam precis ce hram poartă. Cine-i orb, surd și tace o sută de ani va trăi în pace! Ce puteam zice?! Era treaba „extratereștrilor" din România. Ei trebuiau să și-o rezolve, dacă într-adevăr era cazul.

Însă cea mai mare surpriză e altă poză nud: a doamnei P., o bătrânică tot de la ultimul etaj. Poza era făcută cu cel puțin 30 de ani în urmă, căci doamna P. avea acum în jur de 80 de ani. Să fi fost vreo legătură între cele două femei, în afară de faptul că trăiau în blocul Securității? Doamna P. era văduva unui fost colonel de Securitate, cu copii în aparatul de Securitate, iar doamna M. era căsătorită; soțul său, un domn bine, distins, elegant, sobru, ocupa o funcție deosebită în Stat. Muriseră amândoi. Blocul se prăbușise de la parter în sus. Planșeul dintre parter și subsol nu cedase, de aceea boxele mele, cu produse aflate în gestiune, au putut fi golite, iar produsele recuperate. N-am recuperat nimic din boxa 16, dat fiind că n-aș fi putut justifica nici unul dintre produsele respective, nici măcar în nume propriu, căci asta ar fi dus la arestarea mea imediată. Posesoarea boxei decedând la cutremur, totul a fost recuperat de alții, nu știu dacă le-au păstrat ei sau le-au predat. În bloc s-au găsit și arme (se vorbea că s-a găsit chiar și o mitralieră, dar eu n-am văzut-o). Printre lucrurile recuperate, au fost și operele complete, lucrate în piele, ale marilor clasici comuniști, Marx, Engels, Lenin și Stalin. Zeci de volume ale Marelui Învățător al Popoarelor, Generalissimul Iosif Vissarionovici Stalin, neatinse vreodată de o mână de om; cu foile încă netăiate.

Cel mai important lucru era că familia mea și cu mine scăpaserăm cu viață. De data asta, Dumnezeu fusese alături de mine... dar ce zic eu?! Dumnezeu este întotdeauna alături de oameni, noi suntem cei care ne îndepărtăm adeseori de el.

Mă uitam la maldărul de moloz și dărâmături și mă întrebam: cum de am scăpat? Avusese loc o minune. Muriseră toți cei care se mutaseră în apartamentele pe care le dorisem pentru mine și familia mea (bineînțeles, nu toate apartamentele, doar unul). Dumnezeu să-i odihnească în pace, mai ales că mulți n-au fost niciodată identificați. 16 locatari nu fuseseră în bloc în momentul declanșării cutremurului și acestora urma să li se restituie ce se mai putea restitui. Când a dat ochii cu mine, domnișoara Brumă a izbucnit: „Mi-au murit părinții în loc să moară nenorocitul ăsta!" N-am zis nimic, am pus-o pe seama nenorocirii care o lovise.

Tot ce s-a găsit a fost dus în sala de festivități a fostului Liceu George Coșbuc de pe Calea Moșilor. Inițial s-a dorit inventarierea bunurilor, dar s-a constatat cu stupoare că anumite lucruri dispăreau, deși erau sub paza Ministerului de Interne. De aceea Comisia a hotărât ca obiectele să fie inventariate prin recuperare, adică prin returnare. Returnarea s-a hotărât să se facă prin recunoașterea bunurilor de către cei care locuiseră în clădirile prăbușite; se conta mult pe buna-credință a acestor oameni. Mai greu era cu rudele decedaților, care locuiau în altă parte, dar revendicau bunurile acestora. Banii, cecurile, bijuteriile fuseseră luate toate de organele abilitate ale Statului. De asemenea, fuseseră luate tablouri, colecții filatelice și diverse documente, în special cele de proprietate asupra unor bunuri mobile și imobile. Multe cecuri scrise cu cerneală se șterseseră, devenind ilizibile; rezistaseră foarte bine cele scrise cu pix cu pastă. Bijuteriile au fost returnate numai celor care puteau face dovada că le-au avut cu acte în regulă, deși în majoritatea cazurilor actele se aflau în posesia organelor Statului; deci slabă nădejde ca aceste bunuri să mai fie recuperate vreodată. Bineînțeles că, deși se stabilise o zi de începere a operațiunii valabilă pentru toți, acest lucru nu s-a întâmplat. Cu o zi înainte au venit „șmecherii', adică persoanele cu „relații", și și-au „recuperat" lucrurile într-o veselie.

La începutul verii, directorul Popescu trebuia să inaugureze în Pantelimon uriașul magazin de la Blocul 51, cel mai mare din Sector și la vremea aceea cel mai mare din țară. Avea nevoie

de doi șefi de Complex, cu experiență. Unul fusese ales în persoana tovarășului Ion Gheorghe, președintele sindicatului pe întreprindere. Tovarășul Ion Gheorghe, venit din rândurile clasei muncitoare, își dorea să ajungă la un moment dat „Comandant suprem", adică să fie mai întâi secretar de Partid și apoi să urce tot mai sus, cât mai aproape de tovarășul Ion Iliescu, cu care se asemăna foarte mult. Asemănarea era izbitoare: atât la fizic, cât și la caracter. Era deja membru COM.

În COM (Comitetul Oamenilor Muncii), în realitate consiliul de conducere al întreprinderii, figurau șefii tuturor serviciilor. Eu aveam aici un prieten, pe George Pieleanu, șeful serviciului Financiar, un economist de excepție, poate cel mai inteligent om din întreprindere. Era preferatul meu, mai ales că mă informa la fix asupra mișcărilor celor din COM și despre tot ce se discuta pe seama mea printre onorații mei colegi.

Deși propunerea pentru cea de-a doua candidatură venea din partea tovarășului Vasile, șeful serviciului Planificare, ea era bine gândită. Prieten cu Gheorghe, dar și cu mine, ba chiar cu toată lumea care-l cinstea, tovarășul Vasile avea în vedere un lucru: Complexul necesita multă experiență, putere de muncă și pricepere. Se pare că eu îndeplineam aceste condiții și atunci toată lumea, inclusiv directorul Popescu, a votat pentru mine. Eram cu doi ani mai tânăr ca Gheorghe, eram membru de Partid, nu avusesem niciodată neplăceri cu organele de supraveghere și control, nu avusesem niciodată lipsuri în gestiune. Gheorghe avusese, tocmai în acel moment, o mare lipsă în gestiune, așa că eu veneam cu o notă mai mare în această privință. Tovarășul Gheorghe era un om ocupat (ședințe de Partid, cu șprițurile de rigoare, ședințe de sindicat, ședințe COM, o soție dornică să-și trăiască „intens" viața, un copil mic de crescut) și pe deasupra îi scânteiau uneori ochii când privea fetele din subordine. Trebuia să aibă un coleg bun de muncă, cu experiență, cunoscut ca bun familist și antialcoolic, care să tragă la jug.

Și astfel, pe 4 iunie 1977, se inaugurează marele Complex „Blocul 51", la intersecția Șoselei Pantelimon cu strada Soculu, lângă restaurantul Amfora și magazinul Arta Modei. Am

fost primul și deocamdată singurul numit, pentru că Gheorghe încă nu reușise să-și lichideze gestiunea de la vechiul loc de muncă, Piața Pantelimon. La deschidere participau primarul general al Capitalei Ion Dincă, viceprimarul Capitalei Radu Abagiu, fost ministru-adjunct al Ministerului Comerțului Interior, ministrul Comerțului Interior János Fazekas, membru al Comitetul Politic Executiv al PCR, și numeroși activiști de Partid și de Stat. Se aștepta vizita șefului Statului, întrucât acesta, ales deputat de clasa muncitoare din cartierul 23 August și întreaga zonă industrială din Sectorul 2 al Capitalei, căuta să demonstreze că-i pasă de popor; de aceea și deschisese acest mare magazin în cartierul Pantelimon.

Magazinul era extrem de bine utilat, cu camere frigorifice performante, cu spații de vânzare de 5000 de metri pătrați, dispuse pe două nivele, parter și etaj, cu spații de depozitare generoase, cu personal drăguț și numeros (peste 150 de persoane); avea 7 raioane, 14 gestionari, un bar dotat cu aparatură de ultimă generație, 132 de vânzători, 10 muncitori manipulanți de mărfuri, 7 femei de serviciu. Uniformele speciale, de comandă, unice în țară, croite și executate printr-o celebră casă de mode pentru fiecare lucrător în parte, de la șeful de Complex până la ultima femeie de serviciu, îi dădeau o notă aparte. Toți șefii de raion aveau propriul lor birou. Noi, șefii de Complex, aveam un birou imens cu fotolii și sală de consiliu.

Deasupra biroului meu, Gheorghe, deși nu era încă numit oficial, pusese un tablou uriaș cu Marele Geniu din Carpați, flancat de două steaguri, în stânga cel roșu al PCR și în dreapta steagul tricolor cu stema RSR.

Complexul era sprijinit din punct de vedere comercial de economistul Dumitru Fluieraru, o tânără speranță a comerțului bucureștean. De asemenea, exista o echipă de merceologi. Chiar din prima zi, Radu Abagiu m-a întrebat ce-mi lipsește. I-am răspuns simplu și deschis: „Fondul de marfă, domnule primar!" „Cum adică?!" „Păi la așa o «hurdubaie», îmi trebuie marfă cât pentru întreg Comalimentul la un loc." „Ne cunoaștem?" „Sigur, de la Agenția de Import." „La Ranga?" „Exact." „Ce marfă ai nevoie?" Îi dau o listă de i s-a zbârlit părul în cap.

În maximum două ore, toată marfa a sosit la magazin; dar așa a fost atunci, la deschidere, pentru că apoi... adio și n-am cuvinte.

Am acceptat acest post în urma unui șantaj al directorului Popescu. Eu doream să-mi reorganizez activitatea din centru. Pierdusem la cutremur toate utilajele, extrem de valoroase, și trebuia cumva să reîncep treaba mea de cafegiu. Hotărâsem cu Mariana ca Mariana Matei, cea mai bună dintre vânzătoarele noastre, să-i devină colegă. Era calmă, deșteaptă și cu mult bun-simț. Lucram de fapt pe trei fronturi (încă nu se terminase cu gestiunea de la cutremur). Alergam din Pantelimon în centru și înapoi; directorul, dacă nu mă găsea în Pantelimon, mă găsea în Sfinților 6, unde, în locul magazinului de recuperare ambalaj sticlos, organizam un nou magazin pentru desfacerea cafelei. Eram totuși în Complex cel puțin 10 ore, dar cu intermitențe; fiind singur la început, trebuia să fiu prezent la deschidere și la închidere. În COM se discuta, se analiza și se trăgea concluzia: pe Florescu nu-l interesează decât afacerile lui, magazinul din Sfinților este prioritatea lui. E lacom după bani! Nu se mai satură? „Lăsați, tovarășe director, că mă ocup eu de el", zicea Gheorghe în COM. George Pieleanu mă ținea la curent.

În iulie, dau drumul magazinului din Sfinților 6. Procur o mașină de prăjit cafea performantă de la un armean retras din activitate, plătind un preț domnesc. Găsesc o mașină de măcinat cafea Sukesian și o instalez. Magazinul nu avea încălzire, așa că am instalat o mașină care funcționa cu petrol lampant (toate s-au făcut pe cheltuiala mea, inclusiv cumpărarea petrolului lampant și încărcarea buteliilor de aragaz necesare pentru mașina de prăjit cafea, pe toată perioada cât a funcționat acel magazin). Cele două colege își încep activitatea. Mă ocup concomitent de aprovizionarea ambelor magazine, dar uneori trebuia să se descurce fiecare.

În toamnă vine și Gheorghe cu oamenii lui, aduși de la fostul loc de muncă. Îi adusesem și eu pe ai mei, din Hristo Botev. Deși eu fusesem primul, totuși Gheorghe, datorită poziției sale în COM, a reușit să-și pună oamenii în posturi-cheie înaintea mea. Două fete complet neinstruite erau șefele raionului Cafea-dulciuri; ascultau de Gheorghe, deși el încă nici nu venise,

dar ca șef eu răspundeam de ele. Fetele mele erau la bar și la Articole de menaj. Ceilalți șefi de raion priveau atent ce se întâmplă și, văzând că Gheorghe și eu eram complet diferiți, încercau să profite. Cei mai importanți șefi de raion erau cei de la Autoservire, care aveau practic în subordine două raioane, la parter Autoservirea (3000 metri pătrați) și la etaj Mezeluri, Brânzeturi, Gospodina (1000 metri pătrați). Nici un alt șef de magazin din București nu avea o gestiune ca a lor. Erau și ei conștienți de asta; aveau „pâinea și cuțitul". Erau oameni cu experiență, mult mai în vârstă ca noi doi, șefii lor, un bărbat și o femeie care fuseseră mai înainte șefi de unități importante. Erau sprijiniți de toată lumea și aveau venituri mari, întrucât la început am obținut produse cu desfacere deosebită. Mi-am impus să stau deoparte, să tatonez întâi. Mi se întindeau curse în permanență, dar eram imun. N-am acceptat să primesc „dreptul" de șef de Complex, o cutumă a comerțului; era ceva nou pentru mine și aveam informații că nu sunt oameni de încredere. Dar, pentru că răspundeam de ei, am ținut încă de la început să mă impun. Mai grav era cu economistul Fluieraru, care colabora doar cu ei, cei cu „mălaiul", junele nostru fiind foarte sensibil la acest aspect. Eram plătit doar pentru 8 ore, nu avea nici un rost să stau 16, deși ni se spunea mereu, în glumă, că Patria ne va fi recunoscătoare.

În primele săptămâni, diferiți activiști de Partid veneau, chipurile, în control, să verifice dacă totul e în regulă, pentru că urma să sosească tovarășul Ceaușescu în vizită. Treceau pe la bar, consumau diverse produse și-i spuneau vânzătoarei că au vorbit cu mine. Aceasta îmi comunica, iar eu plăteam. Gestiunea era gestiune. Mai precis, „aduceam de acasă", deoarece cheltuielile depășeau cu mult veniturile. Când acești activiști, în lipsa mea, mergeau la Georgescu, șeful de la Autoservire, el îi servea cu de toate, adeseori pe gratis, luând din gestiune (avea de unde).

După inaugurare, pe când eram singurul șef, în lipsa mea, la raionul cu Articole de menaj a intrat o scânteie de sudură venită de sus, de la un balcon al blocului. În încăperea respectivă era depozitat talaș de la ambalajul articolelor din acel raion,

gestionat de una dintre fostele mele vânzătoare din Hristo Botev. De la scânteia aceea s-a aprins instantaneu tot talașul, declașându-se un incendiu pe care personalul n-a putut să-l stingă, așa că au apelat la pompieri. La Complex a venit imediat un echipaj de pompieri condus de căpitanul Stoicheci. Au reușit să stingă incendiul, dar pagubele au fost serioase. Eu nu aveam gestiune, mi se spusese că răspunderea mea e doar morală, nu și materială, dar căpitanul Corneliu Stoicheci trebuia să-și încheie procesul-verbal și eu, ca șef, eram dator să colaborez cu el. Pagubele se cifrau la o sumă echivalentă cu salariul meu pe un an. Împreună cu directorul Popescu am stabilit ce să scriem în procesul-verbal. Eram toți trei olteni. La o cafea Avedis, gorjanul Corneliu Stoicheci îl întreabă pe gorjanul Popescu: „Ce facem, domnule director, cu olteanul nostru? Ce pagube aveți, ce scriu în procesul-verbal?" „N-avem nici o pagubă, scrieți așa!" Atunci mi-am dat seama că directorul ținea totuși la mine. Toate articolele de menaj afectate au fost în mare parte distribuite pe rețeaua de magazine ale întreprinderii, pierderile fiind suportate de mai mulți șefi de magazine, desemnați de director. Nimeni n-a crâcnit, deși ulterior unii murmurau printre dinți. Pe directorul Popescu nu-l avea nimeni la mână cu nimic, nu putea fi șantajat de nimeni. Era cinstea întruchipată, așa că ordinul său a fost executat întocmai și la timp. La un pahar de băutură, aveam să aflu și sursa incendiului: niște scântei de la o sudură pentru închiderea unui balcon al unui înalt reprezentant al Securității Statului!

În aceeași perioadă, activitatea e în toi și în Sfinților 6. Alături, în Sfinților 4, în locul vinăriei lui nea Mihai Ghinea (acesta se pensionase și spațiul îl preluasem tot eu), organizez operațiunea de prăjire a cafelei. Efectul asupra onoratei clientele este extraordinar. Toată lumea privește, admiră și cumpără cafeaua Avedis. Între timp, îmi refac stocurile cu cele mai renumite soiuri de cafea din lumea întreagă, aflate în Depozitul Panduri numai pentru sarcini și nevoi speciale (gospodăriile de Partid, Securitate, magazinele cu circuit închis ale Corpului Diplomatic). Tot în Sfinților 4 prăjesc cafea și pentru marele Complex din Pantelimon, și astfel clasa muncitoare din circumscripția electorală a lui „nea Nicu" face cunoștință cu renumita

cafea Avedis. Personalul lasă de dorit la raionul Cafea, pentru că, fiind fetele lui Gheorghe, nu pot „intra în ele". Erau 132 de fete, din toată țara, una mai grozavă decât cealaltă.

Având liber duminicile, încep să petrec ceva mai mult timp cu familia. Prin intervenția unui oficial din Ministerul Comerțului Interior, reușesc să obțin aprobare pentru achiziționarea unui autoturism de teren Aro 244 și vând vechea mea mașină Fiat 124. Primesc și o scrisoare adresată direct inginerului-șef Niculescu de la Uzina Aro din Câmpulung și așa capăt o mașină prevăzută pentru export. Pentru a cumpăra Aro-ul, desființez 10 cecuri cu dobândă și câștiguri în autoturisme, la care adaug un împrumut dublu la CAR-ul întreprinderii, al meu și al Marianei. Păstrez totuși 4 cecuri a câte 5000 de lei, să fie acolo. Cu această mașină încep să fac transporturi „speciale", fără intermediari, fără martori, fără riscuri suplimentare, ca până atunci.

În această perioadă, în București făcea ravagii un criminal în serie, Ion Râmaru. Deși la început au tăcut, la un moment dat organele Ministerului de Interne s-au simțit obligate să atenționeze conducerile întreprinderilor comerciale să-și prelucreze asupra pericolului personalul din subordine, în special cel care transporta încasările zilnice, unele extrem de substanțiale. Am asigurat imediat cu mașina mea transportul banilor atât de la Complex, cât și de la Sfinților. Bineînțeles pe banii mei, întrucât Statul comunist era sărac, nu-și putea permite, deși își permitea să pună în pericol viața lucrătorilor din comerț, în special a casierelor (activitatea de casierie era aproape în exclusivitate exercitată de femei), obligate adesea să străbată pe întuneric distanțe mari până la casieriile centrale.

În cele din urmă, criminalul a fost prins și condamnat la moarte pentru mai multe crime sadice. Desigur că Ministerul de Interne a rezolvat astfel și o serie de cazuri de crime cu autori necunoscuți, cazuri ce constituiau o adevărată piatră de moară de gâtul așa-zișilor profesioniști din cadrul Cercetărilor Judiciare și Penale. Cu alte cuvinte, e posibil ca multe crime atribuite lui Râmaru să nu fi fost comise de el. Dar cui îi păsa? Lumea a răsuflat ușurată...

După cutremur, politica Partidului și Statului privind aprovizionarea populației s-a schimbat radical. Brusc, s-a renunțat la comenzile directe către furnizori și s-a trecut la un nou sistem, cel al repartizării produselor alimentare. Fiecare magazin primea marfă după principiul „două paie la trei măgari".

Privilegiate erau unitățile care serveau nomenclatura, magazinele Corpului Diplomatic și Casele de comenzi. Apar vestitele magazine DIA, aparținând Direcției Industriei Alimentare din cadrul Ministerului Industriei Alimentare. Cozile aici sunt imense.

Aceste magazine capătă cantități însemnate de carne și produse din carne, mezeluri de calitate (în comparație cu ce era distribuit în restul comerțului), brânzeturi aproape în exclusivitate. Dispar de pe piață salamul de Sibiu, șunca de Praga, cașcavalul (în special cel de oaie), brânza telemea, cu precădere cea consacrată (de Sibiu și de Brăila).

În mod surprinzător, devin cunoscute mai multe stâne din jurul Bucureștilor ale unor celebri oieri macedoneni: Anastasie, alias Tase Becali, Gheorghe Marzavan și alții. Aceștia se descurcau fiecare în felul său, după principiul: „descurcă-te cum poți, că așa facem cu toți". În realitate, erau tolerați, dat fiind că pământurile pentru pășunatul imenselor lor turme de oi nu erau ale lor, ci ale CAP-urilor și IAS-urilor din zonele respective. La stânele lor venea numai lume subțire: înalți reprezentanți ai Partidului și Statului, oameni din Securitate, Miliție, Armată, presă. Aici, fericiții membri ai acestei ramuri mai aparte a neamului românesc consumau deliciosul iaurt din

lapte de oaie „ca la mama acasă", așa că ei i-au susținut din răsputeri pe producătorii acelor bunătăți și i-au protejat împotriva tuturor vicisitudinilor.

Vestitul caș proaspăt de oaie al lui Tase Becali îi cucerise deja pe toți cei care aveau un cuvânt de spus în privința dreptului acestuia de a-și pășuna bogata turmă de mioare. O categorie aparte de clienți ai oierilor era formată de comunitatea arabă din București, tot mai numeroasă și cu nevoi ce trebuiau satisfăcute în interesul nostru național, căci membrii ei, datorită fluviului de petrodolari adus de creșterea spectaculoasă a prețului petrolului, aveau un cuvânt tot mai important pe plan mondial, atât în economie, cât și în politică. Mulți arabi, veniți în România doar ca simpli studenți, se apucaseră de treburi serioase, colaborând cu toți cei care doreau acest lucru, atât în numele Statului comunist, cât și al lor propriu. Mulți arabi și-au întemeiat familii căsătorindu-se cu românce. Toți consumau în general carne de oaie, așa că machedonii noștri au acționat în consecință, străbătând toată țara pentru a achiziționa berbecuți a căror plată se făcea adeseori direct în valută. În comuna Pipera deja începuse să circule o vorbă: „Tase și ai lui e mândria neamului."

Istoria neamului Becali se pierde în negura timpului, iar de această problemă se ocupă deja oameni de înaltă probitate științifică și intelectuală, națională și internațională. Originile, după cum se știe, se află în Munții Pindului din Grecia, dar o ramură a acestui puternic neam a ajuns în Albania, lângă Tirana. Aici a văzut lumina zilei în zodia Taurului, mai precis pe 5 mai 1900, marea doamnă a întregului neam Becali de România, Proventa Sofia, alias mama Fanica, și tot aici l-a cunoscut ea pe marele Gheorghe Becali, cel mai voinic, mai frumos, mai deștept și mai avut din acest neam al românilor de la sud de Dunăre. Tânărul Gheorghe Becali, impresionat de un abecedar trimis de Regele Ferdinand I Întregitorul tuturor românilor de la sud de Dunăre, abecedar ce avea pe copertă un copil de cioban român numit Gogu înconjurat de patru gâște, a citit mesajul sângelui românesc în cuvintele care explicau scena: „Gogu are patru gâște" – și, din acel moment, a hotărât că locul

lui nu poate fi decât alături de frații săi de sânge românesc și totodată creștin-ortodox. Și i-a pus cartea în față fiului său Tase, născut în 1920, când acesta a trebuit să învețe primele buchii. În anul 1928, Gheorghe Becali și ai săi trec Dunărea și vin la sânul Mamei România cu capul sus, atenți la apa învolburată peste care treceau și înarmați cu învățături străvechi din bătrâni, ce glăsuiau cam așa: „Te înecі nu pentru că ai căzut în apă, ci pentru că ai rămas sub apă!" Primul popas îl fac în Cadrilater, în Durostor, comuna Frășari, lângă Silistra. Aici își cumpără pământuri, își construiesc gospodării trainice, bazate pe cultivarea pământului și creșterea intensivă a animalelor, în special a oilor. În 1940, prin cedarea Cadrilaterului către Bulgaria, familia ajunge la Călărași, în comuna Ialomița, iar de aici, la scurt timp, se deplasază în Mehedinți și apoi merge mai departe în Banatul cel bogat, unde într-adevăr era nevoie de români de viță veche, de sorginte bizantină. Comuniștii însă, drept represalii pentru că mulți români macedoneni îmbrățișaseră ideile naționaliste ale Gărzii de Fier, încep în 1951 deportarea lor din Banat spre interiorul țării; și astfel familia Becali ajunge în comuna Frumușița, aflată pe drumul dintre Galați și Bârlad. De aici, mulți macedoneni, printre care și familia Becali, se mută lângă București, majoritatea în comuna Pipera, în perioada 1956–1958, dar unii continuă să sosească aici până în 1964–1965. Și viața ciobanilor macedoneni începe să înflorească. Intraseră în comună cu câte un singur cal la oiște, însă Dumnezeu și-a arătat fața către ei, căci erau oameni credincioși și foarte buni gospodari. Și au știut să profite din plin de oportunitățile ivite. Produsele lor au cucerit imediat piața Capitalei, deoarece erau de calitate, iar ei erau foarte buni comercianți.

Curând, devin cetățeni de onoare ai comunei Pipera și obțin ca strada principală de aici să se numească Frășari, adică să poarte numele primei comune din România care le oferise adăpost în 1928, când deciseseră să locuiască împreună cu frații lor de sânge și credință. Cu tact, pricepere și perseverență, Tase Becali agonisește o avere impresionantă, visând la ziua în care, în Pipera, nu se va mai pomeni de boierul Bibescu, cel care avusese cândva în proprietate domeniul Mogoșoaia, transformat

de comuniști în IAS Mogoșoaia și unde se afla vestita Fermă Roșie (care, dac-ar fi fost a lui, i-ar fi adus numele de „boierul Becali"). Deocamdată însă, aspirantul la titlul de mare boier alerga în permanență ca să strângă ban pe ban, purtându-și haina, în mod demonstrativ, cu mâneca dreaptă fluturând în vânt și ținându-și mâna pe lângă corp, căci inima dădea deja semne de oboseală. Se glumea pe seama lui că nu vrea „s-o bage pe mânecă" niciodată, o grijă pe care i-a transmis-o și unicului său băiat, botezat după numele tatălui său, Gheorghe alias Gigi, căruia i-a spus că, dacă nu poate să poarte hainele astfel, măcar să le aibă din stofă englezească și făcute la croitori de renume mondial. Cele două femei ale familiei, mama Fanica și nora Alexandra (Lexia), se zbăteau ca toate preparatele să fie de cea mai bună calitate; iaurtul lor era fără egal și tot mai mulți oameni importanți din societatea comunistă veneau la sediul gospodăriei familiei Becali, unde prețurile erau negociabile. Tase Becali știa că venise vremea lui.

Se spune că, la un moment dat, Nicolae Ceaușescu a dat ordin ca toate turmele ciobanilor din jurul Capitalei să fie desființate, iar animalele să fie trimise la munte. Tase Becali a dus imediat oile într-o pădure din apropiere și a apelat la fotbalistul machedon de talie internațională Gică Hagi, care la rândul său a apelat la Nicu Ceaușescu. Și astfel Tase Becali și-a adus rapid animalele acasă, devenind în scurt timp singura sursă de iaurt „ca la mama acasă" din lapte de oaie, precum și de caș dulce și sărat pentru structurile de Partid și de Stat. Până la urmă, Tase Becali a reușit să strângă suma de 150 000 $, pe care i-a lăsat-o cu limbă de moarte fiului său, care trebuia să aibă grijă s-o înmulțească, spre neîncrederea multora din neam, convinși că tinerelul Gigi numai grija asta n-o avea. Toți s-au înșelat însă, iar astăzi George sau Gigi Becali este pe primele locuri între miliardarii în euro ai României.

Dar, la sfârșitul anilor '70, Gigi Becali era un nume complet necunoscut. În acei ani, viața începuse deja să fie tot mai grea pentru populația țării. În piețe se instituie „prețul maximal", deși se știa că o economie merge bine doar atunci când Statul se implică mai puțin, așa că în scurt timp dispar legumele și

fructele de calitate. Marele Cârmaci conduce însă cu mână de fier. Se caută vinovați. Prin televiziune și ziare se lansează o campanie împotriva „hrăpăreților", a celor care cumpărau în exces produse alimentare (unii pentru a face speculă, dar mulți de teamă că n-o să mai aibă ce mânca). Comerțul primește întăriri – cohorte de inspectori de toate felurile, o mulțime de așa-ziși reprezentanți ai clasei muncitoare, organizați în „Controlul obștesc", o miliție centrală și locală –, dar marfa devine din ce în ce mai puțină. Între noi, comercianții, începe „micul troc". Îi cunosc pe șefii de la magazinul Beldiman, Florian și Ilie, și obțin de la ei tot ce am nevoie pentru mine și familia mea, dat fiind că la „cel mai mare Complex comercial din Europa de Est" bate vântul prin rafturi și galantare. Primesc mărfuri „la ordin", pentru a umple rafturile, precum borcane cu salată de varză albă și roșie, sfeclă roșie, tocană de legume, vinete în bulion, spanac. Prezumtiva vizită a șefului Statului se amână sine die.

Apar cozi imense la Comaliment. Presa internațională se sesizează și scrie articole „defăimătoare" la adresa politicii „înțelepte" a PCR față de populație. Se interzice imediat vânzarea produselor deficitare în centrul orașului. Ca urmare, marile magazine din centru capătă aspectul celor de la periferie, din așa-numitele cartiere muncitorești. Ceaușescu face alergie la vederea cozilor din fața magazinelor. Se dă dispoziție ca vânzarea produselor deficitare (mai toate) să se facă în spate, ferită de ochii Conducerii de Partid și de Stat, dar și ai presei străine. Apar, pe lângă cafea, și alte produse (mezeluri, dulciuri) cu înlocuitori.

Tot atunci, regimul trece la demolări masive în Capitală. Dispar cartiere întregi, biserici. E nevoie de bani, cât mai mulți bani. Faimoasa Lege 18 intră în forță, pândindu-i pe toți. Se trece la supravegherea atentă a tuturor celor care lucrează cu valori, în special a comercianților. Toți trebuie să justifice „la bănuț" fiecare achiziție. Poporul înainte de toate. Sunt ocoliți totuși cei din rețeaua de informatori sau colaboratori ai Securității. Nici o arestare nu se face fără avizul Securității, care își protejează oamenii.

Ceaușescu lansează lozinca „Îmbogățiți-vă, tovarăși, dar prin muncă", iar vigilența organelor de supraveghere și control devine maximă. Apare vestitul Decret 400 privind interzicerea consumului de băuturi alcoolice la locul de muncă. Acesta lovește direct în clasa muncitoare, pentru că foarte mulți vin la slujbă cu băutură sau chiar beți de-a binelea. Dar băuturile sunt cumpărate de la „bestiile" din comerț, așa că se interzice tuturor unităților, atât de alimentație publică, cât și de vânzare cu amănuntul, să vândă produse alcoolice până la orele 10.00. De asemenea, se stabilește ca restaurantele să aibă program până la orele 22.00, fără derogare nici chiar pentru mesele organizate. Apare Decretul 720, care prevede o amendă de 30 000 de lei pentru lucrătorii din comerț prinși că servesc alcool în alte locuri decât cele prevăzute de lege. Cu aceeași amendă se prevede să fie sancționați lucrătorii comerciali găsiți că beau în timpul serviciului sau aflați sub influența alcoolului.

Apar bancuri, bancuri, bancuri... Marii actori sunt în primele rânduri. Clubul din Hristo Botev 10 nu mai este. Florin Piersic, Nichita Stănescu, Marin Preda, Emil Botta, Dan Deșliu, Mihai Beniuc, Marian Hudac, Nicolae Dinică și alții dispar. Revin totuși, de astă dată în Sfinților, mulți dintre foștii mei clienți de suflet, ca Victor Rebengiuc și Mariana Mihuț, deși nu mai pot fi serviți ca altădată. Unii renunță, negăsindu-mă pe mine, care, într-un fel, îi răsfățasem cândva. Vremurile se schimbaseră mult, Mariana și colega ei erau depășite de situație. Puhoiul de lume abătut asupra magazinului din Sfinților 6 a scos tot untul din ele și din restul personalului. Fiind magazin central, dar „la dos", Sfinților 6 îndeplinea toate condițiile momentului. Sfinților 4 era chiar mai grozav, fiind un loc propice pentru prăjirea cafelei. Se prăjea cu ușa deschisă, la vedere. Publicul a apreciat imediat acest lucru. Mulți vedeau pentru prima dată operațiunea în direct. Sfinților 6 mergea, așadar, cu motoarele turate la maximum. În Sfinților 4, proprietate a Casei Juriștilor din România, administrator era colonelul de Securitate în rezervă Petre Constantinescu. M-am împrietenit imediat cu el (șpaga, drăguța de ea...) și am obținut imediat două boxe la subsol, unde depozitam produsele mai deosebite (una dintre ele înlocuind

boxa 16, pierdută la cutremur). Desigur că trebuia să fiu foarte prudent, dar colonelul s-a purtat frumos și n-am avut niciodată probleme.

La Complex bătea vântul. Directorul spumega. Vânzările scăzuseră puternic. COM-ul discuta și întotdeauna eu eram „țapul ispășitor": Florescu nu se ocupă, Florescu a făcut, Florescu a dres. Colegul meu Gheorghe, membru COM, arunca pisica moartă în curtea mea, până când, luându-mi inima în dinți, m-am dus la director, care, bineînțeles, nu știa că George Pieleanu mă informa grupa mare despre cele discutate în COM. I-am explicat că fondul de marfă este mai mult decât deficitar și că, fără sprijinul lui direct, nu se poate face nimic. Chiar am punctat: „Mai sunt mulți directori în rândul furnizorilor noștri care, ca și dumneavoastră, nu iau șpagă și nu pot fi corupți." „Bine, dar Ranga?" „Ranga e la fel ca dumneavoastră", i-am spus, la care, cu un zâmbet larg, mi-a întins mâna și mi-a zis: „Fă și tu ce poți, am încredere în tine și colegul tău. Las-o pe nevastă-ta să se descurce singură și ocupă-te de Complex mai mult. Toată lumea îmi spune că ești tot timpul în Sfinților. Ești cam lacom, toată lumea spune asta!" „Domnule director, cafeaua este viața mea; prin ea am ajuns ceea ce sunt. Toată elita societății îmi este clientă. În fiecare dimineață, ministrul Comerțului Interior savurează împreună cu șefa o cafea Avedis." „Care șefă, Florescule?" „Tovarășa Elena Ceaușescu." „Păi atunci Complexul de ce merge așa de prost, iar în Sfinților realizezi jumate din vânzarea Blocului 51? Nu-i posibil." „Domnule director, ambele magazine sunt ale dumneavoastră, eu sunt doar slugă." „Slugă pe dracu", îmi zice, oftând cu năduf.

În acea perioadă, Agenția de Import construiește și dă în folosință cel mai mare depozit frigorific pentru produse din import. Aici se organizează la început spațiul pentru coacerea bananelor și depozitarea citricelor, dar în special pentru depozitarea și păstrarea produselor congelate (carne, pește) în condiții de maximă siguranță. Virgil Stan, dar și Puzderie se mută la noul depozit. Îi spun lui Virgil să fie atent cu noul său șef. În sezon vin cantități uriașe de mărfuri, iar OCM-iștii sunt la post. Ranga aduce, alături de Puzderie, un fost coleg de la

Securitate, colonelul în rezervă Ioan Sava. Ardelean din Turda, nea Sava era pâinea lui Dumnezeu. Între Virgil și Sava s-a stabilit imediat o legătură trainică. Virgil îl aproviziona cu tot ce dorea; a făcut imediat legătura cu OCM-istul Raicu și șeful de secție Marin Țiganul și, împreună cu Sava, au purces cu toții la treabă sub privirile pline de albeață ale lui Puzderie. Virgil îl angajează și pe fratele lui, Tibi, ca șofer și cam tot ce producea Marin Țiganul se scurgea în țară prin Virgil și Tibi, sub oblăduirea celor doi amici, Raicu și Sava. La un moment dat, Raicu face o greșeală, îi alunecă piciorul și creează pericolul ca toți cei aflați pe aceeași coardă să cadă cu el în prăpastie. Virgil, cu un curaj nebun, ia întreaga arhivă a secției lui Marin Țiganul și o pune pe foc, în timp ce organele de control erau în biroul șefului de depozit. Scapă toată lumea, dar lui Raicu i se analizează întreaga activitate și este arestat în alte cauze, legate tot de Marin Țiganul. Este arestat și acesta și toată Agenția e în fierbere. Sunt cercetați, bătuți, torturați, dar, nefiind probe, sunt condamnați la pedepse mici. Marin Țiganul e condamnat pentru neglijență în serviciu. Raicu însă, fost ofițer de Securitate, negociază, căci are legături cu toată floarea cea vestită a Securității. Capătă și el o pedeapsă pentru neglijență și astfel Agenția de Import răsuflă ușurată.

De data asta, Ranga s-a descurcat. Între timp, fusese avansat în grad pentru merite deosebite, devenise general al României, cu mari contribuții în Serviciul de Informații al Pactului de la Varșovia, împotriva celui mai mare inamic, NATO. Colegul meu Gheorghe, băiat de viață, se pregătea și el intens să promoveze pe linie de Partid. În cele din urmă, și-a văzut visul cu ochii, ajungând secretar de Partid. Probabil că țintea mai sus. Nu l-am întrebat.

Către sfârșitul lui 1977, Mariana Matei ne informează că în vară va naște. Mariana mea avea să rămână singură și neliniștită, în gura lupului. Spre deosebire de mine, care nu prea mă sinchiseam de „organele de supraveghere și control", mai ales de cele care cereau șpagă de la obraz, Mariana făcea ca trenul când avea de-a face cu persoane care, după ce o amendau, doreau să le fie umplute servietele cu delicatese. Pe

Mariana Matei reușisem s-o instruiesc în acest sens, dar cea care plătea era Mariana, și asta o durea.

Un lucru complet nedorit și aproape inexplicabil s-a întâmplat în seara zilei de 9 februarie 1978. Era într-o luni. Dacă s-ar fi întâmplat sâmbătă, pe 7 februarie, ar fi fost o catastrofă. Mariana Matei, șefa de serviciu în acea seară, împreună cu Lidia (verișoara ei, pe care o adusesem deja în Sfinților 6) și Floricel, fiind în troleibuzul 85, au fost tâlhărite și li s-au luat încasările. Noroc că erau doar 25 705 lei, și nu 100 000, cât fusese pe 7 februarie. Pe la orele 23, toate trei au venit la mine acasă și mi-au comunicat nenorocirea. Am sunat imediat ofițerul de serviciu și l-am rugat să-mi dea telefonul de acasă al directorului Popescu, să-l informez. Acesta mi-a zis doar atât: „Puneți banii, Florescule." Apoi le-am urcat pe femei în mașină și am mers la Circa 5 Miliție, pe raza căreia se întâmplase evenimentul, și de care aparținea unitatea noastră. Dimineața, după ce am scos suma de la CEC din propriile mele economii și am întocmit alt monetar, identic cu cel furat, m-am prezentat la Miliție doar eu și le-am dat și lor un exemplar. Prejudiciul fusese acoperit, așa că trebuiau să-mi lase personalul în pace. A venit doamna directoare Negrușoiu și a vorbit cu comandantul secției, colonelul Harasim, care era totodată și comandantul Sectorului 2 de Miliție, și s-a încheiat toată tevatura. Hoții n-au fost prinși niciodată.

După cutremur, prețurile la case au urcat brusc, chiar și al acelora având încălzire cu lemne. Oricum, după incidentul cu furtul am lăsat-o mai moale cu casa, tocmai ca să nu mai atrag atenția, ochii fiind deja ațintiți asupra noastră.

În primăvara lui '78, în luna mai, cade marea bombă: fusese arestat marele vinar Gheorghe Ștefănescu. Se afirma prin intermediul televiziunii și al presei scrise că i se găsiseră atât sume mari în lei și valută, cât și cantități impresionante de bijuterii de aur (circa 33 kg), că deținea o vilă la Breaza în coproprietate cu primul secretar PCR al Sectorului 8 al Capitalei, Dumitru Bălătică, și multe altele. Sunt arestați, rând pe rând, aproape toți vinarii din Capitală, unii rude cu Ștefănescu, veri, cumnați, copii. Și la ei se găsesc valori însemnate (sau cel puțin așa se

comunică). Dacă la început se șoptea că Ștefănescu e bătut ca să spună cât mai multe, pe urmă s-a răspândit zvonul că e bătut ca să tacă. Aproape tot Ministerul de Interne era implicat, dar cercetările s-au oprit la nivel de butoi sau canistră de vin.

Dumitru Bălătică, copilul Partidului corupt de „banditul" Ștefănescu, primește 5 ani de închisoare, iar Ștefănescu este condamnat la moarte și executat. Toți ceilalți vinari primesc pedepse grele, mai mult sau mai puțin justificate. Vinăriile se desființează pretutindeni în țară; tot vinul se îmbuteliază și se vinde așa. Statul, prin organele abilitate, susține că Ștefănescu era un criminal împotriva umanității, vinul vândut de el fiind „îmbunătățit" cu alcool metilic, ce provoacă orbirea sau moartea, deși nimeni dintre cei care băuseră din vinul lui nu pățise ceva.

În realitate, „cazul Ștefănescu" este mult mai complicat și reprezintă o radiografie perfectă a societății românești comuniste. Ștefănescu n-a făcut altceva decât să le pună oglinda în față acelor machiavelici marțafoi, ca să-și vadă chipul real. El a fost înainte de toate un excelent comerciant și un genial negociator. Firește, a ajutat o serie de șefi de mari unități de producere și desfacere a vinului să valorifice în folos propriu cantități uriașe de vin vărsat. A fost doar complicele lor, dar a ajuns principalul acuzat și singurul comerciant român executat în timpul conducerii țării de către Nicolae Ceaușescu. A fost imediat executat ca să nu se afle vreodată câți a corupt și până unde a reușit să pătrundă. Întreaga economie era în mâna Securității, toate unitățile economice erau conduse de securiști sau de oamenii lor. Iar el, Ștefănescu, ajunsese direct la țintă, îi corupsese pe toți. Nicu Ceaușescu petrecea adesea împreună cu băieții lui János Fazekas (în special cu Gyuri Fazekas, care-i obținea aprobări de la taică-său pentru diverse bunuri de folosință îndelungată, în special autoturisme) la crama amenajată într-una din casele fiilor lui Ștefănescu, unde se serveau vinuri rare, din vinotecile celor care colaborau cu Ștefănescu. Cantități uriașe de vin nobil, din soiuri de viță-de-vie pure, intrau în Capitală pentru anumite unități de alimentație publică prin Ștefănescu, la prețurile lui (7,50 lei categoria a III-a; 9,50 lei categoria a II-a; 12,50 lei categoria I) și se vindeau ca „vinul

casei" la prețurile practicate de acele unități. Pentru a-și păstra calitățile inițiale în timpul transportului și depozitării, uneori în condiții de mari diferențe de temperatură (temperatura maximă admisă era de 10° C), aceste vinuri erau „drese" cu o anumită cantitate de alcool *etilic*, pentru conservare. Alcoolul etilic venea de la o fabrică de produse alcoolice din Buzău, care-l trimitea drept alcool *metilic* Fabricii Policolor din București; în realitate, între cele două fabrici circulau doar facturile, iar alcoolul etilic ajungea în laboratoarele lui Ștefănescu, de pe Calea Griviței.

Deci el și complicii lui nu s-au jucat niciodată cu focul, atentând la viața consumatorilor de vinuri nobile din acele unități de alimentație publică de elită, mai ales că aproape toate erau în mâinile oamenilor Securității. De la facturile respective s-a tras concluzia că Ștefănescu a folosit alcool metilic, mai ales că inginerul-șef de la Policolor s-a sinucis, pentru a evita arestarea. Dar a rămas un martor-cheie care a depus mărturie cu privire la cele întâmplate, și anume gestionarul depozitului de alcool din Policolor, tânărul Bogdan P., aflat în viață și astăzi, după o condamnare de 24 de ani. Vinurile care prezentau anumite suspiciuni în ceea ce privea calitatea erau vândute ca vin de masă vărsat la prețurile practicate de întregul comerț la acea oră și, bineînțeles, erau mai bune decât vinurile „concurenței". De aici și aglomerația de la vinăria lui Ștefănescu din Calea Griviței. În concluzie, principala acuzație, cea care a stat la baza condamnării și executării lui, cade. Securiștii care l-au ajutat în această afacere au scăpat bine mersi. În locul lor au fost implicați și condamnați cu totul alți oameni, de la nivel inferior, câțiva gestionari de depozite ale acelor mari unități de vinificație. Ștefănescu n-ar fi putut să-și facă treaba fără acordul și complicitatea unor mari boși din Securitate, corupți până în măduva oaselor. De aici și imposibilitatea organelor de Miliție să intervină la timp, căci este știut faptul că Miliția nu se amesteca în treburile Securității, acestea erau tabu.

Am aflat recent că Ștefănescu și-a înfruntat cu duritate extremă anchetatorii, scoțând la lumină matrapazlâcurile ce se făceau în întreaga industrie de prelucrare a strugurilor și de fabricare

a vinului. El reproșa conducerii Statului român faptul că folosea la fabricarea vinului de masă, în mai multe rânduri, boasca de la struguri, adăugându-i borhot de la fabricile de zahăr, lucru neîntâlnit nicăieri în lume. La toate tipurile de vin de masă românesc, chimiștii respectivei industrii adăugau anumite arome ce constituiau așa-numitul *buchet* al vinului tradițional. Neavând acces la borhotul din industria vinului, Ștefănescu adăuga acest buchet doar la vinuri inferioare, ridicându-le nivelul calitativ. Aceasta a fost marea lui afacere. În concurență cu celălalt, vinul lui a fost foarte apreciat. Însă nu aveai voie să concurezi Statul; iată de ce organele de anchetă au cerut și au obținut condamnarea la moarte și executarea imediată a lui Ștefănescu.

La un moment dat, vine la mine în magazin colonelul Aurelian Stan și-mi spune: „Ai văzut, Florescu, ce om ordinar? Și l-am stimat atât de mult! Ce coniac ai pe aici?" „Păi, nu se știe? Martell, desigur, coniacul dumneavoastră!" „Fă-mi și o cafea, că sunt supărat (înțărcase pentru moment bălaia), să-mi mai limpezesc puțin gândurile! Nu putea fi și el ca voi toți, mai cu măsură...?"

Toată lumea discută cazul Ștefănescu. Apar bancuri, glume („O, țară tristă, plină de umor!"). Asupra lucrătorilor din comerț se așterne o tăcere suspectă; o lipsă totală de încredere planează asupra tuturor. Relațiile dintre șefii noștri și noi, gestionarii, devin mai proaste, nimeni nu mai cere nimic (fiindcă oricum nu capătă), fiecare trebuie să se descurce cum poate. Invit în Sfinților pe domnul Crăciun (îl numesc astfel pentru că, așa cum am mai spus, a fost cu adevărat un mare domn, în special pentru mine, făcându-mi lobby pe lângă directorul Popescu), secretarul de Partid al întreprinderii, pe inginerul Mihăilescu din cadrul Serviciului Administrativ, care m-a ajutat întotdeauna în renovările și amenajările efectuate în unitățile mele, și pe George Pieleanu și-i cinstesc cu cele mai rafinate băuturi vestice. Crăciun îl informează pe director că sunt „băiat bun", mai ales că, având diabet și arterită, îi procur prin Mihai Aldea, ministrul-adjunct al Sănătății, medicamentele trebuincioase de la Farmacia 90 din Capitală, Partidul neajutându-l niciodată în acest sens. De asemenea, îl prezint celor mai buni medici

din Capitală. Ajut în același mod pe toată lumea care-mi solicită sprijinul.

Sarcina Marianei Matei avansând, merg la director și-i spun că doresc să mă întorc în Sfinților, pentru că soția va rămâne în curând singură; avem totuși patru copii de care trebuie să ne ocupăm, iar eu n-am făcut concediu de doi ani, singurul meu concediu, în toți anii de când eram salariatul întreprinderii, fusese în 1976 și sănătatea mea începuse să scârțâie, în special după cutremur, tensiunea arterială îmi urca până la 20/13. Îi cer să-mi aprobe concediul de odihnă cuvenit pe cei doi ani, 1977 și 1978, și transferul cu data de 15 iulie 1978. Îi promit că atunci când va exista pentru Complex un fond de marfă corespunzător îmi voi schimba opțiunea, fiind întotdeauna la dispoziția sa. Se lasă greu, dar până la urmă îmi aprobă cererea, așa că revin în Sfinților.

La recomandarea lui Ranga, obțin un bilet de protocol la Vila Sindicatelor din Vatra Dornei, condusă de familia Surmei, soț și soție. Îmi recomandă unul dintre cei mai buni medici ai stațiunii. Toți mă primesc la Vatra Dornei cu brațele deschise, Ranga trimițând înainte două vagoane cu bere est-germană Radeberger: așa, ca să se știe că-i vorba de un bun prieten și un om important. Plec singur la tratament, despovărat de grijile Blocului 51. Încep un tratament intensiv, iar în trei zile tensiunea revine la 12/7. Trebuia să stau 20 de zile; tratament, nu glumă!

După o săptămână, într-o noapte, vine domnul Surmei și-mi bate în ușă. Aveam o cameră mare cu două paturi, bine utilată, cu frigider, televizor etc. Mă roagă să-l primesc cu mine în cameră pe tovarășul Eugen Bobocel de la ziarul *Scânteia*. Mă uit la el și nu știu ce să zic, acele ceasornicului arătau 12 trecute fix. Deschisesem ușa vilei cu piciorul, dar *Scânteia* era *Scânteia*. Se scuză și-mi spune că nu are nici o altă posibilitate de rezolvare a situației. Accept și peste zece minute apare un intelectual rasat, parcă fratele mai mic al lui Ranga, și-mi întinde mâna, recomandându-se: „Eugen Bobocel, secretar de redacție la ziarul *Scânteia*." Mă prezint și eu. Se face comod și ne așezăm la taclale până aproape de dimineață. A doua zi mergem împreună la masă și de-acolo la plimbare prin Vatra Dornei.

Ajungem în parcul central, ne așezăm pe o bancă și suntem imediat înconjurați de numeroase veverițe. Pe o bancă alăturată, o familie din București, clienți din Hristo Botev; se fac prezentările. Ne reașezăm pe bancă, iar suntem asaltați de veverițe, dar de data asta, înarmați cu nuci și alune de pădure, strigăm la fel ca vecinii noștri: „Mariana, Mariana, Mariana!" Se urcă pe noi și ne răpesc bunătățile, fug, le ascund și revin la treabă. Ne amuzăm, ne relaxăm și revenim la vilă. Aici fac o cafea Avedis și-mi servesc colegul de cameră. După-amiază, colegul are treabă la Comitetul de Partid Orășenesc, dar revine spre seară cu o invitație la un spectacol de folclor intitulat „Floare de Grădină, dulce Bucovină", organizat de Consiliul Popular al orașului Vatra Dornei în sala Teatrului Orășenesc, construit încă pe timpul Imperiului Austro-Ungar. Suntem invitați în loja centrală de însuși primarul orașului, care era totodată prim-secretar orășenesc PCR. Începe spectacolul și, după câteva apariții ale unor cântăreți și dansatori locali, intră în scenă o echipă de cântăreți și dansatori maghiari. Apoi urmează o cântăreață maghiară. Eugen Bobocel se ridică, îl întreabă pe primar: „Ce-i asta?! Suntem în România, nu?" și iese furtunos din lojă. Eu, dezorientat (unguroaica era dotată cu toate calitățile posibile, specifice nației din care făcea parte, și pomenea mereu de unul Ianos, care nu știu ce-i făcea sau ar fi trebuit să-i facă), îmi urmez colegul.

Urmează o noapte de discuții, în special pe teme istorice (fie-i țărâna ușoară bătrânului meu profesor de istorie din liceu, Papagheorghe). Îl contrazic adesea. Punctul meu de vedere este ferm și european: „Suntem în Bucovina, odinioară teritoriul Imperiului Habsburgic. La Vatra Dornei au locuit dintotdeauna mai multe naționalități. Ungurii sunt aici la ei acasă, deși teritoriul aparține României." Îi amintesc ce a declarat Iuliu Maniu la 1 Decembrie 1918, la Marea Adunare de la Alba Iulia: „Nu vrem să ne transformăm dintr-o națiune asuprită într-una asupritoare." „Domnule Bobocel, trebuie să trăim în pace! Popoarele Europei trebuie să fie unite. În '75, la Helsinki s-au stabilit multe lucruri. A participat și șeful Statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu; dumneavoastră probabil că știți mult mai

multe decât mine. Aveți privilegiul informării, puteți pleca în străinătate oricând. Eu n-am ieșit niciodată din țară. Eu mă informez din ziarul *Scânteia* și din revista *Lumea*, iar dumneavoastră din presa mondială, direct de la sursă." „Da, domnule Florescu, dar chiar așa?" „Domnule Bobocel, nu cred că un țăran ungur va cânta vreodată de plăcere muzică populară românească; vorba lui Anton Pann: să-l lăsăm pe fiecare să-și cânte muzica lui. Și totuși, sunt unguri care au înțeles imperativul vremurilor. Îl avem pe marele Adrian Păunescu care a descoperit-o recent pe Maria Nagy, care cântă foarte frumos românește." „Păi așa o avem și pe Eva Kiss, o femeie superbă, care cântă perfect în ambele limbi." „Viața merge înainte, domnule Bobocel, și noi odată cu ea. Timpul le rezolvă pe toate." *À votre santé*, spun și întind paharul către colegul meu de cameră de protocol al Uniunii Generale a Sindicatelor din RSR. *In vino veritas*, limbile se dezleagă și o dăm pe glume, bancuri și discuții „serioase".

La o cafea Avedis, schimbăm impresii despre Vatra Dornei și oamenii ei. Ne împrietenim serios și ajungem din vorbă în vorbă la politică, în special la cea internațională. Subiectul intern îl evităm amândoi, în special din cauza poziției sale, care nu putea fi decât una: Partidul, Ceaușescu și poporul. Scoate un maldăr de reviste și mi le întinde, printre ele și una de care nu auzisem niciodată până atunci, *Buletinul informativ Agerpres*. „Este pentru «uz intern», în românește, conține extrase din presa internațională pentru informare la nivel înalt și apare în fiecare joi dimineața, cu comentarii și sinteze făcute de mari comentatori politici interni și internaționali." „E secret?" îl întreb. „Da, e doar pentru persoane cu munci de răspundere în Partid și în Stat." „Pot să mă uit?" „Te rog, dar păstrezi pentru dumneata!" Constat că o serie de articole sunt redate în revista *Lumea* sub semnăturile lui Radu Budeanu și Dumitru Tinu. Îi spun și-mi mărturisește: „Totul este serios urmărit. Cei doi ziariști sunt persoane importante ale sistemului. Prin ei trec multe informații la prima mână. Avem oameni de talie internațională, și ei sunt socotiți cei mai buni." „Păi eu cumpăr *Lumea* datorită lor, dar văd că ideile vin din altă parte. M-ar

interesa cine sunt cei care le emit!" „Când ne întoarcem în București, îți trimit *Buletinul informativ* săptămânal", îmi spune, iar eu mă oblig să-i trimit cafea Avedis. Zis și făcut.

Îmi aduc aminte de romanul *Ciocoii vechi și noi* al lui Nicolae Filimon și de mottoul său: „Cu iaurt, cu gogoșele, te-ai făcut vornic, mișele." Iată-mă și beneficiar săptămânal al *Buletinului informativ Agerpres*! Îmi face cadou câteva exemplare aflate asupra sa. Le citesc cu viu interes. Comentăm uneori foarte aprins. Îi povestesc multe lucruri despre activitatea mea, despre clienții mei și îi spun în final că m-am hotărât să revin în centru și să părăsesc „cel mai mare Complex alimentar din Estul Europei", din cauză că nu există un fond de marfă adecvat. „Lumea este lacomă, domnule Florescu. Partidul face totul pentru aprovizionarea populației, dar unii hrăpăreți golesc magazinele. Știi câți pensionari sunt în București? Peste 600 000, și ăștia toată ziua stau la cozi și apoi speculează clasa muncitoare. România e o țară bogată, avem de toate, dar sunt prea mulți speculanți. Legile sunt prea blânde!"

La plecare, mă conduce la tren, el mai având zile de stat în stațiune, și ne luăm la revedere cu promisiunea să ne revedem în București cât mai curând posibil. De atunci am primit săptămânal, printr-un curier special, *Buletinul informativ Agerpres*, iar domnia sa cafeaua Avedis, care-i plăcuse atât de mult la Vatra Dornei. Pofta vine mâncând, zice o vorbă.

Printre clienții magazinului, se afla o persoană importantă din Poșta Română; din vorbă în vorbă, aflu de la aceasta că există pensii în România de 15 000 de lei și că este un general de Securitate pe Bulevardul Republicii, Gheorghe Pintenogu, cu o astfel de pensie. Pentru el nu existau nici un fel de opreliști. Aflu că primește din străinătate diverse reviste și ziare occidentale. Îl întreb pe omul meu ce pot face să le citesc și eu. Îmi răspunde că nu-i nici o problemă, la cât își dau la gioale securiștii între ei, întrucât corespondența ilustrului securist vine adesea violată, dar acesta niciodată nu reclamă. Pe drumul spre marele general, publicațiile vor face o mică escală în Sfinților 6, de circa o săptămână. Presa respectivă va circula și pe la prieteni, dar rapid. Printre beneficiari, domnul profesor Vasile Teodorescu cu fiul său, Bogdan Teodorescu (student la Facultatea de Construcții, dar cu mari înclinații istorico-politice), azi un cunoscut analist politic. Domnul profesor primește și *Buletinul informativ Agerpres*. Nicolae Carandino, Leon Kalustian, Harry Brauner, Mircea Traian Biju sunt și ei printre beneficiari.

Am pe noptieră un radiocasetofon și noaptea târziu, reîntors acasă, ascult Radio Europa Liberă; cândva era un post bruiat, dar acum pot asculta glasurile lui Nicolae Stânișoară, ale Monicăi Lovinescu și soțului său, Virgil Ierunca, minunata lor emisiune „Teze și antiteze la Paris", pe Neculai Constantin Munteanu cu al său „să auzim numai de bine", pe Andrei Voiculescu, fostul meu coleg de liceu, cu realitățile din muzica occidentală etc. Când revin la magazin, mă confrunt cu realitatea: mărfuri din ce în ce mai puține, lumea agitată, nemulțumită de politica

Marelui Cârmaci, controale și supercontroale. Se căutau țapi ispășitori. Se trăgea din toate direcțiile, din toate pozițiile, de către toți. Noi, comercianții, eram la mijloc.

Într-o duminică, spre sfârșitul anului 1978, aflându-mă la cofetăria Capșa pentru a cumpăra niște produse de ciocolată pentru copii (singurul loc din București la acea vreme de unde încă se mai putea procura ceva cât de cât acceptabil), mă întâlnesc cu profesorul universitar și academicianul Alexandru Rosetti, fostul rector al Universității București, client al lui Dai-Dai și al vărului meu Nicolae. Îl abordez, îi amintesc de sfatul pe care mi-l dăduse odinioară. Mă întreabă dacă l-am urmat, îi răspund că da și-mi spune: „Domnule, ce are cafeaua de nu se mai poate bea? Iau masa în fiecare duminică la Capșa și cafeaua este oribilă. Nu știu, a înnebunit lumea... nu-mi mai place nici cafeaua pe care mi-o trimite fiul meu Gheorghe, de la Paris. Ce se întâmplă? Poți să-mi răspunzi? De ce nu mai e ca pe vremuri? Luam din pasajul Crețulescu, de la Carabelaian, o cafea pe care o bea însuși Regele Carol al II-lea. O cafea adevărată, nu ca aceea pe care am băut-o astăzi la Capșa și mi s-a oprit în gât." „Unde stați, domnule profesor?", îl întreb. „Pe Dionisie Lupu la nr. 56." „Îmi permiteți să vă duc cu mașina?" „Dacă-ți face plăcere, nu refuz!" Împreună, ne îndreptăm spre mica mea „limuzină", un Aro 244. „Ce-i asta?!" „Cea mai bună mașină de teren din lume, Aro, care a luat medalia de aur la cele mai prestigioase târguri și expoziții internaționale de mașini. Sau, cel puțin, așa se spune." Îl ajut să urce, domnul profesor având peste 80 de ani, și ocolim un pic prin Sfinților. Opresc mașina, îl ajut să coboare și-i prezint magazinul meu, Templul cafelei Avedis. Gustă și-mi spune: „Sublimă, domnule, sublimă!" Era a doua oară când auzeam acest cuvânt; prima oară ieșise din gura poetului Ștefan Aug. Doinaș. Mă întreabă cum să facă, el nu poate veni de fiecare dată la mine, fiind prea în vârstă și sănătatea nepermițându-i. Îi răspund că, dacă nu poate veni Mahomed la munte, vine muntele la Mahomed, domnia sa fiind un munte al culturii române. „Nu ați publicat dumneavoastră *Istoria literaturii române* a lui George Călinescu? E o mare onoare pentru mine să pot servi un om de talia dumneavoastră.

Sunteți unul din părinții neamului românesc, deci sunt sluga dumneavoastră. Vă stau la dispoziție oricând. Trebuie doar să mă chemați și vin imediat, fără obligații financiare." În acel moment treceau pe acolo Nicolae Carandino și Leon Kalustian, venind de la sora celui dintâi. Îi poftesc înăuntru și particip la o întâlnire emoționantă; cei trei se cunoșteau dinainte de război și fiecare își urmase propriul destin.

Ori de câte ori îmi telefona domnul profesor, lăsam totul și mă duceam până la el. Adeseori, mai în glumă, mai în serios, îmi spunea la telefon: „SOS, domnule Florescu" sau, mai simplu, „dragă prietene". Uneori, când avea probleme, telefona tovarășului Matei, secretar al Comitetului Central al PCR, care răspundea de academicienii comuniști. Acesta nu-l refuza niciodată, dar nici nu-l servea așa cum ar fi dorit. Domnul profesor era văduv, soția sa, Maria Rosetti, îl părăsise de ceva timp; locuia în Dionisie Lupu într-o casă construită pe când fusese directorul Fundației Regale Carol II și rector al Universității București. Îl îngrijea și-l servea permanent o menajeră credincioasă, Ilona, ardeleancă de origine maghiară. Era în serviciul domnului profesor de vreo 60 de ani, de la vârsta de 16 ani. Trăiau amândoi din veniturile domnului profesor: o pensie de academician de circa 5000 de lei și un ajutor din partea fiului său Gheorghe Rosetti, emigrat la Paris. Masa le era servită zilnic la sufertaș, de la Casa Universitarilor.

Duminica, domnul profesor lua masa la Capșa, dar uneori și la Ambasador. Se spunea că odată, la Ambasador, un țigănuș picolo i s-a adresat astfel: „Domnule profesor, și pe mine mă cheamă Rosetti!" „Da?" a răspuns domnul profesor. „Ei, atunci poftește!", a continuat, întinzându-i o bancnotă de un leu. Zgârcenia sa era proverbială. Casa Universitarilor fusese înființată de el în timpul Regelui Carol II, cu sprijinul acestuia. Primul bucătar, pe nume Covaci, a fost angajat chiar de domnul profesor. Se spunea că Regele îi fusese coleg la Sorbona și amândoi au intrat pe atunci în Loja Masonică Connaissance, ramură importantă a Marelui Orient al Franței, ce cuprindea mari oameni de cultură de formație francofonă de pe întreg cuprinsul Europei. În timpul studiilor, se împrieteniseră. Așa-zisa

„revoluție culturală" a Regelui Carol II își avea originea în această prietenie, iar profesorul Rosetti avusese tot sprijinul Regelui în publicarea operelor complete ale marilor noștri scriitori.

Descendent din celebra familie Rosetti, ramura Bălănescu, cărturarul întreținea, la vârsta senectuții, relații multiple cu marii lingviști ai lumii. La un moment dat, într-o discuție la o cafea Avedis, l-am întrebat: „Domnule profesor, câte limbi străine cunoașteți?" „Unsprezece", mi-a răspuns. „Cum se face atunci că întotdeauna la televizor și la radio apare numai academicianul Alexandru Graur, iar dumneavoastră n-ați apărut niciodată?" Aflat în picioare, în fața micii măsuțe unde-și pregătea personal cafeaua la ibric, mi-a răspuns, cu ochii atinți asupra mea: „Domnul Graur ne învață cum să vorbim românește. Noi l-am crede de i-ar crește / bucățica ce-i lipsește", apoi a râs cu poftă. „Sunteți antisemit, domnule profesor?" „Dragă domnule Florescu, în timpul Rebeliunii legionare din 1941, aveam un coleg evreu, și el profesor universitar ca și mine, și l-am adus la mine. Se numea Jacques Byck. L-am ținut la mine și i-am asigurat toate cele necesare, inclusiv posibilitatea de a-mi studia biblioteca. La plecare, „a împrumutat" niște volume foarte prețioase, pe care nu le-am mai văzut niciodată. De asemenea, când Ion Antonescu, aflat în plin război alături de Germania, a luat unele măsuri împotriva evreilor, am semnat un protest alături de alți oameni de cultură, intrat în istorie drept „Manifestul profesorilor progresiști". Mi-am riscat cariera și chiar viața. Puteam ajunge într-un lagăr de concentrare. Așa că nu pot fi acuzat de așa ceva."

Domnul profesor era intrigat că, ori de câte ori o trimitea pe Ilona la piață pentru cumpărături, aceasta sau venea cu plasa goală, sau aducea produse necorespunzătoare, pe care era obligat să le arunce. Am decis să-i fac eu piața, pentru că Ilona n-avea nici o șansă. Toate mărfurile bune se vindeau pe sub mână sau pe sub tejghea. I-am explicat că nu era vorba de speculă, ci de diferența dintre piața liberă, unde legea supremă era cererea și oferta, și piața dirijată de economia centralizată și planificată. Prețul maximal practicat în prezent distrugea viața tuturor, oamenii preferând să nu mai vândă decât să vândă sub prețul

real. Nimeni nu produce fără să aibă un profit, asta știe toată lumea. Fără să ne dăm seama, profesorul și cu mine am devenit dependenți unul de celălalt: eu eram impresionat că mă aflu în apropierea acestui soare al culturii române, el n-avea încredere aproape în nimeni, în afară de mine. Desigur, mergeam la profesorul Rosetti când puteam, uneori dimineața, alteori la prânz, adeseori seara, uneori chiar seara târziu.

Programul său era bine organizat. Se scula în fiecare dimineață la orele 8 fix. În jurul orei 9 lua micul dejun. Pe la 10 primea vizite de la foști colegi și studenți; mă întâlneam dimineața mai tot timpul cu academicianul Alexandru Balaci, iar după-amiaza, între orele 17 și 18, îl vedeam adesea pe poetul Liviu Călin. După vizitele de dimineață, urca la etaj pe o scară foarte îngustă în biroul său de lucru de zi, unde avea o bibliotecă foarte bogată, conținând în special lucrări de specialitate. Pe biroul de la etaj era un bust al unei femei foarte frumoase. L-am întrebat: „E doamna Maria Rosetti?" „Nu, mi-a răspuns, e o lucrare de Ion Jalea, un bun prieten. Am iubit amândoi nebunește această femeie, o artistă de mâna a șaptea; a fugit la Paris cu un ofițer de cavalerie. Peste ani, ne-am întâlnit în casa unor prieteni. Nu mai rămăsese nimic din frumusețea de odinioară."

Domnul profesor avea numeroși prieteni, în special printre foștii studenți. Mulți îi aduceau diverse băuturi pe care el nu le consuma, căci nu-i plăceau. Bea doar țuică bătrână, vin Pinot Noir de Murfatlar și Fetească albă de Odobești; în rest, nimic nu-i era pe plac. M-am oferit imediat să-l scap de imensa colecție ce umpluse apartamentul fiului său Gheorghe, aflat în prelungirea apartamentului său. Tot aici avea o bibliotecă ticsită cu cărți primite de la foștii săi studenți, la vremea aceea deja scriitori și poeți consacrați. Mi-a permis să studiez acea bibliotecă. Lipsea Adrian Păunescu și l-am întrebat dacă i-a fost student. „Cine? A, da, da, da! Am auzit de el." „Cum se face că acest mare poet care, dacă nu mă înșel, locuiește la nr. 88, nu-i prezent în biblioteca dumneavoastră!?" „Domnule Florescu, acest tip a fost o mare figură când îmi era student. La un moment dat, mai mulți profesori mi-au propus să-l exmatriculăm." „Și

ce-ați făcut?" „M-am opus, bineînțeles. Puteam să-l exmatriculez pe Eminescu?! Ha, ha, ha", a făcut profesorul, râzând zgomotos.

Uneori făceam schimb de reviste, alteori doar îl „aprovizionam" eu. *Buletinul informativ Agerpres* nu-i lipsea niciodată. L-am întrebat la un moment dat dacă a intrat în PCR din convingere. Mi-a zis că într-o după-amiază, prin anii '50, s-a trezit cu Iorgu Iordan și un colonel de Securitate. I s-a spus doar atât: „La poartă sunt două mașini: una pleacă la Canal, iar cealaltă la Academia Română. În care dorește să se urce?" „Și în care v-ați urcat, domnule profesor?" „Păi în mașina Academiei... am făcut un mic ocol însă pe la Raionul de Partid I.V. Stalin din Piața Amzei, unde am semnat adeziunea de intrare în PMR și mi s-a înmânat carnetul de Partid. Nu puteam merge toți intelectualii la Canal, era mare înghesuială. Trebuia să mai rămână câțiva, cum se spune, «de sămânță». Am considerat că va fi mai util dacă voi merge la Academie, România riscând pe atunci să devină Rolleria sau Grauria" (după cei doi mari „academicieni" impuși de PMR, Roller și Graur). „Dar nici Rosettia nu a ajuns, nu-i așa?" „Dar barem a rămas România." „Dumneavoastră ați fost cu ideea schimbării lui *â* cu *î*? „Nu eu, mi-a răspuns, ci Mihail Sadoveanu." „Nu v-ați opus?" „L-am întrebat cum va scrie cuvântul *pâine*." „Și ce a răspuns?" „A lăsat capul în jos."

În 1978, Alexandru Rosetti a primit vizita unuia dintre românii de marcă din Occident, Iosif Constantin Drăgan, mare patriot. Acesta fusese primit în mai multe rânduri de însuși șeful Statului, Nicolae Ceaușescu: ușile acestuia erau deschise pentru „adevărații români". Iosif Constantin Drăgan publica la Milano o revistă, *Noi, tracii*, și susținea teza lui Herodot, anume că geto-dacii au fost cea mai importantă populație din rândul tracilor, neam ce se întindea în Antichitate în toată Peninsula Balcanică, românii fiind astfel frați de sânge cu albanezii. I.C. Drăgan i-a cerut profesorului Rosetti să-l sprijine ca să obțină aprobarea doamnei Vera Călinescu de a scoate o nouă ediție a *Istoriei literaturii române* a ilustrului ei soț, G. Călinescu.

Profesorul Rosetti, primul editor, în 1941, al lucrării bunului său prieten George Călinescu, a intervenit, întrucât doamna

Călinescu se sfătuia întotdeauna cu el când era vorba de reeditarea operei soțului său. Mi-a povestit odată că demult, pe când lucrau împreună la prima ediție a monumentalei lucrări, George Călinescu, fire nervoasă, s-a supărat din anume motive pe soția sa și a fugărit-o prin casă, intenționând s-o și lovească. Doamna Vera s-a urcat în pod și de acolo a reușit să-i telefoneze domnului Rosetti să vină de urgență, ca s-o salveze din ghearele căpcăunului. Rosetti a venit imediat și i-a împăcat, rămânând de atunci în relații deosebite cu doamna Călinescu. Cei doi s-au întâlnit la o cafea, în mod cert cafea Avedis, și au stabilit detaliile, și astfel a apărut la Milano, în condiții grafice deosebite, cea de-a doua ediție a *Istoriei literaturii române* la Editura Nagard, aparținând marelui om de afaceri I.C. Drăgan. Ulterior, Al. Piru scoate a treia ediție în țară, tot prin consultarea celor doi, doamna Vera Călinescu și academicianul Rosetti.

Domnul profesor mi-a dăruit două exemplare din ediția Drăgan și unul din ediția Piru, toate trei cu autograf din partea sa. Deveniserăm confidenți unul altuia, domnul profesor sfătuindu-mă să aștern pe hârtie tot ce am de spus și promițându-mi să mă ajute să public aceste însemnări. Urma să-mi prefațeze cartea. N-a fost să fie... Informându-l permanent despre tot ce se întâmpla în realitate în țară, la un moment dat l-am întrebat dacă are regrete că a ales mașina Academiei. „Domnule Florescu, mi-a răspuns, cel mai greu îmi este că vărul meu, generalul Rosetti, care locuiește chiar în față – de când am intrat în PCR, nu-mi mai răspunde la salut; deși ne întâlnim aproape zilnic, nu ne vorbim. Nu m-a iertat niciodată. Asta mă macină profund, dar cred că posteritatea va judeca mai blând gestul meu, acordându-mi circumstanțe atenuante." „Credeți în Dumnezeu, domnule profesor?", l-am întrebat. „N-am nimic cu el, dar am propriile mele convingeri", mi-a răspuns marele om. „Sunteți ateu?" „Nici vorbă!"

La un moment dat, de undeva, dintr-un sertar al biroului, scoate Testamentul său. Mi-l citește, nu chiar în totalitate: solicita acolo să fie incinerat, iar cenușa să-i fie împrăștiată la Izvorul Cheii. Urma ca întreaga sa bibliotecă să treacă la Muzeul Literaturii Române, în așa-numitul fond Rosetti. Trebuie spus că

marele cărturar avea o valoroasă colecție de tablouri și alte lucrări de artă; în sufragerie erau pe trei rânduri 30–40 de lucrări de mari maeștri, 3 Matisse, circa 10 lucrări de Grigorescu, cel puțin 20 de lucrări ale marelui Marcel Iancu (fondatorul Școlii de Belle Arte a Statului Israel), bun prieten al său, lucrări de Petrașcu, Luchian și alți artiști faimoși. În dormitor erau circa 10 stampe japoneze din secolele XV–XVII. Adesea mă gândeam cu groază ce s-ar fi întâmplat cu mine dacă locuința sa ar fi fost spartă de profesioniști în materie. Probabil aș fi fost primul bănuit. Din fericire, nu s-a întâmplat nimic.

Îl vizita adesea generalul Ilie Ceaușescu, fratele dictatorului. Îi fusese într-un fel student, deși gramatica autografelor de pe cărțile dăruite de el domnului profesor îi trăda incultura.

Încălzirea casei se făcea cu gaze și sobe de teracotă, dar uneori presiunea gazelor lăsa de dorit, așa că domnul profesor a apelat la tovarășul Matei. Acesta i-a trimis un radiator electric. Ulterior, nota de plată fiind extrem de mare, a pus-o într-un plic și i-a trimis-o direct tovarășului Matei. Săracul tovarăș Matei, toată ziua îl sunau academicienii comuniști... Dar se descurca, avea balta pește. Nu reușea însă să-l mulțumească pe marele academician; Casa Universitarilor nu-l slăbea pe domnul profesor cu meniul compus din aceleași, veșnice, două preparate pe care i le trimitea zilnic: chifteluțe marinate și escalop cu ciuperci. L-au ținut așa ani de zile, pe motiv că n-au altceva. Tocmai lui i se răspundea astfel, cel care înființase Casa!

Îl întrebam adesea dacă îl pot ajuta cu ceva. Avea gusturi și pofte pe care, oricum, nu oricine le putea satisface. La un moment dat mi-a spus că ar mânca o piftie de gâscă. M-am dus imediat la Obor, am luat un boboc de gâscă și am rugat-o pe Mariana să-i facă o piftie. A doua zi, Ilona mi-a returnat-o, pe motiv că domnul profesor nu suportă usturoiul și nu poate mânca nimic ce are în compoziție usturoi. Întoarce-te la Obor, alt boboc, altă piftie. Desigur că Mariana n-a fost prea încântată, dar domnul profesor mi-a mulțumit foarte mult. De asemenea, îi plăceau foarte mult pateurile cu carne. La cafea nu întrebuința decât zahăr cubic, inexistent în comerțul cu amănuntul, în acele vremuri. Am găsit totuși în Depozitul ICRA zahăr cubic pentru

baruri. Biata Ilona nu găsea nimic, eu însă, din pământ, din iarbă verde, îl serveam. Îi plăceau șvaițerul, perele pergamute și strugurii Hamburg-tămâios. Șvaițerul îl găseam doar la Beldiman, la prietenii mei Florian și Ilie; acolo era un magazin cu circuit închis, special pentru cei de la Securitate. Doar ei aveau voie să mănânce asemenea produse. Magazinul era amenajat în curte, lângă ambalaje, bine camuflat de privirile marelui public. De aici ieșeau securiștii, ca niște buldogi, și intrau alături, în propriul sediu.

Încă înainte de cutremur, m-a abordat un avocat, M.V. Era un domn în jur de 60 de ani, însoțit întotdeauna de câte o tânără foarte frumoasă, blondă, brună sau chiar șatenă. Erau fete rafinate, rasate, extrem de bine educate. Nu scoteau niciodată vreo vorbă, întotdeauna doar el vorbea, dar răspundeau când erau întrebate. Domnul avocat locuia aproape de magazinul meu, într-o casă proprietate a sa, moștenire de familie, în strada Păsărelelor* 18. Casa, construită de bunicul său, mare proprietar de pământuri, avea două corpuri: într-unul fuseseră cândva grajdurile, transformate ulterior în garaj; principalul corp era alcătuit dintr-un vestibul, un salon imens și mai multe camere foarte spațioase de o parte și de cealaltă și avea două intrări, una principală și alta de serviciu. În colțul din stânga al salonului era un bust al ilustrului său înaintaș, venit de undeva din Grecia. Întreaga casă avea decorațiuni de mare valoare. Imobilul a avut unele stricăciuni la cutremurul din 4 martie 1977; avocatul le remediase, dar frumoasele decorațiuni rămăseseră deteriorate aproape iremediabil. Locuia aici, dintotdeauna, cu mama sa. Nu se știa nimic despre el și familia sa, decât că avea numeroase rude în străinătate.

În somptuoasa casă, avocatul își primea numeroșii prieteni. Curtea era foarte mare, încăpeau ușor aici 10 până la 20 de mașini, ca să nu mai vorbim de garaj, de asemenea foarte încăpător. Adesea, avocatul defila prin Sfinților cu diverse mașini, în special Dacii, dar și alte mărci. Nu cred că îi aparținea vreuna.

---

* Numele străzii este fictiv, pentru protejarea intimității anumitor persoane, încă în viață. (*N.a.*)

Îmi dăruia mereu pentru copii pastă de dinți și ciocolată străină și mai ales diverse parfumuri franțuzești pentru Mariana – și ne-am împrietenit. Mă simțeam într-un fel obligat să-l servesc, mai ales că dispunea de numeroase reviste din străinătate, în special de modă. Adesea dispărea luni întregi din țară și veneau diverse fete din partea lui, pentru aprovizionare.

Lângă magazin, pe strada Cernica 8, locuia într-unul din apartamentele de la demisol un tip cu părul roșcat, probabil vopsit, poreclit de Mariana „Creastă de Cocoș". Avea cam 50 de ani. Era tehnician medical, dar și activist cultural, procura bilete la orice spectacol din Capitală, la Sala Palatului sau la Polivalentă și oriunde se desfășurau. Prin Creastă de Cocoș am putut participa ca spectator la toate concertele formațiilor străine și ale interpreților de renume ai lumii sosiți la București. (Demis Roussos, Bonnie M. etc.). Și Creastă de Cocoș era însoțit de una sau chiar două fete foarte șic, frumoase, bine făcute. El și avocatul se cunoșteau și colaborau. Multe fete pe care le vedeam la început însoțindu-l pe Creastă de Cocoș apăreau apoi în tovărășia avocatului și, prin avocat, se deplasau în diferite locații din București. Nici avocatul, nici Creastă de Cocoș, nu se uitau la bani. Își iubeau fetele și le cumpărau diverse bunătăți, în special ciocolată, dar nu orice fel de ciocolată, ci doar străină, elvețiană, italiană, germană, franțuzească. Mult timp n-am știut ce hram purtau fetele până când avocatul mi-a trimis una s-o servesc în numele lui, el fiind foarte ocupat. Fata, ca să-și pună cumpărăturile în geantă, și-a scos câteva lucruri, printre care o carte în engleză.

Deși nu cunoșteam limba engleză, am putut descifra cuvintele „masaj sexual". Intrigat, am întrebat-o despre ce-i vorba. Mi-a răspuns că este expertă în masaj sexual și execută acest serviciu pentru orice solicitant, dar în special pentru persoanele indicate de avocat. Am întrebat-o cât costă așa ceva. Mi-a răspuns că n-are idee, deoarece ea este „în serviciul" avocatului, el este singurul care cunoaște aceste detalii. „Și clienții cine sunt?", am întrebat-o. „Oamenii lui", mi-a răspuns. „Și voi cu ce vă alegeți?" „Avem tot ce ne trebuie pentru întreținerea noastră. Ne plătește chiria pentru casă. Eu, de exemplu, locuiesc

într-o garsonieră mobilată. Îmbrăcăminte, serviciu (sunt secretara unuia dintre prietenii săi, care îmi este și client), bani de buzunar, cosmetice din cele mai cunoscute pe plan mondial, mergem la mare, la munte, unde dorește clientul, în diferite case de odihnă." „Dar nu vi se pare că mâncați cam prea multă ciocolată?!" „A, nu noi, clienții! Avocatul este mare amator. Lasă ciocolata să se topească, apoi o unge pe câte una dintre noi cu ciocolată pe tot corpul. Se dă câțiva pași înapoi, o privește cum stă dezbrăcată, apoi se repede la ea zicând: «Acuma!» și începe să servească ciocolata fierbinte, astfel preparată." De atunci, i-am zis avocatului domnul Acuma.

Într-o seară, vine Nicu Călina la mine; tocmai sosise o mare formație occidentală și dorea să-l ajut să-și procure câteva bilete la concertul respectiv. Am mers cu el la Creastă de Cocoș să-l rog să-mi mai dea câteva bilete (pe mine mă servise deja). Aflați în sufragerie, negociind „afacerea", auzim soneria de la intrare țârâind puternic. Fiind cel mai aproape, mă îndrept spre ușă s-o deschid, când deodată ușa e deschisă larg de un individ cu un pistol îndreptat spre mine, care zice: „Cine mișcă nu mai mișcă! Toată lumea cu fața la perete!" Îl măsor din cap până-n picioare și, brusc, văd că are șlițul desfăcut. Îi zic: „Deocamdată vă rog să vă încheiați la pantaloni, vă iese daravela afară. Cine sunteți și ce doriți?" „Sunt locotenentul-major Blaga de la Miliția Capitalei. Nimeni nu mai mișcă!" Imediat, Creastă de Cocoș formează un număr de telefon, vorbește cu cineva și-i întinde receptorul locotenentului-major. După câteva momente, locotenentul zice: „Am înțeles, tovarășe general. Plec imediat, să trăiți." Și dus a fost! Mai târziu, locotenentul-major Blaga avea să avanseze, devenind un brav colonel de Poliție.

Aveam să aflu mai târziu că aici era anticamera unei rețele de „preotese ale plăcerii" ale Securității. De aici, dacă îndeplineau criteriile, plecau la Acuma; dacă nu, rămâneau pentru Miliție și operau pentru Creastă de Cocoș în tot orașul, când era nevoie de ele. Cele care îndeplineau condițiile erau cizelate, îndrumate și pregătite la școala lui Acuma după principiul lui John Fitzgerald Kennedy: „Sexul este o modalitate de relaxare." Multe dintre ele erau folosite atât în casa avocatului, pentru

servirea unor personalități din Justiție, Securitate, Partid, ba chiar a invitaților din străinătate ai acestora, cât și în marile hoteluri din Capitală, Modern, Național, Intercontinental etc. Acuma era un fel de dispecer al întregii afaceri, implicând-o chiar și pe ilustra sa mamă, una dintre marile doamne ale înaltei societăți antebelice din România, în cizelarea în stil aristocratic a acestor fete, printre care se aflau și minore.

Unul dintre prietenii lui Acuma era un tip înalt, brunet, ochelarist, pe nume Costică Pupăză, nelipsit din casa avocatului. Întotdeauna în civil, îmi fusese prezentat drept procuror, ca, la un moment dat, aflându-mă în dreptul Arcului de Triumf, pe trecerea de pietoni, să-l văd că traversează intersecția în uniformă de colonel de Securitate. Relațiile mele cu Acuma erau pur comerciale, iar eu îl serveam conștiincios. Acuma îmi cumpăra mai mult de jumătate din cantitățile de șampanie, vinuri de valoare, cafea, ciocolată și citrice. Siluetele fetelor trebuiau întreținute.

Vizavi de magazin, în strada Radu Cristian, se mutase o familie deosebită de scriitori, Ileana și Romulus Vulpescu. Doamna Vulpescu venea doar la cumpărături, dar domnul Vulpescu devine imediat unul dintre clienții mei de marcă, alături de marii oameni ai culturii române, scriitori, poeți, actori, care mă descoperiseră și nu mă părăsiseră. În vremea aceea, Nicolae Carandino și Romulus Vulpescu țineau conferințe pe teme literar-artistice în diverse săli din București și provincie. Atât Carandino, cât și Leon Kalustian scot carte după carte. Apar părți din memoriile lui Carandino *Nopți albe și zile negre*, dar cu alte titluri, de exemplu *De la o zi la alta*, lipsind, firește, cele mai dramatice episoade din cumplita perioadă de detenție politică de peste 17 ani. Leon Kalustian scoate romanul *Simple note*, publicat în foileton de Adrian Păunescu în revista *Flacăra*. Apare cartea lui Harry Brauner despre Maria Tănase, *Să auzi iarba cum crește*, și cartea lui Gabi Mihăilescu *Leonard, prințul Operetei*. Toți îmi dau cărțile lor, cu autografele de rigoare. De asemenea, vecinii mei, în plină formă, scot rând pe rând cărți ce vor deveni imediat bestselleruri; doamna Vulpescu publică *Arta conversației*, iar soțul său, volumul de poezie *Arte și meserii*

și un volum de versuri ale lui Mateiu Caragiale traduse din franceză, ediție bilingvă.

În Sfinților 4, cu saci de cafea folosiți drept taburete, se reînființează Clubul artiștilor, care, în anumite momente, se transformă în club politic. Oameni care fuseseră odinioară crema Capșei dezbat probleme internaționale: Nicolae Carandino, Leon Kalustian, Harry Brauner, Gabi Mihăilescu, Corneliu Coposu; în aceste momente, actorii sunt prezenți în biroul meu din Sfinților 6, „politicii" nefiind deranjați. Uneori, la discuții participă și tata, venit la mine în vizită, cu unii dintre ei cunoscându-se din pușcărie (cu Corneliu Coposu stătuse la Canal în vestita Baracă 14, secția 00). Își aminteau amândoi un lucru aproape incredibil, la care fuseseră martori oculari: unui prinț de sânge al României i-a scăpat din mână direct în hârdăul cu fecale o bucățică de mat de oaie pe care o găsise în terciul servit. S-a aplecat imediat și l-a recuperat, adresându-se celor prezenți astfel: „Îmi pare rău, domnilor, dar trebuie să supraviețuiesc."

Deși de convingeri diferite, toți deveneau solidari în ceea ce privea atitudinea anticomunistă, chiar și Harry Brauner, cândva un comunist convins. Adesea evitam să particip tocmai pentru a nu-i deranja pe acești oameni deosebiți. Erau foarte încrezători în „venirea americanilor" și acest lucru mi-a dat și mie speranțe de viitor. Articolele din ziarele și revistele străine, chiar și din *Buletinul informativ Agerpres*, provocau dezbateri aprinse. Cu doar două etaje mai sus, stătea colonelul de Securitate Constantinescu. L-am prezentat tuturor, ca să știe fiecare cum să procedeze atunci când acesta cobora pe la noi. Când apărea, toată lumea schimba subiectul. Întotdeauna Carandino o dădea pe Dostoievski, Bulgakov și alți mari autori ruși – până când bietul colonel a fost călcat de un tramvai și a murit.

Deși era o stradă relativ mică, practic o străduță, cu câteva case și câteva blocuri, strada Sfinților nu-și dezmintea nici numele, nici renumele, aici locuind de-a lungul timpului oameni deosebiți, cu un mare rol în viața societății din timpul lor. La numărul 2 a locuit o mare parte a vieții domnul Polak, apreciat drept cel mai mare anticar din vremea sa. La numărul 4 și-a petrecut viața renumitul medic evreu Brill, foarte apreciat în

epocă. În Sfinților 6 a trăit și și-a desfășurat activitatea vestitul cizmar ortoped de lux Curtean, ardelean de origine, care avea o mare pasiune, picta după ilustrate. În Sfinților 4 locuia familia Dimescu, posesoarea unei impresionante biblioteci cu cărți de valoare inestimabilă. În blocul din Sfinților 8 locuia avocatul octogenar Vasile Stoica, unul dintre apărătorii Mareșalului Ion Antonescu, ceea ce i-a marcat întreaga viață. Tot aici locuia un domn deosebit de simpatic și curtenitor, profesorul universitar Gheorghe M. Preda, șef de catedră la ASE București, profesor invitat al multor universități de pe întreg globul, membru și chiar președinte al unor înalte foruri și organizații științifice internaționale, bun prieten cu academicianul Rosetti; el m-a informat exact despre starea gravă a aprovizionării cu alimente a marelui om și mi-a solicitat sprijinul, lucru pe care l-am considerat o onoare pentru mine și o datorie aproape sfântă.

O persoană interesantă era doctorul Gabriel Ivanovici, șeful Laboratorului de analize medicale al Spitalului Brâncovenesc din Capitală, originar din Slatina, care se trăgea dintr-o veche familie boierească, rudă apropiată a celui ce a dat lumii vestitul vals „Dunărea albastră". În același bloc locuia un tânăr inginer energetician, Alexandru Vintilescu, cu care aproape imediat am stabilit o relație de prietenie. La parter locuia familia Vasilescu; doamna îi vânduse Marianei biletul câștigător la loterie la sfârșitul anului 1976, câștig ce ne-a băgat o lungă perioadă în gura lumii din cartier. La etaj locuiau mai mulți ofițeri superiori din Ministerul de Interne (din Miliție, dar mai ales din Securitate; unii dintre ei, chiar soț și soție, lucrau în diplomație, fiind probabil ofițeri sub acoperire). Pe tovarășul diplomat îl serveam preferențial cu apă minerală Borsec Izvorul 1 și primeam de la el diverse lucrări în ulei (naturi moarte în special) aduse de la Paris, unde își desfășura activitatea. Cafeaua Avedis o apreciau toți drept sublimă. O comparau cu cea de la Paris, care, în mod surprinzător, nu se bucura din partea lor de același calificativ, cu excepția celei consumate în mari cafenele, unde exista mașină de prăjit cafea proprie și se foloseau cele mai rare soiuri de cafea Arabica.

Blocul din Sfinților 10 era pe departe cea mai importantă locație de pe micuța stradă unde îmi desfășuram activitatea. Construit în perioada interbelică de arhitectul Ciulei, primul soț al actriței Tanți Cocea și tatăl actorului și regizorului Liviu Ciulei, blocul acesta a adăpostit inițial sediul cunoscutei sale firme de arhitectură. În bloc au locuit cei mai importanți colaboratori ai săi, iar la etajul I erau birourile firmei, acestea fiind repartizate după Marea Naționalizare unor înalți ofițeri din Securitate (vestitului general Ion Dudău).

La parter locuiau încă de la început contabilul firmei, domnul Gheorghiu, și Teodorescu, șef de șantier. La etajul III locuia juristul Mircea Traian Biju, avocatul personal al arhitectului Ciulei, care făcea parte din Loja Masonică al cărei Mare Maestru era arhitectul. Doamna Biju era verișoară primară cu doamna Voiculescu, care se trăgea dintr-o cunoscută familie feudală a Moldovei, familia Negri. Această doamnă avea doi băieți; ambii aveau să se remarce mai târziu în viața politică și socială a României. Unul dintre ei, Gelu Voican Voiculescu, urma să joace un rol important în istoria neamului românesc.

Tot la etajul III, pe același palier cu avocatul Biju, a stat până în 1945 Ion Gheorghe Maurer, avocat și bun prieten cu N.D. Cocea și în special cu fetele acestuia, Dina și Tanți. Avea să joace un rol de primă mână în viața politică și de Stat a României atât în epoca Gheorghiu-Dej, cât și în cea a lui Nicolae Ceaușescu, în calitate de prim-ministru și de confident al celor doi dictatori.

Până în 1947, când a fost arestat, la etajul V a locuit marele om politic Iuliu Maniu; se spunea că în ziua de 23 August 1944, în fața blocului s-au adunat o mulțime de tineri național-țărăniști originari din Ardeal, demonstrând pentru constituirea imediată a unui corp de voluntari pentru eliberarea Ardealului de sub ocupația horthistă. Tot la etajul V a stat șeful de șantier al firmei de arhitectură Ciulei, Hans Graser, de origine germană.

În clădirea de la numărul 11 a locuit până la asasinarea sa de către legionari marele om politic Virgil Madgearu. La numărul 3 a stat o perioadă prim-procurorul RSR și apoi consilierul personal al lui Nicolae Ceaușescu, Silviu Curticeanu. Căsătorit cu o nemțoaică, având cu aceasta două fete care au fost crescute

în spirit german, vajnicul ardelean a schimbat la un moment dat numele străzii din Sfinților în Salva Vișeu – primul mare șantier al Tineretului Comunist, locul unde lucrase ca brigadier utemist și se afirmase ca activist de Partid. În prezent, lucrurile au revenit la normal, iar strada și-a recăpătat vechiul nume, pe care-l avea de mai multe secole.

La etajul II, la aceeași adresă, locuia familia Nicu, familie cu care m-am înțeles perfect încă de la început. Pe doamna Elena Nicu o cunoscusem în timpul liceului în calitate de profesoară de matematici. Soțul său, Alexie Nicu, originar din Drăgășani, fiu de cizmar, era absolvent a două facultăți (de Drept și de Educație fizică) și fusese cursant (aspirant) la un institut din Leningrad între 1951 și 1955, unde a obținut titlul de doctor în pedagogie. Deviza sa, „dacă n-ai dușmani, nu-ți face pielea doi bani", m-a determinat să țin aproape de această minunată familie de adevărați români. Relațiile dintre cei doi soți erau excepționale. Își spuneau unul altuia „Scumpete" (Scumpetea Mare și Scumpetea Mică). Doamna profesoară Elena Nicu, fiică de preot, era o neîntrecută bucătăreasă, aducându-și soțul de la o greutate inițială, la căsătorie, de 64 kg la circa 130 kg. Preparatele de cofetărie și în special foitajele o plasau la mare distanță de toți specialiștii întâlniți în viața mea. De o mare apreciere s-au bucurat în special pateurile cu carne de gâscă, domnul academician Rosetti apreciindu-le drept net superioare celor servite la Palatul Regal atunci când era invitat de Regele Carol II. Colaboram intens în acest scop – servirea cu delicatese culinare a marelui om de cultură – cu distinsa doamnă Nicu. La rândul meu, o serveam corespunzător cu toate delicatesele la care aveam acces, și nu erau puține.

Blocul din Sfinților 5 a fost, înainte de război și imediat după, locuința luptătorilor antifasciști Ghizela și Ladislau Vass și a mamei lor, Rozalia. Când se întruneau „la mama acasă", membrii familiei beau împreună o cafea Avedis. De la această adresă a fost arestată înainte de război cunoscuta luptătoare comunistă internaționalistă Ghizela Vass de către agenții Siguranței Statului, Brigada a II-a anticomunistă; printre ei fiind și detectivul clasa I Alexandru Traian Florescu, care a avut o

atitudine civilizată și respectuoasă față de luptătoare în momentul arestării. Mărturia ei a avut un rol deloc neglijabil atunci când acești oameni au fost la rândul lor arestați și judecați după instaurarea regimului comunist, mai ales că poziția sa era mereu deasupra, alături de cei victorioși (în permanență membră a CC al PCR, președinta Grupului de Sprijin și Coordonare Anti-titoistă din cadrul Secției de Relații Externe a PMR, membră supleantă a Comitetului Politic Executiv al PCR de sub conducerea lui Nicolae Ceaușescu).

În acest bloc mă retrăgeam adesea, în apartamentul doamnei doctor Koflen, care întotdeauna mi-a fost un sprijin de nădejde în multe aspecte ale vieții mele: îmi verificam tensiunea arterială zilnic, căci începuse s-o ia razna (20/13); analizam aspectele sociale și politice ale acelor vremuri, primind de fiecare dată sfaturi ce m-au ajutat enorm să mă descurc în fața diverselor provocări. Înțelepciunea iudaică întruchipată de cele două amfitrioane (doctorița Koflen locuia cu mama sa, minunata doamnă Leibovici, o adevărată Golda Meir a Comunității Evreiești din țara noastră) îmi sugera atitudinea pe care era absolut obligatoriu s-o adopt în mijlocul ferocei jungle politico-sociale din locul pe care eu însumi mi-l alesesem pentru a-mi câștiga pâinea cea de toate zilele. Cel mai mult m-a impresionat faptul că cele două mari doamne erau de cultură germană; limba lor maternă, cea în care comunicau între ele, era germana.

Tot aici locuiau și alți înalți reprezentanți ai Societății Socialiste Multilateral Dezvoltate: președintele Sindicatelor Lucrătorilor din Transporturi, client fidel al meu și mare consumator de cafea Avedis, șefa cenzurii de sub înaltul patronaj al doamnei de la Ministerul Culturii, Suzana Gâdea, și ea cucerită de aroma inegalabilă a cafelei Avedis, ofițeri superiori, unii sub acoperire, care adesea urmăreau cu un zâmbet aspectul, aproape unic în acele vremuri, al serviciilor prestate de mine.

Imensa clădire din Sfinților 7 fusese în perioada interbelică o puternică bancă evreiască, abandonată cu puțin timp înainte de instaurarea regimului antonescian. Curând după aceea, a căpătat porecla „Casa cu Stafii" și aici au fost aduse primele familii de evrei deportați din București în Transnistria, în iarna

anului 1941, după mărturiile câtorva supraviețuitori. La numărul 13, vizavi de Biserica cu Sfinți, a fost mult timp Hanul Mânăstirii Cernica, odinioară o casă minunată. După naționalizare, ea a devenit din păcate adăpostul unor locatari cu un grad redus de conștiință civică, azi aflându-se într-o cumplită paragină, lucru de care se spune că ar fi profitat din plin persoane importante din cartier, pentru a-și extinde proprietatea smulgând părți din curtea fostului han. La numărul 15 a locuit familia multimilionarului englez de origine română Mihai Cârciog, unchiul lui Mihai Cârciog, cel care avea să devină, după 1989, unul dintre magnații importanți ai presei noastre.

La o aruncătură de băț, pe strada Negustori, și-au trăit perioada de glorie luptătorii internaționaliști comuniști și antifasciști Liuba și Iosif Chișinevschi, agenți ai Cominternului, trimiși de Moscova pentru implementarea sistemului comunist. Se știe că Iosif Chișinevschi a fost viceprim-ministru pe toată perioada derulării procesului fruntașului comunist Lucrețiu Pătrășcanu și, în această calitate, a dirijat întregul proces în care au fost torturați și condamnați numeroși comuniști evrei (Harry Brauner, Belu Zilber etc.), foștii săi colegi de Partid. După terminarea misiunii în România, cei doi și-au pus cenușă în cap și au emigrat în Statele Unite ale Americii, unde la scurt timp s-au încuscrit cu un vajnic senator american. Cu forțele astfel reunite, s-a reușit înființarea pe continentul nord-american (la Washington și Ottawa) de muzee și memoriale ale Holocaustului nazist. Victimele Marelui Shoah Comunist (*shoah* înseamnă *calamitate* în limba ebraică) mai au de așteptat însă mult și bine până să fie menționate în memoriale dedicate lor, deși depășesc ca număr (75 milioane) cu mult pe cele ale Holocaustului (12 milioane).

Prin colonelul Aurelian Stan, zis Surdul, îl cunosc pe colonelul Vasile Cucu*, care încă din tinerețe se remarcase ca bun activist comunist; la nici 18 ani era deja șef de organizație județeană a PCR. Fusese trimis în URSS pentru specializare la o înaltă școală a NKVD-ului, vestita Academie Feliks Dzerjinski, pe care o absolvise ca șef de promoție. Conform spuselor sale, în primele zile cursanții au fost dezbrăcați de uniformele țărilor lor de origine și îmbrăcați în uniforma Ministerului de Interne sovietic. Clădirea fiind împânzită cu aparatură de înregistrare, unul dintre cursanți, care a comentat subiectul între prieteni, a fost trimis imediat în țară.

Cursantul Cucu observase vizavi de clădirea în care își urma cursurile profesionale un ciudat du-te-vino al unor înalți ofițeri din NKVD, devenit ulterior KGB. Dimineața, aceștia intrau ca militari cu grade superioare și curând ieșeau ca subofițeri cu misiunea de pază și supraveghere a tuturor ambasadelor din Moscova, în special a celor din lagărul capitalist. Din locația respectivă veneau și plecau numeroase autobuze încărcate cu tineri (băieți și mai ales fete de o frumusețe rară). Aceștia urmau să devină viitori agenți sovietici KGB în lume.

Tovărașul Cucu s-a remarcat și a fost ales secretar de Partid al grupului de cursanți din România. În această calitate, a avut cinstea să participe la garda de onoare organizată în fața catafalcului lui I.V. Stalin, la funeraliile acestuia, în martie 1953, alături de ambasadorul României comuniste din vremea aceea,

---

* Nume fictiv. (*N.a.*)

Mihai Dalea, și cursantul Nicolae Ceaușescu. A revenit în țară cu zestre: o soție focoasă, ca toate rusoaicele, care, ca și el, era absolventă a Academiei și care a fost încadrată imediat la SSI (Serviciul Secret de Informații al Armatei, subordonat direct Serviciilor Secrete sovietice). Soția a refuzat să renunțe la cetățenia sovietică, întrucât iubirea față de soț nu putea depăși datoria față de Patrie. Cucu având unele probleme în carieră după răcirea relațiilor româno-sovietice, deși avusese un start promițător (la 30 de ani deținea deja gradul de colonel, grad pe care nu-l va depăși până la pensionare, în anul 1980), cei doi soți se despart, urmându-și fiecare calea. Colonelul s-a recăsătorit cu o femeie cu 20 de ani mai tânără decât el și cu origine sănătoasă, descendenta unor luptători comuniști ilegaliști de origine autohtonă, trecând astfel cu arme și bagaje în tabăra ramurii naționalist-comuniste, la putere în acea vreme. Făcea parte din Corpul de Control al ministrului de Interne și conducea o importantă direcție din Ministerul de Interne.

În noaptea în care trupele Pactului de la Varșovia intră în Cehoslovacia, colonelul Cucu este numit ofițer de serviciu pe Ministerul de Interne și deci pus să răspundă la „orice telefon", indiferent cine s-ar afla la capătul celălalt al firului. I se dă ordin să spună că „toată lumea este pe teren" și că nu se poate vorbi decât cu el. La orele 23 (trecute fix), primește un telefon din partea ministrului Apărării al Uniunii Sovietice, care cere să fie pus în legătură cu Conducerea de Partid și de Stat, dar Cucu răspunde că este imposibil, doar el e disponibil, toată lumea fiind pe teren. A fost „dovada" sa de loialitate față de ramura naționalist-comunistă, în fruntea căreia se aflau deja Nicolae Ceaușescu și șeful direct al lui Cucu, generalul Valeriu Buzea.

Comandantul său din perioada cursurilor de la Moscova, vestitul colonel Vasili Napatnikov, ținuse la terminarea cursurilor să le mai spună câte ceva, foarte important de altfel pentru buna lor pregătire profesională și morală. I-a invitat pe toți la unul dintre cele mai luxoase restaurante din Moscova, unde, la terminarea mesei, le-a cerut să adauge la nota de plată o sumă reprezentând 10% din totalul sumei înscrise pe notă, explicându-le că acest lucru este „absolut necesar" dacă socotesc

că au fost foarte bine serviți, căci este singura recompensă pe care oamenii care-i serviseră o pot primi în viață. De asemenea, le-a atras atenția că în țara lor de origine vor fi marginalizați de șefii lor și nu vor fi avansați în grade și funcții cum ar merita, iar prețul plătit pentru că au fost cursanți în Țara Socialismului Victorios va fi că nu vor depăși niciodată gradul de colonel și întotdeauna vor fi încadrați în funcții net inferioare pregătirii lor, pentru că aceasta e natura umană; dar, pe de altă parte, vor avea întotdeauna satisfacția că șefii lor ierarhici le vor fi net inferiori și deci îi vor putea domina.

Bietul cursant, plecat din România cu gradul de căpitan, deși era pe post de general ca șef de direcție în Ministerul de Interne al lui Teohari Georgescu, și avansat la Moscova la gradul de maior, n-a putut accede niciodată la gradul de general activ, astfel că în 1980, scârbit de atitudinea de neîncredere a tovarășilor de idei și de luptă din MI, s-a pensionat.

Având intenția de a se împrieteni cu mine, tovarășul Cucu mi-a făcut inițial unele mici confidențe. Mă lăuda mereu în privința calității cafelei și, brusc, îmi propune să-l ajut să înțeleagă în ce constă „marele secret" al armenilor. Îmi spune că activitatea noastră, a tuturor cafegiilor, este profund analizată și-mi solicită „colaborarea". Îi explic că așa-zisul secret al armenilor nu este nimic altceva decât profesionalismul combinat cu o doză maximă de bun-simț, lipsă de lăcomie și dragoste profundă față de client. De la el aflu pentru prima dată că „ni se pregătește ceva". Îi spun într-un moment de sinceritate că, dacă se va concentra întreaga operațiune de preparare a cafelei într-un singur loc, indiferent sub ce patronaj, o să iasă ceva urât. Mulți au vrut să cucerească lumea și până acum toți au luat plasă. „O să fie o catastrofă, domnule colonel."

De la el aflu cine conduce de fapt Inspectoratul General al Miliției, grade și funcții. Îmi spune că un om de bază este Costică Voicu, fost secretar al Comitetului UTC pe Ministerul de Interne și apoi chiar secretar de Partid al întregului Minister de Interne. Cel mai abil dintre ofițerii inspectori anchetatori era căpitanul Mandache; coloneii Ion Baciu și Tudor Stănică

erau „cei mai valoroși". Vai și amar de cei care încăpeau pe mâna lor! Cuplul acesta era cel mai „productiv".

În acel moment, România încă era sub șoc din cauza „brichisirii" (defectării, trecerii în partea adversă) a generalului Ion Mihai Pacepa. Generalul, prin alegerea „libertății", declanșează un dezastru în Serviciile de Informații ale României comuniste și dă semnalul declanșării luptei pe viață și pe moarte între comuniștii internaționaliști și cei naționalist-comuniști. Americanii au încurajat această luptă, întrucât erau de acord cu lozinca lui Deng Xiaoping, patriarhul Chinei moderne: „Nu contează ce culoare are pisica, totul e să prindă șoareci." Se declanșează o mare anchetă la vârf, cu epurări, retrogradări, transferuri. Trec pe linie moartă o serie de ofițeri din Serviciile Speciale ale Securității; unii dintre ei ajung direct la anchetele penale ale Inspectoratului General al Miliției. Cel mai redutabil, fostul aghiotant al generalului Pacepa, colonelul Gheorghe Florea, devine mâna dreaptă a generalului Nuță (șeful Inspectoratului General al Miliției și vârful de lance al mafiei naționalist-comuniste), a celor doi colonei, așii Cercetărilor Penale, Ion Baciu și Tudor Stănică. Mulți alții sunt împrăștiați în teritoriu, unii, deși colonei, ajung în subordinea unor simpli căpitani de Miliție din Capitală și nu numai. Pedeapsa lui Ceaușescu este aprigă, o serie de mari capete se văd marginalizate, trase pe linie moartă.

Este perioada în care am acea discuție cu colonelul Cucu despre „problema cafelei"; dorește să știe direct de la sursă ce-i face pe cafegii atât de redutabili, atât de căutați de marele public. Din păcate, îi spun, armenii nu sunt prea uniți între ei, așa cum sunt evreii. Practic, în asta constă marea superioritate a evreilor, în solidaritatea lor. Evreii au întotdeauna un șef și cu toții ascultă de el; în schimb, armenii vor fiecare în parte să fie șefi și întotdeauna rămân propriii lor șefi. Mă întreabă ce le fac clienților de am așa mare succes. „Dumneata, domnule Florescu (niciodată nu-mi spunea „tovarășe", fapt explicabil din punctul său de vedere, căci făceam parte din lumi complet diferite), aduci mari prejudicii țării, pentru că vinzi produse din import, pe care țara risipește resurse importante în valută forte; oameni ca dumneata

ar trebui îndepărtați din serviciul societății noastre socialiste multilateral dezvoltate... chiar împușcați", îi scapă o vorbă colonelului Cucu, într-un moment de sinceritate, sub influența minunatei votci Stolicinaia. Și totuși, ceva mă intrigă: colonelul Cucu făcea parte, împreună cu Victor Ranga, dintr-o Comisie interguvernamentală pentru studierea „fenomenului armenesc", dar cei doi aveau interpretări diferite: Ranga reușise să insufle majorității Comisiei ideea că numiții cafegii reprezintă „un pericol public", colonelul Cucu refuzase să ia drept bună afirmația lui și, prin mine, dorea să cunoască mecanismul, deși deja reușise să-și apropie pe unul dintre cei mai importanți cafegii de origine armeană, Șaram Hazarian, șeful cafenelei din blocul Patria. Colonelul Cucu avea nevoie de informații serioase din mai multe surse, dar eu l-am refuzat „în mod ostentativ" (cum mi-a spus mult mai târziu). Între el și Hazarian, în schimb, au existat relații profunde. Colonelul Cucu îmi oferea privilegiul de a-i fi prieten, în speranța că voi fi în cele din urmă „brichisit", dar relația dintre noi continua prin propria sa brichisire de către mine, el devenind, alături de colonelul Aurelian Stan, o sursă de informații de mare încredere din interiorul Ministerului de Interne pentru mine și apropiații mei.

În același an, 1978, explodează Combinatul Chimic de la Pitești. Se caută vinovații și se descoperă că utilajele fuseseră achiziționate prin intermediul generalului Ion Mihai Pacepa. *El* era vinovat de subminarea economiei naționale și nimeni altcineva, deși se pare că însăși Elena Ceaușescu avusese un rol însemnat în acel demers. Pacepa o brichisise, lucru de neconceput, așa că trebuia lichidat cât mai repede. Prin intermediul colonelului Nica, subordonat al generalului Doicaru (unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Victor Ranga) și apoi al generalului Nicolae Pleșiță, proaspăt numit în locul lui Doicaru, este contactat Yasser Arafat. Acesta vine de mai multe ori în țară și poartă convorbiri secrete cu Ceaușescu privitoare la lichidarea fizică a generalului Pacepa. Prin Yasser Arafat se ia legătura cu vestitul terorist de talie internațională Carlos, zis Șacalul. Acesta se întâlnește cu generalul Nicolae Pleșiță în mai multe locații din București, una dintre ele fiind casa din strada

Pasărelelor 18, unde Acuma se întrece pe sine. Mossadul află de vizita Șacalului și protestează pe lângă Nicolae Pleșiță. Protestul este făcut direct de către Eminența Sa dr. Moses Rosen, căci soția acestuia, Amalia Rosen, era consăteancă a lui Pleșiță.

De la colonelul Cucu aflu structura Ministerului de Interne, cine conduce Securitatea, cine conduce Direcțiile ei, ce studii au și ce hram poartă... Un rol important în paza și protecția lui Ceaușescu avea generalul Marin Neagoe, șeful Direcției 5 de Protecție și Pază. Acesta, de o prostie proverbială, încurca adeseori ițele. Marele său merit era gradul de rudenie cu familia lui Nicolae Ceaușescu; i se spunea Zevzecul, dar era pe linie, alături de iluștrii săi protectori. Generalul Nicolae Pleșiță, fiul unui argat cu două clase primare și al unei țărănci analfabete, descendenta unei familii de lotri din zona Târgoviștei, un adevărat „superman extraterestru" (conform propriei sale mărturisiri), intrase de mic în mișcarea comunistă. Simplu activist UTC, este recrutat pentru noua organizație comunistă, Securitatea Statului, încă din 1948 și promovat de la gradul de soldat, subofițer, ofițer până la cel de general-colonel (la 38 de ani era deja general-maior). Trece prin înalte funcții de conducere în Securitate, la 32 de ani este numit șef al Securității regiunii Cluj și obține titlul de doctor în istorie din partea Universității clujene. Ocupă rând pe rând înalte funcții în Securitate, iar în 1980 este numit șef al Serviciilor de Informații Externe și adjunct al ministrului de Interne. După fuga lui Pacepa, devine omul de bază al lui Ceaușescu în cadrul Securității; fiind în copilărie argați amândoi, își găsesc afinități nebănuite. Se pare însă că generalul, în cele din urmă, preferă ciocolata, în special cea consumată în casa lui Acuma din strada Păsărelelor 18.

În noaptea producerii exploziei de la Pitești, valorosul general se afla „la gagici" (conform propriei sale mărturisiri), adică în stabilimentul lui Acuma, lăsându-l pe Ceaușescu să facă spume. Nimeni nu știa unde este, nici măcar cei de la Securitate, spre disperarea soției sale, care bănuia ceva, dar ca orice soție de brav securist trebuia să se conformeze, mai ales că generalul venea din astfel de misiuni stors ca o lămâie. Pentru aceste fapte, Ceaușescu îl pedepsea mereu, dar având nevoie de el îl ierta

de fiecare dată, fapt pentru care era poreclit de apropiați „generalul minge": cu cât îl lovea mai tare, cu atât se ridica mai sus în ierarhia pupincuriștilor Marelui Cârmaci. Fetele lui Acuma îl porecliseră deja „generalul Acuma" și-și amintesc cu duioșie de el și azi, fiindcă un „tătic" bun ca el mai rar (le-a înzestrat cu case, unele chiar de patrimoniu, cu servicii bănoase și bine plasate, ajutându-le să-și facă fiecare o carieră de invidiat și chiar să se mărite avantajos, devenind adevărate doamne de valoare ale României de atunci și de acum). Bietul general însă, din atâta pasiune față de acele superbe fete, s-a ales cu un drăguț de diabet, azi având ambele picioare amputate. Blestemul victimelor sale l-a urmărit și l-a găsit în cele din urmă, soția pierindu-i de inimă rea, iar vilișoara de la Târgoviște fiind distrusă într-un incendiu devastator; locuința de serviciu din Primăverii i-a fost de asemenea luată. Pensia acordată de Statul capitalist multilateral dezvoltat este însă mulțumitoare și îi permite să-și trăiască ultimele clipe ale vieții în mod decent, având în vedere poziția lui în rândul marilor criminali ai regimului comunist.

Prin colonelul Cucu, aflu că „tortura era cea mai ieftină metodă de obținere de către torționari (anchetatorii Securității din Calea Rahovei 37–39) a declarațiilor dorite din partea celor anchetați". Ofițeri redutabili ca Gheorghe Florea, Lupu, Constantin Matei, Costică Voicu, Mandache, Ovidiu Constantin dețin adevărate recorduri. Dar cel mai important dintre ei este medicul colonel Iosef Damian, care verifica, superviza, coordona împreună cu coloneii Tudor Stănică și Ion Baciu întreaga acțiune de Cercetări Penale din Arestul Mixt (Securitate și Miliție) de la adresa respectivă. De asemenea, un om de bază era șeful Arestului Mixt, colonelul Mihai Creangă, un fost argat, ca și Pleșiță și Ceaușescu, dar care nu reușise niciodată să fie mai mult decât un absolvent de liceu, deși șefii săi făcuseră „pe dracu în patru" să-l ajute în acest sens, date fiind serviciile sale neprețuite.

În primăvara lui '78, sosește în țară doamna Olga Morski. Prin intervenția președintelui Congresului Mondial Evreiesc, Nahum Goldman, și a directorului postului de radio Europa Liberă, Noël Bernard (el însuși evreu ardelean, ca și Bernard

Morski), familia Morski se reunește la București. Sunt invitat de prietenul meu Morski în apartamentul nr. 9 din blocul din strada Negustori 20. Discuțiile au durat o noapte întreagă. Doamna Olga Morski venea din Porto Rico, unde fiul său deținea o fabrică de ceasuri, sub licență elvețiană. Îmi povestește viața ei, pusă în slujba familiei, mai ales după arestarea și condamnarea soțului. Îi rămăsese fidelă acestuia și-și crescuse copiii singură. Luptase ca o leoaică pentru reîntregirea familiei. Spera să-și ia bărbatul în America. Îmi spune că acesta i-a povestit multe despre mine și mă sfătuiește s-o „întind" cât mai repede din țară, pentru că orice „scurtcircuit" poate schimba nu numai viața mea, ci și a întregii mele familii. „Domnule Florescu, ăsta-i sfatul meu, căci comuniștii sunt chiar mai periculoși decât naziștii. În nazism, torționarii erau întotdeauna germanii și acoliții lor, pe când în comunism, torționarii sunt chiar din neamul celor torturați și exterminați. Comuniștii și-au exterminat adesea și propriii lor frați. De Shoahul comunist lumea va scăpa foarte greu; durează de la începutul secolului și probabil va continua și în secolul următor. E groaznic, fugi, domnule Florescu; te așteptăm în Porto Rico. Du-te oriunde în lume unde nu-i comunism și până atunci fii foarte atent cum lucrezi și cu cine lucrezi; prietenii cei mai buni pot să-ți aducă cele mai mari necazuri și nenorociri. Ferește-te de prieteni și mai ales de proști."

La plecare, îmi dăruiește o duzină de ceasuri de la băiatul lor, pentru fiecare membru al familiei mele, și o sticlă de parfum *1011* de un litru. Eu îi adusesem o știucă frumoasă și o plasă cu 2 kg de ficat de gâscă. „Fugi, domnule Florescu, cât mai ai timp", au fost ultimele ei cuvinte. Cei doi părăsesc România cu destinația SUA, iar după numai șase luni Morski obține și cetățenia israeliană și este trimis, ca reprezentant al Congresului Mondial Evreiesc, să supravegheze construcția și amenajarea Căminului-spital al Federației Comunităților Evreiești din România, din cartierul Bucureștii Noi, strada Jimbolia 15. În lipsa sa, îl cunoscusem pe domnul Menahem Godeanu, buna dispoziție întruchipată. Prin acesta obțin pe parcursul mai multor ani ca, împreună cu familia, să iau masa la restaurantul ritual

de la Eforie Nord al Federației Comunităților Evreiești din România, întrucât în acea vreme serviciile de pe litoral lăsau de dorit, în special din punctul de vedere al alimentației.

La revenirea în țară, domnul Morski își reia activitatea, dar acum ca cetățean israelian, plătit în dolari, și tratează altfel afacerile, vorba unui mare rabin: „Altfel vorbești când ai banul în buzunar." Relațiile dintre noi atinseseră o culme în august 1977, când sosise în România Excelența Sa Menahem Begin, prim-ministru al Statului Israel. Fusese cazat la Hotelul Modern de lângă Biserica Armenească, pentru a fi cât mai aproape de Templul Coral, căci ziua următoare era ziua sfântă de Sabat, când nu circula decât pe jos. Aici a fost servit numai cu mâncare cușer, adusă special de la restaurantul ritual din strada Popa Soare. Prevederile rituale mozaice au căzut în grija supraveghetorului de la Comunitate, nimeni altul decât prietenul meu Bernard Morski, care a venit la mine cu un sac de cafea verde biologică de Hawaii, pe care am pregătit-o împreună, respectând cu strictețe cele mai severe reguli religioase.

În ultima zi a convorbirilor, care s-au desfășurat la Snagov și s-au terminat seara târziu, după mai bine de opt ore, primministrului Israelului i-a fost servită masa cu produse de la restaurantul ritual. Morski a adus personal aceste produse, dar nu a putut intra în sala unde aveau loc discuțiile, fiind obligat să predea preparatele unui reprezentant oficial care le-a dus înăuntru, cu excepția unui termos cu cafea înmânat Rabinului-șef Moses Rosen. Când Excelența Sa Menahem Begin a văzut mâncarea fără supraveghetorul ritual, și-a dat seama că a trecut un răstimp în care ea nu fusese vegheată din punct de vedere religios și a hotărât să nu consume din acea mâncare, dar, din respect pentru gazde, a gustat din legume și desert și a băut o cafea Avedis cușer, din termosul aflat asupra Rabinului-șef. Era cafeaua pregătită de mine și Morski.

Se spune că Ceaușescu a remarcat acest lucru și s-a adresat direct lui Moses Rosen, dorind să înțeleagă ce se întâmplă. Și, pentru a dovedi că nu are prejudecăți și că are încredere în invitatul său, a solicitat o cafea din termosul cu pricina – și astfel a făcut și el cunoștință cu cafeaua Avedis, în variantă cușer.

La părăsirea României, în bagajele Excelenței Sale s-au aflat și câteva kilograme de cafea Avedis, a ținut prietenul meu Morski să-mi spună, cu multă afecțiune.

Cozile la magazin devin enorme și eu nu găsesc ceva mai bun de făcut decât să ies afară, în stradă, alături de oameni, și să întrețin clientela în discuții amicale, cu grijă și respect. Cozile de sute, chiar mii de persoane devin ceva obișnuit în Sfinților 6, unde, ușile de la prăjitorie fiind deschise, totul se petrece la vedere. Vânzările cunosc valori nemaiîntâlnite până atunci. Mă vizitează tot mai mulți șefi de restaurante, dornici să procure măcar pentru ei înșiși și clienții lor de suflet cafeaua atât de apreciată în acele vremuri. Printre ei, Ion Bănicioiu, un oltean care nu-și dezmințea originea, foarte activ pe frontul alimentației publice, având în subordine un bar și mai multe puncte de vânzare cu gustări în pasajul Victoria. La mine i-a cunoscut pe Nefian și Morski, cu care se pare că a colaborat fructuos în vederea procurării unor bijuterii de valoare. Olteanul se pregătea intens pentru vremurile ce urmau să vină. Îndrăgostit lulea, ca mai toți oltenii de altfel, de frumoasa sa soție, îi făcea acesteia cadouri costisitoare, spre disperarea colegului său puțin mai în vârstă Gheorghe Godeanu. Soția lui Nelu Bănicioiu avusese dintr-o relație anterioară două fetițe gemene, care pieriseră la cutremurul din 4 martie împreună cu părinții ei adoptivi, în blocul Casata de pe Bulevardul Magheru. Cei doi soți aveau împreună o fetiță născută în 1973, pe nume Oana, pe care cu puțin înainte de cutremur o luaseră cu ei și care reprezenta pentru amândoi unica lor rațiune de a fi. Nelu Bănicioiu strângea pentru ea tot aurul din lume și, prin colaborarea cu Nefian și Morski, considera că-și poate realiza obiectivele urmărite.

Temându-mă de spiritul său mult prea aventuros, am căutat să mă țin mai departe de el, deși era un om jovial și inteligent. Am reflectat îndelung la șansa de a obține prin el un bilet spre „Paradisul Proștilor", dar nu l-am evitat niciodată atunci când mi-a solicitat serviciile. Dacă era drept sau nu, viața urma să se pronunțe, deși adeseori ne joacă farse ironice, mai ales în materie de dreptate. Atunci însă aveam amândoi mare succes și ne bucuram de el, alături de familiile noastre. Eram amândoi

conștienți că toate carierele au momente de succes, de regres și de revenire, dar ne simțeam încrezători în viitorul nostru, chiar și comun, dacă vremurile ne-ar fi fost favorabile. Eram totuși diferiți: eu întotdeauna m-am considerat un comerciant foarte apropiat de oameni, în special de cei obișnuiți, pe când el era mult prea aproape de mafia securisto-comunistă, atât naționalistă, cât și internaționalistă, făcând o echilibristică aproape sinucigașă între cele două ramuri.

În toamna anului 1978, Virgil Stan încearcă să treacă Dunărea înot în Iugoslavia. Este prins și, pe drumul spre pichetul de grăniceri, înghite întreaga sumă de bani în valută ce-o avea asupra sa. La controlul corporal efectuat la pichet, nu i se găsește nici un ban. Este adus la București și condamnat la un an închisoare pentru tentativă de trecere frauduloasă a frontierei.

Speram ca 1979 să fie un an măcar la fel ca cel dinainte. Tot mai multă lume se îndreaptă spre magazinul nostru, deși așa-zisele „cote de cafea" creează unele probleme. Prin domnul Ceicu, reușesc să le trec cu bine, nu în ultimul rând cu acordul tacit al lui Ranga. Îi serveam însă ca pe niște adevărați prinți pe toți cei care foloseau parola „Ranga". Majoritatea securiști, de toate tendințele, erau de acord că la mine se află „cea mai bună cafea din România", ba unii mergeau cu aprecierile și mai departe. Mă bucuram în acele momente de aprecierea tuturor. Numeroase ambasade, instituții ale Statului, mari oameni de cultură, medici celebri, cadre valoroase ale învățământului de toate gradele și nu numai veneau în magazin pentru a fi serviți cu inegalabila cafea Avedis. Singura explicație pe care le-o dădea tuturor românul Florescu, poreclit Armenașul, era: *cinstea înainte de toate*.

Apare în magazin și rapsodul popular Ion Dolănescu, născut „lângă Carpați, într-o casă cu mulți frați", dar locatar și proprietar al palatului din strada Caimatei 8. Marele prinț al muzicii populare românești, întotdeauna foarte elegant, îmbrăcat iarna cu haină și căciulă din blană de nurcă, cu un aer maiestuos, era conștient de marea sa valoare atât artistică, cât și, mai ales, financiară (nu prea cunoștea drumul Fiscului, întrucât, ca bun liber-profesionist, evita acest drum). Era însoțit mai

tot timpul de alt prinț, poate nu chiar atât de faimos ca el, dar mai impunător, Tiberiu Ceia. Ne vizita adesea; comanda și pleca. Veneau apoi cei doi frați ai săi și ridicau marfa sau îl trimiteam pe Mihai în Caimatei, căci adesea avea „urgențe". Plata o făceau cei doi. Adeseori lăsau sume importante drept șpagă, dar întotdeauna banii ajungeau în buzunarul lui Mihai. De aceea, Mihai era bucuros de vizitele maestrului.

Ion Dolănescu venea adesea însoțit de cântăreața de muzică populară Ileana Constantinescu și de fiul său și al Mariei Ciobanu, Ionuț Dolănescu. De creșterea și educația micuțului prinț se ocupa bunica paternă, mama maestrului, dar un rol deloc neglijabil îl avea doamna Ileana Constantinescu, care se comporta ca o autentică mamă. Ion Dolănescu era „în bani", de aceea îmi făcea plăcere să-l servesc. Avea mulți prieteni, foarte mulți fini și cumetri (circa 300) și consuma masiv produsele ce se găseau la mine. La un moment dat, era principalul sponsor al furnizorilor mei. Prin el și cu ajutorul banilor lui, reușeam să fac față mai bine noilor provocări din partea furnizorilor. Adus de el, apare alt mare rapsod popular, Gheorghe Turda. Și acesta e o persoană plăcută, deși ofițer superior în Ministerul de Interne.

Ion Dolănescu era un apropiat al familiei Ceaușescu, prin fratele dictatorului, Ion Ceaușescu, ministrul adjunct al Agriculturii pe vremea când, la conducerea acestui minister, se afla „cel mai mare agricultor al țării", formidabilul Angelo Miculescu. Acesta, deși comunist convins, punea ban pe ban, pentru timpurile „ce-or să vină". Se gândea deja la nepoți, deși primul ginerică alesese „libertatea", fugind ca din pușcă pe meleagurile ospitaliere ale îndepărtatei Canade. Avea de unde, avea balta pește, dar se gândea cu groază oare pe mâna cui va ajunge teșchereaua sa doldora, obținută cu mare trudă și broboanele de sudoare de rigoare. Doamna ministru dădea încontinuu acatiste ca să-i dea Dumnezeu un nou ginere, să-i placă agricultura, pescuitul și vânătoarea, să „le aibă cu familia", pentru că altfel s-ar alege praful de toate. Pe de altă parte, consulta în permanență ghicitoarele în cafea – și ce cafea putea fi mai

bună în acest scop decât cafeaua Avedis, aflată la dispoziția sa în permanență, la orice oră din zi sau din noapte?

Fratele lui Ceaușescu, Ion, era mare amator de petreceri, organizate în special la Scornicești, unde participau toți cei din neam. Ion Dolănescu cununase și botezase câțiva membri ai familiei, sperând să aibă protecție din partea clanului, mai ales în privința sustragerii de la plata dărilor către Statul comunist. La Scornicești era „în familie"; toți îl iubeau nevoie mare. Liber-profesionist, el declara adesea sume mult mai mici față de ce încasa în realitate. Avea o protecție absolută prin Ion Ceaușescu. Taxiurile circulau zi și noapte din și spre palatul din Caimatei 8. Mulți băieți de la Securitate și Miliție erau oaspeții săi.

O după-amiază din primăvara anului 1979 mi-a atras atenția asupra acestui personaj. Stabilisem de dimineață cu Ion Dolănescu să-l servesc cu două cartoane de banane ce-i trebuiau pentru numeroșii săi invitați. Îmi trimite, ca de obicei, pe cei doi frați, care mergeau cu el în mai toată țara, la petrecerile unde era invitat celebrissimul lor frate. Înainte de a-i servi, îmi arunc privirea de jur-împrejur și văd venind dinspre strada Caimatei (tocmai intraseră pe strada Radu Cristian), un grup de bărbați în civil; în mijlocul lor, șeful Miliției Economice pe Capitală și cel al Sectorului 2. Îngrozit, le fac semn celor doi s-o întindă, pentru că se apropie „Taifunul". „Care «Taifun», domnule șef?", mă întreabă unul dintre ei. „Păi, uite ce vine din față!" „Cine, știa?!? Dă-i dracu, fură la frati-miu și băură cinci sticle de whisky, d-ăl' de la mata, se interesară de unul, șef de abator de la Giurgiu. Am cântat împreună duminică la nunta fiică-sii, sunt oameni foarte bogați, plini de bani și de aur."

Grupul se îndrepta spre noi, spre magazinul meu. Noi, eu, Mihai și cei doi frați Dolănescu, ne aflam în fața prăjitoriei de cafea din Sfinților 4. La sosirea întregului grup, îi întâmpin cu zâmbetul pe buze și mă adresez tuturor cu tradiționalul: „Bine ați venit în unitatea noastră!" La salutul meu răspunde maiorul Constantinescu, probabil cel mai mic în grad, șeful Miliției Economice din Sectorul 2 al Capitalei: „Florescule, am venit la tine să bem «cea mai bună cafea din București», ne primești?"

„Mă simt onorat", îi răspund, invitând întregul grup (circa șase persoane) în biroul meu din Sfinților 6 și făcându-i semn lui Mihai să-i servească pe cei doi frați ai lui Dolănescu. Clientul nostru, stăpânul nostru. Nu-mi puteam permite să pierd un client de talia marelui nostru rapsod popular...

După această întâmplare, întregul comerț din Capitală și nu numai e zdruncinat din temelii de un cutremur: este arestat însuși viceprimarul Capitalei, marele strateg al comerțului românesc din acele vremuri, Radu Abagiu. I se înscenează un proces pe baza unor acuzații de luare de mită. Principala dovadă se spune că ar fi fost organizarea nunții fiicei sale cu un tânăr economist de la Bacău pe nume Viorel Cataramă, pe care Abagiu îl cunoscuse în RFG și-l luase sub aripa sa protectoare, făcându-l ginerică. Se pare însă că după arestarea lui Radu Abagiu tânărul ar fi divorțat de fiica lui, care la scurt timp după aceea s-ar fi sinucis. La nunta celor doi tineri s-a servit fiecărui mesean câte o sticlă de whisky Ballantine's de 25 de ani vechime, marfă primită direct de Radu Abagiu ca plocon din partea unui grup de șefi de restaurante. Din păcate, printre martorii acuzării se află și marele cafegiu armean Șaram Hazarian, din blocul Patria. Acesta declară că i-ar fi dat lui Abagiu un ceas elvețian de aur. Conform spuselor colonelului Cucu, Șaram era colaborator al Securității și avea misiunea de a planta diverse scumiere dotate cu microfoane la mesele unde se așezau anumite persoane vizate. Se pare că de aici i s-ar fi tras inginerului Ursu marile necazuri care au culminat cu moartea sa în arest. Vizați erau atât turiștii străini, cât și șoferii demnitarilor.

Refuzând să recunoască faptele, Radu Abagiu este supus torturii, sub directa supraveghere a doctorului Iosef Damian. Acesta, evreu de origine, reușise să treacă cu arme și muniții de la internaționalist-comuniști în tabăra la putere în acel moment, cea naționalist-comunistă, și încerca să dovedească noilor stăpâni că nu este mai prejos decât maeștrii săi. Aceștia, antisemiți convinși, nu prea credeau în el, dar îl foloseau, deoarece metodele sale erau infailibile, cu rezultate remarcabile în obținerea mărturiilor acuzatoare din partea celor arestați și anchetați în „Bârlogul terorii și torturii" din Calea Rahovei 37–39.

Nu se știe nici până azi ce a fost forțat să recunoască marele om. Economist de formație, fusese recrutat de Securitate încă de pe băncile facultății, fiind trimis imediat în Germania Federală, unde sub directa conducere și îndrumare a generalului Pacepa, șeful oficinei de spionaj a României din acea țară, reușește să devină atașat comercial. După fuga lui Pacepa, asupra lui Abagiu încep să planeze unele bănuieli. Rolul său în aprovizionarea nu numai a Capitalei, ci și a țării, a fost unul de primă mână. El cunoștea perfect problemele aprovizionării populației și căutase în decursul întregii sale activități să ia taurul de coarne. Fusese principalul artizan al mandatariatului, ucis aproape în fașă de Ceaușescu la reîntoarcerea din China și Coreea de Nord, în 1971. Radu Abagiu lansase lozinca „schimbului de experiență" dintre lucrătorii din comerț ai țărilor socialiste, și astfel mii de șefi de unități comerciale de toate profilurile au plecat în excursii organizate în acest scop în străinătate, bineînțeles în lagărul socialist, sub patronajul Ministerului Comerțului Interior și al Primăriei Generale a Capitalei. Fiind fiu de deținut politic, lucru ascuns la primirea în Partid (obligatorie pentru șefii de unități din comerț), am ezitat să completez formularele Serviciului de Pașapoarte din MAI. Considerând că Securitatea îmi va verifica declarația, am lăsat-o pe Mariana să plece doar ea în aceste excursii, astfel că soția mea a vizitat tot așa-zisul lagăr socialist, de la Baltica până la Urali.

Ideea lui Radu Abagiu a fost genială. Mariana s-a întors extrem de impresionată de țările văzute. Pe mine mă interesa dacă exista un comerț similar cu cafea în acele țări. Nu mică mi-a fost mirarea când am aflat că nici măcar la Erevan, capitala Armeniei Sovietice, nu exista ce aveam noi la București, mici centre pentru prelucrarea și vânzarea cafelei. La Erevan nu existau cafegii armeni. Exista însă un patriarh armean originar din București, bunul prieten al domnului Avedis Carabelaian. Cafegiii armeni din România și în special cei din București erau unici în Europa și, poate, unici in lume.

Efectul îndepărtării lui Radu Abagiu se resimte imediat în viața comercială și economică a Capitalei. Nimeni, niciodată nu l-a putut înlocui. Era un temerar, poate chiar un aventurier,

dar era un om priceput în ale comerțului. Îl asculta toată lumea, de la directorii din subordine până la ultimul lucrător din comerțul bucureștean. Comunicarea era perfectă. El renovase Hala de Pește din Halele Centrale Obor cu ajutorul vestitului pictor Piliuță (se spunea ca Piliuță îi dăruise câteva lucrări de mare valoare, dar încasase de la Statul român circa 5 milioane de lei, bani grei pentru acele vremuri). Bineînțeles că maestrul Piliuță n-a fost acuzat pentru dare de mită; dac-ar fi fost, i-ar fi implicat pe mai toți conducătorii de Partid și de Stat. Cu acea ocazie, a fost reiterată ideea „Nici o masă fără pește", idee lansată de cuplul Abagiu–Ranga, care a atras ura conducătorilor de Partid și de Stat. Se credea că datorită consumului exagerat de pește, ce-i drept congelat, și fosforului pe care-l conținea, populația începuse să se trezească „din somnul cel de moarte".

Lumea discuta pe la colțuri. După Abagiu, se spunea, nimic nu va mai fi ca înainte. Ranga rămâne singur, fără marele său prieten și aliat. Pe cererea de aprobare de prelucrare a cafelei pentru Ambasada Braziliei, era semnătura lui Virgil Trofin; Radu Abagiu îi fusese adjunct, dar în realitate adevăratul ministru al Comerțului fusese el. Despre Virgil Trofin se vorbea în acele vremuri că ar fi succesorul lui Nicolae Ceaușescu. Acest fapt i-a fost fatal. A fost imediat îndepărtat și trimis la „munca de jos", la un IAS din județul Călărași, unde a murit în condiții destul de dubioase. A fost un semnal către toți ceilalți „pretendenți la tron" că trebuie să stea în banca lor, întrucât cine va conspira va avea aceeași soartă. Nimeni nu a riscat.

Arestarea și punerea sub acuzare a unuia dintre marii securiști sub acoperire (Radu Abagiu era în acel moment colonel de Securitate și urma să fie avansat general) nu era o problemă simplă, dar cazul Pacepa deschisese ochii naționalist-comuniștilor asupra pericolelor ce-i păsteau chiar pe ei. Misiunea a fost încredințată unuia dintre cei mai devotați oameni ai Mafiei naționalist-comuniste, generalul Valeriu Buzea, care a cerut aprobarea șefilor săi. Întrucât era vorba de arestarea primului demnitar comunist din epoca Ceaușescu, s-a cerut aprobarea Marelui Cârmaci, care inițial s-a opus, pentru că acuzațiile erau destul de slăbuțe. Atunci s-a apelat la Elena Ceaușescu, care

răspundea pe linie de Partid și de Stat de toate cadrele de conducere. Ea l-a desemnat pe generalul-colonel Ion Dincă (vestitul Ion Balcon), primarul general al Capitalei și deci șeful lui Abagiu, membru plin al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR. Principalul motiv invocat în fața Elenei Ceaușescu a fost încălcarea gravă a moralei proletare, a principiilor eticii și echității socialiste. Se pare că Radu Abagiu avea o amantă, profesoară de franceză, expertă în „finețuri" sexuale. În calitatea sa de viceprimar al Capitalei, îi repartizase acesteia o vilă somptuoasă lângă Foișorul de Foc, vilă pe care o dorea directorul Spitalului Foișor, un apropiat al conducerii Ministerului de Interne. Ori de câte ori Ion Balcon îl căuta la telefon pe Radu Abagiu, acesta răspundea de la această adresă (telefonul era pus deja sub urmărire), astfel că Dincă a dat bine-cunoscutul lui semnal: „Umflați-l!"

Principala vină a viceprimarului Radu Abagiu era faptul că mergea „la gagică", și nu „la gagici", cum făcea Nicolae Pleșiță, bosul de la „Ochiul și Timpanul". În ziua hotărâtă pentru a-l „umfla" pe Radu Abagiu, s-a deplasat la Primăria Generală însuși generalul Valeriu Buzea, cu o mașină a Inspectoratului General al Miliției. A intrat în biroul viitoarei sale victime și l-a invitat până „la sediu" (Calea Rahovei 37–39) pentru „clarificarea" unor probleme legate de arestarea prealabilă a unor subalterni. Fiind ora prânzului, Abagiu i-a spus generalului că îi este foame și l-a invitat la masă la unul din restaurantele din subordine (întregul comerț era subordonat viceprimarului, cu excepția Comalimentului, subordonat direct Ministerului Comerțului Interior). La ieșirea din Primăria Generală, generalul Buzea îl invită în mașina sa, dar Abagiu refuză, întrucât era cu propriul său Mercedes (alb, aceasta fiind culoarea sa preferată, ce-i exprima, după părerea sa, propriul caracter). Generalul n-are încotro și urcă el în mașina viitoarei sale victime.

La restaurant sunt serviți ca niște prinți, dar generalul nu ia decât un Pepsi și numai contra cost, refuzând invitația viceprimarului. La plecarea din restaurant, mașina Miliției pierde urma Mercedesului și întreg dispozitivul Ministerului de Interne intră în alertă. Dar la sosirea în „Bârlogul terorii", toate reintră

în normal. Colectivul de anchetatori, alături de care se afla, ca de obicei, doctorul cunoscut de către toți cei ce poposiseră în Calea Rahovei drept „Josef Mengele", intră în acțiune și astfel mult încercatul colonel din Direcția de Informații Externe Radu Abagiu cunoaște pe pielea lui mult apreciata omenie a vestitului stabiliment, unde în cele din urmă spune și ce lapte a supt la țâța maică-sii. „Sinceritatea" sa a contat foarte mult în clarificarea unor „nelămuriri" ale organelor de anchetă ale Securității. El a fost întotdeauna invitatul celor de la etajul 2 și a fost cazat în garsonierele rezervate Securității, și nu la beci, unde erau repartizați clienții Miliției.

Conform spuselor colonelului Cucu, Radu Abagiu a fost salvat din furcile caudine ale organelor de Cercetare Penală de însuși generalul de Securitate Nicolae Pleșiță, care s-a deplasat personal la sediul din Calea Rahovei, unde Securitatea avea propriile ei săli pentru discuții. Pleșiță îi promite lui Abagiu că-l va scăpa foarte ușor de acuzațiile aduse dacă își va ține gura, pentru că Securitatea pe care o reprezintă nu-și abandonează oamenii, dar trebuie să accepte fără crâcnire hotărârile pe care le va lua corpul de anchetatori și apoi Justiția română, pentru că are destui dușmani puternici, care-i vor capul.

Abagiu a scăpat cu doar trei ani de închisoare la locul de muncă. Cum era în primul rând economist, a fost preluat cu vasta sa experiență internă și internațională de Ion Ceaușescu, ministrul adjunct al Agriculturii, fratele dictatorului, și pus la muncă „în folosul societății". Aici Abagiu a intrat „ca în brânză", creându-și un grup de influență asupra tuturor problemelor importante ce existau în Ministerul Agriculturii. În acest grup se afla și inginerul agronom Nicolae Zăvoranu, primul soț al Marioarei Bănicioiu, în acel moment nevasta renumitului Nelu Bănicioiu, comerciant care se distingea printre colegii săi din Capitală precum măgarul printre oi. Intrarea lui Radu Abagiu în viața lui Nicolae Zăvoranu a fost benefică din toate punctele de vedere.

În vară, cade marea bombă: se sistează definitiv aprovizionarea unităților comerciale de profil cu cafea verde. Operațiunea de prăjire a cafelei devine monopol de stat, sub stricta supraveghere si responsabilitate a lui Victor Ranga, care devine astfel Primul și Unicul Cafegiu al Țării. Cine vrea o cafea bună numai cu el poate trata de acum încolo; dar suntem în România, unde, după cum se știe, minunile țin doar trei zile. Marele public încă nu află. El continuă să prefere cafegiii, iar printre ei mă aflu și eu. Stocurile nu-mi oferă însă decât un răgaz de câteva luni. Presiunea psihică se face simțită. Încet, dar sigur, doamna Koflen devine principalul meu sfătuitor. Îmi spune că există întotdeauna o portiță, că trebuie să găsesc rezolvarea situației, dar nu înainte de a urma cât mai repede un tratament pentru hipertensiunea arterială, revenită la valorile de dinainte de Vatra Dornei.

Prin domnul Bergman obțin un loc de odihnă și tratament la Covasna, în Complexul UGSR. Concomitent, mă îngrijea profesorul Leonida Gherasim de la Spitalul Colțea. El îmi spusese că trebuie să aleg totuși Covasna, fiind aproape unică în Europa și a doua în lume în tratarea complexă a bolilor cardio-vasculare. Eu tânjeam după Vatra Dornei, stațiune care-mi produsese o puternică impresie. Dar plec la Covasna în a doua jumătate a lunii iulie, Mariana rămânând la comandă, având-o alături pe fosta sa colegă Mariana Matei. Personalul fiind de încredere, plec fără griji.

La revenirea în București, mă confrunt brusc cu mari probleme. Se instituie cote de cafea prăjită pentru fiecare magazin

în parte. Domnul Ceicu se pensionase și-n locul lui trece în față Dan Grigore Adamescu, secondat îndeaproape de Gheorghe Sima. Nu eram printre persoanele agreate de acesta, dar aveam încă sprijin la Panduri. Acolo era colonelul Ioan Sava, prietenul meu de la Valea Cascadelor, mutat disciplinar de Ranga ca să i se piardă urma. Sava nu ține cont de indicațiile „lupușorului" Dan Grigore Adamescu, așa că în cele din urmă acesta își face apariția în magazin, ca să constate cu ochii lui ce și cum. Avem o discuție între patru ochi extrem de serioasă și profitabilă pentru ambele părți. Eram totuși cel mai important cafegiu din Sectorul 2 și unul din cei mai importanți din Capitală. Îi spun că intenționez să lupt cu toate armele în caz că voi fi provocat, că suntem amândoi copiii Agenției de Import și așa trebuie să rămânem. De asemenea, îmi exprim regretul pentru necazurile prin care trece „unchiul Abagiu". „Trebuie să fim și să rămânem prieteni, domnule Adamescu." Cu sprijinul lui, o serie de cafegii trec în față. Ei vând cantitate, dar nu și calitate.

Prin Gheorghe Stavarache, obțin cantități de cafea verde, pe care le prăjesc în sistem Avedis la prăjitoria lui Radu și Badea. Fac cu aceștia compromisuri pe care nu le pot ocoli, decât cu prețul pierderii clientelei. Mii de oameni ne asaltează, se produc goluri în aprovizionarea cu cafea, dar clienții tradiționali nu sunt neglijați. Deși nu iau șpagă pentru serviciile mele, am totuși unele avantaje. Lumea mă respectă, mă iubește (cel puțin eu așa receptez), mai ales că află că nimeni nu mai prăjește cafea în România; dar lumea vede că la Sfinților iese fum, deci se prăjește totuși, iar cafeaua diferă de cea de pe piață. Și se vinde ca pâinea caldă. Veniturile le depășesc pe toate cele de până atunci. Obțin cele mai bune soiuri de cafea existente în depozit; prin domnul Stavarache am exclusivitate absolută asupra cafelei Columbia, Guatemala și Brazilia. Nimeni nu știe nimic, deși sunt mulți spioni, eu neridicând niciodată cafeaua direct din prăjitorie, ci tot prin Stavarache, care întotdeauna mi-l trimite pe Nicolae Iancu. Acesta, mut și surd, antialcoolic, își ia partea și-și vede de treabă.

Primesc totuși de la Ranga, prin Stavarache și Balașov, mici cantități de cafea verde deosebită, sosite în țară ca mostre din

partea unor furnizori externi care doreau să-și promoveze vânzările de cafea în România, dar care aproape niciodată nu-și atingeau scopul, și asta din cauza prețului prohibitiv, căci undeva, acolo sus, cineva veghea: era marele economist Gaston Marin, alias Grosman, ministrul secretar de Stat al Prețurilor. Aceste mostre sunt destinate în exclusivitate unor mari boși, așa că, executând astfel de ordine și servicii „trag spuza pe turta mea" și obțin adesea cantități suplimentare de cafea și alte produse din import.

Între timp, la Panduri, domnul Stavarache fusese cuplat cu un fost recepționer, Petre Covaci. Noul șef de secție, cu doar doi ani mai în vârstă decât mine, la început cooperează, dar apoi scapă, cu ajutorul lui Petre Balașov, de supravegherea lui Stavarache și-și face propriii săi prieteni, propriile relații, iar colaborarea cu el devine tot mai dificilă.

Lipsa de alimente, în special din import, se face simțită din ce în ce mai mult. Se interzice vânzarea mărfurilor direct din depozite, dar, ca un făcut, depozitele sunt asaltate de toată floarea cea cinstită a Ministerului de Interne (securiști, milițieni, pompieri). Apar coloneii de tristă amintire Ion Baciu, Tudor Stănică, Gheorghe Florea și alții, mai mari sau mai mici. Unii chiar plătesc – și astfel, prin Balașov, uneori și prin Călina, Stavarache îmi trimite banii cu avizele de expediție corespunzătoare, pentru „confirmare"; desigur, era un lucru ilegal și deci penal, dar eram în „sistem" încă de la început și, chiar dacă aș fi ieșit, trecutul era trecut.

Considerând că-i doar un fenomen pasager, accept; dar în cele din urmă devine un fenomen de rutină. Desigur că acest lucru m-a ajutat să obțin vânzări foarte mari, nesperate vreodată. Planul însă, dat fiind că-l realizam și-l depășeam, crește încontinuu, vânzările ajungând la nivelul marilor Complexe și chiar depășindu-l. Mi se cer de către cei din conducerea întreprinderii anumite mărfuri care figurau în acele facturi, dar aveau un statut special. Cer și obțin în anumite împrejurări „ceva marfă", și astfel intru în posesia de documente legale ale acestor produse (mărfuri Vest). Astfel, pot manipula și alte produse, venite din alte surse. E un joc periculos, dar am o oarecare acoperire atâta

timp cât la Sectorul 2 de Partid se găsesc produse Vest. Directoarea Negrușoiu indică sursa „Florescu" și, cu toate că nu era adevărat ce spunea ea, intru în colimatorul Inspecției Comerciale de Stat, care găsește „un tezaur Vest" în strada Cernica (azi str. Dumitru Stăniloae) 10, principalul meu depozit de delicatese. Erau produse pe care niciodată onorații inspectori, în frunte cu securistul Nedelcu, nu le văzuseră vreodată, darmite să le guste (vorba marelui Mihai Maximilian, soțul îndrăgitei Stela Popescu: „Aleargă omul ca o lăcustă și poate nici măcar nu le gustă."). În cele din urmă însă, apele se calmează și-mi pot vedea liniștit de treabă.

În iarna lui '79, Virgil Stan revine acasă din pușcărie și depune imediat cerere de emigrare. Obținând acest drept, stabilește să plece din țară la începutul anului 1980. Îmi cere să-i împrumut Aro-ul ca să meargă să-și ia rămas-bun de la rudele din Făgăraș. Îi spun că nu dau niciodată mașina cu împrumut (există și o vorbă: „Femeia și mașina nu se împrumută niciodată"), așa că o să merg cu el. Acolo, un cioban foarte bogat îmi face o ofertă generoasă pentru mașină, așa că, în ianuarie 1980, rămân fără Aro. În februarie, Virgil cu soția sa Nuți și fiul Gabriel părăsesc România, dar nu înainte de a mă sfătui să procedez la fel. Prin plecarea sa se încheie un capitol, e adevărat riscant (făcea adesea curse cu cafea verde luată direct din portul Constanța, unde se infiltrase bine în rândul vameșilor, și aducea în București cantități însemnate fără forme legale, pe care le distribuia unor oameni de încredere), și începe unul liniștit.

La un moment dat (chiar imediat după revelionul '79–'80), mă contactează Dan Grigore Adamescu cu rugămintea să-l ajut să vândă niște obiecte de artă, în special tablouri, care trebuiau transportate în siguranță cu o mașină corespunzătoare gabaritului lor, el având la acea dată o Lada 1200. Bineînțeles că mi-am ajutat prietenul, punându-i la dispoziție mașina mea cea bună la toate, pe care încă nu o vândusem. Avea urgent nevoie de bani pentru o operație pe creier în Germania Federală. Spunea că are o tumoare dinspre sinusuri spre creier, iar operația nu poate fi efectuată decât acolo. Avea mare nevoie de bani și mi-a cerut totodată, după ce l-am ajutat cu prima

solicitare, ca în lipsa lui să-i ajut familia, prin tatăl său care se ocupa de aprovizionare. Îl întreb cam cât va rămâne în Germania și-mi răspunde că doar câteva luni, în funcție de operație și apoi de recuperare. Mi-l prezintă pe tatăl său, domnul Grigore Adamescu, și-mi spune că are „mare încredere" în mine. Bineînțeles că în această perioadă (până la plecarea sa din țară) beneficiez de o aprovizionare de excepție, dar contra cost. Adamescu ține să-mi amintească faptul că nu-și va uita niciodată prietenii, ci doar dușmanii. N-aveam de unde să știu atunci cum mă considera: prieten sau dușman? Îi spun bunului meu prieten Diaconu: „Fii atent, Puiule, că Adamescu nu se mai întoarce din Germania"; mama sa deja obținuse unele despăgubiri din partea Statului vest-german pentru deportarea ei, ca etnic german, în Siberia de către ocupantul sovietic. „Păi, ce să fac, prietene?", mă întreabă Puiu, „Dă-te bine pe lângă Jinaru, câștigă-i încrederea și postul lui Adamescu va fi al tău; fii băiat deștept, că proști sunt mulți." După plecarea lui Adamescu, era nevoie de un om priceput și de încredere. Puiu Diaconu intrase deja pe sub pielea șefilor și a prietenilor lor. Era deja omul de casă al generalului Giani Bucurescu și al altora din Securitatea naționalist-comunistă. Ranga nu-l agrea, dar, la cererea lui Jinaru, a acceptat.

După venirea la putere a bunului meu prieten, m-aștept să am „cale liberă", dar constat cu uimire că este tocmai pe dos, Puiu se scuză că, fiind notorie prietenia noastră, nu mă mai poate ajuta și-mi sugerează să bat „la altă ușă". Vorba ceea: „Ascunse sunt Căile Domnului"... Și astfel se declanșează un adevărat embargo asupra mea.

În acele momente, sosește la Agenția de Import un director tehnic, C. Băltărescu. Acesta era adjunctul lui Ranga și răspundea de toată partea tehnică din Agenția de Import. Militar de carieră, ca și ceilalți șefi, Băltărescu, absolvent al unei facultăți tehnice, cu vastă experiență în lucrul cu oamenii, devine imediat vioara a doua în Agenția de Import, fiind o verigă de seamă în relațiile dintre cele două tabere deja aflate în conflict: naționalist-comuniștii în plină ascensiune și internaționalist-comuniștii din vechea gardă, din ce în ce mai marginalizați.

În lipsa lui Ranga (aflat mai tot timpul în misiuni în străinătate, fiind una din curelele de transmisie dintre Securitate și KGB și, probabil, dintre acestea două și Mossad), Băltărescu încearcă și reușește să intre în miezul activității Agenției de Import și găsește în Balașov un bun companion, ca șofer și confident. Balașov îl pune în temă cu mai toate activitățile din Agenția de Import și devine omul lui de încredere. Prin Balașov reușesc să ajung la Băltărescu – și astfel Jinaru și compania iau plasă. Mare amator de tărie, în special Vest (nu avea greață în ceea ce privește proveniența băuturii), Băltărescu devine un obișnuit al casei și astfel cheltuielile, înmulțite cu doi (fiindcă venea întotdeauna cu Balașov), tind să-mi destabilizeze bugetul. Dar niciodată nu pretinde nimic, eu oferindu-i totul încă de la început, conștient că altfel mă prăbușesc. Ca director tehnic, îmi propune să vin înapoi la Agenția de Import ca șef de secție la Prăjitoria de cafea, dar evit să mă angajez într-o promisiune ce ar compromite relația mea cu Ranga. Îi răspund că oricum nu pot face ce s-ar dori de la mine: cât mai multă cafea și cât mai proastă. Îi sugerez să se doteze și cu o mașină de prăjit de capacitate mică, ce ar putea rezolva problema obligațiilor Agenției de Import.

„Agenția de Import nu are obligații, domnule Florescu, îmi zice. Eu prefer să-l trimit pe Petrică sau să vin personal la dumneata să beau cafeaua care-mi place și să nu mă complic. Eu nu dau nimănui nimic, eu doar primesc, îmi spune, râzând. Gândește-te bine, domnule Florescu, s-ar putea ca anii care vin să ne aducă noi surprize." „Domnule director, știți cum se spune: nu aduce anul ce aduce ceasul și nu se știe ca pământul dincotro mai bate vântul. O nouă Ialtă se întrezărește la orizont, dacă nu geografic, oricum cultural. Limba engleză a cucerit deja lumea; acum chiar și rușii o studiază serios. În China încă nu se știe ce va fi până la urmă. Românul e un om plin de speranțe, știți cum se spune, «până la anul poate moare măgarul sau se rupe samarul». Așa că vom trăi și vom vedea." „Domnule Florescu, continuă directorul Băltărescu, te sfătuiesc să revii la Agenția de Import sau să emigrezi. Pentru voi comercianții vin vremuri grele, ca de altfel pentru toată lumea."

Prin directorul Băltărescu reușesc să trec peste Jinaru, șeful naționalist-comuniștilor din Agenția de Import, și peste Puiu Diaconu, bunul meu prieten; acesta din urmă aruncă pisica moartă în ograda lui Băltărescu, în fața lui Jinaru. Ranga rămâne neutru, mai ales că află de la Stavarache că-i sunt fidel în lupta sa cu naționaliștii, așa-zișii „oameni cinstiți și săraci". Prietenii lui Ranga dețin funcții înalte în Stat, el însuși îndeplinind sarcini tot mai complexe în cadrul Direcției de Informații Externe, având-u-l alături aproape în permanență pe bravul colonel Soare, un elev pe care-l pregătea pentru viitor. Activitatea din Agenția de Import pesemne că era principala sa sursă de profit. Probabil că își depunea în diverse conturi bani albi pentru zile negre.

Cum am spus, la plecarea în Germania Federală pe motive de sănătate, Dan Grigore Adamescu mă rugase să-i ajut tatăl, pe judecătorul Grigore Adamescu, să facă față vieții grele de zi cu zi în ceea ce privește aprovizionarea cu alimente. Nu aveam nici o obligație, pentru că Adamescu mă taxase grupa mare, dar tatăl său mi-a devenit imediat foarte simpatic; și apoi, încă nu eram sigur că Dan Grigore Adamescu n-avea de gând să revină totuși în România. Era posibil să fie agent acoperit al Securității externe a României din acea vreme, trimis cu misiuni speciale. Atât el, cât și soția sa Carla erau nativi germani și probabil fuseseră încă de la început în atenția Securității externe, dacă nu cumva, odată ajunși acolo, aveau de gând să aleagă libertatea.

Originar din comuna Vaideeni din județul Vâlcea, seniorul Adamescu fusese procuror militar și apoi judecător militar în Transnistria, teritoriu aflat în prima parte a războiului sub jurisdicția Statului român. Căsătorit cu o nemțoaică, seniorul s-a bucurat încă de la început de încrederea aliaților germani. După război, naționalist convins, a făcut tot posibilul să se revanșeze față de autoritățile comuniste. Domnul Adamescu venea săptămânal pentru aprovizionare: nu voia numai produsele specifice pe care le aveam eu, ci adesea îmi solicita și altele, de la vecinii mei de la Gostat (carne, pui, organe, mezeluri și brânzeturi de calitate). Îl serveam cu plăcere, căci era un domn distins și-mi furniza niște informații foarte interesante din

istoria noastră trecută și prezentă, deși niciodată nu critica „societatea socialistă multilateral dezvoltată" și poate bine făcea, fiindcă nu avea de unde ști ce hram port eu, cu toate că îi dădusem posibilitatea să-mi cunoască tatăl și pe mulți invitați de-ai mei.

Prin ieșirea la pensie a domnului Andrei de la Gostatul din Hristo Botev 3, Relu Pârvu a preluat magazinul acestuia, așa că acum aveam o gamă variată de produse alimentare de care puteam face rost, atât pentru mine, cât și pentru alții. Seniorul Adamescu era foarte pretențios, iar eu, știind că este rudă cu Radu Abagiu, căutam să-l am aproape. La mine se întâlnea adesea cu domnul Ceicu, fostul șef al fiului său, și discuțiile se prelungeau până seara târziu, mai ales atunci când pica și directorul Băltărescu, iar în pahare era coniac Martell, Hennessy sau Courvoisier. *Buletinul informativ Agerpress* și toată presa străină aflată la dispoziție mă făceau să fiu o persoană interesantă și chiar căutată de acești oameni. Eram cu toții optimiști în ceea ce privea viitorul lumii în general și al nostru, al românilor, în special. Seniorul Adamescu făcea multe reflecții despre viață; era de părere că viața e o petrecere, la care trebuie să te așezi și să mănânci pe săturate. Aceeași judecată o insuflase și fiului său. Din discuțiile cu el, mi-am dat seama că fiul său nu va mai reveni niciodată în țară cât va dăinui regimul comunist; pe de altă parte, urmărind marile evenimente internaționale, ne lămuream tot mai mult că acest regim odios se va schimba (reforma) – sau va pieri.

Lumea dăduse celor două magazine, al meu și al lui Relu, denumiri diferite, deși erau la fel de aglomerate: „la țigănie" și „la Armenașul". Eu, tot timpul cât se vindeau produsele deficitare, eram în mijlocul mulțimii, spuneam bancuri (din cele mai selecte surse), uneori și versuri, glumeam și atenționam din timp populația când se va termina marfa, în așa fel încât către sfârșit să fie cât mai puțină lume. Conducerile întreprinderilor comerciale stabiliseră cote zilnice de vânzare a unor mărfuri, în special la cafea (200 g de persoană și maximum 70 kg de cafea pe zi pentru marile unități de specialitate). Eu întotdeauna depășeam aceste cote, le comprimam, vindeam în trei zile cât trebuia să vând săptămânal, astfel că lumea știa

exact când să vină. Era ordine și respect reciproc. În general, nimeni nu pleca neservit; și chiar dacă nu găseau într-o zi, le spuneam exact când să vină, și atunci toți „apucau" să cumpere. Toți clienții magazinului mă respectau, pentru că vedeau în mine un aliat, un prieten. De la nimeni nu luam ciubuc, niciodată, și de aceea aproape nimeni nu se supăra văzând că servesc preferențial pe câte cineva (un mare scriitor sau actor, o actriță îndrăgită etc.). Cei care totuși mă amenințau erau amânați (eventual pentru a doua zi) și serviți și ei preferențial, dar nu uitam să le spun că lucrul acesta nu poate deveni o practică, e doar o excepție. În general, totul se desfășura elegant, fără încrâncenare, iar magazinul meu era „o oază a bunei serviri".

Mari actori mă invită la spectacole de excepție. Astfel, sunt invitat de Artistul Poporului Alexandru Giugaru la avanpremiera *Tache, Ianke și Cadâr* cu Ion Fintești eanu și Marcel Anghelescu, Adela Mărculescu și George Paul Avram, spectacol omagial cu ocazia împlinirii de către marele maestru a 60 de ani de carieră actoricească. Total dezamăgit de organizarea acestei festivități, maestrul tuna și fulgera împotriva directorului de atunci al Teatrului Național din București, Radu Beligan. Povestea adesea de primirea călduroasă a actorilor români la Paris pe timpul lui Gheorghiu-Dej, care nu se uitase la bani, întrucât delegația era condusă de amanta sa, marea actriță Elvira Godeanu, căreia îi cumpărase cu acest prilej haine de vizon și mai multe marafeturi (bijuterii de valoare de la mari case de profil). Era un nostalgic al fostului regim (dejist), mai ales că atunci devenise „Mareșal", adică Artist al Poporului. Considera că sovieticii își respectă mai mult marii artiști. De aceea participa adesea la ședințele de bancuri contra lui Ceaușescu și a lui Radu Beligan, alături de mai tinerii lui colegi.

Mișu Fotino și Coca Andronescu mă invită și ei la avanpremiera piesei *Îmblânzirea scorpiei*, cu o distribuție de excepție. Prin H. Nicolaide și Nicolae Dinică, sunt un spectator permanent al Teatrului de Revistă, iar prin Nae Roman – al Teatrului de Operetă. Prin Cornel Coman, reușesc să particip la spectacole deosebite la Teatrul Lucia Sturza Bulandra, iar Nucu Păunescu mă invită adesea la Teatrul Nottara.

Prin Cornel Coman și Silvia Popovici, îl cunosc și ajung să-l servesc pe actorul Ilarion Ciobanu. Acesta, foarte sobru, încearcă la început să mă cinstească (îmi oferă 25 de lei), dar, refuzându-l politicos, îmi devine client fidel. Supranumit „Lupul singuratic", Ilarion Ciobanu nu intra niciodată, cu nimeni, în vârtejul bancurilor politice, se mărginea la cele cu ardeleni. În acele momente se turna la Studiourile Buftea serialul *Lumini și umbre* cu cei doi mari actori în rolurile principale. Cornel Coman povestea despre puternica impresie produsă asupra sa de beciurile de la Miliția Capitalei, locul unde se desfășuraseră unele scene pentru acest serial. Ilarion Ciobanu nu povestea nimic; era doar un rol din multitudinea celor interpretate în carieră.

Adesea, la discuții participa și actorul Emanoil Petruț. Acesta, căsătorit cândva cu o mare doamnă a culturii române, Catinca Ralea, resimțea din plin pierderea prematură a soției sale, lăsându-se adesea furat de mirajul renumitei votci Krepkaia (de 56 de grade), mai ales când apărea și bunul său prieten, actorul Gheorghe Cozorici. Iar dacă se întâmpla să vină și actorii de la Teatrul de Comedie (Ștefan Tapalagă, Amza Pellea, Silviu Stănculescu etc.), se punea de un „cenaclu".

În timpul filmărilor la serialul *Lumini și umbre*, Cornel Coman venea tot mai des pe la magazin. Mult timp locatar al blocului din Sfinților 4, se simțea atras de locul de odinioară și, între două filmări, venea să bea câte o cafea Avedis „la botul calului". După moartea bunului său prieten Toma Caragiu la cutremurul din 4 martie 1977, rămăsese favoritul meu în rândul marilor actori, prin atitudinea sa profund anticomunistă. Participa adesea la discuții politice cu Nicolae Carandino, Leon Kalustian, Harry Brauner, Gabi Mihăilescu, Mircea Traian Biju, Corneliu Coposu. Aici, în Sfinților 4, în prăjitoria de cafea, la o cafea Avedis, și-a prezentat Nicolae Carandino memoriile sale *Nopți albe și zile negre* și traducerile din opera poetului grec Kavafis. Cornel Coman era impresionat de traducerile lui Carandino și recita la rugămintea noastră din acele versuri – astfel l-am cunoscut eu pe Kavafis.

Revelionul '79–'80 îl fac cu prietenii mei de la Agenția de Import (Balașov, Călina și Balaci) la Casa Centrală a Armatei,

grație unei intervenții „la nivel înalt" din partea Comandamentului Trupelor de Grăniceri. Aici, printre cei care constituiau „fruncea" Armatei și Securității române, mi-am dat seama pe ce mâini se află soarta României. Băieți și fete de condiție „bună", cu origine „sănătoasă", râd, cântă și dansează în ritm de Perinița... Privind interioarele, nu pot să nu mă gândesc la cei care au construit acest edificiu și-mi zboară gândul la vestita vorbă românească: „Nu-i pentru cine se pregătește, ci-i pentru cine se nimerește."

În februarie 1980 îmi cumpăr în sfârșit o mașină nouă, Lada 1200. La magazin apar noi provocări. Se reduc continuu cantitățile de produse alimentare. E emis un decret special cu privire la consumul de cafea. Nici un cetățean nu are dreptul să dețină în propria casă o cantitate mai mare de 500 g de cafea. Cei care încalcă prevederile acestui decret sunt pasibili de o pedeapsă de până la 5 ani de închisoare. Cei din comerț sunt amenințați, în caz că nu respectă aceste prevederi, cu arestarea și ani grei de pușcărie. De aceea, cât timp se vinde cafea, eu rămân la tejghea și vând personal întreaga cantitate planificată de mine pentru vânzare în ziua respectivă. Tuturor celor care solicită cantități mai mari le dau cantitățile solicitate, dar numai în pungi a 200 g. Se stabilește o complicitate în încălcarea legii între mine și aproape toți acei clienți ai magazinului care doresc cantități mai mari decât cele legale. Nimeni nu pleacă nemulțumit. Nimeni nu trădează. Evit confruntarea cu „organele de control" (Miliție, Inspecția Comercială de Stat, Controlul obștesc, așa-zis „control al oamenilor muncii"), pentru că încalc draconicele și aberantele prevederi legale numai dimineața, la prima oră (6.00–8.00), când mii de oameni se îndreaptă spre magazinul din Sfinților 6. Evit aglomerarea magazinului pe tot parcursul zilei oprind vânzarea cafelei. Toată lumea este invitată respectuos, pe motiv că sunt foarte mici cotele, să vină numai la prima oră. În jurul orelor 10 sistez orice vânzare de produse ce ar atrage mare aglomerație în fața magazinului.

În întâmpinarea acestor măsuri personale, vine un incident petrecut într-una din zilele lunii martie 1980. În fața magazinului se strânsese o mare mulțime de oameni pentru a cumpăra

banane, pe care tocmai le primisem. Deodată apare un bărbat de 35–40 de ani cu un aparat de fotografiat. Face câteva poze, eu văd, mă îndrept spre el și-l rog să se oprească, pentru că distruge un „templu al cafelei". „Lumea are încă nevoie de mine, domnule. Te rog să pleci." În acel moment, apare un zdrahon din rândul celor cu „ochi albaștri", îi smulge aparatul din mână, îi scoate filmul, îl pune în buzunar și-l somează să părăsească imediat locul. Bărbatul se întoarce și pornește spre Piața Rosetti. Imediat, dinspre strada Caimatei apare o mașină, din ea coboară în grabă trei indivizi și-l urcă în mașină cu forța. Securistul care luase aparatul de fotografiat mi se adresează: „Bravo, Florescule, mi-a plăcut cum ai acționat. Dacă se repetă, smulge-le aparatul și scoate-le filmul. Aștia sunt dușmanii țării noastre, trebuie să fim uniți împotriva lor. Felicitări!" Din acel moment, stau în permanență în fața magazinului de fiecare dată când există aglomerație; dar, oricum, lumea nu se strânge decât la primele ore ale dimineții.

Pentru locuitorii cartierului stabilesc orele de vânzare seara târziu, la lăsarea întunericului, eventual peste orele de program. Toată lumea e mulțumită, nu există nici o reclamație.

CAPITOLUL 13

Pe 5 martie 1980 se prăbușește pe scena Teatrului Bulandra, în timpul spectacolului, în urma unei hemoragii interne, la doar 44 de ani, în plină glorie, marele actor Cornel Coman. Din acel moment, soția sa, doamna avocat Letiția Coman, devine clienta noastră de suflet. Niciodată nu va fi refuzată cu ce ne solicită, în special fructe din import pentru fiul său, Alexandru. Dispariția prematură a iubitului actor produce emoție în rândul colegilor de breaslă care mă vizitează în această perioadă, dar și al grupului celor patru, Nicolae Carandino, Leon Kalustian, Harry Brauner și Gabi Mihăilescu. Aceștia dezbat în permanență evenimentele internaționale, dar și pe cele interne. Se discută aprins despre Congresul al XII-lea al PCR din 19–23 noiembrie 1979, unde fostul secretar-general al PCR Constantin Pârvulescu, decanul de vârstă al membrilor CC al PCR, îi adusese grave acuzații lui Nicolae Ceaușescu în fața celor 2664 delegați ai PCR și a numeroșilor corespondenți străini. Probabil că ultima zi a Congresului, 23 noiembrie 1979, a fost începutul sfârșitului regimului comunist ceaușist din România. Cuvântarea veteranului (școlit totuși în instituțiile NKVD-ului de la Moscova și reprezentant de frunte al vechii gărzi dejiste și al Mafiei internaționalist-comuniste) a dat mari speranțe opiniei publice (șacalii începuseră să se mănânce între ei), deși intervenția promptă a Elenei Ceaușescu cu vestitul îndemn „saltă, Nicule" a mobilizat grupul pro Ceaușescu, condus la vremea aceea de marea cutră politică Leonte Răutu.

Cei patru îl cunoșteau foarte bine pe Leonte Răutu, în special Harry Brauner. Acesta, deși în tinerețe comunist (chiar membru

marcant, foarte apropiat de Lucrețiu Pătrășcanu), era foarte pornit împotriva „impostorilor" și le-a spus prietenilor săi: „Ceaușescu a trădat idealurile sfinte ale comunismului", la care Nicolae Carandino a replicat: „Pe dracu, sfinte! Comunismul, dragă Harry, este o aberație, o utopie. Îmi pare rău pentru tine, pentru minunata ta soție Lena (Constante), dar ați făcut zece ani de pușcărie politică degeaba. Nu vezi că nici măcar în *Buletinul informativ Agerpres* nu se pomenește nimic? Norocul nostru cu Europa Liberă și cu presa occidentală pe care ne-o pune la dispoziție bunul nostru prieten Florescu. Radu Budeanu și Dumitru Tinu pot analiza doar evenimentele internaționale, nu și pe cele interne, și doar în baza indicațiilor prețioase primite de la Leonte Răutu. Chiar și diavolul greșește. Când vrei să vorbești de viitor, te uiți la trecut. Nu poți să ceri lupului să devină blând." La un moment dat, Leon Kalustian ridică ceașca cu cafea Avedis, adresându-se celorlalți: „Hai noroc și cu asta neagră, în sănătatea fiului nostru comun, armenașul Gheorghe Florescu, pentru ospitalitatea și prietenia cu care ne onorează." „E chiar mai bine decât la Capșa de odinioară", zice Nicolae Carandino, stând călare pe un sac de cafea Columbia. Discută despre țară, despre poporul român, despre viitor. Sunt extrem de optimiști în ceea ce privește prăbușirea comunismului. Toate acestea se petrec însă numai între ei; atunci când la ușă bate altcineva, indiferent cine, discuția o ia pe alt făgaș.

Afară, în stradă, lumea bântuia după alimente și îi vedea pe marii actori Amza Pellea, Ștefan Tapalagă, Alexandru Giugaru, Mișu Fotino, Cornel Vulpe, Ovidiu Iuliu Moldovan, Damian Crâșmaru, Ștefan Radof, Emanoil Petruț și alții intrând la mine cu mâna goală și plecând cu plase „oarbe" doldora de bunătăți, fapt pentru care încerc să reținut cât mai mult clientela din birou, până când mai trece lumea de-afară. Orice reclamație mă poate desființa în cel mult 24 de ore. „Sunt vremuri grele, dragi prieteni, le spun clienților din birou. Să sperăm că într-un viitor cât mai apropiat vom reuși să scăpăm de ele." Și totuși, inevitabilul se produce. Într-o seară, regizorul Dan Pița și bunul său amic Ovidiu Iuliu Moldovan ies din birou cu niște plase „oarbe".

Sunt abordați imediat de un cetățean cu vorbe nu prea măgulitoare. Ofensați, ei ripostează și astfel discuțiile tind să degenereze, dar intervenția mea promptă salvează situația.

Îi rog pe cei doi distinși artiști să-mi permită să-mi rezolv singur problemele; și insist, pentru că domnul Pița era pus pe fapte mari. Îl invit în birou pe marele nemulțumit și-l poftesc să ia loc. Îl rog să-mi permită să-l servesc. „Cu ce doriți să vă servesc?", îl întreb cu zâmbetul pe buze. „Păi, cu ce i-ai servit și pe ăia!" „OK." Aduc imediat 3 pachete de cafea a câte 200 g (de trei ori mai mult decât era legal), 5 sticle whisky Club unguresc, 2 sticle votcă rusească, 10 pachete cacao preambalată în România și altele ce le aveam din abundență la vânzare. Uimit, insul mă întreabă: „Păi cum, astea sunt pentru mine?!" „Bineînțeles, ați spus să vă servesc cu ce i-am servit pe cei de dinainte, cu care v-ați certat. Exact asta am făcut!" „Eu vreau doar cafea." „Câtă cafea v-ar fi necesară?" „Cât de multă", rânjește el printre dinții îngălbeniți de mahorca pe care o consumase de-a lungul zbuciumatei sale vieți. „Știți că nu pot să vă ofer mai multă, dar, pentru că sunteți un om deosebit, vă mai dau încă 400 de grame. Sunteți mulțumit?" „Da. Și când mai vin?", mă întreabă cu subînțeles; de acum eram prieteni, nu-i așa? „Oricând, eu sunt în permanență, dar știți bancul cu măcelarul Gogu care nu întotdeauna are carne în cârligele măcelăriei sale." La ieșire, el însuși a pățit același lucru cu lumea de afară, care era extrem de agitată. Scot imediat trei saci de cafea la vânzare și dau tuturor orice cantitate solicitau, dar în pungi a câte 200 g, și conflictul încetează de la sine. Cetățeanul respectiv, ori de câte ori venea, era servit, dar cu măsură. Trebuia și el să înțeleagă că nu suntem în Țara lui Papură-Vodă, ci doar a Geniului Carpaților. Aveam totuși nevoie mai mult ca oricând de clienți de încredere pentru a-mi vinde produsele Vest, ce proveneau din alte surse decât cele legale și care îmi asigurau supraviețuirea ca om și comerciant.

Un eveniment hazliu s-a întâmplat pe atunci în magazin. Un cetățean voinic tocmai făcuse cumpărături și le înghesuise în plase românești din plastic tip „maieu", de altfel unicele aflate în dotarea unităților comerciale. Două plase se rup, iar

omul, roșu la față, supărat pe marele dezastru, exclamă: „'Tu-ți polimerii mă-tii!" Întreaga asistență, uimită la început de cutezanța cetățeanului, izbucnește în hohote de râs. De față fiind Amza Pellea și Ștefan Tapalagă, aceștia, binedispuși, caută să-l consoleze. Amza Pellea îi întinde o plasă oarbă și exclamă: „Ia, domne, o plasă adevărată și fă-ți treaba. Orientează-te și dumneata. Las-o pe Leana din capul satului, că nu știi dacă are vreo vină." Într-o veselie generală, cei doi actori părăsesc magazinul în aplauzele publicului.

În această perioadă sunt abordat de generalul dr. Athanasiu, fostul medic-șef al Forțelor Armate. Eram în relații excelente, mai ales că la mine se reîntâlnise cu mulți actori, foști colegi ai fratelui său, Nicky Athanasiu. Poseda o vilă în strada Paleologu 12, colț cu strada Negustori. Îmi propune să mi-o vândă în rate, dar cu un avans important, necesar pentru a-și cumpăra un mic apartament în cartierul Cotroceni. Ezit, pentru că vremurile nu sunt prea potrivite. Încă nu se răcise plumbul din cartușele cu care fusese executat vinarul Gheorghe Ștefănescu. Asupra lucrătorilor din comerț erau ațintite toate săgețile otrăvite ale autorităților comuniste și, conform unui precept militar, precum că atunci când se trage cu mitraliera trebuie să ții capul în tranșee, refuz. Alături, la Cernica 1B, era o altă vilă, cu 12 camere, proprietate a Mânăstirii Cernica. Era goală, nelocuită, fusese donată cândva de un mare boier mânăstirii. Necesita reparații, unele chiar capitale. Mi s-a oferit posibilitatea s-o închiriez de la starețul mânăstirii prin intermediul inginerului Turcu, frate cu vestitul medic Turcu, medic personal al starețului. Iarăși ezit, pentru că trebuia să investesc sume importante într-o casă care niciodată n-ar fi putut fi a mea, fiind vorba de o donație cu o clauză clară de neînstrăinare a proprietății. Mânăstirea n-o putea vinde, ci doar închiria. Probabil că am ratat atunci o mare șansă, dar am considerat că-i prea în gura lupului. Era chiar vizavi de Creastă de Cocoș și foarte aproape de Acuma, unde veneau toți marii securiști amatori de ciocolată.

Pe strada Sfinților, circulație mare de oameni și mașini. Spitalul 22 de Oftalmologie se mutase în Piața Cosmonauților (azi redevenită Piața Lahovari), iar clădirea care-l adăpostise

se transformase deja în cămin pentru studenții și mai ales doctoranzii străini aflați la studii în România. Majoritatea erau din țările arabe, așa că locația respectivă devenise un obiectiv al Securității Statului. Zilnic primeam vizita unor ofițeri de Securitate aflați în misiune. Vizite scurte, întrucât persoanele respective erau „la treabă". Cafeaua mea i-a cucerit imediat, mai ales că era din partea casei. Dar majoritatea erau „băieți buni"; nu profitau și-mi ofereau de fiecare dată câte un pachet de țigări Camel scurte. Absolut toți fumau țigări Camel scurte. N-am înțeles fenomenul. Până și colonelul Nica, ofițer superior aflat în subordinea directă a generalului Nicolae Pleșiță, mi-a dăruit un cartuș de țigări Camel scurte. Fenomenul a devenit de-a dreptul misterios atunci când însuși libanezul Favzi, bunul meu prieten, m-a cinstit cu aceleași țigări.

Pe 8 mai, de ziua mea, primesc vizita unor prieteni. Îmi adusesem de acasă un televizor portabil Sport pentru a urmări în direct funeraliile marelui conducător comunist Iosip Broz Tito. Urmărim cu toții transmisiunea. Leon Kalustian șoptește: „Iugoslavia se va destrăma. Tito a făcut în toate republicile depozite de armament. E suficient ca cineva să aprindă un simplu fitil și praful și pulberea se va alege de Federația Iugoslavă. Numai croatul Tito i-a putut ține în frâu și nimeni nu-l va putea înlocui. Aceeași soartă o va avea așa-zisul Grup al Țărilor Nealiniate, al cărui suflet a fost dispărutul."

Pe 9 mai, când încă eram sub impresia marelui eveniment, sosește Nicolae Carandino cu bunul său prieten și tovarăș de suferință Corneliu Coposu, fost secretar personal al lui Iuliu Maniu. Corneliu Coposu, fiu al protopopului Coposu, un bun prieten al lui Iuliu Maniu, venise la București imediat după terminarea studiilor de Drept și fusese angajat ca ziarist la ziarul *Dreptatea* de sub directoratul lui Nicolae Carandino, cu care va lega o prietenie pe viață. Ulterior avansează în carieră, fiind secretar-general al Guvernului de uniune națională, după 23 August 1944. Este arestat în 1947, imediat după evenimentele de la Tămădau, când fusese arestat printre alții și fostul său șef, Nicolae Carandino, și, la fel ca acesta, este eliberat abia în 1964, când la presiunea Occidentului s-a dat marele decret de grațiere

și amnistie. Ne aflam toți trei în prăjitoria de cafea din Sfinților 4, iar Carandino deschide discuția: „Ce crezi, Cornele, că se va întâmpla?" „Cred ca așa-zisul Grup al Țărilor Nealiniate se va destrăma. Tito ce-i mai ținea legați, pentru că ceilalți nu mai erau în viață. În Europa, în mod sigur Germania va deveni locomotiva. Democrația creștină va domina mult timp de acum încolo. Aceasta-i direcția adevărată, să știi, Nicule!" „Fug evreii, Cornele", zice prompt Carandino. „Creștini suntem, democrați oricum suntem, ce rost ar avea să insistăm? Avem nevoie de marea finanță evreiască, fără ei nu se poate rezolva nimic în Europa. Au suferit prea mult ca să accepte s-o părăsească. În Germania e altceva, dar, la noi, fără ei nu putem mișca un deget. N-o să vadă cu ochi buni opțiunea țărăniștilor și vor fugi cu toții la liberali sau la forțele de stânga care vor fi în acele momente. La noi, la țărăniști, nu va veni nici un evreu, nici măcar așa, de sămânță; ne vor ocoli chiar și cei creștinați." Între timp, sosesc Leon Kalustian și Harry Brauner, iar Corneliu Coposu părăsește locul îngândurat, luându-și la revedere de la cei prezenți. N-avea să mai revină niciodată.

Sorbind tacticos din ceașca de cafea, Carandino exclamă: „Păcat că suntem prea bătrâni și nu vom apuca, probabil, schimbarea! Cred că tot în Rusia se va întâmpla ceva, fiindcă America presează. Nu vor rezista la infinit în această cursă fulminantă a înarmărilor. E totuși, până la urmă, confruntarea dintre două sisteme economice, culturale și chiar morale. Lumea anglo-saxonă va prelua în cel mai scurt timp frâiele conducerii întregii lumi. Dragă Harry, pe voi evreii vă așteaptă cea mai mare provocare din întreaga voastră istorie. Rolul vostru va fi primordial. Evreii au fost, sunt și vor fi de-a pururi ziditorii lumii civilizate. Francmasoneria își va face simțită din ce în ce mai mult prezența în viața noastră de zi cu zi." Acești înțelepți cu privirea senină mă privesc, și Kalustian mi se adresează: „Domnule Florescu, dumneata ești tânăr, vei apuca aceste transformări. Să-ți înveți copiii limba engleză. Va fi pașaportul lor în lume. Cât mai multă carte, dar nu forțat; lasă-l pe fiecare copil să-și îndrepte pașii spre ce îl va atrage. Dumneata doar supraveghează să fie în direcția cea bună."

Într-o după-amiază a lunii august, Mariana îmi spune: „Vreau să merg până la cimitir, la tata, du-te și fă rost de niște lumânări." Ies din magazin și mă îndrept direct spre Biserica Sfinților, aflată în celălalt capăt al străzii, la intersecția cu Calea Moșilor. Părintele-paroh Gheorghe Șerban mi-era prieten, soția sa, prezbitera, de asemenea; la mine își schimbau aproape zilnic mărunțișul metalic obținut din vânzarea lumânărilor și probabil și pe cel din cutia milei. Îi serveam cu tot ce aveam mai bun în magazin și în special cu cafea. Ambii erau ardeleni. Părintele Șerban, inițial preot greco-catolic, la apelul patriarhului Justinian trecuse munții și se convertise la religia greco-ortodoxă. La București găsise „adevărata cale", cea a ortodoxismului bizantin. Între mine și părintele Șerban se stabiliseră niște relații speciale, la el mă duceam pentru îndrumare spirituală. Era întotdeauna dornic să asculte. Îmi sugera adesea că trebuie să ajutăm Sfânta Biserică și că un om „bogat" ca mine trebuie să facă totul în acest scop. Desigur că n-am rămas indiferent la îndemnurile sale, deși i-am explicat că am multe obligații, sunt cel puțin trei biserici de care mă simt legat: Sfânta Treime din Calea Dudești 61, Sfântul Gheorghe Vechi și biserica din comuna natală a mamei mele, Ghioroiu. „Fiule, de unde dai, de acolo îți dă Dumnezeu. Cine ajută săracii îl slujește pe Dumnezeu."

Eram întru totul de acord cu el, așa că pășesc cu sufletul liniștit în Biserica Sfinților. Întreb vânzătoarea de la lumânări dacă părintele este în biserică. Îmi răspunde că este în altar. Mă îndrept spre altar, bat la ușa din dreapta Porților Împărătești. Îmi răspunde părintele și mă invită înăuntru. Intru cu sfială, căci nu călcasem niciodată până atunci în vreun altar, deși prilejurile fuseseră numeroase. Arunc o privire de ansamblu, mă închin în dreptul crucii Mântuitorului Iisus Hristos și, traversând centrul altarului prin dreptul Porților Împărătești și al mesei Marelui Mir, mă îndrept spre părintele Gheorghe Șerban, aflat în dreptul ușii din stânga altarului. Îmi întinde mâna, i-o pup ca un bun dreptcredincios ce mă consider, iar el mă întreabă: „Ce bei, fiule?" – și deschide ușile unui dulap suspendat pe perete. În fața mea se află o priveliște inedită. Pe rafturile dulapului stau, așezate ordonat, diferite băuturi

alcoolice, dar în special vin „de colecție". Îi răspund că în general prefer vinul și, pentru că am ceva tensiune, am renunțat la vinul roșu în favoarea celui alb. Scoate o sticlă de Muscat Ottonel de Murfatlar din producția anului 1962 și o desface cu o dexteritate demnă de un barman de mare valoare.

În acel moment, ușa din dreapta, cea pe care intrasem și eu, se deschide și intră un preot cam de aceeași vârstă cu părintele Șerban, mai plinuț și mai scund decât el, dar plin de vitalitate. Noul sosit este întâmpinat cu profund respect de către gazdă. Avea un brâu aparte, era o înaltă față bisericească de la Patriarhia Română. După reverențele de rigoare, părintele Șerban trece direct la subiect: „Ce beți, Sfinția Voastră?" „Ca și voi, copiii mei!" Părintele Șerban scoate trei pahare și le umple cu sângele Domnului (în variantă blanc). Cu paharul plin în mână, complet dezorientat, privesc spre crucea din mijlocul altarului, de unde ochii Mântuitorului ne privesc scrutător. Dau să sorb o înghițitură, când ușa din fața părintelui Șerban se deschide și în cadrul ei apare una dintre fetele lui Acuma. Zice bună ziua, iar părintele îi răspunde: „Imediat, fiica mea." Las paharul din mână pe masa Marelui Mir, bâlbâi o scuză și părăsesc în grabă onorata suflare pe aceeași ușă pe care intrasem. Ies în viteză din biserică, ducându-mă glonț la magazin. Mariana, nerăbdătoare, mă întreabă: „De unde vii?" „De la biserică!", îi răspund. „Și lumânările unde sunt?" „Am uitat, părintele Șerban era ocupat, bâigui eu. Ia și tu de la cimitir sau mă duc eu până la Sfântul Gheorghe. Câte să-ți iau?" Ulterior, am aflat de la tipa care dăduse să intre în altar (o frumoasă ieșeancă pe nume Ani) că toate fetele lui Acuma, profund credincioase, se spovedesc și se împărtășesc la părintele Șerban. „Și mergeți des la biserică?", o întreb. „Destul de des, îmi răspunde. Avem multe păcate și nu le lăsăm să se strângă. Părintele, în numele Domnului, ni le iartă și noi mergem înainte, cum a mers și Kunta Kinte, după cum spune adesea Acuma."

Într-o altă discuție cu Ani, am întrebat-o ce face totuși cu banii pe care-i câștigă. Avea circa 20 de ani; venise în București de un an de zile. Mi-a răspuns că se îmbracă, își face toate plăcerile, lucru care i se pare cât se poate de normal, de vreme ce

și ea face cam toate plăcerile altora. Am întrebat-o dacă are vreun prieten și mi-a răspuns că nu-i permite „statutul", Acuma ar îndepărta-o imediat și ar pierde totul. Familia ei și-a pus mari speranțe în ea. Prin Acuma a cunoscut o grămadă de lume foarte interesantă și extrem de bună cu ea. „De ce nu-ți iei un apartament proprietate personală, domnișoară Ani? am întrebat-o. Măcar să te alegi cu ceva din toate astea! Roagă-l pe Acuma să te ajute. Uite, chiar lângă noi, pe Caimatei 3, este sediul ICVL-ului Sector 2 și la Cernica 2 al ICVL-ului Sector 3." „Nu m-am gândit, zice, pentru că noi avem de-a face cu mulți străini și foarte multe fete s-au căsătorit cu cunoștințe de-ale lui Acuma din străinătate. Poate am noroc să-mi găsesc și eu pe cineva și s-o întind în străinătate. Toate facem cursuri intensive de limbi străine. Avem profesori speciali, dar plătim cu vârf și îndesat. Nu prea avem viața noastră, însă ne distrăm foarte bine."

În acel moment apare domnul B., șeful unuia dintre centrele ICVL, clientul meu, mare amator de Stolicinaia. Îi spun că domnișoara este nepoata mea și ar dori să-și cumpere un apartament, și-l întreb dacă o poate ajuta. „Se poate, domnule Florescu? Pentru dumneata fac orice." Și pleacă apoi amândoi spre birourile centrului respectiv. După un timp, domnul B. vine și mă întreabă: „Domnule Florescu, câte nepoate ai?" „De ce?", îl întreb. „Păi «nepoata» dumitale a venit cu o gramadă de alte «nepoate» de-ale dumitale." „Și ce-ai făcut?", îl întreb. „Păi ce să fac? Le-am dat două scări de bloc!" „Și ești mulțumit?" „Oho! Fete cumsecade, domnule. Dar știam că dumneata ești oltean; pe cine ai în Moldova, că absolut toate sunt moldovence?" „Pe soacră-mea!", îi răspund.

Dintre toate fetele, Acuma și-a ales-o pe Coca* să-i fie alături, la bine și la rău. Venită în București încă de la vârsta de 16 ani, cu acordul părinților nevoiași, Coca a fost folosită inițial ca menajeră, mai precis ca servitoare a mamei lui Acuma, care, prinzând drag de ea, a instruit-o în toate domeniile în care era expertă și în special în arta „amorului franțuzesc". Blondă,

* La fel ca Ani, Coca e un nume fictiv. (*N.a.*)

suplă, înaltă, cu ochi albaștri, foarte frumoasă, Coca nu ieșea din vorba lui Acuma. Încet-încet, acesta a început să se ocupe de educația ei; a dat-o la liceu, la seral, dar a ținut-o permanent lângă el, nepermițându-i să se angajeze. Învățând bunele maniere și limbi străine, Coca era, alături de Acuma, o amfitrioană perfectă pentru numeroșii oaspeți care-i vizitau. Avea câteva prietene de suflet, printre care și Ani. Erau amândouă din aceeași zonă, a Iașilor, și se înțelegeau foarte bine. Adesea veneau împreună la cumpărături atunci când Acuma era plecat în străinătate, probabil în misiune.

Nemaiavând voie să prăjim noi cafeaua, trebuia să fiu atent în permanență la ce cafea primeam în unitate. Ministerul Comerțului Interior desființează brusc cele două calități de cafea (I și II) și hotărăște ca, pe tot teritoriul României, toată lumea să fie tratată egal: așa că apare o singură cafea, cu preț unic. Urmarea e că se importă tot mai multă cafea de proastă calitate. Pentru protocolul lor însă, se aduc în continuare soiuri de cea mai bună calitate. Aici a fost pentru mine „marea provocare". Eram „în Sistem", puteam să-l părăsesc ori să rămân. Doream să fiu unul dintre favoriți și atunci trebuia să accept condițiile, inclusiv anumite compromisuri.

Interzicându-se vânzarea directă din depozite a unor produse, în special Vest, gestionarii acestor depozite au fost supuși unor tiruri încrucișate. Asupra Agenției de Import s-au năpustit șacalii din Ministerul de Interne. Ei erau întotdeauna deasupra legii („Deasupra noastră e doar cerul" era deviza lor cea mai dragă). La Agenția de Import se aduceau mai toate produsele confiscate din contrabanda tot mai agresivă ce se desfășura la mai toate intrările de mărfuri ale țării și în special în Portul Constanța, unde foarte mulți căpitani de vas lucrau intens la obținerea mult discutatului „capital autohton", absolut necesar pentru vremurile ce aveau să vină. Pe mine mă interesa în special cafeaua de calitate, cu precădere cea în stare verde, indiferent în ce condiții o puteam obține, legale sau ilegale.

Majoritatea securiștilor care vizitau depozitele chiar plăteau produsele (la prețuri subevaluate, bineînțeles), dar erau mulți care considerau că totul li se cuvine pe gratis. Excelau în acest

sens generalii Nuță și Mihale, coloneii Gheorghe Scarlet, Tudor Stănică, Ion Baciu, Gheorghe Florea și mulți, mulți alții. Generalul Nuță, deși era șeful Inspectoratului General al Miliției, era securist și dădea socoteală direct generalului Nicolae Pleșiță, omul de bază al lui Ceaușescu în cadrul Securității Statului, iar colonelul Gheorghe Scarlet, șef al Cercetărilor Penale, era ginerele lui Vasile Vâlcu (fost șef al SSI, prim-secretar al Județenei de Partid Constanța și, o scurtă perioadă, ministru al Agriculturii, membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR). Cei doi, care „veniseră de sus", se bazau în tot ce întreprindeau în materie de cercetare penală pe coloneii Tudor Stănică, Ion Baciu și Gheorghe Florea.

Toate acele produse trebuiau într-un fel decontate și scăzute din gestiune. Au fost alese câteva magazine de încredere. Printre ele și magazinul meu, care era probabil cel mai important. Asta mi-a adus avantaje pe termen scurt: în primul rând, reușeam să-mi îndeplinesc planul la vânzări și chiar să-l depășesc, ceea ce era necesar pentru asigurarea unui salariu motivant pentru mine și personalul aflat în subordinea mea. Pe termen lung însă, putea crea unele probleme în fața unor organe „abilitate" ale Statului. Atunci însă am considerat că fac ce trebuie făcut, obținând preferențial, pentru serviciile mele, cele mai bune soiuri de cafea verde, cafea care de această dată se pregătea, sub stricta mea supraveghere, în prăjitoriile Agenției de Import. Eram unul dintre ei, la bine și la rău, și speram cu toții ca starea anormală în care ne aflam să se reglementeze într-un fel. Eu personal speram să dispară cât mai repede Nicolae Ceaușescu, dat fiind că, din presa străină, din *Buletinul informativ Agerpres*, din discuțiile avute cu grupul celor patru, rezulta că existau șanse reale în acest sens. Și emisiunile Europei Libere îmi întăreau convingerea că mult nu mai este. Trebuia însă să am răbdare și să rezist. Cu toții eram siguri că epoca post-Ceaușescu va fi una a renașterii poporului român. Până atunci, trebuia să ne înțelegem unul pe celălalt, să ne sprijinim – ceea ce și făceam. Trebuia multă răbdare, cumpătare în viața de zi cu zi. Multă lume nu găsea de nici unele, iar cei care aveau noroc trebuiau să piardă mult timp pe la cozi pentru a-și procura cele de

trebuință, în special alimente. Majoritatea oamenilor consumau cafea și mulți constataseră că cineva în cartier chiar îi iubea, era *altfel* decât ceilalți, avea produse mai multe și mai bune, îi servea ireproșabil.

Dar, ca să pot avea grijă de ei, și ei trebuiau să aibă grijă de mine. Interesul era reciproc, mai ales că mai tot timpul eram în mijlocul publicului, tremuram la fel ca el, alături de el și nu-l lăsam să-și piardă timpul degeaba, informându-l din vreme despre stocurile existente. Din acest motiv sunt tot mai apreciat de marele public și mi se trec cu vederea unele mici păcate. Printre acestea, servirea preferențială, probabil, bănuiește publicul, cu mărfuri „dosite". Răspund tuturor la obiect, cu calm și respect. Le spun: „Eu nu sunt buricul pământului, dar dumneavoastră, toți cei care cumpărați cafeaua de la mine, sunteți privilegiați; păstrați-vă acest privilegiu și înțelegeți-mă că altfel nu se poate. Cum mă păstrați, așa mă aveți! Nu este vorba de bani, nimeni din magazin nu înșală, eu nici atât, știți bine. Aveți încredere și permiteți-mi să vă servesc în continuare. Am și eu păcatele mele, dar printre ele nu figurează înșelarea marelui public."

Mai cu glume, mai cu bancuri, mai cu poezii, unele făcute ad-hoc, capăt simpatia clienților și în special respectul lor, lucru fără de care n-aș fi rezistat atâta timp. Constat cu mâhnire câtă dreptate avusese marele armean, domnul Avedis Carabelaian, când îmi atrăsese atenția că deschisesem prea tare ușile. Acum deja nu le mai puteam închide. La marii oameni ai României preferam să mă deplasez personal, la domiciliul lor, spre a le duce tot ce le trebuia. Printre ei, pe primul loc se afla Alexandru Rosetti. Adesea, de la domnul Rosetti mergeam în strada Maria Rosetti, acasă la Leon Kalustian, unde mă întâlneam și cu Nicolae Carandino. Relațiile mele cu toți aceștia au fost deosebite. Vastele lor biblioteci mi-au stat la dispoziție tot timpul. Trebuia doar să doresc să citesc: și am făcut-o din plin. Acesta a fost, poate, marele meu profit. Am primit din partea lor o atenție nesperată. M-au ajutat să înțeleg multe lucruri care altfel mi-ar fi fost inaccesibile.

Cozile la magazin fiind extrem de mari (uneori depășeau mia de persoane), am studiat fără să vreau componența socială

a celor care-și pierdeau ore întregi în fața magazinului meu. Erau foarte mulți intelectuali, profesori, medici, militari de carieră în activitate, rezervă sau retragere. Acești ofițeri, mulți în uniformă, având grade înalte, fiind maiori, colonei și chiar generali, desigur că nu priveau cu ochi buni situația, se considerau umiliți; își iubeau Patria, dar și Patria trebuia să le fie recunoscătoare. Am căutat ca măcar generalii să nu fie supuși acestei umilințe (cu prioritate cei dinainte de instalarea comunismului), m-am simțit obligat să-i servesc preferențial. Cu toții mi-au apreciat gestul și mi-au devenit prieteni. Pe doctori, cel puțin pe cei pe care-i cunoșteam, i-am trecut automat pe lista „albă", adică a persoanelor pe care nimeni nu trebuia să le țină la coadă la alimente. Era umilitor pentru acești oameni care puteau salva vieți în timpul cât ar fi stat la cozi.

În România există o vorbă: cine-mparte parte-și face. Conform acestei bine-cunoscute zicale, tovarășul ministru al Agriculturii Angelo Miculescu a purces la organizarea servirii privilegiate a sa și acoliților săi. În această acțiune a folosit cei mai destoinici oameni, printre care la loc de frunte se afla deja consacratul Nicolae Zăvoranu.

La Călărași era un imens Complex de îngrășare și sacrificare a porcilor. Tovarășul ministru, cinstit și sărac (avea totuși în familie o rudă extrem de avută, tovarășa Tamara, care poseda o avere evaluată la câteva milioane de dolari, avere ce urma să-i rămână minunatei sale fiice Dana, aducându-i acesteia multe bucurii, dar și mari neplăceri la un moment dat), a dat dispoziție ca o mașină a Complexului să vină zilnic la București, aducând cărnița cea de toate zilele pentru el și apropiații săi. A fost desemnat drept șofer și om de încredere de către directorul Complexului, rudă a ministrului, o altă rudă mai îndepărtată. Se numea Gheorghe Nistor, zis Gogu, și era cam bâlbâit. De aceea, i-am zis scurt Bâlbâitul. Era de etnie romă și era un băiat deștept. Pe lângă comisioanele ordonate de director, avea și propriile lui afaceri. Aducea carne în cantități mult mai mari decât cele din acte (simple bonuri de casă eliberate de magazinul din incinta Complexului de la Călărași, care oglindeau regimul preferențial, deoarece era vorba doar de prețul de producție,

practicat numai în incinta Complexului și numai pentru salariați, ca un fel de bonus pentru activitatea lor).

Gogu reușise să mituiască toate organele de control aflate pe traseul său zilnic. Fiecare organ, de la vlădică până la opincă, își avea porția, așa că Gogu a purces constant la „dezvoltarea afacerii". Întrucât la mine era coadă mereu, iar el avea tot timpul mașina parcată în fața magazinului meu, i-am atras atenția să-și schimbe locul, pentru că deja lumea vedea diverse persoane care veneau la mașină să-și ia „dreptul". Firește că ne-am împrietenit și a apărut între noi trocul. El îmi aducea de la Călărași tot ce-i ceream, iar el lua de la mine tot ce avea nevoie. Și așa eu și prietenii mei am rezolvat problema cărnii, iar Gogu și prietenii lui problema cafelei și a altor produse din import. Era aparent o treabă simplă, dar era riscantă, căci apăruseră deja în presa vremii semnale ce ar fi trebuit să dea de gândit celor care nu respectau legile țării; numai că organele de control de pe traseul București–Călărași și retur aveau propriile interese, rezolvate cu brio de Bâlbâitul Gogu.

Printre prietenii și colegii mei cei mai apropiați se afla și Ștefan Pavel, șeful Centrului de carne pentru mic-gros al ICL Alimentara din Sectorul 2. Am stabilit să ne sprijinim reciproc în ceea ce privește aprovizionarea familiilor noastre. El avea carne de vită, mânzat și vițel, iar în specialitățile din carne de porc era neîntrecut. Era un adevărat talent în tranșarea cărnii. Atunci când aveam nevoie de ceva deosebit, apelam la el. De asemenea, eram în relații apropiate cu șeful halei de pește din Halele Centrale Obor, Nicolae Zaheu. Cu el aveam aceeași înțelegere ca și cu Ștefan Pavel. Tot ce avea țara noastră mai bun în domeniul peștelui se afla la el. De aici se aproviziona floarea cea vestită a Conducerii de Partid și de Stat. Pe lângă ea eram și noi, bunii săi prieteni. Dar și el obținea tot ce-i trebuia în materie de produse alimentare din import și mai ales băuturi alcoolice Vest, mult apreciate de cei cu pâinea și cuțitul în ramura piscicolă a țării, cu precădere cei din Delta Dunării. Gogu îmi aducea și el de la Călărași specialități pescărești (cegă, morun, nisetru, păstrugă, icre negre) la un preț ce nu suporta concurență. Eu, de asemenea, serveam pe toată lumea și în

special pe boșii de la Agenția de Import cu produse de la Gogu, Pavel și Zaheu. Toate produsele erau plătite de către cei care beneficiau de aceste servicii. Câștigul consta în aprovizionarea preferențială a magazinului meu și în sentimentul datoriei împlinite față de toată lumea. Ca magazin eram deja bine-cunoscut și apreciat, ca om de asemenea, cred că nici azi nimeni nu poate zice nimic rău despre mine, nici apropiații, nici marele public.

Căutam să mulțumesc pe toată lumea (lucru aproape imposibil) și de aceea eforturile erau uneori supraomenești, dar, fiind înconjurat de atâtea personalități și oameni de cultură, nimic nu-mi părea imposibil. Magazinul era totul pentru mine. Prin el reușeam să-mi asigur mie și familiei mele toate cele necesare unui trai decent. Riscurile erau enorme, stresul de nedescris, dar viața trebuia să meargă înainte. Cantitățile de produse alimentare erau tot mai mici, bancurile pe această temă tot mai numeroase. Marii artiști erau la datorie, iar cercul literar-politic din Sfinților 6 devenise un punct de reper, fiindcă, aici, cei interesați găseau tot ce-și doreau și în primul rând o gazdă primitoare, dornică să-i servească după cum meritau.

Anul 1980 era privit ca un an al marilor speranțe și lumea făcea scenarii tot mai optimiste despre viitor, când un eveniment groaznic are loc la Teheran: un comando de fundamentaliști islamici iranieni intră în forță în Ambasada SUA și ia un grup mare de ostatici. Încercările nereușite ale președintelui democrat Jimmy Carter de a cădea la o înțelegere cu fundamentaliștii au trezit o vie emoție în sânul opiniei publice din întreaga lume. Opinia publică românească n-avea teoretic altă sursă de informare decât presa comunistă, însă cine dorea putea urmări posturile de radio Europa Liberă și Vocea Americii, care acum nu mai erau bruiate, ca pe vremea lui Dej.

În Sfinților 6 însă, sursele erau mai diversificate. „America nu se mai poate juca de-a democrația, ci trebuie să pună urgent piciorul în prag; terorismul islamic trebuie curmat de la rădăcină, altfel poate deveni principalul pericol de viitor pentru întreaga lume civilizată. Pierderea Iranului de către Lumea Liberă echivalează cu pierderea Vietnamului", zicea Leon Kalustian. „Rămâne să vedem cum se vor descurca rușii cu Afganistanul;

dacă nu vor reuși să-și impună dominația, probabil că sfârșitul secolului nostru va aduce mari transformări în relațiile dintre cele două superputeri ale lumii." „Să vedem însă cine câștigă totuși alegerile din SUA, adăuga Harry Brauner. Jimmy Carter este campionul drepturilor omului. În mod sigur, va avea un nou mandat." „Te înșeli, dragă Harry, e nevoie de o mână forte. Republicanii își vor impune omul, pe Ronald Reagan", ripostează Nicolae Carandino. „Păi e doar un actor, Nicule." „Poate că ai dreptate, dar rolul lui va fi cel mai mare jucat vreodată de un actor: de restabilire a Ordinii Mondiale. Americanii își vor impune cât mai curând cu putință propria voință lumii întregi. Nu vezi că rușii sunt la pământ deja din punct de vedere economic? Vor ceda în final. Nu vezi că și Securitatea română a lăsat-o mai moale? Se pregătește și ea pentru vremurile ce vor veni. Desigur, la conducere au încă mulți tâmpiți, dar probabil că sunt și mulți care gândesc ca Pacepa și vor acționa atunci când situația le va fi favorabilă. Mulți dintre ei au acumulat averi impresionante, au conturi în străinătate și de-abia așteaptă să treacă la inamic, intervine din nou Nicolae Carandino. Dragă Harry, voi evreii ați avut mulți oameni în posturi importante în Securitate. Azi ei lucrează poate în Mossad sau direct în CIA. Și îi cunosc pe cei din România. Au fost colegi. Probabil că deja colaborează la izbăvirea României de comunism. Voi, evreii, aveți un mare rol de îndeplinit. Mulți dintre noi vă acuză că voi ne-ați pricopsit cu pacostea asta de comunism. Voi și copiii voștri veți fi primii care veți căuta să ne dovediți că ne înșelăm; veți fi primii, ca de obicei, cu un rol în transformarea vieții noastre politice, economice și sociale. Să nu uităm că în Israel o pătrime din populație este de origine română, până și imnul național al Israelului are la origine o veche melodie moldovenească, «Cucuruz cu frunza-n sus»..."

Înainte de alegerile din America, îi fac o vizită prietenului meu Nicky Gheorghiu. Era pe seară. În sufragerie erau câțiva prieteni, persoane importante, printre care și vărul său Mihai Cârciog. Bineînțeles, discutau despre alegerile prezidențiale din SUA. Toți sunt de părere că va fi ales Jimmy Carter. Intru în vorbă și le spun apăsat, sigur pe ce învățasem de la profesorii

mei, Carandino și Kalustian: „Domnilor, îmi pare rău, dar viitorul președinte al SUA va fi Ronald Reagan. Părerea mea este că America, atunci când vrea să-și arate fața profund umană, aduce în față un președinte democrat, iar când este încolțită, când e amenințată, trebuie să fie fermă. Acum ne aflăm într-o astfel de situație. Noul președinte va trebui să fie categoric, să nu cedeze, și acest lucru îl va face candidatul republican Ronald Reagan." „Ești în stare să pariezi, domnule Florescu?" „Eu nu prea fac pariuri, domnule Gheorghiu, îi zic, dar atunci când le fac, le câștig. Sunteți cinci persoane; dacă totuși pierd, dau fiecăruia dintre dumneavoastră câte o sticlă de whisky de cea mai bună calitate, de 25 de ani vechime, iar dacă câștig, aștept să primesc tot cinci sticle de aceeași calitate." Bat palma cu domnul Gheorghiu și taie pariul însăși mama acestuia, la cererea expresă a fiului său, aflat totuși sub influența lui Bacchus. Închinăm un pahar de șampanie franțuzească în onoarea viitorului președinte al SUA, indiferent cine va fi acesta, și părăsesc apartamentul familiei Gheorghiu, cu convingerea clară că nu voi pierde pariul. Îi spun Marianei de pariu, iar olteanca mea mă ceartă, întrebându-mă: „Ești tu sigur că n-o să pierzi și că, dacă o să câștigi, cei cu care ai pariat își vor ține promisiunea?!"

După alegeri, merg la Nicky Gheorghiu, îi amintesc de pariu. Era singur și și-a amintit de discuția noastră. „Ai câștigat, domnule Florescu, ai avut dreptate." Scoate o sticlă de bitter Campari și mi-o întinde, zicând: „Pariul e pariu, sticla e a dumitale." O iau (de la omul cumsecade iei ce-ți dă) și nu mai zic nimic. Era și clientul, și prietenul meu. Aveam multe afaceri împreună și nu puteam să le prejudiciez. La magazin, Mariana îmi zice: „Vezi că-i bine uneori să mai asculți și de nevastă? Dar așa sunteți voi, bărbații lu' Pește. Tu, dacă pierdeai, i-ai fi dat whisky-ul." Avea dreptate, așa că am tăcut mâlc.

În septembrie 1981, după începerea cursurilor școlare, observ că Dan, primul nostru copil, șchiopăta ușor cu piciorul drept. Îl întreb ce a pățit, s-a lovit? Îmi răspunde că nu. 1981 era anul în care copilul trebuia să se pregătească, și noi odată cu el, pentru primul examen din viața sa, cel pentru treapta I de liceu. Trebuia să fie în primul rând perfect sănătos, iar vaga șchiopătare,

neluată în seamă inițial, a început să mă obsedeze, dat fiind că trecuseră câteva săptămâni de la vacanța de vară și încă nu-i trecuse. Așa că am apelat la un medic client al meu, doctorul Buzescu de la Spitalul de Urgență Floreasca, unul dintre cei mai renumiți ortopezi ai țării. După un consult amănunțit și radiografii ale piciorului, acesta îmi spune că „nu-i nimic grav", ci doar o ruptură de menisc drept la piciorul drept, și-mi recomandă operarea de urgență a copilului. Încrezător în priceperea marelui medic, hotărăsc să-l internez imediat pe Dan pentru operație. Aceasta decurge normal și trecem la o lungă perioadă de recuperare, în cadrul serviciului de Recuperare postoperatorie al Spitalului de Urgență Floreasca. Bineînțeles că aici depun maximum de eforturi ca totul să decurgă cât mai bine. Zilnic, vreme de câteva luni bune, îmi duc copilul la spital și de la spital acasă, dar iarna se apropie de sfârșit și eu nu constat nici o ameliorare. Dan șchiopăta la fel, așa că, la sfaturile asistentei de la Recuperare, doamna Cici, aleg să-l vadă alt medic.

De data asta, apelez la doctorul Tomescu, doctor în medicina sportivă, medic primar ortoped, medicul-șef al lotului național de fotbal, supranumit „Mister Menisc", specialist redutabil în operațiile de menisc, care avea la activ peste zece mii de astfel de operații. Doctorul Tomescu pune un diagnostic incredibil. Îmi spune că Dan are și celălalt menisc rupt (cel din stânga, la același picior drept) și de aceea încă mai șchioapătă. Hotărâm o nouă operație, după care urmează o nouă perioadă de recuperare postoperatorie. De data asta mi se propune să-l duc imediat la cursuri de înot. Mă deplasez la Stadionul 23 August din Capitală, unde, la intervenția domnului profesor Alexie Nicu, îl contactez pe antrenorul Sandu Smaltzer, fost campion național și internațional al României la înot. Seară de seară, câteva luni bune, îl duc pe Dan la bazinul de înot de la 23 August.

În primăvara anului 1982 constat că, deși făcusem totul ca Dan să-și revină, situația era departe de rezolvare. Copilul nu numai că șchiopăta din ce în ce mai mult, dar avea și mari dureri. Mariana, ca orice mamă, era disperată, intrase deja în panică și-mi reproșa că nu știusem să aleg „medicul cel mai bun". Nu-mi mai recunoșteam nevasta după 20 de ani de

căsnicie... În vară, băiatul trebuia să dea examen; eram presat și de acest lucru. Providența mi-l trimite tocmai în aceste momente pe doctorul Gabriel Ivanovici, medic primar la Spitalul Brâncovenesc, renumit bibliofil. Îmi spune că pe Dan trebuie neapărat să-l vadă doctorul Dinu Antonescu, medic primar ortoped la Spitalul Brâncovenesc din Capitală. Îl duc pe Dan la Spitalul Brâncovenesc, la secția Ortopedie al cărei șef era celebrul medic. Acesta, cu radiografia în față, după un riguros consult, stabilește diagnosticul: în mijlocul genunchiului, lângă rotulă, Dan avea o tumoră de mărimea unei mingi de tenis. „Cum e posibil să nu fi văzut cei doi mari medici primari ortopezi de la Urgență, Buzescu și Tomescu, acest lucru?", îl întreb pe doctorul Dinu Antonescu. „Nu știu, domnule Florescu; întreabă-i pe ei, dar mai bine să operăm copilul, pentru că nu știm natura tumorii." „Cum adică, domnule doctor?!" „Păi, până nu deschidem piciorul, n-avem de unde ști. Vă sfătuiesc să vă hotărâți urgent; în astfel de cazuri se intervine cât mai repede posibil", îmi spune vestitul medic.

Exact în aceste momente, vine în magazin profesorul dr. Panait Sârbu. Mă întreabă ce-i cu mine, de ce sunt așa de abătut? Îi spun întreaga poveste. Impresionat, scoate o carte de vizită și scrie pe verso o recomandare către profesorul dr. Denischi, elevul reputatului ortoped Medrea și maestrul doctorului Antonescu. „Eu îți recomand să mergi mâine, din partea mea, la prietenul meu profesorul Denischi și să ai toată încrederea. El este mâna întâi în România, iar dumneata ești prietenul meu. A treia operație trebuie să fie o reușită 100%. Denischi are cea mai bună echipă din țară și una dintre cele mai bune din lume. El l-a operat la coloana vertebrală pe Kim Ir Sen și intervenția a fost o reușită totală, de nivel mondial. În plus, este șeful Secției Ortopedie de la Spitalul Municipal și toată aparatura lui e de ultimă generație. El este șeful suprem și în acest moment e cel mai bun. Peste un timp, poate va fi Dinu Antonescu. Probabil nu peste mult timp."

A doua zi merg cu Dan la Spitalul Municipal, direct la profesorul Denischi. Lume ca la Mecca. Intru la secretară și-i dau cartea de vizită din partea profesorului Sârbu. După circa zece

minute, sunt invitat în cabinet. Aveam la mine radiografia și celelalte analize făcute la Spitalul Brâncovenesc, sub îndrumarea doctorului Antonescu. Le verifică, îi face un consult copilului și hotărăște pe loc internarea lui de urgență, în vederea operației. În aceste clipe grele, în salonul unde se afla Dan este adus un copil, cam de aceeași vârstă cu el, care avusese același diagnostic și căruia i se amputase piciorul. Bietul Dan era extrem de speriat și eu de asemenea. Am avut noroc că Mariana nu era de față, ea fiind la magazin. Plec de la spital bulversat; urma ca a doua zi să aibă loc operația. Ies din parcare ușor, mă încadrez pe Bulevardul Kogălniceanu și, în dreptul Operei Române, mă rog: „Doamne, fă cu mine ce vrei, dar salvează-mi copilul."

Operația propriu-zisă se desfășoară în condiții optime, cu trei medici în echipă alături de marele profesor. După două săptămâni de la operație, verdictul este bun, tumora era cu mieloplaxe și era benignă. Necesitase un autotransplant de os, luat de undeva de la șoldul drept al lui Dan. După aceea, pentru băiat a urmat o perioadă grea de recuperare, nu numai fizică, ci și școlară, dar cu ajutorul lui Dumnezeu și al celor doi profesori, Ioan Crăciunel și Vasile Teodorescu, reușește să obțină 8,88 la examenul de admitere de la Liceul Lazăr din Capitală, la secția matematică-fizică.

În toamna anului 1982, mai precis la extragerea CEC de pe trimestrul III, unul dintre cele 4 cecuri rămase din anul 1977, când desființasem 10 cecuri pentru a-mi cumpăra Aro-ul, a ieșit câștigător. Și iată-ne, după atâta necaz, și cu o bucurie: în mai puțin de 6 ani, câștigaserăm două Dacii 1300! Fiecare cec era pe numele unuia dintre noi: pe cel câștigător figura, din nou, numele Marianei.Vând imediat mașina și pun banii la CEC în vederea achiziționării în cinci ani a unui nou autoturism. Aveam deja un autoturism aproape nou, Lada 1200, de care mă foloseam foarte bine. Era o mașină perfectă pentru drumurile României de atunci, așa că nu aveam nici un motiv s-o schimb, mai ales că nu eram vitezoman.

În primăvara anului 1983, o hotărâre personală a lui Ceaușescu cutremură România. Dacă până atunci cantitățile de cafea naturală pentru marele public erau drastic drămuite, astfel încât deja multă lume alerga din magazin în magazin, stând la cozi de mii de persoane, acum se hotărăște ca *întreaga* cantitate de cafea disponibilă să fie amestecată cu diferiți înlocuitori (nu numai năut, ci și secară, orz, ovăz, cicoare etc.). La început se ia decizia ca proporția să fie de 40% cafea și 60% înlocuitor, dar, din exces de zel, unii lingăi din jurul Marelui Cârmaci, anume generalul Aurel Buzea (șeful suprem din Ministerul de Interne privind activitatea alimentară industrială) și apropiații săi, propun – și se aprobă – produsul revoluționar, *Made in Romania*, cu doar 20% cafea și 80% înlocuitor. Toate aceste produse introduse pe piață n-au fost deloc verificate din punctul de vedere al influențelor asupra organismului uman, urmarea fiind că au crescut alarmant complicațiile medicale ale populației. Generalul Aurel Buzea și compania au mers până la limita absurdului, propunând folosirea *ghindei* (!) ca principal înlocuitor, argumentul lor fiind că în Primul Război Mondial ea fusese utilizată pe scară largă de armata germană ca înlocuitor de cafea. Totul se făcea în vederea așa-zisei lichidări a datoriei externe a României. Năutul, care fusese importat inițial din Turcia, începuse, după cutremur, să fie cultivat în țară, bineînțeles cu rezultate dezastruoase; în consecință, pe primul loc au trecut orzul și secara. Așa a apărut deliciosul *nechezol*, cum l-au botezat românii. Năutul se prăjea tot la Agenția de Import, pe când ceilalți înlocuitori veneau gata pregătiți de

undeva din țară. Cafelele naturale folosite erau în general de cea mai proastă calitate și numai Robusta (Coasta de Fildeș, Guineea, Uganda).

Firește că populația a întâmpinat cu mânie această măsură. Nemulțumirile erau deja exprimate pe față, nu mai puteau fi stăpânite. Puțină lume știe că România se afla în acel moment, în ceea ce privea consumul de cafea pe cap de locuitor, pe primul loc din Europa Centrală și de Est și pe primele locuri din întreaga Europă.

Totuși în depozite existau cantități, e adevărat mai mici ca de obicei, de cafea foarte bună (Columbia, Guatemala, Mexic, Costa Rica, Brazilia, Honduras și Salvador). Această cafea era însă destinată consumului Lumii Bune (întregul aparat de Partid și de Stat central, Securitatea, Miliția, Armata, care la nivel de conducere aveau propriile lor magazine, unde beneficiau nu numai de cafea naturală, ci și de multe alte produse confiscate din contrabanda tot mai agresivă). Ei erau Aleșii, iar populația avea parte, prin ei, de toate bunătățile. Așa spunea un banc, mereu amintit de marii actori care mă vizitau: că poporul mănâncă tot ce-i mai bun prin aleșii săi. Desigur că nu toți securiștii și milițienii beneficiau de acest tratament, ci doar cei de rang înalt. Cei mai mici trebuiau să se descurce. Majoritatea s-au năpustit asupra depozitelor Agenției de Import, unde făceau tot ce le stătea în putință ca să nu plece cu mâna goală. Mai de silă, mai de milă, dar și sub amenințări directe, șefii de depozite și de secție au fost nevoiți să colaboreze și să-i compătimească pe acești „oropsiți ai soartei".

La deschiderea sezonului estival însă, pe litoral s-au produs mai multe incidente cu turiștii, în special cei străini, aceștia refuzând categoric consumul deliciosului *nechezol*. Mai avuseseră loc și în Capitală asemenea incidente, dar fuseseră ascunse de Securitate. Fenomenul luând proporții, i s-a raportat personal lui Ceaușescu. Se pare că cel care a luat taurul de coarne a fost însuși generalul-colonel Nicolae Pleșiță, omul de încredere al Geniului Carpaților, care și-a luat inima în dinți și i-a expus situația. În cele din urmă, Ceaușescu a cedat și a dispus ca în România să se poată bea cafea naturală, însă doar în

unitățile de alimentație publică, la ceșcuță și pe loc. Restul populației n-avea decât două opțiuni: să bea nechezol sau să cumpere de la magazinele Comturist, unde se găsea cafea naturală din belșug. Oricum, era interzis cetățenilor români să dețină mijloace de plată străine, așa că grosul populației trebuia să bea cafea cu înlocuitori. Acei membri ai societății care aveau rude în străinătate primeau cecuri în valută, pe care le puteau folosi pentru cumpărături la Comturist, ori primeau pachete în care principalul produs era cafeaua.

Brusc, începe un comerț clandestin cu cafea naturală. Mulți șoferi de TIR intră în caruselul afacerilor cu cafea naturală verde sau prăjită, în stare vrac și preambalată. În magazinele cu plata în valută ale Comturistului domina cafeaua firmei Alvorada: afacerea se încheiase la Viena de fratele lui Ceaușescu, marele comerciant internațional Marin Ceaușescu, asistat de experți ai Securității externe din întreprinderea Dunărea (băieții din Varșoviei 4 erau foarte activi; aveau fonduri impresionante pe mână și puteau obține în folos propriu mari sume de bani drept comision personal, pe care aveau grijă să le depună la loc sigur, pentru viitorul nu prea îndepărtat ce se întrezărea la orizont). Dacă firma respectivă folosise la început cafea de calitate superioară, odată cu sistarea vânzării de cafea naturală preparată în țară ea a început să folosească tot mai mult soiuri de cafea inferioară, mergând până acolo încât s-o și arate; majoritatea celor care o consumau constatau cu ușurință că e vorba de cafea Robusta, și chiar de cea mai proastă calitate. Marele public nu avea încotro. Trebuia să joace cum cântau Ceaușescu și acoliții săi.

În aceste momente, se desprinde din pluton cel mai tare din parcare, unicul Nelu Bănicioiu, care procură mari cantități de cafea verde intrată prin contrabandă și-mi aduce o adresă semnată de directorul lui (un colonel de Securitate sub acoperire), prin care se solicita prăjirea acestor cafele. Îl servesc, întrucât nimic nu mă împiedica s-o fac. Bineînțeles că activitatea a fost benefică pentru toate părțile implicate, mai ales că soiurile de cafea erau dintre cele mai rare și nobile, multe biologice, unele fiind sortimente pe care nu le mai preparasem până atunci. Pe

de altă parte, comisioanele făcute de Petre Balașov se înmulțesc. Acesta mă vizitează tot mai des, aducând cantități de cafea verde pentru prelucrare, în vederea servirii celor ce se autointitulaseră „ochii și urechile poporului". Cafeaua prăjită în Agenția de Import, chiar dacă era de cea mai bună calitate ca materie primă, lăsa de dorit în ceea ce privea metodele de prăjire (se prăjea în cantități mari, iar răcirea se făcea cu apă în loc de aer – și astfel mai toată aroma se evapora pe coșurile de evacuare a aburului). Desigur că din această operațiune îmi rezervam și eu „dreptul". Întreaga acțiune era „la mica înțelegere", deci clandestină.

Într-o discuție cu Acuma, acesta mi s-a plâns că luase de la Comturist (avea sume impresionante în valută, bani gheață) o cafea pe care n-o putea bea și m-a întrebat ce poate face? „Păi, i-am răspuns, fă rost de cafea verde de cea mai bună calitate și vei bea cafea Avedis din nou. Știi, domnule avocat, cum se spune la noi, la români: din rahat nu poți face bici și să mai și pocnească." Nu mică mi-a fost mirarea când Balașov mi-a adus din depozit cafea verde Columbia s-o prăjesc și să i-o dau avocatului; iar atunci când cantitățile dorite de Acuma depășeau posibilitățile sau voința lui Ranga, Acuma mi-a adus el însuși anumite cantități de cafea verde, ambalată în săculeți din iută a câte 1 kg, direct de pe plantațiile din Guatemala, Nicaragua și Columbia. Cafelele acestea, astfel ambalate, nu intraseră niciodată în țară. Adesea, mergeam în Păsărelelor 18 și o luam eu însumi; cantitățile erau destul de mari, iar Acuma nu putea să care. Toate aceste cantități erau pentru el și prietenii lui, mari becheri din Securitate și, evident, pentru fetițele lui. Cu multă atenție, trebuia să mă descurc. Nu puteam servi decât puțină lume, cantitățile fiind limitate. Discreția era cuvântul de ordine, fapt pentru care în această perioadă încep să mă părăsească o seamă de clienți, a căror servire am fost obligat s-o limitez strict la mărfurile sosite legal în magazin.

Cafeaua Avedis continuă să fie băută doar de mari personalități, precum academicianul Alexandru Rosetti, academicianul Nicolae Cajal, profesorul Panait Sârbu, Nicolae Carandino, Leon Kalustian, Harry Brauner, Gabi Mihăilescu, Mircea Traian Biju,

Nicky Gheorghiu, familia Nicu, familia Vulpescu, doamna dr. Koflen, Coca Andronescu, Ștefan Tapalagă, Ștefan Radof, Dan Pița cu soția din acele vremuri, Carmen Galin, Ovidiu Iuliu Moldovan și alții, nu mai puțin importanți ca oameni și ca VIP-uri din societatea românească a acelei vremi. Pe ceilalți, de asemenea foarte dragi mie, continui să-i servesc cu cafea solubilă (nescafé Amigo). În acea perioadă se impune populației României această marcă de cafea solubilă, Amigo, singura aflată la dispoziția marelui public. Se vorbea că tot Marin Ceaușescu ar fi fost nașul tranzacției. De atunci și până astăzi, niciodată o altă marcă n-a mai reușit să câștige terenul pierdut: publicul român, de regulă conservator, n-a mai schimbat sortimentul.

Ca urmare a scăderii drastice a cifrei de afaceri, planul stabilit la începutul anului de conducerea întreprinderii nu poate fi îndeplinit sub nici o formă, cafeaua fiind principalul articol din vânzarea magazinului, iar noul sortiment găsindu-se din abundență în toate unitățile comerciale, același peste tot. Așa că m-am dus la directorul Popescu și i-am cerut sprijinul. Mi-a propus alt magazin, un Complex comercial, demn de mine și de pregătirea mea profesională. „Domnule director, i-am spus, dacă nu avem soluții viabile în ceea ce privește fondul de marfă, deocamdată propun trecerea soției pe post de simplă vânzătoare, rămân eu singur șef de magazin, iar personalul vi-l pun la dispoziție pentru redistribuire la alte magazine. Eu sunt un comerciant de centru și prefer să rămân pe locul care m-a consacrat. Cei mai frumoși ani din viață mi i-am petrecut aici și doresc să rămân tot aici și să aștept timpurile ce or să vină." „Dă-te la fund, Florescule, și așteaptă undeva mai ferit timpurile alea de care îmi vorbești. Îți dau ce magazin dorești. Părăsește cât mai urgent centrul Capitalei. Ai prea multe obligații, prea mulți clienți pe care-i servești preferențial. Am înțeles că nici n-o faci pentru bani, atunci de ce să riști? Sabia lui Damocles e deasupra capului tău în permanență. Treaba ta, faci cum vrei!" Astfel, în vara anului 1983 rămân cu două vânzătoare, Mariana și cumnata mea Nuți, și împreună ne

îndreptăm spre comunism în zbor. Cel puțin jumătate din fostele vânzătoare sunt promovate șefe de magazin.

În acea perioadă, Relu Pârvu de la Gostatul din Hristo Botev 3 era pe caii cei mari. Având marfă din belșug, afacerile îi mergeau strună. Își luase și el tot apartament la bloc, într-un bloc turn din Pantelimon, apartament cu cinci camere, pe două niveluri, cu scară interioară. Aceste apartamente erau atunci cele mai reușite din tot ce avea lumea la dispoziție. Al doilea ca importanță după Relu era Nelu Bănicioiu, care părea că făcuse în scăldătoare. Cumpărase tot ce era disponibil atât de la mine, cât mai ales de la Nefian și Morski. Avea planuri mari de viitor; părea că are toată lumea așternută la picioare. Mulți oameni importanți îl susțineau, dar și el cotiza grupa mare. Cu sprijinul celor doi, Relu Pârvu și Nelu Bănicioiu, am reușit să mă mențin pe linia de plutire în acele vremuri de restriște.

Prin Acuma, cunosc un șofer de TIR care-i transporta cantități apreciabile de cafea verde, dar și alte produse. M-am împrietenit cu domnul Ilie și i-am făcut mai multe vizite acasă, unde am putut constata structura prietenilor acestui om (printre ei se afla și interpreta de muzică populară Ionela Prodan împreună cu soțul ei). Mi-am putut da seama că țara era condusă de o Mafie, așa-numita Mafie securisto-comunistă, care n-avea nici un Dumnezeu; doar zeul Banului, Mamona, îi conducea pe toți. Ceaușescu era un mic pisoi, o muhaia. Prin domnul Ilie îl cunosc pe colegul și prietenul său, Ion Ștefănescu. Acesta îmi propune nici mai mult, nici mai puțin decât să-mi aducă orice cantitate de cafea verde pe care o pot lua. Îmi spune că are deja 2000 de kg de cafea verde Columbia adusă în țară prin contrabandă și dorește s-o vândă la un preț „rezonabil", de 100 lei per kg. Ar fi rezultat circa 1650 kg de cafea prăjită, ce ar fi putut fi valorificată la 400–500 lei per kg. Dar riscurile erau enorme și apoi n-aveam habar cine este cu adevărat acest Ștefănescu. Îl întreb totuși: unde se află acea cantitate de cafea? „Păi la țară, la un văr de-al meu, într-o claie de paie." „Cum adică, la discreția intemperiilor, neică Ioane?!" „Păi ce are, nu se prăjește?" „Ba da, dar dacă este mucegăită o poți arunca, nu mai e bună de nimic. Oricum, nu mă interesează, n-am cui o

vinde și apoi, la prăjire, aș atrage prea multe priviri. Nu mă bag", îi zic. Peste două săptămâni vine și-mi spune că s-a descurcat, ba chiar la un preț foarte bun. Îl felicit și de atunci întrerup orice relație cu el. Însuși faptul că știam și nu-l turnasem putea fi un delict, probabil numit „tăinuire". Primul amănunt ce m-a inhibat de-a dreptul în această relație a fost chiar numele lui, același cu al vestitului și nefericitului vinar Ștefănescu. Era parcă predestinat unor mari evenimente. Astăzi este un prosper om de afaceri, asociat, la mai multe firme, cu unii dintre protectorii lui din Securitate, dar și cu mulți prieteni din străinătate, cunoscuți prin peregrinările sale în lume. Locuiește într-un cartier rezidențial, unde posedă o vilă somptuoasă, cândva naționalizată de Statul comunist, apoi dată lui cu chirie și în sfârșit cumpărată, conform Legii 12, cu câțiva firfirei. Casa n-a fost niciodată revendicată, așa că el n-are de ce să se teamă, mai ales că este un sponsor important al partidelor care-i apără interesele.

În 1983, cel de-al doilea copil, Vali, ajunge în pragul intrării la liceu. Pentru a nu greși, mă sfătuisem cu cei doi profesori de excepție, Ioan Crăciunel și Vasile Teodorescu. În final însă, mi-am întrebat totuși fata: „Vali, tu ce vrei să faci în viață?" Și ea mi-a răspuns dezinvolt: „Vreau să citesc!" „Bine, așa să fie", am zis și am înscris-o la cel mai bun liceu de științe umaniste din Capitală, Liceul de filologie-istorie Zoia Kosmodemianskaia, cândva Școala Centrală de Fete. M-am dus cu Vali, la invitația academicianului Rosetti, în strada Dionisie Lupu 56, ca să i-o prezint și să capăt din partea acestui om luminat „sfatul cel bun". Când marele maestru o vede pe fetița mea, face stânga-împrejur și ia din bibliotecă o cărțulie de 30–40 de pagini, scrisă de G. Călinescu. Se intitula *Maria Rosetti așa cum am cunoscut-o* și fusese scoasă într-un tiraj de 100 de exemplare numerotate de la 1 la 100, pe o hârtie specială, în cinstea soției marelui său prieten. Era chiar exemplarul nr. 1 din acea mică serie. Pe prima pagină se afla o fotografie a Mariei Rosetti la vârsta de 13 ani. Semăna izbitor cu Vali, fiica mea. Revenindu-și din puternica emoție, marele om îmi spune: „Să îndrepți fata să învețe cât mai multe limbi străine și în special engleza, regina

limbilor de pe acest pământ, dragă prietene." Îi spune Valentinei: „Domnișoară, să mai treci pe la mine să-ți dau cărțile pe care trebuie neapărat să le citești; biblioteca mea îți va sta întotdeauna la dispoziție!"

La afișarea rezultatelor examenului de admitere, ducându-mă singur, căci Mariana trebuia să fie prezentă la magazin, privesc degajat listele afișate și constat un lucru care pe orice părinte l-ar fi tulburat profund: Vali se afla pe primul loc. Lângă mine, un colonel MApN mă întreabă: „V-ați găsit copilul pe listă?" „Da, îi răspund, este pe primul loc." „Felicitări, îmi spune, cred că trebuie să fiți un părinte foarte fericit." „Sunt, într-adevăr", îi răspund. Vali călcase cu dreptul; urma să învețe la o școală a elitelor societății românești din toate timpurile.

În vara lui 1983, moare mătușa mea Florica, de la Ghioroiu. Duc familia la mare și plec s-o înmormântez. Mătușa Florica îmi lăsase mie prin testament întreaga ei avere, care la vremea aceea consta într-o casă și o grădină, restul averii fiind la CAP și la Stat (10 ha de pădure de stejar). La întoarcerea de pe litoral, plecăm câteva zile la țară. Venind de la Balș spre Slatina, urcăm ușor drumul prin Pădurea Sarului, când, deodată, aproape de vârful dealului, mă trezesc. Adormisem la volan, cu motorul torcând ușor. Visasem o pajiște frumoasă unde, în mijlocul rudelor dispărute, mătușa mea Florica îmi spunea: „Du-te, gagă, mai ai multă treabă de făcut! Dumnezeu să te aibă în pază!" Trag pe dreapta și nu spun nimănui nimic. Mă spăl pe ochi, fac puțină gimnastică, sorb o gură de cafea și continui drumul. Până la București, opresc de mai multe ori, pentru siguranță.

Într-o zi, profesorul Rosetti mă roagă să-i invit pe domnii Carandino și Kalustian să-i facă o vizită. Peste două zile, profitând de prezența lor la mine la magazin, îi urc pe cei doi mari ziariști în mașină și-i las acasă la distinsul academician. Întrucât discuțiile au fost foarte lungi, i-am lăsat împreună, eu revenind la magazin, pentru că mai aveam și altfel de treburi. Pâinea cea de toate zilele mă presa.

Vânzările scăzând drastic, am căutat pe toate căile să mă mențin pe linia de plutire. Din presa străină, ba chiar și din *Buletinul informativ Agerpres*, reieșea clar: comunismul se clătina,

Imperiul Sovietic se zgâlțâia din ce în ce mai puternic, Afganistanul era „bomboana de pe colivă" a marelui vecin de la Răsărit. În Polonia, sindicatul Solidaritatea crea tot mai multe probleme regimului comunist de acolo. Biserica Catolică era alături de sindicat, ba chiar se afla în avangardă, preoții catolici implicându-se tot mai mult în viața socială și politică a Poloniei. Tragicul caz al preotului catolic polonez Popiełuszko zguduise profund opinia publică mondială. Era începutul sfârșitului unui sistem ideologic socotit cândva viabil în această parte a lumii.

Prin toate mijloacele, America lupta împotriva Imperiului Răului. Cei de la Vocea Americii și Europa Liberă erau în avangarda acestei lupte. Evreii din lumea întreagă (șase milioane numai în SUA) erau de data asta de partea Americii, pentru că numai sub pulpana ei Poporul lui Israel și-ar fi putut găsi izbăvirea în lupta cu jihadiștii islamiști, tot mai amenințători. Evreii internaționalist-comuniști rămași în România, cu precădere cei care avuseseră cândva pâinea și cuțitul în PCR și fuseseră marginalizați sau chiar îndepărtați de la bucate, erau deja angajați în lupta împotriva celor de la putere, naționalist-comuniștii, pe care îi considerau „fasciști", căci aceștia, în frunte cu Nicolae Ceaușescu, erau într-adevăr antisemiți, sau așa lăsau să se înțeleagă.

Mulți foști ofițeri de Securitate din vechea gardă KGB-istă, veniți pe tancurile sovietice și emigrați între timp în lumea întreagă, pentru a li se pierde urma, veneau tot mai des în România, în misiuni de afaceri. Din Israel, venea mai tot timpul un aghiotant al torționarului Nicolski, fostul general de Securitate Marcel Blecher, convertit la bătrânețe la „democrație". Conform spuselor colonelului Cucu, acesta avea în Țara Sfântă o companie de turism și întreținea deja relații strânse atât cu autoritățile române, cât și cu coreligionarii săi dispuși să „colaboreze" (Walter Roman, Silviu Brucan, Aurel Dragoș Munteanu, Titu Simon și alții). Prin compania sa, a încheiat înțelegeri cu ONT-ul pentru vizite în Țara Sfântă. Și ca el erau mulți care veneau să-și revadă meleagurile natale și vechii prieteni.

Uniunea Sovietică sprijinea puternic lumea arabă în lupta împotriva sioniștilor și a aliaților lor, „imperialiștii" anglo-americani. Ceaușescu, cel care servea ambele tabere (printre

altele, ambele armate beligerante erau hrănite cu produse *Made in Romania*), încă era apreciat pentru politica sa externă, dar tot mai criticat pentru poziția pe plan intern, în ceea ce privea drepturile omului.

Măsura de a scoate cafeaua naturală din consumul populației a fost, după mine, un act deliberat de compromitere definitivă a lui Nicolae Ceaușescu. Toată lumea era deja împotriva lui, cu excepția unor apropiați, poate doar a familiei sale. Geniul Carpaților călcase deja serios în strâchini. Veștile despre starea sănătății lui circulau neîngrădit. Toată lumea aștepta deznodământul. Întrunindu-se deseori în casa avocatului Mircea Traian Biju, Nicolae Carandino și Leon Kalustian, care fuseseră cândva în fruntea luptei anticomuniste, stabileau deja posibilele acțiuni. Se pare că la aceste întruniri participau și doi anticomuniști tineri, frații Voiculescu. Cei doi erau, așa cum am mai spus, fiii verișoarei primare a doamnei Biju. Nu se știe dacă Securitatea era la curent cu aceste întruniri, dar este posibil ca Mossadul să fi fost.

Cu ceva timp în urmă, la Agenția de Import avuseseră loc câteva evenimente importante. Gheorghe Stavarache, șeful secției Cafea-Delicatese, se pensionase și, după o scurtă perioadă în care la comandă rămăsese doar Petre Covaci, Ranga adusese un om de încredere, pe Adrian Vlad, fostul coleg al nașului meu Grigore Păsărin, cel care-mi luase locul pe lângă el. Adrian Vlad s-a dovedit mielul blând din poveste, care sugea la două oi. Era omul lui Ranga, dar și al lui Jinaru, șeful Mafiei naționalist-comuniste din Agenția de Import. Pleca deseori în străinătate cu diferiți reprezentanți din aparatul securistic de comerț exterior, atât internaționaliști, cât și naționaliști, în realitate toți mafioți, care aveau un singur scop, propria lor propășire. Vlad se bucura de încrederea, aprecierea și stima tuturor acestora. Desigur că și el începuse să deschidă ochii și, cu cât îi deschidea mai bine, cu atât vedea că există o luptă acerbă între cele două ramuri de securiști. Cât timp fuseseră colegi, nașul Păsărin îl unsese cu mai toate alifiile din tolba sa, iar Vlad, drept recunoștință, a luat asupra lui toate cheltuielile legate de funeraliile acestuia, bineînțeles cu acordul capilor celor două

mafii din Agenția de Import, care au răsuflat ușurați dat fiind că bătrânul gorjean îi avea la mână pe mai toți. Vlad fusese adus de Ranga pentru a fi numit cât mai curând posibil șef de depozit la Panduri în locul lui Brehoiescu, care se sinucisese între timp din motive personale, așa erau de părere șefii săi. În realitate, bietul Brehoiescu, foarte fricos, nu putuse face față presiunilor asupra sa: în depozit veneau tot mai mulți securiști și-și cereau „dreptul", evident, fără bani. Nemaiputând suporta tensiunea, și-a pus capăt zilelor, deși avea un copil de crescut. La înmormântarea sa au participat ambele tabere din Agenția de Import, la nivelul cel mai înalt.

Odată cu Gheorghe Stavarache, legenda vie a Agenției de Import, ieșiseră la pensie și cei doi șefi de la Secția I de prăjit cafea (prima secție cu acest profil din Agenția de Import), Cornel Călin și Petre Chițu. Aceștia, oameni cu experiență, reușiseră cu brio să-și ducă crucea, împăcând o lungă perioadă capra cu varza. Cele două tabere, aflate într-un război de supremație, fuseseră mulțumite de prestația celor doi. După aceea căutau doi înlocuitori pe măsură, preferabil două persoane cunoscute și verificate, care să aibă aprobarea tuturor celor care răspundeau de soarta Agenției de Import. Între timp, Agenția își schimbase denumirea în IDRMAI (Întreprinderea pentru Desfacerea cu Ridicata a Mărfurilor Alimentare din Import).

Prin domnul Stelianescu, șeful serviciului Producție din IDRMAI, sunt iarăși contactat la magazin și mi se propune postul de șef la această secție râvnită de mulți. Răspund ca întotdeauna, și anume că nu accept postul decât în tandem cu soția mea, căci așa sunt oltenii, n-au încredere în nimeni în afară de propriile neveste. Rămân consecvent în pretenții și refuz să mă conformez propunerii domnului Stelianescu, propunere care bănuiesc că avea acordul celor două tabere aflate în conflict.

În tot acest timp, Ilie Balaci păstrase legătura cu directorul Victor Ranga, ca șofer de TIR. Străbătând drumurile Europei și ale Asiei în lung și în lat, avea în mod sigur nevoie de sprijin logistic (vamă, unele „mici probleme" în străinătate). Oltean isteț, Ilie Balaci și-a dat seama că fără sprijinul Securității nu se putea descurca, așa că, pe toată perioada cât a fost șofer la

TIR România, a fost protejatul unui puternic general de Securitate, care se întâmplase să-și aibă domiciliul pe Bd. Republicii (azi, Bd. Carol I) din Capitală. Când venea în vizită la general, mă vizita și pe mine, pentru că eram foarte aproape. Adeseori însă îl vizita acasă și pe Ranga, căruia îi aducea din preumblările sale prin lume diverse cadouri, în speranța că aceste servicii vor fi apreciate cândva. Și astfel Ranga îl numește pe el în locul unuia dintre cei doi șefi de secție pensionați de la Secția I de prăjit cafea. Întrucât eu deja refuzasem, Ilie Balaci reușește să-l convingă pe Ranga să-l numească în cel de-al doilea post vacant pe colegul său Florea Albu, șofer la TIR ca și el (bineînțeles contra unui „dar substanțial", dar și unor promisiuni ferme de viitor).

Cei doi, obținând imediat și avizul celeilalte tabere, sunt numiți aproape concomitent șefi de secție la prima prăjitorie de cafea din cadrul IDRMAI, preluând această importantă activitate alături de mai versații lor colegi de la Secția a II-a, Radu Alecu și Nicolae Badea. Toată lumea era a lor. În plină criză a cafelei, erau persoanele cele mai curtate din IDRMAI. Multe femei frumoase îi asaltează din toate părțile, și ei, „băieți de comitet", trebuie doar să întindă mâna și să aleagă. Conform tradiției, „obrazul subțire cu cheltuială se ține", astfel că cei doi, servindu-i mereu pe bravii lucrători de la Ochiul și Timpanul, care-i vizitau tot mai des la locul de muncă și cărora le făceau plinul, s-au gândit probabil la un moment dat că nici ei n-or fi niște „fraieri".

Primul care „scapă hățurile" este Ilie Balaci: consideră că nu mai e de rangul lui să locuiască la bloc (avea un frumos apartament de trei camere pe strada Vigoniei) și-și cumpără o superbă vilă pe strada Levănțica 18, în cartierul Dristor al Capitalei. Strada Vigoniei era chiar alături de Cimitirul Evreiesc de pe Șoseaua Giurgiului, iar Geta, iubita sa soție, i se plângea mereu că este bântuită de spirite de pe lumea cealaltă. Bineînțeles că olteanul își ia măsuri de prevedere și-și cumpăra viluța pe numele iubitei sale mame soacre; și purcede imediat la renovarea și modernizarea noii sale proprietăți. Cheltuielile extrem de mari îl determină să facă unele greșeli nepermise

pentru un om aflat într-un astfel de post, dar, încurajat de Ranga, căruia îi dă în permanență „dreptul", merge mai departe. La un moment dat, vrea chiar să vândă cele două proprietăți și să-și cumpere o vilă demnă de un om de valoarea lui. Concomitent, colegul lui, Florea Albu, își cumpără o proprietate într-una din comunele din apropierea Bucureștilor, pe care o amenajează cu cheltuieli tot mai mari, transformând-o într-o fermă, un adevărat paradis verde. Evident că toate astea sar în ochi, și astfel cei doi intră în vizorul „abilitat" al Statului. Deși protejați la început de ambele tabere, nu și-au dat seama că nu-i bine niciodată să fii „la mijloc" – și ajung direct în focul luptei pentru supremație dintre tabere. Erau, fără îndoială, mulți informatori în IDRMAI, care-i alimentau continuu cu noutăți pe șefii lor.

Eu, din Sfinților 6, privesc la început cu detașare, dar apoi cu îngrijorare evenimentele, întrucât cei doi sfidau tot mai fățiș pe tot mai multă lume. În repetate rânduri i-am atras atenția lui Ilie Balaci, cu care eram în bune relații de prietenie, că ar trebui să se liniștească, să se mai strângă de pe drumurile făcute cu Ranga în diverse locații din Capitală și din împrejurimile acesteia, dar Ilie, tot mai sigur pe el, nu m-a luat în seamă.

Între timp, ceilalți șefi de secție, de la prăjitoria din Valea Cascadelor, își vedeau liniștiți de treabă. Buni profesioniști, știau vorba românului că „nu-i bine să ieși în frunte ca păduchele". Operau discret prin oameni de încredere și mai cu seamă prin șoferul Nicolae Iancu. Acesta, orb, mut și surd, ca de obicei, intră în legătură și cu Balaci, reușind să-i câștige repede încrederea, astfel că trece pe primul loc printre șoferii-delegați în ceea ce privește transportul cafelei naturale spre toți beneficiarii din țară prevăzuți în directivele Ministerului Comerțului Interior.

Mi-am dat seama imediat de rolul excepțional jucat de Iancu în activitatea secțiilor de prăjire a cafelei din IDRMAI și am căutat să mi-l apropii cât mai mult. Relațiile cu Nicolae Iancu fuseseră stabilite de mine încă de la începuturile activității lui la Agenția de Import. Îmi furniza informații prețioase asupra întregii activități de aprovizionare cu cafea din țară, dar atât, nu acceptasem niciodată să-mi complic situația în vremurile

extrem de tulburi prin care treceam cu toții. Am rămas imun la diverse propuneri și pentru că puteam prelucra cafea verde (pentru care aveam aprobare legală) pentru diverși beneficiari (Ambasada Braziliei, Ambasada Indoneziei, Federația Comunităților Evreiești din România etc.). Mai serveam și pe alții (în special pe Acuma și Ion Bănicioiu), de data asta ilegal, deoarece cantitățile și sortimentele de cafea verde de care dispuneau aceștia intrau în țară pe căi ocolite, prin contrabandă, însă era o contrabandă condusă chiar de cei care ar fi trebuit s-o combată. Aveam nevoie de cafea naturală (clientela mea fiind de primă mână) și mi-am zis că nu-i posibil să cadă vreodată Securitatea (mă refer la afaceriștii din interiorul ei, care se dedulciseră la borcanul cu miere). Dacă ar fi căzut ei, cădeam și eu, dar cine să-i dea jos?!

Cei doi șefi de secție Petre Covaci și Adrian Vlad vindeau direct din depozit, la ordin verbal din partea conducerii întreprinderii, cantități însemnate de produse alimentare din import, în special din Vestul Europei, băuturi și țigări fine. Întreaga responsabilitate cădea în seama șefului de depozit, care, adesea, primind ordin direct din partea lui Ranga, emitea el însuși bonuri de comandă pentru livrare pe propria sa răspundere. Produsele celelalte, mai puțin strategice, erau livrate normal, pe note de comandă și repartiție ale serviciului Comercial.

Ioan Sava credea în justețea ordinelor primite și credea că aceia care le dădeau (în speță directorul Ranga) își vor asuma ca și el răspunderea. Atunci când diverșii șefi din Securitate nu doreau să fie văzuți în depozit, trimiteau reprezentanți sau veneau ei înșiși la mine la magazin să-și ridice produsele pe care le comandaseră lui Ranga sau Sava. Și astfel magazinul meu a devenit, încet-încet, un punct de reper. Pe lângă produsele pentru acești indivizi, primeam și eu preferențial diverse cantități, fără de care nu puteam fi ceea ce doream să fiu. De asemenea, principalul magazin unde se decontau toate vânzările ilegale din Depozitul Panduri era magazinul meu.

Un incident deloc plăcut are loc la mine în birou în octombrie 1983, într-o dimineață de duminică. Venise în vizită domnul Sava împreună cu un bun prieten, șeful biroului Interpol al

României din acea vreme, ardelean ca și el. Fuseseră colegi la Securitate pe vremea când, împreună cu Victor Ranga și Marcel Blecher și sub comanda acestora, luptau împotriva așa-zișilor „bandiți" din Munții Făgărașului, în anii '50–'60. Mari amatori de tărie, dau gata două sticle de whisky scoțian de 25 de ani vechime, bineînțeles „cinstea" lui Ioan Sava, după care interpolistul se prăbușește la podea, căzând într-o stare de inconștiență profundă. Pe cărțile lui de vizită scria la ocupație „pescar și vânător" și probabil nici numele nu era cel real. Speriat, mai ales că și Ioan Sava dădea semne puternice de prăbușire, alerg la vecinii mei de la parterul imobilului din spatele magazinului, familia Ionescu. Acasă era doamna Nety, o bravă luptătoare împotriva alcoolismului; aceasta vine imediat cu o ceapă mare, pe care i-o stoarce în nas celui aflat în stare de inconștiență. Brusc, acesta își revine ca și cum nimic nu se întâmplase. Îl ridicăm de jos, chem un taxi, îi urc pe amândoi și răsuflu ușurat. O cinstesc imediat pe coana Nety; serviciul ei fusese neprețuit.

Bravul colonel revine după aceea deseori la magazin, pentru că marea sa dragoste, drăguța de Krepkaia, celebra votcă de 56 de grade, se găsea aici în permanență la dispoziția sa. Într-o seară însă, ține să-mi facă mari confidențe privind arestarea unui șef de restaurant, bănuit că ar fi avut legături cu niște mafioți italieni și care, în urma percheziției făcute la casa părinților săi, „adusese un aport valutar" la Fondul Centralizat al Statului de un milion de dolari, căci la atât se ridicau sumele în valută forte și bijuterii ce i se confiscaseră. În acel moment, sosește și colonelul Cucu, și între ei are loc o controversă privitoare la cantitatea de petrol cuprinsă într-un baril. Întrucât discuția devine pătimașă, cei doi fac un pariu pe o sticlă de rom Cuba de 7 ani vechime, pariu pe care-l pierde, bineînțeles, bravul interpolist. Ceea ce m-a frapat a fost nivelul foarte scăzut de cunoștințe al acestui om chiar și în raport cu mine, care eram totuși doar un simplu absolvent de liceu; iar angajarea într-o asemenea dispută a colonelului Cucu mi-a trezit niște fiori pe care-i retrăiesc și azi, după atâta timp. Niște ditamai colonei, cu înalte responsabilități în cadrul Ministerului de Interne, să intre într-o asemenea dispută... mi se părea de necrezut!

În plus, așa cum am spus mai devreme, șeful Statului semnase un decret intrat deja în vigoare prin care interzicea consumul de băuturi alcoolice în alte unități comerciale decât cele cu acest profil și care prevedea o amendă de 30 000 de lei pentru persoanele care încălcau interdicția. Tocmai ei, cei obligați să sancționeze abaterile, nesocoteau legea! Eu nu puteam decât să privesc „cu înțelegere" slăbiciunile umane ale acestor bravi slujbași ai Statului comunist și să-mi asum riscurile – solidar cu ei totuși, căci nu erau fiștecine.

Din discuțiile cu colonelul Cucu, am aflat lucruri foarte interesante referitoare la abordarea subiectului „alcool" de către marii conducători ai lumii, abordare, pare-se, strâns legată de victoria sau eșecul lor în război. De-a lungul istoriei, conducătorii Imperiului Rus, de pildă, au avut atitudini diferite față de alcool și consumatorii lui. Este bine cunoscut antialcoolismul Țarului Nicolae al II-lea, transformat la începutul secolului XX într-o prigoană, mergând până la pogrom, contra comercianților de alcool, în special de votcă, de pe întreg teritoriul Imperiului și îndeosebi din Sankt Petersburg și Moscova. Lenin, deși abstinent, a avut înțelegere față de consumatorii de alcool, declarând că ei reprezintă grosul poporului rus, iar cantitatea în sine reprezintă o calitate. Stalin, el însuși mare consumator de votcă, a avut o atitudine încă mai înțelegătoare. Întrebat fiind în 1937, la Congresul al XVII-lea al Partidului Comunist Bolșevic, de către un participant, vechi luptător bolșevic, cum se poate corela lupta împotriva alcoolismului cu triplarea producției de votcă, Stalin a răspuns: „Da, alcoolul nu este bun, dar se știe că unui om beat nu-i pasă de politică, iar noi trebuie să facem totul pentru țară și nimic pentru individ. De aceea, prin triplarea producției de votcă și a altor băuturi spirtoase în primul nostru cincinal, am dat o grea lovitură producătorilor particulari de alcool din țară, care oricum ar fi produs clandestin votcă și și-ar fi asigurat venituri uriașe pe seama cetățeanului sovietic consumator." La acest congres, supranumit al învingătorilor, deoarece s-a reușit colectivizarea totală a agriculturii sovietice, Stalin a obținut 300 de voturi negative, iar Kirov doar trei. (La puțin timp, Kirov a fost asasinat din ordinul lui Stalin.)

Minunatul nostru compatriot Vasile Cucu, absolvent al Școlii tehnice de aviație de la Mediaș, școală având instructori din partea aliatului german, a fost șocat să constate abordarea complet diferită a tehnicii de luptă militară de către cele două puteri totalitare. Dacă la Școala de la Mediaș militarii nu erau scoși la trageri cu armamentul din dotare la temperaturi sub –5 °C, la Moscova cursanții români au constatat o altă „abordare". Deși era o temperatură de –35 °C, s-a ieșit la trageri cu mai multe categorii de armament. La plecarea din unitate, fiecărui cursant i s-a dat un bidonaș de metal de 500 ml, plin cu votcă Krepkaia strong (56 de grade). Bieții cursanți n-au înțeles la început semnificația acestei „înzestrări", dar s-au gândit că urmau, la sfârșitul operațiunii, să participe la o petrecere. Au primit ordinul să țină acel bidonaș în porthart. La intrarea în poligon, bieții de ei erau înghețați bocnă. Au primit ordin să scoată bidonașul și să consume jumătate din cantitate. Imediat, întregul organism a simțit influența benefică a votcii îngurgitate, iar urechile li s-au dezghețat imediat. Sosind la locul de trageri, au primit un nou ordin: să consume și restul de votcă rămas în bidonaș. Și astfel au început tragerile propriu-zise, soldate bineînțeles cu multe incidente, dar având, per ansamblu, rezultate remarcabile conform mărturiei bravului cursant român.

Revelionul '83–'84 îl petrec cu întreaga familie la Săcele, cu familia Gödry, unde, izolați de lume, putem vorbi în liniște despre evenimentele pe care le așteptam cu toții, dat fiind că în Ungaria, țară în care prietenii noștri mergeau permanent, se petreceau deja anumite transformări democratice. Sistemul comunist începuse să se clatine, Polonia și Ungaria erau în fruntea forțelor ce luptau pentru o viață mai bună, mai demnă. Eu nu părăsisem niciodată România, nu-mi parveneau informații decât de la familia Gödry și chiar de la Mariana, care fusese deja în toate țările în care putea călători în mod obișnuit un cetățean român la acea vreme. Presa occidentală și *Buletinul informativ Agerpres* mă ajutau să înțeleg că vremurile sunt într-o profundă transformare în întreaga lume.

Deasupra țărilor din așa-zisul „lagăr socialist" pluteau nori negri; aceste regimuri își trăiau probabil ultimele clipe. Populația era din ce în ce mai nemulțumită. Doar Casele de comenzi dispuneau încă de un oarecare fond de marfă, fiind create special, nu voi obosi s-o repet, pentru a camufla servirea preferențială a celor aflați la putere și a apropiaților lor. Desigur, oficial scopul lor era servirea marelui public cu produse, în special alimentare, în regim de transport la domiciliu a unor comenzi prealabile, dar în realitate accesul publicului la aceste servicii era extrem de limitat, doar cine persevera putea avea șansa să capete câte ceva. Cei din fruntea țării aveau însă acces nelimitat și preferențial la aceste unități comerciale. Pentru înalta Nomenclatură exista unitatea din Aleea Alexandru 18, iar pentru cei mai mici, Casele de comenzi din Varșoviei 6 și Praga 4. Spre aceste două unități plecau zilnic cantități uriașe de produse alimentare deficitare pe piața obișnuită. Aici veneau personal securiști și activiști de Partid, mai mari sau mai puțin importanți, și-și luau tot ce doreau pentru ei și apropiații lor. Poate că de aceea zic unii astăzi că pe timpul lui Ceaușescu, deși nu se găsea mai nimic, aveau totuși frigiderul plin.

Firește, uneori se mai acorda câte un mic fond de marfă și unor unități comerciale obișnuite, dar foarte rar acesta ajungea la publicul obișnuit. Multă marfă se vindea pe sub mână și, deși aceste practici erau de domeniul Legii 3, care pedepsea dosirea și servirea de mărfuri preferențială cu până la 5 ani de închisoare, în fapt această lege era imposibil de aplicat, întrucât tocmai cei care trebuiau s-o aplice erau campionii încălcării ei. Prin trocul făcut între ei, toți șefii de unități comerciale „se descurcau", adică nu duceau lipsă de nimic, însă absolut toți erau cu sabia lui Damocles deasupra capului, care din când în când cădea asupra unuia sau a altuia. Mai toți contau pe hazard și pe relațiile pe care le aveau în rândul organelor de supraveghere și control.

La Panduri, după plecarea seniorilor, nou-sosiții s-au lăsat furați de peisaj, adică s-au considerat protejați de cei cărora le umpleau portbagajele cu delicatese (cafea naturală, țigări de foi Cuba, țigări americane și englezești, băuturi extrafine și

ciocolată Vest, alune de pădure Turcia, arahide de Senegal etc.), producând astfel, adesea, găuri în gestiune. Aceste găuri erau acoperite din producția secției de prăjire a cafelei, unde se puteau obține anumite cantități în plus față de normativele în vigoare, atât prin nerespectarea standardelor stabilite, cât și prin complicitatea inspectorilor OCM, care, cointeresați și stimulați material și financiar, acordau mari cantități de materie primă ilegal, prin încălcarea cu bună știință a normelor de recepție a mărfurilor sosite de pe întregul glob.

Pe 2 februarie 1984, în Secția a II-a Delicatese, gestionată de Adrian Vlad și Petre Covaci, se produce un minus în gestiune de 2500 de plicuri cu cafea amestec, în valoare de 30 000 de lei. Făcând un sondaj, cei doi constată minusul și, cum a doua zi urma să li se facă inventarul oficial, de către serviciul de resort din IDRMAI, întocmesc un aviz de expediție în care menționează cantitatea și valoarea mărfii. Îl trimit imediat pe șoferul Sandu Ilie la mine și mă roagă insistent să confirm primirea mărfii, urmând ca imediat după inventar să mi-o trimită. Refuz. În primul rând, pentru că erau mai mult de două persoane implicate și astfel pericolul de a se descoperi frauda și a se afla cândva totul era imens. Sandu Ilie mă întreabă ce se poate face totuși? Îi răspund că trebuie să vină personal unul dintre șefi și să vorbim, având în vedere relațiile deosebite de prietenie ce ne legau.

La magazin sosește Covaci și discut cu el, spunându-i că nu-l pot ajuta decât dacă îmi plătește marfa. Îmi dă banii și-i confirm factura, aceasta fiind de fapt singura modalitate de a-i ajuta. Peste doua zile însă mă trezesc cu Sandu Ilie la magazin cu cele 2500 de plicuri de cafea amestec; îmi solicită să returnez banii pe care mi-i dăduse personal Covaci. Fac greșeala vieții mele și accept să-mi încredințez soarta în mâinile celor doi șefi de secție și ale șoferului Sandu Ilie: returnez banii, după ce primesc marfa respectivă. Spre seară, Covaci vine și-mi mulțumește, dându-mi suma de 5000 de lei drept recompensă pentru sprijinul acordat. Natura relațiilor dintre noi era mult mai serioasă decât acest mic incident, prin mine decontându-se principalele mărfuri vândute în depozit. Nu mi-am iertat

niciodată acest gest, cu efecte grave în viitor, dar un refuz din partea mea ar fi însemnat prăbușirea vânzărilor din magazinul meu și, neavând altă opțiune, m-am lăsat luat de val.

Într-una din zilele lui mai '84, Ilie Balaci îi dă lui Nicu Călina o cantitate de 1000 de plicuri de cafea cu înlocuitori, a câte 100 g în valoare de 12 000 de lei, spre valorificare în folos propriu. Era „cinstea" lui Ilie Balaci, ca un gest de bun sosit în Panduri. În perioada 1981–1984, lui Călina îi fusese anulat carnetul de conducere și lucrase ca mecanic. Eu, vinovat moral de întregul necaz pe care-l avusese (plecase cu mașina de la Măgura 1, la sugestia mea, să aranjeze o masă la unchiul lui, care stătea în apropiere, și, fiind băut, părăsise mașina, sustrăgându-se de la recoltarea probelor biologice), accept și-i primesc marfa, bineînțeles fără forme legale, considerându-mă astfel eliberat de obligația morală ce o aveam față de el.

Ilie Balaci, tot mai imprudent, aflat la vârsta când pe bărbați începe să-i neliniștească nivelul virilității lor, fără prea multe obligații familiale și învățat deja cu o viață aventuroasă, deprinsă de la marele său mentor, Ranga, dar și în activitatea de șofer de TIR prin lumea largă, se pare că cedase avansurilor unei tinere delegate focoase, Ecaterina Usturoi (nume parcă predestinat, căci știe toată lumea că usturoiul conține mult arsenic), de la TLCR 2 (Trustul Local de Cofetării și Răcoritoare nr. 2, ce deservea jumătate din București), și-i dă acesteia, spre valorificare, o cantitate de cafea amestec vrac. Fata, lipsită de experiență (avea numai 25 de ani și doar doi ani de activitate comercială), apelează la o prietenă, șefa uneia dintre cofetăriile ce le avea în aprovizionare pe Șoseaua Colentina, și îi plasează acesteia întreaga cantitate (40 de saci a câte 20 kg –, în valoare de 110 lei per kg), fără să se asigure dacă unitatea respectivă avea măcar intrări în gestiune cu acest produs. La un control, prietenei i se găsește o anumită cantitate de cafea, cantitate ce nu putea fi justificată în evidența reală a produselor din cofetărie.

Cele două femei sunt imediat supuse cercetării și apoi eliberate, dar nu înainte de a fi invitat, pentru cercetări, însuși Ilie Balaci, alias Piticul. În plină luptă pentru supremație între cele două ramuri ale Securității, cea naționalistă (Nicolae Pleșiță,

Nuță și Valeriu Buzea) și cea internaționalistă (Naum, Ranga și alții), acesta comite greșeala vieții lui, neinformându-l imediat pe Ranga. Este lăsat în libertate, acceptându-i-se explicațiile, care pentru moment rămân undeva într-un dosar, pus bine într-unul din fișetele generalului Nuță. Revenit la depozit, mai încrezător decât oricând în misiunea sa, Ilie îi invită pe cei cărora le dăduse explicații scrise și le umple portbagajele. Tudor Stănică, Ion Baciu, Mandache, Ovidiu Constantin și alții vin permanent în depozit și pleacă cu autoturismele personale încărcate prin bunăvoința bravilor gestionari de la Panduri.

Aparent, lucrurile se liniștesc, dar în august primesc la magazin vizita unui civil, care îmi dă o invitație la sediul Securității din Calea Rahovei 37–39. Tocmai revenisem din concediu. Mă prezint la sediul MAI respectiv și sunt dus imediat într-una din camerele de la etajul II. Aici, un civil între două vârste mi se adresează direct, pe un ton autoritar: „Florescule, ai încurcat-o. În loc să-ți vezi de treabă, te ții de atitudini dușmănoase față de țara care te hrănește pe tine și familia ta și pe care ai jurat s-o iubești și s-o servești cu credință, chiar cu prețul vieții." Răstit, mă ia la rost: „Ce treabă ai tu cu dușmanii poporului Nicolae Carandino și Leon Kalustian? Ăștia sunt niște indivizi care s-au bucurat de clemența Justiției române. Știai asta?" „Nu, îi răspund, acești doi oameni sunt simpli clienți, nimic altceva. Sunt ziariști și scriitori cunoscuți; domnul Carandino este cel mai strălucit critic de artă teatrală de la noi și a fost cândva directorul Teatrului Național din București, iar domnul Kalustian colaborează cu marele poet național Adrian Păunescu la revista *Flacăra*, unde are propria sa rubrică." La un moment dat, tipul scoate o cană de ceramică de 250 ml, urinează în ea în fața mea, mi-o pune în față, pe masa care se afla lângă biroul său, și-mi spune: „Vezi cana asta (din ea ieșeau aburii urinei)? Din ea vei bea de-acum încolo dacă nu-mi aduci materialele subversive pe care le-ai primit de la acești indivizi." Prompt, îi răspund că nu am primit niciodată astfel de materiale, n-am primit decât cărți de literatură scrise de domnii respectivi și publicate de cele mai valoroase edituri din țară, cărți ce se găsesc din abundență în mai toate librăriile și bibliotecile

noastre. Altceva nu am. (Deși aveam niște casete înregistrate cu memoriile complete ale lui Nicolae Carandino.)

Considerând că m-a speriat suficient, dar neavând prea multe date despre mine, individul îmi zice: „Bagă-ți mințile în cap, Florescule, că ai copii de crescut. Vrei să nu-i mai vezi niciodată? Întrerupe imediat relațiile cu indivizii ăștia. Data viitoare îți vâr pe gât conținutul mai multor căni din astea, dacă nu-ți vezi de treabă. Ai grijă ce faci!" Cam speriat, merg acasă, iau casetele și i le returnez domnului Carandino; de atunci încolo, prefer să mă întâlnesc cu cei doi mari oameni în casa lui Leon Kalustian din strada Maria Rosetti. La magazin mă rezum doar la simple amabilități. Le împărtășesc celor doi aventura avută la sediul Securității, așa că ei înșiși, înțelegându-mă perfect, evită din acel moment să întârzie prea mult în magazin atunci când vin pentru cumpărături.

Relațiile mele cu toți prietenii cu care colaboram se desfășurau fără probleme. Bâlbâitul mă vizita zilnic, dar constatam că devine tot mai imprudent. Adesea, când erau meciuri, bietul om, considerându-se un adevărat rege, se caza numai la hoteluri de mâna întâi, în special la Național și Modern, unde deja îl cunoscuse pe Creastă de Cocoș, devenindu-i furnizor de carne și specialități. La invitația lui Creastă de Cocoș, își petrecea tot mai mult timp în tovărășia sa și a minunatelor lui fetițe. Credincios din fire, bun familist, cu o soție drăguță și doi copii, Gogu trecea adesea și pe la Biserica Sfinților, unde aprindea câte o lumânare. Concomitent, Ștefan Pavel ducea tot mai multă carne protectorilor săi de la Clubul Dinamo. Balaci, Ștefan și Gogu erau pe caii cei mari. Toată lumea era a lor. Eu nu puteam decât să privesc de pe margine, dar nici eu nu realizam atunci că suntem toți legați pe aceeași frânghie; era suficient ca unuia dintre noi să-i alunece piciorul...

De ziua mea, pe 8 mai, primesc vizita bunului meu prieten Nelu Bănicioiu, care îmi propune o colaborare foarte profitabilă, pe termen lung. Îmi mărturisește că intenționează să deschidă o cafenea unică în Capitală, cu mașină de prăjit cafea în interiorul sălii de vânzare, așa cum există la Milano pe așa-zisa „stradă a Pierzaniei", principala arteră comercială a marelui

oraș. Informația respectivă o deținea de la un amic, un colonel de Securitate de la DIE, care, ori de câte ori se afla în Italia, la Roma vizita celebra cafenea Greco, înființată de un grec în secolul al XVI-lea, lângă Colosseum, iar la Milano vizita cafeneaua Coba, înființată de doi frați armeni, veniți de la Istanbul chiar de la Curtea Marelui Sultan. Avusese o discuție cu colonelul, și acesta îi recomandase să se ducă neapărat în Italia să vadă cu ochii lui faimoasa cafenea. Colonelul chiar îl ajutase să obțină aprobarea să plece în Italia. Și astfel, Nelu Bănicioiu urma să-și vadă visul cu ochii, plecând în scurt timp, dar nu înainte să-mi destăinuie deviza sa de viață: „banii fac lumea să se rotească" și mai multe lucruri legate de familia sa, care mi-au provocat multă vreme insomnii.

Marea vieții familiei Bănicioiu era în furtună. Se spune că cel mai extraordinar lucru pe care-l putem experimenta este misterul iubirii, dar acest mister dispăruse între Nelu Bănicioiu și soția sa Marioara, cândva cea mai frumoasă și senzuală șefă de magazin Comturist de pe litoral. Aflat în plină criză a bărbaților de 40 de ani, Nelu se cuplase cu o tânără, o studentă, căreia îi cumpărase deja un apartament în cartierul Drumul Taberei, și abia putea face față noii sale vieți amoroase. Doamna Bănicioiu îi reproșa adesea că o neglijează și că s-ar putea să-l părăsească, dat fiind că între timp se reîntâlnise cu fostul ei soț, Nicolae Zăvoranu, prima sa dragoste, care n-o uitase. Având în vedere toate aceste date ale problemei, înainte de a pleca in Italia, Nelu Bănicioiu îl contactează pe sensibilul, dar versatul Nicolae Zăvoranu și-l roagă ca, dacă-l interesează doamna Marioara, iar aceasta e gata să compătimească alături de el, să aibă grijă de fetița lui, Oana Bănicioiu, iar el nu-și va neglija obligațiile de tată biologic, căci Oana este lumina vieții lui.

Bănicioiu, ca orice oltean genial, probabil că avea și o teșcherea pe măsură (adică o avere strânsă în timpul vieții sale de slujitor al zeului Mercur). Își duce mare parte din teșcherea (circa două milioane de dolari) la propria sa mamă. Bineînțeles că acest lucru nu trece neobservat de către versata doamnă Marioara, care se orientează după sfântul principiu „văzând și făcând". Avea un scop clar în viață, mai ales că avusese o

groaznică lovitură din partea destinului prin pierderea celor două superbe fetițe gemene, la cutremurul din 1977. Scopul doamnei era în primul rând să-i asigure unicului său copil, micuța Oana, toate cele necesare reușitei în viață, deși Nelu Bănicioiu îi spusese o vorbă oltenească din bătrâni, cum că „pe copil nu trebuie să-l vaieți decât de noroc"; dar ea era absolut convinsă că norocul și-l mai face și omul cu mâna lui, iar banii contează, în special când sunt mulți, ba mai și vin ca un fluviu.

Deci Nelu Bănicioiu pleacă în Italia mânat de marele său vis. Cine îndrăznește reușește și nu costă nimic să speri, deși în Dudeștii copilăriei mele circula o vorbă: „Trăindo sperando, murindo cacando". Lasă întreaga afacere pe mâna unei colaboratoare de încredere, cu ordine precise: toate „realizările" să fie trecute într-un registru personal secret, dar care să rămână totuși în unitate (se confirmă astfel încă o dată vechea vorbă oltenească: „unde-i multă minte e și multă prostie"). Între timp, bravul colonel, marele său sprijin în acele vremuri deloc ușoare pentru un comerciant român, care avusese grijă să-i ceară un împrumut substanțial lui Bănicioiu înainte ca acesta să plece în Italia, merge în străinătate și ajunge în Canada, în statul Ontario, unde cere azil politic și, cu fondurilor de care dispunea, își achiziționează o frumoasă fermă.

Băieții de la Ochiul și Timpanul, intrând în alertă, încep cercetări asupra rudelor colonelului și a prietenilor mai apropiați ori chiar mai îndepărtați. Ajung astfel și în pasajul Victoria, unde marea colaboratoare mare se pierde cu firea și dă în vileag întreaga activitate „de afaceri" a șefului său Ion Bănicioiu, punând la dispoziția băieților registrul cu pricina. Îngroziți de ce văd, aceștia comunică „la vârf" și cer „undă verde" pentru continuarea cercetărilor, întrucât cele înscrise în „Registrul lui Bănicioiu" ridicau multe semne de întrebare asupra unor înalți demnitari și slujitori credincioși ai regimului, acolo figurând însuși Nicu Ceaușescu, Vasile Bărbulescu, mulți ofițeri superiori din Ministerul de Interne (admiratori și susținători ai genialului comerciant), ziariști din presa centrală și în special de la Agerpres, unde la loc de frunte era unul care avea numele de cod Alcibiade, marele „Bard al comunismului național"– cum se

considera și chiar afirma adesea că este –, nici mai mult, nici mai puțin decât „Omul lui Nicolae Ceaușescu", persoana care susținea că are alături circa 50 de generali și 200 de colonei de Securitate. Acest registru nu va ajunge niciodată „pe mâna cui nu trebuie".

Din Italia, Bănicioiu reușește să aibă o convorbire cu mama sa, principalul lui casier și trezorier, care-l informează „că-i groasă rău" treaba din pasajul Victoria și-i spune textual: „Nu mai veni, muică, fugi în lumea largă!" Ion Bănicioiu, știindu-se „bazat", se urcă totuși în primul avion și revine în țară, ca un bun patriot ce era, mai ales că făcuse incredibila greșeală să pună majoritatea ouălor într-un singur coș (respectiv în custodia propriei mame). Este arestat chiar de pe scările avionului și dus direct în beciurile din Calea Rahovei 37–39, unde dă totul din el, la fel ca marele vinar Gheorghe Ștefănescu.

Imediat sunt arestați toți colaboratorii săi, în funcție sau chiar pensionați. La loc de cinste se află și fostul său coleg și prieten Gheorghe Godeanu, pensionat cu doi ani în urmă. Ultimul „săltat"este însuși șeful lor, directorul general al Hotelului Union, care, deși colonel de Securitate sub acoperire, nu scapă din cauza „dezmățului" (cuvânt folosit de Elena Ceaușescu: aceasta, auzind că fiul și cumnatul său sunt implicați, a dat ordin personal ca ultimul să fie aspru pedepsit, iar comerciantul să nu mai vadă niciodată lumina zilei și, dacă se poate, să fie cât mai repede anihilat.) Astfel începe pentru Nelu Bănicioiu un lung șir de suferințe. La scurt timp după aceste evenimente, doamna Marioara părăsește transatlanticul Bănicioiu și urcă rapid în yachtul Zăvoranu, tras deja la mal, împreună cu iubita sa fiică Oana. Câteodată, finalurile fericite ies mai bine decât te-ai fi așteptat, era o vorbă care circula atunci în perimetrul central al Capitalei noastre. Nelu Bănicioiu semnează atât actele de divorț de soția Marioara, cât și cele de adopțiune a fiicei Oana de către noul soț al fostei sale neveste, Nicolae Zăvoranu.

Veștile despre arestarea lui Nelu Bănicioiu îmi ajung la ureche abia către sfârșitul anului, pentru că totul s-a desfășurat fără tam-tamul iscat de arestarea vinarului Gheorghe Ștefănescu, cazul fiind mult mai grav decât al acestuia, deși valoarea

celor confiscate era cam aceeași. Eu nu obișnuiam să trec pe la Bănicioiu, doar el mă vizita „cu treburi", și așteptam cu interes întoarcerea sa din Italia. Văzând că nu mai apare, am considerat că s-a răzgândit în privința presupusei noastre colaborări viitoare. În acea perioadă, petrec clipe de relaxare în bibliotecile domnilor Alexandru Rosetti și Leon Kalustian, care binevoiesc să-mi acorde toată atenția și prietenia lor. Cu fiecare în parte pot discuta despre vremuri ce au fost, ce sunt și în special ce pot să vină. Cu toții (adesea în Maria Rosetti participa la discuții și Nicolae Carandino cu Harry Brauner) sunt de părere că lumea trece prin mari transformări și că în curând vor avea loc cele mai extraordinare și dorite evenimente, evenimentele care s-au tot lăsat așteptate de la război încoace.

Cât privește procurarea unei noi locuințe, rămân nehotărât, dat fiind că se trăgea din toate părțile în „hrăpăreții" din comerț. Vremurile erau tulburi. Am decis să mai amân.

Pe 28 noiembrie 1984, merg la Panduri ca să obțin de la prietenii mei sprijin pentru aprovizionarea magazinului și-l găsesc pe Petre Covaci în birou, în mare vervă, alături de o duzină de ofițeri MAI (Securitate, Miliție și Pompieri), în uniformă și în civil. Aveau toți (circa 10 persoane) în față câteva cartoane de votcă Stolicinaia și erau foarte aprinși la față. Îi prinsese flama alcoolului sovietic biruitor. Petrecerea era în toi, buna dispoziție se putea citi pe fața tuturor. Covaci jubila, iar doamna Petruța, soția sa, sărbătorita (căci era ziua ei de naștere), nu prididea cu platourile încărcate cu fripturi și cu ceștile de cafea pentru minunații săi oaspeți. Îl întreb pe Covaci: „Ce-i, Petrică, cu ăștia la voi?" „N-am treabă, sunt prietenii noștri", îmi răspunde. „Ai grijă, Petrică, ăștia o să-ți umfle ochii cândva; ține-i dracului mai departe, că altfel dăm cu toții de dracu." Binedispus, îmi dă o factură și banii aferenți chiar în prezența oaspeților. Erau doar prieteni, iar eu, fiind prietenul lui Covaci, eram desigur „între prieteni". Prin Ioan Sava, obținusem și aprobare în scris pentru unele mărfuri din import mai puțin deficitare; Blondul le încarcă și astfel ziua se termină cu succes. Obținusem produse pe care puțini le aveau. Urma ca viața să decidă dacă insistențele mele în această direcție fuseseră tocmai înțelepte. Aveam să aflu nu peste mult timp.

Problemele de viață ale academicianului Rosetti în ceea ce privea aprovizionarea cu alimente erau tot mai serioase. Nimic din ceea ce-i punea la dispoziție Casa Universitarilor nu-l mai mulțumea, deși maestrul Florian Potra numai de acolo reușea să-și procure „o bucățică de carne", și numai cu aprobare „de

sus". Decid să-i sprijin pe amândoi, oferindu-le, la prețuri de abator, diverse specialități de carne (mușchiuleț, vrăbioare, cotlete etc.). Bineînțeles că Ilona, bătrâna și experimentata menajeră, nu putea decât să fie foarte mulțumită, mai ales că domnul profesor obținuse de la tovarășul Matei un grătar electric și întregul consum de electricitate îl suporta drăguțul de Partid (radio Europa Liberă, prin vocea doamnei Monica Lovinescu, semnala cu ceva timp în urmă că domnul profesor fusese văzut la coadă la un restaurant tip „împinge tava", fiindcă i se acrise de chiftelele marinate de la Casa Universitarilor și dorea o hrană mai diversificată). Toate notele de plată la unele utilități domnul profesor le punea într-un plic ce se ducea către mult încercatul tovarăș Matei. În casa lui Leon Kalustian era însă ghețărie, Partidul nu se convinsese că și acesta ar trebui ajutat, deși îl ținuse pe nedrept 12 ani într-o „temniță grea", alături de Titel Petrescu, șeful său de Partid.

Pe 1 decembrie 1984, mare agitație mare la Ministerul Agriculturii. Gheorghe Nistor (alias Gogu Bâlbâitul) fusese arestat și toți rămăseseră fără „cărnița cea de toate zilele". Bineînțeles că a fost imediat înlocuit. De arestat nu știa nimeni nimic. Vine la magazin soția sa să-mi spună că fusese ridicat chiar de cei cărora le cărase acasă de toate, ba chiar pe de-a moaca, Gogu suportând din buzunarul lui prețul acelor produse. Merg la depozit și le spun prietenilor mei ce se întâmplase, căci și ei erau „beneficiarii" Complexului din Călărași. „Băieți, se îngroașă gluma; luați și voi aminte! Ieri, Ion Bănicioiu, azi Gogu Bâlbâitul, mâine poate urmăm noi, cine știe?!" „Mușcă-ți limba, Florescule, zice Piticul. Oricum, noi îl avem pe Tăticul nostru și, cât e Ranga în floare, nici în suflet nu ne doare." „Ce zici, nea Ioane?", îl întreb pe Ioan Sava. Răspunsul acestuia nu se lasă așteptat: „Aici nu intră nimeni. Ranga nu va permite. Dacă o să cădem noi, cade și el, iar el va cădea când va cădea KGB-ul. El nu poate cădea decât tot în picioare. Așa că n-avem de ce ne teme! Sigur că trebuie să fim mai atenți, mi-a zis și Ranga." „Se caută țapi ispășitori, nea Ioane, și este posibil să le fie oferit oamenilor capul unui nou Moțoc." În urma acestei discuții, domnul Sava, șeful de depozit, a luat toate documentele ce

vizau livrările către magazinul meu și toate notele de comandă semnate de el, dezlipindu-le de lângă avizele de expediție, și le-a distrus. Repercusiunile acestui gest aveam să le cunosc nu peste mult timp.

În ziua de Sfântul Nicolae a anului 1984, la orele 6.00, circa 50 de cadre din Ministerul de Interne înconjoară și ocupă întreg Depozitul Panduri, fără a i se da de știre în prealabil lui Ranga, el însuși general de Securitate în funcțiune și agent sub acoperire în cadrul Serviciilor Speciale ale Pactului de la Varșovia. Era preludiul Marelui Război între cele două facțiuni.

Programul începea la orele 7.00. La intrarea în depozit a lui Ilie Balaci, acestuia i se pun imediat cătușele; mașina (o frumoasă Lada 1200 Combi cu îmbunătățiri) îi este sigilată și lăsată în grija șefului de depozit. Invadatorii părăsesc în jurul orelor 7.30 Depozitul Panduri, împreună cu Piticul Ilie Balaci încătușat.

În jurul orelor 10, însuși Tudor Stănică (adjunctul șefului Cercetărilor Penale din IGM) revine în fruntea unui mic comando să-l ridice și pe șeful de secție Gheorghe Dobrescu, fost căpitan de Securitate. Gheorghe Dobrescu era cel mai apropiat de Ranga și prin arestarea lui era în pericol chiar acesta. Ranga era în acel moment cel mai important „pion" din Agenția de Import în materie de mărfuri de contrabandă confiscate de organele abilitate ale Statului și valorificarea lor. Era vorba de sume imense care trebuiau să intre în buzunarele „celui mai tare din parcare" și ale acoliților lui. Cei care se ocupau de vânzarea cu amănuntul a acestor mărfuri obțineau profituri uriașe, împărțite între principalii participanți la această acțiune, aparent legală. În realitate, cererea era extrem de mare, iar oferta era strict controlată la început de Ranga și oamenii lui, dar trezise pofta celor din tabăra adversă, care au trecut astfel la un atac în forță.

Seara, fiind ziua lui Nicu Călina, merg la el, mai mult ca să vedem ce putem face având în vedere situația. Încrezător că Ranga îl va sprijini pe Ilie Balaci, Nicu Călina nu pare deloc îngrijorat. „Vrăjeală, nea Florescule, și nea Sava tot așa zice, să ne vedem de treburile noastre. Nu-i dracu' chiar așa de negru!

Nu știi că lumea exagerează?" „Nicule, îi zic, te ferește până te lovește, să știi!" A doua zi, merg la Ștefan Pavel; îi duc într-o geantă de voiaj câteva produse de la mine și discut cu el întâmplările. Nici el nu pare deloc impresionat și-mi zice: „Domnule Florescu, nu mor caii când vor câinii." Plec imediat, nu înainte de a-l saluta pe nepotul său Vasilică, ajutor de măcelar. Mânca și el o bucată de pâine pe lângă unchiu-său. Sunt cu geanta de voiaj în mână, fără ca el să știe exact dacă am ceva înăuntru. Niciodată nu participa la discuții; întotdeauna era undeva prin magazin.

Pe 10 decembrie 1984 e arestat Petre Covaci: dimineața, tot la începutul programului. După-amiază este săltat și Nicu Călina. Gluma se îngroașă. Peste două zile e arestat Adrian Vlad; după numai o zi, e ridicat și Nicolae Iancu. Acesta din urmă era pe atunci persoana cea mai importantă din viața subterană a IDRMAI București, nu numai din Depozitul Panduri. El era ceea ce în Dudeștii copilăriei mele se numea „alfa și omega – drumul și poteca". De Marele Sfinx, căci acesta îi era renumele, avea să depindă de acum înainte soarta principalilor șefi de depozit și de secție din IDRMAI. Dacă Gheorghe Dobrescu și Nicolae Iancu „se spărgeau", întreaga Agenție de Import urma să fie cuprinsă de un incendiu devastator; însă majoritatea celor de la Valea Cascadelor trecuseră deja în tabăra adversă, așa că în celelalte depozite nu s-a făcut niciodată o cercetare riguroasă, lucrurile oprindu-se la nivelul „loialității". Ulterior, într-o discuție cu Nicolae Iancu, aveam să aflu cu stupoare că nimeni nu l-a întrebat de activitatea sa desfășurată în Depozitul din Valea Cascadelor, ci exclusiv de cea de la Depozitul Panduri. Aici, la Panduri, era forța lui Ranga, și el era cel vizat. El era peștele cel mare și fusese trădat de cel supranumit Colombo, un ofițer superior desemnat de generalii de Securitate Stamatoiu și Pleșiță drept curea de transmisie între cele două mafii.

Colonelul Căciulă, alias Colombo, mic de statură, era îmbrăcat în permanență cu un balonzaid de o culoare nedefinită și era expertul contabil al băieților din Varșoviei 4, recte întreprinderea Dunărea, privind valorificarea prin IDRMAI a mărfurilor confiscate din contrabandă, în special cele alimentare, țigări și băuturi alcoolice. Omul lui de încredere era colonelul

Nicolae Fuiorea, despre care se spunea că ar colabora în mod realmente mafiot cu generalul Nuță și generalul Mihale, cu coloneii Tudor Stănică și Florea Popescu de la IGM. La parterul ultimei instituții se afla un depozit cu aceste mărfuri, mărfuri care luau drumul stabilit doar de cei mai sus pomeniți, către diferiți beneficiari de încredere, printre care mult timp s-a numărat și bietul Ion Bănicioiu, dar și Casele de comenzi din Varșoviei 6 și Praga 4.

Desigur că, din punct de vedere legal, aceste mărfuri trebuiau să treacă, cel puțin scriptic, printr-o formă de *en-gros* – și aici se loveau de Ranga. Tocmai de aceea foștii învățăcei, convertiți subit la naționalism, doreau să-l înlăture pe cel ce-i umilise ani de zile prin inteligența sa nativă, venită din vremuri ancestrale. Erau acum pe val, dar, vorba lui Eminescu, ce e val ca valul trece. Îl aveau pe Nicolae Ceaușescu și prin el dominau acele timpuri, deși „internaționaliștii" strângeau deja rândurile. Ilie Balaci, Petre Covaci, Adrian Vlad, Gheorghe Dobrescu, Nicolae Iancu și Nicolae Călina au fost primii pioni căzuți în lupta dintre cele două tabere.

Până aproape de revelionul '84–'85 avea să fie o perioadă de acalmie. Dar, brusc, o veste nimicitoare se răspândește în lumea comercială a Capitalei: „A fost arestat Florescu!" Firește că toți sunt îngroziți, eu fiind în stare să dezleg multe cifruri ale mai tuturor așa-ziselor „afaceri" ce se derulaseră sau se aflau în curs de derulare în viața comercială a Capitalei și nu numai. Lumea își revine însă curând din emoții: nu era vorba de mine, ci de șeful de depozit de la ICRA Galați, pe care, întâmplător, îl chema Gheorghe Florescu. Eu mai aveam un protector, pe marele sfânt proroc Ilie.

Pe la mijlocul lui decembrie '84, mașina lui Ștefan Pavel este înconjurată de mai multe vehicule ale Securității pe Șoseaua Ștefan cel Mare. Ștefan Pavel se deplasa chiar la sediul central al IGM-ului de pe șoseaua sus-numită și la cel al Clubului Dinamo, pentru a duce „dreptul" unor cadre de conducere din aceste instituții. Pe pachetele cu carne (numai specialități) figurau chiar numele celor cărora le erau destinate, generali și colonei din Ministerul de Interne. Este arestat imediat, iar mașina e luată la sediul Miliției Capitalei.

În ziua de 30 decembrie 1984, la orele 12.30, primesc invitația să mă prezint la Miliția Capitalei la Camera 28, la tovarășul locotenent-major Prostălău Vasile*. Efectuez, pentru orice eventualitate, în dimineața respectivă un sondaj de gestiune (un mic inventar propriu) și, cu inima cât un purice, mă îndrept către sediul Miliției Capitalei. Mașina o lăsasem acasă, astfel încât s-o știu în siguranță în eventualitatea că aș fi fost arestat.

După primele arestări, luasem legătura cu prietenii mei Leon Kalustian și Nicolae Carandino și le povestisem, în mare, multe aspecte ale activității mele și natura reală a relațiilor mele cu cei arestați. Nicolae Carandino îmi spune: „Focul devine mai periculos cu cât este ațâtat. Trebuie neapărat așteptat ca vântul să scadă din intensitate." „E de preferat «ceva bătaie» decât ani grei de pușcărie, îmi zice și Leon Kalustian. Totul depinde acum și de materialul din care sunt făcuți acești oameni. Metodele de cercetare sunt acum mai «evoluate», nu mai seamănă cu cele de care am avut noi parte. Nu mai sunt aceleași presiuni, însă, oricum, trebuie să ai grijă. Caută să vorbești cât mai puțin, mai ales cu cei cu care vei fi în celulă. Întotdeauna sunt doi, unul mai ordinar, care va încerca să te provoace, și altul mai special, de care trebuie să te ferești ca de dracu, pentru că acela reprezintă marele pericol. Nu se leagă prietenii în timpul cercetărilor penale, căci e posibil ca printre colegii de celulă să fie informatori și colaboratori ai organelor de cercetare ale MAI-ului. Dacă cel ordinar este extrem de vorbăreț, chiar provocator, cel de-al doilea coleg e liniștit, foarte înțelegător, foarte calm și îndatoritor. De regulă, cel de-al doilea este un om cu pregătire intelectuală; ai mare grijă, căci, încă o dată, el reprezintă marele pericol. Comunismul este acum o fiară dezlănțuită, trebuie să ne ferim de colții ei, fiindcă nu mai e mult și va rămâne fără dinți în gură. Trebuie să ai încredere în Dumnezeu, în dumneata și în rostul tuturor demersurilor dumitale în viață."

Concomitent, îl vizitam în apartamentul său pe avocatul Mircea Traian Biju. Acesta era expert juridic în marile fraude economico-financiare descoperite de Ministerul de Interne al

* Nume fictiv. (*N.a.*)

României. Îi cunoștea pe toți șefii Securității și ai Miliției care se ocupau de aceste probleme, lucrase cu ei la analiza multor fraude economico-financiare, în special a aspectelor lor juridice internaționale. Îmi vorbește de modul lor de gândire și de metodele de operare. Îmi spune că nimeni nu dorește să se întindă ca pomana țigănească. „E desigur vorba de o înscenare și de marea nevoie de bani a regimului și se consideră că voi, comercianții, aveți destule resurse, ce trebuie puse la dispoziția scopurilor lor. Dar nimeni nu e interesat personal. Regimul e în dezintegrare și mulți dintre ei au bogății imense camuflate. Și ei se tem de soarta lor, așa că e bine să nu-i provoci și, dacă îți dovedesc prin două persoane că au dreptate asupra unui fapt, trebuie urgent să cedezi, fiindcă te pot omorî. Sunt extrem de orgolioși și chiar imbecili. Pur și simplu nu suportă să-i prostească, chipurile, cineva. Ai grijă ce vorbești în celula de arest, asta dacă vei fi arestat. Acolo mulți transpiră uneori lucruri nici măcar bănuite de cei de sus. Nu te da mare deștept, stai liniștit și vei ieși bine din această situație, asta în cazul că se va întâmpla ceva. Decât să-ți pierzi viața, mai bine câțiva ani de pușcărie. Să opui, prostește, rezistență atunci când există probe reale e de neconceput. În general, mai toți anchetatorii de azi sunt bătuți în cap, pentru că mai toți sunt cu origine sănătoasă, deci sunt lipsiți de cultură și nu-i prea duce mintea, să știi că trebuie să le explic de mai multe ori niște situații simple și nu sunt în stare să le priceapă. În prezent însă le-au venit întăriri de la Securitate; după fuga lui Pacepa, mulți au fost trecuți «la munca de jos» și caută pe orice căi să se reabiliteze, să-și dovedească loialitatea față de regimul care i-a creat. Nu-i înfrunta. Să nu faci pe grozavul, în primul rând, și păstrează-ți cumpătul, indiferent despre ce-i vorba. Ei sunt complet neștiutori, totul depinde de cei implicați. Dacă prietenii dumitale sunt niște tembeli, poți avea surprize. Și să nu uiți să iei cu dumneata cât mai multă aspirină, fiindcă s-ar putea să te oblige să iei alcool și după asta spui vrute și nevrute."

Zis și făcut. Și iată-mă în ziua de duminică 30 decembrie 1984, la orele 12.30 trecute fix, prezentându-mă la sediul Miliției Capitalei și punându-mă la dispoziția tovarășului locotenent-major

Prostălău Vasile. Erau patru direcții de unde putea veni necazul: Gogu Bâlbâitul, Ion Bănicioiu, Ștefan Pavel și Ilie Balaci. Căruia dintre ei îi datoram marea bucurie? Aveam să aflu imediat.

Îmi anunț prezența și aștept până în jurul orelor 13, când, făcându-mi-se sete, ies pe Bd. Gheorghe Gheorghiu-Dej, fost 6 Martie și actual Regina Elisabeta, să-mi iau ceva de băut. Revin în jurul orelor 13.30 și imediat mă ia în primire un tânăr în civil: „Sunt locotentul-major Prostălău Vasile. Pe unde umbli, domnule, mă lași să te aștept?!" Îmi vorbește la persoana a doua singular și răstit, căci păscusem vitele împreună cândva, într-o viață anterioară. Îmi comandă s-o iau înainte, intru în sediu, trec printr-un culoar și, deodată, ne pomenim în fața unor grilaje păzite de un subofițer de Miliție. Acesta deschide o porțiune din grilaj și astfel pășesc în interiorul sinistrului sediu al fostei Poliții a Prefecturii Capitalei, unde tatăl meu, în timpul Rebeliunii legionare din 1941, îi salvase viața fruntașului comunist Petre Constantinescu-Iași neexpediindu-l imediat la închisoarea Jilava, taman atunci când aveau loc masacre de răzbunare pentru uciderea șefului Legiunii, Corneliu Zelea Codreanu. O iau la stânga, printr-un lung coridor în capătul căruia începea un alt culoar, la fel de lung, și sunt invitat să intru în primul birou, vestita Cameră 28.

În birou, erau o masă cu două scaune aflate de o parte și de cealaltă, un cuier pom în care se afla o uniformă de locotenent-major de Miliție, iar la picioarele cuierului o pereche de cizme din cauciuc. Mi se spune să iau loc și, brusc, bravul ofițer mă întreabă pe același ton răstit unde am fost în dimineața zilei de 7 decembrie 1984; instantaneu, îmi dau seama că-i vorba de Ștefan Pavel și răspund prompt: „I-am făcut o vizită colegului meu Ștefan Pavel și i-am dus câteva fructe exotice pentru nepoțica lui. Facem amândoi parte din aceeași organizatie de bază PCR și am trecut pe la el să ne pregătim pentru ședința de Partid la care urma să luăm parte împreună. Suntem colegi și prieteni." „Câtă carne ți-a dat?" mă întreabă valorosul ofițer pe același ton de gestapovist. „Nici o carne, îi răspund, că am luat recent un porc întreg de la mama mea din Oltenia. Am documente în acest sens, pe care le-am solicitat la plecarea din

comună, ca să nu am probleme pe drum. Mama îmi crește un porc în fiecare an, așa că nu aveam nevoie de carne." „Și dacă îți dovedesc că minți?" mă întreabă bravul locotenent-major. Îmi arată imediat o fotografie cu mine făcută la ieșirea din magazinul lui Ștefan Pavel, cu geanta de voiaj în mână. „Da, îi răspund, sunt eu, dar geanta era goală, trebuia să fiu reținut și se puteau lămuri lucrurile chiar atunci." „Bine zici, dar ia citește aici", și-mi arată o declarație scrisă, unde era menționat într-adevăr numele meu, dar înainte de nume figura cuvântul „nea": era la mintea cocoșului că nu era declarația lui Ștefan Pavel, ci a nepotului său, care întotdeauna mi se adresa astfel. „Văd și eu că scrie numele meu, dar mă puteți confrunta cu Ștefan Pavel și o să lămurim povestea." „Îți atrag atenția că orice declarație mincinoasă atrage după sine pedeapsa penală, așa că dintr-o postură confortabilă de martor poți deveni imediat infractor. Te confrunt imediat cu Ștefan Pavel și s-ar putea ca în loc să pleci liniștit acasă și să-ți vezi de treburile tale să te cobor alături de prietenul tău Ștefan Pavel în subsolul arestului nostru, atât de dorit de cei ca voi. Ce zici? Îți acord o ultimă șansă, să decizi tu singur ce soartă îți dorești. Țin să-ți mai spun că toți care au luat carne de la Ștefan Pavel au recunoscut și au plecat liniștiți acasă, la familiile lor." „Îmi pare rău, tovarășe locotenent-major, îi răspund, dar ăsta-i adevărul. N-am luat niciodată vreo cantitate de carne de la Ștefan Pavel, pentru că știam că această carne este destinată consumurilor colective, și deci nu e de vânzare pentru persoane particulare." „Bine, îmi zice, așteaptă puțin afară și merg să-l aduc pe prietenul tău. Revelionul o să-l faci cu Ștefan Pavel; dacă asta vrei, vei suporta consecințele", zice malițios tovarășul Prostălău Vasile, care își dorea probabil să devină cândva general de Miliție și chiar ministru de Interne. „E alegerea ta", îmi repetă înainte de a mă scoate pe hol pentru a-l aduce pe Ștefan.

Revine în jurul orelor 18, nonșalant. „Ei, te-ai mai gândit? Ai patru copii de crescut și continui să-ți riști situația pentru o persoană care nici măcar nu-ți e rudă." „Îmi pare rău, tovarășe locotenent-major, îmi mențin declarația dată: adevărul e adevăr și țin să subliniez încă o dată că nu am luat niciodată carne de

la Ștefan Pavel." „Bine, vino cu mine!" Îl urmez pe același culoar pe care venisem și intrăm într-un birou pe stânga, unde un tip în civil, între două vârste, complet chel, ridică privirea spre noi. Locotenentul-major Prostălău Vasile i se adresează: „Tovarășe colonel, nu vrea să recunoască, ce ordonați?" „Băi Vasile, i-ai spus ce-l așteaptă dacă face declarații false în fața organelor de cercetare penală?" „I-am spus, tovarășe colonel." Colonelul Petre Petre (alias Corbul cel Pleșuv), unul dintre cei mai feroce anchetatori din cadrul serviciului de Cercetări Penale al Miliției Capitalei, mi se adresează foarte dur: „Ți-a spus?" „Da." „Și ce ai de declarat? Îți acord o ultimă șansă." „Îmi mențin declarația dată tovarășului locotenent-major Prostălău Vasile." Cei doi se privesc îndelung, iar colonelul îi zice locotenentului-major: „Du-l din fața mea!" Ieșim amândoi, eu primul, locotenentul în urma mea, prin celălalt culoar, pe unde intrasem. Se deschide grilajul și ieșim din coridor direct în curtea interioară a Miliției Capitalei, cea dinspre strada Eforie. Locotenentul-major Prostălău îmi întinde mâna și-mi zice: „Ești tare, dar fii atent că altă dată n-o să mai ai același noroc. Sărbători fericite și la mulți ani!"

Pe lângă noi trec bravi ofițeri de Miliție încărcați cu diverse cumpărături; majoritatea veneau de la prietenii mei de la magazinul Beldiman, Florian și Ilie. Toți se pregăteau să întâmpine cum se cuvine noul an 1985. Patru oameni, de care depindeau libertatea mea și întreaga mea viață viitoare, erau deja în aresturile Ministerului de Interne. Mie ce-mi pregătește oare viitorul, care-mi va fi destinul de acum încolo? Rezistasem în fața lui Prostălău și a șefului său, dar nu toți sunt asemenea lor. Probabil că sunt alții mult mai perspicace și mai deștepți. Aveam să-i cunosc oare? Urma ca Dumnezeu să decidă, fiindcă nu-i cum vrea omul, ci cum vrea Domnul. Ies din sediul Miliției Capitalei și mă îndrept spre stația de taxiuri de la Universitate. În stație era chiar finul meu Gigi, care îmi deschide portiera. „Să trăiești, nașule", îmi zice. „Noroc, finule!" „De unde vii la ora asta?!" „Din iad", îi răspund și-i explic și lui prin ce trecusem.

Revin la București după revelionul petrecut la Săcele cu prietenii noștri, familia Gödry, și decid să-mi iau unele măsuri

de prevedere și mai ales de încredințare a unor valori mai deosebite ale familiei. Aleg oameni complet străini de familia mea, dar de încredere. Primul la care apelez e Nicky Gheorghiu, care încă de la început s-a oferit să mă ajute. Pe celelalte persoane le aleg fără să știe Mariana, pentru a evita o cedare a ei în fața celor care aveau în mod sigur să cerceteze și acest aspect, dacă se va întâmpla „ceva". Renunț la facilitatea oferită de amicul meu din Poșta Română, cea legată de corespondența bravului general de Securitate, omul cu cea mai mare pensie din România. Păstrez în continuare privilegiul de a avea acces la *Buletinul informativ Agerpres*, întrucât informația a fost întotdeauna pasiunea vieții mele și timpurile erau în schimbare. Mențin în continuare contactul cu cei care-mi formaseră opiniile și convingerile politice și pe care viața mi-i adusese în cale, Nicolae Carandino și Leon Kalustian. De asemenea, strâng relațiile cu familia avocatului Mircea Traian Biju, cu toate riscurile ce ar fi decurs de aici. Între patru ochi, în dormitorul avocatului, stabilesc cu el coordonatele atitudinii mele în eventualitatea că voi fi arestat și implicat în vreunul din cele patru cazuri menționate mai devreme. Aflu totodată că în casa acestuia se întrunesc deja membrii Comitetului de inițiativă pentru reînființarea Partidului Național Țărănesc. Iau de la Acuma numeroase ziare și reviste occidentale, pe care le pun la dispoziția prietenilor mei.

Moartea lui Iuri Andropov și apoi a celui ce i-a urmat la conducerea URSS, aparatcikul Konstantin Cernenko, trezește mari emoții în grupul lui Carandino. Venirea la putere în Uniunea Sovietică a unui conducător comunist de tip nou, Mihail Gorbaciov, naște mari speranțe pe plan mondial, inclusiv la noi (vizita acestuia cu frumoasa și stilata sa soție, Raisa Gorbaciova, în Marea Britanie, în primăvara lui 1985, produce, în întreaga lume, o vie emoție celor care țineau cu forțele binelui). Privesc o fotografie din ziarul *Scânteia*, în care apar picioarele soției noului șef de la Kremlin, și constat cu plăcere marea diferență dintre Nina Hrușciova și Raisa Gorbaciova. Întregul grup Carandino comentează apariția acestui enigmatic, dar simpatic personaj, Mihail Sergheevici Gorbaciov. Desigur că în presa străină subiectul e viu dezbătut, ca și în *Buletinul informativ Agerpres*,

și mă întreb dacă Nicolae Ceaușescu citește personal măcar acest buletin informativ și cam ce părere ar avea despre Radu Budeanu și Dumitru Tinu, analiștii politici cei mai cunoscuți ai momentului.

În martie e arestat un nou personaj, șoferul Sandu Ilie, cel care-mi adusese cele 2500 de plicuri de 100 g cu cafea amestec, în valoare de 30 000 de lei, fără forme legale. În februarie fuseseră arestați și ceilalți șefi de secție, Adrian Vlad și colegul lui Ilie Balaci, Florea Albu. Pe ultimul îl cunoșteam foarte bine și eram sigur că va colabora cu organele de anchetă penală. Dar ce știa el nu era clar, pentru că Balaci îl ținea departe de adevăratele probleme ale secției, deși erau colegi. Fusese ales de Ilie tocmai din acest motiv, Ilie fiind adevăratul șef, doar el lucra cu Ranga, fapt pentru care Albu nici nu întreba anumite lucruri, de care depindea totuși soarta lor comună. Își primea „dreptul" și era mulțumit. Descoperise plăcerile unei vieți îmbelșugate alături de o frumoasă coafeză de la unitatea Igiena de vizavi de Depozitul Panduri. Odată cu arestarea lui Sandu Ilie, m-am gândit foarte serios că nu mai am scăpare. Arestarea mea era iminentă, așa că discut aproape zilnic cu avocatul Mircea Traian Biju și-mi pregătesc poziția pe care trebuie s-o adopt. Tensiunea arterială îmi este deja la un nivel ridicat.

În ziua de 11 aprilie 1985, îl vizitez la Spitalul de Urgență Floreasca pe bunul meu prieten doctorul Nicolau, medic primar de boli interne, care constată că valorile tensiunii arteriale erau extrem de înalte: 22/15. Doctorul îmi propune internarea de urgență, dar îmi cere totuși o recomandare din partea Policlinicii teritoriale la care era arondată întreprinderea al cărei salariat eram. Mă deplasez imediat în strada Avrig, unde sunt consultat și înregistrat de medicul care răspundea de ICL Alimentara Sector 2; acesta îmi dă recomandarea de internare de urgență în spital și astfel hotărăsc cu domnul dr. Nicolau să mă internez la începutul săptămânii viitoare, căci pe 14 aprilie urma să fie Paștele și doream să-l petrec în familie.

În această perioadă, prin doamna Diaconescu, reprezentanta firmei elvețiene Ciba-Geigy în România, o prietenă a familiei ministrului-adjunct al Sănătății Mihai Aldea, care-mi era clientă, obțin un medicament cotat drept cel mai bun pe plan mondial în tratarea hipertensiunii arteriale: Brinerdin. Înarmat cu acest medicament și respectând cu strictețe regimul alimentar impus în asemenea împrejurări, reușesc să trec cu bine zilele Paștelui din anul 1985.

La începutul săptămânii sunt informat că serviciul Administrativ al întreprinderii hotărâse să renoveze magazinul, așa că amân cu câteva zile internarea. Domnul Biju însă insistă să mă internez, pentru că acest lucru putea conta foarte mult în atitudinea celor care eventual m-ar fi supus unui regim sever de cercetare penală. Cum tensiunea arterială nu scădea, lucru controlat în permanență de doamna dr. Koflen, stabilesc ca în

dimineața zilei de joi, 18 aprilie 1985, să merg la Spitalul de Urgență Florească și să mă internez, cu ajutorul doctorului Nicolau, la secția de boli interne.

De circa o săptămână tot mi se strica telefonul, mereu se întrerupea, astfel că solicit Serviciului Deranjamente de la Telefoane să remedieze defecțiunea. Oamenii de la Telefoane vin și eu constat cu stupoare că era întotdeauna cineva pe fir (lucru pe care l-am dedus ca urmare a cunoștințelor acumulate în perioada satisfacerii stagiului militar obligatoriu). Deci deja îmi era urmărit telefonul și probabil că supravegherea se efectua și în alte moduri. Întrerup brusc orice relație cu toți prietenii, cu excepția profesorului Alexandru Rosetti, căruia nu-i puteam refuza sprijinul solicitat permanent.

În dimineața zilei de joi, 18 aprilie 1985, mă cuprinde o stare ciudată de calm și de profundă încredere în mine și în destinul meu. Plec împreună cu Mariana cu mașina; urma s-o las pe ea la magazin, după care să duc mașina în parcarea Spitalului de Urgență Florească și să mă internez. În seara zilei de miercuri 17 aprilie vorbisem la telefon cu domnul dr. Nicolau și stabilisem toate detaliile cu privire la internarea mea.

Părăsesc casa în jurul orelor 8 (noul orar al magazinului era 10.00–18.00) și intru pe strada Negustori, prin fața Bisericii Mântuleasa, nu înainte de a-i permite preotului-paroh să treacă strada spre poarta curții bisericii. Ajung prin strada Cernica în dreptul Bisericii Sfinților. Îmi iese în întâmpinare preotul-paroh Gheorghe Șerban, care întâmplător se afla lângă zidul bisericii, supraveghind montarea unui furtun la cișmea. Îl salut și brusc îmi iese în fața mașinii o pisică neagră dinspre ușa bisericii, care fuge în curtea imobilului de la numărul 13. Feresc pisica (instantaneu îmi vine în minte cunoscuta vorbă „ceasul rău, pisica neagră") și zic: „Doamne ajută!"

Ajung în dreptul magazinului și, din senin, în fața mașinii apar trei zdrahoni în civil, care-mi cer imperios să cobor din mașină, întrucât intenționam să-mi continui drumul spre Spitalul de Urgență după ce ar fi coborât Mariana. Se legitimează și-mi spun că doresc să efectueze un control din partea IGM (Inspectoratul General al Miliției). Era clar: erau emisarii lui

Ilie Balaci. Numai din partea lui puteam să primesc o asemenea înaltă vizită, căci toți trei erau ofițeri superiori. Sunt întrebat după intrarea în magazin: cum stau cu gestiunea? Le răspund că bănuiesc ca întotdeauna, adică nu cred să fie probleme! Îmi spun că vor să efectueze un inventar și-mi cer să le pun la dispoziție toate actele magazinului de când funcționez ca șef de magazin; le răspund că nu am decât actele de după cutremurul din 4 martie 1977, cele până la acea dată fiind distruse în timpul cutremurului. Zâmbesc și-mi spun că se mulțumesc cu cele de după cutremur. Unul din ei le ia și le duce în mașina cu care veniseră (o Dacie roșie cu numărul 1-B-1213). Altul mă întreabă dacă sunt membru de Partid, răspund că da. „Nu cumva ai și vreo funcție în Partid?" „Da, sunt secretar cu propaganda (era doar o funcție pe hârtie, pe care o primisem la începutul anilor '80; nu făcusem niciodată nici o acțiune în acest sens). Imediat, respectivul se urcă în mașină și pleacă la Sectorul 2 de Partid.

La orele 9.00 sosesc meseriașii pentru renovare și stabilesc cu ei să nu ne deranjeze și să-și facă de lucru pe afară. La orele 10 fix, în ușa magazinului bate o persoană: o femeie puțin infirmă la un picior, care-mi spune că este noua șefă de magazin trimisă de conducerea întreprinderii. Urma deci să fiu arestat. În jurul orelor 11, fiind joi, sosește și emisarul de la Agenția Agerpres, cu *Buletinul informativ* săptămânal. Convenisem cu acesta din timp ca, în cazul în care-l văd și nu-i dau atenție, să revină altă dată, pentru că nu putem vorbi. Exact așa s-a întâmplat și așa s-a încheiat aventura *Buletinului informativ Agerpres*, căci n-am mai avut niciodată posibilitatea să intru în legătură cu ziaristul Eugen Bobocel sau cu cineva din partea lui.

Către orele 12, sosește și un revizor de gestiune și începe inventarul de predare-primire a gestiunii. Mariana o întreabă pe noua sosită ce are de gând cu ea și cu cealaltă vânzătoare, cumnata noastră Nuți, iar aceasta îi răspunde că nu știe, că această problemă va fi rezolvată de conducerea întreprinderii Sectorului 2, ea nefiind de acord să lucreze cu nici una dintre ele. Deci Mariana și Nuți urmau să fie redistribuite.

În acel moment, îmi dau seama că am greșit când, cu ceva timp în urmă, hotărâsem să părăsesc doar eu magazinul și că

aș fi putut să i-l fi predat Marianei din vreme. Aș fi putut, de asemenea, să părăsesc țara, măcar să încerc, având în vedere că știam cum trebuie procedat. Pedeapsa în cazul în care aș fi fost prins ar fi fost neînsemnată. Dar de fapt am crezut până în ultima clipă că nu voi fi implicat. Era clar că socotisem greșit.

În iarnă sistasem orice fel de servicii de prăjire a cafelei pentru diverși beneficiari, inclusiv pentru Ambasada Braziliei și Acuma. Cu câteva zile înainte de Paște, demontasem mașina de prăjit cafea și o predasem gratuit Centrului de valorificare a metalelor din strada Bolintineanu: astfel se încheiase definitiv prepararea cafelei în sistem Avedis. Din acel moment și până azi, nimeni, niciodată, nu va mai consuma această minunată cafea, apreciată de toți drept *sublimă*. Nimeni, niciodată, nu va reuși să reînvie prestigiul magazinului așa cum a fost el în acele vremuri, el rămânând în memoria colectivă a publicului bucureștean drept magazinul „Armenașului Florescu".

Către orele 20, inventarul se încheie și toată lumea pleacă. Un vecin de lângă magazin, la care apelasem între timp, acceptă s-o ducă pe Mariana acasă cu mașina noastră, eu rămânând să merg la Miliție, să dau câteva declarații. Nu mi se spune că sunt arestat, ci doar că sunt invitat pentru declarații ce nu suportă amânare. Ulterior, aveam să aflu de la Mariana că, la primele ore ale dimineții, fusese somată să se prezinte la organizația de Partid a întreprinderii, la tovarășul Eduard Ohanesian, pentru a preda carnetul meu de Partid. Deci eram deja ca și condamnat de foștii mei colegi, înainte ca Justiția să se pronunțe.

Sunt urcat în mașina celor trei ofițeri inspectori de la IGM. Aveam să fiu informat că trebuie să mă adresez acestor ofițeri cu „domnule inspector" sau „cetățene inspector"; în nici un caz nu mai aveam dreptul și onoarea să folosesc titulatura „tovarășe". La volan era cel mai simpatic dintre ei (aveam să aflu peste ani că se numea Gheorghe Popescu și avea gradul de locotenent-colonel.) Sunt flancat pe bancheta din spate de ceilalți doi. Mașina se îndreaptă prin strada Radu Cristian spre Piața Rosetti și de aici iese la intersecția cu sens giratoriu de la Universitate. Tocmai când ne aflam în dreptul Teatrului Național, recunosc la radioul din mașină vocea inconfundabilă a lui

Albano, interpretînd bine-cunoscuta sa melodie *La felicità*. În ritmul acestei melodii ne îndreptăm spre Piața Unirii și de acolo direct spre sediul IGM din Calea Rahovei 37–39. Melodia pe care o aud îmi creează o stare de beatitudine și de profundă încredere în ceea ce avea să urmeze. Foarte optimist, aducându-mi aminte de tânărul locotenent-major Prostălău de la Miliția Capitalei, îmi zic, la intrarea pe poarta Gestapoului comunist, „Doamne ajută" și pășesc cu hotărâre, încredințându-mi soarta bunului Dumnezeu. Sunt împins de cei trei gealați în prima încăpere, aflată în stânga intrării de pe culoarul de la parterul clădirii. Citesc pe ușă Camera nr. 1 și pășesc mai mult forțat înăuntru.

Era o încăpere spațioasă, cu geamuri spre curtea interioară. Lângă ușă, un fișet și un cuier pom; lângă cuier, doi gealați mă priveau scrutător. În fața lor și în stânga mea, un birou imens, în spatele căruia se afla un superb fotoliu din piele neagră, în mod sigur naturală, à la Ștefănescu, poate chiar unul confiscat de la marele vinar. În fotoliu se afla un tip de circa 55 de ani în uniformă de colonel de Miliție; aveam să aflu mai târziu că se numea Gheorghe Florea și era chiar șeful anchetei în așa-zisul „Lot Cafea". Fusese lucrător în Direcția de Informații Externe a Securității, un apropiat al generalului Ion Mihai Pacepa, ba chiar aghiotant al acestuia. Despre el știam foarte multe de la coloneii Aurelian Stan și Vasile Cucu, dar în primul rând de la avocatul Mircea Traian Biju.

Cu circa o săptămână înainte de arestare, mă vizitase la magazin OCM-istul Raicu, fost ofițer de Securitate și principalul artizan al marilor afaceri din Agenția de Import, cu care făcusem cândva numeroase aranjamente, încă de pe timpul când lucram la Depozitul din Halele Centrale Obor. Raicu mă atenționase, ca și domnul Biju, că nu trebuie să vin în întâmpinarea celor cu care voi veni în contact în cazul că voi fi arestat și că cel mai bine ar fi să stau în expectativă și să aștept să văd ce știu ei. „În nici un caz, Florescule, nu trebuie să-ți amintești de mine și de Depozitul Obor, că nu vei mai ieși viu vreodată de acolo, sunt prea mulți implicați. Uite, eu am ieșit (executase câțiva ani de detenție în urma „incidentelor" de la Depozitul

din Valea Cascadelor al Agenției de Import). Dacă nu-mi țineam gura, nu ne-am mai fi văzut niciodată. Nu le spune nimic, ăsta-i sfatul meu; nu ceda, mai ales în fața promisiunilor. Ai grijă cu Tudor Stănică, Ion Baciu și mai ales cu Gheorghe Florea; e colonel cu vechi state de activitate în serviciul de spionaj al Securității externe și-a fost folosit mulți ani ca lichidator (ucigaș aflat la dispoziția conducerii Securității, care punea în aplicare anumite sentințe de condamnare la moarte pronunțate de Justiția Militară comunistă față de așa-ziși „trădători" din lumea întreagă, în special din rândurile celor care „defectaseră", adică fuseseră „brichisiți" de serviciile de spionaj adverse). El e cel mai periculos, și după el vine unul Mandache. Probabil că cei doi își vor uni forțele și vor acționa în tandem împotriva voastră, a tuturor. De tine depinde soarta multora care nici nu visează că pot ajunge pe Secția a V-a specială, direct în Celula Morții. Am încredere în tine, așa cum am avut încă de la început. Sper să nu mă faci să revin de unde abia am ieșit."

I-am promis că acest lucru nu se va întâmpla niciodată, mai ales că prin arestarea lui Gheorghe Dobrescu se crease deja o fisură în protecția celor aflați în prim-planul marilor afaceri derulate sau încă în derulare în IDRMAI București. Dobrescu era pionul principal al acestor afaceri. De soarta lui depindea însăși soarta lui Victor Ranga. I-am promis lui Raicu atunci că nu va păți nimic din cauza mea, indiferent de prețul pe care va trebui să-l plătesc. „Succes, prietene, mi-a zis, și multă baftă. Să fii atent la alcool, că ți se va da și alcool la un moment dat, și cu el se pot dezlega multe limbi și minți altfel bine ferecate."

În stânga colonelului Gheorghe Florea, se afla însuși locțiitorul Cercetărilor Penale, colonelul Tudor Stănică, cel mai diabolic, dar și cel mai controversat șef al Cercetărilor Penale din cadrul IGM-ului, întrucât fusese prins în mrejele marilor afaceri de contrabandă cu mari comandanți de navă, atât români, cât și străini. Stănică, împreună cu șeful său suprem, generalul Constantin Nuță, controla întreaga operațiune de valorificare a diverselor mărfuri confiscate din contrabanda (neoficială și neautorizată de capii Securității) cu produse deficitare (cafea vrac și preambalată, țigări și băuturi Vest, aparate electronice

și îmbrăcăminte la modă în acea vreme). Teoretic, aceste produse, odată confiscate, erau valorificate prin diferite unități comerciale agreate de conducerea Securității, iar banii erau depuși în conturile întreprinderii Dunărea, ce se afla în acea vreme sub aripa lui Nicolae Pleșiță, șeful Securității externe și ministru-adjunct în MAI. Aceste conturi erau deschise la Banca Română de Comerț Exterior și erau folosite, la ordinul lui Nicolae Ceaușescu, pentru plata datoriei externe. Practic însă, lucrurile nu se desfășurau chiar așa, deoarece, conform vechii vorbe „cine-mparte parte-și face", toți acești „mari patrioți" dispuneau de sumele uriașe după bunul lor plac, în folosul lor și al apropiaților lor. Aveau o rețea de contrabandă proprie, care acționa în cel mai pur stil mafiot, pe tot cuprinsul țării. Se străduiau și ei, săracii, să constituie mult doritul capital autohton, întrucât dinspre țara Marelui Frate de la Răsărit adia deja un vânt de glasnost și perestroika. Războiul dintre tabăra internaționalist-comunistă și cea naționalist-comunistă era în plină desfășurare, dar victimele erau încă nesemnificative, mai curând colaterale.

Nici o cercetare și arestare nu se făcea fără avizul organelor în drept. Acestea apelau întotdeauna la cartotecă. Organele de cercetare penală trimiteau imediat trei adrese în trei direcții diferite: una pleca spre Direcția de Informații Externe (DIE), alta către Serviciul de Informații Interne și a treia către Serviciul de Informații Militare. Dacă persoana în cauză figura drept colaborator al acestor instituții, se trimitea răspuns: „Persoana în cauză se află în evidențele noastre. Nu acționați." Iar în cazuri excepționale, se menționa: „Nu acționați nici chiar în caz de flagrant." Și nimeni nu se atingea de acea persoană. Dar dacă persoanele nu figurau la rubrica de colaboratori, se acționa în consecință. Eu nu acceptasem să fiu colaborator al Securității, și acum plăteam. Colonelul Cucu îmi reproșează și azi că am refuzat să-i fiu colaborator, pentru că, spune el, nu s-ar fi atins nimeni de nici un fir de păr din capul meu.

Colonelul Gheorghe Florea îmi spune de îndată ce pășesc în încăpere: „Ehei, măi Florescule, de când te așteptăm noi! De circa 20 de ani te-am tot așteptat să vii să faci un autodenunț,

să vii să ne spui lucruri pe care noi trebuie să le cunoaștem. N-ai venit și e păcat. A trebuit să venim noi după tine. Era și timpul, că probabil teșchereaua îți dă pe dinafară. Tu știi unde te afli aici?" mă întreabă cu o voce rău prevestitoare. „Păi la Miliție, după cum văd", răspund eu cu o voce destul de neutră, încercând să-mi calmez emoțiile și bineînțeles teama. „Nu, Florescule, nu ești la Miliție. Acolo vin doar cetățenii cinstiți care doresc să ne sesizeze unele aspecte negative din viața societății noastre. Tu, acum și aici, te afli la «Nufărul», unde un om ca tine vine negru ca dracu și iese alb, chiar imaculat, ca un înger. Aici poți intra cu capul sus, cum de altfel am văzut că ai intrat pe ușa din spatele tău, și poți ieși cu picioarele înainte, e adevărat, tot pe aceeași ușă. Din acest moment, viața ta nu valorează mai mult decât hârtia pe care vom scrie procesul-verbal privind împrejurările în care ai părăsit această lume."

Cu ochii săi de asasin de Stat, mă privește amenințător și-mi cere cu glas tunător să scot tot ce am asupra mea: bani, ceas, bijuterii și alte valori. În momentul în care scot de la mână bătrânul meu ceas Pobeda („victorie") rusesc (antic, vechi și de demult, după cum circula o vorbă în acele vremuri), de altfel în perfectă stare de funcționare, marele torționar Gheorghe Florea (român neaoș), îmi spune: „Ce, bă, ăsta-i ceas de milionar?!" „Păi e ceasul meu, singurul de altfel, și este foarte bun, ce are?!" „Lasă, lasă, scoate tot ce ai asupra ta." Bani nu aveam, căci îi dădusem la magazin Marianei, bănuind că acolo unde urma să mă duc nu aveam nevoie de ei. Scot medicamentele și biletele de trimitere către Spitalul de Urgență Florească, unde doream să mă internez în dimineața aceleiași zile. „Ce-i asta?" mă întreabă fiorosul torționar la ivirea celor aproape zece folii de aspirină. Îi răspund că sunt cam răcit și obișnuiesc să mă tratez cu aspirină. „Păi așa de multe?!" „Nu prea se găsește... și nu pot să-mi permit să rămân fără medicamente." „Bine, bine, lasă-le aici." La ivirea celor două bilete de trimitere către spital, zice: „Ai dracului mai sunteți! Atunci când trebuie să dați socoteală pentru faptele voastre, vă îmbolnăviți cu toții. Lasă că la noi o să te faci bine, îți promit! Mai ai ceva?" mă întreabă. „Nu", îi răspund. „Cum, «bube», nimic?!" „Am o

alergie la încheietura mâinii drepte", zic și-i arăt mâna. „Lasă, bă, vrăjeala, nu de asta-i vorba. De bijuterii e vorba: ghiuluri, inele! Voi, comercianții, aveți mâinile pline cu așa ceva." „Înseamnă că aveți în fața dumneavoastră un comerciant atipic, eu n-am decât verigheta", încerc să-i țin piept vajnicului torționar. Scot verigheta din deget și o pun lângă celelalte bunuri aflate asupra mea.

În acel moment, cei doi gealați aflați lângă geamul din dreapta mea se reped și-mi cară fiecare pumni în cap, fără număr. Mă prăbușesc. Era deja prea mult. Stresul, emoțiile, frica, împrejurările în care mă aflam mă aduseseră la limită. Încă lungit pe jos, mă trezesc la un moment dat și văd un tânăr în halat alb, care mă săruta de zor. Îmi revin și sunt ridicat pe un scaun. Brusc, ușa se deschide și apare un individ de 55–60 de ani, tot în halat alb. Fără să scoată o vorbă, îmi ia tensiunea arterială și părăsește încăperea. Tudor Stănică iese după el și după puțin timp revine. Îi face semn colonelului Gheorghe Florea, și acesta îmi spune împăciuitor: „Florescule, se pare că ai unele probleme cu sănătatea, ai băgat în tine ca într-un spital, ești obez (aveam într-adevăr peste 80 de kg) și probabil că era necesar să vii pe la noi pentru degresare. Noi te vom ajuta să mai slăbești, să ai toată încrederea. Pentru moment te vom lăsa să te odihnești și vom mai discuta cât de curând posibil. Aștept de la tine o atitudine sinceră și vei beneficia de toată înțelegerea noastră. Până acum ai tot strâns. Teșchereaua ta e extrem de mare. Îți oprești și tu și ne mai dai și nouă, vorba ceea: dă-mi să-ți dau! Ai familie frumoasă, nu prea ți-ai pierdut timpul cu femeile și cu băutura. Știm totul despre tine și nu avem nici un interes să-ți găsești obștescul sfârșit pe la noi. Trebuie să colaborezi cu noi, ca să te poți întoarce la familia ta. Fii băiat deștept, că proști sunt destui! Duceți-l de aici!", le spune celor aflați în încăpere și apare imediat un subofițer, plinuț, drăguț, mut și surd (aveam să aflu mai târziu că avea porecla François).

Cu François în spatele meu, părăsesc încăperea. O luăm pe holul de la parter și coborâm pe scări în subsolul clădirii, unde sunt celulele de arest, cu uși masive din stejar, întărite pe margini cu fier forjat și încuiate cu numeroase și butucănoase

zăvoare exterioare. Sunt introdus într-o încăpere, mai mult împins de subofițer, care îmi comandă destul de ferm să mă dezbrac complet. Execut ordinul și bravul François îmi cere să mă aplec, el aflându-se în spatele meu. Extrem de surprins de cererea sa, mă aplec, iar el privește foarte atent în fundul meu și-mi cere să mă îmbrac. Îmi oprește cureaua, cravata și multe alte haine. Mi se lasă pantofii, pantalonii și haina. Bretelele și șireturile de asemenea rămân în custodia organelor Ministerului de Interne. Blândul François îmi mai spune un lucru care îmi va marca mult timp viața de acum încolo: „Cetățene Florescu, de acum înainte vei fi numărul 135; aceasta este identitatea ta pe tot parcursul timpului cât vei fi oaspetele nostru."

Ieșim și revenim pe holul principal de la subsol, ne oprim în dreptul ultimei uși și citesc pe ușă Camera 9. O deschide și mă împinge înăuntru. Sunt confruntat cu o priveliște destul de curioasă: era o cameră lungă de circa 4 metri și lată de 2,5–3 metri, prevăzută în față cu o fereastră căptușită cu o sită și vopsită în alb; de o parte și de alta erau câte patru paturi, iar lângă paturi șapte inși, întorși cu spatele la ușă. După închiderea ușii, cei șapte se întorc și eu le zic: „Bună seara, domnilor." Toți erau cu fesuri în cap și nerași de multă vreme; mă înconjoară și-mi cer informații. Unii mă întreabă ce-i cu mine, alții ce mai e pe afară. Le răspund tuturor, în mare, câte ceva. Le spun desigur că nu știu pentru ce mă aflu acolo și că probabil voi afla în cel mai scurt timp. Le spun de asemenea cu ce m-am ocupat afară și că probabil am ajuns acolo dintr-o greșeală. Unul dintre ei – aveam să aflu că era un bine-cunoscut spărgător de case (springar), pe nume Marian Popa (alias Nebunul) – îmi zice: „Domnule, noi toți aici suntem vinovați. Dacă dumneata ești nevinovat, bate în ușă și spune-le că au greșit și să te ducă la nevinovați. E dreptul dumitale." Aproape toți izbucnesc în hohote de râs, însă unul își păstrează o atitudine neutră, doar cu un ușor zâmbet pe față. Era un om deosebit; fusese consul al României în Bulgaria.

Dis-de-dimineață, la orele 5.00, se aud niște zgomote sinistre pe culoar: un gardian dădea deșteptarea prin bătăi puternice în ușile celulelor, executate cu bastonul din dotare. Parcă eram

în infern și auzeam gongul de adunare a dracilor și a celor supuși la cazne. Camera avea lumina artificială asigurată de două neoane puternice. Lumina nu se stingea niciodată, iar eu, având un pat la nivelul doi, stăteam cu neonul în ochi tot timpul nopții. Nu putusem să închid ochii toată noaptea. Sculați în maximum cinci minute, deci la orele 5.05, suntem scoși la „programul de dimineață" la un WC turcesc, aflat aproape vizavi de Camera 9, unde trebuia să avem grijă cum ne facem „programul", pentru că până seara la orele 20.00 nu mai eram scoși la WC. În cameră era totuși o găleată din plastic, ce putea fi folosită pentru urinat. Celelalte nevoi fiziologice nu se puteau rezolva decât la aceste ore și numai „în cazuri excepționale" în cursul zilei.

După revenirea în cameră, ne facem paturile, care erau de fier și prevăzute cu saltele din deșeuri textile și cearșafuri destul de curate, dar foarte uzate. Privesc pe dosul feței de pernă și citesc, destul de contrariat: Ministerul de Interne 1951, deci trecuse ceva timp de când se afla în uzul Arestului IGM. Pe vizetă sunt introduse rând pe rând farfurii de aluminiu umplute cu arpacaș fiert; lingurile erau fără coadă, tot din aluminiu. Îmi iau farfuria și consum fără reținere conținutul farfuriei. Springarul Marian mă întreabă imediat: „Ai mai făcut pârnaie?" „De ce?" „Păi te comporți ca și cum nu ești surprins de ce vezi pe aici." „Păi nu suntem la pușcărie?!" „Ba da, dar pentru un om care vine pentru prima dată aici e destul de curioasă atitudinea ta. Te porți de parcă noua ta situație nu te afectează prea mult. În mod sigur nu ești pentru prima oară într-un arest", îmi zice. Nu mă las provocat la discuții care nu-mi pot aduce nimic bun. În acel moment, erau acolo doi romi din Banat, traficanți de aur, Consulul, Springarul, încă trei cu diferite acuzații, printre care și un renumit șef de magazin Comturist, traficant de valută. După „servirea mesei", în jurul orelor 8, se aude în vizetă: „Numărul 135... ieși afară!"

Ies pe hol și sunt scos de un subofițer în curtea interioară, unde văd cu surprindere, lângă o Dacie neagră, pe bunul meu vecin și „prieten" avocatul Mircea Stănculescu. Destinul mi-l aducea în cale (avusesem informații credibile că era colaborator

al Securității, așa că niciodată nu-mi permisesem să am discuții „periculoase" cu el). Nu ne mai văzuserăm din ziua de 31 decembrie 1983, când mă vizitase la magazin și-mi adusese un calendar pentru anul 1984, cu renumitele „fete de la Adesgo". De atunci, cel puțin o dată pe săptămână, îi servisem familia (pe soția sa din vremea aceea și pe băiatul său, Bogdan). Întotdeauna aveam grijă ca familia să-i aducă în Arestul IGM-ului (unde, desigur, suferea cumplit!) o mică „alinare", așa că îi aprovizionam cu diverse delicatese (nuci și alune prăjite China în sare și în glazură de zahăr, bomboane Cuba și altele). Consideram că-i de datoria mea să-mi ajut un „prieten" aflat la necaz, victimă a unei înscenări odioase.

Dând cu ochii de el, ne salutăm din priviri și suntem introduși în mașină pe bancheta din spate. La volan se afla un subofițer puțin cam spălăcit (aveam să aflu că purta porecla de Nazistul), iar pe locul mortului se urcă medicul-șef al Arestului IGM, cel care-mi luase tensiunea arterială cu o seară înainte, „doctorul Mengele de România". În stânga mea, asistentul medical, un subofițer de MAI, cel care mă resuscitase cu o seară înainte, iar în dreapta, legat de mine cu aceeași pereche de cătușe, Mircea Stănculescu.

Părăsim sediul IGM și ieșim din București spre Spitalul Penitenciar Jilava, unde ajungem destul de repede. Aici, eu și avocatul suntem lăsați singuri în curtea Penitenciarului, cei doi plecând la treburile lor. În circa zece minute, avem timp să schimbăm câteva vorbe fără martori. Prietenul meu dintotdeauna îmi spune că-i cunoaște pe cei din lot cu mine și în special pe Ilie Balaci, cu care de altfel se și afla în celulă, că acesta a spus foarte multe și că e mare necaz. „N-ai nici o șansă, Florescule, să te descurci; toți cei cu care ești implicat au spus vrute și nevrute, singura ta șansă este să le dovedești acestor bestii de anchetatori că nu ai nimic de ascuns și să fii cât mai sincer cu ei. Ei știu deja totul. Bine că ești bolnav, fiindcă probabil nu prea te pot bate, decât cu riscul să te omoare. Îți doresc din toată inima să te descurci cât mai onorabil și-ți dau un sfat: decât să plângă mama ta, mai bine să plângă mamele celor pe care tu, probabil, vrei să-i protejezi. Îți doresc din toată inima

să ieși cât mai bine din povestea asta. Eu urmează să mă eliberez și, dacă ai vreo vorbă să-i transmiți soției, te pot servi, doar suntem prieteni." „Da, îi răspund, să-mi trimită medicamentele și să aibă grijă de ea și de copii." „Îți doresc să ieși cât mai repede de aici și nu uita: ăștia știu totul, nu încerca să-i induci în eroare. Viața e mai scumpă decât toate."

Eram în 19 aprilie 1985, vineri după Paști, probabil orele 9–10. Mai aveam puțin până la Duminica Orbului, așa că trebuia să fiu foarte atent la pașii pe care urma să-i fac de aici încolo. Mă uit la bunul meu „prieten" și observ că-i într-o excelentă formă fizică și psihică; își făcuse întreaga pedeapsă în beciurile Bârlogului terorii și totuși nu se cunoștea. Probabil delicatesele de la mine avuseseră un rol benefic. Aveam să aflu mult mai târziu de la colonelul Cucu că avocatul Mircea Stănculescu se remarcase ca un mare patriot în ochii șefilor din DIE, primind în permanență sarcini în cadrul marilor procese internaționale în care Statul român comunist era parte. Era un om inteligent, abil și foarte bun profesionist (și totuși, la un moment dat, se zicea că și-ar fi pierdut susținerea din cauza unei escapade la Paris cu soția unui mare boss din Securitate).

Cei doi „lucrători în sănătate" revin și eu plec cu doctorul Mengele de România către clădirea Spitalului Penitenciar Jilava. Aici sunt supus unor examinări amănunțite, pentru a mi se stabili starea sănătății. Ceea ce stabiliseră și hotărâseră o seamă de doctori renumiți n-a avut nici un efect asupra cercetărilor făcute de Iosef Damian. Sunt declarat cu nonșalanță apt de a suporta un regim sever de cercetări penale și detenție în beciurile din Calea Rahovei 37–39. Directorul Spitalului, generalul-maior Ion Mârlitu, mă întreabă totuși de când sunt hipertensiv și ce tratament am urmat până atunci. Îmi sugerează în final să colaborez cu organele de cercetare penală: „Descarcă-ți sufletul și mintea și scapă de stresul care încă te domină. Trebuie să te liniștești și să ai grijă să-ți iei medicamentele. Cadrele noastre medicale militare vor fi atente la evoluția stării tale de sănătate. Ai grijă de tine și nu te mai gândi la diverse lucruri ascunse care ți-ar putea crea o stare de tensiune."

Doctorul Iosef Damian își făcuse studiile la Moscova, într-o Școală specială de Înalte Studii pentru Cercetări Penale a NKVD-ului, și răspundea de tot, din punct de vedere medical, în Bârlogul torturii și terorii, de foarte mulți ani. Cu acordul și sub îndrumarea sa, se exercitau cele mai chinuitoare presiuni fizice și psihice asupra celor cercetați. El răspundea și de Securitate, și de Miliție, căci în clădirea respectivă se găseau ambele sedii ale Cercetărilor Penale. El aviza, el coordona, el doza toate măsurile ce puteau fi luate împotriva persoanelor aflate sub cercetare penală. Tortura, schingiuirile de tot felul, bătăile de o cruzime demnă de vechea Inchiziție catolică (sursa de inspirație a marelui criminal I.V. Stalin, care avea convingerea fermă că tortura este cea mai ieftină metodă de obținere a mărturisirilor și că mărturisirea este Regina Probelor), toate se desfășurau sub stricta sa supraveghere și îndrumare. După cercetările de rigoare și avizele medicale oficiale, revin în sediul IGM.

Sunt urcat imediat în altă mașină, tot pe bancheta din spate, unde sunt legat cu cătușe de unul din ofițerii inspectori însoțitori, și dus pe strada Alexandru Sahia, la Procuratura Generală. Aici, când sunt scos din mașină, tocmai trecea o doamnă, clientă permanentă a magazinului meu. Ridică privirea și, când mă vede, exclamă: „Doamne, domnule Florescu, dumneata ești, ce s-a întâmplat?!" Sunt împins în clădire (mai mult luat pe sus), lăsând-o pe biata femeie făcându-și cruce. Sunt dus la etajul I și împins pe ușa unei încăperi. Mi se ordonă să stau jos pe un scaun aflat în fața biroului la care se afla, într-un fotoliu de piele roșie, un moșneag având o privire de corb jigărit și care mi se adresează la persoana a doua plural. Eram în fața celui mai redutabil dintre procurorii din perioada cea mai neagră a țării noastre, când „Ana, Luca și cu Dej au băgat spaima-n burgheji": celebrul procuror Videa.

Îmi spune direct că sunt acuzat de complicitate într-o mare fraudă comisă la IDRMAI București și că bineînțeles toate acuzațiile și probele au fost riguros verificate și deci arestarea mea a fost un lucru imperios necesar pentru a clarifica întreaga situație infracțională. „Vă rog, domnule Florescu, să-mi spuneți, pentru început, ce avere aveți?" Îi răspund, șocat de politețea

incredibilă cu care mi se adresase, că am în proprietate un apartament cu trei camere în Sectorul 3 al Capitalei și un autoturism Lada 1200 Standard; de asemenea, un cec în valoare de 70 000 de lei pentru achiziționarea unui autoturism Dacia 1300 și încă 6 cecuri cu dobândă și câștiguri în autoturisme. „Ce bijuterii aveți, domnule Florescu?" mă întreabă blândul procuror. Răspunsul meu nu se lasă așteptat: „Nu posed bijuterii, în afara verighetelor." „ Ce bunuri ați înstrăinat începând cu data de 6 decembrie 1984?" „N-am înstrăinat nici un bun, toate bunurile sunt acasă, în păstrarea familiei mele." Scrie tot ce spun și-mi cere să semnez. Îmi spune că din acel moment dispune arestarea mea preventivă în vederea clarificării întregii activități infracționale la care sunt parte extrem de importantă și că, în funcție de sinceritatea mea, voi obține o pedeapsă hotărâtă de instanța ce urmează să judece cazul nostru.

Mă întreabă ce recunosc din faptele de care sunt acuzat și-i răspund că încă nu mi s-au adus la cunoștință aceste fapte. Trece imediat la subiect și-mi spune că sunt acuzat de complicitate la delapidarea unor însemnate cantități de cafea amestec, preambalată în plicuri de 100 g și de 200 g, de la Depozitul Panduri al IDRMAI și mă întreabă ce am de declarat în acest sens? Răspund prompt: „N-am primit niciodată spre valorificare produse alimentare fără forme legale din depozitele IDRMAI București." „Bine, domnule Florescu, semnați vă rog", îmi cere cu un glas răgușit. Constat că tipul avea serioase probleme de sănătate. Nu peste mult timp avea să moară în urma evoluției unui cancer la corzile vocale, dar nu înainte de a încheia rechizitoriul în așa-numitul Lot Cafea, lot compus din 19 persoane, majoritatea cu vechi state de activitate comercială, având vini reale, dar și multe inventate. Toate acuzațiile erau fabricate în laboratoarele IGM-ului din Calea Rahovei 37–39, iar el nu făcea decât să certifice cele deja stabilite.

După această civilizată audiere, sunt readus în beciurile din Calea Rahovei 37–39, în minunatul loc tocmai bun pentru tratarea tensiunii mele arteriale, extrem de severă în acele momente. Lipsit de lumină naturală, cu neonul în permanență în funcțiune drept în ochi zi și noapte, împreună cu șapte bărbați care

fumau non-stop, eu fiind singurul nefumător din mijlocul lor, fără nici o posibilitate de aerisire (geamul nu era niciodată deschis), nefiind respectate nici cele mai elementare drepturi ale omului (nici măcar dreptul la viață), neputând beneficia de o mică plimbare zilnică și de mișcare în aer curat, starea sănătății mele se agrava pe zi ce trecea. Eram scoși într-o curticică interioară, acoperită cu o plasă deasă din sârmă oțelită, cu o lungime de circa 5 metri și lată de 3–4 metri, cam o dată pe lună, pentru doar 10–20 de minute. În perioada cât eram în curte, camera rămânea încuiată și nici măcar în acest scurt interval de timp nu se aerisea, așa că reveneam în atmosfera de dinainte, ba chiar mai grav, căci toți își aprindeau țigările în același timp, iar aerul din cameră devenea irespirabil. Asta era, de altfel, una dintre metodele prin care mulți erau făcuți să clacheze și să devină cooperanți, în vederea încheierii cât mai urgente a anchetelor și plecarea lor în raiul concentraționar (Penitenciarul de jurisdicție, de unde erau duși pentru judecarea cauzelor la Tribunalele din teritoriu). Primii responsabili de această situație erau șeful arestului, locotenent-colonelul Mihai Creangă, un ins aproape analfabet, fost cioban la oi în vestita Baltă a Brăilei, și colonelul dr. Iosef Damian. Doctorul Mengele supraveghea îndeaproape întreaga activitate desfășurată în Calea Rahovei, manifestând un dispreț vizibil față de legile internaționale la care România deja se aliniase prin semnătura șefului Statului comunist, Nicolae Ceaușescu.

În toată perioada cât am fost deținut în acel loc, m-am bucurat de o atentă supraveghere din partea acestui așa-zis medic, în realitate un torționar cinic, care dispunea după bunul său plac de „tratamentul medicamentos". El mi-a scos brusc Brinerdinul din administrare și l-a înlocuit cu medicamente românești, total neindicate și ineficiente. A exercitat asupra mea presiuni fizice și psihice, cerându-mi să colaborez cât mai bine cu organele de anchetă ca să pot beneficia de un tratament medical corespunzător. I-am solicitat adesea să mă mute într-o celulă pentru nefumători, dar mi-a râs în nas, spunându-mi de fiecare dată că nu el mă adusese acolo și că trebuie să suport consecințele faptelor mele. Am solicitat să respecte dreptul

fiecărui om aflat în cercetări de a fi scos zilnic la aer în curtea interioară, pentru aerisire și mișcare. Mi-a râs în nas, spunându-mi direct: „Nu vrei și niște femei, ce zici?" Nu i-am mai zis nimic, fiindcă mi-am dat seama că scopul lui, ca și al celorlalți care conduceau Cercetările Penale, era de a-mi îngenunchea așa-zisa „cerbicie", adică rezistența fizică și psihică. „Deasupra noastră e doar cerul": aveam să aud mereu expresia din partea celor ce conduceau această instituție a Statului totalitar comunist.

În următoarele zile de la arestare, sunt dus succesiv în fața unor anchetatori pe care nu-i cunoșteam, toți în civil, fără vreun semn de recunoaștere care să-mi indice în fața cui mă aflam. Astfel, într-una din zile, găsindu-mă în biroul șefului Anchetei, Gheorghe Florea (am aflat că e vorba de el când s-a semnat pe declarația mea), sunt scos și dus pe culoarul de la etajul I într-un birou extrem de luxos, înzestrat cu fotolii și birou în stil florentin. Fotoliile, îmbrăcate în piele neagră, erau de o calitate fără egal. Mă aflam în biroul colonelului Tudor Stănică, iar în fotoliu se afla chiar el. Cei care mă însoțiseră (colonelul Gheorghe Florea, alias Șacalul, căpitanul Mandache, alias Nevăstuica, și căpitanul Ovidiu Constantin, alias Mocofanul) rămân în picioare în spatele meu, iar eu sunt invitat să iau loc pe fotoliul din fața biroului marelui boss, supranumit Hiena. Aveam privilegiul să-l am ca anchetator pe căpitanul Ovidiu Constantin, poreclit de mine încă de la început Mocofanul fiindcă nu-l prea dădea inteligența afară din casă (aceasta a fost marea mea șansă), așa că eram ferm convins că voi scăpa din această luptă, poate cam șifonat, dar voi scăpa. Eram, în esență, un optimist.

Toți ceilalți părăsesc încăperea, lăsându-mă singur cu Stănică. Acesta mi se adresează: „Florescule, știm totul despre tine. Mi-a vorbit despre tine prietenul tău Nefian. (Mă gândesc cu groază ce o fi vorbit de bietul Nelu Bănicioiu, căruia i-l recomandasem cu căldură?!) Îți ofer o șansă de care nu mulți au parte, anume să te internezi într-un spital civil, unde să-ți tratezi afecțiunile. Poți pleca definitiv de aici și să uiți repede că ai fost pe la noi. Pentru asta, va trebui să cotizezi cu 1 milion și 1 kg de bijuterii de aur; știm sigur că dispui de mari valori, pe care în cele din urmă ni le vei da. Va trebui ca tu singur să decizi dacă vei cotiza

de bunăvoie sau forțat. Avem metode prin care, te asigur, putem obține ceea ce trebuie obținut. Nefian mi-a vorbit de tine ca despre o persoană cu care ne putem înțelege. *Dă-mi să-ți dau*, acestea sunt ultimele mele cuvinte. Noi aici dispunem de multe pârghii, prin noi poți obține de la câteva luni de pușcărie până la trei grame de plumb; cam atât are glonțul cu care poți fi împușcat. Depinde de tine ce alegi."

Îi răspund pe loc că nu posed ceea ce mi se cere. „În schimb, domnule inspector (deja folosesc această formulă de adresare), am patru copii crescuți și educați la nivelul copiilor dumneavoastră. Aceasta e singura mea avere, de care sunt mândru și sunt foarte fericit că o am. În rest, tot ce posed se află în casă și puteți decide în consecință. Și apoi, știți cum se spune: să trăim până la anul, că ori moare măgarul, ori se rupe samarul." „Ce vrei să spui cu asta?" mă întreabă Hiena, privindu-mă drept în ochi. „Păi nu știți ce s-a întâmplat cu Marele Sultan Baiazid și unde și-a găsit obștescul sfârșit? Se gândea el, săracul, că la un moment dat va sfârși în cușca pentru animale sălbatice din tabăra lui Timur Lenk? Domnule inspector, în folclorul popoarelor lumii există o vorbă: Bogăția și puterea sunt ca apa sărată, cu cât bei mai mult, cu atât îți este mai sete; așa că eu unul am rezistat acestor tentații de îmbogățire fără noimă. Deviza mea a fost întotdeauna «clientul nostru, stăpânul nostru» și după ea m-am ghidat toată viața. Am negociat la sânge cu furnizorii magazinului și recunosc că în această activitate am făcut și unele greșeli – probabil că și din această cauză mă aflu acum aici. Dar niciodată n-am furat la cântar și n-am încercat să-mi recuperez pierderile de la clienți. Sunt ferm convins că magazinul meu, «La Armenașul Florescu», a fost unic și nu va mai fi altul asemănător niciodată pe meleagurile mioritice. Am reușit să fac, în activitatea mea, un melanj între artistic și comercial, și doar cine ar simți ca mine ar putea face un lucru asemănător. Am luptat întotdeauna pentru lucrurile în care am crezut. Firește, în orice meserie sau profesie oricine se poate confrunta și cu eșecul. Uneori în viață poți face lucruri minunate, pe care să le strici în ultima clipă. Dar, după cum spunea Winston Churchill, nu poți face omletă dacă nu spargi ouăle, deși un rus celebru,

și el intrat în istorie, Vladimir Bukovski, a ținut să precizeze: «Am văzut toate ouăle sparte, dar n-am mâncat nici o bucată de omletă.» Oameni ca mine și ca dumneavoastră au mâncat probabil pe săturate din omletă, dar noi, comercianții, suntem adesea puși să plătim costul tuturor ouălor ce se crede că au fost folosite pentru această «omletă națională». Am mari speranțe de viitor și sunt sigur că urmașii mei vor primi ca despăgubire greutatea mea în aur dacă voi da cumva ortul popii în subsolul din această instituție. Trăim, domnule inspector, vremuri în profundă transformare. La Moscova se află un nou conducător și probabil că «glasnost» și «perestroika» nu sunt vorbe în vânt. Așa că, sincer, dacă aș avea valorile pe care mi le cereți, vi le-aș da din toată inima, pentru că viața e cel mai de preț bun și-mi doresc să apuc vremurile ce vor veni în maximum cinci ani de acum încolo. Sunt ferm convins că ne vom întâlni după trecerea acestei perioade și ne vom aminti amândoi de această întâlnire ca de un vis urât..."

În acele momente habar nu aveam ce se întâmplase afară, după arestarea mea. Imediat după ce fusesem ridicat, în dimineața zilei de 19 aprilie 1985, Mariana s-a dus în strada Dionisie Lupu 56, la domnul academician Rosetti, și i-a comunicat cele întâmplate. Domnul profesor l-a sunat imediat pe generalul Ilie Ceaușescu, i-a prezentat situația mea medicală și l-a rugat să intervină, astfel încât să fiu tratat corespunzător. Ilie Ceaușescu, bun prieten cu generalul Constantin Nuță, se pare că a intervenit, dat fiind că atitudinea torționarilor față de mine a fost reținută, și nu „specifică"; de aceea, probabil, am beneficiat de „întrevederea" cu marele boss.

La un moment dat, Hiena apasă pe un buton și în birou apare Nevăstuica, psihologul IGM-ului, cel cu reușite remarcabile în lupta cu „infracționalitatea". Tudor Stănică îi zice: „Coboară-l jos, ăsta-i mai bandit ca noi." Sunt preluat imediat de Pâș-Pâș, șeful de tură al supraveghetorilor, și sunt dus înapoi în celulă. Probabil dezorientați, torționarii mă lasă câteva săptămâni să fierb în suc propriu și nimeni nu mă scoate la anchetă, nimeni nu-mi zice nimic. Mi se pare nefiresc, întrucât ceilalți colegi de celulă sunt scoși aproape zilnic.

Cei doi romi traficanți de aur sunt niște oameni interesanți. Amândoi foarte manierați, foarte respectuoși și cu multă experiență în ceea ce privește cercetările penale. Cornel Cârpaciu, originar din Timișoara, domiciliat pe strada Lunei nr. 10, era un vechi client al stabilimentului; mai trecuse pe aici de câteva ori și de fiecare dată scăpase cotizând cu diverse valori. Era adus periodic pentru a-și depune icrele (cotizațiile). Suferea de epilepsie; într-una din zilele imediat ulterioare venirii mele suferă o criză puternică și azvârle găleata cu urină în ușa celulei, după care se prăbușește pe pardoseală. Eram cu toții speriați, nu știam ce trebuie să facem. Springarul Marian Nebunul (probabil un colaborator al celor de sus) apasă pe butonul din cameră și vine, în mod surprinzător, însuși doctorul Mengele, care mă pune chiar pe mine să-l ridic și să-l scot afară pe hol. De aici, eu și supraveghetorul de serviciu, numit Bulă, unul dintre cei mai feroce, dar și cei mai tembeli supraveghetori, îl ducem în cabinetul doctorului. După ce-și revine, suntem aduși amândoi în celulă.

Cornel Cârpaciu a fost primul care a sărit în ajutorul meu, în mod sincer, încă de când am intrat în celula Arestului IGM-ului. De pildă, mi-a dat o bucățică de material plastic pe care să-mi pun mâncarea primită (pâinea sau mămăliga, în special). De asemenea, bucurându-se de un regim preferențial în ce privea alimentele primite de la familie, de altfel foarte solidară cu el, a împărțit cu mine, cu o dărnicie ce m-a impresionat, întreaga sa hrană venită din exterior. Românii erau, dimpotrivă, egoiști, poate și fiindcă necazul era mare și nevoile multe. I-am păstrat și încă îi păstrez și azi lui Cornel o adâncă recunoștință.

Cel de-al doilea țigan aflat în Celula 9 se numea Ionel Staicu, era tot traficant de aur și era din comuna Recaș, județul Timiș. Supranumit Impiegatul, Staicu era șeful unui clan extrem de influent din această regiune. Avea liceul și o școala tehnică de transporturi, fusese mulți ani impiegat de mișcare, de unde și porecla de care era mândru ca de un titlu de noblețe. Era căsătorit încă de mic cu o țigancă pe nume Maria, membră a celui mai puternic clan de aurari din vestul țării. Soția sa, cam de

aceeași vârstă cu el, îi făcuse doi băieți și cu toții operau în branșă, cu toate dotările necesare, cântare speciale etc. În anul 1982, Staicu fusese prins, dar beneficiase de clemența unui decret de grațiere și nu executase nici o zi de pușcărie. Niciodată nu fusese închis, cotizând substanțial atât la Stat, cât și la principalii boși din IGM. Era extrem de încrezător că și de data asta totul se va termina cu bine. Ori de câte ori era scos la anchetă revenea în celulă bine dispus și foarte optimist, deși într-o eventuală condamnare ar fi căpătat și „coada", adică pedeapsa grațiată și neexecutată.

La începutul verii, părăsește celula și (aveam să aflu mai târziu) Arestul IGM-ului, în urma înțelegerii cu generalul Nuță și colonelul Tudor Stănică. Cotizase prin soția sa, Maria, care îl vizitase, împreună cu Veverca, pe Tudor Stănică acasă, unde-i predase o importantă cantitate de bijuterii de aur.

Încă de la început, am remarcat un tip extrem de agitat, pe nume Alexandru Uță, mecanic de metrou, învinuit de distrugerea unei garnituri de tren prin demontarea și sustragerea unor plăcuțe din argint, aflate la conductorii electrici ai acestor garnituri. Deși îi începuse procesul, el încă se mai afla în Arestul IGM-ului, ceea ce era anormal, deoarece după încheierea cercetărilor era treaba Justiției să hotărască soarta celor implicați în diferitele așa-zise loturi infracționale. Era un mister căruia mult mai târziu aveam să-i găsesc explicația.

Cu puțin timp înainte de arestarea mea, pe 28 martie 1985, în Arestul IGM, în Celula 9, fusese adus fostul consul român în Bulgaria Mircea M. De profesie inginer mecanic, inițial lucrase la Ascensorul, apoi, în vara anului 1983, fusese recrutat de Ministerul de Externe pentru a lucra în diplomație. În vara lui 1984, organizase la Sofia Ziua Națională a României (23 August) în lipsa ambasadorului, care se afla în țară din motive de sănătate, și-l avusese ca oaspete pe Todor Jivkov, șeful Statului și al Partidului Comunist Bulgar, cu care ciocnise o cupă de șampanie. În toamnă însă, un țigan din Strehaia care se întorcea dintr-o excursie în Turcia, îl vizitează și i se plânge că vameșii bulgari îi confiscaseră diferite bunuri pe care le achiziționase din Turcia. Îl roagă să intervină și-l „cinstește" cu câteva bijuterii de aur. Consulul acceptă și intervine pentru țigan. Autoritățile bulgare anunță însă autoritățile române. Este rechemat în Centrala Ministerului de Externe și arestat, la două zile după ce fusese disponibilizat din efectivul Corpului Diplomatic al României Socialiste. Având doi frați colonei în Ministerul Apărării

Naționale, colaborează imediat cu organele de cercetare penală, iar acestea se comportă cu mănuși, nu-l bruschează. Ori de câte ori mergea la anchetă, se întorcea de acolo ca de la o consfătuire de lucru, foarte calm, deloc afectat de starea în care se afla – până când, în mai, îi decedează tatăl, iar în iunie și mama, în urma unor grave probleme de natură cardiacă. La fel ca Uță, Mircea M. nu a părăsit niciodată Arestul IGM-ului, bucurându-se încă de la început de un tratament privilegiat și de o eliberare condiționată pe măsură, ca și bunul meu prieten avocatul Mircea Stănculescu.

Aveam să constat pe măsura trecerii timpului că cei aflați în celulele de la subsolul Arestului IGM-ului se împărțeau în două mari grupe. Prima era constituită în cea mai mare parte din arestați „puși pe NU", adică nedispuși să colaboreze cu organele de cercetare penală, cel puțin la începutul anchetei. Pe măsura recunoașterii faptelor pentru care erau acuzați, puteau trece în categoria cealaltă. A doua grupă era alcătuită din oameni care acceptau să colaboreze cu anchetatorii. Colaboratorii erau destul de ușor de recunoscut, dat fiind că arătau foarte bine comparativ cu ceilalți. Erau foarte des scoși „la anchetă", unde dădeau relații și primeau chiar instrucțiuni despre cum să se poarte cu colegii de celulă. Se putea ghici ușor reala lor îndeletnicire, căci nu prea consumau din hrana oferită, ca ceilalți arestați. Adesea veneau ghiftuiți, iar unii dintre ei chiar miroseau a alcool. Îi recunoșteai imediat și după „sfatul" că nu trebuie opusă rezistență față de organele de anchetă și că orice acțiune împotriva voinței acestora este sortită eșecului.

Primul semnal vizibil a fost eliberarea „suedezului" sosit la puțin timp după arestarea mea. Acesta, român cu dublă cetățenie, căsătorit cu o suedeză bogată, un adevărat bărbat latin, înalt, atletic, brunet cu ochi albaștri, având în jur de 30 de ani, revenise în România să-și viziteze familia aflată la Constanța. Aici fusese contactat de reprezentanți ai lumii interlope și schimbase o sumă importantă de valută ilegal. Fiind „dat în primire" de aceștia, este arestat și adus în Calea Rahovei 37–39. Este pus să-și anunțe soția și s-o cheme în România pentru rezolvarea situației. Doamna vine imediat și negociază direct

cu colonelul Tudor Stănică, avându-l ca translator pe însuși iubitul său soț. Se stabilește că acesta va fi pus imediat în libertate dacă soția va acoperi „prejudiciul" creat Statului român prin acțiunile lui nesăbuite, plătind o mare sumă în monedă forte. Femeia se întoarce în Suedia, aduce suma stabilită cu Tudor Stănică și „suedezul" este pus în libertate. Atât consulul, cât și, mai ales, „suedezul" ne spuneau mereu că atitudinea organelor de anchetă este „cât se poate" de principială: acoperi prejudiciul și nu mai are nimeni nimic cu tine. Poți scăpa ușor de o condamnare, chiar grea, dacă ești „sincer" în timpul cercetărilor penale. Tot ce contează e să te bucuri de „aprecierea organelor de Cercetări Penale", pentru că de ele depinde totul și, în urma cercetărilor, poți beneficia de o pedeapsă simbolică, încadrabilă în primul decret de grațiere. Prin urmare – asta trebuia să înțeleagă fiecare dintre noi –, doar o colaborare fructuoasă cu organele de anchetă te poate duce cât mai repede spre libertate.

Cu puțin timp înainte de plecarea „suedezului", este adus în Celula 9 un tip de circa 35 de ani, mic, îndesat, chelios și destul de nervos. Ne mărturisește că este un infractor cu state vechi în acțiuni de spargeri de locuințe și alte locații unde se puteau găsi valori demne de oameni ca el. Era deci „springar", ca și Marian Nebunul, cu care de altfel se și cunoștea. Se numea Marian Clită și urma să aibă un rol destul de important în viața noastră, a celor ce ne aflam atunci și acolo, dar nu numai. Declară că se află în Arest pentru clarificarea unor aspecte de corupție în rândul unor ofițeri superiori din Ministerul de Interne, fiind martorul principal al acuzării în acest caz. Era vorba, zicea el, despre maiorul Vasile Cosma, șeful Biroului Judiciar al Secției 6 Miliție din Sectorul 1 al Capitalei, care căzuse „la pace" cu hoții.

Clită era cercetat pentru mituirea acestuia și a colaboratorilor săi. Toate spargerile de locuințe de pe raza sectorului în care se afla Secția 6 Miliție erau rodul colaborării infracționale fructuoase dintre milițieni și springari. Milițienii se dovediseră principalii „pontari" (furnizori de ponturi, de informații vitale asupra persoanelor care dețineau mari valori – bani, bijuterii

și obiecte de artă – din sectorul lor), iar hoții acționau fără a-și mai pierde vremea mergând la ghiceală. Principalii pontari erau, prin urmare, înșiși cei care trebuiau să prindă hoții. Prada se împărțea conform unor înțelegeri prealabile între hoți și gardiști, lucru de neconceput într-o lume normală. Dar multe ar fi mai lesne de înțeles dacă am lua în considerare mediul din care provenea Marian Clită: acesta era, ca și Marian Nebunul, fiul unui vajnic ofițer de Securitate și deprinsese de la ilustrul său tată „dragostea și respectul față de om" (cel puțin așa pretindea). Totodată, el deja semnase un „angajament de colaborare" cu organele Ministerului de Interne, fiind la acea dată unul dintre informatorii personali ai lui Tudor Stănică în lumea interlopă și colaborând direct cu acesta atât înăuntru (când se afla în Arest), cât și afară (când se afla în libertate). Tudor Stănică deținea prin el și alții ca el un control destul de important asupra întregii activități infracționale nu numai din Capitală, dar și din țară.

Desigur că Tudor Stănică avea „doar" funcția de adjunct al șefului Cercetărilor Penale, el fiind direct subordonat generalului Constantin Nuță, care venea din Serviciul de Contrainformații al Securității, ramura naționalist-comunistă. Nuță era un apropiat al familiei Ceaușescu, împreună cu generalul Nicolae Pleșiță, șeful său direct. Cei doi își doreau rolul din vârful piramidei (cel de ministru plin al Afacerilor Interne), dar locul era încă ocupat de alții, mult mai apropiați de Geniul Carpaților. Generalul Nuță și colonelul Stănică lucrau în tandem, chiar dacă între ei se afla colonelul Scarlet, șeful Cercetărilor Penale din IGM, pus acolo doar pentru că era, cum am mai spus, ginerele lui Vasile Vâlcu, un individ care ocupase la un moment dat postul de șef al SSI-ului (serviciu aflat încă de la început în mâinile internaționalist-comuniștilor, supuși în permanență serviciilor sovietice de profil). Șeful IGM-ului era generalul Nuță, dar el aproape niciodată nu acționa personal, ci doar prin Stănică și printr-un alt colonel, Ion Baciu, șeful Direcției Economice din IGM, un as al torturii și al metodelor inchizitoriale, practicate fără limite și teamă de repercusiuni.

Încă de la început, Marian Clită se autoproclamă șef de cameră, deși consulul era, fizic, dublu cât el, iar noi, toți ceilalți, eram oameni liniștiți. Întâlnirea dintre Marian Popa (alias Nebunul) și Marian Clită provoacă o schimbare bruscă de atmosferă în Celula 9. Încep discuții aprinse asupra vieții lor de dinainte de arestare. Marian Popa, singurul fiu al unui colonel din Securitatea Statului, poza în omul „încă neînvins", în omul care rezistase tuturor presiunilor fizice și psihice, încercând să-i îngrozească pe cei ce veneau pentru prima dată în acel loc. Sugestia era clară: dacă vrei, poți opune rezistență organelor de cercetare penală, dar „dracu te va lua". Explica tot timpul măsurile fizice și psihice de care dispun și pe care le iau împotriva celor care nu colaborează nemiloșii torționari, mai ales cei de la Securitate, aflați cu un etaj mai sus. Se pare că cei doi springari fuseseră și în celulele de la etajul II, niște garsoniere cu condiții deosebite de cazare și masă. Dar ce căutau acolo?! Mințeau sau chiar fuseseră – și în ce calitate, de învinuiți sau de colaboratori ai organelor de Securitate?!

Cei doi erau scoși aproape zilnic „la anchetă". Cel puțin de două ori pe săptămână erau scoși și Mircea M. și Alexandru Uță. Aceștia din urmă reveneau liniștiți, fără mari emoții, căci amândoi își încheiaseră practic socotelile cu IGM-ul, având deja procesele pe rol. Mai erau încă aici pentru că se pare că unele aspecte legate de persoana lor erau puțin mai deosebite. Cei doi springari ne intoxicau cu diverse basme, căutau să ne dea speranțe că într-un viitor cât mai apropiat în mod sigur ne vom bucura de prevederile unui mare decret de grațiere și amnistie, și astfel, în sufletul tuturor, indiferent de voința noastră, această speranță a devenit tot mai puternică, făcându-ne neatenți la ceea ce aveam de rezolvat acolo și atunci. Mă las prins în joc și intervin adesea cu diferite informații pe care nu oricine le putea deține, câștigând destul de repede simpatia majorității celor din celulă.

În aceste condiții, în după-amiaza zilei de 3 mai 1985, intră în Celula 9 doctorul ginecolog Bogdan V.; erau exact orele 14.00. Cu doar câteva momente în urmă, predase toate efectele și-și privise pentru ultima dată frumosul ceas de aur Longines.

Doctorul Bogdan V., fiul unui medic primar cardiolog, director general în Ministerul Sănătății, fusese invitat dimineața la orele 8.00 la sediul IGM să dea o declarație. Venise cu propria sa mașină, o Lada 1500 nou-nouță, cumpărată din propriile sale economii, dar cu intervenția tatălui pentru obținerea aprobării din partea Ministerului Comerțului Interior, mai precis a ministrului Ana Mureșan. Când sosește la sediul IGM, îl găsește în biroul lui Tudor Stănică pe propriul său tată, care-i spune direct: „Fiule, ne-ai dezamăgit profund, pe mine și întreaga familie. Am fost invitat de tovarășul colonel încă de aseară și am fost extrem de surprins că ai putut comite niște fapte atât de reprobabile. Te rog să fii sincer și să mărturisești toate faptele pe care le-ai comis. Sper să beneficiezi de toată înțelegerea tovarășului colonel Tudor Stănică, un om admirabil, care mi-a promis că te va ajuta să beneficiezi de o judecată dreaptă. Recunoaște, fără ocolișuri și rețineri, faptele pe care am aflat că le-ai comis. Dă-mi cheile de la mașină, să ți-o duc acasă. Vei rămâne aici o oarecare perioadă, sper să fie cât mai scurtă; am mare încredere în tovarășul colonel Stănică. Rămâi cu bine și ai grijă de tine. Noi te vom ajuta cu tot ce legea ne va permite."

În vârstă de 34 de ani, fire sportivă, cu un barbișon stil Kogălniceanu, căsătorit cu una dintre cele mai renumite fiice ale Nomenclaturii comuniste, doctorul V. venea din cartierul Dorobanți, unde familia deținea o vilă impunătoare, prevăzută cu toate facilitățile moderne. Era băiat de bani gata și, printre altele, fumător de havane de cea mai bună calitate. După obținerea examenului de medic specialist în obstetrică-ginecologie, fusese repartizat la Spitalul Caritas din Capitală. Aici, deși căsătorit, are o legătură amoroasă cu o asistentă. Aceasta ținea cheile de la dulapul în care se aflau instrumentele pentru intervențiile chirurgicale de întrerupere de sarcină. După combinația amoroasă, cei doi stabilesc o colaborare lucrativă, făcând întreruperi ilegale de sarcină.

Ziua de 3 mai 1985 îmi este extrem de vie în amintire. Se deschide ușa, ne întoarcem cu spatele, este introdus Bogdan V., ușa se închide și ne întoarcem iar cu fața. Avem în fața noastră un filfizon care nu zice nimic, nici bună ziua, nici altceva, doar

își freacă încontinuu cu mâna stângă șucarul barbișon; ne apropiem de el și primul care rupe tăcerea este springarul Marian Nebunul, secondat din aproape de Marian Clită, de parcă erau la un concurs cu premii. În maximum o jumătate de oră, știm totul despre doctorul ginecolog Bogdan V. După încă o jumătate de oră, cei doi springari erau cei mai buni prieteni ai medicului și-l convinseseră să spună „totul", fiindcă are astfel mari șanse să fie pus imediat în libertate.

După-amiaza zilei de 3 mai ne lămurește perfect pe toți cum stau lucrurile. Doctorul Bogdan V. este scos la anchetă și revine cu puțin înainte de ora stingerii, foarte sigur pe el și pe ceea ce tocmai făcuse. Este imediat luat în primire de cei doi springari și începe o lungă conversație, continuată și după ora stingerii (vorba vine, pentru că luminile rămâneau în permanență aprinse). Declară tuturor că „nu a avut de ales". A făcut mărturisiri complete, dând declarații incriminatorii despre biata sa amantă și despre șeful său direct (o doctoriță, medic primar, care ar fi folosit clandestin același instrumentar, bineînțeles în complicitate cu aceeași asistentă); spusese tot ce știa despre șeful Clinicii de Obstetrică și Ginecologie de la Caritas și dăduse informații prețioase privitoare la mulți alți colegi de spital. Ni se plânge tuturor că are mâna amorțită; scrisese deja aproape un roman. În timpul anchetei, i se puseseră la dispoziție havanele sale originale, aduse de iubitul său tătic, și luase o masă copioasă, încheiată cu un pepsi și o cafea, totul adus de familie, la solicitarea organelor de anchetă. Fusese tratat domnește, cu blândețe, dar fusese totodată ferm atenționat că orice abatere de la „adevăr" îi poate aduce mari prejudicii și că oricând „se poate întoarce foaia".

După câteva zile, este confruntat cu cele două femei, șefa și biata sa amantă, aflată deja și ea în stare de arest. Avea de ce să fie mândru. Cei doi springari nu conteneau cu laudele și încurajările, spunându-i permanent că are toate șansele să fie pus în libertate. După un du-te-vino la anchetă al celor doi, peste câteva zile se aude în ușă glasul inconfundabil al supraveghetorului Bulă (toți supraveghetorii aveau porecle): „Numărul 135, la anchetă."

Regulamentul prevedea (știam de la cei mai vechi decât noi, în special de la cei doi springari) ca locatarii celulei să stea în timpul orelor de program (5.00–22.00) pe marginea patului de jos, unul lângă celălalt, îmbrăcați și încălțați, gata oricând să iasă urgent la ușă, dacă li se striga numărul. Pe rând, fiecare puteam face puțină mișcare pe micul spațiu dintre paturi, de-a lungul camerei, de la ușă la geam și înapoi, prin ceața deasă produsă de țigările pufăite non-stop de locatari. Paturile erau suprapuse, pe două niveluri, eu fiind la „patul doi". De regulă, pe interval se mișcau nervos Marian Clită și Alexandru Uță; eu nu prea aveam loc să mă desfășor.

Sunt scos pe culoar și dus la cabinetul medical, unde sunt consultat foarte serios de doctorul Mengele, care în final mi se adresează: „Singura ta șansă să-ți salvezi viața este să colaborezi cu organele de anchetă. Dacă stai prea mult timp pe-aici, nu te văd bine. Probabil că n-o să-ți mai vezi niciodată familia, dacă te încăpățânezi. Ți-am scos Brinerdinul, care este contraindicat, și-ți dau medicamente de la noi, românești, mult mai eficiente. I-am spus nevesti-tii să nu-ți mai aducă Brinerdin. Cât vei sta la noi, eu răspund de tine și, dacă vei fi cooperant, ai toate șansele să ieși în bune condiții de aici. Asupra ta planează mari acuzații și singura ta scăpare e să colaborezi și să fii „foarte sincer" la anchetă. Altfel nu te văd bine."

După această întrevedere, sunt dus în biroul anchetatorului meu, căpitanul inspector Ovidiu Constantin, unde mi se cere imperios „să spun totul". Care „tot"? îmi zic în sinea mea. N-aveam nici cel mai mic indiciu cine și ce vorbise. Trebuia să aștept și să-l las pe el să-mi aducă la cunoștință acuzațiile. Înfuriat, se repede la mine, îmi dă câțiva pumni în cap, zicându-mi: „Futu-ți tensiunea oscilantă a mă-tii! Banditule, nenorocit ce ești, aici o să-ți putrezească oasele!" Ușa se deschide și intră un individ oacheș, înalt, atletic, figură crâncenă. Era Costică Voicu, fostul secretar UTC pe Ministerul de Interne și secretarul Organizației PCR pe IGM, bineînțeles în civil. Acesta mă ia în primire direct, cu câțiva pumni bine plasați, tot în creștetul capului. „Zi bă, banditule, cum e cu ciocolata chinezească?" Scriu tot ce-mi amintesc despre problema în chestiune și, după

ce termin, se semnează: „Dat în fața mea, Voicu Costică." Nu aveam să mă mai întâlnesc cu el niciodată. Sunt luat imediat de șeful de tură Pâș-Pâș și dus în celulă, unde mă iau în primire cei doi springari. Le spun tuturor că sunt fericit că pot colabora cu acești minunați anchetatori, care sunt niște oameni deosebiți; toți mă privesc, fiecare în felul lui...

A doua zi, dis-de-dimineață, sunt scos din nou la anchetă. De data asta sunt dus direct în biroul șefului Anchetei, colonelul Gheorghe Florea, zis Șacalul, fostul aghiotant al generalului Pacepa. Mă aflu în fața unui redutabil anchetator de Securitate și înalt ofițer din Serviciile Secrete Externe, dar unul dat „la munca de jos", în plină perioadă de reabilitare față de șefii săi. Sunt îndrumat să mă așez pe scaun la o mică măsuță. Mi se adresează imediat astfel: „Florescule, ce treabă ai tu cu academicianul Alexandru Rosetti și mai ales cu generalul Ilie Ceaușescu?! De unde îi cunoști? Au intervenit pentru tine, dar să știi că n-ai nici o șansă! Acest fapt ne-a lămurit că ești un pește mare, extrem de periculos. Nu poți scăpa cu viață decât dacă dai declarații complete. Viața ta valorează cât peticul de hârtie în care vom menționa procesul-verbal, atunci când nu vei mai fi."

Îi explic împrejurările în care i-am cunoscut pe cei doi oameni, neomițând să menționez că sunt singurul cafegiu neevreu din România și probabil din Europa care am pregătit cafea cușer pentru doi mari oameni ai lumii iudaice, Președintele Congresului Mondial Evreiesc Nahum Goldman și Primul-ministru al Statului Israel Menahem Begin, mari luptători pentru Drepturile Omului. „Acest secret, domnule colonel, probabil se va pierde dacă nu voi ieși viu din această «mică neînțelegere», fiindcă eu cred că este doar o chestiune de timp până vă veți da seama că m-ați arestat fără temei sau, oricum, nu cred că aveți prea multe să-mi reproșați și să-mi imputați. Mi-am desfășurat activitatea în condiții aproape normale și nu cred că ceea ce mi se întâmplă era cea bună alegere din partea dumneavoastră." „I-am explicat domnului academician Rosetti că ești implicat într-o mare fraudă economică și că trebuie să știe încă de la început că nu ai nici o posibilitate să scapi. Probabil că

ai contat mult pe această intervenție. O potolim noi și pe nevastă-ta, să n-ai grijă. A crezut că se poate pune cu noi. Deasupra noastră e doar cerul, să știi; noi nu dăm socoteală decât Poporului, în slujba căruia suntem cu toții. Dacă erai cinstit, nu ajungeai niciodată aici, dar acum, dacă te afli la noi, trebuie să ne spui tot. În primul rând, scrie imediat ce ai înstrăinat după arestarea lui Ilie Balaci", îmi cere imperios bravul torționar.

Cu foaia de hârtie în față și pixul în mână, sunt complet buimăcit, când, brusc, îmi spune: „De cinci zile o avem aici și pe nevastă-ta, care colaborează foarte bine. Probabil că în final o să-i dăm drumul și se va judeca în libertate; o lăsăm totuși să-și vadă de copii. Noi suntem oameni adevărați, să știi! Nevastă-ta ne-a dat bijuteriile și banii, așa că vrem acum să știm cât ești de sincer", punctează marele torționar. Constat că bravul colonel bate câmpii, dat fiind că Mariana dispunea doar de bijuteriile comune și n-avea alte sume de bani în afara celor declarate de mine la Procuratura Generală. Sunt însă la limită: hotărăsc să cedez și să spun „totul", gândindu-mă la Mariana și la copii, sperând nebunește în așa-zisa „omenie" a bravilor anchetatori din Gestapoul comunist, când deodată se deschide ușa (exact când începusem să scriu primele cuvinte dintr-o declarație ce ar fi putut declanșa mari tulburări în comerțul bucureștean și nu numai) și în birou intră Hiena. Gheorghe Florea apasă pe un buton din dreapta sa și în pragul biroului apare șeful supraveghetorilor Pâș-Pâș, care mă ia de mână, ducându-mă afară pe hol și de acolo direct în celulă.

Aici, puternic marcat de cele întâmplate sus, mă așez pe marginea patului și adorm imediat. Nimeni nu mă deranjează. Deodată, îmi apar în vis lângă mine, în aceeași celulă, Nicolae Carandino și avocatul Mircea Traian Biju și amândoi mă apostrofează: „Bine, omule, de ce ne dezamăgești?! Imbecilii ăștia sunt total neștiutori, n-au habar de nimic legat de averea dumitale, te-ai tâmpit. Dacă vorbești n-o să mai ieși niciodată viu de-aici, fă pe prostul și lasă-i să fiarbă în suc propriu. Nu nenoroci niște oameni a căror soartă depinde de cele declarate de dumneata. Du-ți crucea pe care o ai! Ai nădejde în Dumnezeu

și bazează-te pe sfaturile pe care ți le-am dat. Nu ceda și să nu uiți vorba mea, *văzând și făcând*", îmi spune Mircea Traian Biju.

Sunt trezit de Marian Clită, care îmi spune că mă strigă la ușă: „Numărul 135, ieși afară!" Ies pe hol și Pâș-Pâș mă pune să semnez o fișă de arest prin care îmi erau trimise niște „efecte" de uz personal în celulă. Fișa era semnată în josul paginii de Mariana, care fusese cu câteva ore înainte și predase pachetul cu efecte. Dovada era zdrobitoare; era deci în libertate, iar Șacalul mă indusese în eroare, iar eu fusesem gata să cad în plasa lui. Semnez, îmi iau efectele și revin în celulă. Se petrecuse o gravă eroare de sincronizare între anchetatori și șeful Arestului, Mihai Creangă. Halal să le fie, îmi zic în sinea mea și pășesc voios înapoi în celulă. Extrem de intrigați de brusca mea schimbare, cei doi springari mă întreabă ce-i cu mine? Drept răspuns, le întind tuturor efectele, impregnate cu un puternic parfum franțuzesc. Efectul asupra tuturor este extrem de interesant și benefic. Doctorul și consulul zâmbeau sincer; erau oameni neangajați în vreo manevră sau, dacă erau, nu se observa.

Sunt imediat scos din nou la anchetă și, sub influența celor întâmplate, intru spășit în biroul Șacalului. Îmi zice: „ Ei, Florescule, te-ai gândit bine, cred; ți-ai pus circuitele cerebrale în funcțiune și probabil ți-a venit mintea la cap!" Mă apuc să scriu, frumos, citeț, cu calm: „În perioada de după arestarea lui Ilie Balaci și până la arestarea mea, nu am înstrăinat nici un bun și nu posed alte valori decât cele menționate în declarațiile mele date în ziua de 19 aprilie 1985, în fața domnului procuror Videa." Sunt scos imediat din birou și dus într-alt birou, mai puțin impozant; mă aflam în fața celui mai redutabil anchetator din generația tânără și a celui mai bun psiholog dintre toți, feblețea lui Tudor Stănică, omul în care acesta avea cea mai mare încredere: căpitanul Mandache Parpalică, zis Nevăstuica.

Extrem de amabil și blând, acesta mă invită, pe un ton amical, să iau loc. Mă întreabă dacă sunt fumător și-mi pune în față o scrumieră; îi răspund că nu sunt fumător și-l rog să intervină pentru mine să fiu mutat într-o celulă pentru nefumători, dar îmi răspunde că nu există așa ceva (aveam să aflu mai târziu de la generalul Dan Voinea, căruia i-am pus la

dispoziție în toamna anului 2003 o serie de informații utile în cercetările sale asupra cazului Ursu că în acel moment se aflau în Bârlogul terorii și torturii 252 de arestați și nu exista nici o celulă pentru nefumători, deci blândul ofițer Mandache spunea adevărul). Mă servește cu un pahar cu apă și mi se adresează pe un ton mieros: „Florescule, faci ce vrei, dar te omoară ăștia dacă nu colaborezi. Ai familie, ai copii buni. Uite, am să te ajut: o să te confrunt cu cei cu care ești complice și vei vedea imediat că n-ai nici o șansă să scapi. Trebuie să colaborezi dacă vrei să ieși viu de la noi. Colegii mei n-au mamă, n-au tată. Adevărul și numai adevărul este cuvântul nostru de ordine. Legea e lege. N-ai cum să scapi, îmi zice, după care apasă pe un buton și în birou este introdus, tot de Pâș-Pâș, Petre Covaci. Proaspăt bărbierit, binedispus, îmbrăcat într-o pereche de blugi de ultimă generație și o cămașă proaspăt călcată, cu o țigară Kent aprinsă în mână, jagardeaua se îndreaptă spre biroul anchetatorului și scutură în scrumiera de pe biroul acestuia scrumul de la valoroasa sa țigară (în celule nu era permis să se fumeze decât Carpați, Mărășești și, în cel mai bun caz, Snagov). Nu mă privește, se oprește în fața biroului anchetatorului și se întoarce cu fața spre acesta. Mi se atrăsese atenția că nu am voie să vorbesc, ci doar să ascult, indiferent ce va spune cel cu care voi fi confruntat.

Covaci începe să turuie ca o moară, parcă spunea o poezie învățată pe de rost. Privesc și nu schițez nici un gest măcar. Spune direct de cele 2500 de plicuri trimise fără forme legale în februarie 1984 prin șoferul delegat Sandu Ilie și multe altele, care nu mă priveau. Pâș-Pâș, la un semn făcut de Mandache, îl scoate brusc pe Covaci și peste circa un minut îl introduce pe Sandu Ilie, cu cătușe la mâini, ușor aprins la față (se vedea clar că fusese în prealabil „încins"); pe el îl privesc cu emoție și simpatie. Deși fumător, nu se bucura de același tratament ca Petre Covaci. Începe să turuie și el aceleași texte. Deodată, îl privesc pe Sandu Ilie mai atent și observ că are pantalonii uzi (probabil făcuse pe el). Este scos și el. Nu mai aștept să mi se adreseze Parpalică Mandache și zic brusc: „Recunosc primirea celor 2500 plicuri de cafea amestec a câte 100 g în valoare

totală de 30 000 de lei, fără forme legale, trimise de Covaci Petre prin Sandu Ilie în luna februarie 1984, însă resping celelalte acuzații ca nefondate; aceste declarații îi privesc pe cei cu care m-ați confruntat și le consider problema lor."

Era prima mea declarație de recunoaștere a unei fapte penale, făcută în fața anchetatorilor. Situația îndeplinea condițiile pe care le discutasem cu marele avocat Mircea Traian Biju: existau două declarații contra uneia singure și în nici un caz nu aș fi avut sorți de câștig în fața nici unei instanțe de pe glob, sau cel puțin așa am gândit atunci; și apoi, acesta era adevărul. Citesc o mare satisfacție pe fața Nevăstuicii; era un succes personal al său, poate nesperat și obținut extrem de ușor. Atitudinea sa blândă dăduse roade, dar la IGM nu se știa că eu știam foarte bine cine-i în realitate Parpalică Mandache. Sub masca blândă afișată față de mine, se afla un profesionist al torturii și crimei. Nu mă putea păcăli, mai ales că și ocemistul Raicu mă atenționase în privința lui, iar bravul colonel Cucu îmi spusese că e vai și amar de cine intră pe mâinile lui, fiindcă are o sete de putere cu nimic mai prejos decât a șefilor săi, Stănică și Baciu.

Foarte încântat de rezultatul obținut, Nevăstuica s-a gândit probabil să „bată fierul cât e cald". Astfel, după Sandu Ilie este introdus imediat și bunul meu prieten Nicu Călina, alias Blondul, care îmi spusese chiar în ziua de Sfântul Nicolae '84 (nefastă pentru noi toți) că va rezista oricăror presiuni și nu va ceda. Proaspăt bărbierit, curat îmbrăcat, tot cu țigara în mână, dar una mai modestă (BT cartonat), și el își scutură scrumul în scrumiera de pe masa anchetatului. Nu avea tupeul lui Covaci. Cu amabilitate, Parpalică Mandache i se adresează: „Ia zi, Nicule, ce i-ai dat banditului ăstuia?" Bunul meu prieten începe să turuie vrute și nevrute, de credeam că nu se mai oprește. Sunt profund afectat; Nicu deja bătea câmpii. Îmi dau seama că nu pot ține piept acuzațiilor și zic brusc: „E adevărat, Nicolae Călina mi-a dat 1000 de plicuri de cafea amestec de 100 g, în valoare de 12 000 de lei. Nu-mi amintesc exact când, în primăvara sau în vara anului 1984." Încălcasem consemnul de a nu vorbi în prezența celui care mă acuza, dar încă speram ca Nicu să-și

revină, pentru că, dacă începeam să vorbim cu adevărat, întreaga Agenție de Import și jumătate din București ar fi luat foc, bașca o mare parte din Ministerul de Interne. Nicu știa prea multe și trebuia să afle exact ce aveam eu de declarat și până unde aveam să merg. Mesajul era clar și riscul asumat s-a dovedit benefic, căci și el s-a repliat ulterior în declarații.

Dar Nevăstuica nu sesizează nimic grav și i se adresează lui Călina astfel: „Nicule, ai niște țigări BT, ciocolată și cărți (hopa!) pe care ți le-a adus Ioana (soția lui). Ia o țigară și te mai scot la o anchetă, să ți le consumi. Ia și o ciocolată!" Și bunul meu prieten întinde mâna și-și ia „dreptul". Mă uit la el, cu țigara în mâna stângă și cu ciocolata Italia în mâna dreaptă, și-mi zic în sinea mea: „Bravo, Nicule, halal să ne fie! Vorba românului: ferește-mă, Doamne, de prieteni, că de dușmani mă apăr și singur!" Un fir nevăzut se rupe în sufletul meu. Sunt profund afectat și, privind la bravul ofițer, văd pe fața acestuia satisfacția lucrului „bine făcut".

Nelăsându-mă nici măcar o clipă să-mi revin, după Nicu Călina este introdus brusc Petre Balașov alias Rusul. Arăta groaznic. Cu puțin timp înainte fusese bătut, era foarte aprins la față și, la fel ca Sandu Ilie, avea cătușe la mâini. Declarase și el niște lucruri, dar nu cine știe ce. Știuse să nu întindă pelteaua și să nu se lase vrăjit de ofertele tentante ale celor care se ocupaseră de el; rămăsese un câine credincios față de Ranga, pe care-l servise întotdeauna cu devotament. Probabil nu scosese o vorbă privitoare la relațiile privilegiate pe care le avea cu Ranga, sau cineva „acolo sus" intervenise pentru el. De data asta tac, întrucât fusesem deja atenționat că voi fi aspru pedepsit și voi cunoaște pe propria-mi piele regimul de carceră. După ce e scos Balașov, inima mi-o ia din loc. Mă aștept la tot ce poate fi mai rău, la confruntarea cu Nicolae Iancu. De el depindea însăși soarta lui Ranga și, dacă Ranga se prăbușea, lua după el pe mai toți lucrătorii operativi din subordine și nu numai. Privesc la Mandache și-i mulțumesc lui Dumnezeu că-mi dă totuși o clipă de respiro, pentru că în birou intră Gheorghe Florea și, după câteva vorbe schimbate cu Mandache, mi se adresează

cu voce tăioasă: „Ei, Florescule, ce ai de declarat în legătură cu declarațiile banditului de Balașov?"

Mă uit fix în ochii Șacalului și pe loc mă cuprinde o furie cumplită. Cu o voce care pe mine însumi mă înspăimântă, zic răspicat: „Balașov Petre nu mi-a dat niciodată mărfuri fără forme legale." Scriu și semnez declarația, pe care o dau personal Șacalului, iar acesta, oarecum descumpănit, nu înțelege ce se întâmplă și, având tot timpul din lume, apasă pe bine cunoscutul buton din dreapta lui Mandache și în pragul ușii își face apariția Pâș-Pâș. Ajuns înapoi în celulă, nu pot decât să mă consider cel mai fericit om din lume, fiindcă de acum înainte soarta multora se afla în mâinile lui Nicolae Iancu și ale mele. Dacă nici unul din noi nu vorbise și n-avea să vorbească, totul părea suportabil. Fericit că scăpasem atât de ușor, dar temându-mă încă de ceea ce ar fi putut urma, încerc și probabil și reușesc să-mi stăpânesc emoțiile. Marian Clită și Marian Nebunul mă ignoră; probabil deja nu mai prezentam interes.

Sunt lăsat așa până în ziua de 4 iulie, când sunt scos din nou la anchetă, de data asta chiar de șeful Anchetei, care, flancat de Tudor Stănică și Ion Baciu, îmi cere să scriu de data asta o declarație completă privitoare la tot ceea ce recunosc și să-i pun titlul „Autodenunț". Îmi spune că în acest mod voi putea beneficia de circumstanțe atenuante și de „clemența Justiției". Am considerat acest fapt un premiu că-mi „ținusem gura" și un semnal clar din partea lui Ranga, mai ales că cei trei mă întrebaseră ce sume i-am dat personal lui Ranga și care a fost natura relațiilor mele cu acest personaj. Deci însuși Ranga era vizat, mai ales că, după cum aveam să aflu mai târziu, fusese urgent transferat de la IDRMAI, unde era director coordonator, pe postul de consilier personal al ministrului Comerțului Interior, Ana Mureșan, cea mai bună prietenă a Elenei Ceaușescu. Încă era bine (relativ), dar ce urma să se mai întâmple?! Mi se cerea să spun „Adevărul", dar ce preț plătise bietul vinar Gheorghe Ștefănescu pentru că fusese „sincer" în anchetă?

Orice om poate ceda în momente de stres, așa că am căutat să-mi găsesc liniștea înăuntrul meu. Eram un copil al Domnului aflat într-o situație limită. Știam că dacă nu omoram sufletul

de „copil al Domnului" din mine, voi rezista. Nu puteam să judec pe nimeni, pentru că nu fusesem pus în situația lui. Așa că am hotărât să tac, pentru că tăcerea e de aur la români, și să văd lucrurile în perspectivă; zărisem deja „luminița de la capătul tunelului" și cred că, atunci când ai de ales, trebuie întotdeauna să preferi frumusețea sufletească. Eram un comerciant atipic, poate datorită contactului meu cu lumea artiștilor, starea artistului fiind sărăcia; eram total lipsit de lăcomie, chipurile „specifică lumii de afaceri", mai ales în vremurile de atunci. Nu uram pe nimeni, fiindcă, așa cum a spus Maica Tereza, „dacă urăști, nu mai ai timp să iubești". Știam o vorbă din bătrâni: „când ridici un bolovan, s-ar putea să găsești sub el o grămadă de viermi", așa că nu doream să fiu părtaș la deschiderea cutiei Pandorei Agenției de Import.

Aerul din celulă era din ce în ce mai irespirabil pe măsură ce vremea se încălzea, mai ales că toți ceilalți colegi de celulă fumau ca turcii. Fumul era gros de-l tăiai cu cuțitul, așa că îi solicit urgent doctorului Mengele mutarea mea într-o celulă împreună cu alți nefumători, dar acesta mă apostrofează: „Nu te-am adus eu aici, colaborează cu organele de anchetă, dacă te-ai săturat." Îi cer să-mi schimbe medicamentele și să-mi permită să primesc din nou Brinerdin, fabricat de firma Sandoz din Elveția, medicament pe care mi-l aducea familia. Ripostează că un „bandit" ca mine nu merită alt tratament.

Între timp, doctorul Bogdan V. devine prieten la cataramă cu cei doi springari, dar se întâmplă ceva care-l dă peste cap: către sfârșitul lunii mai, soția sa, profesoara, neputând suporta ofensa adulterului comis de soțul său cu asistenta de la Caritas, dar și faptul că acesta era socotit un infractor, intentează divorț. Puternic marcat de acest neplăcut eveniment, doctorul se prăbușește. Alexandru Uță îi spune în glumă: „Doctore, o fi blestemul copiilor cărora le-ai luat viața... Asta-i pedeapsă de la Dumnezeu."

Încă de la început, aproape zilnic se auzeau clopotele unei biserici din apropiere și majoritatea se închinau cu fața spre fereastră, de unde venea sunetul. Le spun tovarășilor mei de celulă că întotdeauna trebuie să te închini cu fața spre răsărit, adică în sens invers, spre ușa de la intrare în celulă. Cu toții ne-am dat seama atunci că antidotul lăcomiei materiale nu poate fi decât bogăția spirituală. Dacă la început consulul nu se prea înghesuia să-și manifeste credința alături de noi ceilalți, spre începutul verii și în special după primirea veștii morții părinților săi, a devenit chiar foarte credincios, plin de pietate, dar fără ostentație, transformându-se într-o persoană meditativă.

La începutul verii, dispar din celulă Marian Springarul, Cornel Cârpaciu, Dan Shopistul, Ionel Staicu și sunt aduși alți arestați. La un moment dat, e transferat aici, de la o celulă de pedeapsă de pe „Katanga" (cea mai restrictivă porțiune a Arestului IGM), unul dintre cei mai mari comercianți din Alimentația Publică a Capitalei, fostul coleg al lui Nelu Bănicioiu, Gheorghe Godeanu (alias Capugică, poreclă căpătată pe litoral, el fiind primul șef de unitate care introdusese specialitatea „cafea cappuccino", de sorginte italiană). Ne cunoșteam foarte bine, încă de pe vremea când lucram ca șef de secție la Depozitul Panduri. Făcea parte din așa-numitul „Lot Union", împreună cu prietenul meu Ion Bănicioiu, și fusese arestat încă din toamnă, imediat după arestarea lui Bănicioiu, fiind acuzat inițial de dare de mită directorului Hotelului Union; dar imediat situația s-a complicat prin descoperirea unor teșcherele incredibile aflate în posesia celor doi. Bietul om tocmai se pensionase cu

doi ani înainte. Fostul său coleg, Nelu Bănicioiu, se implicase în diverse afaceri în stil mare cu oameni din țară și străinătate și în multe alte combinații care au declanșat cercetări complexe asupra activității celor doi. Găsindu-se cantități uriașe de bijuterii (circa 7 kg, printre care obiecte de patrimoniu, prevăzute cu numeroase pietre prețioase), mulți, mulți bani în cecuri la purtător și însemnate sume în valută, în valoare de vreo două milioane de dolari, asupra marelui Bănicioiu, cercetările s-au extins automat și asupra domnului Godeanu, dat fiind că „doamna de încredere" din subordinea lui Nelu Bănicioiu dăduse relații deosebit de incriminante și asupra activității marelui Capugică. După arestare, acesta este supus imediat unui regim sever de cercetare penală, deși avea o vârstă destul de înaintată.

Se știe că, printre metodele folosite la anchetă, pe lângă bătaie, este și ancheta în tură neîntreruptă, 24 de ore din 24, până la epuizarea fizică și psihică a anchetatului, în timp ce anchetatorii se tot schimbă. Ajuns în stare de epuizare, anchetatul e dispus în unele cazuri să semneze orice declarație, numai să i se dea posibilitatea să se odihnească. Au existat ture de anchetă de 72 de ore și chiar mai mult, la care participau de regulă doi–trei anchetatori. În unele cazuri, anchetatul revenea în zilele următoare asupra unor declarații semnate în asemenea condiții, dar anchetatorul replica: „Ai semnat, noi pe asta o luăm în considerare." Domnul Godeanu încearcă să reziste acestor „tratamente umanitare", până când este pus să scrie, de către Costică Voicu și Tudor Stănică, o scrisoare către soția sa cu cuvintele următoare: „Dragă Vivi, dacă mă iubești și ții la viața mea și a ta, dă te rog întreaga noastră teșcherea (adică strânsura noastră de-o viață) care se află, după cum știi, sub instalația de încălzire centrală a casei noastre din Drumul Sării, aducătorilor acestor rânduri, domnii Tudor Stănică și Costică Voicu, oamenii legii. Te pup cu drag și sper să ne revedem cât mai curând. Al tău, Gicu." Astfel, doamna Vivi, împreună cu Tudor Stănică și grupul de anchetatori din subordinea acestuia, dezgroapă comoara din subsolul vilei familiei și ajută organele

de anchetă să stabilească exact acuzațiile, care să ducă în final la stabilirea unei pedepse cât mai severe.

Cu Ion Bănicioiu însă, lucrurile erau mai complicate, pentru că el era în legătură cu înalți ofițeri din Securitate; și mulți dintre ei erau în Serviciul Extern al Securității. Ca urmare a arestării lui Bănicioiu, mai mulți complici ai săi aleg libertatea, rămânând în Occident cu valizele din dotare în care erau transportați banii din afacerile oneroase făcute de Securitate cu diverși traficanți de armament și alte produse, bani ce aparțineau vestitei întreprinderi Dunărea, condusă de generalul Pleșiță. Pagubele erau deci colosale, iar arestarea lui Bănicioiu și a colegului său s-a dovedit a fi o măsură pripită, fiindcă daraua era mai mare decât ocaua, ducând la schimbarea din funcție a generalului, deși acesta s-a bucurat întotdeauna de încrederea și simpatia personală a lui Nicolae Ceaușescu.

Gheorghe Godeanu era deja resemnat, dăduse totul, spusese totul și spera să i se dea drumul cât mai repede; toată lumea îl încuraja în acest sens, dar cel mai mult se discuta despre un mare decret de grațiere și amnistie. Marian Clită repeta tot timpul că nu mai avem mult și plecăm cu toții acasă, căutând să imprime în mintea tuturor speranța că numai colaborând cu organele de cercetare penală, cum făcea el, putem beneficia de clemența legii. Bietul doctor Bogdan V. își tocise deja minunații pantofi Gregorio Rizzo în mișcările de du-te-vino prin celulă și, de atâta scos la anchetă, devenise un fanatic al acestei mari speranțe.

Cel de-al doilea nou-venit a fost Dumitru Ciolacu, de meserie maistru turnător-formator. Lucrase mult timp în această branșă; reușise să pună la punct o afacere de recuperare a unor metale neferoase (plumb, aramă etc.), pe care le topea și le valorifica în folos propriu. Era un bărbat solid, de talie medie, cu mustață à la Stalin, statură atletică, de circa 50 de ani. Posesor al unei averi impresionante, avea deja propria sa afacere, un atelier de construcții metalice în cartierul Ferentari din Capitală, și locuia în propria sa vilă, aflată undeva pe lângă Liceul Șincai, într-un cartier select. Probabil că de aici i s-a și tras necazul.

Deși acuzațiile ce i se aduceau erau extrem de grave, degaja multă siguranță și speranța că va scăpa foarte ușor, mai ales că soția sa era verișoară cu nevasta generalului Constantin Olteanu, membru în Biroul Politic Executiv al CC al PCR. Nu părea prea afectat de situația sa. Trecuse, după cum declara, prin situații mult mai grele. Era un om dintr-o bucată. Se uita cu dispreț la Marian Clită și nu-i permitea sub nici o formă să-l tachineze cu diverse baliverne, luându-l în permanență în bășcălie. Zâmbea cu subînțeles când îl vedea pe doctorul V. cum se lasă dus de nas de Clită. Ne-am împrietenit imediat (se spune că românii au un mare curaj al prieteniei) și am devenit „tovarăși de pachet" (cum în celulă nu erau condiții de păstrare a alimentelor, toată mâncarea primită de acasă trebuia consumată cât mai urgent). Eu am primit primul pachet cu alimente de acasă abia la începutul lunii iunie, numai după ce dădusem primele semne de „colaborare cu anchetatorii". Practic, eram singurul care nu primea niciodată pachet și nu aveam vești de acasă, vorbitoarele fiindu-mi interzise, ca și contactul cu avocatul angajat de Mariana. Ceilalți colegi de celulă primeau regulat drepturile legale (pachete și vorbitoare cu membrii familiei). Dumitru Ciolacu a fost, așadar, primul meu tovarăș de pachet din pușcărie (era amuzant să fiu tovarăș de pachet în pușcărie cu tovarășul Stalin). Ne simțeam foarte bine împreună, vorbeam doar de familiile noastre și nici unul nu deschidea discuția despre situația sa „infracțională" propriu-zisă. Eram totuși atent, căci nu știam cine era al doilea informator din celulă, pe lângă Clită.

Cel de-al treilea coleg de celulă nou-sosit a fost Gheorghe Nedeluș, proaspăt absolvent al Academiei Ștefan Gheorghiu (școala politică a PCR), acuzat de luare de mită; fusese inspector de Personal la CFR (mai precis la întreprinderea Romvaled, ce făcea parte din CFR și se ocupa cu vagoanele restaurant și de dormit ce însoțeau garniturile feroviare, în special de cele internaționale). Era acuzat că primise bani și diverse cadouri de la salariați ai Romvaledului (barmani, ospătari, bucătari etc.), pentru a fi cât mai bine repartizați în cursele externe (acolo

unde era bătaia peștelui). Încrezător în el și în „forța călăuzitoare a Partidului", dar și în relațiile personale cu diferiți ofițeri de Securitate, Nedeluș opune o rezistență îndârjită față de anchetatori. Înfuriați peste măsură de atitudinea sa, aceștia îl supun unui puternic tir de presiuni fizice și psihice, astfel încât către sfârșitul lunii iunie este scos dis-de-dimineață, ca de obicei, la anchetă și revine în celulă abia după-amiază, cu fața complet congestionată, aproape neagră, speriat ca de bombe, cu palmele mâinilor și tălpile picioarelor complet negre. Este adus de Pâș-Pâș și azvârlit în celulă. Îngroziți, îl privim cu toții (nici unul dintre noi nu mai văzuse așa ceva) și primul care-l întreabă este tot onestul și blândul nea Mitică Ciolacu: „Ce-ai pățit, omule?"

Imediat, Marian Clită se repede și-i spune: „Freacă, freacă, freacă!", punându-l să-și frece cât mai energic de pardoseala din ciment atât mâinile, cât și picioarele. Brusc, ușa celulei se deschide și în prag apare însuși doctorul Mengele, care-i spune lui Clită să-și ia colegul și să iasă pe hol. După un timp, revine doar Nedeluș, ușor calmat, dar încă buimăcit, repetând întruna: „Sunt absolvent de Ștefan Gheorghiu, sunt absolvent de Ștefan Gheorghiu..." Nea Gică Godeanu și nea Mitică Ciolacu se apropie de el și-l întreabă din nou: ce s-a întâmplat cu el? Puțin mai liniștit, ne povestește tuturor ce pățise în biroul anchetatorului: „Mi-a pus scaunul în cap și au lovit în scaun cu o bâtă din cauciuc (vestitul „Jacques"), a dat însuși anchetatorul împreună cu procurorul care instrumenta cazul; apoi m-au bătut, tot împreună, cu bastoanele la tălpi, după care m-au pus în genunchi pe scaun și m-au bătut și la palme, tot cu bastoanele (bastoanele aveau denumirea de „Cristinel"). Nu înțeleg, ne spune, pentru că acum le-am spus „totul" în legătură cu toți cu care am colaborat. Ce primeam dam și eu mai departe tovarășilor de la Partid, Securitate și Miliție. Am crezut că așa-i bine; am băut și am mâncat împreună și acum mă omoară, cică „nu se confirmă" și i-am indus „în eroare". Eu le-am spus adevărul și numai adevărul și acum tot eu sunt de vină." „Și ce ți-a făcut doctorul?" întreabă tovarășul Stalin. „Mi-a dat niște pastile și l-a pus pe Clită să mă frecționeze cu o soluție", răspunde bravul

absolvent al Academiei Ștefan Gheorghiu, cu vocea unui om care „văzuse ursul".

Gheorghe Godeanu zice: „Și eu am pățit la fel, decât că am fost ținut o săptămână în Spitalul Jilava, într-o celulă cu încă un deținut, care m-a ajutat să-mi revin, la fel cum a procedat și Clită. Acum nu mai am nimic, dar nu se știe ce repercusiuni vor fi în viitor. Cel mai rău m-am simțit când m-au bătut la testicule; n-am mai putut rezista și le-am spus tot ce voiau să le spun. Nimeni nu poate rezista. E belea mare, bine că am scăpat și mi-am salvat viața. Banii îi fac din nou, dacă mi-o ajuta Dumnezeu. Am familie aranjată, am o vilă în Drumul Sării, așa că n-am pierdut chiar totul. O să-i treacă, să vedeți că peste câteva zile își revine." Și a avut dreptate; la începutul lunii iulie parcă nu pățise nimic.

Spre seară, revine în celulă și Marian Clită; avusese vorbitor cu prietena sa, care-i adusese o sticlă de pepsi în care pusese ceva coniac, și luase o masă copioasă. Radia de bună dispoziție, în contrast cu starea noastră psihologică, a tuturor. Ne descrie cu lux de amănunte cum a decurs vorbitorul. El era „șmecher", nu ca noi, „fraierii"; trebuie să știi cum „să-ți faci pușcăria", să nu fii „gherțoi". „N-ai voie să fii fraier, trebuie să te descurci. Voi toți sunteți deocamdată «huseni», dar mai târziu sau rămâneți tot așa și deveniți «gherțoi» sau vă orientați și deveniți «mărci». Eu sunt marcă, am făcut peste 10 ani de pușcărie și aș putea spune din toată inima că pușcăria este viața mea, aici mă simt în largul meu; dacă eram gherțoi dispăream de mult." Abordat de doctorul Bogdan V., ne explică tuturor termenii. „Fraților, ne zice Clită, «husen» este cel care vine pentru prima dată la pușcărie, exact ca voi, și nu cunoaște mai nimic despre lumea în care a intrat. Pe parcurs, dacă ești «șmecher», poți deveni «marcă», adică un deținut care poate avea o serie întreagă de avantaje: să devină șef de cameră, șef de echipă sau bragadier etc. (la rubrica *etc.* fiecare trebuia să «se orienteze», căci era mare nevoie de informatori și colaboratori cu toți cei care reprezentau Statul). Ca «marcă», ai o serie întreagă de avantaje pe tot timpul detenției și posibilitatea de a fi eliberat mult mai devreme, vorba lui Tudor Stănică: Dă-mi, să-ți dau!

Dai, ai! Asta este, măi frate, sunt șmecher, sunt marcă. Întotdeauna am fost marcă. Mă știu toți băieții din pușcărie. Cei care însă rămân fraieri și nu se orientează devin gherțoi, adică prostănaci sau pur și simplu tâmpiți, și trec prin pușcărie fără să înțeleagă ceva și rămân la fel ca la început." „Păi tu, marele Marian Clită, dacă tot revii în pușcărie, înseamnă că ești «gherțoi»", îi zice pe față nea Mitică Ciolacu. „Meseria mea este de «springar», eu prefer riscul, asta-i viața mea; eu trăiesc, atunci când sunt în libertate ca un nabab, ca un mare becher, mă distrez la maxim și-mi trăiesc viața cu cea mai mare intensitate, îi răspunde Clită. Eu sunt Marian Clită, sunt ateu și n-am decât un singur Dumnezeu, pe mine însumi. Când sunt afară sunt Boierul Bibescu, am toată lumea la picioare: bani, cele mai frumoase femei, numai balerine, prietenii cei mai buni, mărci ca și mine, și duc o viață ca în filme. Eu nu acționez decât «la pont» de la începutul activității mele de «springar al Poporului», și semăn cu tatăl meu, care a fost doar «securist al Poporului». Dacă nu picam acum, fugeam în Germania și de-acolo în Suedia și ceream azil politic. Suedezii sunt «huseni» de tot. Am prieteni care duc o viață de vis. E «treabă» în Suedia, dar de data asta am avut puțin ghinion, că nici nu visam c-o să mă bage la belea însuși șeful Serviciului Judiciar al Secției 6 de Miliție, maiorul Vasile Cosma, care a mers la parte cu mine, un fraier coclit. Ce era să fac? L-am dat imediat în primire lui Tudor Stănică și Ion Baciu, cu care nu-i de joacă. Trebuie lucrat profesional, fără scrupule, care pe care, că, decât să plângă mama, mai bine să plângă mă-sa."

Nu rabd și-i zic și eu că necazul te ferește până te lovește. „Orice om trebuie să-și ia o marjă de siguranță. În Oltenia e o vorbă: «cine sare gardurile mai dă și cu curul în par», așa că ar trebui să reflectezi mai mult în viitor cu cine te combini. Azi a căzut maiorul Cosma, dar mâine s-ar putea să dai socoteală pentru unele colaborări cu diverși boși și mama ta ar putea până la urmă să plângă, că cine plânge la urmă s-ar putea să plângă mai rău. Eu personal nu te văd deloc bine în vremurile ce-or să vină. Să nu cazi de mesa (de fraier). Ai grijă cum te comporți cu colegii din celulă, fiindcă mulți îți pot aduce multe

lucruri bune, dar și rele. Ești băiat simpatic și poate că vei găsi o suedeză pe care s-o mulțumești într-o contrapartidă. Îți doresc ca anul 2000 să-ți aducă împlinirea visului de a-ți petrece viața alături de-o blondină cu ochi albaștri, cu care să umpli Suedia de «springari emeriți», dar mai norocoși decât tine." Toți din celulă mă privesc contrariați, știind că, probabil, cele discutate de noi erau înregistrate prin T.O. (tehnică de ascultare) și consecințele erau imprevizibile. Ei nu știau însă că atunci când te afli într-o situație limită și când însăși viața îți e amenințată, te simți mai liber, în special în exprimare. Dorind să aibă ultimul cuvânt, Clită ține să puncteze: „Sunt marcă, toată lumea mă știe, unul este Marian Clită Springarul! O să mai auziți de mine, poate dau marea lovitură când ies de-aici și plec în Suedia. Ce să mai fac aici când mă cunoaște toată lumea?! Acolo o perioadă o să trec neobservat și o să încerc să mă însor ca Dan, cu o suedeză, și cu cât va fi mai naspa, cu atât va fi mai bine pentru amândoi, fiindcă sunt expert în femeile neînțelese." Bietul doctor Bogdan V., băiatul gigea al lui mama și al lui tata, mare aspirant la titlu de „marcă de Rahova", îl privește amuzat, cu vădită admirație. Se temea săracul să nu rămână gherțoi...

Dar vine și ziua de 4 iulie, Ziua națională a Americii, și sunt scos pentru declarația de final, pe care o dau liniștit, pentru că altfel riscam să nu-mi mai văd niciodată familia, dar și încurajat de faptul că scăpasem de amenințarea dinspre Nicolae Iancu, cel care ar fi putut să dea foc la întregul București comercial, precum marele său predecesor împăratul Nero, și ar fi putut duce la dispariția în ceață a multor oameni care aveau fir direct cu băieții din Varșoviei 4. Doream să închei și să plec cât mai repede de acolo. Speram să am parte măcar de un aer cât de cât respirabil și de lumina zilei. Aproape orbisem. Nu prea mai vedeam să scriu și să citesc.

În tot timpul petrecut acolo, în Celula 9, fiind chiar la intrarea la subsol, auzeam foarte des cum erau târâți tot timpul diferiți oameni care țipau ca din gură de șarpe; printre ei și multe femei, bătute și târâte în celule. Una dintre ele, disperată, a țipat cu toată puterea: „Nu mă ucideți, criminalilor! Fetița mea, fetița mea... Fiți blestemați!" Se auzeau foarte des loviturile aplicate

celor târâți prin subsolul Bârlogului terorii și torturii. Probabil că mulți dintre ei opuneau rezistență. Acest fapt avea o puternică influență asupra stării noastre psihologice.

La un moment dat, s-a împrăștiat zvonul că a fost arestat marele poet național Adrian Păunescu. Se vorbea că avusese loc pe Stadionul din Ploiești un grav accident în timpul unui mare spectacol al Cenaclului Flacăra, în care muriseră mulți tineri și încă și mai mulți fuseseră răniți. Într-adevăr, așa s-a întâmplat, dar Ceaușescu personal a intervenit și bardul a scăpat nesifonat, plata fiind făcută de un acar Păun, ca de obicei.

În jurul datei de 15 iulie, sunt scos la anchetă de același Gheorghe Florea, care-mi cere să mă gândesc bine la noile probe ce s-au ivit și să „colaborăm", fiindcă ei toți (anchetatorii) tocmai au hotărât să-mi arate că sunt bine intenționați și-mi vor acorda un vorbitor cu întreaga familie. „O să vezi, Florescule, că dracul nu-i atât de negru cum îl crede lumea și suntem și noi oameni, cum nici nu meritați voi, toți cei care ați încălcat legile țării. Ce-ai de spus în completarea celor declarate până acum? Spune tot, asta-i ultima ta șansă. Câtă cafea amestec ai primit de la Balașov Petre, spune până nu te confruntăm din nou cu el, să vezi declarațiile lui totale și foarte complexe. Ați furat ca la balamuc!" Declar ferm că tot ce am spus în ziua de 4 iulie reprezintă tot ce aveam de declarat și nu am de unde să mai știu câtă marfă s-a decontat cu bani prin mine de la Depozitul Panduri. Nu-mi mai amintesc exact, indiferent ce măsuri s-ar lua împotriva mea. Sunt foarte bolnav și condițiile de detenție sunt extrem de dure. „Vă rog, domnule colonel, să-mi aprobați transferul într-o celulă de nefumători. Mă asasinați și cineva, cândva, vă va cere socoteală de tot ce s-a întâmplat cu mine." „Crezi asta, ești sigur?!" „Sunt ferm convins, domnule colonel."

Sunt luat imediat și dus într-un birou în care se afla Mariana cu toți cei patru copiii. Vali tocmai câștigase un premiu la Olimpiada pe țară la română și luase treapta a doua cu nota zece la română; George intrase pe locul 8 la examenul pentru treapta întâi la Liceul de alimentație publică din Șoseaua Viilor, în ramura bucătari-cofetari. Mariana îmi adusese o friptură și o sticlă de pepsi. Conștient de ceea ce putea conține sticla de

pepsi, refuz să consum ceva din ce-mi adusese Mariana. Îi sărut pe toți și le spun că mă bucur acolo de toată atenția și că facem mult sport (slăbisem foarte mult) și multă saună (marea mea pasiune). De asemenea, țin să le precizez că hrana este foarte bună și nu mai pot consuma nimic pe deasupra. Deși probabil arătam jalnic, nimeni nu zice nimic. Mariana și copiii arătau foarte bine; tocmai veniseră de la mare și erau foarte bronzați. Radiau de sănătate. Mariana avea să-mi explice mai târziu că a dorit ca nici unul dintre copii să nu-mi simtă lipsa, căutând să le creeze aceleași condiții materiale de viață ca și înainte de arestarea mea. Lucru de altfel imposibil de realizat, căci arestarea mea avea să-i afecteze pe toți, dar în special pe copii.

După marea bucurie pe care mi-au făcut-o anchetatorii, acordându-mi primul și singurul vorbitor pe care l-am avut cu familia în toată perioada cercetărilor penale, sunt dus alături, într-o altă cameră, și sunt luat imediat în primire de cei mai feroce torționari, Ion Baciu, Gheorghe Florea și Ovidiu Constantin. Ion Baciu îmi zice: „Vezi, mă banditule, cum arată familia ta? Și mai zici că nu ai bani. Nici nu se sinchisesc că tu lipsești; sunt bronzați, tocmai au venit din vacanță. Păi toate astea costă bani! Unde ți-e teșchereaua? Zi, mă banditule!" și-mi dă doi pumni în cap de-am simțit mii de ace, ca și cum m-ar fi vaccinat cineva chiar în creștet. Cad din picioare și sunt rapid ridicat de unul dintre ei. Sunt pus pe un scaun și dau să răspund cât de cât întrebării: „Întrebați-o pe soția mea. E deja problema ei, o fi fost ajutată de restul familiei sau de numeroșii noștri prieteni. Încă o dată țin să declar, indiferent ce-mi veți face, că în afara bunurilor pe care le posed și care sunt în casă, nu am înstrăinat nici o valoare după arestarea lui Balaci Ilie. Aceasta este unica mea declarație, pe care o voi susține până în ultima clipă a vieții mele. Averea mea principală nu e formată din bunuri materiale, ci din membrii familiei mele, care, după cum ați și remarcat, se prezintă foarte bine... și v-aș întreba câți din dumneavoastră ați avut bucuria ca fiii sau fiicele dumneavoastră să obțină rezultate excepționale într-un domeniu sau într-altul, fără intervenția dumneavoastră? Câți dintre cei cu care veniți în contact se roagă pentru sănătatea dumneavoastră?!

Eu sunt sigur că mulți mă regretă și se roagă pentru mine. Două lucruri am avut în vedere în viața mea de până acum: familia și clientela. Recunosc că am depus chiar eforturi mai mari pentru onorata clientelă decât pentru propria familie, mergând uneori până la încălcarea legii... Iată că acum sunt aici pentru a da socoteală de așa-zisele mele fapte, așa că aștept ca dumneavoastră să vă faceți treaba, să trimiteți mai repede dosarul în fața Instanței Judecătorești care va decide care-i Adevărul. Am luat act de ceea ce repetați mereu, precum că «deasupra noastră e doar cerul», așa că probabil veți face totul să nu ajung niciodată în fața Instanței, dar cui folosește, pentru ce o faceți?! M-am considerat întotdeauna un soldat pe frontul servirii Populației. Dacă o fi să mor în anchetă, probabil că ăsta-i Destinul meu, dar să nu uitați că fiii și fiicele mele cândva o să vă întrebe: Ce ați făcut cu tatăl nostru și cine l-a asasinat?... Mi-ați spus, domnule căpitan Ovidiu Constantin, că voi face pușcărie ca Berilă. Păi atunci cruțați-mi viața, să mă chinui ca acest Berilă întreaga viață ce-o mai am de trăit. Asasinatul nu-i tocmai cea mai bună soluție, o știți și dumneavoastră! Pentru toți cei care au murit în timpul cercetărilor penale, cândva se vor cere explicații. Sunt sigur că nici unul dintre dumneavoastră nu vreți să omorâți pe nimeni, dar, dacă va purtați astfel, în mod sigur asta se va întâmpla. Știți că sunt bolnav și mă loviți numai în cap, considerând că astfel nu se va putea vedea că învinuitul a fost bătut... Copiii mei, alături de copiii dumneavoastră, trebuie să construiască viitorul acestei țări. Să-i lăsăm pe ei să ne judece pe toți, cândva, dacă va fi cazul. Vă promit solemn că voi scrie despre tot ce mi s-a întâmplat în toată perioada cât mă voi afla departe de familia mea și exemplul meu va fi probabil urmat și de alții, așa că ori mă asasinați, ori vă faceți treaba și lăsați lucrurile să decurgă de la sine..."

Se spune că spaima are adesea efectele curajului. Aceste vorbe spuse de mine constat că au un efect magic asupra valoroșilor torționari, care părăsesc, rând pe rând, camera, eu rămânând cu căpitanul Ovidiu Constantin. „Ați furat ca la balamuc, iar tu ești unul din creierele afacerii, așa că să nu crezi că vei scăpa ușor, îmi spune Mocofanul. Cel puțin 25 de ani vei lua

ca pedeapsă pentru faptele comise, așa că unica ta șansă este să colaborezi cu noi, ca să poți beneficia de circumstanțe atenuante." „Repet încă o dată, domnule căpitan, că în afară de cele declarate în scris în fața însuși șefului Anchetei, domnul colonel Gheorghe Florea, nu mai am nimic de declarat."

În acest moment, roșu la față, cu pumnul ridicat gata să-l sloboadă asupra capului meu, Mocofanul deschide gura și-mi azvârle în față, direct în ochi, o ditamai flegmă, cea mai nobilă armă de care dispunea în acel moment în lupta pentru combaterea infracționalității. Apasă apoi pe sonerie și în birou intră celălalt șef de tură al supraveghetorilor, plutonierul major Burcea, alias Generalul, care mă duce la cabinetul medical, unde prea bunul doctor Mengele mă aștepta. Acesta mă consultă și-mi spune în final că trebuie să declar celor de sus totul, altfel risc să ies de la IGM cu picioarele înainte. Îl rog încă o dată să mă mute într-o celulă pentru nefumători, dar începe să râdă schimonosit: „Bă, banditule, unde te afli, la Hilton?! Aici ești la IGM și nu trebuie să uiți vreodată de noi atât cât vei mai trăi." „Să fiți sigur de asta, domnule colonel", țin să-i dau replica sadicului torționar.

Am aflat mult mai târziu că, în paralel cu ancheta la care eram supus, erau exercitate anumite presiuni și asupra familiei mele. La sfârșitul primăverii anului 1985, în fața Liceului Zoia Kosmodemianskaia a oprit o mașină neagră, elegantă. Din ea a coborât un domn stilat, între două vîrste, care s-a dus direct la conducerea școlii, solicitând o discuție cu fiica mea minoră, Vali Florescu. Trebuie să menționez că regulile acestui liceu de elită erau extrem de stricte, chiar drastice, în timpul orelor poarta fiind încuiată cu cheia. Vali a fost scoasă de la ore și i s-a spus că o așteaptă cineva afară. A ieșit, mirată, și a fost întâmpinată de respectivul individ, care, pretextând că e trimis de tatăl ei aflat în detenție, cu care ar fi fost coleg și prieten, a invitat-o, după ore, la restaurantul Moldova de vizavi, pentru a-i spune lucruri importante despre tatăl ei, deși fata a insistat să i le spună atunci. Făcându-i-se teamă, Vali nu a dat curs invitației. Individul, oricine a fost, nu a mai revenit.

Pe 8 august 1985 primim în celulă, în jurul orelor 20, un tip înalt, supraponderal, parfumat, proaspăt bărbierit, ușor

speriat. O vagă boare de parfum de bună calitate ne atinge pe toți. Cu câteva zile înainte fusese scos din celulă Alexandru Uță și chiar ne gândeam cine va fi fericitul care va ocupa locul vacant. Se făceau deja supoziții. Clită deja spunea râzând că o să vina tot Spitalul Caritas, că a avut grijă doctorul Bogdan V. să spună totul despre ei. Ne și vedeam încercuiți numai de doctori ginecologi, când ușa celulei se deschide și apare, după întoarcerea de rigoare, noul nostru companion, care avea să ne uimească pe toți. După ce tragem cu nesaț în piept parfumul emanat de persoana intrată în Celula Groazei, ne uităm cu toții la el. Săracul, nu știa exact ce-i cu el. Îl ia imediat în primire Marian Clită și-i cedează propriul loc, de la patul unu (zis parter), el urcând la patul doi. Tipul avea pe puțin 150 kg la o înălțime de circa 1,90 m.

Era din București, dar originar din județul Constanța, mai precis din comuna Mihail Kogălniceanu. Se numea Gheorghe R. și era de profesie merceolog, absolvent al unei școli tehnice comerciale, iar ultima sa funcție înainte de arestare fusese cea de șef de depozit de documente cu „Regim Special" al unei întreprinderi de profil. În această calitate, sustrăsese câteva astfel de documente pe care le folosise în interes propriu, înșelând diverse persoane – sau cel puțin acestea erau acuzațiile preliminare. Urma ca cercetările să stabilească aria întregii sale infracțiuni.

Fiu al unei familii de macedoneni, se născuse în temnița temutei închisori din Aiud, întrucât ambii părinți, acuzați că fac parte din Garda de Fier, fuseseră arestați cu puțin înainte de nașterea sa. Tatăl său, în urma relelor tratamente din timpul cercetărilor și al detenției imediat următoare, moare la Aiud, iar mama sa, după ce-l naște pe el, trece printr-o perioada de mari suferințe, fiind eliberată în 1964, în urma Decretului de grațiere și amnistie din august 1964 și revenind în comuna natală. Ulterior, mama vine în București și-și consacră restul vieții creșterii și educării unicului său fiu, Goguță. Eforturile mamei erau vizibile, căci Goguță crăpa de sănătate; bietul de el nici nu putea folosi WC-ul turcesc. La „programul de seară" era supus chinului de pe lume când trebuia să se aplece să-și facă necesitățile: pur și simplu credeam că-și dă duhul. La revenirea

în celulă, Marian Clită îi spune: „Prietene, ai să te înzdrăvenești când vei ieși de aici și ai să poți folosi orice WC. Totuși trebuia să fii dus într-o celulă dotată cu un WC normal, nemțesc." „Păi au așa ceva?", întreabă bietul Goguță R. „Sigur, totul depinde de tine, de cum vei colabora cu organele de anchetă. Te văd solid, probabil că vei rezista mult timp la bătaie, dar să știi că până la urmă toți care intră aici pe «Nu» sfârșesc, mai devreme sau mai târziu, pe «Da», așa că ar trebui să fii de la început deștept, mai ales că ești machedon și probabil că ai și puțin sânge grecesc în vine."

Prăpăditul este scos a doua zi dis-de-dimineață la anchetă și revine destul de repede, puțin roșiatic la față. Tot Clită îl ia în primire: „Frate, vezi ce faci, că te omoară ăștia! Oricum, până la urmă o să le spui tot ce vor de la tine, așa că mai bine colaborează. Vezi să scrii pe toate declarațiile «Autodenunț», ca să te bucuri de circumstanțe atenuante. Să știi că, dacă n-aveau probe, nu te arestau." „Păi proba există și se află la dosar." „Atunci ce mai aștepți, salvează-ți situația! Cu cât capeți o pedeapsă mai mică, cu atât ai mai multe șanse să scapi cât mai repede din pușcărie."

Proaspăt căsătorit, Goguță tocmai se întorcea la București din comuna Mihail Kogălniceanu, chiar de la nunta sa, când a fost arestat. Extrem de „umani", IGM-iștii lăsaseră nunta să se desfășoare normal, dar îl privaseră pe bietul Goguță de luna de miere, pe care urma să și-o petreacă undeva la munte. Toate pregătirile fuseseră făcute, dar fusese chemat urgent la București de către directorul întreprinderii, pentru o urgență ce nu suporta amânare, și de acolo fusese arestat de IGM-iști chiar în costum de ginerică, pentru că nu mai apucase să se schimbe. Într-o discuție cu nașii săi, tot o familie de machedoni, Goguță le spusese că are relații la ONT și le poate aranja o excursie în Grecia. Aceștia, încrezători în finul lor, îi dau banii, iar el, chiar a doua zi, le dă chitanța mult speratei excursii. Puțin intrigată de rapiditatea cu care rezolvase finul respectiva problemă, nașa merge la ONT să întrebe la ce dată este programată excursia. Aici se constată că respectiva chitanță e falsă și nașa este reținută imediat pentru „clarificări". Ea explică ce i s-a întâmplat și,

după declarațiile scrise de rigoare, este pusă în libertate, dar i se atrage atenția că nu trebuie să-și anunțe finul, pentru că ar putea fi considerată complice. Nunta se desfășoară normal și bietul Goguță este arestat. Spera ca după nuntă să-și anunțe nașii că excursia fusese contramandată și să le restituie banii din suma obținută drept dar de nuntă, dar curiozitatea și neîncrederea nașei i-au fost fatale și iată-l pe uriașul machedon ocupând, cu gabaritul său, întregul culoar dintre cele două rânduri de paturi ale celulei. Complet dezorientat, este ajutat de Clită să se deprindă cu noul său statut; acesta îl ia în primire pe machedon în stilul bine cunoscut de noi toți ceilalți, care priveam îngroziți tactica folosită de springar. Machedonul află de la Clită că, dacă vii cu o informație deosebită în fața anchetatorilor, aceștia sunt chiar dispuși să te ierte de fapta ta și să te pună în libertate.

Astfel, Gheorghe R., fiu de deținut politic, născut într-o temniță odioasă a Marelui Shoah Comunist, dă, chiar a doua zi, declarații extrem de grave privitoare la activitatea unchiului său, care avea o afacere cu materiale plastice în comuna Mihail Kogălniceanu. Omul era fratele mamei sale și contribuise în mare măsură la creșterea și educarea nepotului său; se afla în acel moment la Paris, la una dintre fiicele sale, emigrată în Franța de mai mulți ani.

Revine în celulă și, când ne comunică tuturor „minunata" sa faptă, rămânem toți mască, muți ca la dentist. Ne priveam unii pe alții cu subînțeles, probabil că mulți îl înjurau în gând; bietul nea Mitică Ciolacu își rupsese deja jumătate din faimoasa sa mustață, iar Bogdănel, ginecologul cel frumos, aproape tot cioculețul. Brusc, rupe tăcerea Clită, care-l felicită: „Bravo, frate le meu! Vei pleca acasă în mod sigur și nu trebuie să te mai chinui la WC-urile noastre turcești, construite încă de pe timpul lui Pazvante Chiorul." Desigur, nimeni n-a comentat atunci cazul. Aveam un subiect pe care-l puteam diseca doar din priviri, căci faimoasa T.O. veghea. Gestul machedonului întrecuse orice limită a jigodismului.

Încă șocați cu toții de acest eveniment, dar rămași în priză, răsuflăm ușurați când ne părăsește Marian Clită; urma să-și

„aducă aportul" la rezolvarea și descoperirea altor cazuri. Brusc îmi vine în minte renumita fabulă „Toporul și pădurea" și le spun celorlalți cât de interesantă este această fabulă. Toți mă privesc cu subînțeles, numai machedonul Goguță mă fixează tâmp. El nu înțelege sau se face că nu înțelege. Este însă scos aproape zilnic la anchetă. Se bucura probabil de favoruri deosebite, fapt pentru care mult timp nu a consumat minunatele bucate puse la dispoziție nouă tuturor de IGM (arpacaș cu pietricele, supranumit „adio dantură", varză murată de Suceava cu miros pestilențial, fasole garnisită cu viermi de Scornicești, căliți în ceapă împuțită de Dărăști etc.). Ce era al lui era pus deoparte, probabil tot din banii unchiului Gheorghe, alias „unchiul Gogu", cel care trebuia să revină urgent din Franța. Soarta unchiului era deja pecetluită de bravul său nepot. Vai, vai, inimă, vai, cum te pun așa să stai..., vorba cântecului.

Consulul aflat în doliu, doctorul părăsit de soție, noi ceilalți cu grijile noastre privitoare la familie, toți am răsuflat ușurați la plecarea lui Marian Clită, care ne teroriza aproape pe toți. Singurul care încă nu înțelegea era Goguță R., dar asta era explicabil: erau făcuți din același material.

Către sfârșitul lui august 1985, sunt scos din nou la anchetă. Mă trezesc în fața vecinului meu, domnul avocat Ghiță P. de la etajul I din strada Sfinților 4, de deasupra prăjitoriei de cafea, cel pe care-l serveam întotdeauna cu Stolicinaia. Era singur la o masă în fața mea. Alături, în dreapta, la un birou impozant, se afla însuși procurorul Videa, flancat pe cealaltă parte de căpitanul Ovidiu Constantin. Avocatul mă salută (clientul nostru, stăpânul nostru, nu-i așa?!), îmi întinde mâna și-mi spune că a fost angajat de soția mea. Buimac, îi întind totuși mâna. El fusese profesorul mai tuturor anchetatorilor proveniți din Școala pentru ofițerii de Miliție de pe Șoseaua Olteniței. Eram pe „mâini bune" și aveam de ce să mă bucur! Îl privesc brusc cu alți ochi. Era chiar amuzant. Profesorul urma să se lupte în instanță cu foștii săi elevi (coloneii Tudor Stănică și Ion Baciu, printre alții). Oare care avea să fie rezultatul?! Zâmbesc ușor și-i spun că sunt fericit să-l revăd și că mă bucur să fiu asistat de un astfel de om. Procurorul Videa ține să intervină: „Domnule Florescu,

cercetările în cazul dumitale s-au încheiat și urmează ca pe baza probelor și declarațiilor de la dosar să întocmesc rechizitoriul. Ce mai ai de spus, față de cele pe care le-ai declarat deja în fața organelor Cercetărilor Penale?" Răspunsul meu vine prompt: „Nu mai am nimic de declarat, dar încă nu știu ce conține dosarul, ce declarații sunt date împotriva mea și care sunt probele ce susțin aceste declarații. În ceea ce mă privește, îmi mențin declarațiile date, dar aș vrea să le revăd, ca nu cumva să se fi strecurat vreo greșeală", dorință ce îmi e respinsă din start, iar domnul avocat, profesor de Drept, nu mă susține. Procurorul Videa îmi întinde un dosar de circa 200 de pagini și-mi cere să-l semnez. Îi comunic că nu pot semna ceea ce nu cunosc. „Văd aici un întreg dosar și vă mărturisesc că este prima dată când îl văd, măcar așa, la exterior, dar aș dori să cunosc ce conține, de vreme ce-mi cereți să-l semnez." „Este doar o formalitate, multe nu te privesc, dar ești parte în acest dosar." Privesc spre avocat și acesta îmi spune: „Vom lupta împreună în instanță și vom combate toate acuzațiile pe care le consideri nedrepte. Poți semna."

Încerc să citesc măcar titlurile, când căpitanul intervine și-mi spune răstit: „Ce, bă, banditule, tu crezi că noi avem timp de pierdut cu tine? Semnează dracului odată și să terminăm. Zi mersi că ai scăpat așa, că multe nici nu figurează în dosarul ăsta." „Trebuie totuși să mă uit, să văd măcar despre ce-i vorba..." Bravul avocat îmi spune că vom analiza împreună întregul dosar, la care eu îi răspund că acest lucru ar fi trebuit să se întâmple înainte de această întrevedere. Procurorul Videa intervine pentru a clarifica lucrurile: „Pe ăsta l-a învățat un avocat!" Avea dreptate, dar nu era numai unul, eram doi. Și totuși iau dosarul și scriu: „Iau la cunoștință că sunt acuzat de niște fapte pe care nu le cunosc și pe care le resping ca nefondate." Semnez apoi, spre satisfacția asistenței. Astfel se încheie întrevederea cu cei trei, cu care nu aveam să mă mai întâlnesc niciodată.

Fiind în celulă, auzeam dinspre geam glasuri de copii; probabil că era prin apropiere o școală. Clopotele bisericii ne chemau zilnic la rugăciune și se poate spune că acest lucru ne mai liniștea și ne dădea speranța că undeva, cineva se gândește la noi.

Cu toții ne găsisem Calea spre Liniște, deși nu toți știam că însăși Liniștea este o Cale. Nu eram uitați. Bunul Dumnezeu ne amintea zilnic că veghează asupra noastră și că trebuie să ne încredem în el. Mă gândeam totuși că, dacă noi auzeam de pe stradă glasurile de copii, atunci probabil că și ce se întâmpla la IGM se putea auzi în stradă. Ce măsuri luaseră totuși imbecilii din conducerea acestuia ca să nu răsufle ceva din tot ce se întâmpla acolo? În mod sigur, ei chiar credeau că vor fi veșnic la putere și că nimeni, niciodată nu le va cere socoteală!

Sănătatea îmi era tot mai precară și aproape nu mai vedeam când, în ziua de 9 septembrie 1985, aud: „Numărul 135, cu bagajul la ușă!" Îmi iau la revedere și, glumeț, le zic tuturor: „*À bientôt!* Să ne vedem cu toții în libertate!" Sunt scos direct în curtea interioară a IGM-ului și dus lângă un Aro 243. Mă urc în mașină, la indicația dură a lui Bulă, și privesc în fața mea, unde era cocoțat pe niște sarsanale bietul Ioan Sava, șeful de depozit de la Panduri. Îl arestaseră și pe el, fost colonel de Securitate! Îi dau mâna și-l întreb: „E și Ranga?" „Nu știu, îmi răspunde, dar am spus totul despre el, că, dacă e să ne ia dracu, măcar să ne ia pe toți." „Și ce-ai câștigat dacă l-ai dat în primire?!" „Păi el e șeful; el trebuie să dea primul socoteală pentru cele întâmplate. Nu el i-a adus pe Ilie Balaci și pe Florea Albu? și pe ceilalți tântălăi, Adrian Vlad și Petre Covaci?" „Da, domnule Sava, dar și pe dumneata tot el te-a adus, dacă nu mă înșel." „Păi cine știa că la cei 60 de ani ai mei o să fiu pe aici și în postura asta tocmai eu, care, împreună cu Ranga și Naum, am arestat o mulțime de bandiți foarte periculoși pentru țara noastră democrat-populară, numai fii de năpârcă legionară, anticomuniști până în măduva oaselor? Trăiesc un coșmar, dragă prietene, și nu cred că-mi mai voi reveni vreodată, mai ales că am avut parte de umilințe fără seamăn și de rele tratamente ce nu credeam că au supraviețuit după moartea lui Stalin și Gheorghiu-Dej."

CAPITOLUL 19

Mașina se umple de deținuți și bagajele lor și demarează spre renumitul Penitenciar Rahova. Ajunși aici, într-o superbă zi de toamnă, văd poate pentru ultima oară cerul însorit și trag în piept cât mai mult din aerul curat al dimineții. Pășesc spre poarta deschisă pentru noi și zic către Ioan Sava: „Doamne ajută, nea Ioane!", închinându-mă. Pășesc cu dreptul, pentru că speranța de viață îmi revenise; scăpasem de cel mai greu moment, cel al cercetărilor penale. Urmau și altele, dar probabil nu chiar atât de rele. Suntem împinși spre o scară ce urca spre un fel de parter-mezanin. Odată ajunși aici, suntem introduși rând pe rând într-o încăpere, unde se afla un birou la care trona un maior de Miliție; acesta ne ia pe fiecare în parte și ne întreabă: „Vrei să muncești sau nu?" Răspund „Da. Chiar dacă suntem într-o pușcărie, fiecare trebuie să muncească." Semnez pe formularul care mi se pune în față și sunt expediat spre o coadă imensă, în capătul căruia se afla un mic birou; aici, un tip îmbrăcat în zeghe era cu o seringă în mână. Mă așez pe un scaun și-mi ia sânge din mâna stângă, pe care-l pune într-o eprubetă. Alt deținut, tot în zeghe, lipește pe eprubete etichete cu numele celor cărora li se recolta sânge. Cu aceeași seringă li s-a luat sânge tuturor, peste o sută de nou-veniți. De aici suntem împinși spre o sală imensă, citesc pe ușă Camera 7; ni se cere să ne dezbrăcăm complet, toate hainele fiind duse la „etuvă", pentru deparazitare. În pielea goală, suntem introduși într-o sală cu circa 25 de dușuri, unde facem o baie sumară, căci eram câte doi–trei la un duș. De aici suntem duși la magazia de efecte, unde ni se dă echipament de penitenciar, haine de vară (zeghe);

celor care nu au lenjerie proprie li se dă lenjerie de la stat. Deși purtam 41 la picior, primesc o pereche de bocanci rupți numărul 44, iar când cer alții un deținut cu uniformă maro, ajutor de supraveghetor, mă pocnește cu câțiva pumni în cap. Avea să fie pentru ultima oară când mi se întâmpla așa ceva, dar atunci nu aveam de unde să știu. Apoi, suntem luați în primire de un deținut, frizer la origine, dar și frizerul Penitenciarului, care avea la activ două crime și efectuase deja 14 ani din pedeapsa primită. (Își omorâse soția și socrul când îi găsise împreună, în pielea goală, în patul din apartamentul conjugal. Avea 18 ani condamnare.) Privesc la acest om, extrem de degajat și binedispus, aproape natural în comportamentul său de frizer, care, ca orice reprezentant al lui Figaro, dorea să știe cât mai multe. Spunea mereu celor aflați cu infracțiuni economice că el a fost mai norocos, fiindcă are deja prejudiciul acoperit, bineînțeles cu pământ, iar ei vor avea, pe lângă pedeapsa de executat, și mulți bani de dat Statului. Privesc la el și mă minunez, era destul de normal după cei 14 ani de pușcărie corecțională. Deci și eu am mari șanse să ies în bune condiții de acolo, îmi spun, și apoi om vedea. Omul găsește întotdeauna ceva de făcut, mai ales când are familia alături.

Remontat, psihologic vorbind, îl invit pe nea Ioan Sava „la masă". Este prima noastră masă în Penitenciar. Mâncarea este adusă în „ghiumuri" (niște bidoane din aluminiu, în care cândva se transporta laptele la centrele de lapte, pe vremea când acest produs se vindea în vrac). Vreo câțiva romi, obișnuiți ai locului, își aleg dintre ei un „veselar" și împart între ei toată carnea (mici bucățele de carne cu șorici și păr pe ele). Carnea provenea din anexele proprii ale Penitenciarului Rahova și porcilor nu li se pârlise părul. Dar la foamea din noi, am mâncat ce ni se servea. Spre seară am fost duși pe Secție, pentru o scurtă perioadă de carantină.

În bucătăriile Penitenciarului se pregătea hrană pentru circa 10 000 de suflete, câte se aflau în detenție în acel moment, deși capacitatea era doar pe jumătate. Valul de arestări surprinsese nepregătite autoritățile Statului comunist. Din „teritoriu" soseau

valuri uriașe de noi arestați. Penitenciarul era plin ochi. Dormeau și câte doi deținuți în pat sau cinci în două paturi.

Toți deținuții care veneau în Penitenciar de la diferite puncte de Cercetările Penale din Capitală (IGM, Miliția Capitalei, secțiile de Miliție de Sector ale Capitalei) erau aduși întâi pe Secția a II-a Preventivi, pentru o perioadă de carantină de circa trei săptămâni. Mulți dintre ei erau în pușcărie pentru prima dată și trebuia să li se aducă la cunoștință diverse instrucțiuni. Aici fiecare cameră, de circa 24 de paturi, așezate pe trei nivele, avea un șef de cameră, de regulă ales dintre deținuții mai vechi, cu experiență de pușcărie și care beneficiau de încrederea cadrelor Penitenciarului. Printre aceștia, la loc de cinste era celebrul Ion Titișor, alias Fane Spoitorul. El era noul Rege al Pușcăriei, recunoscut ca atare în special de etnia romă, majoritară în Penitenciar.

Pășesc, împreună cu bietul ex-colonel Ioan Sava, în Camera 16. La intrare, în dreptul ușii, un tip dă fiecăruia câte un pumn în cap sau după ceafă. Văd scena și-i prind mâna, spunându-i: „Las-o mai moale, șefule, că poți fi acuzat de crimă. Sunt hipertensiv și nu știu cum o să te descurci în cazul că-mi provoci cine știe ce necazuri cu sănătatea." În noul loc de detenție, începem o nouă viață, cu mult aer și lumină a zilei, fără teroarea de la IGM. Suntem așezați pe niște băncuțe și ținuți nemișcați tot timpul zilei, în timp ce șeful de cameră ne predă primele instrucțiuni ale Regulamentului de Ordine Interioară din Penitenciarele României Socialiste. Suntem însă scoși zilnic pentru mișcare și aerisire într-o curte interioară, unde ne putem plimba în șir indian, ba chiar suntem obligați s-o facem. Marian Clită nu mințise: viața de penitenciar diferea radical față de cea din Calea Rahovei 37–39. Constat că nimeni nu fuma în cameră. Cine dorea să fumeze trebuia să meargă la WC, care era extrem de neîncăpător față de numărul de deținuți aflați în cameră; singurul care făcea excepție era șeful de cameră: acesta fuma nestingherit, încălcând Regulamentul de Ordine Interioară predat de el însuși. Dar cui îi păsa?!

Din cauza slabei mișcări fizice, tuturor ni se umflaseră picioarele. În încăpere, deși mult mai largă decât la IGM, nu ni se permitea de către șeful de cameră, un brav neam de manivelă,

să ne mișcăm pe culoarul dintre paturi. Trebuia să stăm și să urmărim citirea unor broșuri cu Regulamentul Vieții în Penitenciar. De aceea, cu toții am răsuflat ușurați când ni s-a terminat perioada de carantină și am fost duși direct pe Secția a IV-a Bahaus. Se numea astfel de la *bahaus* = gălăgie, mult zgomot, agitație. Pe Secția a IV-a erau duși în special deținuții preventiv, cei ce nu ajunseseră încă în faza de judecată și erau în cea de așteptare; în general, veniți din Capitală. Componența etnică era strict în favoarea etniei rome, iar infracțiunile cele mai frecvente erau furtul de la particulari, tâlhăria, violul, ultrajul, ultrajul contra bunelor moravuri, ultrajul contra autorităților, scandalurile și bătăile, chiar lovirile asupra autorităților publice, tentativele de omor, loviturile cauzatoare de moarte. Severitatea supraveghetorilor era într-o oarecare măsură explicabilă. O notă aparte în peisajul acestei locații o constituia grupul de „bididi" (infractori tineri cu vârste între 18–21 de ani, extrem de zgomotoși și recalcitranți); aceștia se bucurau de o atenție specială din partea celor ce coordonau viața puternicei comunități a Penitenciarului. Majoritatea șefilor de cameră de pe această secție erau aleși din rândul romilor, al celor cu o bogată activitate în penitenciar, așadar, lideri de necontestat.

Încă din primele clipe aici, am fost repartizat cu cineva din așa-zisul Lot Cafea, tizul meu, Gheorghe Florescu, șeful Depozitului ICRA Galați, fost ofițer de Securitate, în vârstă de 58 de ani. Încet-încet, ne-am apropiat, fiind repartizați chiar în același pat, unde nu puteam dormi decât fiecare cu fața la picioarele celuilalt, așa că am avut grijă amândoi să ne curățăm foarte atent picioarele înainte de culcare, pentru a nu ne face viața chiar mai rea decât era în realitate. Era extrem de nervos, dar mut; am încercat să-l fac să-și deschidă gura și inima, în măsura în care acest lucru era posibil. Fiind întrebați cine se pricepe să pună murături, amândoi am răspuns afirmativ – și iată-ne împreună la punctul de lucru al Penitenciarului care organiza conservarea legumelor pentru sezonul de iarnă; aici trebuia să sortăm legumele (roșii, ardei gras și capia, morcovi, cartofi, ceapă, gogonele și altele). Am renunțat aproape total la hrana dată de Penitenciar și am trecut amândoi la consumul

masiv de legume proaspete, în special morcovi. Eram adevărați iepuri: consumam zilnic kilograme de legume proaspete – și astfel, vederea profund afectată de șederea în beciurile IGM-ului ne-a revenit aproape la normal, ba chiar a devenit mai bună decât în libertate.

La începutul lunii octombrie, suntem amândoi repartizați la Punctul de lucru de la ILF Berceni, la sortat de ceapă. Vremea se răcise și noi eram încă în ținuta de vară, fără pulovere, deși aveam la magazia Penitenciarului haine corespunzătoare anotimpului rece, trimise de familie. Am încercat în mai multe rânduri să obțin aprobarea de a primi îmbrăcămintea de iarnă de la magazie, dar această acțiune se făcea organizat, pe secții, pe camere, dar și în funcție de cheful șefului supraveghetor al Punctului de lucru, care în cazul nostru era un dur cu părul roșu, un plutonier-major fără pic de omenie, astfel că abia în luna decembrie 1985 camera noastră a ajuns să primească ținuta de iarnă.

Programul desfășurat pe Secția a IV-a era extrem de alert. În jurul orelor 6, întregul efectiv de deținuți era scos în pas alergător într-o curte interioară și așezat pe rânduri de câte „șinci", căci șeful suprem tablagiu era moldovean. Rândurile de deținuți erau mânate de tablagiii din subordinea acestuia, tot în pas alergător, către autobuze, adesea folosindu-se și bastoanele din dotare („Cristinel") pentru grăbirea îmbarcării.

Regulamentul prevedea că fiecare deținut avea dreptul la 30 de pachete de țigări pe lună dacă muncea și la 15 pachete dacă nu muncea. Singurele țigări admise erau cele inferioare, Naționale, Mărășești, Carpați. Cum pe Secția a IV-a toată lumea muncea, toți căpătam câte 30 de pachete; eu, nefiind fumător, îmi făceam deja stocuri, dat fiind că nu știam cum va evolua situația și în relațiile mele viitoare totul se putea rezolva pe baza țigărilor.

Constatăm cu surprindere că supraveghetorii noștri puneau pe unii brigadieri și șefi de echipă să sorteze zilnic câte 10–20 de saci cu ceapă, pe care-i urcau în mașinile destinate deținuților, alături de aceștia, și așa, înghesuiți, se abăteau din drum cu aceste mașini în diferite puncte ale Capitalei, unde erau

așteptați de reprezentanți ai familiilor lor, care descărcau în grabă acei saci. Deci furt în toată regula din avutul obștesc, în prezența unor oameni care furaseră probabil mult mai puțin. Dar acesta era Sistemul; lor li se părea absolut normal, pentru că ei erau șefii. Vorba ceea: „Lupul, de unde aleargă, de-acolo mănâncă."

Într-una din zile, fiind aplecat asupra unui coș cu ceapă, îmi vine amețeală și mă opresc puțin din activitate. Mă trezesc cu un baston aplicat pe spate de „omul cu părul roșu", șeful supraveghetor. Mă scol, mă apropii de el și-i șoptesc: „Îl vezi pe ăsta? A fost maior de Securitate! (și-l arăt pe colegul meu Gheorghe Florescu), iar pe ăla de alături privește-l și mai atent, fiindcă a fost șef de post în Buftea. Și acum uite-i ce fac! Vezi că sunt bolnav și s-ar putea să dai de dracu! S-ar putea să le calci pe urme." Îl cheamă pe brigadier și-l întreabă: „Cine-i, bă, asta?" „A, a fost mare boss în comerțul cu cafea; cunoaște multă lume, e tare tipu'!" De atunci, pe mine și pe Gheorghe Florescu Roșcatul se făcea că nu ne observă, indiferent ce făceam. Bineînțeles că atât eu, cât și tizul meu ne străduiam să nu-l provocăm și să ne facem datoria, în special colegul meu, care încă mai credea că nimerise acolo dintr-o eroare.

În cameră era un dezastru, păduchii și ploșnițele făceau ravagii. Deși sesizaserăm în repetate rânduri pe toți cei în drept, măsurile se lăsau așteptate, fapt pentru care șeful nostru de cameră, Gheorghe Popescu, a instituit niște reguli stricte de luptă împotriva acestor inamici. Popescu, un tânăr de 35 de ani cu o pedeapsă de 4 ani, șofer de meserie, a luat repede legătura cu foștii lui colegi de la ILF Berceni (unde își desfășurase activitatea) și a obținut motorină. Și am trecut, zi de zi, la deparazitarea paturilor și a întregii încăperi cu motorină. Rezultatele au fost parțiale, fiindcă păduchii nu s-au prea lăsat impresionați de riposta noastră, doar plosnițele, bietele de ele, se retrăgeau brigăzi întregi, cu burțile pline de sânge dulce de infractor, pe pereții din cameră, spre alte zone, mai propice unui trai tihnit.

Deținuții se împărțeau în două mari categorii: cei preventivi, care se aflau în curs de judecată, și cei deja condamnați, unii dintre ei chiar prin sentințe definitive și irevocabile. De asemenea, erau deținuți primari (aflați pentru prima dată în pușcărie)

și deținuți recidiviști, care mai făcuseră pușcărie. În funcție de categorie, deținuții aveau drepturi mai mari sau mai mici. Ca deținut primar și preventiv, eu aveam dreptul la 10 kg de alimente și câte un vorbitor lunar cu familia. Cele 10 kg de alimente le primeam în două tranșe, conform literei cu care începea numele meu. Litera „F"era în zilele de 5 și 20 ale lunii. Vorbitorul aveam dreptul să mi-l aleg la una din aceste două date, când primeam totodată și 5 kg de alimente. Astfel, la data de 20 septembrie 1985 am primul vorbitor cu Mariana. Vine însoțită de Marina. Ceilalți copii, deși veniseră cu toții, nu fuseseră admiși.

La întoarcerea în cameră, găsesc Rechizitoriul, pe care trebuia să-l consult cât mai repede, dat fiind că la stingere trebuia returnat supraveghetorului de Secție. Citesc doar că sunt acuzat de infracțiunea de complicitate la delapidare, aliniatul III, ce prevede o pedeapsă între 15 și 20 de ani sau moartea. Mă repliez rapid, returnez destul de repede Rechizitoriul colegului meu de pat, dar și de lot, și încerc să-mi adun gândurile. Apelez la memorie, la ce discutasem cu tatăl meu și cu toți deținuții politici cu care venisem în contact în viața mea. Aleg să-mi țin gura și să-mi apăr cu toate forțele poziția inițială de respingere a acuzațiilor, sperând că voi avea posibilitatea să mă apăr în instanță, mai ales că-i spusesem deja Marianei să-mi schimbe avocatul, pe Ghiță P. (n-am știut niciodată cum ajunsese acesta avocatul meu), cu doamna avocat Letiția Coman, soția marelui actor și prieten Cornel Coman, clientă veche și fidelă. Deși speranța era destul de slabă, încerc să-mi fac curaj. Recapitulez în minte principalele coordonate ale vieții mele de până atunci, cu bune și cu rele, și trag concluzia pe care mi-o transmisese bravul avocat Acuma, cu puțin înainte de arestarea mea, când îl contactasem să-l întreb ce știe despre așa-zisul Lot Cafea: „Dragă prietene, cred că nu ești implicat, fiindcă nu mi-ar fi deloc pe plac să am un asemenea prieten", îmi spusese celebrul avocat.

Gălăgia din cameră, provocată de faptul că majoritatea deținuților aveau încadrare juridică mică, mulți erau recidiviști și obișnuiți cu atmosfera de teroare de la Punctul de lucru, mă face să mă decid: trebuia să plec cât mai repede din Secția a IV-a Bahaus, mai ales că doctorița care răspundea de problemele

de sănătate ale deținuților își trata superficial rolul. Concomitent, către sfârșitul lunii septembrie, avem prima înfățișare în fața Instanței de Judecată. Urma să fim prezentați lumii în noua noastră postură de „infractori odioși" ai regimului comunist.

Tunși la zero, îmbrăcați în uniforme noi, folosite numai în acest scop, suntem legați câte doi cu cătușe la mâini, unii chiar și cu lanțuri grele la picioare și urcați într-o dubă de circa 7 tone, cu o capacitate de maximum 80 de persoane în picioare, dar încărcată dublu, înghesuiți precum sardelele, fără lumină, aproape total lipsiți de aer; și așa suntem transportați la Tribunalul mare al RSR. Aici suntem debarcați și duși în pas alergător în subsolurile marelui Templu al Judecății Românești.

Printre privitorii care urmăreau sinistrul spectacol, o văd pe Vali alergând ca să mă vadă cât mai mult. Profund mișcat, izbucnesc în plâns. Începusem o altă viață, era clar, și-mi pun o întrebare explicabilă: oare îmi voi mai revedea vreodată familia? Atunci nu aveam de unde să știu. Brusc, îmi revin și decid să lupt pentru libertate și viață, indiferent de condițiile în care trebuia să desfășor această grea luptă.

Suntem mânați către o sală imensă de sub Tribunal, unde suntem rând pe rând sortați după sala și ora la care fuseserăm programați. Aici, printre deținuții îmbrăcați la fel ca și mine în zeghe, dau cu ochii de fostul căpitan de Miliție Adrian Constantin, anchetatorul de la Secția nr. 5 din Bulevardul Republicii, care anchetase cazul celor două vânzătoare și al colegei Marianei, când fuseseră prădate de încasările zilei respective. Îl întreb: „Cu ce ocazie pe la noi, domnule căpitan?" Îmi face semn să-mi țin gura ca să nu se prindă „hoții". Îmi spune că ar putea avea probleme dacă se află cine a fost. Îl întreb ce-i cu el acolo. Îmi răspunde că a ucis pe o trecere de pietoni o biată bătrână care trecea regulamentar strada. „Și erați băut, domnule căpitan?" îl întreb cu un glas neutru. „Da, îmi răspunde franc. Băusem cu maiorul Constantinescu (șeful Miliției Economice pe Sectorul 2) câteva pahare cu vin" (aveam să aflu mai târziu că, în seara cu pricina, avusese loc între el și Constantinescu o puternică altercație, soldată chiar cu un foc de armă. Motivul fusese supremația asupra lumii interlope, în special

asupra proxeneților care operau în zonă. Probabil că amândouă carierele fuseseră compromise în acest „incident", în urma căruia bravii ofițeri de Miliție au fost trecuți în rezervă).

Suntem duși încătușați în Sala de Judecată a Secției a II-a Penală, dar nu înainte de a ni se atrage atenția că nu avem voie să privim în sală și, bineînțeles, nu trebuie să vorbim decât atunci când suntem întrebați, pedepsele în caz contrar fiind extrem de severe. Intrăm în boxa acuzaților, legați cu cătușele la mâini, așa cum plecaserăm din penitenciar, și ne așezăm pe băncile din boxă. Ni se spune să privim drept înainte spre Instanța de Judecată. Erau cinci judecători, dar nu putem decât să constatăm, fiecare, că ne aflăm într-o mare dilemă; între cei cinci, toți în robă, exista unul despre care nu știam dacă e bărbat sau femeie. Brusc, acest lucru trece în prim-planul preocupărilor noastre imediate. Izbucnim în râs, complet caraghios pentru niște oameni asupra cărora plana nici mai mult, nici mai puțin decât pedeapsa cu moartea.

Capii Lotului Cafea nu se aflau în sală. În boxa acuzaților erau numai complicii prezumtivi. Brusc, se anunță că a sosit IGM-ul și sunt împinși în fața instanței, pe o bancă aflată în fața sălii și în spatele boxei acuzaților, cei patru colegi și complici: Balaci Ilie, Albu Florea, Covaci Petre și Vlad Adrian. Erau netunși „la zero", proaspăt bărbieriți, cu cătușe la mâini, ca și noi, dar în haine civile. Păreau niște cetățeni obișnuiți, iar noi, cei din boxa acuzaților, îmbrăcați în zeghe, păream niște „odioși infractori". Dar totul era „cu schepsis" din partea torționarilor de la IGM, pentru că făptașii nu trebuiau să vină în contact cu complicii până la prima înfățișare în fața Instanței de Judecată, așa-numita Ședință de Interogatoriu din Instanță. Începe Ședința de Judecare. Președinta Completului de Judecată, vestita judecătoare Patrichi, care avea deja un morcov undeva, dat fiind că tocmai îi fusese arestat soțul sub acuzația de luare de mită, rostește un aspru Rechizitoriu asupra celor din Lotul Cafea, acuzați de încălcarea gravă a legii.

Privesc în stânga și văd un bărbat frumos, înalt, brunet, cu părul buclat, părând sosia actorului Cristea Avram, cel care alesese libertatea și fugise în Occident: era procurorul de

Instanță. În urma acuzațiilor lui, aveam să primim serioase perioade de detenție și să fim supuși și la alte măsuri coercitive, complementare. El era instrumentul prin care gestapoviștii din Calea Rahovei 37–39 își puneau în practică acuzațiile, multe din ele aberante.

Se face întâi „prezența", iar din sală avocatul fiecărui acuzat răspunde cu cuvântul „Asistat". Când aud numele meu, zic „Prezent" și imediat urmează vocea doamnei avocat Letiția Coman, pronunțând cuvântul știut: „Asistat". Înainte de începerea Ședinței de Judecată, fusesem dus într-o cameră de la subsol, unde timp de 10 minute avusesem o întrevedere cu doamna Coman, în calitate de avocat angajat în apărarea mea. Această întrevedere avea să fie prima și singura posibilitate de a discuta cu avocatul meu, pe tot cuprinsul extenuantului proces penal.

Privind la frumosul procuror și la cei cinci judecători aflați în fața mea, a căror identitate aveam s-o aflu mult mai târziu, îmi aduc aminte vorba contelui Lev Tolstoi: „Cine n-a făcut pușcărie nu știe ce-i Statul!" Am convingerea că lupta e deja pierdută, dar îmi înfrunt soarta. Sunt întrebat printre primii dacă îmi mențin declarațiile date în fața organelor de cercetare penală. Declar ferm – și-l rog pe Președintele de Ședință să se consemneze în scris de către grefieră – că nu am avut niciodată acces la dosar și nu știu ce declarații conține: unele pot fi reale, dar altele e posibil să nu reflecte realitatea – și de aceea rog Onorata Instanța să-mi fie consemnată declarația dată în fața șefului de Anchetă, Gheorghe Florea, în ziua de 4 iulie 1985, o declarație dată fără vreo constrângere din partea sa, dar pregătită în mod onorabil de subordonații săi prin mai mulți pumni dați în cap în timpul anchetei. Nu aveam să știu niciodată ce a scris grefiera, dar probabil nu a scris întocmai ce-am declarat, ci doar ce i-a dictat judecătoarea Patrichi, și anume că recunosc doar parțial acuzațiile aduse. Nu știam atunci că „declarațiile negative" nu se consemnează și că într-un acvariu de rechini nu există pește.

Știam însă foarte bine Teoria mlaștinii, care spune clar că, atunci când te afunzi într-o mlaștină, cu cât te zbați mai mult, cu atât te afunzi mai tare; și de aceea am ținut, încă de la început,

să-mi stabilesc unele criterii de comportament în fața Instanței de Judecată și în primul rând să rămân consecvent în declarațiile date. Știam, de asemenea, că Cinstea este invers proporțională cu Tentația, fapt ce m-a determinat să rămân cinstit față de cei al căror reprezentant onest eram și să rezist ispitei de a-mi ușura situația prin declarații incriminante față de cei cu care lucrasem onorabil o perioadă lungă de timp și care, în acele momente, aveau probabil emoții privitoare la ce aș fi putut declara. Eram convins că e bine să fii apreciat de semenii tăi, așa că atunci, acolo, am considerat că e mult mai bine să-mi țin gura. Nu era vorba atunci de învingători și învinși, ci doar de niște abuzuri grave din partea celor care instrumentaseră dosarul de cercetare penală și-l trimiseseră în Instanță fără o cercetare profesională, corespunzătoare stării de fapt. Eram însă ferm convins că păcatele grele se cer plătite și credeam că situația în care mă aflam se datora anumitor aspecte din activitatea mea, pentru care nu prea aveam de ce să mă felicit. Știam că trecutul e sigur, prezentul e trecător, iar viitorul incert. Încercam să-mi înțeleg prietenii care în acele momente îmi erau „tovarăși de faptă" și să nu-i judec. În viață alegem și suportăm consecințele, căci acolo unde nu există Dumnezeu totul este permis. Cred că în acele momente rolul meu era de amortizor al Agenției de Import și chiar de pompier, față în față cu un incendiu declanșat de un înalt responsabil din rândul Mafiei naționalist-comuniste: un incendiu ce încă arde mocnit până în ziua de azi și care va arde multă vreme de aici încolo.

După mine a urmat interogatoriul lui Ilie Balaci (aveam să aflu că acesta se cheamă „primul interviu" dat în Instanță și că el este uneori vital pentru tot restul procesului), fapt ce mă determină să ridic mâna și să cer cuvântul, care mi se acordă. Rog Onorata Instanță, într-un pur stil Emil Botta, să-mi permită să-l întreb pe Ilie Balaci dacă a discutat cu mine vreodată despre faptele de care se face vorbire în Rechizitoriul întocmit de Onor Procuratura Generală. Acesta răspunde că nu, dar cererea mea de consemnare a răspunsului său nu este luată în seamă. Era o luptă între Goliat și David, dar de data aceasta bietul David era cu mâinile goale și legate în cătușe. Mi se spune că Instanța

va decide și că oricum mi se va da cuvântul în apărarea mea, atunci când va fi cazul. Deși ridic încontinuu mâna, nu mi se mai dă niciodată cuvântul, iar șeful gărzii îmi atrage atenția să încetez, altminteri voi face cunoștință cu Regulamentul Închisorii privind astfel de intervenții din partea inculpaților.

Și totuși, când tizul meu, fostul șef al Depozitului ICRA Galați, este întrebat dacă își menține declarațiile date în faza cercetării penale, acesta răspunde ferm: „Nu recunosc nimic din declarațiile date la IGM. Toate declarațiile sunt date sub tortura exercitată de Tudor Stănică, Ion Baciu și Gheorghe Florea." În procesul-verbal încheiat însă de grefieră nu se consemnează nimic din cele declarate, ci doar că nu recunoaște faptele, lucru ce va constitui „fapt agravant" la pronunțarea sentinței. Toți cei aduși de la IGM declară in corpore că își mențin declarațiile date în fața organelor de cercetare penală; acesta fusese de altfel și scopul urmărit de Tudor Stănică și ciracii lui, ca declarațiile făcute de principalii acuzați să fie conform dorințelor lor. Prin aceste declarații, soarta ne era deja pecetluită.

Următoarea activitate în exteriorul Penitenciarului s-a desfășurat, tot sub supravegherea Roșcatului, în depozitele Fabricii de conserve din comuna Popești Leordeni. Aici se aflau uriașe cantități de conserve de legume și fructe rămase nevândute și având deci termenul de garanție depășit. Multe din aceste borcane (roșii în bulion, ghiveci de gătit în bulion, ghiveci în ulei, tocană de legume, vinete în ulei și în bulion etc., de 850 și 420 g) erau foarte murdare; noi trebuia să le curățăm și să înlocuim vechile etichete cu noi etichete, având date de fabricație din luna septembrie 1985, deci să reînnoim data de valabilitate cu doi–trei ani, fiindcă Avutul Obștesc trebuia apărat și salvat, chiar dacă acele produse aveau să se transforme într-o veritabilă armă biologică îndreptată asupra populației țării. Însă cui am fi putut reclama această situație? Cine ar fi ascultat niște „hoți" și niște „criminali"? Doar ei nu au conștiință civică!

Întrucât hrana la ghium era din cale-afară de proastă, cu toții am trecut la violarea acelor borcane, care erau în cantități impresionante, și consumarea conținutului. Ne alegeam fiecare ce doream, iar la sfârșit, după ce consumam produsele, arătam

capacele înțepate de noi în prealabil în cuiele de la lăzile de lemn drăguțului nostru de supraveghetor, ce se îndeletnicea, din cauza frigului pătrunzător din barăcile respective, cu sorbirea de coniac sau votcă. Deși era un tip extrem de dur, Roșcatul n-a obiectat niciodată și n-a luat nici o măsură împotriva vreunui deținut. Eram cu toții complicii unei mari fraude economice, dar și ai unei încălcări flagrante a unor drepturi fundamentale ale omului, și anume dreptul la viață și la informare.

După ce terminăm această activitate, suntem duși la Depozitele ILF Chiajna, la sortare și preambalare de cartofi în plase de 2–3 kg, după caz. Aici, într-un frig pătrunzător, încă îmbrăcați cu zeghea de vară, mulți nu rezistă și se îmbolnăvesc. Complet dezorientat de atitudinea doamnei doctor Didina Mengheluța cea oacheșă, o femeie aparent normală la cap, dar extrem de dură cu deținuții, care nu pregeta să-mi spună că pot merge la muncă în acele condiții chiar și cu tensiunea arterială 28/14, îmi iau inima în dinți și ies la raport la comandantul Secției a IV-a, maiorul Vasilie Corcodel. Îi explic că sunt un om bolnav de inimă și hipertensiune arterială și că, din punct de vedere psihologic, noul loc de muncă în care sunt angrenat este foarte aproape de familia mea, iar mulți dintre motostivuitoriști sunt rude și prieteni de-ai mei, așa că doresc să evit eventuale necazuri pe care le-aș putea avea în această direcție. Cel mai important argument în susținerea cauzei mele a fost însă încadrarea mea juridică. Și astfel, spre sfârșitul lunii decembrie 1985, atât eu, cât și tizul meu suntem repartizati pe Secția a III-a, unde se aflau și ceilalți din Lotul Cafea, cu excepția colonelului Ioan Sava, care, fiind în vârstă de aproape 60 de ani și foarte bolnav, fusese reținut pe Secția a II-a, într-o cameră de *maltalogi* (inapți pentru muncă, bătrâni sau infirmi).

Ajungem pe Secția a III-a Pedepse Mari, în Camera 168, unde șef de cameră era domnul Isaac Abramovici, un evreu simpatic în vârstă de circa 50 de ani, de formație inginer constructor, fost director al unui mare Trust de Construcții din București. Provenea dintr-o familie de evrei ultraortodocși din cartierul Dudești-Traian. Avea o pedeapsă de 10 ani pentru luare de mită și se afla în detenție de circa 4 ani. Pentru asemenea infracțiuni,

era posibilă eliberarea condiționată după efectuarea a cel puțin jumătate din pedeapsă, fapt pentru care domnul Abramovici se străduia din răsputeri să-și facă datoria de „deținut model". Era un om extrem de jovial, foarte simpatic, foarte cult, cunoscător a mai multe limbi și a multe ideologii de întindere mondială. Ne-a primit cu brațele deschise. În cameră îi reîntâlnesc pe „bunii mei prieteni" Ilie Balaci, Florea Albu, Petre Covaci și Vlad Adrian. În apropiere, la Camera 171, se aflau Nicu Călina și Petre Balașov, care lucrau și ei în brigada condusă de Isaac Abramovici, căruia îi spuneam cu plăcere „domnule director".

Puțin supraponderal, cu puțină chelie, cu zâmbetul mereu pe buze, domnul director Abramovici era omul potrivit în locul potrivit (pentru niște amărâți ca noi, bineînțeles). Brigada sa își desfășura activitatea în Uzina Metalurgică, și munca noastră a constat în „debavurarea" (îndepărtarea extremităților neregulate din turnare cu niște cuțite speciale) unor piese din bachelită. Prin debavurare se producea un praf foarte toxic, dar cui ce-i păsa? Nu ne aflam la pension; eram doar la pușcărie, chiar dacă încă nu fuseserăm judecați și condamnați definitiv printr-o sentință judecătorească. Unii dintre noi puteau fi găsiți nevinovați, ceea ce s-a și întâmplat în mai multe cazuri.

Atmosfera prietenească ne-a făcut să ne adaptăm repede noii noastre situații. Procesul începuse deja și concomitent lucram în uzină. Eram în tura de noapte, așa că adeseori la proces picam de somn, căci de la lucru plecam direct la Tribunal. La proces suntem șocați să aflăm că frumosul nostru procuror de Instanță suferise un grav accident de circulație și la scurt timp după aceea murise. Conștienți de marea pierdere suferită, am ținut un moment de reculegere în amintirea sa. Întreaga suflare din boxa de sub Tribunalul Mare, oameni în zeghe și cu cătușe la mâini, ba unii chiar și cu lanțuri la picioare, s-a rugat pentru sufletul adormitului la loc cu verdeață veșnică, unde nu este nici întristare, nici suspin, și pentru sănătatea celor care rămăseseră să ne acuze și să ne judece. Cu toții, am închinat Ruga Năpăstuitului către bunul Dumnezeu: „Dă, Doamne, gânduri bune la dușmani!"

În locul chipeșului procuror, sosește „ciocănitoarea Woody", o băbăciune cu trei fire de păr în cap, vopsite într-un roșu strident. Apariția acestei procuroare a trezit mari temeri privind deznodământul procesului nostru, dat fiind că arăta exact ca o vrăjitoare din Casa Ororilor. Era o comunistă autentică și, prin urmare, nu se îndoia de vorbele unuia dintre marii comuniști ai lumii, Jean-Paul Sartre, care spunea: „Comunismul este o capcană de șoareci care, după ce-i prinde, le ia gâtul." Procesul era oricum de tot râsul. Ca martore au fost aduse toate muncitoarele ambalatoare de la Secția nr. 1 prăjit și preambalat cafea, care declarau una după alta că foștii lor șefi, Balaci și Florea, le dăruiau aproape zilnic pachete cu cafea amestec pentru consum propriu. Toate aceste plicuri, adunate, constituiau o pierdere pentru Avutul Obștesc – și cineva trebuia să plătească.

Printre martori, apar și bietele mele rude, Mihai și Elena Alexandrescu. La întrebarea președintei Instanței de Judecată dacă își menține declarațiile date în fața organelor de cercetare penală, Mihai Alexandrescu, aflat sub jurământ, declară Adevărul și numai Adevărul și, din martor al acuzării, cum fusese pregătit de onor IGM, se transformă subit în cel mai incomod și devastator (pentru acuzatori) martor al apărării, spre disperarea bietei ciocănitoare Woody. Spune că el n-a dat nici o declarație în fața organelor de cercetare penală, pentru că nu știe carte; și nici ceilalți colegi ai lui nu știu. „Cum adică, tovarășe Alexandrescu?", îl întreabă președinta Instanței de Judecată Patrichi. „Păi ne-a chemat pe toți la IGM și ne-a întrebat care din noi știe carte și l-a pus pe unul din noi să scrie toate declarațiile

noastre și noi le-am semnat, că ni s-a spus că altfel dăm de dracu!" Brusc, ciocănitoarea Woody îi cere buletinul de identitate lui Mihai, își notează datele care o interesau și cere evacuarea martorului, declarând că este un martor mincinos și mărturiile sale nu pot fi luate în considerare.

Totuși Mihai nu se lasă și se adresează Instanței: „Nu înțeleg de ce a fost doamna procuroare supărată de adevărul pe care l-am spus sub jurământ, pentru că jurământul este jurământ, iar eu, onorată Instanță, am cinci fete și nu vreau să mă bată Dumnezeu și să pricinuiesc cuiva vreun rău printr-o mărturie mincinoasă. Eu sunt credincios și nu pot jura strâmb referitor la declarațiile ce ni s-au luat, mai ales că aceste declarații au fost dictate de domnul căpitan Mandache colegului nostru într-o cameră separată, nu în camera unde ne aflam noi, toți ceilalți."

Profitând de acest incident, ridic din nou mâna să cer cuvântul, care, spre surprinderea mea, mi se acordă. Rog martorul să spună dacă totuși declarația pe care a fost obligat s-o semneze i-a fost, în prealabil, citită. „Nu!" vine imediat răspunsul lui Mihai. La care eu comentez prompt: „Așa se fac cercetările la IGM, onorată Instanță, și se mai spune că noi suntem infractorii! Cine încalcă legile?!" Din spate, șeful gărzii îmi presează umerii să mă așez, iar un alt membru al gărzii îl evacuează pe Mihai, fără a i se înregistra în scris declarația. Bravii anchetatori de la IGM nu știau că Mihai fusese omul meu, martor al întregii mele activități profesionale până în anul 1983, când îl rugasem pe Ilie Balaci să-l ia la el, fiindcă eu nu mai aveam posibilitatea să-l păstrez ca angajat. Anchetatorii rataseră, prin necunoașterea acestui amănunt vital, una din marile lor ocazii să pătrundă în lumea exclusivistă a cafelei.

Bunul nostru brigadier și șef de cameră, domnul Abramovici, era un optimist, dar uneori dorul de casă îl măcina și murmura adesea refrenul unei vestite melodii populare: „Azi cu dor, mâine cu dor, mă mir, Doamne, cum nu mor!" Avea o soție tânără, de 25 de ani, originară din Dorohoi, care-i fusese secretară. Se iubeau la nebunie. Maricica îi trimitea mereu scrisori parfumate. Toate efectele pe care le primea de acasă erau impregnate cu parfumul specific al minunatei sale soții. Adesea cădea

pe gânduri. Toți membrii familiei lui emigraseră în Israel, dar el nu putuse părăsi „țara cu cele mai frumoase femei din lume". Considera România pe primul loc în lume în ceea ce privea oferta sexuală. Cunoscuse multe femei, din mai toate zonele, dar avea o slăbiciune aparte pentru moldovence, care îl îndrumaseră încă din adolescență spre zorii deșteptării sexuale. La Dorohoi a deprins încă de timpuriu să „fluiere în Canion" până va găsi „Perla". Considera dependența de sex un privilegiu și spunea adesea: „Atâtea vagine și atât de puțin timp..." Ne îndemna mereu să închidem ochii și să ne lăsăm sufletul ușor. Era un adevărat înțelept, demn de strămoșii săi de pe meleagurile Sionului, și căuta în permanență să-și facă datoria față de semeni, indiferent de etnie. Avea totuși o slăbiciune pentru cântecele de petrecere și de pahar și, prin urmare, pentru țigani. Era extrem de omenos, fapt ce-l făcea tare iubit. Avea o Karma aparte, era un om cu gust și stil, iar tonusul său ne-a molipsit pe toți. L-am întrebat la un moment dat dacă regretă că nu a plecat, ca mulți alți evrei, în Palestina, la care mi-a răspuns franc: „Unde aș mai fi găsit o femeie ca soția mea?! Am cunoscut multe femei în viață, de toate etniile și rasele, dar nici una nu-i ca Maricica."

Șeful Uzinei Metalurgice unde lucram noi era un colonel-inginer care semăna cu Fărâmiță Lambru, iar soția sa era medicul-șef al Penitenciarului și aducea oarecum cu Romica Puceanu. Cum am spus, era cam dusă cu sorcova: deși era colonel-medic primar militar și doctor docent de medicină internă, pe fața ei, mereu impasibilă, nu se putea distinge niciodată vreo urmă de sentiment uman. În ianuarie 1986, sufăr o puternică hemoragie. Zile întregi îmi ies pe gură și pe nas puvoaie de sânge, inclusiv cheaguri, unele dintre ele de culoare foarte închisă. În urma insistențelor deja prietenului meu Abramovici, doctorița acceptă să mă vadă și să-mi efectueze o radiografie pulmonară. Îmi spune că n-am nimic la plămâni. „Și totuși, doamnă doctor, despre ce-i vorba?" o întreb. „Probabil o răceală, ai grijă cum te îmbraci, pune o haină în plus pe tine; spune-i lui Abramovici să te mute mai în centrul camerei, să-ți fie puțin mai cald." Îi cer totuși să-mi schimbe locul de muncă,

pentru că e posibil ca praful abundent de la operațiunea de debavurare a pieselor din bachelită să fie pricina necazului. Îmi spune răstit: „Aici nu-i pension, e o unitate de executare a pedepsei pentru cei care au încălcat legile țării." „Sunt de acord cu dumneavoastră, dar trebuie să țineți cont că sunt arestat preventiv. Eu sunt deocamdată doar învinuit și este posibil să se stabilească la sfârșitul procesului că sunt nevinovat. În acest caz, responsabilitatea dumneavoastră este enormă și nu văd ce explicații veți găsi. Eu am încredere în semnătura pusă pe actul final de la Helsinski în vara anului 1975 de către actualul șef al Statului român și nu vreau să-mi pierd speranța că vor fi descoperite cauzele ce au determinat această deteriorare a sănătății mele și că veți lua măsuri să fiu transferat de urgență în alt punct de lucru, mai puțin periculos pentru sănătatea mea." Îmi spune că va vorbi cu șeful Secției a III-a, bravul colonel Stelian Constantin, un veteran al sistemului penitenciar din România încă de pe vremea lui Drăghici.

Între timp, sosește și Gheorghe Dobrescu, fostul șef de secție de la Panduri, arestat pentru mită. Intervenția lui Ranga s-a simțit prin neimplicarea omului său în același lot cu noi. Dobrescu nu prea era dus la biserică și și-ar fi dat drumul la gură, ceea ce nu convenea nici uneia dintre cele două Mafii comuniste în conflict. Acuzațiile ce i se aduceau erau extrem de puerile. Se pretindea că luase un cartuș de Kent drept șpagă (declarată „mită") de la unul dintre beneficiarii întreprinderii. Dacă ar fi căzut Dobrescu cu adevărat, ar fi căzut OCM-ul și, dacă ar fi căzut OCM-ul, mulți securiști, din ambele tabere, ar fi fost în postura să dea „relații". Dobrescu era omul lui Ranga și trebuia să fie îndepărtat, căci făcuse greșeala să-i fie câine credincios până la sfârșit, nesesizând din timp că raportul de forțe nu mai era în favoarea acestuia. Ceilalți erau victime colaterale, iar eu, din păcate, mă aflam în aceeași barcă cu ei.

Deci Dobrescu, unul dintre „rechinii" Agenției de Import, scăpase ieftin. Era din vechea gardă a Securității, de pe timpul vestitului general Pantiușa, și executase fără crâcnire ordinele șefilor săi. Ceilalți, colegii lui Dobrescu, erau mici pisoi pe lângă el, iar faptele lor erau de amatori care nu știuseră să-și asigure

spatele, așa cum făcuse versatul lor coleg. Eu eram singurul care puteam desface fir cu fir întregul păienjeniș de afaceri obscure din Agenția de Import, dar atunci Marian Clită mi-ar fi dat mie lovitura de grație, și nu inginerului Gheorghe Ursu, asasinat de el la ordinele lui Tudor Stănică și Mihai Creangă, stăpânii săi, la două luni după plecarea mea din Arestul IGM. Sunt ferm convins că nu aș fi supraviețuit dacă mi-aș fi dat drumul la gură, dar intervenția rapidă, nesperată a domnului academician, Mare Maestru mason, Alexandru Rosetti, prin intermediul fratelui Dictatorului, șeful politic al Armatei RSR, i-a timorat în acțiunile lor pe vajnicii torționari ai Gestapoului comunist.

Prin Dobrescu se derulaseră toate afacerile de la Depozitul Agenției de Import din Halele Centrale Obor. Era destul de nebun și dădea semne de nervozitate; într-o noapte, când se adunaseră mai mulți deținuți care se pregăteau să iasă din schimb, arată spre noi, toți ceilalți foști colegi ai lui, și zice: „Uitați-vă, ăștia m-au băgat în pușcărie, nenorociții ăștia ar trebui împușcați!" Eu, cunoscând aproape toate faptele lui, mă apropii de el și-i zic printre dinți: „Ține-ți gura, altfel intri alături de noi și iei trei grame de plumb." Dobrescu amuțește și lasă capul în jos, dar Nicu Călina continuă discuția, spunând: „Pentru cele 6 luni cât am lucrat cu voi, risc să iau poate 10 ani, iar Calul (un șofer care lucrase în locul lui, cât timp el nu avusese carnet de conducere) a lucrat o perioadă îndelungată și-i bine mersi." Mă apropii de Nicu Călina și-i zic: „Dacă va fi implicat Calul, eu vă fac pe toți de 25 de ani pușcărie! Așa că stați fiecare în banca lui și să vedem cum ieșim de aici cât mai repede și cât mai bine. Fiecare cu crucea lui, așa că *silence*." Norocul a fost că la discuția asta n-am fost decât noi, cei din Lotul Cafea, fără nimeni altcineva care ar fi putut raporta cele auzite. Lucrurile liniștindu-se, ne-am dus fiecare la treaba lui.

Viața în camera directorului Abramovici, deși veselă, avea neajunsurile ei. Camera colcăia de păduchi, eram plini toți. Deși am insistat în repetate rânduri cu toții pe lângă conducerea fiecției să ne ajute, nu s-a întâmplat nimic, niciodată. Dintre toți șefii de cameră importanți, doar Abramovici era sabotat, probabil pentru că era cel mai inteligent personaj existent în acea vreme

în acel loc – și nu numai dintre deținuți, ci și dintre cadre. Secția era condusă de colonelul Stelian Constantin, un om aflat în prag de pensionare, plictisit și poate depășit de situație. El răspundea administrativ și de Secția a V-a Specială aflată vizavi de Secția a III-a. Aceasta avea pe exterior un aspect extrem de sumbru și înfricoșător. Numai privind-o, fiecare deținut se bucura că avusese marele noroc să nu ajungă acolo. Printre cei care gândeau astfel mă număram și eu, așa că, oricât de greu mi-ar fi fost, gândeam că totuși sunt un norocos că nu mă aflu pe acea Secție. Dar pericolul de-a ajunge acolo ne păștea pe fiecare.

În primul rând, toate geamurile erau acoperite la exterior cu câte o placă din beton prinsă în patru colțuri, astfel încât locatarii camerelor nu puteau vedea cerul și beneficiau doar de aerul ce se putea strecura prin acele bolțuri. Apoi regimul era extrem de sever. Cei de pe Secția a V-a nu erau scoși la muncă. Majoritatea deținuților se aflau acolo pentru fapte penale destul de grave și prezentau, se pare, un pericol social pronunțat în comparație cu ceilalți deținuți. Aici se aflau cei acuzați de crime sadice, criminali în serie, având încadrarea juridică de condamnare la moarte; sau cei care fuseseră deja condamnați la moarte de un Tribunal Județean de pe teritoriul RSR și așteptau să fie judecați la București definitiv, în Instanța Superioară a Tribunalului Suprem al RSR; sau cei care aveau o sentință definitivă și irevocabilă de condamnare la moarte și așteptau să se pronunțe șeful Statului Român asupra soartei lor, în vestitele ședințe ale Consiliului de Stat pe care le conducea, la capitolul „Alte hotărâri". Pentru că Nicolae Ceaușescu se pronunța *personal* asupra cererilor de grațiere a pedepsei de condamnare la moarte și comutarea acesteia în alte încadrări (de regulă, 25 de ani de detenție). Se spunea că adesea, când ședințele se țineau în împrejurări tensionate, Ceaușescu nu acorda nici o grațiere, iar sentințele se executau, în timp ce în alte cazuri, când Ceaușescu era binedispus, puteau fi grațiați infractori extrem de periculoși.

Colonelul Stelică (așa îl dezmierdau unii deținuți, mai ales cei recidiviști, care-l cunoșteau de-o viață), era un om temut, dar respectat. Cine se conforma Regulamentului de Ordine

Interioară și-și vedea de treabă n-avea să cunoască vreo pedeapsă; de altfel, cât am stat pe Secția a III-a, n-am auzit să fie aplicată vreo pedeapsă corporală cuiva, poate doar așa-zișilor deținuți periculoși ținuți în Camerele 88 și 89, separați de restul deținuților. Era un om al datoriei, un om potrivit pentru funcția pe care o ocupa, având în vedere condițiile grele de detenție pe care le prezenta întregul Penitenciar Rahova, în acea perioadă. Deși sesizat de șefii de cameră în legătură cu păduchii, colonelul Stelică nu se sinchisea.

Printre brigadierii din rândurile deținuților, trei erau, în afară de Abramovici, mai importanți. Primul și cel mai însemnat era Gheorghe Ciorbă, fost șef de depozit la Buzău, despre care se vorbea că fusese cândva coleg cu colonelul Stelică (unde și când era un secret numai de ei știut) și care avea o condamnare de 17 ani, din care executase deja 9 ani și aștepta să fie eliberat „la excepțional" de către Comisia de Eliberare Condiționată a Penitenciarului Rahova, conform unei promisiuni ferme făcute de însuși colonel Stelică. El era *Capo di tutti capi*, mâna dreaptă a colonelului; el știa exact ce se întâmplă zi și noapte atât pe Secție, cât și la Punctele de lucru din interior. Cei care aveau diferite probleme se duceau întâi la el și, dacă el considera că-i cazul, rezolva problema, adesea apelând direct la „nea Stelică". Meritele erau întotdeauna ale colonelului, iar riscurile și grijile erau ale bietului Ciorbă, pe care-l păștea în permanență trimiterea într-un Penitenciar de pedeapsă.

Ciorbă avea doi aghiotanți, pe Bogdan P. și Aurică D., ambii brigadieri și șefi de cameră. Toți deținuții aflați în grija celor trei aveau pedepse mari, de peste zece ani. Erau deținuți cu sentințe pronunțate în prima Instanță, aflați în București „cu afaceri", adică diverse probleme de rezolvat, juridice ori medicale, sau chiar cu sentințe definitive. Acești deținuți erau cunoscuți drept „călugări", iar cei trei erau numiți „stareți". Camerele lor erau special utilate și totul era nou înăuntru: paturi cu saltele, lenjerie de pat, pături din stoc. Totul era vopsit și zugrăvit în culori calde, liniștitoare. Atunci când anumite Comisii din țară și din străinătate vizitau Penitenciarul Rahova, acestea erau camerele pe care le vedeau, întreținute special pentru a dovedi

tuturor celor ce criticau relele tratamente de cazare și masă aplicate deținuților din România acelei vremi care e „adevărul".

Bogdan P. era un bărbat încă tânăr, era bucureștean și fusese șef de depozit Alcool la Uzinele Policolor din București. Fusese implicat în „Lotul Ștefănescu", alias „Lotul Bacchus", și avea o pedeapsă de 24 de ani, din care executase deja peste 10 ani. Aurică D. era oltean originar din Bălcești. Ca orice oltean care se respecta, era aprozarist și fusese implicat într-o afacere cu pungi de plastic. Pentru o complicitate de 350 000 de lei, căpătase „doar" 17 ani de închisoare corecțională. Se afla în detenție de circa 7 ani și speranțe să iasă mai devreme nu prea mai avea, așa că alesese calea de a colabora cu toate forțele în nobila acțiune de reeducare a persoanelor aflate în stare privativă de libertate. Tăticul lui temporar era bravul colonel Stelică, iar fratele lui cel mare era brigadierul Ciorbă.

În camera lui Abramovici, cam jumătate dintre deținuți erau romi, dar aceștia aveau un comportament mult diferit de al fraților lor de pe Secția a IV-a. Erau țigani „de mătase", cu meserii și profesii foarte apreciate de societate (șefi de local, barmani, ospătari, bucătari, șoferi, bijutieri etc.). Erau oameni de comitet și împreună ne desfășuram viața fără incidente; cu toții aveam încadrări mari și nimeni nu-și permitea să ajungă la „periculoși" sau, Doamne ferește, pe Secția a V-a Specială. La un moment dat, unora dintre ei le-a venit ideea să strângem cu toții cât mai mulți păduchi și să-i dăm lui Piedone, un adevărat țigan de mătase, cu încadrarea de 15–20 sau moartea, șeful Lotului Aurarilor și Argintarilor. Acesta, împreună cu Jean Bucătarul, marele bucătar-șef de la restaurantul Butoiul din Capitală, urma să-i arunce asupra celor doi supraveghetori.

Zis și făcut. La scurt timp, cei doi au raportat comandantului Secției că sunt plini de păduchi. Noi, deținuții, strângeam cât mai mulți păduchi și, când eram scoși la muncă, îi aruncam din mers asupra celor doi subofițeri, care ajunseseră în pragul disperării. Până la urmă, colonelul Stelică a luat măsura de a se executa o puternică dezinsecție în Camera 168. Profitând de această operațiune, i-am spus lui Ciorbă că aș vrea să fiu mutat într-una din cele trei camere „model", având în vedere și starea

sănătății mele. Și astfel, sunt repartizat în primăvara anului 1986 în Camera 171, la Bogdan.

O situație extrem de dramatică pentru deținuți era cea în care soțiile hotărau să divorțeze de ei. În Camera 171 erau mulți în asemenea situație, chiar și oameni cu ani mulți de căsnicie. Se vorbea deja că și prietenul nostru, domnul director Isaac Abramovici, primise o asemenea veste. Erau însă și oameni care avuseseră alături tot timpul nevestele. Eu unul nu aveam nici un motiv să mă îngrijorez. Eram ferm convins că viitorul meu nu poate fi decât alături de familie și acest optimism care mă însuflețea era evident, fiind un exemplu pentru toți ceilalți.

În iunie se împlinesc 50 de ani de la Procesul lui Ceaușescu de la Brașov, unde tânărul comunist de sorginte proletară se transformase, conform legendei, din acuzat în acuzator, la doar 18 ani. Cu ocazia acestui mare eveniment din viața Geniului Carpaților, întregul Penitenciar tresare. Pe seară, suntem informați că Ceaușescu dăduse cu ocazia acestei comemorări un Decret de grațiere și amnistie. Desigur că beneficiari erau deținuții cu pedepse mici și doar cei primari (recidiviștii erau exceptați, ca și cei cu pedepse peste 5 ani). Cu acest prilej, pleacă acasă bunii mei colegi de la IGM, doctorul Bogdan V., care căpătase, datorită bunei sale comportări din timpul cercetărilor penale, o pedeapsă de doar 4 ani de închisoare corecțională, și machedonul Goguță R. Nu toți medicii ginecologi învinuiți de aceleași fapte avuseseră norocul lui Cioculeț, majoritatea primind pedepse de peste 5 ani, pentru a nu beneficia de vreun decret de grațiere, și astfel majoritatea au continuat să rămână în detenție, deși țara avea nevoie de ei ca de aer.

Uriașul machedon Goguță, datorită „sincerității" sale deosebite din timpul cercetărilor penale și a contribuției sale în deconspirarea activității infracționale a bietului său unchi, căpătase o pedeapsă de doar 2 ani. Rămânea însă în continuare în detenție bietul Gheorghe Nedeluș, chiar dacă primise doar 4 ani de închisoare, dat fiind că infracțiunea de luare de mită era exceptată de la prevederile Decretului. Nedeluș își executa pedeapsa la „liberi", adică la acei deținuți cu pedeapsă de sub 10 ani, care executaseră un sfert din ea și nu prezentau pericol de

evadare. Aceștia beneficiau de uniforme speciale de culoare maro, aveau părul netuns la zero și pachet și vorbitor săptămânal. Ei nu erau ținuți sub pază specială și ajutau cadrele Penitenciarului la supravegherea celorlalți deținuți. De asemenea, puteau beneficia de anumite reduceri din pedeapsă, de 7–10 zile la lună, perioadă care, prin „merite deosebite", putea fi majorată până la 15 zile lunar. Mai mult, hrana lor era diferită de a celorlalți deținuți, iar statutul era mai lejer, aveau în permanență televizor în cameră și multe altele. Evident, orice deținut își dorea să fie la „liberi". Prin diverse măsuri, Direcția Penitenciarelor căuta să-și facă treaba cât mai bine, întrucât situația era extrem de încordată, supraaglomerarea fiind principala cauză a tuturor marilor probleme din sistemul penitenciar din acea vreme. Forurile internaționale la care eram deja parte presau România privind respectarea Drepturilor Omului.

În toamnă, primesc de acasă cu bucurie vestea că Dan intrase la Energetică, la seral, cu 9,37, ceea ce mă face și mai încrezător în viitorul meu și al familiei mele. Bunul meu prieten, inginerul Vintilescu, obținuse angajarea lui Dan la IDEB București ca electrician, așa că de acum înainte o putea ajuta pe Mariana și financiar.

Printre cei de care m-am simțit puternic atașat în timpul detenției se afla și Gheorghe Pițigoi, un bucureștean de circa 40 de ani, fost electrician la Policolor București, unde pe 10 septembrie 1985 se declanșase un uriaș incendiu, soldat cu pagube materiale de peste 5 milioane de lei. Fusese acuzat că uitase în sarcină aparatul de sudură și se considerase că asta provocase cumplitul dezastru. Acuzația era extremă, de „subminare a economiei naționale", iar încadrarea pe măsură, la vestitul Aliniat III, de condamnare la moarte. Pițigoi era extrem de afectat și, când mi-a mărturisit că vrea să se sinucidă, conectând într-un anumit fel un fir de sârmă într-o priză, m-am trezit într-o situație imposibilă. Regulamentele prevedeau ca într-o asemenea situație să fie anunțată imediat conducerea Penitenciarului, dar se întâmplase să-mi spună tocmai mie, care nu puteam „să torn"; n-o făcusem niciodată și nu doream s-o fac tocmai acum. Am căutat să-l ascult și să-l lămuresc că nu-i tocmai cea mai bună soluție, devenindu-i prieten.

„Domnule Florescu, n-am furat în viața mea nici măcar un capăt de ață; tot ce am am obținut prin munca mea, și iată-mă acum la un pas de execuție. N-am ucis pe nimeni, și iată-mă cel mai periculos infractor. Măcar dacă ar fi adevărat, dar totul este o înscenare, aparatul găsit, chipurile, în sarcină era acolo de două zile și nici măcar nu-l pusesem acolo eu, dar era al meu. Eu semnasem de primire, numai că incendiul nu s-a produs din cauza lui. Altcineva și altceva au declanșat incendiul. Eu eram liber de 24 ore; nu eu sunt vinovatul, dar cui să-i spun?! Nimeni nu mă ascultă. Singura mea avere este casa în care locuiește familia mea... și mai am un Opel vechi de 30 de ani, un hârb de mașină, pe care din fericire mă pricep să-l repar singur. În rest, nu fumez, nu beau și nu le am cu femeile. Nu știu ce caut eu aici, cu toți criminalii ăștia..."

„Măi Pițigoi, poate printre ei sunt și alții ca tine, deci nu mai vorbi așa și vezi-ți de treburile tale; deocamdată ești aici și deci fii aici, printre acești oameni cu care trebuie să conviețuiești. Ai răbdare, că dacă ești nevinovat te ajută Dumnezeu să scapi." „Domnule Florescu, în cazul lui Samoilescu a fost simplu, atunci s-a găsit adevăratul criminal, pe când în cazul meu adevărații vinovați sunt în conducerea de Partid a uzinei, iar ăștia niciodată nu sunt vinovați, întotdeauna alții sunt de vină. Eu n-am nici o șansă, aici o să-mi putrezească oasele." „Măi Pițigoi, fii bărbat și roagă-te lui Dumnezeu să te ajute să-ți dovedești nevinovăția. Oricum, Ceaușescu e om bătrân, fizic n-o mai duce mult. Scăpăm în curând de aici, cel care va veni în locul lui va schimba multe lucruri. În mod sigur, în câțiva ani, situația din țară o să fie alta. Vei fi liber să-ți vezi în continuare de viață, așa că ai răbdare și rezistă. Vezi că eu sunt bolnav și tot sunt mai optimist ca tine. Trebuie să rezistăm. Nu te mai consuma și caută să nu-ți pierzi mințile." O parte din această discuție se pare că a fost adusă de cineva la cunoștința șefului CI din Penitenciar și probabil că de atunci a început monitorizarea mea contrainformativă.

În toamna lui 1986, se pronunță sentința în cazul Lotului Cafea de către Înalta Instanță a Secției a II-a Penală a Municipiului București. Motivațiile acestei sentințe ne parvin în

Penitenciar către sfârșitul anului. Considerându-le aberante, toți facem recurs la Instanța Superioară a Tribunalului Suprem al RSR. Eu aveam o condamnare la 12 ani închisoare corecțională, cu aplicarea unei pedepse complementare de confiscare parțială a averii. Plata acestor prejudicii se făcea de către toți co-inculpații „în solidar".

La început, aproape nimeni n-a prea înțeles ce înseamnă „plata în solidar", dat fiind că nici unul dintre noi nu avusese vreo întrevedere cu avocatul său. Constat cu stupoare că din actul de acuzare lipsește cea mai importantă probă, existența *înlocuitorului* din componența produsului finit presupus a fi fost delapidat. Îmi anunț prietenii și colegii cu care eram presupus complice. Desigur că fiecare se gândea la el, la acuzațiile ce i se aduceau și la pedeapsa aferentă, și toți gestionarii fuseseră atenționați că, dacă scapă complicii, *ei* vor plăti până la ultimul bănuț, așa că nu s-a putut organiza o apărare comună. Fiecare și-a făcut recursul cum l-a tăiat capul, fără asistența vreunui avocat, deși toți aveau avocat angajat. Văzând că nu-i nici o cale de colaborare, eu am fost singurul din tot Lotul care am renunțat la apărare; din respect pentru doamna avocat Letiția Coman și nedorind să-i provoc neplăceri, am decis să mă apăr singur sau, eventual, să-mi fie pus un avocat din oficiu. Nu mai conta, căci zarurile fuseseră aruncate, pedepsele erau dinainte stabilite, Justiția era un simulacru. Îi comunic Marianei hotărârea mea și-mi pregătesc sufletul pentru așa-zisa „confruntare finală", desfășurată în fața Instanței Tribunalului Suprem al RSR. Pe de altă parte, în Penitenciar, după primirea sentinței de condamnare de către Instanța Secției a II-a Penală a Municipiului București, încerc să-mi pregătesc cele mai bune condiții de viață și de muncă și reușesc într-o oarecare măsură.

Astfel, ies la raport la comandantul Secției, colonelul Constantin, și expun situația exactă a stării mele de sănătate. Acesta mă cunoștea deja; aflase, din diverse surse, că „le am cu trăncănitul". Se știa deja că aveam o atitudine de încurajare și de îmbărbătare printre deținuți față de situația dificilă în care ne aflam cu toții. Colonelul comandant dispune în consecință să-mi fie schimbat locul de muncă, și chiar camera de detenție. Astfel,

pentru scurt timp, sunt repartizat la Marochinerie și, pentru circa o săptămână, sunt adus în Camera 84 a lui Ciorbă, a însuși șefului tuturor brigadierilor. Față de camera lui Abramovici, se putea spune că aici mă aflam la hotel; totul era nou, curățenia era exemplară. Ciorbă obținuse și detergent, lucru nemaiîntâlnit până atunci și nici după aceea, în alte locuri unde am fost.

La Marochinerie îi găsesc pe bunii mei prieteni și colegi Adrian Vlad și Petre Covaci. Aceștia, cu puternice recomandări „pozitive" din partea organelor de anchetă ale IGM-ului, s-au bucurat tot timpul de o atitudine binevoitoare din partea conducerii Penitenciarului, fiind repartizați încă de la început în cele mai bune locuri de muncă. Iar Marochineria reprezenta în acel moment cel mai bun, cel mai curat și mai atrăgător loc de muncă din întregul Penitenciar. Activitatea consta în confecționarea de curele de diferite mărimi pentru bărbați și femei, curele de ceas, portofele etc. Se lucra mult cu produse chimice pentru lipit, lucru ce m-a determinat după un timp să cer din nou schimbarea locului de muncă; și astfel sunt dus din nou în clădirea Uzinei Metalurgice, unde, într-un loc de la parter, funcționa o secție a renumitei Fabrici de încălțăminte Flacăra. Aici era într-adevăr de mine. Am fost repartizat la punctul cel mai puțin poluat (starea mea de sănătate o impunea). Trebuia să tai niște sforicele de pe fețele de încălțăminte ce urmau să fie pingelite, un lucru chiar plăcut. Locul de muncă era complet aerisit, cu supraveghetori puțin mai amabili, cu maiștri civili aduși de la Fabrica Flacăra, extrem de binevoitori. Atmosfera era de-a dreptul plăcută.

Între timp, sunt readus în camera lui Bogdan P., unde rămân o bună perioadă de timp. Felul meu de a fi, comunicativ și îndatoritor față de toți cei din jur, îmi atrage numai simpatii și încet-încet reușesc să mă obișnuiesc eu însumi cu noul meu statut de „călugăr de la pedepse mari". Șeful de cameră Bogdan P., mereu trist și mohorât, nu era o persoană cu care puteai să discuți prea multe. Nu se compara cu Abramovici, mereu în priză. Diferența dintre ei era însă de 14 ani de pedeapsă. Bogdan P. știa că are o cursă lungă de făcut și se comporta ca atare. Nu credea în decrete de grațiere și amnistie. „Domnule

Florescu, noi suntem acuzați de niște fapte considerate mult mai grave decât crimele unui criminal sadic, îmi spunea adesea. Nu poate exista clemență pentru noi, ar periclita însăși baza sistemului în care trăim, așa că pregătește-te de drum lung. Cum îți așterni, așa dormi. Stai liniștit, nu te mai agita și gura mai mică. Printre noi sunt și informatori și s-ar putea să-ți cauzeze feluritele comentarii pe care le faci, mai ales politice. Ai gura cam slobodă, vezi să nu te trezești cu vreun raport de pedepsire, că apoi adio eliberare condiționată atunci când va fi cazul."

Revelionul 1986–1987 îl fac cu părintele M., condamnat pentru crimă (împreună cu cumnatul său, aplicase o corecție unui individ care furase banii parohiei, iar acesta, peste o săptămână, murise), om tânăr și cultivat, cu care mă împrietenisem. De Crăciun, doamna preoteasă venise și adusese bunătăți bănățene specifice (mușchi de porc umplut cu cârnați, fără egal în România, și altele). Scoatem fiecare tot ce avem pe masă. Eu fac o citronadă din mai multe lămâi și ciocnim pentru viitor, pentru vremurile ce or să vină. Brusc, din difuzor, se aude Mirabela Dauer cântând șlagărul „Fotoliul din odaie", cu bine-cunoscutele cuvinte „Te-aștept să vii...". Cântecul produce un puternic zumzet în întreaga cameră; foarte mulți încep să plângă, unii chiar, profund mișcați, izbucnesc în hohote. Privesc la Bogdan și observ pe obrajii acestui om atât de marcat câteva lacrimi.

În ianuarie, pe 24, un tânăr locotenent cu figură simpatică și trăsături efeminate, responsabil cu educația cetățenească pe Penitenciar, îi adună pe toți deținuții cu pedepse mari de pe Secția a III-a în Clubul Penitenciarului (exista totuși așa ceva, în același stil Potemkin ca și camerele model, de „luat ochii" vizitatorilor), pentru aniversarea marelui eveniment al istoriei neamului românesc, Unirea Principatelor Române. Cu o voce pițigăiată (stil Arghezi), ne explică tuturor cu emoție în glas ce însemnătate are ziua de 24 ianuarie 1859 pentru noi toți, indiferent unde ne-am afla. „Cu toții suntem români, nu-i așa?", întreabă tânărul locotenent. Lângă mine, un cioban din Rășinari, cu un omor și o tentativă de omor la activ. Nu am de lucru și-l întreb, cu gândul la Octavian Goga și Emil Cioran: „Prietene,

cine crezi că-i cel mai mare om din istoria noastră, a românilor?" Răspunsul mă face să-mi cadă plombele din gură: „No, apoi, desigur, drăguțul de împărat Franz Joseph, cine să fie?!" Oare ce rol jucase împăratul Franz Joseph în viața acestor bravi români din Transilvania? Ciobanul cu pricina avea o pedeapsă de 17 ani din care executase deja 14 și urma să fie eliberat destul de curând. Îl întreb: „Și ce vei face acum, bade Ioane, când te întorci în sat?" „D-apoi, mă duc să-l omor pe ăla pe care doar l-am «țipat» (înjunghiat superficial) cu brișca. D-apoi cum să-l las în viață, după ce mi-o făcut atâta năcaz?!" Șocat, îl întreb totuși: „Păi nu vii iarăși aici?!" „Și ce dacă? îmi răspunde. Mi-o furat două oi, cele mai bune mioare ale mele. Dacă nu-l omor eu, mă omoară el pe mine. Asta-i treaba, care pe care. Ce, eu mi-s mai prost?! O să vadă el pe dracu, cine mi-s!" După încheierea prelegerii, suntem duși pe camere, unde până la stingere ascultăm cântece patriotice.

1987 pare a fi un an dătător de mari speranțe. În ziua de 30 decembrie se împlinesc 40 de ani de Republică, o zi marcantă în istoria României Socialiste. Cer cu această ocazie și mi se aprobă să merg într-una din cele două camere „de elită", la Ciorbă ori Aurică D. În aceste două camere erau doar deținuți cu sentințe definitive și numai în tranzit, adică mutați de la un penitenciar la altul, tot de pedepse mari, precum și deținuți „cu afaceri", adică având pe rol diverse procese (majoritatea de divorț, custodie de copii minori etc.), dar a căror prezență la București era necesară. Sunt repartizat în Camera 85, la nea Aurică D.

Era o cameră medie, cu circa 40 de paturi și fiecare deținut avea patul lui, totul era din stoc (paturi noi, proaspăt vopsite, pături militare de lână, lenjerie de pat, cearșafuri și fețe de pernă absolut noi). Toată lumea își dorea să stea „la Aurică", așa că, ajungând aici, mi-am zis că de acum nu voi mai avea probleme. Totul strălucea de curățenie. Lenjeria se schimba săptămânal. La televizor se prindeau uneori și bulgarii, ceea ce era de-a dreptul incredibil. Mâncarea era la discreție. Aurică avea întotdeauna câte un ghium în plus, dat fiind că „veselarii principali" erau de la el din cameră. Așa ceva la Bogdan sau Ciorbă nu s-a întâmplat niciodată. Nici Abramovici nu se amesteca

în asemenea combinații, deși, dacă ar fi vrut, ar fi putut rezolva problema mult mai bine decât Aurică. Ciorbă era mult mai sever și mai ursuz și nu-l interesa decât propria sa situație. Deținuții se purtau civilizat; cine ridica tonul era imediat mutat din cameră. Toată lumea știa acest lucru, așa că toți deținuții se conformau. Aici majoritatea deținuților erau cu „omor", iar majoritatea pedepselor erau de peste 15 ani. Eu, cu 12 ani, aveam pedeapsa cea mai mică, ceea ce ar fi trebuit să mă facă fericit, dat fiind că „scăpasem ușor". Cam toți mă invidiau, mă priveau cu curiozitate, pentru că ei urmau să se îndrepte spre locuri de detenție speciale. Din vorbă în vorbă, constat că majoritatea celor din cameră erau cu crimă, iar dintre ei cei mai mulți erau ciobani care mai toți își omorâseră nevestele. În general erau oameni obișnuiți, cu reale realizări materiale în viață. Cel puțin trei sferturi se aflau acolo cu crime pasionale. Gelozia, justificată sau nu, fusese principala cauză a crimei.

După marea explozie de la Cernobîl, atmosfera din Penitenciar s-a schimbat aproape total. Nimeni nu era imun în fața unui asemenea accident, cu toții eram egali în fața morții. În timpul exploziei și imediat după aceea, o brigadă de deținuți lucra la decopertarea și reamenajarea acoperișurilor tuturor clădirilor din Penitenciar. Cu acești deținuți erau și mai multe cadre; cu toții fuseseră expuși aceluiași pericol. Dușmanul invizibil era același pentru toți, cadre sau deținuți, așa că atitudinea acestor cadre s-a schimbat radical, sau cel puțin așa receptam noi lucrurile. Mulți au avut probleme de sănătate, unele foarte grave, dar viața a mers înainte, ca să-l parafrazez pe bravul avocat Acuma.

În vară, aflu cu bucurie că Marina a reușit la Liceul sanitar, așa cum își dorea. La scurt timp după aceea, începe procesul de recurs la Tribunalul Suprem al RSR. Luăm din nou drumul spre Tribunal, de data asta cel mare. Avem norocul să fim judecați tot de o femeie; se vorbea că era chiar din Humulești lui Ion Creangă. Dar cu procurorul Alexandru Grigore nu era de glumit. Fără avocat angajat, doar cu unul numit din oficiu, iată-mă în august 1987 în fața acestui sinistru acuzator. Se discuta despre el că este o fiară necruțătoare.

Ședința se deschide prin cuvântarea humuleștencei, apoi ia cuvântul acest vajnic apărător al Legii, vestitul procuror Grigore, poreclit „cap de pară". La primele sale cuvinte: „Acești odioși infractori...", înțelegem cu toții că ne așteaptă vremuri grele. Tăcerea mormântală din sală lasă posibilitatea procurorului să se desfășoare în voie. Continuă cu acuzații din ce în ce mai aberante, precum că inculpații au dus o viață de huzur, au vile și mașini somptuoase, numeroase bijuterii de mare valoare – și cere de aceea ca și soțiile acuzaților să fie considerate vinovate, pentru că au beneficiat de toate aceste avuții cu bună știință, și să fie considerate părți civilmente responsabile.

De data asta însă, neavând ce pierde, cer cuvântul primul și rog insistent ca onorata Instanță să menționeze detaliat „fabuloasele averi" de care face vorbire onorata Acuzare, astfel ca să se vadă unde are dreptate onorata Acuzare și unde nu. Solicit totodată ca onorata Acuzare să indice proveniența principalului component (înlocuitorul de cafea) al produsului finit (cafeaua amestec cu înlocuitori) despre care se face vorbire că ar fi fost delapidat. Se știa că înlocuitorul pentru cafea venea din afara întreprinderii și era absolut necesar să se cunoască sursa acestui produs, întrucât ea fusese omisă în Actul de Acuzare. Dacă nu exista înlocuitor, nu exista nici produs finit și nu putea exista în final nici „delapidare". Toate solicitările mele nu sunt luate în considerare, iar intervenția mea nu este menționată de către președinta Completului Instanței de Judecată în dictarea către grefieră. Cer să se verifice actele și să se judece drept, mai ales că în Instanța anterioară mi s-au pus în sarcină anumite fapte pe care se pretindea că le-aș fi comis în momente când lipseam din localitate, fiind în concediu de odihnă. Spun că sunt sigur că ne vom bucura de o judecată dreaptă, așa cum trebuie să se întâmple de altfel în cea mai înaltă Instanță a Statului român. „Onorată Instanță, zic apoi, nu există decât un singur adevăr, anume că n-a existat niciodată această presupusă delapidare, deci nici prejudiciu adus avutului obștesc, pentru că nu există înlocuitorul de cafea. Sursa înlocuitorului de cafea este probabil «secret de Stat», dat fiind faptul că nu este menționată în rechizitoriu...", țin să adaug, dar sunt somat să mă opresc.

N-aveam să mai compărem vreodată în fața unei Instanțe Judecătorești; aceasta era ultima posibilitate. Urma să primim hotărârea judecătorească în Penitenciar, fără ca noi să fim de față la pronunțarea sentinței. Îmi arunc privirile în sala de judecată și-l zăresc pe George; alături de el se afla Costel Cenușe, soțul fostei mele vânzătoare Floricel, care-mi era și fin. Iar alături de ei se afla bunul meu prieten de la Săcele, domnul Poly. Dintre toți prietenii mei fără număr, doar el era prezent în acest moment atât de important al vieții mele. Cel mai bun prieten al meu dintotdeauna, profesorul Ioan Crăciunel, se afla în umbră, din motive numai de noi știute.

La locul de muncă mă întâlnesc cu bunul meu prieten Nelu Bănicioiu, care nu arăta prea bine. Tocmai avusese și el ultima înfățișare la Tribunalul Suprem și căpătase 25 de ani închisoare corecțională. Era totalmente prăbușit moral, pentru că nenorocirile se succedaseră asupra sa cu o viteză ametitoare. Era și foarte bolnav; deja îi fusese depistată o tumoră canceroasă la vezica urinară. Acasă, lucrurile luaseră o turnură nedorită. Soția sa divorțase și-i ceruse să renunțe în favoarea noului său soț, Nicolae Zăvoranu, la lumina ochilor lui, micuța prințesă Oana, pe care ultimul dorea s-o adopte, pentru a o feri de multe necazuri în viitor, dată fiind situația tatălui ei biologic.

Nelu mi-a povestit apoi cu lux de amănunte tot ce s-a întâmplat cu el în perioada scursă din ziua de 8 mai 1984, zi în care stabiliserăm ca în cel mai scurt timp posibil să constituim o mare cafenea pe care, dacă timpurile ne vor permite, s-o numim „La doi camarazi". Aveam acum în față alt om, un om care pierduse o avere de circa două milioane de dolari SUA și o familie pe care o neglijase mult timp. Încă nu-și revenise din șocul pe care-l avusese când cei mai apropiați prieteni îl arestaseră pe aeroportul Otopeni, la revenirea lui din Italia, și nu știa cum să procedeze în continuare, pentru că se afla prins în mijlocul luptei dintre cele două Mafii securisto-comuniste. Nu-și dădea seama unde greșise, fiindcă, după cum spunea, fusese, ca tot românul, imparțial. Îi îndopase pe toți cu de toate și încă nu înțelegea ce se întâmplase. Pătrunsese adânc în sânul familiei Ceaușescu, avându-l printre clienții lui de suflet pe însuși

fiul acestuia, prințișorul Nicu, căruia îi făcea toate hatârurile în materie de băuturi și țigări extrafine. Chiar și cumnatul lui Ceaușescu, Vasile Bărbulescu, se afla printre cei aleși. Caut să-l îmbărbătez și să-l asigur că situația în care ne aflăm este trecătoare.

Discuțiile noastre erau atent monitorizate, dat fiind că Nelu Bănicioiu era o „rara avis", iar șeful de la CI, Roșcaliul, dorea să știe dacă evitarea condamnării la moarte și a executării lui fusese o hotărâre înțeleaptă sau nu. Astfel intru și eu imediat în vizorul tuturor factorilor de decizie, alături de amicul meu. Împreună la bine și la rău, după cum spune o axiomă deja intrată în viața de zi cu zi a oamenilor adevărați. Dorul de unicul său copil îl măcina pe Bănicioiu, care-mi spunea adesea: „Dragă prietene, ce soartă și pe mine, să cresc copiii altuia, iar altul să-mi crească unicul meu copil, pe prințesa inimii mele..." Discuțiile noastre se axau în general pe viitor, pe ce trebuie să facem, dacă vom mai putea, atunci când ne vom recăpăta libertatea. Evitam totuși să pomenim de Ceaușescu în sens negativ, ci din contră, îl ridicam în slăvi pentru clarviziunea sa, care într-un viitor nu prea îndepărtat își va face simțită prezența prin emiterea Marelui Decret ce-l va propulsa definitiv în istorie și în memoria persoanelor private de libertate din toate timpurile. Lucru ce nu a trecut neobservat de cei care se ocupau de monitorizarea noastră.

CAPITOLUL 21

Reîntors în Penitenciar de la procesul de recurs la Tribunalul Suprem al RSR, sunt scos de urgență din cameră, fără bagaje, și dus în biroul șefului Secției a III-a, Stelian Constantin. Alături de el se afla CI-stul Penitenciarului, Roșcatul. Un val de căldură mă cuprinde brusc. Ce s-o fi întâmplat de mă bucuram de atâta atenție?! Mi se adresează direct colonelul Constantin: „Florescule, te urmărim de mai mult timp. Ești cam nesăbuit la vorbă, dar ai o influență deloc neglijabilă asupra colegilor din cameră și de la locul de muncă. Se pare că mulți ascultă de tine. Se observă că ai depus multă pasiune în slujba oamenilor pe care i-ai servit. E uimitor la ce rezultate poți ajunge, atunci când depui pasiune... Te-am chemat aici pentru că vrem să-ți facem o propunere. Eu și domnul maior, care desigur că știi cine este, am hotărât să te numim șef de cameră pe PPD (Punctul de Primire a Deținuților). Vei mai avea un coleg. Sunt trei camere și sunteți șase șefi de cameră, toți cu pedepse mari și cu infracțiuni economice. Veți fi câte doi în fiecare cameră și aveți obligația de a executa întocmai ordinele primite din partea cadrelor Penitenciarului. În caz că le încălcați, Bârcea Mare vă paște (Penitenciar de executare severă a pedepsei). Drepturile însă sunt deosebite: șapte zile la lună de reducere din pedeapsă, vorbitor și pachet cu alimente săptămânal și rămânerea definitivă în București, localitatea de domiciliu a familiei voastre. Ce zici, te interesează propunerea noastră?"

„Accept, răspund prompt, numai că nu voi fi niciodată informator; dar voi colabora întocmai și la timp cu cadrele Penitenciarului, în subordinea cărora mă voi afla. Voi informa, voi

sesiza imediat orice aspect ce ar putea interesa bunul mers al activității. Consider Penitenciarul ca un loc de depozitare a deținuților, un depozit de deținuți privați de libertate, și cred că interesul cel mai mare este să nu existe aici probleme. Desigur că, dacă va ajunge la urechile mele un caz de crimă sau de încălcare gravă a legii, voi considera că-i de datoria mea să sesizez organele în drept."

Maiorul cel roșcaliu îmi spune că nu trebuie în acest caz decât să cer să ies la raport la el. Răspund „am înțeles", după care sunt scos din birou pe hol, unde-l întâlnesc pentru ultima oară pe Nelu Bănicioiu, prins în febrila sa activitate de împărțire a hranei deținuților de pe Secția a III-a Pedepse Mari din Penitenciarul de maximă siguranță Rahova. N-aveam să ne mai întâlnim niciodată, deși eu i-am șoptit: *À bientôt, mon ami.*

De pe hol sunt readus în Camera 85, unde Ciorbă îi șoptește lui Aurică: „L-ai pierdut pe olteanul tău, merge pe PPD." Îi strâng mâna lui Aurică și părăsesc Camera 85, plecând în necunoscut. Sunt scos în curte și aici, alături de încă cinci deținuți, sunt dus pe PPD. Cele trei camere (5, 6 și 7) erau niște săli imense, prevăzute cu bănci de beton. La intrarea în sală se afla doar un singur pat. Urma ca în acel pat să se odihnească unul din cei doi șefi de cameră, în timp ce colegul său își desfășura activitatea. Unul dormea sau doar se odihnea, celălalt muncea. Activitatea era non-stop, 24 din 24 de ore. Geamurile, care nu se puteau deschide decât atunci când eram singuri, deci foarte rar, erau prevăzute cu jaluzele, iar pe dinafară existau obloane, care în general erau închise. Lumina era în cea mai mare parte artificială și era asigurată de mai multe neoane.

Sălile aveau circa 12 metri lungime și 5–6 metri lățime. Aveau o singură ușă, prevăzută cu grilaje metalice, dublate de uși masive din stejar. Întregul PPD era asigurat, la toate intrările și ieșirile, de aceleași măsuri de protecție și pază. Cadrele ce-și desfășurau activitatea în interiorul PPD-ului nu erau înarmate, cel puțin nu la vedere, probabil pentru a preîntâmpina unele acțiuni nedorite din partea deținuților.

Primul meu coleg a fost Ion Ivănescu, zis Ciungul din cauza lipsei degetului arătător de la mâna dreaptă. Fusese administrator

de bloc pe Șoseaua Olteniței din Capitală. Fapta sa consta în delapidarea unei sume de circa 300 000 de lei din banii Asociației de locatari al cărei administrator fusese. Avea deja sentință definitivă de 11 ani. Cam în aceeași perioadă ne sosiseră și nouă, celor din Lotul Cafea, condamnările definitive și irevocabile, eu căpătând 11 ani închisoare corecțională, cu un an mai puțin decât condamnarea dată în prima Instanță. Bieții mei amici și colegi, cei ce fuseseră „sinceri" în anchetă, luaseră condamnări pe măsura tâmpeniei lor. Covaci obținuse 15 ani, e adevărat minimum de pedeapsă, dar nu 7 ani, cât li se promisese.

Ivănescu mai făcuse închisoare, dar pedeapsa anterioară fusese neînsemnată față de cea primită acum. Era un om dur, nervos, orgolios și extrem de încrezut. Calitățile care-l determinaseră pe colonelul Constantin să-l aleagă pentru această activitate erau de altă natură decât cele pe care le aveam noi, ceilalți cinci șefi de cameră. Fire calmă, binevoitoare și extrem de comunicativă, eu contrastam puternic cu Ivănescu. Aparent nu ne potriveam, dar alegerea fusese bine gândită. Ivănescu nu asculta de mine și nici eu de el, dar trebuia ca treaba să meargă bine, altfel o încurcam amândoi.

Ceilalți colegi erau oameni cumsecade. Unul dintre ei era Florea Albu, colegul de la Panduri al lui Balaci. Având deja o condamnare definitivă la 17 ani, dădea semne de prăbușire fizică și psihică în urma traumelor suferite în perioada de cercetări penale, și acum se căuta să i se asigure o preocupare permanentă, pentru a i se distrage atenția, pe de o parte, iar pe de alta pentru a i se face o „reeducare" cât mai completă pentru viitor. Om simplu, fără prea multă educație, dar bun meseriaș și extrem de harnic, Florea Albu s-a adaptat foarte repede. Mai era Dumitru Ciolacu, colegul meu de celulă de la IGM, care primise tot 17 ani condamnare, deși era rudă cu Constantin Olteanu, membru al Conducerii de Partid și de Stat, dar se afla în recurs extraordinar la Tribunalul Suprem al RSR și se aștepta să scape în cele din urmă. Apoi era Vasile Moldoveanu, originar din Suceava, cu o pedeapsă de 17 ani închisoare corecțională, un moldovean șugubăț, mereu pus pe șotii. Al cincilea se numea Costică M. și era un fost căpitan de Securitate

care declara că ar fi fost șoferul lui Ștefan Andrei pe vremea când acesta era ministrul de Externe al României. Toți aveam vârste apropiate, între 40 și 45 de ani.

Principala noastră atribuție consta în supravegherea și îndrumarea celor aflați în acel loc conform cu regulamentele în vigoare pe atunci în sistemul penitenciar din România cea Multilateral Dezvoltată. La intrarea în cameră, deținutul era îndrumat spre una din băncile de beton (înainte fuseseră de lemn, dar din cauza ploșnițelor fuseseră înlocuite). Aici, tuturor li se cerea să se dezbrace în pielea goală și absolut toate articolele de îmbrăcăminte aflate atât pe ei, cât și în bagaje erau puse pe un umeraș metalic și duse la etuvă, aflată la început în incinta PPD-ului și constând dintr-o cameră special amenajată pentru dezinfecție, mai precis pentru despăduchere, unde exista o instalație care producea o temperatură foarte ridicată ce ucidea prădalnicele insecte. Această operațiune se efectua doar asupra deținuților ce intrau în Penitenciar. Cei din interiorul închisorii, deși erau, majoritatea, plini de păduchi, nu beneficiau de așa ceva. Serviciul respectiv fiind foarte scump, se efectua „în dorul lelii", mai mult de mântuială, adică păduchii treceau bine mersi prin etuvă, astfel încât nu era deloc de mirare că tot Penitenciarul colcăia de ei.

În acest interval destul de lung, uneori chiar de 10–15 ore, deținuții rămâneau în pielea goală, de obicei tremurând ca varga, deoarece căldura din aceste imense săli lăsa mult de dorit. Doar eram „la răcoare", nu-i așa?! Cât timp hainele se aflau la despăduchere în faimoasa și inutila etuvă, bieții oameni erau duși în pas alergător la dușuri, unde se puteau spăla, vorba vine, pentru că erau cel puțin patru la un duș. Cine era mai plăpând nu prea avea mari șanse, dar eu, trecând cândva prin aceleași încercări, am avut grijă să-i însoțesc întotdeauna pe la dușuri, ca să-i ajut pe toți să poată beneficia măcar de prima baie (deținutul care răspundea de dușuri era un fost șef de Complex Comercial din Iași, un om de mare omenie, care m-a sprijinit la maximum în această acțiune, acordându-mi mai mult timp pentru îmbăierea acestor nefericiți ai sorții, și mă refer în primul rând la cei mai pricăjiți). După această operațiune, deținuții

reveneau în cameră și așteptau mai mult morți decât vii să le vină hainele de la etuvă. Înainte de baie erau cu toții tunși la zero și bărbieriți proaspăt de un frizer, de regulă de etnie romă, care, în funcție de plata pe care o primea, folosea o lamă mai veche sau mai nouă. Săracii și zgârciții aveau mult de tras, fiindcă o lamă foarte veche le scotea ochii din cap. După primirea hainelor și echiparea conform statutului de deținuți ai sistemului penitenciar din România acelor vremuri, oamenii erau duși pe secțiile corespunzătoare situației lor.

Femeile aveau alt statut, ele nu treceau de regulă prin PPD sau, dacă treceau, erau duse în primele camere (1, 2, 3 și 4), care nu aveau șefe de cameră permanente. Secția de femei era condusă de o vajnică dinamovistă, colonel de Miliție. Multe sportive de performanță, mai puțin norocoase, îi erau subordonate. În general, femeile deținute nu se întâlneau cu bărbații decât, accidental, când erau la vorbitor. Dacă o coloană de bărbați se intersecta cu una de femei, întotdeauna bărbații erau întorși cu spatele și lăsau să treacă femeile.

La plecarea din Penitenciar, procedurile erau diferite. Când era vorba de eliberări, acestea se executau în mod normal doar de cadre. Cei care plecau pe cursă pentru prima dată sau se aflau în tranzit treceau exact prin aceleași proceduri, cu excepția etuvei. Fiecare deținut își primea tot bagajul aflat în depozitele PPD-ului. Aceste bagaje treceau prin mâinile unor deținuți cu experiență, special instruiți în acest mod, și prin ale noastre, ale celor doi șefi de cameră. Orice lucru suspect sau interzis de regulamentele în vigoare care trecea de noi ne putea aduce mari neplăceri (cuțite, foarfeci, lame, diverse spray-uri, săpunuri de lux, țigări străine etc.).

Toate femeile de pe Secția I aveau în dotare câte un lighean de plastic, trimis de familie, pentru igiena personală, pentru că apă caldă nu primeau decât sâmbăta, pentru igiena zilnică primind doar câțiva litri de apă caldă, pe care îi foloseau în acest lighean. Ligheanul le însoțea pe deținute pretutindeni unde erau duse. De aceea, atunci când plecau pe cursă, puneau în spate și nenorocitul de lighean, pe lângă cele trei sarsanale aflate în dotare (fiecare deținut poseda câte trei sarsanale: una

se afla în permanență asupra sa și conținea lucruri de strictă necesitate, folosite zilnic; la a doua, ținută în cambuza camerei de detenție, avea acces săptămânal: aici punea anumite lucruri, de exemplu conserve, și stocul strategic de țigări; la a treia sarsana, aflată în magazia de efecte personale a Penitenciarului, avea acces în anumite perioade ale anului și numai organizat).

Noi, șefii de cameră, răspundeam la început doar de activitățile ce se desfășurau în interiorul camerei, pe holuri activitatea fiind supravegheată de deținuții „la liber". Acești deținuți, cu cel puțin două treimi din pedeapsă executată dintr-o pedeapsă inițială de până la 10 ani închisoare corecțională și numai cu infracțiuni economice (numărul lor depășea jumătate din totalul deținuților din întregul sistem penitenciar din România acelor vremuri), erau familiști, aveau cel puțin zece clase, iar unii chiar studii superioare. Mulți dintre ei, având o pregătire net superioară cadrelor ce le coordonau și supravegheau activitatea, își făceau treaba cu brio.

Însă un fenomen straniu m-a șocat încă de la început. Printre deținuți erau și indivizi agitați, unii chiar cu boli psihice, și totuși Justiția hotărâse să-i aducă la pușcărie. Aceștia erau dopați în permanență cu barbiturice și sedative, în special cu Fasconal. Mulți erau pur și simplu drogați, din sfert în sfert de oră, cu câte o astfel de pastilă, ce le crea o stare asemănătoare cu beția. Parcă pluteau pe lângă noi, ceilalți. Dacă nu li se dădeau astfel de medicamente, se aruncau imediat cu capul în grilajele ușilor sau în pereți, provocându-și răni, uneori destul de grave. Așa că onoratele cadre erau aprovizionate din abundență cu pastile, ce erau administrate direct de deținuții liberi, fără restricții și pricepere, fără un consult prealabil din partea vreunui medic. Pe PPD nu exista nici un medic, ba chiar nici un asistent medical; sângele pentru analize, după cum am mai spus, era recoltat de deținuți obișnuiți, fără nici o pregătire sanitară, deși printre deținuți se aflau destui medici sau asistenți. Mengheluța cea oacheșă nu dorea să se sprijine pe asemenea oameni, care la un moment dat i-ar fi putut face publicitate nu numai în țară, ci și, mai ales, în străinătate. Operațiunea de recoltare a sângelui se făcea, cum am mai spus, cu o unică

seringă, aceeași pentru toți deținuții. Noroc că pe vremea aceea încă nu apăruse SIDA.

Către sfârșitul lunii octombrie, părăsesc Penitenciarul, plecând pe cursă, Ilie Balaci (19 ani condamnare), Petre Covaci (15 ani) și Adrian Vlad (15 ani). Petre Balașov (6 ani), Nicolae Călina (8 ani) și Ilie Sandu (7 ani) rămân în Penitenciar, fiind scoși la „liberi". Aveau deja sentințe definitive și irevocabile și singura șansă – a lor și a tuturor – era un mare Decret de grațiere și amnistie. Ceva parcă plutea în aer, însăși atitudinea cadrelor părea mai binevoitoare. Totuși cursele erau tot mai numeroase și intrările de deținuți tot mai masive. Arestările nu conteneau, pentru fapte grave sau mai puțin grave, unele reale, dar și foarte multe închipuite. Predominau arestările pentru fapte economice. IGM-ul trimitea masiv cursă după cursă. Părea că tot comerțul va intra în pușcărie. Toți fuseseră cercetați sub mari presiuni fizice și psihice. Construirea socialismului victorios cerea multe victime, demonstrând parcă adevărul spuselor lui Winston Churchill: „Nu poate exista socialism fără poliție politică, poliție ce se va transforma, inevitabil, într-un fel de Gestapo."

Cu speranța că totul este o aberație și că în curând se va ajunge la o atitudine mai rezonabilă față de comercianți și în general față de întreaga societate, îmi impun o stare de spirit optimistă, mai ales că și situația familiei se schimbase radical, Marianei fiindu-i încredințat un mic punct de vânzare pentru alimente în incinta unui șantier de construcții din cartierul Colentina. Tuturor celor care intră în Camera 5 le adresez un frumos discurs, foarte patetic, spre disperarea lui Ivănescu. Discursul suna astfel:

„Domnilor, la 26 ianuarie 1988, pe porțile tuturor pușcăriilor din România se va arbora steagul alb, iar noi vom ieși cu toții prin aceste porți spre căminele noastre, în libertate. Nu mai avem mult, trebuie ca fiecare până atunci să stea liniștit, să-și facă treaba, să respecte regulamentele de ordine interioară, să nu ia vreun raport de pedepsire și deci să evite orice abatere care i-ar putea dăuna la dosar." Printre deținuți erau și unii cu pedepse mari, crime ori mari infracțiuni economice, iar

aceştia păreau la început destul de sceptici. Însă, prin repetarea încontinuu a acestui slogan, vestea s-a răspândit ca fulgerul, mai întâi în Penitenciarul Rahova, apoi, prin cei care plecau pe cursă, în toate penitenciarele din ţară.

Tensiunile dintre mine şi Ivănescu devenind extrem de mari, se face o rocadă şi-mi vine coleg bravul căpitan de Securitate Costică M. Plecat în grabă, Ivănescu uită sub pernă o hârtiuţă în care scria „vă raportez". Deci Ivănescu era un informator sadea, un profesionist! Bineînţeles că eu eram principalul raportat, dar chiar şi unele cadre figurau în fişuica sa, lucru ce m-a şocat, mai ales că erau cele mai omenoase. Fişuica nu a ajuns însă niciodată la destinatar, pentru că am distrus-o prin ardere, iar scrumul l-am aruncat la WC. Împreună cu noul meu coleg, hotărâm să nu mai folosim Fasconal pentru aşa-zisa calmare a celor recalcitranţi: cu vorbă bună şi multă putere de convingere, reuşim să ne descurcăm fără acel drog, folosit de Ivănescu pe scară largă. Cadrelor le convenea, căci la noi era linişte şi o atmosferă destinsă, deşi printre deţinuţi erau destui care încă mai cereau aceste pastile. Discuţiile îi făceau pe deţinuţi mai înţelegători; lecţiile de actorie primite de la marii maeştri ai teatrului şi filmului românesc pe care-i întâlnisem îmi erau acum de folos. Costică M., ca orice securist care se respecta, era „mut şi surd", dar mă sprijinea, dat fiind că rezultatele muncii noastre erau extrem de apreciate.

Comandantul PPD-ului, un maior, nu se prea vedea; la „primiri", cadrele erau doi locotenenţi simpatici, drăguţi şi foarte manieraţi, probabil cândva sportivi de performanţă la Dinamo, care urmau amândoi studii de Drept şi de limbi străine, din dorinţa de a-şi depăşi condiţia. Întâmplător, am fost scos eu să le fac curat în birou într-o noapte şi băieţii tocmai îşi făceau cafeaua. Aveau un pachet franţuzesc cu cafea boabe de 250 g. Ştiau cu ce mă ocupasem şi unul din ei mă întreabă: „Florescule, cunoşti boabele de cafea după aspect, le poţi distinge?" „Bineînţeles, domnule locotenent", răspund. „Bine, atunci vino încoace şi spune-ne ce cafea conţine acest pachet", a continuat el, răsturnând jumătate din pachet pe o hârtie albă de scris. Era un melanj din cafele sud-americane, de calitate medie spre

acceptabilă. Sortez cafeaua și pun fiecare bob de cafea la soiul lui, apoi citim cu toții pe plic. Era exact ce scrisesem eu.

„De când n-ai mai băut cafea, Florescule?" mă întreabă foarte amabil tânărul locotenent. „Din ziua de 18 aprilie 1985, când am fost arestat, zi marcată cu roșu în calendarul vieții mele. Numele meu era pe Răboj, dar nu suficient de sus!" „Bine, ia și tu o ceașcă și spune-ne părerea ta de profesionist în branșă!" Le spun clar: „E cafea ce bea tot satul și nu din cea din care bea Împăratul. Dacă ne-am fi cunoscut afară, probabil că ați fi avut ocazia să beți o cafea împărătească. Soarta a făcut să ne cunoaștem aici, dar speranța este forța călăuzitoare a omului și poate că vreodată ne vom întâlni și în alte condiții. A fi om e lucru mare, a fi domn e o întâmplare, zice o vorbă din popor și dumneavoastră mi-ați demonstrat că se pot găsi oameni acolo unde te aștepți mai puțin. Am să vă includ în rugăciunile mele, pentru că sunt convins că Dumnezeu vede și știe cine face o faptă demnă de el. Am trăit momente în viață când totul era perfect, iar în noaptea asta domniile voastre mi-ați readus în memorie acele vremuri. Gestul dumneavoastră vă înnobilează, iar pe mine mă copleșește, pur și simplu."

Printre cadrele inferioare (subofițeri), erau și buni, și mai puțin buni, cum sunt și oamenii. Cel mai important și înalt în grad era plutonierul adjutant Gheorghe Ștefănescu, alias „tata Stalin", în prag de pensionare. Înalt, foarte solid, chiar supraponderal, era un om aparent liniștit, dar extrem de sever: un fel de Moș Teacă al pușcăriei Rahova. Toată viața și-o petrecuse în această activitate; îl cunoscuse personal pe vestitul „Berilă, deținutul perpetuu", ca și pe celebrii: Caca-Maca, Sile Bese și Sabie Târâș. Scotea în permanență câte un deținut să-i facă pantofii și în special câte un șef de cameră, iar eu, care reușisem să am un dialog cu el, eram „preferatul", și astfel mai luam câte o gură de aer curat și-mi răsfățam ochii în lumina naturală a zilei. Îmi convenea, pentru că o scurtă perioadă de timp scăpam de fumul înecăcios de la țigările ce se fumau în cameră.

De o vârstă apropiată, în jur de 48 de ani, era plutonierul major Costică Bulache. Mic de statură, grăsuț, extrem de elegant, îmbrăcat la patru ace (întotdeauna cu uniforma de comandă

călcată, pantofii lustruiți în permanență), extrem de guraliv și încrezut – aducea cu Dictatorul Benito Mussolini. Era Mareșalul pușcăriei Rahova, iar deținuții îi ziceau doar porecla, câștigată dat fiind că, întotdeauna când avea de-a face cu un intelectual, îl scotea din rând și-l punea să facă câțiva pași. Bieții oameni executau ordinul, ce puteau face? Apoi, în gura mare, le spunea tuturor, aidoma lui Mussolini: „Băi, eu știu cât de deștept e fiecare după mers; după primii pași, eu știu cu cine am de-a face." Mulți chiar se amuzau și-i făceau jocul, căci el chiar credea în calitățile sale de mare psiholog. Un fost procuror însă, sărindu-i țandăra, i-a zis totuși: „Da' pe dumneavoastră, domnule plutonier-major, vă verifică cineva?" „Ce ai fost, mă, afară?" îl întreabă Bulache. „Procuror", răspunde acesta. „Ei vezi, acum ești hoț ca ăștilalți, iar eu sunt ceea ce sunt, pentru că respect legile țării. E suficient?!" Amuțit, bietul procuror se întoarce în rând, cam abătut.

Dintre cei tineri, se remarca în mod deosebit plutonierul Bulică, copia fidelă a lui Bulache, dar mereu pus pe harță. Proaspăt căsătorit, venea săracul mereu zgâriat pe față, motivând că lama de ras ar fi de vină, dar se puteau lesne observa gheare de felină umană. Nevastă-sa era o adevărată tigroaică, o urmașă din flori a neamului marelui boier Petre Carp, supranumit „uriașul din Tibănești", cel ce avusese curajul să-i adreseze Regelui Carol I faimoasa frază: „Sire, mă rog lui Dumnezeu să mâncăm bătaie." Așa povesteau colegii săi, în clipe de răgaz (erau și astfel de clipe). Extrem de sever, intolerant, dorea să urce cât mai repede pe treptele ierarhiei militare. Îndoctrinat la maximum cu Marea Învățătură marxisto-leninisto-ceaușistă, era pentru toți un pericol, așa că nici un coleg nu-l lua niciodată peste picior.

Doi oameni erau însă deosebiți. Unul dintre ei, de o mare bunătate sufletească, dar serios și sever, era plutonierul Urianu. Celălalt subofițer, un bărbat frumos, de statură medie, cu păr buclat șaten, era numit de toți „Cocoșel". Mereu cu zâmbetul pe buze, binedispus în permanență, glumeț, foarte apropiat de deținuți, în special de cei cu care lucra, iubitor de oameni ca și Urianu, niciodată nu se enerva și nu ridica tonul. Toți

deținuții îl ascultau, chiar și cei catalogați drept periculoși, care, dacă nu erau provocați, nu reacționau nici ei.

Vizavi de PPD era Secția I pentru femei și uneori se vedeau printre jaluzele, atunci când obloanele erau trase, bietele deținute, și ele într-o stare deplorabilă. Un aspect însă m-a frapat. Fiind deținut „la regim" și fiind, în special, șef de cameră la PPD, aveam dreptul la 500 ml lapte pe zi. În general, mergeam eu să iau laptele de la bucătăria Penitenciarului, dus de un subofițer sau de câte un „liber". Am observat astfel că, în fața porților Secției I Femei, erau scoase bidoanele în care se aducea mâncarea și care se returnau aproape pline (mâncarea, fiind foarte proastă, nu se consuma și era dusă ca hrană pentru porcii din crescătoriile anexe ale Penitenciarului). Carnea de calitate a acestor porci era preparată la popota cadrelor din Penitenciar, ba se vorbea că exista și o măcelărie care-i aproviziona pentru acasă pe bravii slujitori ai legii din pușcărie.

I-am raportat plutonierului Urianu (singurul care nu avea nici o poreclă) și acesta a fost de acord ca hrana neconsumată de deținutele de pe Secția I s-o luăm noi, pentru deținuții ce veneau de pe cursă extrem de înfometați. Bieților deținuți, unii sosiți după un drum de două–trei zile, parcurs doar cu puțină hrană rece, la sosirea în Penitenciar nu li se punea imediat masa, aveau adeseori de așteptat ore bune. Efectul a fost benefic, iar rezultatele s-au cunoscut. Deja se știa de mine peste tot. Toți doreau să ajungă de pe cursă la Camera 5 de pe PPD. Aici, nou-veniții erau întâmpinați de mine cam așa: „Bine ați venit, domnilor. Vă doresc fiecăruia o ședere cât mai suportabilă; de asemenea, și rezolvarea cât mai urgentă a problemelor pentru care va aflați aici. O ciorbă caldă, o mâncare caldă, o bucată de mămăligă se găsește pentru cei înfometați."

În noiembrie, la vorbitor, Mariana îmi spune că fusese demolat tot cartierul Dudești. Părinții mei în vârstă fuseseră mutați forțat într-o noapte, astfel încât multe lucruri n-au mai putut fi încărcate, rămânând în casa ce urma să fie demolată. În noaptea de 10 spre 11 noiembrie, este demolată Biserica Sfânta Treime. Din ordine superioare, s-a trecut cu buldozerele peste biserică. Deși tatăl meu și fratele său, unchiul Dorel, luaseră legătura

cu preotul-paroh al Bisericii Sfânta Treime, Constantin Dăscălescu (nume predestinat, parcă), cât și cu Ilie Mihăilescu, protopopul Protoieriei a III-a a Capitalei, pentru deshumarea osemintelor bunicului lor, fostul preot-paroh Nicolae Popescu, nu reușesc să obțină aprobarea, iar mormântul este ras de pe fața pământului cu lamele buldozelor. „Sfânta Biserică" condusă de Înalt Prea Fericitul Patriarh Teoctist neimplicându-se, cei doi preoți îngropați în curtea bisericii dispar, odată cu rămășițele acestor morminte, în groapa de gunoi a Capitalei din comuna Glina, împreună cu obiectele de cult și icoanele dăruite de ctitorii Bisericii Troița, aflate în interiorul altarului.

În luna decembrie, vine o cursă de la Penitenciarul de maximă securitate Poarta Albă, în general un penitenciar pentru deținuții recidiviști și foarte periculoși. Printre ei, un domn mai în vârstă, de 55–60 de ani. Cu ochelari de baga, cu lanțuri la picioare (lucru prevăzut numai pentru deținuții periculoși). Persoana părea foarte distinsă și, deși era în zeghe, întreaga sa înfățișare degaja un aer de superioritate umană. Mă scol în capul oaselor și-l invit să se așeze pe pat. Costică M. era de serviciu, era perioada mea de odihnă. Îl întreb cine este și-mi răspunde că este medic primar chirurg, că lucra la Spitalul Clinic Colentina din Capitală și că se află în pușcărie pentru un avort făcut unei asistente din subordine, fără urmărirea unui beneficiu material. Una dintre colegele acesteia îi turnase și bietul doctor fusese imediat arestat și condamnat la 6 ani închisoare corecțională. Doctorul Bogdan V. căpătase pentru mai multe avorturi, făcute însă pentru avantaje materiale, doar 4 ani condamnare și beneficiase de Decretul din vara anului 1986, ce prevedea grațierea faptelor de până la 5 ani inclusiv. Anul în plus dat de Instanța de Judecată a înaltei Justiții române făcuse ca doctorul să nu poată beneficia de acel decret. „Bine, domnule doctor, dar de ce sunteți în lanțuri?!" „Domnule, îmi zice, am fost folosit ca medic la Poarta Albă și am protestat împotriva unor tratamente contraindicate, ba chiar criminale, la care erau supuși unii deținuți. Le-am spus că după ce am să ies din pușcărie am să anunț Europa Liberă și Vocea Americii și m-au pus imediat în lanțuri. Și iată-mă aici, în tranzit, către Penitenciarul

de maximă securitate Colibași. Și sunt, domnule, prieten de familie cu ministrul Ion Ceaușescu, fratele șefului Statului. Soția mea este director în Ministerul Chimiei și a avut mulți ani relații de colaborare, ba chiar și de prietenie, cu însăși Elena Ceaușescu... Acum ce să fac? Îmi ajut și eu aproapele! Bieții oameni, hoți, hoți, dar sunt și ei oameni, domnule! Îi îndoapă cu Fasconal, câte 15–20 de pastile pe zi, efectiv îi omoară, domnule! Unii dintre cei pe care i-am îngrijit mă întrebau ce pot să facă pentru mine, că sunt săraci lipiți, și până la urmă m-au învățat să-mi protejez mașina ca să nu poată fi furată. Mi-au explicat toate metodele folosite în spargerile de mașini și case și, când ies de aici, am să împărtășesc ce am aflat colegilor și prietenilor mei, inclusiv lui Ion Ceaușescu, dacă oi mai ieși însă..."

Îi mărturisesc gândurile mele cu privire la un mare Decret de grațiere și amnistie, iar el îmi răspunde: „Ia mai lasă-mă domnule, eu vreau acum să-l dea, în 30 decembrie, că se fac 40 de ani de Republică. Nu cred că Ceaușescu o să se facă de oaie și o să-l dea de ziua lui! Ce, e mai important el decât Republica?!" „Domnule doctor, atunci poate va împăca și capra, și varza și va da două decrete." „Vezi-ți, domnule, de treabă, zice domnul doctor, că și așa vorbește lumea afară: iar a dat drumul la hoți! Și eu gândeam așa înainte, dar acum, când sunt unde sunt, aștept un decret «ca mortul colacul», cum zic oltenii." Bietul doctor a fost dus direct pe Secția a V-a Specială, fără să i se scoată lanțurile de la picioare. Celorlalți deținuți, cu adevărat periculoși, li se scoteau totuși când erau duși pe secție.

În ziua de Crăciun, pe 25 decembrie 1987, sosește o cursă de la Colibași. Printre numeroșii deținuți, e și un tânăr preot de la Buzău. Se afla în detenție pentru o delapidare de 175 000 de lei, din banii bisericii în care activa ca preot ajutător, alături de un bătrân preot-paroh. Banii dispărând, măgăreața a căzut pe preotul cel tânăr. Tribunalul Județean din Buzău îl condamnase la doar 4 ani, dar Procuratura Generală făcuse recurs, considerând că pedeapsa era „prea mică".

La un moment dat, Costică M., neputând dormi din cauza vacarmului (erau peste o sută de deținuți, dublu față de capacitatea inițială, majoritatea romi), le zice: „Bă, care știi să cânți?"

Din fundul sălii se aude un glas de heruvim, așa-numitul „glas opt" în sistemul bizantin ortodox, glas ce cu greu poate fi întâlnit în rândurile slujitorilor bisericii. Costică se ridică în capul oaselor și întreabă: „Ce-i asta, băi husenilor?!" „Lasă-l, Costică, să cânte, că Dumnezeu ni l-a trimis!" Toată lumea tace, țiganii amuțesc, iar tânărul preot, văzându-se încurajat, se desfășoară cu toată energia, ținând întreaga slujbă de Crăciun conform canoanelor Bisericii Ortodoxe. Glasul său răsună în tot PPD-ul; vin toți deținuții „liberi" și stau drepți în fața ușii camerei 5, ascultând cu evlavie slujba de Crăciun. În spatele lor, plutonierul-adjutant Gheorghe Ștefănescu privește contrariat, dar nu tulbură liniștita adunare. Era și el impresionat. Mai târziu, Cocoșel îmi zice: „Ce-a fost, măi, la voi, în Camera 5, cu slujba de Crăciun, de-au căzut cu toții pe spate?! Toată lumea știe, dar nimeni n-a zis nimic. Nu s-a mai întâmplat așa ceva niciodată, de când sunt eu pe aici."

Pe 30 decembrie 1987 nu avem nici o cursă. Ceva se întâmpla! Pe seară, ne parvine vestea că Ceaușescu dăduse un Decret de grațiere și amnistie asemănător cu cel dat anterior, în vara anului 1986. Cu câteva zile înainte, sosise un transport din Capitală, cu deținuți cu furtișaguri minore. Printre cei sosiți, un tânăr înalt, foarte frumos, blond și cu mâini „de pianist". Impresionat de frumusețea sa, îl întreb: „Cu ce faptă ești?" „Ciorditor!" îmi zice. „Ce etnie ești?" îl întreb apoi. „Român de viță veche, din neamul răzeșilor lui Ștefan cel Mare, dar am mulți prieteni din neamul lui Raj Kapoor. Cu toții suntem șuți de buzunare. O viață de boier: gagici, baruri, hoteluri la munte și la mare. Ne distrăm, frate, grupa mare; punem balerinele să ne lingă degetele de la picioare. E mișto! Spargem tot ce scoatem." „Bine, măi, dar acum ești la pârnaie, acum lingi tu degetele colegilor de cameră!" „Nu ne lasă tăticul nostru Nicolae Ceaușescu; pe 30 decembrie dă un Decret de grațiere și ieșim cu toții afară! Marfă! E de-al nostru, și el a făcut pârnaie și știe că nu e bine. Ne iubește!"

Printre primii eliberați a fost și tânărul Gabriel, în vârstă de 19 ani, unul dintre șuții care aveau să uimească o lume întreagă. „Vezi, măi Gaby, să nu mai vii pe aici!" „O să am grijă, unchiule" (țiganii, când au de-a face cu o persoană de sex masculin,

i se adresează astfel: când e mai tânără, îi zic „nepoate", când e de o vârstă asemănătoare îi zic „frate", iar când e mai în vârstă îi zic „unchiule") – și-mi dă tot bagajul lui, spunându-mi: „Ia-l, unchiule, și dă-l la alții care au nevoie, că eu diseară sunt la Melody Bar." Nu mică mi-a fost însă uimirea când, către mijlocul lunii ianuarie 1988, mă trezesc pe PPD, printre nou-sosiții de la Secțiile de Miliție din București, cu tânărul șuț de buzunare Gaby. „Ei, măi Gaby, e bine acum? Cu ce te-ai ales?" „Unchiule, am fost trei zile «Boieru' Bibescu»! De rest are grijă tăticul nostru, care ne iubește pe toți, ca și pe el însuși." „Bine, măi Gaby, dacă zici tu, așa o fi", i-am zis și eu.

Într-una din zilele lunii decembrie 1987, venise un lot cu deținuți de la Spitalul Penitenciar Jilava, iar printre ei se afla Relu, bietul meu prieten și vărul Marianei, fostul șef al magazinului Gostat din Hristo Botev 3, cu lanțuri la picioare, lucru ce m-a surprins enorm. „Ce-i cu tine, Relule, și de ce ai lanțuri la picioare?" „Sunt acuzat că am corupt cadre ale Securității Statului!" „Cum asta?!" „Păi a fost filmat prietenul și colegul meu de la Bălcești, Mitică P. Mi s-au prezentat niște fotografii cu el de la mare." „Ei și?" „Sunt acuzat că l-am corupt!" „Și nu-i adevărat?" „Cam este, dar nu e vorba numai de el, ci și de șeful lui și de mulți alții de la Securitate, și acum uite-mă aici, în lanțuri. Mi s-a spus să fiu sincer și să spun tot și uite ce-am pățit! Nici nu-i mai bag în seamă de acum încolo. O să vadă ei cine-i Relu! Ai o bucată de pâine, dragă prietene?" mă întreabă. „Da, prietene, ia o pâine întreagă și două conserve." Și bietul Relu pleacă direct pe Secția a V-a Specială, ca unul dintre cei mai periculoși infractori ai României Socialiste Multilateral Dezvoltate.

Aflu că printre cei care se eliberaseră cu Decretul din 30 decembrie 1987 se afla și Relu. Văzându-l că pleacă acasă, m-am bucurat foarte mult. Ne-am luat „la revedere în libertate". După acest incredibil fapt, trec la o propagandă fățișă: susțin speranțele tuturor deținuților în emiterea cât mai curând posibil a unui mare Decret de grațiere și amnistie. La început a circulat ca un zvon, dar se spune că zvonurile care îmbătrânesc devin mituri, și astfel mai toată lumea pușcăriilor din România acelor vremuri era cu numele meu pe buze. Devenisem eu însumi,

fără voia mea, un mit, iar vorbele mele, lansate prin cei care trecuseră prin Camera 5, contribuiau la întreținerea acestui mit și a speranțelor legate de el.

Cursele continuau să fie tot mai numeroase. Dacă Rahova adăpostea dublul capacității sale, celelalte penitenciare din țară se aflau într-o situație și mai gravă. Pe la mijlocul lunii ianuarie 1988, activitatea era tot mai intensă pe PPD. Atmosfera din cameră era aproape la fel cu cea de la IGM din punct de vedere al toxicității: sutele de deținuți care treceau non-stop prin cele trei camere creaseră o atmosferă de infern, începoșată de fumul țigărilor. Nu se puteau lua măsuri, deoarece toată lumea dorea „să fie liniște", ca totul să se desfășoare fără incidente. Mai-mai să renunț! Dar și dacă ajungeam pe Secție, cine știe unde nimeream! Aici eram totuși șef de cameră, iar la bucătăria Penitenciarului îl întâlnisem pe fostul bucătar-șef de la Intercontinental, Gheorghe Ștefănescu, care mă servea adesea cu câte o friptură la grătar și cartofi prăjiți, iar lapte aveam aproape zilnic câte doi litri, întrucât colegul meu Costică M. nu era amator de lapte.

După ziua de 20 ianuarie, cursele se răresc, iar după 24 ianuarie (Ziua Unirii), chiar încetează. De când mă aflam pe PPD, mulți mă priveau cu neîncredere, iar unii „liberi" și cei cinci șefi de cameră chiar glumeau pe seama mea. După 24 ianuarie însă, liniștea nefirească așternută peste PPD și probabil peste tot Penitenciarul îi făcea pe toți să se întrebe: nu cumva Florescu a avut „gura aurită"?! Aceeași atmosferă domnea deja și în țară. Vestea cea minunată „lansată de unul Florescu" se răspândise deja prin toate pușcăriile României Socialiste. Aveam să aflu că și pe Secția I Femei numele meu era deja cunoscut. Cine eram eu totuși?! Eram unul dintre ei, nimic mai mult; eram un om printre oameni aflați într-o situație limită a vieții lor.

Ziua de 26 ianuarie debutează normal. Era ziua Șefului Statului, a Geniului Carpaților, care împlinea problematica vârstă de 70 de ani. Peste 10 ani urma să împlinească 80; oare sănătatea și timpurile îi vor mai permite să facă gestul istoric ce avea să-l propulseze în fruntea „marilor binefăcători" ai hoților de pretutindeni?!

Nimeni nu ne adresează nici un cuvânt. Cadrele nu se deranjează să ne viziteze. Purtăm discuții prin grilajul de la

ușa camerei cu deținuții „liberi". Unul dintre aceștia, un moldovean din Huși, mă întreabă: „Ce facem, domnule Florescu, plecăm acasă? Am cinci copii și tare m-aș bucura dacă s-ar întâmpla ceva bun și pentru noi, de data asta!" „Domnule Ion, peste câteva zile te vei afla în acceleratul de Huși, în drum spre minunata dumitale familie." „Să te audă Dumnezeu", îmi zice și-mi aduce câteva mere trimise de acasă.

Spre seară, subofițerul Cocoșel vine și, dezinvolt, ne strânge pe toți șase în Camera 5 și ni se adresează astfel: „Băieți, ați pus-o! A dat Ceaușescu un mare Decret, cum nu s-a mai dat și probabil n-o să se mai dea niciodată. Plecați cu toții acasă. Nu mai este exceptată nici o pedeapsă. De data asta este vorba de un «Decret istoric». Este intitulat Decretul nr. 11. Țineți minte numărul ăsta, fiindcă din acest moment a intrat deja în istorie. Ceaușescu, ca de obicei, a luat-o înaintea tuturor, aducând bucurie în casele a sute de mii de români, dar și îngrijorare, ba chiar spaimă în sufletele mai multor milioane de compatrioți, dar ce contează, azi e o zi istorică, o zi cum nu va mai fi, în vecii vecilor. Amin!" Atunci nimeni nu avea de unde știi ce importanță va căpăta acest număr, 11, în istoria întregii omeniri. Mai târziu însă, vin „clarificări". Se acordă „amnistie generală" pentru toate faptele având pedepse de până la 10 ani inclusiv. Cele de până la 20 de ani urmau să fie grațiate cu jumătate din pedeapsă, iar pedepsele capitale erau comutate în 20 de ani închisoare corecțională.

Un val uriaș de strigăte de bucurie răzbate până la noi. Se aude, la un moment dat, din gâtlejurile a peste zece mii de deținuți, o urare clară: „Trăiască Tăticul nostru, Nicolae Ceaușescu, părintele hoților! Să-i dea Dumnezeu sănătate și viață lungă, ca să mai dea și altora sau chiar nouă, dacă ne-om întoarce aici!" Majoritatea își jurau pe loc că vor pune poza lui la loc de cinste în casă, ca pe o icoană; printre ei și bunul meu coleg și prieten Florea Albu. Mă cutremur! Cine ne adusese acolo, nu Ceaușescu? îl intreb consternat. „Cum poți gândi așa tocmai tu, care ai avut noroc să străbați întreaga Europă și o mare parte din Asia?!" „N-are importanță, plecăm acasă! Ce mai, cât am făcut, am făcut; săruta-i-aș picioarele lui Nea Nicu!"

„Bravo, Florică! Halal să-ți fie!", îi zic sub privirile senine și fericite ale tuturor celor de față.

Decretul produce o mare vânzoleală. Nu se mai auzea om cu om. O mare fierbere cuprinsese tot Penitenciarul. Din ziua de 27 ianuarie, orele 15.00, se revarsă puhoaie de deținuți pe PPD, câte 300 pentru fiecare cameră. Erau cei cu pedepse mici, de până în 10 ani, și cu sentințe definitive și cei a căror încadrare juridică nu depășea 10 ani. Trebuiau îmbăiați și îmbrăcați cu haine civile. Aceste haine, dacă erau șifonate, trebuiau urgent călcate. Se aduc imediat în toate camerele numeroase aparate de călcat, fiecare deținut fiind obligat să-și calce hainele, altfel neputând părăsi Penitenciarul. Este amprentat din nou fiecare deținut de către subofițerii de pe PPD, cu ajutorul nostru, al șefilor de cameră. Iar sunt cuplat în această operațiune cu Ion Ivănescu.

La un moment dat, printre deținuți, un tânăr medic chirurg din Timișoara, prins la frontieră și pedepsit cu 2,5 ani de închisoare pentru tentativă de trecere frauduloasă a frontierei, ajunge în fața noastră pentru operațiunea de amprentare. În același moment, pixul plutonierului Bulică se defectează, acesta aflându-se în imposibilitatea de a întocmi actele de eliberare a deținuților. Doctorul îi întinde un pix frumos de argint și-i spune: „Păstrați-l ca amintire din partea mea." Bulică îi zice mulțumesc și continuă treaba.

Printre cei puși în libertate se află și medicul de la Spitalul Clinic Colentina. De data asta, doctorul cu ochelari de baga, intrat pe PPD cu lanțuri la picioare direct de pe Secția 5 Specială, pleacă precum un lord. Îl întreb totuși: „Și acum ce veți face, domnule doctor? Vă veți ține promisiunea cu Națiunile Unite și cu Europa Liberă?" „Mă mai gândesc, îmi răspunde. N-aș mai vrea să intru în conflict cu cei ce conduc Statul. Cred că la vârsta mea este suficient, m-am lămurit cum stă treaba. Știi cum se spune: capul plecat, sabia nu-l taie." Ne luăm „la revedere în libertate".

Pleacă acasă și șutul de buzunare Gabriel, alias „Pianistul". „Ei, copile, ce-o să faci, te lași de meserie?" „Unchiule, îmi răspunde, cât e Ceaușescu-n floare, nici în suflet nu mă doare! El e Tătucul nostru, Zeul Hoților. N-am treabă. Ia sarsanaua asta,

cu toate cele de trebuință unui deținut, poate găsești cui s-o dai! Bye-bye, unchiule! Eu nu mai dau pe-aici în veci!"

Pleacă și prietenii mei și totodată foști colegi, Nicu Călina, Ilie Sandu și Petre Balașov. Cu ei și marele om Isaac Abramovici, mai jovial ca oricând. Privindu-l, îmi aduc aminte de „cățaua" olteanului din poveste, care după ce a trecut Oltul forțată de împrejurări, fiind legată de oiștea din spate a căruței, zicea, scuturându-și apa de pe ea: „O făcui și p'asta, o făcui și p'asta..."

Pleacă, în sfârșit, și Gheorghe Pițigoi. Instanța de fond a Tribunalului Suprem îi dăduse în final 8 ani și fusese amnistiat. „Îți mulțumesc, domnule Florescu, îmi zice, că nu m-ai lăsat să mă omor și că nu m-ai turnat." „Să fii sănătos, măi Pițigoi, mergi cu Dumnezeu. La revedere în libertate", îi zic și ușa se închide în urma lui și în fața mea. Lotul „de liberare" venea zilnic pe PPD în jurul orelor 14–15 și ultimul deținut părăsea Penitenciarul în jurul orelor 12, a doua zi.

Făceam rapid puțină curățenie, apoi ne pregăteam să primim lotul următor; și tot așa, timp de șapte zile și șapte nopți. După cele șapte zile, frânți de oboseală, nici unul dintre noi neputând să închidă un ochi, suntem scoși la plimbare și lăsați circa o oră să ne plimbăm în aerul curat din curtea interioară de pe Secția a II-a; apoi suntem readuși în camere, care între timp fuseseră aerisite, și lăsați două zile și două nopți să dormim cât vrem, fiind sculați doar ca să mâncăm. După circa trei săptămâni, din cei aproape 11 000 de deținuți rămaseseră doar 400, cei cu pedepse mari. Majoritatea celor cu pedepse mari și care aveau infracțiuni economice fuseseră scoși la „liberi"; acum erau „oameni de încredere", se putea conta pe ei (majoritatea foști gestionari de unități comerciale, economiști, directori de întreprinderi economice).

Printre cei care părăsiseră pușcăria se aflaseră și cei trei oameni de bază ai Secției a III-a Pedepse Mari, Bogdan, Ciorbă și Aurică. Ispășiseră cu toții jumătate din pedeapsă, ba chiar mai mult. Locul lui Ciorbă l-a preluat prietenul meu Nelu Bănicioiu, dar se pare că pentru scurt timp, căci starea lui de sănătate a impus transportarea sa de urgență la Spitalul Penitenciar Jilava. Unul dintre cei veniți cu câtva timp în urmă de pe cursă în lanțuri,

și care a fost eliberat în prima zi, fusese fostul vinar de la Obor (str. Pantelimon 20), component de marcă al Lotului Ștefănescu. Executase deja 10 ani dintr-o pedeapsă de 25 (20 de ani plus 5 ani pentru „circumstanțe agravante"). Căzând pedeapsa inițială, căzuse și cea suplimentară. Stătuse numai în locuri de „strictă supraveghere" și numai în lanțuri, din care 6 ani numai pe Secția a V-a Specială.

De la el am aflat că istoria Lotului Bacchus a început de la o foarte frumoasă femeie pe nume Elena, o blondă cu ochi albaștri pe care vărul lui, Gheorghe Ștefănescu, a aruncat-o în brațele lui Dumitru Bălătică, primul secretar PCR al Sectorului 8 din Capitală. Aceasta primise mai multe bijuterii de valoare din partea bravului prim-secretar PCR. Sursa bijuteriilor fiind însuși marele Ștefănescu, întreaga breaslă a vinarilor din România a trebuit să plătească afrontul adus onoarei și prestigiului Partidului.

Fostul vinar de la Obor avea circa 60 de ani și arăta foarte bine după cât suferise; era, în special, foarte echilibrat psihic. O vorbă a lui îmi este și acum adânc înrădăcinată în minte și n-am s-o uit niciodată: „Soarele răsare uneori și pentru un câine." În tragedia vieții sale, marele lui reazăm fusese credința în Dumnezeu. Era convins că aceia care luptă trăiesc. „Dacă ai capul din ceară, nu trebuie să te plimbi prin soare", spunea. Uneori cea mai bună salvare, mai spunea, este să renunți la tot, cu excepția credinței în Dumnezeu și în familia ta. Credea că adevărata iubire este mai presus de orice umilință și era ferm convins că, dacă îmbraci un porc în rochie, tot porc rămâne. Își iubea mult familia (și avusese șansa ca familia să-l iubească la fel de mult) și afirma că fără familie nu trăim, ci doar existăm. Convingerea lui era că nu este hoț cel care fură de la alt hoț, dar în cazul când acesta din urmă este Statul trebuie să fii foarte atent, pentru că Statul nu suportă concurența. Susținea că nu contează ce cred oamenii, ci doar ce crezi tu, iar banii nu înseamnă nimic în viață decât vanitate. Era încrezător în viitorul lui și al familiei sale, știa ce trebuie să facă și era cât se poate de convins că va reuși. Despre Justiția română avea o părere clară, și anume: „Doi juriști, trei păreri", așa că, spunea, românii trebuie să se ferească de propria lor Justiție. Animalul pe care

nu-l suporta era bietul șarpe și mai ales pe cel „de dudău", care nu-i odios pentru că mușcă, ci pentru că se ascunde. (În detenție citise mult din Iorga și-i plăcuse această cugetare a renumitului savant.) Spunea că, dacă nu ai liniște sufletească, nu ai nimic; și că atunci când îmbătrânești trebuie să fii foarte răbdător; și că din cenușă ies întotdeauna numai lucruri bune. El mi-a încredințat câteva rețete de vin pentru consum personal, rețete pe care le-am experimentat mai târziu cu succes.

Spre sfârșitul celor două zile de repaus, Ivănescu intră în conflict cu Bulică, refuzând să meargă la plimbare în curtea interioară a Penitenciarului. Ultimul îi face imediat raport de pedepsire. Prompt, Ivănescu cere să fie scos la raport la șeful Securității Penitenciarului. Cererea lui este admisă, iar eu sunt chemat la maiorul cel roșcaliu, șeful CI-ului. Ivănescu îl reclamase pe plutonier că luase „mită" un pix din argint de la un doctor care se eliberase, în prezența mea. Sunt întrebat „dacă e adevărat". Răspund că, într-adevăr, doctorul respectiv „l-a împrumutat" pe domnul plutonier cu pixul de care se face vorbire, dar subofițerul i l-a restituit. „Sigur?" mă întreabă maiorul. „Sigur, domnule maior", răspund categoric. Și astfel bietul Bulică scapă de acuzație.

În Penitenciar se așterne o liniște de mormânt. Secția a II-a și Secția a IV-a se închid pentru dezinfecție. Se începe cercetarea dosarelor celor rămași în detenție; fiecare deținut trece prin fața unei comisii de la Direcția Generală a Penitenciarelor și i se spune în ce situație este. Aflu că eu urma să fiu eliberat în vară, lucru cu adevărat îmbucurător, dat fiind că deja mă obișnuisem cu gândul că abia în 1994 voi putea fi eliberat condiționat.

Către sfârșitul lunii februarie, încep să sosească primii noi deținuți, unii aflați „pe goană", adică dați în urmărire generală pentru sustragerea de la cercetarea penală, motiv pentru care nu putuseră beneficia de prevederile respectivului Decret, chiar dacă mulți dintre ei se predaseră imediat după emiterea acestuia, fiind imediat încarcerați. La începutul lui martie sosește și tânărul șuț de buzunare Gabriel, spășit, dar încrezător că va ieși iarăși afară. „Ce-ai făcut, măi băiete? Chiar așa de repede te-au prins?! Înseamnă că nu ești de meserie!" „Ba da, unchiule,

dar m-au dat în gât tovarășii mei de faptă." „Bine, ia-ți sarsanaua, că încă n-am reușit s-o dau cuiva." „Ce bine, că n-am nici o țigară, pe Secție (Secția de Miliție unde fusese depus la arestare) nu mi-a venit mama, să-mi aducă țigări, cică s-a săturat de mine, deși sunt unicul ei copil." „Uite, măi Gaby, ia și de la mine mai multe, dar să știi că de data asta o să faci pedeapsa până la capăt, fiindcă «Tăticul vostru» mai are și alte lucruri de făcut decât să dea decrete unul după altul." „Nu cred, domnu' Florescu; Nea Nicu e băiat bun, nu ne lasă aici să putrezim. Așteptăm cu interes cel de-al XIV-lea Congres..." „Bine măi Gaby, crede în continuare, dar pregătește-te pentru o detenție mai lungă un pic", îi zic.

Decretul nr. 11 paralizase întreaga activitate economică a Penitenciarului. Uzina Metalurgică era deja închisă. Secția Flacăra și Marochineria funcționau la „cota de avarie", doar cu câțiva deținuți. La exterior începeau lucrările agricole, iar deținuții constituiau principala forță de muncă, atât bărbații, cât și femeile. Într-o dimineață, suntem luați toți șase și duși, împreună cu alți deținuți la „liberi", la o fermă de Stat din comuna Bragadiru, de lângă București. În contact cu câmpul, cu iarba verde din jur, ne simțim alți oameni. Priveliștea ce ni se înfățișa era dumnezeiască: natura revenea la viață și, odată cu ea, și noi ne simțeam ca niște nou-născuți. Scăpați de încleștarea zidurilor pușcăriei, imensitatea câmpului din fața noastră ne trezește în suflet un profund sentiment de fericire. Eram cuprinși cu toții de o bucurie fără margini, când la noi vine un subofițer și întreabă: „Care ești bă Florescu?" „Eu!" „Ia-ți bagajul și hai cu mine. Am venit cu o dubă de șapte tone doar pentru tine. Ești mare marcă, se pare. Cică s-a făcut o greșeală cu tine. Tu nu trebuia să vii aici. Revii pe PPD. Sunt ăștia înnebuniți, ce dracu le-ai făcut?! Cică fără tine nu se poate. Cât mai ai până te eliberezi?", mă întreabă. „Până în vară", îi răspund. „Poate până în vară reușesc să-și formeze alți oameni. V-au luat pe toți și au dat peste cap întreaga activitate."

Rămas singur pe PPD, eu răspundeam de toate, cu excepția magaziei de la Efecte, aflată în grija unui fost șef de Complex Comercial de la Iași. Se afla în detenție împreună cu soția sa;

amândoi, foști colegi de gestiune, aveau pedepse de peste 15 ani. Venise de puțin timp. Mai avea câțiva ani până la executarea unei jumătăți din pedeapsă. Copiii le fuseseră repartizați la unul din orfelinatele din Moldova. Li se confiscase întreaga avere, inclusiv casa. Soția sa se afla în detenție la unul din Penitenciarele pentru femei. El fusese oprit la București. Nu avea pe nimeni. Nu era căutat de nimeni din familie. Părinții muriseră, iar nici el, nici soția nu aveau frați. Într-o zi, mi-a arătat niște efecte ce aparținuseră cândva lui Ion Râmaru și Gheorghe Ștefănescu, alias Nea Bacchus, efecte ce încă figurau în evidențele Penitenciarului, după executarea acestora. Nu fuseseră deocamdată casate, iar familiile nu le putuseră obține, fiindcă „așa era Legea".

La începutul lunii, sunt dus în fața Comisiei de Eliberare Condiționată, iar comandantul, bravul colonel Borcan, mă întreabă: „Ei, așa-i că nu-i bine să încalci Legea?" „Corect, domnule comandant, răspund prompt. Știți cum se spune: «Dacă omul ar ști, dinainte s-ar păzi»!" „Vrei să spui că n-ai știut că faptele tale te vor aduce la pușcărie?" „Nu, nu asta am vrut să spun. Pentru noi, comercianții, au fost și sunt vremuri grele. Trebuia să nu mă implic, dar n-aș fi fost cine sunt." „Și cine ești?" „Sunt Starostele Cafegiilor din România și unicul specialist în cafea «cușer» din Europa de Est, mai ales că nu sunt evreu." „Și ce-i aia *cușer*?" „*Cușer* înseamnă curat, adevărat, corect. Tot ce este «cușer» este bun. Evreii știu asta de mii de ani." „Și ce crezi că vei face când vei fi liber?" „Probabil că în comerț nu voi putea să activez, așa că mă voi orienta, văzând și făcând."

Pe 24 iunie sosește „ziua cea mare"! Sunt anunțat și mă pregătesc pentru „liberare". Sunt profund emoționat. Îmi iau rămas-bun de la șefii mei direcți, dar în special de la subofițerii Urianu și Cocoșel, care se comportaseră deosebit de bine cu mine. Îi salut pe Bulache și Bulică, urându-le spor la treabă, la „mai mare" și o viață cât mai frumoasă. Stabilesc cu adjutantul Gheorghe Ștefănescu să ne reîntâlnim „în civilie", lăsându-i numărul meu de telefon. Nu aveam să fiu contactat niciodată, iar el nu-mi dăduse numărul său. Doream să-i arăt că oamenii „în civilie" sunt altfel de cum îi vede el, poate de aceea nu a

dorit să mă contacteze. Unul din cei doi locotenenți care răspundeau de PPD îmi spune: „Ai grijă, domnule Florescu, viața o să ți se pară alta decât o știai înainte de a veni aici! Îți doresc succes și, cine știe, poate că ne vom mai întâlni și în alte condiții." Ies pe poarta interioară a Penitenciarului și mă îndrept spre poarta principală exterioară, trecând pe aleea flancată de pomi fructiferi. Merg agale și arunc încă o dată privirea spre poarta din interior a Penitenciarului, de unde ieșeam după 3 ani și 2 luni de detenție plină de privațiuni. Ies pe poarta principală a Penitenciarului de maximă siguranță și de tristă amintire Rahova, după ce prezint „biletul de liberare". Privesc spre stâlpii marilor porți de la intrare și nu văd mult speratele steaguri albe, de care vorbisem atâta timp tuturor celor ce trecuseră prin Camera 5 a PPD-ului din pușcăria Rahova.

Poarta se deschide și ies în stradă. Oamenii treceau fără să se sinchisească de ce era în interior. Nimeni nu mă privește, iar eu merg spre stația tramvaiului 15 ce urma să mă ducă direct acasă. Aveam în buzunar frumoasa sumă de 1400 de lei, contravaloarea muncii prestate în cei 3 ani și 2 luni de detenție. În stație, o țărancă cu două coșuri cu cireșe pietroase; iau și eu 3 kg, să nu vin chiar cu mâna goală în sânul familiei, după atâta timp.

Sosesc acasă, unde mă aștepta întreaga familie. Dau cireșele Marianei, și ea izbucnește: „Cine te-a pus? Mai avem încă 7 kg, pe care mi le-a adus unul dintre clienți. Acum trebuie să le fac dulceață. Mi-ai dat de lucru!" Copiii izbucnesc în râs. Trecuse ceva vreme de când nu ne mai văzuserăm. Viața își urma cursul.

CAPITOLUL 22

În primele zile de libertate, vizitez oameni și locuri care au însemnat mult în viața mea. Prima vizită a fost, desigur, la fostul meu magazin, unde încă tronau la loc de cinste tablourile primite de mine din partea Federației Cultivatorilor de Cafea din Columbia. Doamna care mă înlocuise predase deja magazinul altei persoane. Presiunea exercitată asupra ei de clienții magazinului, care aminteau mereu de mine, o făcuse să abandoneze lupta. Nici cea de-a doua șefă, deși mai versată, nu rezistase mult timp. Peste o vreme, cineva mai „dotat" i-a suflat micuța locație. Nimic nu mai amintește azi de gloria de altădată: un magazin mort, fără nici un fel de personalitate, o mică băcănie ca oricare alta de pe cuprinsul Patriei noastre dragi. Marele Arhitect al Universului își retrăsese Mantia Protectoare de deasupra acelui loc, odinioară atât de căutat.

La intrarea pe strada Sfinților, chiar în fața magazinului, un bătrân de circa 75 de ani, fost client fidel, mă vede și exclamă: „Domnule Florescu, trăiești?! Mă bucur să te văd!" Mă îmbrățișează și, fără să realizez ce mi se întâmplă, îmi ia mâna și mi-o sărută. E unul dintre acei clienți pe care nu-i servisem niciodată preferențial. Unul dintre sutele de mii de clienți obișnuiți ai magazinului. Profund emoționat, ascult înmărmurit din gura acestui om zvonul răspândit de IGM în cartier, cu metodele sale „specifice", și anume că aș fi furat vagoane de cafea naturală din „rezervele Statului" și că mi s-au găsit sume imense în lei și valută forte, precum și cantități uriașe de bijuterii de aur cu pietre prețioase de mare valoare. Eu eram deci Inamicul Public Nr. 1 în privința lipsei de pe piață a cafelei naturale, eu lipsisem

populația Țării mele de posibilitatea de a savura o ceșcuță de cafea naturală, atât de necesară în acele vremuri sumbre de desconsiderare a Omului și a nevoilor lui...

În apropierea Bisericii Sfinților, mă întâlnesc cu bunul meu prieten și totodată client fidel în cadrul serviciului meu preferențial, serviciu ce mă adusese în starea în care mă aflam, fostul colonel avansat la gradul de general Aurelian Stan. Mă vede și-mi „bate obrazul": „Bine, mă Florescule, se poate să mă dezamăgești în halul ăsta și să-mi înșeli încrederea? Te-ai purtat mizerabil, ca și Ștefănescu; să-ți fie rușine! Trebuia să fii împușcat, fiindcă oameni ca voi nu trebuie lăsați să mai trăiască." Privesc la proaspătul general al Armiei Române și nu pot să-mi rețin un zâmbet. Jigodia întruchipată! Cafelele, alunele de pădure special prăjite pentru el, sticlele de whisky de cea mai bună calitate, coniacurile franțuzești extrafine din provincia Tarant pe care i le oferisem, adesea fără plată, nu avuseseră nici un efect asupra sa. El era „cinstitul", iar eu eram doar „criminalul". „Coruptul" și „corupătorul" se privesc preț de câteva clipe și fiecare pleacă în direcția lui de mers, fără să se salute.

Revin în strada Radu Cristian, la familia Vulpescu. Ileana și Romulus Vulpescu, împreună cu fiica lor Ioana, feblețea mea dintotdeauna, mă întâmpină cu căldură. Ioana îmi spune că a vrut să organizeze o manifestație de protest împotriva arestării mele. Extrem de mișcat, le mulțumesc pentru solidaritate.

În final, spre seară, mă îndrept spre strada Dionisie Lupu, acasă la academicianul Alexandru Rosetti. Revederea se desfășoară într-o atmosferă caldă, deosebit de prietenească. Marele cărturar îmi cere să-i spun totul – și încep să-i povestesc. Impresionat de ce aude, la un moment dat îmi spune: „Scrie toate astea, iar eu îți voi face prefața. E foarte mare nevoie să se știe asemenea lucruri. Este datoria dumitale."

A doua zi merg acasă la doamna Letiția Coman, singura mea avocată apărătoare în proces, la care se aflau majoritatea documentelor procesului. Îmi spune că șansele de a redeschide procesul sunt aproape nule, iar starea sănătății nu-i permite să mă ajute. Ulterior, parcurgându-mi dosarul filă cu filă, constat

marea eroare judiciară pe care nimeni n-o observase sau, dacă o observase, o trecuse cu vederea. Din rechizitoriul de 90 de pagini, lipsea tocmai acuzația esențială: nu exista nici un cuvânt despre *înlocuitorul de cafea*, în schimb se pomenea tot timpul de *cafea naturală* și de *cafea cu înlocuitor*. Întrucât întreaga acuzație se referea la „cafeaua cu înlocuitor", dar înlocuitorul lipsea din toate expertizele făcute și din acuzațiile formulate, însemna că însăși existența produsului finit, „cafeaua cu înlocuitor", era discutabilă. La această întrebare nu răspunsese nici un anchetator, procuror, judecător sau avocat. Eroarea lor judiciară provocase un dezastru în viața celor 19 acuzați și a familiilor lor.

Mai exact: în acuzație era vorba de 4800 kg cafea cu înlocuitor (48 000 de plicuri a 100 g), ceea ce ar fi însemnat că ar fi trebuit să existe circa 3700 kg de înlocuitor de cafea și 2300 kg cafea naturală; dar la cele 3700 kg de înlocuitor de cafea nu se face nici o referire în rechizitoriul întocmit de Procuratura Generală și semnat de procurorul Emil Videa.

Încerc să obțin o audiență la Procurorul General, dar fără succes. Avocatul Mircea Traian Biju nu mai era în viață, așa că fac o cerere și o depun la Procuratura Generală. Spre toamnă primesc răspuns: „În cazul semnalat, întrucât nu sunt elemente noi, cazul se consideră definitiv închis." O speranță însă tot există în sufletul meu. Reabilitarea urma s-o obțin abia în anul 2000, în urma unei cereri de reabilitare pe care aveam s-o depun la Judecătoria Sectorului 3 al Capitalei, pe raza căruia aveam domiciliul. La momentul acela însă, era greu de imaginat că Procuratura avea să-și recunoască eroarea și, întrucât nu recunoscusem niciodată acuzațiile aduse în plus față de cele reale, nu aveam de ce să cer atunci „reabilitarea" pentru a putea continua să-mi desfășor activitatea în branșa în care cunoscusem consacrarea.

Merg între timp la fosta mea întreprindere, unde sunt întâmpinat cu maximă răceală de conducere și cu multă reținere de personalul TESA. Directorul Popescu refuză categoric revenirea mea, indiferent pe ce post, chiar și de simplu muncitor, deși în întreprindere lucrau mulți oameni care avuseseră condamnări penale. După ieșirea mea din încăpere, domnul Ianis Teofili,

șeful serviciului Comercial, le atrage atenția până și subordonatelor sale, economiste și merceoloage, să nu-l mai primească în birou „pe pușcăriașul de Florescu" (lucru pe care aveam să-l aflu de la una dintre ele, o bună prietenă). Cu o zi înainte de arestarea mea, domnul Teofili fusese la magazin și-i umplusem portbagajul cu de toate, deși situația mea era atunci incertă. Pe tot parcursul activității mele comerciale, din 1971 și până în 1985, luase de la mine valori substanțiale drept mită, la cererea sa expresă.

Șocat de această atitudine, plec spre parterul Halelor Centrale Obor, unde se aflau depozitele IDRMAI (ale Agenției de Import). Aici îl întâlnesc pe Mihai Hangu, fost delegat, acum ajuns șef de secție, căruia îi întind mâna. Îmi întinde doar două degete. Îi șoptesc printre dinți, cu duritate: „Imbecilule, dacă nu rezistam în anchetă, întregul Depozit Obor ar fi luat foc! Chiar și tu ai fi fost scrum acum! Asta-i recunoștința voastră?!"

Lângă noi se aflau șoferul „Calul" și simpaticul delegat Costel Cioroianu din comuna Bistrețu de Gorj, comună ce dăduse și continuă să dea țării oameni importanți, printre care avea să se remarce mai târziu omul politic, doctor în istorie, Adrian Cioroianu. Cu Costel Cioroianu eram prieten vechi, participaserăm împreună la marile zbateri ce avuseseră și încă aveau loc în viesparul din Agenția de Import, iar Calul era printre cei mai buni parteneri de afaceri pe care-i avusesem de-a lungul timpului în activitatea mea comercială. Acesta mă trage deoparte și-mi spune: „Lasă-l, domnule Florescu, nu vezi că-i tâmpit? Vino oricând la mine și te servesc oricât și cu orice dorești." Îi spun despre incidentul petrecut în subsolul Uzinei Metalurgice din pușcăria Rahova. „Calule, ai scăpat ca prin urechile acului de marea vâlvătaie declanșată de Ilie Balaci." Domnule Florescu, știi cum se spune: „Nu mor caii când vor câinii." „E adevărat, prietene, dar câinii adesea întrec măsura și atunci e mare pericol. Îi pun jos una-două, fiindcă se pare că aceste animale nu prea sunt solidare la necaz."

Mă despart de Calul și de Costel Cioroianu și mă duc la terasa de lângă Halele Centrale Obor, unde se serveau mici și bere. Cumpăr doi mici și, când dau să caut ceva mărunțiș să-mi

iau un suc de 2 lei, constat cu surprindere că n-am în buzunar decât un leu. Alături de mine e un merceolog-voiajor de la Agenția de Import, vechi coleg și prieten, căruia îi zic: „Zaharescule, dă-mi un leu să-mi iau un suc!" El însă ține să puncteze momentul, și-mi zice: „Cum, marele Florescu nu are bani să-și ia un suc?! Cândva cine mai era ca tine? Beai whisky de 25 de ani vechime, coniacuri franțuzești și grecești, vinurile cele mai bune. Cum devine treaba asta, vrei să dovedești că ești sărac când toți vorbeau că ești cel mai bogat om din Agenția de Import?!" „Zaharescule, nu te înjur, fiindcă nu-mi stă în caracter. Scoate repede 3 lei, că m-a cuprins o sete cumplită în urma discuției cu tine, iar acești bani să fie plata numeroaselor șpăgi primite de la mine de-a lungul timpului." Scoate 5 lei și mi-i întinde, spunându-mi: „Iartă-mă, Florescule, dar nu-mi vine să cred că te afli în asemenea situație." „Zaharescule, poate că, dacă nu-mi țineam gura, și tu te-ai fi aflat în aceeași situație", țin să-i zic vechiului meu coleg. Enervat, după ce beau cele două sucuri, plec spre casă. Mariana mă întreabă: „Ei, ce-ai făcut?" „E bine, bine, e foarte bine, vorba cântecului. Ai puțintică răbdare! Deocamdată vreau să mergem într-o mică vacanță la mare și apoi om mai vedea."

La reîntoarcere, abandonez orice speranță de a mă angaja la fostele mele întreprinderi, Agenția de Import (IDRMAI) și ICL Alimentara Sectorul 2, și-l sun pe bunul meu amic Bernard Morski, șeful Căminului pentru bătrânii evrei aflați în dificultate din Bucureștii Noi, construit de Federația Comunităților Evreiești din România, care se numește astăzi Căminul Amalia și Moses Rosen. Îmi răspunde foarte prietenește și mă invită să-i fac o vizită cât mai curând cu putință.

În august tocmai ridicasem o mașină Dacia 1310 Break, plătită încă din anul 1982, cu un cec rămas în custodia Marianei. Merg rapid în cartierul Bucureștii Noi, în strada Jimbolia 15, animat de mari speranțe. Morski mă primește cu bine cunoscutul său surâs pe buze. Mișcat de primirea călduroasă, petrec câteva ore bune în garsoniera sa (fiecare „asistat" avea propria sa garsonieră, nu locuiau „la grămadă" ca în azilele românești). Condițiile ultradecente de viață oferite de acest așezământ

bătrânilor evrei mă impresionează. Morski îmi arată toate depozitele Căminului, ticsite de mărfuri de cea mai bună calitate, ba chiar de calitate excepțională, atât indigene, cât și străine. Îl întreb de unde a obținut fructele și legumele aflate în acel moment în imensele sale depozite și-mi răspunde că prin bunăvoința celor din depozitele ILF Berceni din Capitală, care-i sunt prieteni de nădejde. „Sunt vestitii frați Păuna, olteni de-ai dumitale, de la ei obțin tot ce am nevoie", îmi spune. „Coniacul și vinurile mele deschid toate ușile. Obțin de la ei tot ce vreau. Numai marfă aleasă."

Trecem la o altă magazie, destinată bunurilor din import, și-l întreb dacă are cafea. „Da, dar de când nu mai ești dumneata nu mai avem încredere în nimeni. O aducem de la Viena și totuși nu mai e atât de bună ca aceea pe care o pregăteam împreună. A remarcat acest lucru toată lumea de la noi și în special Eminența Sa. Și, în plus, plata o facem în valută forte. N-am avut de ales, nici măcar Ranga nu a putut să ne ajute. Arestarea dumitale ne-a provocat prejudicii importante. Acum ce faci?" mă întreabă. „Păi ce să fac? Sunt șomer în căutare de serviciu și am venit la dumneata cu speranța că poate mă ajuți să-mi găsesc un loc de muncă." „O să vorbesc cu conducerea Federației și sper să rezolvăm problema", îmi spune bunul meu prieten. Nu las nici eu lucrurile la voia întâmplării: vorbesc cu doctorul Nicolae Cajal, care îmi promite tot sprijinul său.

A doua zi merg în strada Sfânta Vineri 9, la Templul Coral, în curtea căruia se aflau birourile conducerii centrale a Federației Comunităților Evreiești din România, și unde sunt invitat în biroul domnului Th. Blumenfeld, vicepreședinte al Federației. Acesta, în cunoștință de cauză, mă abordează direct: „Cât ai pătimit, domnule Florescu?" Îi răspund detailat cu privire la presupusa mea faptă și consecințele ei. Mă feresc să-l informez asupra marilor servicii pe care le adusesem Federației de-a lungul timpului, cu mari riscuri, fiind absolut convins că știa deja destule despre mine. Ascult o lungă expunere asupra situației evreilor din România; îmi spune că este vorba de o comunitate mică, formată din circa 15 000 de oameni, majoritatea persoane în vârstă, o comunitate în curs de desființare, fără un

real viitor în România. „Tineretul nostru a plecat, poate în mod just, spre alte zări, mai propice idealurilor noastre, și noi nu mai putem angaja cu carte de muncă pe nimeni, pentru că nu are cine achita obligațiile față de aceste persoane, prezente și viitoare, zice domnul Blumenfeld. Singurul loc de muncă pe care vi-l putem oferi este ca muncitor zilier. E tot ce vă putem oferi în momentul de față și nici pentru viitor nu avem soluții", îmi spune, privindu-mă cu seninătate.

„Accept", răspund, lăsându-l pe blândul om cu gura căscată. Surprins, îmi explică în amănunt cum stă chestia cu trestia. „Domnule Florescu, noi plătim tuturor zilierilor un salariu de 1800 de lei pe lună, iar în fiecare sâmbătă aveți liber, pentru că la noi sâmbăta este zi de repaus săptămânal; în schimb, munciți de duminică până vineri seara. În plus, acordăm o masă caldă la prânz, în fiecare zi, la cantina noastră din strada Popa Soare." „Accept, domnule vicepreședinte, cel puțin până se ivește ceva mai bun pentru mine, la dumneavoastră sau în altă parte." „Să știți că nu acordăm concedii medicale și de odihnă; de asemenea, dreptul de pensie va trebui să-l obțineți de la cei care au beneficiat de forța dumneavoastră de muncă până în prezent. La noi, cât muncești, atâta primești." „OK", răspund cu un glas categoric. „Mergeți atunci în strada Negustori 7 și să le spuneți că sunteți trimis de mine. Succes!", îmi zice și-mi întinde mâna, pe care i-o strâng cu recunoștință.

În drum spre strada Negustori, opresc la Biserica Sf. Gheorghe Vechi, unde mă reculeg în fața chipului semeț al ilustrului meu strămoș, ctitorul Bisericii, protopopul Tudor Economu, venit în tinerețe pe aceste meleaguri de pe mirificele ținuturi ale Eladei și care își dormea somnul de veci, împreună cu presbitera Ecaterina în altarul ctitoriei sale. Cu ochii săi expresivi, parcă îmi spunea: „Copile, cine caută un stăpân toată viața va fi slugă! Ia-ți crucea și du-ți-o!". Păcat că nu știu grecește, poate mi-ar fi spus mai multe... Aprind câte o lumânare pentru cei vii și pentru cei morți, apoi ies în stradă. Călătorului îi stă bine cu drumul, îmi zic, și grăbesc pasul, nerăbdător să-mi urmez noua viață, în slujba marelui popor al lui Israel.

În strada Negustori sunt întâmpinat fără fasoane, ca orice zilier. Mi se spune ce trebuie să fac. Pentru moment trebuia să particip la încărcarea unui autocamion cu diverse băuturi pentru cantina rituală din strada Popa Soare. Aici, printre muncitori, aflu mai multe amănunte privitoare la muncile ce se executau în cadrul Federației de către oameni ca noi. Mulți apatrizi, oameni care renunțaseră la calitatea de cetățeni ai României, unii dintre ei chiar foști deținuți politici, de diferite naționalități, își găsiseră aici un loc unde puteau câștiga o bucată de pâine și un blid cu mâncare, până la părăsirea definitivă a țării. Evreii, pe lângă aceeași remunerație, primeau în plus, săptămânal, câte un pachet cu alimente; ceilalți, de alte etnii și religii, primeau un pachet de alimente lunar. Desigur că, în timpul mesei servite zilnic, fiecare, evreu sau neevreu, trebuia să-și acopere capul cu vestita *kippa*; dar... „interesul poartă fesul".

Încarc alături de ceilalți camionul și, împreună cu câțiva dintre ei, mă urc în spate, lângă marfă. Ieșim în stradă, oprim să dăm prioritate unor mașini și, deși înfometat după atâta efort, îmi amintesc brusc că nu trebuie să mănânc cu capul descoperit.

Cobor, îi salut pe cei din mașină și, cu pași ușori, mă îndrept spre fostul meu magazin, îl privesc încă o dată și-mi continui drumul spre stația de autobuz din Piața Rosetti. Mă urc într-un autobuz al liniei 311 și mă îndrept spre casă. Vai, vai, inimă vai, cum te pun așa să stai... Mă simțeam cuprins ca de un tsunami cu aluviuni pline de orori, într-o lume împărțită între vânători și vânați, căci greșisem foarte mult punând munca înaintea familiei și acum culegeam roadele acelei hotărâri destul de neînțelepte. Se întâmplă în viață să ai aproape totul, dar să constați că-ți lipsește ceva esențial; și să nu ai nimic, dar să-ți dai seama că ai totuși ceva. Acel ceva era pentru mine primordial: era familia mea, pe care, din păcate, o supusesem la grele încercări. Eșecurile sunt răsunătoare, iar succesele au mai mulți părinți. Fiecare are propria sa cruce de dus, însă trebuie să lupți întotdeauna pentru lucrurile în care crezi, iar eu credeam în mine și în familia mea și încă eram sigur că, odată și odată, voi reveni acolo de unde plecasem. În viață nu se poate spune

„aproape am reușit" sau reușita mea este „așa și așa"; viața ta este ori o reușită, ori un dezastru.

A doua zi, merg la Institutul de Virusologie Ștefan Nicolau să-i mulțumesc academicianului Nicolae Cajal pentru amabilitatea și bunătatea sa. Profesorul doctor Max Cajal spunea despre celebrul său fiu că într-o viață anterioară fusese probabil curvă, fiindcă nu știe să spună niciodată „nu". Întotdeauna ajuta pe oricine îi solicita sprijinul, dar nu întotdeauna rezultatele erau pe măsură așteptărilor.

Aici lucra și verișoara mea, doctorița Pierette Athanasiu, cercetător științific în virusulogie și veche colaboratoare a marelui academician; lucra împreună cu soțul său, doctorul Alexandru Petrescu. Relațiile dintre noi fiind deosebit de strânse, le povestesc în ce situație mă aflu. Pierette își aduce aminte că printre pacienții săi se află un șef de depozit de la ILF Berceni, pe nume Nicolae Păuna, oltean din Vâlcea.

Plec imediat spre ILF Berceni. Pierette tocmai îmi luase tensiunea arterială, care nu era la valori care să mă îngrijoreze. Îmi revenisem deja la normal, bineînțeles și datorită medicației. Pe drum dau drumul la radio și o voce irumpe cu bine-cunoscuta melodie „M-a făcut mama oltean, măi..." Ca tot olteanul, întotdeauna purtasem căciulă de astrahan. Era ca a lui Ceaușescu, făcută din cele mai valoroase pielicele venite chiar din Astrahanul Sovietic, din Kara-Kiul, și lucrată, din întâmplare, la același blănar.

În Berceni mă prezint la Nicolae Păuna personal. Acesta, zâmbitor, îmi întinde mâna și mă întreabă: „Ce pregătire aveți, domnule Florescu?" Îi răspund că liceul și 22 de ani de activitate comercială, din care câțiva ani ca impiegat de mișcare. Îl cheamă imediat pe fratele lui, Nelu Păuna, și-i zice: „Dă-i o mașină și un cântar și trimite-l la Gara Progresul. Domnule Florescu, vei lucra deocamdată ca recepționer și pe parcurs vom vedea. Deocamdată te angajăm de probă, ca muncitor zilier, dar îți promit că-ți vom face angajare permanentă, cu carte de muncă. Ai toate drepturile unui salariat permanent. Succes și știi cum se mai spune: Ura și la gară!"

Ajuns în Gara Progresul, mă trezesc într-o lume familiară, mult asemănătoare cu cea de la ICRA București și de la Agenția de Import. Din prima clipă intru în rol, servindu-i cu maximum de eficacitate pe noii mei șefi. Seara târziu, revin în depozit. Domnul Nicolae Păuna, extrem de mulțumit de munca pe care o prestasem, trimite în depozit un motostivuitorist, zicându-i: „Adu-i domnului Florescu două lădițe cu struguri Hamburg-tămâios și du-i-le la mașină. Executarea!" Îi mulțumesc cu o ușoară, dar vădită emoție în glas, deși nu știam dacă procedam corect, dat fiind că încă nu se uscase cerneala pe mandatul de eliberare condiționată din Penitenciarul Rahova. Riscul era însă în primul rând al șefului meu, care era, se știa, vărul unuia dintre cei mai importanți generali din Securitatea Statului.

Munca de recepționer (neoficializată) era extrem de angajantă. Nu ascund nimănui cine sunt, cu ce m-am ocupat în viața de până atunci, inclusiv povestea cu condamnarea. Deși profund impresionați de cele auzite, nici unul nu dă vreun semn de luare aminte, decât, poate, asupra persoanei mele; se discuta, și cred că pe bună dreptate, că toți cei care făcuseră pușcărie ar fi fost informatori și colaboratori ai organelor Ministerului de Interne. Încet-încet însă, le câștig încrederea și nu peste mult timp sunt numit șef de rampă, cu atribuții importante în confirmarea sutelor de mii de tone de produse agricole (fructe și legume), deși statutul meu oficial era de muncitor zilier necalificat la Depozitul de Ambalaje (confecționări și reparații pentru lădițele de legume și fructe). Salariul era cel minim pe economie prevăzut pentru această categorie salarială, de 2014 lei. Din când în cand, mi se acordau câte 100 sau 200 de lei primă lunară pentru „merite deosebite". Plecam zilnic cu de toate din depozit, deși, dacă aș fi fost descoperit, mașina cea nouă ar fi fost confiscată, conform legilor în vigoare la acea dată; dar am considerat că este responsabilitatea celor care-mi dădeau. Cunoscuta zicală: „Curaj, găină, că te tai", îmi revenea adesea în minte atunci când puneam în mașină produsele căpătate de la șefii mei. La Gara Progresul și la depozitele ILF-ului venea toată floarea cea vestită a Ministerului de Interne și lua tot ce dorea, fără să plătească vreun ban.

De data asta însă, dacă aș fi fost implicat, ieșea scandal, chiar internațional. Aduceam lângă mine tot Ministerul de Interne. Așa că demaram în forță, cu mașina încărcată, fără să mă sinchisesc câtuși de puțin de consecințe, mai ales că umbrela protectoare a Securității era bine așezată deasupra tuturor celor care ne aflam atunci și acolo.

În clipele mai liniștite, port discuții cu șefii mei asupra unor aspecte ale activității mele anterioare, și astfel se ivesc noi oportunități. Medicamente și medici erau probleme pe care le puteam rezolva cu ușurință. Mai toți aveau nevoie, de pildă, să cunoască un medic ginecolog bun – și eu le sar în ajutor. Doctorul P., cel mai de valoare ginecolog al Securității, le stătea la dispoziție, bineînțeles contra cost, întrucât fiecare se pregătea, în felul lui, pentru timpurile ce urmau să vină. Dar șefii mei nu se opresc aici. Au nevoie de whisky, de coniacuri și lichioruri franțuzești, de vermuturi și lichioruri italiene, de coniacuri și lichioruri grecești și de multe alte produse din import ale unor furnizori celebri (nescafé, cafea de cea mai bună calitate, ciocolată Vest, casete video cu filme în vogă, benzină și variate sortimente de uleiuri foarte căutate, piese auto pentru diverse tipuri de mașini etc.) Florescu le rezolvă pe toate.

Doctorul P. este în culmea fericirii, îi revenise „prietenul" care-l scăpa periodic de marfa sa, tot mai abundentă (securiștii trăgeau tare, cu toate armele din dotare), și de la care obținea contravaloarera negociată în bani și produse alimentare de mare căutare. De asemenea, și alți medici apelează la mine, așa că noua mea mașină merge plin pe plin. Prin domnul Nicky Gheorghiu din strada Sfinților, obțin casetele video cele mai recente și astfel serviciile mele devin tot mai sofisticate, atât pentru șefii mei de la ILF Berceni, cât și pentru cei din Gara Progresul (șefi de gară, impiegați etc.).

Familia Gheorghiu devine principalul meu client în ceea ce privește aprovizionarea cu legume și fructe autohtone. Cel de-al doilea este bravul avocat Acuma. Numeroșii săi amici consumau, nu glumă. Pentru a putea descărca aceste produse, trag întotdeauna în spate la garaj, lângă mașinile staționate ale unor

înalți reprezentanți din MI, veniți pentru „relaxare". Fetele lui Acuma își făceau treaba conștiincios. Strugurii Hamburg-tămâios erau fructele lor preferate.

Revelionul 1988–1989 îl petrec la Săcele, în casa bunului meu prieten Poly Gödry. Aici, afară, în liniștea serii, privesc spre piscul Bolnoc, spre care privisem și la revelionul 1984–1985, când, îngrijorat, mă întrebam dacă voi mai apuca vreodată să văd acest colț de rai. Brusc, gândul îmi zboară la vorba oltenească: „Cine a fost o să mai fie, cine a avut o să mai aibă."

Anul 1989 începe cu griji, dar și cu mari speranțe că în curând se vor produce schimbări. Lumea e din ce în ce mai nemulțumită. De la serviciul meu din Gara Progresul, alerg zilnic într-un suflet la Mariana, s-o ajut la muncă. Merg, desigur, și la sediul întreprinderii unde lucrasem cu atâta dăruire niște ani buni din viața mea și încerc să reînnod vechile relații cu foștii colegi pentru a fi sprijinit de ei în aprovizionarea magazinului Marianei. De asemenea, vizitez periodic Agenția de Import pentru a obține și de aici sprijinul celor care încă mă recunoșteau ca prieten.

În primăvară e spartă însă Casieria centrală a întreprinderii, de unde sunt sustrase toate încasările din noaptea precedentă. Mă gândesc cu groază dacă nu cumva cineva s-o gândi la mine ca la unul care ar putea avea legătură cu acest jaf. Mă și vedeam luat la întrebări, astfel că o scurtă perioadă evit să dau pe acolo; dar, dându-mi seama că tocmai această atitudine ar putea crea suspiciuni, revin aproape zilnic. În cei 3 ani și 2 luni cât lipsisem avuseseră loc niște schimbări. Veniseră niște oameni noi, care căpătaseră atribuții importante. Funcția cea mai importantă o avea persoana care distribuia carnea și produsele din carne, iar această sarcină fusese atribuită unei doamne nou-venite, Antoaneta Matei, soția ofițerului inspector din IGM, cu gradul de maior de Miliție, Constantin Matei. Era deja „lidera" grupului de economiste și merceoloage din cadrul serviciului Comercial, deși altcineva era șeful real. Era o femeie extrem de vorbăreață și povestea adesea colegelor despre Marile Fraude descoperite de ilustrul său soț. Colegele ascultau îngrozite dezvăluirile, ele însele fiind cu „musca pe căciulă", căci primeau

la rândul lor, săracele, ca mai toată lumea, șpagă de la șefii de unități de pe rețea și se și vedeau în cătușe.

În același timp însă, doamna Matei trăgea tare și lua șpaga cu ambele mâini, punând ban pe ban. Mariana îi umplea plasele cu tot ce avea mai bun, atunci când aceasta o vizita „în interes de serviciu". Doamna Antoaneta Matei (îi plăcea să fie apelată astfel), prin întreaga sa înfățișare, întruchipa „femeia de succes" a Societății Socialiste Multilateral Dezvoltate.

Lipsa presei străine și a *Buletinului Informativ Agerpres* mă împiedică să-mi formez o opinie despre evenimentele în curs de derulare pe plan extern, dar ascult emisiunile Europei Libere și Vocii Americii, care îmi dau speranțe de schimbare tot mai profunde. De asemenea, cu ocazia vizitelor făcute profesorului Alexandru Rosetti și lui Nicolae Carandino obțin noi informații. Aflu de la domnul Carandino că Partidul Național-Țărănesc își „strânge rândurile", el fiind însă împotriva hotărârii prietenului său Corneliu Coposu ca la denumirea Partidului să se adauge atributul „creștin democrat": considera că atunci toți evreii vor merge la liberali și era convins că nimic trainic nu se poate clădi fără evrei. Viitorul avea să se pronunțe asupra judecății celor doi buni amici. Ei se întâlneau adesea în oraș și cu alți prieteni și foști colaboratori din cadrul PNȚ. Securitatea, deși informată, având-u-i în supraveghere permanentă, nu acționează împotriva lor. Probabil bătrânii țărăniști nu mai reprezentau de mult un pericol real.

Obligativitatea de vânzare a tuturor produselor agricole respectând Mercurialul, prețurile fiind arbitrar impuse de primarii de Sector, la indicațiile prețioase ale Conducerii de Partid și de Stat, face ca aceste produse pur și simplu să dispară de pe tejghelele piețelor Capitalei, unele vânzându-se pe sub tejghea, dar cu mari riscuri. Mulți producători, îngroziți de sistemul impus, evită piețele Capitalei; de aceea, de la Gara Progresul, unde am serviciul, alerg zilnic la piața din comuna Adunații Copăceni, unde aprovizionarea era deosebită, fără nici un

Mercurial. De aici, cu mașina încărcată la refuz, alerg din casă în casă și-mi servesc clientela.

În toamnă, îl întâlnesc în depozit pe marele Radu Abagiu, fostul ministru-adjunct al Comerțului Interior și viceprimar al Capitalei, omul care coordonase circa 20 de ani aprovizionarea orașului, cel mai important comerciant pe care-l avuseseră autoritățile comuniste vreodată. Invidia, răutatea și răzbunarea din partea unor conducători de Partid și de Stat făcuseră ca acest om, deosebit de capabil, să fie arestat, judecat și condamnat la pedeapsă penală pentru luare de mită. Desigur că era adevărat. Trăise în mijlocul oamenilor din comerț, în special în mijlocul celor din alimentația publică, iar aceștia îl corupseseră. Devenise la un moment dat „unul de-al lor". Traiul bun și cele câteva momente de slăbiciune îl făcuseră să cedeze în fața tentațiilor pe care cei din jur i le aruncau tot timpul în drum.

La revenirea din detenție însă, un om îi întinsese mâna. Se numea Ion Ceaușescu, era ministrul-adjunct al Agriculturii și fratele lui Nicolae Ceaușescu. L-a luat imediat sub aripa sa protectoare, numindu-l într-o funcție înaltă în Ministerul Agriculturii. Printre atribuțiile sale se afla și controlarea depozitelor ILF Berceni, un loc unde se simțea ca acasă. Era un gurmand și, în perioada sa de glorie, chiar scrisese mai multe cărți de bucate, bineînțeles în colaborare cu mari maeștri bucătari din țară și chiar din străinătate. Era un nostalgic al vremurilor de odinioară și fredona adesea, la un pahar de Courvoisier, cunoscuta melodie „La mulți ani, băiatul mamii": „Parcă mai ieri erai drăguț și alergai, maică, desculț..." Când lua la bord câteva pahare, fredona mai mult pentru sine: „Lucru mare-i omenia, mai de preț ca bogăția", fiindcă avea ferma convingere că e bine „în viață să știi să pierzi, Omenia s-o păstrezi!". De el s-au lipit în scurt timp niște grei precum Nicolae Zăvoranu și Nicolae Păuna, oameni care aveau să scrie nu peste mult timp istorie.

La Berceni însă, l-am văzut pe marele Radu Abagiu controlând calitatea unui lot de varză. El, care înainte de a împlini 30 de ani era deja în RFG, ca reprezentant comercial al României comuniste, cel mai înalt în grad și funcție comercială! Încercase în mai multe rânduri să-l abordeze pe Nicolae Ceaușescu, dar

se lovise de o fire introvertită, căci Marele Cârmaci n-avea prieteni și nu credea în prietenie, ci doar în Grupul de Interese al cărui șef incontestabil nu putea fi decât el însuși.

Șefii mei îmi cereau tot mai des să le aduc whisky și alte băuturi extrafine Vest, întrucât persoanele pe care trebuiau să le servească aveau gusturi alese. Își găsiseră omul! Prin băieții cu ochi albaștri, care străbăteau întreaga lume, doctorul P. îmi punea la dispoziție tot mai multă marfă. Satisfacția era reciprocă. El scăpa de marfa tot mai diversificată, iar eu îmi serveam cu abnegație noii șefi.

Către sfârșitul lunii noiembrie 1989, primesc acasă vizita unuia dintre cei mai cunoscuți executori judecătorești ai României, Ion Antonescu. Acesta îmi scrie un proces de sechestru asiguratoriu pentru toate bunurile din casă, cu excepția aragazului și a paturilor. Mă somează să achit în cel mai scurt timp contravaloarea acestor bunuri, altfel mi se vor confisca. Reușesc să depun la CEC suma, eu fiind „primul favorit" în valorificarea bunurilor. De asemenea, mi se sechestrează și mașina Lada 1200 cumpărată în 1980, mașină în perfectă stare de circulație și pe care aș fi dorit să i-o dau lui Dan. Lada n-o mai pot recupera, căci sumele necesare pentru salvarea celorlalte bunuri reprezentau toate resursele financiare ale familiei, cu excepția câtorva bijuterii, nimic ieșit din comun, pe care nu doream să le înstrăinez de teamă să nu mă trezesc cu vreo acuzație de „trafic interzis cu metale prețioase". Las Lada 1200 să se ducă, fiind „valorificată" de către cinstitul executor judecătoresc printr-un nepot de-al său cu suma modică de 51 000 de lei, deși prețul liber era de 120–150 000 de lei, și depun suma în contul Judecătoriei Municipiului București. Mariana își vede brusc munca de-o viață dusă pe apa Sâmbetei.

În actul de acuzare era stabilit că suma pe care, chipurile, mi-aș fi însușit-o era de 28 000 de lei, dar în Justiție se aplica o regulă de aur, și anume „plata în solidar": cu alte cuvinte, eram obligat să plătesc la comun cu principalii acuzați presupusa pagubă adusă Avutului Obștesc, urmând ca ulterior să-mi recuperez, prin procese separate împotriva acestora, suma reținută mie pentru ei. Pentru această sumă de 28 000 de lei,

presupusă a fi fost însușită de mine din presupusa complicitate la delapidare, executasem o pedeapsă de 3 ani și 2 luni, din care 6 luni de anchetă în beciurile IGM-ului. Recent, un oarecare Gabriel Bivolaru a fost eliberat după executarea a circa 3 ani dintr-o condamnare de 5 ani pentru înșelarea unei bănci de Stat cu infima sumă de 50 de milioane de dolari, sumă care de altfel nu a fost recuperată niciodată.

Luna decembrie 1989 este bogată în mărfuri sosite din întreaga țară. Afacerile de la ILF Berceni mergeau cu motoarele turate la capacitate maximă. În numele șefilor mei, îi dădusem pe brazdă pe toți lucrătorii CFR din Gara Progresul, inclusiv pe cei doi șefi de Gară. Nimic din ce-și doreau aceștia nu li se refuza, așa că nici noi, cei de la ILF Berceni, nu puteam fi refuzați. Mă reîntâlnesc cu fostul căpitan Iordache, colegul meu de Comisie de la cutremurul din 4 martie 1977, ajuns deja colonel în Miliția Transporturi CFR. Era același om, vesel și cumsecade. I-am explicat ce era cu mine acolo și mi-a întins tulburat mâna, spunându-mi: „Florescule, oameni ca tine nu sunt la tot pasul. Ți s-a făcut o mare nedreptate, sunt sigur. Dacă oameni ca tine sunt îndepărtați în felul ăsta, mâine-poimâine o să importăm comercianți. O să aducem arabi, chinezi și alții. Păcat că România își devorează fiii în acest mod. Când va suna goarna, ei vor fi probabil lipsă la apel. O să trebuiască să vorbim limba Centaurilor" („Centauri" erau numiți arabii de către proxeneții și taximetriștii care-i aprovizionau cu „fetițe").

În ziua de 21 decembrie 1989, dis-de-dimineață, grupuri compacte de muncitori de la principalele unități industriale ale Capitalei se îndreptau spre centru, către sediul CC al PCR, unde avea să se desfășoare un mare miting, la care urma să ia cuvântul Nicolae Ceaușescu. După ce o duc pe Mariana la serviciu, în strada Heliade între Vii, unde se afla noul său magazin, merg în Gara Progresul. Aici, în jurul orelor 12, mă aflam cu treburi în Biroul de Mișcare al Gării, când deodată se aud la radio niște pocnete, trosnete și huiduieli; un zumzet ciudat pătrunde pe calea undelor în urechile noastre, ale celor ce ne aflam acolo în acel moment. Era probabil Momentul Zero al Pierderii Controlului asupra Puterii de către Ceaușescu, iar noi toți eram

martori „auditivi". Transmisia se întrerupe, iar eu, lăsând la o parte orice prudență, le zic celorlalți: „Ăsta-i sfârșitul. Gata, am terminat!"

Ies afară pe peronul Gării Progresul și strig în gura mare: „A căzut Ceaușescu! Trăiască Libertatea!" Merg la depozit imediat și-mi depun cererea de concediu de odihnă, părăsind urgent depozitele ILF Berceni.

Ajung, în drum spre Gara de Nord, la Academia Militară. Trece pe lângă mine, exact în dreptul Depozitului Panduri al Agenției de Import, un TAB ce se deplasa către centru în mare viteză și care a fost foarte aproape să mă lovească, deși mă deplasam în coloană, regulamentar. Merg la Gara de Nord, unde îmi las clienții (revoluția ca revoluția, dar pâinea înainte de toate!) și de aici mă îndrept spre Piața Romană, de unde, în jurul orelor 14, dorind să intru pe Bd. Magheru, sunt dirijat spre Calea Dorobanți. Ajung la Mariana, unde se transmite la radio un comunicat de decretare a Stării de Urgență. Spre seară, reveniți acasă, constatăm că Dan nu venise încă. El și cu Doina, prietena lui, plecaseră de la facultate și spre seară se aflau în fața Hotelului Intercontinental. La un moment dat, sunt puternic agresați cu tunuri cu apă sub presiune și, complet uzi, reușesc să se salveze fugind spre Ambasada Americană. În urma lor se executa deja foc de armă. Cu familia reunită, îngroziți de ceea ce se petrecea pe străzile Capitalei, le sugerez tuturor să stea deoparte și să nu se implice, fiindcă viața e mai scumpă decât toate.

În aceeași zi, în jurul orelor 14.30, aflându-mă în biroul Comercial 3, participasem fără să vreau la o discuție „interesantă". Doamna Antoaneta Matei discuta cu colegele de birou, Ștefania Zane, Magda Popescu și Daniela Stoica, despre soțul său, Constantin Matei, aflat la Timișoara. Săracul de el încă nu telefonase și biata soție nu avea vești. Gânduri sumbre îi treceau prin minte: „Vai de mine, ce-o fi pățit bietul de Costel al meu cu bandiții ăia de la Timișoara?" Colegele căutau s-o încurajeze: „Lasă, dragă, că nu-i dracu chiar atât de negru cum îl face lumea, și apoi domnul Costel e un băiat descurcăreț", zice prietena sa cea mai apropiată, doamna Magda Popescu. „Vine acasă viu și nevătămat, ai să vezi!"

Pe 22 decembrie, aflându-mă în același birou și cam pe la aceeași oră, doamna Antoaneta Matei radia de fericire, deoarece Costel, alias Pantera, se întorsese de la Timișoara; dar se întorsese „în talie". Își aruncase într-un canal cojocul cu care fusese îmbrăcat când plecase din București. Era plin de sânge de la numeroșii bandiți ce-i trecuseră prin mâini în procesul de aflare a Adevărului privitor la rolul lor în activitatea „Agenturilor Străine". „Lasă-l, dragă, încolo de cojoc, zice o colegă, bine că a revenit cu bine acasă, că doar sângele se spală, nu?" N-am de lucru și intru în vorbă și-i zic: „S-ar putea să aibă probleme cu noua stăpânire domnul ofițer inspector Constantin Matei, fiindcă întotdeauna apar martori de unde nici nu te aștepți." „Ce probleme, domnule Florescu?" întreabă Antoaneta Matei. „Generalul Constantin Nuță nu mai este, el e răspunzător de toate cele întâmplate la Timișoara, el și cu complicele lui, generalul Mihale, și cu complicii lor de acolo, în frunte cu maiorul Veverca." „Urma scapă turma", ăsta e Marele Adevăr al „Evenimentelor de la Timișoara".

Portretul lui Nicolae Ceaușescu din biroul directorului întreprinderii Ion Popescu este scos de pe perete și aruncat de către personalul din eșalonul doi. Directorul Popescu, contrariat, exclamă: „Voi știți ce faceți? Ăsta-i caz de pușcărie! Vedeți-vă de treabă!" Cu câteva ore înainte, se comunicase la radio că Nicolae Ceaușescu părăsise CC al PCR, plecând într-o direcție necunoscută la bordul unui elicopter. Directorului Popescu, aflat de-o viață sub presiunea organelor de Partid și de Stat, încă nu-i venea să creadă ce se întâmplă. Ceaușescu fugise, dar nu se știa pentru cât timp. Nimeni nu știa atunci ce se putea întâmpla. Avea să fie război civil?! Cine putea ști? Aveam să aflu mai târziu că bunul meu prieten și coleg de grupă din Brigada de Grăniceri din Oradea, frizerul Bontaș, murise în fața frizeriei sale din blocul Patria, de pe Bulevardul Magheru 12–14, împușcat de un glonț tras de un trăgător invizibil, probabil extraterestru.

Apelurile repetate ale Televiziunii Române, decretată deja „liberă", chemau bucureștenii după-amiaza în fața CC al PCR. Dan și cu Doina vin acasă și biata soacră-mea se pune în ușă, spunându-i lui Dan: „Eu nu te-am crescut ca să te împuște

securiștii pe stradă; te rog să rămâi acasă!" În acest moment intervin. Îi zic lui Dan că merg și eu cu ei și plecăm împreună „la Revoluție".

În jurul orelor 17, ajungem în dreptul Bisericii Enei de pe strada Academiei. Parchez mașina și ne ducem toți trei în fața CC al PCR. Aici, o mulțime de bucureșteni, majoritatea tineri. Printre ei, o groază de hoți de buzunare, bine cunoscuți de mine din PPD. Le zic copiilor să-și ferească buzunarele ca să nu rămână fără acte, că nu prea aveau cu ce bani să se laude. Pe lângă noi trece marele „Caltaboș" și-mi zice: „Salut, unchiule, ce mai faci?" „Ca și tine, Caltaboș, la Revoluție!" „Am scăpat de comuniști, morții mamei lor", zice el și strigă cât îl ține gura: „Jos Comunismul!" După el, toți cei din jur încep să scandeze același slogan. Dan mă întreabă cine este și-i zic că un „șut de buzunare", chiar unul renumit.

La un moment dat, un tip cu pulover roșu pe gât se adresează mulțimii cu mult aplomb: „Ministerul de Interne se desființează și-l preia Ministerul Apărării Naționale." Acesta era deja „cu noi", ceea ce însemna că foștii torționari deveneau promotorii și susținătorii celor care strigau cu toată convingerea „Jos Comunismul". Atunci, care erau părțile adverse?! Cine cu cine se lupta?! Puțini știau în acele momente cum stă situația la modul real, anume că cele două mafii comuniste erau prinse într-o luptă pentru supremație pe viață și pe moarte. Se pare că internaționaliștii erau pe cale să repurteze o victorie istorică, reușind să-și pună oamenii lor în fruntea așa-zisei Revoluții române, iar naționaliștii trebuiau să-și recunoască înfrângerea, pentru că Marele Geniu al Carpaților, Comandantul lor Suprem, Nicolae Ceaușescu, tocmai îi părăsise și-i lăsase să se salveze fiecare cum o putea.

În jurul orelor 18, apare la balconul CC al PCR un om care se adresează mulțimii cu mult patos: „Sunt doctor în economie Radu Abagiu și sunt o victimă a regimului comunist, fapt pentru care consider că este de datoria mea să mă pun la dispoziția și în slujba Revoluției anticeaușiste!" „Jos Ceaușescu și lacheii lui! Moarte lor!" strigă din toată ființa lor cei adunați acolo. Numai că Radu Abagiu omisese să spună cine era el de fapt.

Acest „incident" mă determină să le zic copiilor mei că-i vorba de o cacealma și că ar fi bine să părăsim cât mai repede locul cu pricina. Doina îmi reproșează că noi, cei în vârstă, nu vrem de fapt să luptăm pentru Revoluție și că nu-i normal să lăsăm totul în seama tineretului, care luptă cu piepturile goale pentru libertate și democrație. Mă blochez și reușesc cu greu să bâigui: „Haideți acasă, ascultați-mă, că știu ce spun. Zarurile au fost aruncate. Sunt aceiași oameni. Lupu-și schimbă părul, dar năravul, ba!"

În jurul nostru, mulțimea scandează: „Armata e cu noi, Armata e cu noi!" Din două vorbe, toți torționarii din MI treceau acum, curați ca lacrima, în tabăra revoluționarilor, odată cu intrarea instituției lor în Ministerul Apărării Naționale. „Armata e cu noi", sloganul cel mai des pronunțat în acele momente, avea să-mi țiuie în urechi mult timp, căci pentru mine avea o semnificație aparte. Doina iarăși îmi reproșează: „Păi, dacă toată lumea ar face ca dumneavoastră, n-ar mai fi nici o Revoluție!" „Păi nici nu este așa ceva, dragă copilă", țin și eu s-o lămuresc. Din dreapta mea, vocea inconfundabilă a marelui actor Ion Caramitru se auzea foarte clar prin portavocea din dotare: „Nu trageți, nu trageți, nu trageți!"

Urmăresc tirurile armelor și văd cu stupoare că toate erau îndreptate *dinspre* Palatul CC al PCR, nici unul *către* acest „Obiectiv Strategic și Istoric". Asistam, întregul glob, la o Revoluție ca în filme, căci marele regizor Sergiu Nicolaescu era prezent și avea un rol primordial în transmiterea ei *în direct* prin Televiziunea Română Liberă. Era semnalul de Victorie a Mafiei Comuniste Internaționaliste asupra Mafiei Comuniste Naționaliste. Participanții la acest gigantic spectacol virtual, primul spectacol-eveniment de acest gen transmis în direct pe întregul mapamond, erau simpli figuranți, iar autorul său avea să intre în istorie. Se spune că niciodată nu trebuie subestimat rolul Prostiei sau al Întâmplării. Conform unor dezvăluiri ulterioare din presă, înalți reprezentanți ai generalului KGB Igor Kalmanovici monitorizau atent situația, bine controlată prin agentul lor cel mai important, faimosul Oracol din Dămăroaia, Silviu Brucan.

Românii trebuiau să se regăsească însă pe ei înșiși, căci de acele clipe depindea viața lor și a urmașilor lor.

Atunci, nimeni dintre participanți nu cunoștea, sau poate uitase, vestitele vorbe ale lui Catilina din Senatul roman, la asasinarea lui Iulius Cezar: „Ați omorât un Cezar, veți fi o sută de Cezari!" Puțini știau atunci că „iadul este o sumă de obiecte la care nu ai acces"... În această încleștare, cineva avea totuși să câștige, iar cineva să piardă, pentru că nu se poate reveni în trecut. Se spune că „floarea prospețimii trebuie udată", iar în acele clipe grădinarii Ion Iliescu (fost cursant în URSS și bănuit agent KGB), Silviu Brucan (un dur agent sovietic) și Nicolae Militaru (așijderea) erau deja cu stropitoarele în mână, profitând din plin de naivitatea tineretului român, prezent în proporție de masă în piața ce astăzi se numește „Piața Revoluției". Reușiseră cu toții, cu concursul Televiziunii Române „Libere", să pătrundă până-n plăsele în conștiința poporului român și în special a tineretului român de toate condițiile și să împrăștie în imensa piață un puternic „Parfum de Glorie". Mamele unora din acești tineri aveau, nu peste mult timp, să-și aline sufletele doar cu lacrimi.

„Bravos Națiune, halal să-ți fie", îmi zic, și le spun celor doi tineri ai mei: „Haideți acasă, că e mai frumos să privim de la televizor; aici riscăm să ne alegem cu un glonț în cap." Doina însă îmi reproșează: „Dacă toți românii ar proceda la fel, n-am mai scăpa în veci de comuniști!" „Nici n-o să scăpăm prea curând de ei, copilă, îi zic, tot ăia sunt." Mulțimea scandează mai departe: „Armata e cu noi, Armata e cu noi!" Plecăm spre mașină, fără a ne mai deranja să ne înscriem în diversele grupuri de revoluționari, alcătuite ad-hoc prin diversele locuri ale palatului, și ratând astfel șansa de a deveni „revoluționari cu merite deosebite", și demarăm spre casă.

De a doua zi, în familia Florescu lucrurile revin la normal și Revoluția e privită doar de la televizor. Fiind în concediu de odihnă, o ajut pe Mariana; merg pentru ea și în numele ei la diferiți furnizori și în special la Agenția de Import. Intru deja în vechea activitate. În cursul zilei fac taximetrie pe cont propriu, asigurându-mi banii necesari pentru întreținerea familiei și a

mașinii. La terminarea concediului de odihnă, merg la ILF Berceni și solicit lichidarea. Mi se eliberează o adeverință pentru perioada neîntreruptă lucrată. Directorul Militaru îmi propune angajarea definitivă, însă îl refuz și părăsesc pentru totdeauna depozitele ILF Berceni.

Între timp, acasă la Nicolae Carandino vine o echipă de la Televiziunea Română Liberă, în frunte cu deja consacrata Jeana Gheorghiu, și-i ia un interviu „Seniorului luptei anticomuniste" din România. Acesta, în vârstă de 85 de ani, e întrebat de reporter: „Credeți că domnul Corneliu Coposu este cea mai bună alegere pentru postul de președinte al PNȚCD?" Răspunsul său, consemnat și dat pe post, avea să stârnească vii controverse: „Când nu ai cu cine face dragoste, faci cu nevasta", traducerea în românește a unui bine-cunoscut proverb franțuzesc. Aceste cuvinte aveau să provoace o ruptură definitivă între cei doi mari oameni ai PNȚ-ului (încă din primele clipe ale intrării în legalitate a Partidului, ambii figurau într-o poză comună pe panoul de onoare, aflat chiar la intrarea principală în sediu).

Carandino fusese numit „director de onoare" al ziarului *Dreptatea*. Numele lui se afla pe lista membrilor de onoare ai PNȚCD, în jur de opt oameni rămași în viață dintre fruntașii Partidului de dinainte de anul 1947. După interviul acordat echipei de la Televiziune, întregul Partid și în special conducerea rup orice legătură cu celebrul ziarist. După 18 ani de detenție și o viață închinată idealurilor democratice, bătrânul țărănist, deja imobilizat la pat, devine complet izolat de restul lumii. Din când în când, reprezentanți din diaspora îl vizitează și-i iau interviuri. Așa se află în străinătate că între fruntașii Partidului sunt „animozități".

În acest timp, eu îl vizitez tot mai des pe domnul profesor Alexandru Rosetti, pe care îl informez de tot ce se întâmplă „pe stradă" și în noua societate, aflată în plină transformare. Îmi spune: „De naziști a scăpat lumea cum a scăpat, dar mă tem că de comuniști va fi foarte greu. Ăștia au avut timpul necesar să se infiltreze profund în societate și în special în mintea și conștiința cetățenilor. Va fi o chestiune de durată. Mentalitatea oamenilor se schimbă greu. Colivia comunistă i-a învățat pe

mulți să-și aștepte „tainul". Se vor obișnui cu greu cu noile reguli de viață, probabil capitaliste. Vor fi mari tulburări de stradă." Gura i-a fost aurită. În 12, 28 și 29 ianuarie 1990 au avut loc mari manifestații și contramanifestații de stradă și multe alte frământări.

Marele cărturar avea să-și găsească sfârșitul în iarna anului 1990, la 95 de ani, într-un mod stupid și tragic. Îmbolnăvindu-se bătrâna menajeră Ilona, profesorul Rosetti intervine pe lângă autoritățile competente din Academia Română, fiindcă de data asta nu mai răspundea la apel drăguțul de tovarăș Matei de la CC al PCR, și obține internarea acesteia de urgență la Spitalul Elias din Capitală. Rămas singur acasă și nemaiputând suporta, spre dimineață, căldura degajată de radiator, se îndreaptă spre priza în care era introdus ștecherul. În drum, se împiedică de radiator și se prăbușește cu întreaga parte din față peste el. E găsit abia la orele prânzului, a doua zi, când din casă răzbătea un puternic miros de carne arsă. Murise cu tot pântecul ars de radiator.

Azi, pe unul dintre pereții casei din strada Dionisie Lupu 56, unde locuise cândva generalul Rosetti, există o placă ce amintește trecătorului că acolo a trăit ilustrul cărturar, academicianul profesor doctor Alexandru Rosetti. Nu e menționat însă sub nici o formă marele luptător anticomunist generalul Rosetti, vărul său.

Încerc să obțin angajarea la fosta mea întreprindere, unde muncisem fără preget să creez cât mai multă plusvaloare în folosul Avutului Obștesc. Fac o cerere și o depun la Comitetul FSN, alcătuit după Revoluție din exact aceiași oameni care alcătuiseră vechiul organism (COM) și care îmi respinge cererea. Continui să fac taximetrie (clandestină, dar în vremurile acelea tulburi cine se mai ocupa de verificarea acestor activități?!).

Imediat după Revoluție, vreau să mă înscriu în PNȚCD, dar, pentru că în formular era o rubrică la care aspirantul era întrebat cu ce sumă poate contribui ca donație pentru Partid, amân înscrierea până în ziua de 19 aprilie 1990, când sunt înregistrat la numărul 252, în cadrul Organizației Muncitorești a PNȚCD.

Am ales Organizația Muncitorească deoarece nu eram altceva decât un muncitor și locul meu nu putea fi decât aici.

Constat că Organizația Muncitorească este în atenția forurilor superioare ale Partidului. Ședințele se țineau în fiecare zi de joi, între orele 17 și 19. Sala era mereu plină, Partidul fiind în maximă afirmare. Observ că numele lui Nicolae Carandino dispare de pe lista membrilor de onoare ai Partidului și din ziarul *Dreptatea*, ca și poza sa de la panou. Este îndepărtată de pe frontispiciul ziarului și lozinca mobilizatoare lansată de el, „Tribună de luptă împotriva Comunismului". Probabil se dorea o reconciliere, căci ne aflam totuși în țara unde se putea concilia ireconciliabilul. Eram țara lui „și, și", după cum avea să afirme la un moment dat ilustrul om de cultură Andrei Pleșu. „Rezistența, prima condiție a victoriei", convingerea de o viață a împătimitului luptător anticomunist Nicolae Carandino, avea să fie dată curând uitării. Se apropiau Alegerile Generale, primele alegeri așa-zis libere din viața eternei și fascinantei Românii, care se îndrepta cu pași repezi spre Duminica Orbului.

La înscrierea în Partid am mers cu Dan, el fiind deja înscris în organizația internațională Uniunea Românilor Liberi, al cărei președinte era Ion Rațiu. Chiar atunci când mi se întocmeau formele de intrare în Partid, un vechi țărănist, om în vârstă, exclamă: „Îi vom bate pe liberali!" Extrem de tulburat, sunt pe punctul să renunț la a mă mai înscrie. Ceva era în neregulă, așa că îi spun acelui domn: „Acum trebuie să ne unim cu toții, să-i putem îndepărta pe comuniști!" Îmi iau carnetul de Partid și părăsesc sediul PNȚ-ului, numit și creștin-democrat întrucât eram, încă din 1987, membri ai Internaționalei Creștin-Democrate.

Particip la toate manifestările organizate de Opoziție și în special la cele ale PNȚCD-ului. Nu îndrăznesc să apar în locurile din față, pentru că situația mea juridică încă nu se lămurise și puteam aduce prejudicii Partidului; prefer să rămân în permanență un om din mulțime.

Adesea, merg în Sfinților 10 s-o vizitez pe doamna Biju; mă întâlnesc în mai multe rânduri cu verișoara sa și clienta mea, mama marelui om al Revoluției, Gelu Voican Voiculescu. Particip, ca în familie, la discuții despre Revoluție și democrație,

despre comuniști și anticomuniști, despre Adevăr și Dreptate etc. Doamna Voiculescu era tare supărată că fiul său, Gelu Voican Voiculescu, „se dăduse cu comuniștii", mai ales că îl trăsese după el și pe celălalt fiu. Ca șef de Cabinet, Gelu Voican Voiculescu era învestit la acea dată cu mari puteri în Stat. În calitate de prim-vicepreședinte al Guvernului, răspundea de Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne (care până la urmă nu s-a mai desființat) și Ministerul Justiției, având în atribuții atât coordonarea Serviciilor Secrete, cât și accesul privilegiat la Arhivele acestora.

„Scopul scuză mijloacele", o vorbă pe care fiecare român o aude încă din primii ani de școală, după poezia „Cățeluș cu părul creț", era cuvântul de ordine al acelui Haos Organizat. O lumea murea și alta se năștea, dar cei care fuseseră la masa cu bucate înainte de 1989 doreau să rămână în continuare la masă, dat fiind că în mână aveau pâinea (Armata) și cuțitul (Serviciile Secrete) și nu concepeau nici măcar să facă loc și altora.

Din vorbă în vorbă cu distinsele doamne Biju și Voiculescu, ajung și la mine și la situația mea socială și primesc pe loc un „bilețel" (Caragiale cu al lui *Lanț al slăbiciunilor* se afla în acel moment în sufrageria doamnei Biju) din partea doamnei Voiculescu către fiul său. Totodată, domnia sa îmi promite să-i și telefonez pentru a-mi susține „cauza". Probabil că meritam o astfel de intervenție din partea unui fan al cafelei Avedis, drept recompensă pentru serviciile mele de o viață, într-o lume în care totul era cu susul în jos. Astfel, în ziua de 25 aprilie, mă deplasez la Palatul Consiliului de Miniștri. Aici, Gelu Voican Voiculescu mă invită în birou, unde mi se înregistrează cererea la numărul 672, apoi trage o rezoluție istorică și se semnează; nu uită să pună data și parafa personală, „GVV". Plec din Palatul Guvernului cu documentul ce avea să-mi schimbe viața.

Între timp, pe 22 aprilie, în Piața Universității începuse o demonstrație non-stop împotriva noii situații politice din România. Printre participanți se disting și mari poeți și ziariști. Cel mai pornit este poetul Florin Iaru, participant activ la mitingul de pe 21 decembrie. Apar și jurnaliști străini. Printre ei, un ziarist american de la o importantă agenție americană de presă, domnul

Richard Smith din New York, însoțit de doi tineri ziariști americani de origine română, Constantin Preda și Ion Popescu. Cei trei, într-una din zile, pe la orele prânzului, încărcați cu diverse aparate electronice de înregistrare video și audio, căutau un taxi. Mă ofer eu și devin în scurt timp omul lor de încredere, pe tot parcursul desfășurării manifestației din Piața Universității, intrată deja în istorie drept „Fenomenul Piața Universității".

Cu domnul Richard și cei doi tineri ziariști de origine română fac multe drumuri prin țară, spre diferite locații de asistență socială de Stat (aziluri de bătrâni și orfelinate). La kilometrul 83 de pe autostrada București–Pitești, domnul Richard rămâne profund impresionat de serviciul „specific" oferit de respectivul popas turistic, cât și de păunii care se plimbau în voie prin preajmă. Îmi spune că aceste lucruri ar trebui păstrate așa cum sunt, pentru că sunt pline de farmec. Are numai cuvinte de laudă despre locurile și oamenii cu care vine în contact. Este extrem de tulburat de vederea unui Cămin pentru handicapați irecuperabili, de pe lângă Drăgașani. Cei trei filmează, filmează, filmează. Nimeni nu protestează. Fostele autorități comuniste, rămase totuși pe poziții, nu iau atitudine, întrucât se tem de consecințe, așa că nimeni nu ne face probleme. Richard era, de altfel, un diplomat înnăscut.

La începutul lunii iunie, cei trei ziariști părăsesc România și eu Piața Universității, fiindcă între timp îmi găsesc un fost prieten din Dudeștii copilăriei mele, venit din Israel pentru afaceri, domnul Steinberg. Sunt o vreme șoferul lui, până când reușesc să mă angajez alături de Mariana. De data asta, nimeni din FSN-ul din ICL Alimentara a Sectorului 2 din Capitală nu se mai opusese, dat fiind că intervenise însuși Gelu Voican Voiculescu. (Și totuși, noul director Dumitru Fluieraru mă întreabă de unde-l cunosc pe Excelența Sa? Îi răspund că am fost în aceeași perioadă în beciurile din Calea Rahovei 37–39.)

Între timp, directorul coordonator Ion Popescu din Tismana Gorjului se pensionase și se apucase de „bișniță cu aur" din Turcia: venise în sfârșit și vremea lui, după atâția ani în care fusese Sfântul Sfinților... Brusc, se schimbă și atitudinea directorului comercial Ianis Teofili. Machedonul, văzând cum „mă descurcasem",

mă întreabă: „Cu ce te pot ajuta, domnule Florescu?" Îi răspund pe loc: „Vreau să fac o Casă de comenzi cum n-a mai existat niciodată, fiindcă acum, când clasa muncitoare a pierdut puterea, cred că merită și ea săraca să aibă o Casă de comenzi numai pentru ea, și nu pentru așa-zișii săi reprezentanți care și-au bătut joc de ea și de nevoile ei, atâția zeci de ani." „Bine, fă-o, ai tot sprijinul meu."

Și astfel, în toamna anului 1990, familia Florescu înființează Casa de comenzi „Heliade între Vii" în incinta Șantierelor ICM 2 din strada cu același nume. Cer și obțin mărfuri despre care clasa muncitoare nici măcar nu avusese cunoștință că existau, în cantități îndestulătoare. Solicităm personal suplimentar și începem activitatea ce ne caracteriza dintotdeauna. Alerg neostoit, din furnizor în furnizor, și obțin pentru șantieriștii noștri numai produse de cea mai bună calitate. Sosesc imediat și șefii șantierelor de construcții, pentru că vestea se răspândește rapid. Cu toții sunt surprinși de serviciile oferite de familia Florescu.

În ziua de 23 octombrie 1990, plec la prima oră să aprovizionăm cu carne și specialități din carne magazinul. În jurul orelor prânzului, șefii dau năvală și brusc dispar principalele specialități, fără acordul nostru. Văzând toate acestea, mă enervez și simt ca un fel de vaccin pe întregul creștet al capului. Mai târziu, mă calmez și ne continuăm activitatea. După ce închidem unitatea, mergem la Halele Centrale Obor să depunem încasările la Casieria întreprinderii. Pe drum, în trafic, am iar același simptom și un cerc de foc îmi cuprinde întregul creștet. Ajungem acasă, ne spălăm pe mâini și ne așezăm la masă. În stânga mea se afla Mariana, iar în dreapta soacră-mea. La un moment dat, mâncarea îmi iese pe la unul din colțurile gurii, dau să mă ridic și nu reușesc.

Le spun totuși, așa cum pot, să nu mă miște și să anunțe Salvarea, fiindcă probabil am suferit un accident vascular cerebral. După un timp, sosește profesorul Crăciunel cu soția sa, Coralia, și, în sfârșit, Salvarea. Pe drum sunt întrebat unde prefer să merg, la Spitalul Colentina sau la Spitalul nr. 9 din Berceni? Le răspund că la Spitalul Colentina, care era mai aproape de casă și de serviciu, deci mai accesibil pentru familie. De aici

însă, filmul se întrerupe brusc. După două săptămâni mă trezesc într-unul din saloanele secției Neurologie a Spitalului Colentina, în imposibilitate de a mă mișca. Treptat-treptat, în luna decembrie reușesc să mă ridic în capul oaselor. Aflu că împărțisem salonul cu Ștefan Mihăilescu-Brăila, aflat în aceeași situație ca mine (era chiar actorul care-l interpretase pe bietul Gheorghe Ștefănescu în filmul făcut de comuniști cu cazul celebrului vinar, pentru a-l da lumii „de exemplu"). Către sfârșitul lui decembrie sunt externat (reușisem să mă ridic in picioare și să fac câțiva pași). Trebuia continuată acțiunea de recuperare fizică și neurologică. Viața este tristă uneori.

În primăvară, pe 6 martie 1991, moare mama și, conform ultimelor ei dorințe, o duc în satul natal pentru a fi înmormântată alături de întreaga sa familie (părinții și toate cele șase surori). Tot anul 1991 îl consacru recuperării fizice. Zilnic plec de acasă și parcurg circa 10 km pe jos, astfel încât către sfârșitul anului capăt o independență totală la mers, nemaiavând nevoie niciodată de baston. În preumblările de unul singur, doar cu gândurile mele, îmi dau seama, poate prea târziu, că pusesem aproape întotdeauna munca înaintea familiei și ceea ce mi se întâmplase era consecința acestui lucru. Ușoara afazie rezultată în urma accidentului vascular cerebral dispăruse, dar niciodată mâna dreaptă n-avea să-și mai revină, aceste rânduri fiind scrise în întregime cu mâna stângă. La ieșirea din Spital, o întrebasem pe doamna doctor conferențiar Țicmeanu când crede că voi putea să-mi folosesc mâna dreaptă, iar domnia sa îmi răspunsese franc: „E bine să încercați să vă descurcați cu mâna stângă", dându-mi de înțeles că niciodată.

În ziua de Sfântul Nicolae a anului 1991, aflat în centru, sunt strigat pe nume dintr-un minunat Mercedes alb. Privesc spre ușa din față care tocmai se deschide și sunt invitat să mă urc. La volan, o femeie superbă: era Ani. Îi spun: „Mă bucur să te văd, domnișoară, dar nu mai sunt cel pe care-l știai. Am avut mai multe necazuri care au culminat cu un accident vascular cerebral." „Noi toate știm aproape totul despre dumneavoastră, domnule Florescu, și ne pare foarte rău de ce vi s-a întâmplat. Pe mine mă cheamă și Niculina, așa că sunteți musafirul meu.

Soțul meu este plecat în străinătate și nu mai știu nimic despre el de mai mult de șase luni."

Sosim în strada Păsărelelor la numărul 18, unde intrăm într-o curte complet schimbată. „Ce-i asta?", o întreb ușor contrariat. „Soțul meu a cumpărat casa de la Acuma cu un milion jumătate în 1989, cu puțin timp înainte de Revoluție, pe numele meu. Acum eu sunt proprietară și vă rog să intrați să bem o cupă cu șampanie." Intru și bem împreună câte o cupă de șampanie franțuzească. Ne povestim ce s-a mai întâmplat de când nu ne mai văzuserăm. Soțul lui Ani, un bogat om de afaceri arab, lucrase mult timp cu regimul Ceaușescu în diverse acțiuni și acum nu mai dădea nici un semn de viață. Fiind musulman, mai avea două soții în țara de origine și numeroși copii. Cu Ani încă nu reușise să aibă vreun copil, dar ea încă spera ca soțul ei să revină în România. Locația avea aceeași destinație, dar acum Ani, în locul doamnei Coca, îndeplinea oficiul de gazdă.

După ce-și cumpărase imediat, tot până în Revoluție, împreună cu frumoasa lui soție Coca, o splendidă casă într-un cartier select al Capitalei, bietul Acuma nu apucase să se bucure din plin de binefacerile și oportunitățile noii lumi. Tânăra văduvă își refăcuse viața alături de un versat comerciant de opere de artă, sosit din spațiul ex-sovietic. În scurt timp, cei doi deveniseră investitori de marcă în orice afacere aducătoare de mari profituri (mass-media, finanțări de oameni politici „de viitor", afaceri cu terenuri și imobiliare, afaceri cu antichități și obiecte de artă de mare valoare și multe altele). Doamna Coca își găsise, în fine, jumătatea pe care o merita.

În vara anului 1992, încep privatizările. Se scoate la licitație și Sfinților 6, dar Mariana se opune să participăm la licitație, pe motiv că magazinul e „blestemat". Nu pot acționa în nici un fel, doar ea având dreptul să depună oferta de participare. Conducerea întreprinderii îi acordă pe rând două dintre cele mai mari și mai scumpe magazine ale întreprinderii, în așa fel încât să nu putem participa la o eventuală privatizare din cauza prețului mult prea ridicat și lipsei de fonduri personale. Salariul relativ mare o încântă pe Mariana, dat fiind că se îndrepta serios spre vârsta de pensionare și dorea ca măcar ea să obțină o

pensie mai rezonabilă. Membrii conducerii întreprinderii, în frunte cu directorii, își adjudecă cele mai bune spații, aflate în plin vad comercial, mai mici și la prețuri modice, pe principiul „cine-mparte parte-și face".

Către sfârșitul lunii august, îl vizitez pe domnul Nicolae Carandino la Spitalul Cristiana, unde marele om fusese internat de urgență, având nevoie de îngrijiri speciale. Tocmai obținuse cu sprijinul lui Mircea Dinescu, proaspăt ales în fruntea Uniunii Scriitorilor din România, publicarea romanului său autobiografic *Nopți albe și zile negre*, care până atunci circulase pe casete audio în cercurile de prieteni.

În acea perioadă, Televiziunea Română Liberă avea două emisiuni importante: una moderată de Vartan Arachelian, „Cuvântul care zidește", iar cealaltă a doamnei Lucia Hossu-Longin, sub formă de film documentar, intitulată „Memorialul durerii". Domnul Arachelian nu găsește de cuviință să-l contacteze personal pe Nicolae Carandino, așa că trimite la Spitalul de bolnavi incurabili nr. 10, unde ajunsese acesta între timp, doi tineri ziariști puțin experimentați să-i ia un interviu. Marele ziarist și scriitor, legendă vie a luptei anticomuniste, evită să stea de vorbă cu cei doi tineri. De la Revoluție, numeroși ziariști îl asaltaseră pentru interviuri, dar fiecare cu propriul interes în obținerea unor informații cât mai interesante. Marea șansă a vieții sale din perioada de neputință s-a numit poetul Dan Tărchilă; acesta îl salvase din mâinile unei menajere cuprinse de paranoia, care adusese o haită de câini maidanezi în apartamentul foarte elegant pe care i-l repartizase Uniunea Scriitorilor în blocurile foarte șic din fața Casei Poporului, pe strada Libertății. Dan Tărchilă a intervenit și l-a dus mai întâi la Spitalul Cristiana și apoi la Spitalul de bolnavi incurabili nr. 10.

În 1995, când a împlinit 90 de ani, domnul Carandino a fost onorat de UNITER cu un Premiu pentru întreaga activitate artistică depusă, iar președintele României de atunci, Ion Iliescu, a ținut să-i transmită prin Televiziunea Română un mesaj de salut și de apreciere a activității (atât culturală, cât și politică). La câteva luni după această întâmplare, avea să se stingă din viață. Luptase întreaga viață împotriva tuturor manifestărilor de totalitarism

(fascism și comunism); putea fi ministru, putea fi director al Teatrului Național, putea fi directorul Televiziunii publice. A refuzat toate acestea, refuzând de fapt Pactul cu Diavolul.

Domnul academician profesor doctor Gabriel Țepelea, prim-vicepreședinte al PNȚCD, cel care a organizat funeraliile cunoscutului țărănist, nu a respectat dorința acestuia, anume de a fi înmormântat în Cimitirul Sfinților Constantin și Elena din Brăila, alături de părinții săi. Seniorul Nicolae Carandino a fost înmormântat într-un loc „pe șapte ani", într-unul din cimitirele mărginașe ale Capitalei, și pe crucea sa scrie doar *Nicos Carandinos, născut la data x, mort la data y*, fără vreo altă mențiune privitoare la cine a fost și ce a realizat în viață; în afară de asta, grecizarea totală a numelui face ca puțini să-și dea seama cine este, de fapt, îngropat în acel loc. Înșiși tovarășii săi de suferință din PNȚCD i-au făcut o mare nedreptate.

Între timp, Dan, aflat în ultimul an de facultate, hotărăște să emigreze în Canada și își depune actele la Ambasada Canadei. Pe 29 iulie 1993 moare tatăl meu, iar la scurt timp, în luna octombrie, Dan obține viza de plecare definitivă din țară. La cererea noastră, amână plecarea pentru data de 20 februarie 1994; e mai bine să ajungă în Canada primăvara, am argumentat noi, astfel încât să se poată obișnui cu noua sa viață până la venirea anotimpului friguros, știut fiind că în Canada temperaturile sunt extrem de scăzute.

În țară, fiecare își continua viața în domeniul lui. Mariana era într-o situație destul de grea ca șefă de Complex comercial și abia aștepta să se pensioneze. Nu mai dorea să audă de comerț și în special de cel de Stat, unde toți așteptau sfânta șpagă cea de toate zilele, iar ea nu mai voia să riște pentru toți nenorociții care profitaseră de pe urma noastră atât amar de vreme. Își dorea să se odihnească, să vadă de nepoții care negreșit trebuiau să apară. Eu, pe de altă parte, urmăream „mișcările" din comerț.

În vara lui 1992 mă întâlnisem cu colonelul Tudor Stănică în fața Bisericii Armenești. Mă vede, mă salută și mă întreabă: „Ce faci, Florescu?" „Ce să fac, datorită dumneavoastră sunt în situația în care mă vedeți!" „Omule, fii deștept, că fraieri sunt destui! A fost o turnătorie și nu aveați cum scăpa, că v-ați acuzat

unul pe altul, dar acum totul se poate repara. Fă-ți o firmă și te ajutăm noi să obții un spațiu ca să-ți poți continua activitatea." „Păi cum să-mi fac firmă dacă am cazier?!" „Se rezolvă! Noi suntem Alfa și Omega, Drumul și Poteca; noi suntem peste tot, avem oameni în toate partidele, în toate instituțiile și organizațiile!" „Care *noi*, domnule colonel?" „Păi ar trebui să știi că Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere controlează totul!" „Domnule colonel, cum pot eu să-mi fac firmă, dacă am cazier?" îl întreb. „Nimic mai simplu, vei căpăta cazierul cu Omisiune în alb. Va trebui să acorzi o parte din acțiunile firmei persoanei pe care ți-o vom indica, iar de rest ne ocupăm noi! Tu ești un bun profesionist și vom câștiga cu toții; ce-a fost, a fost! Toți băieții ca tine s-au descurcat deja; pe toți care vin la noi îi rezolvăm. Fără noi, nimeni nu mișcă în front." „Mă tem, domnule colonel, că vă așteaptă o celulă în subsolurile din Calea Rahovei, sau poate o garsonieră de la etaj, și n-aș vrea să revin acolo, să vă țin tovărășie, fiindcă n-aș mai avea nici o scuză!"

Ulterior, Tudor Stănică va ajunge vicepreședinte al Credit Bank, al cărei principal investitor era vestitul Gigi Kent, un fost arestat și anchetat de către el, care avusese o condamnare de 13,5 ani închisoare corecțională în anul 1987. Băieții de la Ochiul și Timpanul rezolvaseră totul. Cei doi au nenorocit o mulțime de depunători onești, falimentând rapid banca fără a fi trași la răspundere, întrucât aveau o vastă experiență în domeniu. Ei erau peștii cei mari, care întotdeauna sunt lăsați în baltă pentru reproducție. Credit Bank a fost prima bancă privată din România dusă la faliment de conducerea ei, dar adevărații vinovați nu au dat niciodată socoteală, dat fiind că se aflau sub protecția Mafiei securisto-comuniste.

Ceva mai târziu, Tudor Stănică este totuși arestat și implicat în uciderea de către omul său Marian Clită, în toamna lui 1985, a disidentului Gheorghe Ursu; condamnat la 22 de ani închisoare corecțională, rămâne, după aplicarea Decretului nr. 11 din 26 ianuarie 1988, dat de Ceaușescu, cu jumătate din pedeapsă (11 ani), de care e absolvit de Ion Iliescu printr-un decret personal. Și astfel scapă viu și nevătămat, fără să poarte nici măcar o zi frumoasa zeghe de deținut pentru fapte grave de crimă

împotriva umanității, căci tot timpul cât a fost reținut s-a aflat într-o garsonieră de la etajul II din Calea Rahovei 37–39 și s-a bucurat de toate privilegiile (vizite zilnice din partea familiei, care-i aducea tot ce-i poftea inima, frigider, televizor etc.). Scăpat și de acuzațiile ce-l priveau direct, pentru crimele de la Timișoara, astăzi Tudor Stănică își petrece clipe fericite în vila sa din munții Retezatului sau în casa proprie, situată în centrul istoric al Capitalei.

Colonelul Ion Baciu, în schimb, fusese depistat și recunoscut de diferiți martori de la Crematoriul Cenușa, în urma apariției sale pe postul național de Televiziune în 7 ianuarie 1990; imediat, chiar a doua zi, a fost arestat și inclus în Lotul Timișoara. Tudor Stănică stătuse însă mult timp deoparte, ca de altfel și ceilalți componenți ai Lotului celor 22 de torționari care se deplasaseră la Timișoara alături de el și de generalul Nuță. Pozele lor n-au apărut niciodată în ziare, așa că posibilii martori nu aveau cum să-i recunoască.

Aceștia sunt oamenii pe care se bazează Mafia securisto-comunistă. Ei sunt peste tot, în toate domeniile și în special în cele economice, dar și în politică, pozând în adevărați cavaleri ai Adevărului și ai Dreptății. Apar în calitate de experți la emisiuni TV și sunt oameni de afaceri de nivel mondial.

După plecarea lui Dan, mă împrietenesc cu un tânăr, fiul unei cosmeticiene din Piața Rosetti. Se numea Adrian Fesnic și era student, în paralel, la Automatică și Finanțe-Bănci. Drăguț și deștept, tânărul, împreună cu tatăl său, își făcuse un chioșc chiar pe colțul străzii unde locuiam eu, colț cu strada unde stăteau ei. Văzându-i lipsiți de experiență, dar dornici să învețe de la alții, accept să le devin colaborator și-l introduc pe tânăr în lumea fascinantă a cafelei. Astfel, prin firma sa încep să fie rulate cantități uriașe de produse alimentare din import, căci restabilisem deja legăturile cu prietenii mei de la Agenția de Import – care între timp își schimbase iar numele, devenind Malimp București. Colaborarea a durat o vreme, până când tânărul, sigur pe sine, și-a zis că se poate descurca și singur, deși, la nivelul unde-l adusesem eu, putea, fără mine, să dea foarte ușor faliment. Foștii colegi m-au primit imediat printre ei, mai ales că mafia arabă, extrem de unită și structurată, le făcea mari probleme.

La recomandarea unuia dintre prietenii mei din Malimp București, îi fac o vizită doamnei Eugenia Reican, director comercial al întreprinderii Prodexport București, unde trebuia să văd un lot de cafea din Costa Rica (una dintre cele mai bune din lume). Sosesc la distinsa doamnă și aceasta scoate dintr-un sertar al biroului o probă de cafea boabe prăjită. Îi spun deschis: „Doamnă, îmi pare rău, eu am venit să văd o cafea Costa Rica și domnia voastră îmi prezentați o cafea din Coasta de Fildeș amestecată cu una din Guineea." Doamna îmi zice: „Asta-i cafeaua!" Curios, o întreb totuși prețul și unde poate fi văzută

cafeaua în stare crudă, neprăjită. Îmi răspunde că asta nu e posibil, dat fiind că afacerea se derulează doar prin ea și furnizorul, care este „un prieten", nu dorește să fie contactat. „Toată afacerea se face doar prin mine, dacă vă interesează", îmi spune.

Întreprinderea Prodexport fusese condusă întotdeauna de băieții cu ochi albaștri. Se numărase printre primele întreprinderi de Stat privatizate prin așa-zisa metodă MEBO și deci vândută „salariaților", nimeni alții decât foștii securiști, fără deosebire de sex, naționalitate și culoarea părului, cu toții „oameni deștepți" care își adjudecaseră în condiții avantajoase mari părți din Avuția Națională. Un oarecare Ioan Talpeș, șef al Serviciilor de Informații Externe, avea să explice nu peste mult timp cum stă „chestia cu trestia": de vreme ce băieții cu ochi albaștri au făcut afaceri înainte de anul 1989, era „perfect normal" ca ei să se ocupe în continuare de aceeași activitate, de data asta în folos personal. Cândva, Prodexportul era întreprinderea care importa produsele alimentare și le transfera Agenției de Import pentru aprovizionarea pieței interne. În fruntea amblor întreprinderi s-au aflat numai ofițeri înalți din Securitatea Statului comunist. După Revoluție nu se schimbase nimic, decât că acum întreprinderile erau proprietatea lor; lucrau cot la cot cu mafia arabă, ca de obicei.

Deși i-am atras atenția lui Adrian Fețnic asupra pericolelor colaborării cu arabii, acesta, tânăr fiind, nu a ținut cont de sfaturile mele și astfel adesea a avut mari probleme cu produsele achiziționate, mai ales din punct de vedere calitativ. Afacerile cu cafea cucerindu-l întru totul, pentru că erau aducătoare de mari profituri, s-a aruncat cu capul înainte, aflându-se adesea în situația de a nu mai avea pe unde să scoată cămașa. De fiecare dată când mi-a cerut sprijinul, l-am ajutat să iasă la liman. Avea calități de mare manager și eram sigur că „lumea va fi a sa". Firma prin care acționa îi aparținea lui și surorii sale Anca, de profesie inginer textilist. Frumoasă și deșteaptă, aceasta era căsătorită cu regizorul și scenaristul Cristi Puiu, cel care va reuși să cucerească întreaga lume prin filmele sale *Marfa și banii*, *Un cartuș de Kent și un pachet de cafea*, *Niki Ardelean, colonel în rezervă* și mai ales *Moartea domnului Lăzărescu*.

Tânărul Adrian Feșnic, cu cele două facultăți, cu chioșcul și cu noua sa preocupare de dealer principal al firmei elvețiene Anavie Perrier pe București și Constanța, a fost complet subjugat de muncă, punându-și la grele încercări rezistența fizică și nu numai. Soția sa, colegă cu el la ASE , devine în scurt timp cel mai de preț colaborator al lui în afacerile tot mai numeroase în care se implicase. Îmi făcea mare plăcere să-i sprijin ori de câte ori mă solicitau, mai ales în afacerile cu cafea, domeniu în care izbutesc să devină persoane consacrate.

În același timp, unii fini de-ai mei își deschid propria afacere. Printre ei, cel mai eficient era Gheorghe Cornoiu, originar din Ghioroiu (bunicii și părinții lui erau finii mătușii mele Florica, deci eram „viță de naș", iar el „viță de fin"). Finul Cornoiu trece pe primul loc în preocupările mele de viitor. Doream să-l sprijin să facă un puternic centru de preparare și desfacere a cafelei în zona în care avea magazinul. Împreună cu socrul său, un vestit comerciant de legume-fructe din București, construise la început un chioșc la intersecția Bulevardului Baba Novac cu strada Cățelu (azi Câmpia Libertății), ca apoi să-l demoleze și să construiască un magazin impozant, cu mari eforturi financiare și cu mari riscuri, întrucât locul era „domeniu public" și oricând putea interveni neprevăzutul. Afacerile înflorind, îi propun să monteze o mașină de prăjit cafea și să prăjim cafeaua pe loc; magazinul, aflat în plin vad comercial, era perfect în acest sens. Dar socrul său nu este de acord.

Între timp, Marina intrase la Facultatea de Medicină. George, după ce efectuase stagiul militar obligatoriu, păzind Televiziunea Română Liberă, se ocupa de un butic. În vara anului 1993 sunt angajat, prin „contract de colaborare", alături de el. Din dorința de a-l ajuta să demareze o afacere cât de cât onorabilă, încep alături de el o lungă perioadă de muncă, de circa 9 ani, aproape fără folos.

În 1995, Marina ne anunță că dorește să se căsătorească; întâlnise un tânăr, cel mai frumos, mai deștept și mai bun băiat din lume, de profesie inginer de sudură căi ferate, fiul unui bun amic al meu, el însuși inginer la CFR. Pe 29 iulie 1995 are loc nunta Marinei cu Ovidiu, iar pe 15 noiembrie 1995 cea a lui Dan cu

Ivona, care îl va urma pe Dan în Canada în primăvara anului viitor. Tot atunci, la chioșc, George o cunoaște pe Gabriela, vânzătoare la noi, cu care se căsătorește pe 1 iunie 1996; pe 8 decembrie 1996 intră în familie un nou membru, micuța Alexandra, prima noastră nepoată. Afacerile celor doi tineri mergeau prost și la fel căsnicia, astfel că Gabriela divorțează de George în vara anului 1997. Fetița rămâne la mamă. George avea să se recăsătorească în vara lui 2002 cu Cătălina.

George cedează la un moment dat afacerea altui tânăr, însă eu îmi continui activitatea în același loc. Cuvântul meu de ordine era munca, deoarece doream să am independență financiară, pensia fiindu-mi total insuficientă față de nevoile reale.

Pe 8 martie 1998 a avut loc un grav accident de circulație pe autostrada Pitești–București, la kilometrul 84. Un turc, șoferul unui TIR, a întors în loc fără să se asigure; dinspre Pitești se îndreptau regulamentar spre București finii mei, familia Cornoiu, pe locul din spate aflându-se bunica finei. Impactul cu TIR-ul a fost cumplit: bătrâna a decedat pe loc; finul și fina au intrat în comă. Au fost duși la Spitalul de Urgență Floreasca, unde finului Cornoiu i s-au făcut imediat mai multe intervenții chirurgicale. Fina, aflată în comă, a fost transportată cu un avion special la o clinică de specialitate din Germania, de unde a revenit peste două luni în stare conștientă, dar cu un diagnostic grav, de fractură a coloanei vertebrale, astfel că a rămas imobilizată la pat, deplasându-se numai în scaun cu rotile.

Finul însă, în mod suprinzător, își revine și la începutul verii este externat. Face imprudența să plece la drum cu cumnatul său, să-și vadă soția aflată la Eforie pentru recuperare, deși operația lui nu era încă finalizată, mai avea nevoie de intervenții chirurgicale. În ziua de 26 iulie 1998, suferă un accident vascular cerebral și moare. Înmormântarea s-a desfășurat în 28 iulie, chiar în ziua de naștere a Marianei, într-o mare jale.

În aceeași seară, primesc vizita bunului meu prieten și ucenic într-ale cafelei, Adrian Fesnic. Se întorcea de la mare la volanul mașinii sale, un Tico. Era extrem de obosit și foarte abătut. Niște arabi îl înșelaseră cu o mare cantitate de cafea mucegăită; nu știa ce să facă și venise să-mi ceară sfatul. În acel

moment avea în derulare afaceri de sute de milioane de lei, fiind, cum am zis, principalul dealer al firmei elveţiene Anavie Perrier de pe litoral. Printre picături, se ocupa şi de intermedieri de cafea.

În vârstă de 28 de ani, tânărul acesta extrem de capabil avea o viaţă de mare om de afaceri în faţă. Deja se desprinsese dintr-un pluton de amici ce desfăşurau aceeaşi activitate. Venise în Bucureşti să-şi vadă fiul şi să se sfătuiască cu mine în problema cu cafeaua. Cum starea sa de oboseală era evidentă, stabilim o altă dată în care să analizăm situaţia. La plecare, îi atrag atenţia că viaţa e scumpă şi trebuie menajată. Îi zic să aibă grijă de el şi să se uite la mine, care, după o viaţă în slujba onoratei clientele, sunt sărac şi bolnav. „Cum te păstrezi, aşa te ai, dragă băiete, aşa că las-o mai moale, că o viaţă are omul şi nu trebuie să-şi bată joc de ea, fiindcă alta nu-i mai dă nimenea." „Da, domnule Florescu, am să ţin cont de sfaturile dumneavoastră", îmi zice tânărul de mare viitor şi-şi ia la revedere de la mine, plecând obosit spre casă.

O săptămână mai târziu, aflu că Adrian Feşnic, aflat la volanul micuţului său autoturism Tico, a adormit la volan pe drumul spre Bucureşti şi a intrat sub un TIR, murind pe masa de operaţie a Spitalului de Urgenţă din Constanţa; soţia sa, Ioana Feşnic, aflată pe bancheta din spate, unde trăgea un pui de somn, scăpase cu răni uşoare ce nu necesitau internarea.

În vara anului 1998, Ivona şi Dan revin în ţară într-o scurtă vizită. Reîntorşi în Canada, trimit o invitaţie pentru mine şi Mariana. Eu refuz invitaţia din motive personale, dar Mariana acceptă şi pleacă în luna noiembrie 1998. Începând cu 1 august 1998, tocmai se pensionase pentru limită de vârstă. Muncise 35 de ani într-o muncă stresantă şi născuse patru copii, pe care-i crescuse şi-i educase; considera că are dreptul să se mai şi relaxeze.

Odată cu moartea finului meu, speranţa de a deschide un centru puternic de preparare şi desfacere a cafelei cade; cei doi patroni Rădoi, tată şi fiu, aveau alte proiecte de viitor. În cele din urmă, reuşesc totuşi să organizeze într-un colţ al magazinului un punct de vânzare a cafelei, aparţinând unei firme en-gros extrem de agresive şi penetrante, Casa Café, ce pretindea

că vinde „cele mai alese soiuri de cafea din lume". Nimeni nu știe cine se află în spatele acestei firme, pentru că niciodată patronii n-au apărut în public. Singura soluție pentru Marele Public este să guste și, dacă-i place, să cumpere în continuare. Dar are astăzi Marele Public de unde alege?! Asta-i întrebarea. Asociația Română a Cafelei veghează asupra eventualei intrări pe piață a unui intrus periculos pentru membrii ei. Peste ea nimeni nu poate trece, pentru că sumele aflate în joc sunt de ordinul sutelor de milioane de dolari. Această Asociație – un adevărat Stat în Stat prin sponsorizările sale, prin sprijinul acordat, dar și primit – poate decide multe în viața de zi cu zi a românului...

Tristețea profundă ce mă cuprinde în urma morții lui Adrian Fesnic și a finului meu mă dezarmează, făcându-mă să abandonez o vreme orice speranță de organizare a unui centru de cafea în București.

Anii 1996–2000 fuseseră ani de mari speranțe pentru acei români care doreau o schimbare cu adevărat democratică a României. Luptele interne dintre participanții la Marea Coaliție de Guvernare Democratică lăsaseră tuturor românilor dornici de schimbare un gust amar. Mijloacele de dezinformare ale fostei Securități lucrau cu motoarele la turație maximă. PNȚCD culegea tot mai multe reproșuri din partea celor care investiseră întreaga lor încredere în acest Partid. Abilă, conducerea PNL-ului căuta să îndrepte toate reproșurile asupra partenerului său și a conducerii coaliției din care și ei făceau parte, deși se știa că „nu trebuie schimbat plugul în timpul aratului".

Moartea lui Corneliu Coposu creează în PNȚCD unele disensiuni. Apare așa-zisul Grup de la Brașov, apoi și alții din interiorul Partidului încep să șubrezească prestigiul și poziția PNȚCD-ului. Retragerea președintelui Emil Constantinescu din lupta electorală a fost poate cea mai grea lovitură pe care a primit-o, în lupta ei, lumea democratică din România. Declarația sa, pe toate posturile de Televiziune, cum că „a fost învins de structurile fostei Securități" a șocat pe mai toată lumea. După alegerile din 2000, PNL, în plină ascensiune și formă politică,

reușește să-și adune toți fiii rătăcitori. PNȚCD, în schimb, se sfarmă în numeroase facțiuni.

După demolarea, în primăvara anului 2002, a chioșcului unde lucrasem noapte de noapte, timp de 9 ani, fără concediu și fără vacanțe, revin la viața de dinainte, de îngrijire a sănătății și de așteptare a vremurilor ce or să vină. Devin un vizitator asiduu al Târgurilor de Carte. Se spune că „dacă știi să scrii și să citești, te apropii mai repede de Libertate", așa ca marea afluență de public dornic de cunoaștere de la aceste Târguri era un semn bun.

Târgul de Carte Gaudeamus din 2003, ca și cel din 2002, prezenta la standul Editurii și Revistei *Lumea* o carte „pentru toți românii" dedicată vieții și activității generalului Nicolae Pleșiță, scrisă de un ziarist care probabil a avut și înainte de Revoluție, și după aceea strânse legături cu fosta Securitate. Cartea se numea *Ochii și urechile poporului* și era închinată „Aparatului", adică fostei Securități. Numai cine nu a citit această carte nu știe ce a pierdut. O recomand tuturor românilor care încă se mai îndoiesc de crimele și ororile comise de fosta Securitate și consider că ea constituie o probă clară împotriva celebrului general, e un autodenunț. Păcat că Procuratura Militară nu pare să fi citit această carte.

Două standuri mi-au mai atras în mod deosebit atenția, standul Editurii Teșu Solomovici și cel al Editurii Mircea Dinescu. La primul era prezentată la loc de cinste cartea *Securitatea și evreii*, care se vindea ca pâinea caldă, pentru că mulți doreau să știe dacă tratează subiectul pe ambele fețe, adică dacă abordează atât istoria evreilor care au suferit de pe urma represiunii Securității, cât și pe cea a evreilor care au lucrat în această sinistră instituție, mulți dintre ei având chiar funcții importante.

Alături însă, mare tămbălau mare. O fanfară alcătuită din înfocați suflători în alămuri și din tobosari chema lumea la marele eveniment, și anume lansarea celei mai noi creații literare a celui mai însemnat poet și scriitor disident din România, Mircea Dinescu, mare specialist în problemele fostei Securități, după Victor Frunză și Vladimir Tismăneanu. În ritmul drăcesc al mult-apreciatei fanfare Mambo Siria, celebrul poet disident

anticomunist, antifascist și antiimperialist de sorginte muncitorească de Slobozia, poreclit pe nedrept „Latifundiarul de la Cetate" și devenit tam-nisam oltean get-beget, îmbrăcat complet în negru și având pe cap deja consacrata sa pălărie neagră cu boruri generoase (ce rivaliza cu brio cu pălăria marelui om politic și mare vânător și pescar al României, Adrian Năstase, supranumit Bombonel) acorda autografe celor doritori de cunoașterea unor lucruri pe care numai el le trata cu succes. Cu un pahar de vin alb într-o mână și cu vestitul său pix istoric din argint necoclit în cealaltă, faimosul poet se întreținea radios cu numeroasa sa asistență; vinul era, desigur, din producția proprie și chiar în acel moment își făcea intrarea pe piață ca „Vinul lui Dinescu". Fiind gratis, amatorii nu lipseau.

Fostul disident, actualmente neafiliat politic, ușor transpirat, ridica din când în când paharul și ciocnea cu numeroșii săi convivi în cinstea vieții ce negreșit urma să se schimbe pentru noi toți și în special pentru cei de față, dacă bineînțeles doreau acest lucru și cumpărau de pe taraba standului tot ce domnia sa oferea spre vânzare (cărți din producția proprie, icoane și diverse articole de cult ce aminteau de suferințele Sfinților Părinți ai Bisericii strămoșești). Prin spiritul său artistic combinat cu cel mercantil, se deosebea de la o poștă de toți ceilalți ofertanți, căci eram totuși la un Târg, trezind în ochii colegului de stand Teșu Solomovici un profund respect și o vădită admirație. Un înger protector veghea totuși asupra întregii scene: o doamnă distinsă, părând desprinsă din paginile romanului *Război și pace* al marelui clasic rus Lev Tolstoi. Doamna îmi atrage atenția și, cu multă îndrăzneală, o abordez: „Cum se face, stimată doamnă, că o ființă ca domnia voastră se află în asemenea hărmălaie?" Distinsa persoană îmi răspunde prompt și foarte calm: „Sunt mama copiilor lui Dinescu și nu mă puteam afla în altă parte în asemenea momente, pentru că locul soției unui bărbat puternic este alături de soțul său!" „Stimată doamnă, observ totuși că domnia voastră sunteți creierul întregii reprezentații. Felicitări, stimată doamnă! Sunteți împreună un cuplu redutabil, de adevărați oameni de afaceri, având în vedere

imensa afluență de vizitatori, care în mare parte sunt pe loc și cumpărători."

Din când în când, celor amatori, marele poet le oferea și câte o *Aspirina săracului*, bineînțeles contra cost; vinul era însă gratis și oferit cu dărnicie, în permanență, de distinsa doamnă. Pe lângă stand trec, rând pe rând, mari personalități ale culturii și politichiei românești. Mulți dintre ei se îndreaptă către standul Editurii Humanitas, unde se lansează noua carte a lui Andrei Pleșu, *Despre îngeri*.

La plecarea din Târg, zăresc o persoană cunoscută. Este doamna Irina Cajal-Marin, fiica academicianului Nicolae Cajal și nora faimosului om politic de sorginte trotkistă Gaston Marin, cel ce organizase Marea Naționalizare în anul 1948. Soacra ei, cea mai frumoasă evreică din Rezistența Franceză, era de origine sefardă și venise din mult încercata Spanie. Se spunea că ea era la originea vestitei urări „Să-ți trăiască franțuzoaica, conașule", folosită de florăresele din Capitală și nu numai, căci soțul Gaston, subjugat de farmecele sale proverbiale, îi cumpăra în permanență cele mai frumoase flori.

În acel moment, profesorul Cajal era președintele Academiei de Științe Medicale și vicepreședinte al Academiei Române; mai mult, devenise președintele Federației Comunităților Evreiești din România încă din anul 1999, când murise marele rabin Moses Rosen (întrucât datele problemei se schimbaseră oarecum, fusese ales domnia sa în această onorantă, dar stresantă funcție). Starea sănătății nu-i permisese să fie prezent în acele momente la Târgul de Carte, unde se organizase pentru prima dată o expoziție în memoria victimelor Holocaustului făptuit pe teritoriul românesc de autoritățile Statului antonescian. Era însă reprezentat de fiica sa, care participase și la lansarea cărții *Securitatea și evreii* pentru că și evreii își aduseseră tributul de sânge în cadrul Marelui Shoah Comunist.

Doamna era însoțită de secretarul Federației Comunităților Evreiești din România, domnul Sorin Iulian, fost general-colonel de Securitate, care revenise la vârsta senectuții în turma iudaismului românesc și mondial, ca de altfel și colonelul Titu Simon, fost șef-adjunct al Serviciului Secret al Armatei (temutul

SSI) de sub comanda generalului Nicolau, agent sovietic în cadrul GRU. Sorin Iulian, împreună cu soția sa, Gisela, de asemenea ofițer superior de Securitate, apărase cu înfocare idealurile sfinte ale comunismului pe meleagurile mioritice și acționase nemilos împotriva burghezo-moșierimii, indiferent de etnie, sex sau religie. Gisela Iulian fusese supraveghetoarea tuturor mânăstirilor de maici din România și secretara Comitetului de Partid la Securitatea municipiului București, iar soțul ei aviza plecările tuturor monahilor care aveau să fie marea speranță a Bisericii Ortodoxe Române. Oare unde se afla numele celebrului colonel în cartea ce tocmai fusese prezentată Marelui Public românesc dornic de cunoaștere: la ce rubrică, victime sau torționari?

Distinsa doamnă Irina Cajal-Marin mă zărește și mă salută. Îmi întinde mâna și-i răspund cu același gest; mă prezintă celebrului său companion, ex-colonelul securist, cu vorbele: „Cel mai mare cafegiu din România; toată lumea îl apreciază foarte mult!" Trebuie să mărturisesc că recunoașterea tardivă a meritelor mele în slujba semenilor, indiferent de rasă, neam, religie și convingeri politice, îmi produce o satisfacție greu de descris în cuvinte.

Anul 2004 aduce tuturor românilor noi speranțe. Intrarea în NATO a fost și rămâne o mare realizare. Drumul spre integrarea în Uniunea Europeană, în schimb, este ușor îngreunat de racilele societății românești conduse de PSD, Partid în care corupția atinge un nivel nemaiîntâlnit în istoria României.

Românii urmează să fie chemați din nou la urne. Se fac noi alianțe, se țin discursuri, unul mai patriotard decât altul. Schimbarea la față a marelui conducător al PRM-ului, Corneliu Vadim Tudor, nu convinge pe nimeni.

Întotdeauna mi-am făcut datoria de cetățean și am votat. De data asta sunt într-o mare încurcătură: Ivona și Dan ne-au invitat, pe mine și pe Mariana, să le facem o vizită în Canada între 12 aprilie și 6 octombrie 2004, și deci nu pot participa la Alegerile Locale din Capitală – pentru prima oară de la Revoluție. Aveam să plec, într-adevăr, cu o mare greutate pe suflet: oare noul primar al Sectorului 3, din partea noii Alianțe DA

(Dreptate și Adevăr), mă întrebam, va reda cetățenilor din Sector demnitatea cea de pe urmă și străzii Trinității numele său dintotdeauna, cel pe care l-a purtat timp de trei secole, încă de la construirea Bisericii Sfânta Treime, intrată în memoria publică drept Biserica Troița? Oare un om, indiferent cine ar fi și indiferent de meritele sale, poate fi mai important decât însuși simbolul Creștinismului, Marea Taină a Sfintei Treimi, a Trinității (Dumnezeu-Tatăl, Dumnezeu-Fiul și Sfântul Duh)? Vom reuși să obținem, toți cei pentru care această biserică a însemnat ceva, măcar menționarea – pe tăblița cu denumirea actuală a străzii, *Maximilian Popper* – și a vechii sale denumiri, *Trinității*, schimbată cu acordul tacit al conducerii Înaltului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române?

În capătul acestei străzi, lângă locul în care funcționase cândva vestitul și temutul Cominform, se află fosta Casă de Cultură a Tineretului Muncitor Turturele, construită de regimul comunist pe strada cu același nume; dar, dat fiind că strada Trinității fusese pe jumătate desființată prin demolarea mai multor clădiri și reamenajare teritorială, jumătate din strada Turturele a fost afiliată noii denumiri democrat-populare de *Maximilian Popper*, încălcându-se astfel legea invocată de domnul profesor Nicolae Cajal atunci când îmi spusese că nu pot fi schimbate denumirile unor străzi care poartă nume de plante sau animale! Astăzi, vestita Casă de Cultură poartă o denumire englezească (Why Not) și a fost vândută unui musulman iranian de rit șiit, care se spune că a dorit s-o demoleze și să construiască în loc o superbă moschee. Dar forțe oculte au acționat prompt și bietul iranian a fost asasinat în Hotelul Astoria de lângă Gara de Nord, lăsând urmașilor săi, cu limbă de moarte, sarcina ca visul lui să fie împlinit.

În curând, două instituții, aparținând unor popoare aflate într-un conflict insurmontabil, vor străjui maiestuos mult chinuita și mutilata stradă, fiecare la câte un capăt, iar românii Gheorghe și Ion se vor deștepta la chemarea muftiului din minaretul moscheii șiite, probabil prima de acest rit de pe meleagurile mioritice. Deocamdată însă, la fosta Casă de Cultură Turturele, se strâng beizadelele foștilor mari comuniști, în special

ale celor din Serviciile Speciale ale Securității; aici se fac și se desfac prietenii, ba chiar căsătorii între urmașii bravilor securiști, chiar dacă părinții lor sunt, aparent, în tabere diferite și angajați într-o luptă pe viață și moarte.

Se pare că în fosta Școală a lui Menahem Malbin, deja retrocedată (așa cum era corect) Federației Comunităților Evreiești din România, se va muta sediul central al Federației. De asemenea, se zvonește că și Spitalul Caritas, propus a se numi „Dr. Nicolae Cajal", va fi retrocedat foștilor proprietari, nimeni alții decât bunii noștri veri din Federația Comunităților Evreiești din România, și transformat într-un spital modern, utilat la cele mai înalte standarde internaționale și dotat cu cadre de înaltă ținută profesională și intelectuală, interne și internaționale.

Pe de altă parte, Înaltul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române Naționale și Strămoșești nu știe unde sunt osemintele tuturor celor care-și dormeau somnul de veci în perimetrul celor 157 de biserici ortodoxe demolate de regimul comunist din România. Zic „demolate", dar acest cuvânt nu figurează în scriptele Maicii Noastre, Sfânta Biserică Ortodoxă Română, deoarece conducătorii ei l-au înlocuit cu altul, „afiliate". Ați înțeles bine, bisericile *dărâmate* au fost doar *afiliate* altor biserici, pentru a fi scăpate de urgia Anticristului, și deci totul este doar „o problemă internă" de organizare a Bisericii noastre.

Astfel, Biserica Sfânta Vineri a fost „afiliată" Bisericii Sfântul Gheorghe Nou, iar Biserica Sfânta Treime (Troița) a fost „afiliată" Bisericii Târca de pe Șoseaua Vitan. Nimeni nu mai știe nimic azi de valorile deosebite aflate în bisericile demolate și în special despre soarta obiectelor de cult și a icoanelor. Cuvântul *demolare* nu a fost nici până azi trecut ca atare, după evenimentele din decembrie 1989, în Arhiva Înaltei Patriarhii a Bisericii Ortodoxe Române.

CAPITOLUL 25

În ziua de 12 aprilie 2004, decolăm de pe Aeroportul Otopeni spre Praga cu un avion Boeing 737, aparținând Liniilor Aeriene cehe. La orele 12.35, plecăm de la Praga cu un avion al aceleiași companii, un Airbus 300-310, identic cu cel de la Balotești, spre Montréal, unde ajungem în jurul orelor 15, ora Canadei. Suntem așteptați de Ivona și Dan, care ne conduc în cartierul unde locuiesc, Le petit Montréal, cartier relativ central, un fel de combinație între Dorobanți și Vatra Luminoasă. La capătul străzii lor se afla o frumoasă biserică ortodoxă ucraineană, al cărei preot, din Cernăuți, știa foarte bine românește și mi-a zis din prima zi „Hristos a înviat!".

Bulevardele și străzile sunt dispuse paralel și perpendicular, așa că este aproape imposibil să te rătăcești în marea metropolă, numită de majoritatea celor peste o sută de mii de români aflați acolo „Insula Fericirii". Marea insulă este înconjurată de apele fluviului Saint Laurent și se bucură de o climă continentală, friguroasă iarna și călduroasă vara, foarte umedă, în special vara, când umiditatea ajunge până la 100%. De asemenea, vânturile sunt aici la ele acasă, determinând mari diferențe de temperatură. Primăvara și toamna sunt însă perioade extrem de favorabile pentru vizitarea Montréalului; așa că l-am bătut în lung și în lat, de dimineața până seara.

De acasă, ieșeam pe primul bulevard la dreapta, care se numea Jean Beaubien. La mică distanță era o farmacie, unde exista un stand prevăzut cu un dispozitiv automat la care trecătorii își puteau controla gratuit tensiunea arterială. La câțiva metri de farmacie, surpriză: descoperim un magazin de specialitate,

de prăjire și măcinare a cafelei la cerere, în sistem de comerț echitabil între furnizorii de materie primă (cafea de cea mai bună calitate și numai soiul Arabica, din țările cele mai renumite, precum Columbia, Costa Rica, Guatemala, Venezuela, Cuba, Nicaragua, Brazilia, Java, Bolivia, Honduras, Salvador, Mexic, Zimbabwe etc.) și consumatorii propriu-ziși, fără intermediari veroși, sistem promovat de Guvernul canadian și cel german. Cafeaua se prăjea în fața clientului și era servită conform dorinței acestuia, din soiul preferat. Am purtat adesea discuții cu patronul magazinului, un armean din vechea Europă, mai precis descendentul unor armeni din Constantinopole, veniți în Canada după Genocidul din 1915.

Ziua de sâmbătă, 8 mai 2004, a fost una dintre cele mai importante din perioada petrecută în Canada și poate chiar din viața mea. La dorința mea, plecăm spre centru, unde, la intersecția străzii St. Marc cu Bulevardul Sherbrook, se află Marele Templu Masonic din Montréal, construit în 1858. Aici, la intrare, stă o persoană foarte importantă din cadrul Lojei masonice 138 din Montréal, care ne invită să facem o vizită exclusivă în interiorul Templului, cu ocazia zilei mele de naștere – căci împlineam frumoasa vârstă de 60 de ani. Excelența Sa devine ghidul, dar și gazda noastră pe tot parcursul vizitei.

Am vizitat tot Templul, trecând rând pe rând prin cele mai importante săli și saloane, dispuse pe patru etaje, și primind explicații detailate despre masonerie și masoni, precum și permisiunea de a fotografia ce dorim, ba chiar de a ne fotografia și pe noi, așa cum voiam, în interior. Excelența Sa îmi lămurește toate problemele care mă interesau în mod special. Aflăm astfel că Masoneria nu este o organizație *secretă*, ci doar *discretă* și că are reprezentanți (Loje) în 146 de țări, printre care și România. Actualul Mare Templu Masonic din Montréal a fost inaugurat, cu ocazia celei de-a 60-a Adunări Generale a Marii Loje a Provinciei Québec din 12 februarie 1930, de către Marele Maestru Henry Willis. Supremul Consiliu al Dominionului a fost fondat la 15 iulie 1874 și are sediul central la Hamilton, Ontario.

Întreb cum se poate explica faptul că marele Willy (Wilhelm II), Împăratul Germaniei, și marele Nicky (Nicolae II),

Țarul întregii Rusii, deși veri și masoni, nu au găsit totuși soluții de a evita marele măcel care a fost Primul Război Mondial. Răspunsul a fost la obiect și extrem de amabil: ni s-a explicat că masonii sunt oameni de onoare, adevărați gentlemeni, iar cei doi, ca monarhi, trebuiau să-și facă datoria față de popoarele lor; au existat cazuri în istoria masoneriei când doi adversari pe câmpul de luptă participau la întâlnirile masonilor ca și cum nimic nu-i despărțea. I-am spus Excelenței Sale că în România există o vorbă: „A fi om e lucru mare, a fi domn e o întâmplare." A zâmbit și a ținut să precizeze că un mason este în primul rând un om de caracter și că nu se cunosc cazuri de masoni care să se fi abătut de la regulile sacre ale masoneriei; cel mai mare secret al masoneriei, a adăugat, este că nu există nici un secret. Ne-a mai spus că cine vrea să devină mason nu trebuie decât să-și dorească acest lucru și, în mod sigur, dacă este un gentleman, va deveni membru al acestui multisecular ordin. Un mason nu minte și nu înșală, deci nu oricine poate îndeplini condițiile statutului de mason.

Desigur că discuția s-a îndreptat spre România, unde, ne-a spus Excelența Sa, există o puternică Lojă care nu a avut niciodată în rândurile ei vreun adept al regimurilor totalitare (în speță, comunist); prin urmare, nici un mare comunist n-a fost și nu va fi mason, cele două concepții excluzându-se reciproc. Masoneria dăinuie de peste 800 de ani și a contribuit esențial la căderea regimurilor totalitare de-a lungul istoriei. Piatra de temelie a societății moderne, a întregii lumi civilizate, este pusă de Masonerie. Ea este peste tot și oriunde este nevoie de ea. Un mason nu abdică niciodată de la principala sa preocupare, anume aceea de a participa la construirea unei lumi mai bune și mai drepte.

Pe tot parcursul vizitei, Excelența Sa a căutat să ne explice în ce constă rolul Masoneriei în viața de zi cu zi a fiecărui om și a omenirii. Am aflat astfel că nu există un centru suprem de conducere a acestei nobile organizații mondiale și că cele peste 20 de milioane de masoni din întreaga lume își desfășoară activitatea în cadrul Lojelor naționale din țările lor de origine, iar între toate Lojele naționale există o colaborare frățească, bazată

pe principiile sacre ale Masoneriei mondiale. Fiecare Lojă națională există dacă este recunoscută de celelalte Loje naționale din întreaga lume; un rol important în această direcție revine Marii Loje a Marii Britanii, cea mai veche și mai extinsă dintre toate Lojele, având peste 650 000 de membri. Un rol însemnat, de importanță globală, are Marea Lojă a SUA, știut fiind faptul că dintotdeauna, încă de la constituire, în fruntea Statelor Unite s-au aflat numai masoni. Toți președinții SUA au fost, sunt și vor fi doar masoni, ceea ce face imposibilă alegerea unui președinte femeie. Există 25 de motive temeinice ca o femeie să nu poată fi membră a Masoneriei și deci să nu fie aleasă în fruntea SUA.

În țările în care desfășurarea activității Lojei naționale este îngreunată și chiar împiedicată, Loja respectivă intră „în adormire" prin stingerea „Luminii Sacre", iar membrii ei devin „masoni în adormire", cum de altfel s-a și întâmplat cu masonii din România în perioada regimului totalitar. De aceea, declarația omului de afaceri american Alexandru Bitner cum că ar fi un mason în adormire, făcută doamnei Mariana Bechir, presupusă specialistă în probleme masonice, pare cel puțin bizară (celebrul om de afaceri venea din SUA, unde Lumina Sacră nu a fost stinsă niciodată, iar un mason nu poate fi decât membru al Lojei din țara al cărei cetățean este).

După vizitarea întregului Templu, chiar și a sălilor în care se întâlnesc doar principalii conducători, inclusiv a celei cu Tronul Marelui Maestru și Tronul Reginei Marii Britanii, Elisabeta a II-a, pe care aceasta se așază ori de câte ori vine în vizită la Montréal (desigur că Alteța Sa Prințul consort Filip al Marii Britanii are un rol deloc neglijabil în activitatea Marii Loje Masonice a Marii Britanii de Rit Scoțian Vechi și Acceptat, dar Mare Maestru este un văr primar al Majestății Sale, prinț de sânge din Casa Regală britanică), ne-am despărțit cu zâmbetul pe buze, salutându-ne ca între masoni.

Pe Bulevardul St. Laurent, foarte aproape de centrul istoric al orașului, am găsit magazinul despre care mi se spusese că are cea mai bună cafea din Montréal. Ce am văzut aici depășea cu mult orice vis al meu în această privință, întrucât erau multe

lucruri pe care nu avusesem niciodată ocazia să le cunosc. Și totuși, spre surprinderea mea, lipsea ceva, și anume *spiritul Avedis*, fără de care nimeni nu poate fi cel mai bun în acest domeniu, atât de diferit de toate celelalte activități comerciale.

Magazinul La Vieille Europe era un mic magazin general, cu produse alimentare diverse, de mare căutare și de cea mai bună calitate. Pe partea dreaptă a magazinului, chiar în extremitatea din spate, dar la vedere, era instalată o mașină de prăjit cafea. Însuși patronul sau șeful de magazin executa în permanență operațiunea de prăjire a cafelei, trezind curiozitatea și chiar pofta clienților. Întregul spațiu din dreapta era destinat expunerii cafelei boabe prăjite, și aici era marea atracție: expunerea ținea cont de calitatea cafelei și de buzunarul celui care dorea să cumpere. Cafeaua era numai din soiul Arabica și se împărțea în două categorii: biologică și nebiologică.

Cafeaua nebiologică era cam aceeași ca în celelalte magazine de profil, dar diferea prin țara de origine. Prețurile erau pe măsura calității, ba chiar mai mici decât în alte magazine. Toate cafelele biologice se vindeau cu prețuri ce depășeau suma de 50 $ (dolari canadieni, firește) per kg; pentru cafelele nebiologice mai cunoscute, prețurile se învârteau în jurul sumei de 20 $. Cafelele biologice aveau un preț ridicat, ce-i drept, însă și avantajele erau infinit superioare, căci produceau un efect indiscutabil asupra consumatorului. Aici am văzut prețurile pe care le menționam pe la începutul cărții: cafea din Insula Sfânta Elena 250 $ per kg; cafea Hawaii 120 $ per kg; cafea Java 90 $ per kg; cafea Bolivia 65 $ per kg; cafea Cuba 55 $ per kg.

Prezența cafelei cubaneze mi-a atras atenția asupra unui lucru interesant. Întrucât România a avut relații privilegiate cu Cuba în timpul regimului comunist, ar fi trebuit să se cumpere din această țară și cafea, pe lângă multe alte mărfuri care la un moment dat invadaseră piața românească. Bineînțeles că în Cuba se găsește și multă cafea nebiologică, care se vinde în Canada cu circa 20 $ per kg. Dacă măcar această cafea ar fi fost adusă și în România, probabil că una din cauzele declanșării evenimentelor din decembrie 1989 n-ar mai fi existat. Alt lucru interesant: în Canada, cafeaua este socotită un aliment și nu

este impozitată absolut deloc, în timp ce în România taxa este de circa 150%, ceea ce, bineînțeles, încurajează contrabanda cu acest produs.

La un moment dat, am ajuns, în peregrinările mele, pe strada Rachel, unde se afla Café Rico, primul magazin de cafea exclusiv biologică și cel mai important din toate magazinele cuprinse în sistemul canadian de comerț echitabil. În față, la intrare, erau circa 20 de mese, iar pe una din părți se găsea barul de unde fiecare își comanda cafeaua dorită, pe care și-o aducea singur la masă; totodată, alături de bar se afla un stand unde era expusă cafeaua care se vindea pentru acasă. Lângă bar și galantarul cu cafea pentru acasă, se afla mașina de prăjit: aceasta funcționa în permanență, deoarece afluența publicului era deosebit de mare. Personalul era originar din țările Americii de Sud, ceea ce constituia o pată de culoare. Dar... și aici lipsea spiritul Avedis. Cafeaua era însă accesibilă ca preț și nici din punct de vedere calitativ nu avea nimeni nimic de reproșat, ba din contră, dovada fiind că era coadă în permanență. Totuși, prea multe sortimente de cafea nu se găseau, întrucât patronii erau interesați să-și valorifice propriul produs, care și așa era extrem de căutat și apreciat; prețurile erau de producător.

Desigur că pe teritoriul impresionantei Canade își desfășoară activitatea și mari companii de preparare și desfacere a cafelei, deși populația e doar puțin mai numeroasă decât a României. Cea mai importantă, prin vizibilitatea sa, este compania Van Hute, care, din câte am înțeles, nu are nici o legătură cu cea olandeză Van Huten. Ea dispune de mai multe fabrici pe întregul teritoriu canadian și livrează mai tuturor magazinelor, supermarketurilor și hipermarketurilor cafeaua sa, atât vărsată, cât și preambalată, având standuri proprii, de unde clientul își poate lua și măcina ce soi de cafea dorește, dat fiind că firma menționează exact ce soi conține fiecare pachet și probabil spune adevărul. Pe marile bulevarde, Van Hute are propriile sale cafenele, unde totuși cafeaua nu se prăjește pe loc, ci e adusă direct de la una din fabricile companiei, în funcție de consum. Sunt prezente în Canada și cele mai cunoscute companii europene și multinaționale, dar nici una nu a reușit

să ajungă la nivelul celebrei lor concurente. Oferta celei mai mari companii mondiale de profil, vestita Jacobs, este deosebit de tentantă ca preț: aceasta vinde în hipermarketuri cu 4,97 $ cutii metalice, cu un design original și extrem de atractiv, conținând circa două livre (aproximativ 900 g) de cafea. Este prezentă și compania Lavazza, dar ea nu se află la nivelul pe care și l-ar dori, întrucât concurența e mare. Nici una din aceste două companii nu menționează ce soiuri de cafea folosește, dar consumatorul de cafea din Insula Fericirii are cum să compare și să-și aleagă cafeaua dorită. Mai sunt și alte firme, în special italiene, dar probabil că ele încă mai au mult de luptat până să ajungă la nivelul firmelor importante; în concluzie concurența este acerbă și în final benefică pentru consumatori.

Abia în Canada mi-am lămurit o problemă ce mă frământase serios în timpul activității mele. Pe atunci, multe fabrici de produse zaharoase din Patria noastră dragă dispuneau de stocuri impresionante de produse care aveau ca materie primă cacaua; mulți ani, aceste stocuri au fost valorificate de diverse persoane, fără forme legale. Eu am refuzat sistematic să particip la afacere, dat fiind că erau implicați oameni importanți din conducerile respectivelor unități industriale.

La o petrecere la care am luat parte împreună cu familia mea din Montréal, am cunoscut un mare bos al acestei industrii din România comunistă, un tip în vârstă de 68 de ani, uns cu toate alifiile, care mi-a împărtășit nonșalant sursa acelor mari cantități suplimentare de produse din ciocolată: era vorba, pur și simplu, de folosirea integrală a boabelor de cacao, deci și a *cojilor* ce trebuiau, în mod normal, să fie eliminate. Cojile erau însă măcinate foarte fin și pulberea rezultată era introdusă în procesul de fabricație al delicioaselor produse pentru copiii Patriei. Discuția cu marele boss m-a lămurit asupra proporțiilor dezastrului. Mă întreb dacă acest sistem de producție, extrem de „productiv", nu continuă cumva și astăzi.

Mi-a făcut mare plăcere să aflu cât mai multe despre țara în care primul nostru născut alesese să trăiască, o țară care, din fericire, n-a fost propice dezvoltării ideilor fasciste, nici celor comuniste. Aici, alde Goebbels ori Leiba Trotki nu au avut

posibilitatea să-și facă prozeliți și să tulbure apele marelui Imperiu Britanic. În Capitala federală Ottawa, chiar în fața Palatului Parlamentului Federal Canadian, se află un monument în memoria victimelor Holocaustului nazist: o stea a lui David, înconjurată de flăcări, în mijlocul unei ape liniștite. Nu există om care să nu se reculeagă în fața acestui monument. Poate că, într-o zi nu prea îndepărtată, alături de el se va ridica un monument în memoria Marelui Shoah Comunist, care a făcut de circa zece ori mai multe victime în întreaga lume.

Pe 8 octombrie 2004, revenim în țară cu amintiri de neuitat și cu învățăminte ce trebuiau fructificate într-un fel. Pe 20 octombrie, se naște Dan Răzvan Florescu, al doilea nepot al meu, fiul lui George și al Cătălinei.

Unul dintre „învățămintele canadiene" privea implementarea și la noi a sfintelor idealuri ale democrației autentice. În consecință, caut să mă implic tot mai mult în manifestările organizate de PNȚCD. Constat că și aici, ca în mai toate Partidele, puterea fusese preluată de „băieți deștepți". Aceștia au cerut desființarea Organizației Muncitorești și schimbarea denumirii istorice a Partidului în Partidul Popular Democrat Creștin, formație ce nu a reușit să treacă pragul cerut pentru a intra în Parlament. În același timp, ultimul președinte al Organizației Muncitorești, Ulm Spineanu, fost ministru al Comerțului și Industriilor, ba chiar și al Economiei Naționale, prezumtiv candidat la șefia Guvernului Convenției Democrate, a părăsit fără regrete Organizația și chiar Partidul care-l făcuse celebru, sub pretextul că „s-a săturat să nu facă politică". Iar la plecare a șters din memoria calculatoarelor Organizației Muncitorești întreaga organigramă a Organizației, cu toate datele de identificare a membrilor săi.

În prezent, soarta Partidului se află în mâinile unor oameni de succes în viața politică, economică și socială a României. La reînființarea PNȚ-ului, așa-zișii talibani, vechii membri ai Partidului care suferiseră grele condamnări politice din partea Statului comunist, alcătuiseră un Memorial cu numele foștilor colegi și prieteni asasinați în temnițele comuniste. Listele erau afișate pe pereții interiori ai sediului central. În prezent, acest

Memorial a fost desființat și nimic nu mai amintește de martirii Partidului. Noua conducere a reușit, în schimb, datorită efortului financiar al președintelui Partidului, domnul Marian Petre Miluț, să pună mochetă în holul central de la parterul clădirii și s-o păstreze în stare de perfectă curățenie. Ușa de la intrare este închisă în permanență (altădată, la începuturi, era în permanență larg deschisă). Toaleta de la parter este ferecată cu o cheie ce se află în posesia unei persoane de încredere, special desemnată de conducerea Partidului; noroc că mai există încă o toaletă la subsol, ce-i drept într-o stare destul de precară. Dar bieții talibani au trecut prin perioade și mai grele pe când luptau, neînfricați, împotriva comunismului.

Nu știu ce se va alege de democrația creștină din România, dar, până când vom vedea ce va mai fi, particip la toate evenimentele din cadrul Organizației Muncitorești centrale a Partidului lui Iuliu Maniu și Ion Mihalache, fiindcă s-ar putea să nu fie nimeni disponibil care să stingă lumina, așadar să nu putem intra în adormire. Datoria înainte de toate!

Pe 6 aprilie 2006, fac cerere la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității pentru consultarea dosarului tatălui meu, Traian Florescu, și pentru consultarea propriului meu dosar. În luna noiembrie 2007 mi se răspunde că nu figurez în evidențele arhivei CNSAS, ceea ce m-a surprins, având în vedere că, așa cum afirma colonelul Cucu, am fost urmărit în permanență de Securitate mult timp înainte să fiu arestat.

Mi-o fi fost ars dosarul la Berevoiești?! Încă aștept să mi se răspundă dacă tata figurează în aceste evidențe.

Alte „învățăminte canadiene" se referă, firește, la cafea. Perspectivele amatorilor de cafea sunt deocamdată extrem de sumbre, pentru că nici în București, nici în țară nu există un magazin sau o cafenea unde să se prăjească diverse soiuri de cafea *în fața clientului*, ci doar locații în care se aduce din altă parte cafeaua necesară; în unele cafenele, așa-zise de lux, se aduc cafele din import, produse de anumite firme, unele cu totul necunoscute. Practic, Măria Sa consumatorul de cafea din România trebuie să consume cafeaua dorită de cei ce constituie Asociația Română a Cafelei. Se presupune că membrii acestei Asociații lucrează

legal și deci plătesc toate dările către Stat, dar ei au și propriile lor interese și în primul rând drăguțul de profit, care trebuie să fie cât mai substanțial, fapt pentru care au nevoie în permanență să găsească soluții salvatoare. Una dintre aceste soluții, benefică pentru Asociație, este așa-zisa Metodă Cocteil, care constă în amestecul de cafele numai de ei știute, fără a informa Marele Public asupra compoziției folosite.

Toți membrii acestei organizații folosesc o frază-tip privitoare la calitatea produsului oferit: „Pentru voi, dragii și iubiții noștri consumatori, specialiștii noștri se străduiesc să caute – și întotdeauna găsesc, căci dacă n-ar găsi s-ar lăsa păgubași – cele mai bune și aromate cafele din locurile cele mai renumite în cultura cafelei, apoi se străduiesc să îmbine aromele lor în așa fel încât să aveți la dispoziție în permanență cea mai bună cafea." Iar Marele Public nu are la dispoziție, pentru a judeca dacă este adevărat sau nu, decât reclamele deșănțate, difuzate pe canalele tuturor televiziunilor, care trebuie să câștige și ele un ban...

Însă spiritul Avedis încă nu a murit, și el urmărește îndeaproape tot ce se întâmplă pe meleagurile pe care le-a îndrăgit atât de mult, încă de când a venit aici, refugiindu-se de marele Genocid din anul 1915. Punându-mă în slujba acestui mare spirit, am purces la drum prin Capitală să văd ce se mai întâmplă în materie de servire cu cafea a Marelui Public. Am descoperit câțiva comercianți care dețin fabrici proprii de prăjire a cafelei în zona limitrofă a Capitalei, însă nu au nici cea mai mică știință în domeniu. Lucrul cel mai grav este că ei pregătesc cafea fără cofeină în „laboratoare proprii", folosind cele mai proaste cafele din soiul Robusta. Se pune o întrebare firească: de ce se folosește tocmai această cafea, care are cel mai mare conținut de cofeină și este cea mai puțin aromată dintre toate cafelele existente pe plan mondial? Mai mult, se știe că procesul de decofeinizare este unul complicat, necesită o tehnologie foarte avansată, care în general se găsește în țări cu o puternică tradiție în domeniu. În Canada, de pildă, nicăieri unde se vinde cafea nu se vinde și cafea decofeinizată vrac, ci numai preambalată și produsă de companii consacrate în domeniu, în special din

Europa Occidentală. Din respect și considerație pentru consumatorii acestui produs, sunt alese cafelele cele mai aromate și cele mai slabe în conținutul de cofeină; în schimb, la noi este tocmai invers!

Ar fi suficient să apară un singur magazin-cafenea în București și realitatea ar ieși izbitor la suprafață, pentru că, odată ce cafeaua se prepară sub ochii clientului, vor dispărea imediat și așa-zisele cocteiluri cu nume destul de curioase, cum ar fi *rendez-vous, bremen, chic, shock, meridian, mișto, torino, dresden, tropical, kef* etc.

Acest magazin-cafenea ar trebui să se bazeze pe cinci factori, și anume: 1. *magazinul* propriu-zis; 2. *aparatura* necesară scopului propus; 3. *fondul de marfă* corespunzător nivelului la care aspiră să se ridice; 4. *personalul* calificat în domeniu și – ultimul factor, la fel de important ca toate celelalte, fără de care nu va putea deveni niciodată Farul călăuzitor în domeniu – 5. *spiritul Avedis*.

Poziția magazinului este esențială: numai o locație în plin vad comercial poate duce la succesul scontat. *Spațiul* poate fi mai mare sau mai mic, în funcție de cele trei posibile destinații: a. magazin doar de preparare a cafelei, care se vinde numai pentru consumul acasă; b. cafenea propriu-zisă, numai pentru consumul cafelei pe loc; c. magazin-cafenea, având mese pentru consumul pe loc, dar și un loc de vânzare a cafelei pentru acasă. În spațiul respectiv trebuie să existe posibilitatea racordării mașinii de prăjit cafea la un coș (horn) existent în clădire din construcție, ceea ce înseamnă că locația ar trebui să dateze dinaintea apariției sistemului de termoficare centralizat al orașului, clădirea fiind proiectată pentru încălzire cu lemne sau cu păcură.

Mașina de prăjit cafea trebuie plasată la vedere, în fața tuturor clienților, ba chiar, în măsura posibilului, și a trecătorilor, care, stârnindu-li-se curiozitatea, pot fi determinați să intre. Utilajele trebuie să fie cele mai performante în domeniu, și anume germane ori austriece, și de mică capacitate, astfel ca mașina de prăjit să funcționeze cât mai mult timp sub privirile atente ale Marelui Public. *Soiurile de cafea* trebuie în așa fel prezentate spre vânzare și consum, încât să fie respectat dreptul Marelui Public consumator la informare și la liberă alegere, conform gusturilor,

dar și posibilităților financiare ale fiecărui client; totuși, nu trebuie prezentate niciodată cafele sub un anumit nivel de calitate. *Personalul* trebuie să aibă în frunte un maestru cafegiu cunoscut și consacrat, care să fi putut învăța de la alt maestru, dinaintea lui, Arta preparării și servirii cafelei, recunoscută de Papa Clement VII drept Elixirul Fericirii și al Drumului către Rai.

„Așteptată se lasă și cafeneaua pașnică, amenajată pentru taclale (așadar, fără muzici), cu canapele comode, șvarțuri, marghilomane, fisticuri și șnapsuri. De ce lipsește?", scria Andrei Pleșu într-o carte pe care am împrumutat-o de la bibliotecă și am citit-o pe nerăsuflate, *Comèdii la porțile Orientului*.

În noua cafenea la care visez, oameni de spirit ar sta pe îndelete de vorbă la o cafea *schwartz* sau marghiloman și ne-ar împărtăși din înțelepciunea lor, dobândită prin studierea operelor marilor antici. În noua cafenea s-ar putea întruni, la o ceșcuță de cafea Avedis, victime și torționari, ca să stabilească între ei modalitatea de a inversa valorile pensiilor pe care Statul român le dă și unora, și altora pentru serviciile făcute țării lor. Aici, marii seniori ai luptei anticomuniste și-ar aminti de vremurile de altădată, când erau tineri și luptau împotriva adepților idealurilor comuniste. La o ceșcuță de cafea Avedis, poate că s-ar reuni șefii celor trei mari curente ale democrației creștine autohtone, desprinse cândva din aceeași formațiune, care din varii motive au luat-o, fiecare, pe un drum ce nu duce nicăieri, dar care poate duce la disperare electoratul democrat-creștin. Căci pentru noi, românii, lucrul cel mai important în momentul de față este să intrăm în Parlamentul European („dacă european nu ești, nimic nu ești"), iar în Europa nimic nu ești dacă nu ai o puternică democrație creștină.

Și toate acestea ar putea depinde de o ceșcuță de cafea Avedis, băută cu dragoste... Cât timp există spiritul Avedis, totul este posibil, pentru că „speranța moare ultima", așa cum știe tot românul.

Pe vremea când vizitam Târgurile de Carte, am observat că există numeroase cărți scrise de foști slujitori ai Securității Statului totalitar comunist, privind meritele lor deosebite în

slujirea „intereselor poporului român", dar și cărți care aminteau ororile comuniste din secolul XX. Evreii se aflau în prima linie a demascării ororilor naziste, dar nu și a demascării ororilor comuniste, așa că m-am gândit că trebuie neapărat să scriu și eu despre Marele Shoah Comunist. Nu știam atunci dacă voi reuși, pentru că mâna mea dreaptă era inutilizabilă; și pe de altă parte nu știam, cum nu știu nici acum, când am ajuns la final, dacă vorbele mele vor atrage atenția cuiva.

Aceste pagini nu sunt și nu pretind că ar fi altceva decât niște confesiuni, aparținând unui om care a fost martorul unor evenimente și întâmplări semnificative pentru timpurile în care a trăit. Și totuși acum, la sfârșit, mă cuprinde un sentiment al datoriei împlinite. Da, era de datoria mea să scriu toate acestea, măcar pentru a-mi demonstra mie însumi că nu am făcut umbră pământului degeaba.

Sfârșit

Abagiu, Radu, 69, 70, 78, 79, 114, 145, 193, 245–249, 251, 257, 446, 451
Abramovici, Isaac, 387, 388, 391, 393, 395–397, 401, 403
Abramovici, Maricica, 390, 391
Acuma (M.V.), 224, 225, 237, 238, 265, 269–271, 285, 287, 295, 318, 323, 381, 404, 442, 443, 461
Adamescu, Carla, 256
Adamescu, Dan Grigore, 114, 115, 158, 251, 253, 254, 256
Adamescu, Grigore, 254, 256, 257
Albu, Florea, 293, 294, 319, 374, 383, 388, 410, 424, 425
Aldea, Maria, 100, 101
Aldea, Mihai, dr., 100, 209, 320
Alecu, Radu, 51, 113, 189, 293
Alexandrescu, Elena (Leana), 178, 389
Alexandrescu, Mihai, 103, 127, 131, 133, 135, 151, 155, 173, 176, 178, 180, 183, 243, 244, 245, 389, 390
Aluneanu, Cornel, 68
Ana, soră din Israel, 176
Anca (Cazul Anca), 19
Andrei, domnul, 164, 257
Andrei, Erji, 164
Andrei, Ștefan, 411
Androne, doamna, 52, 65
Andronescu, Coca, 124, 258, 286
Andropov, Iuri Vladimirovici, 318
Anghel, dr., 145
Anghelescu, Marcel, 258
Angheluță, Mihai, 97, 149, 162
Ani, 269–271, 461
Antonescu, Dinu, dr., 280, 281
Antonescu, Ion, mareșal, 42, 217, 227
Antonescu, Ion, executor judecătoresc, 447
Aprozar, Sarchiz, 30, 32
Arachelian, Vartan, 402, 462
Arafat, Yasser, 236
Arghezi, Tudor, 123, 124, 402
Athanasiu, general-medic, 265
Athanasiu, Nicky, 265
Athanasiu, Pierette, dr., 17, 440
Aurică D., 395, 396, 403, 404, 409, 426
Avedis, domnul, v. Carabelaian, Avedis
Avram, Cristea, 383
Aznavour, Charles, 31
Aznavurian, Ohanes (alias Dai-Dai), 31, 32, 50–52, 60, 65, 82, 84, 215

Baciu, Ion, colonel, 138, 234, 235, 238, 252, 272, 302, 325, 344, 353, 355, 363, 366, 372, 386, 465
Badea, Nicolae, 113, 251, 293
Balaban, soții, 175
Balaban, Margareta, 175, 179
Balaci, Alexandru, 218

Balaci, Ana, 20
Balaci, Georgeta (Geta, Getuța), 143, 293
Balaci, Ilie, 143, 146, 157, 159, 259, 292, 293, 294, 301, 303, 310, 312, 315, 319, 322, 331, 350, 351, 366, 374, 383, 385, 388–390, 410, 414, 435
Balaci, Petre, 20
Balașov, Petre (alias Rusul), 143, 144, 145, 146, 149, 156, 251, 252, 255, 259, 285, 354, 355, 365, 388, 414, 426
Balașov, Silvia, 143, 144, 146
Balcon, Ion, v. Dincă, Ion
Bara, machedonul, 164, 178
Băieșu, Ion, 124, 141
Bălănescu, familia, 32, 217
Bălătică, Dumitru, 206, 207, 427
Bălțărescu, C., director, 254–257
Bănicioiu, Ion (Nelu), 241, 249, 284, 287, 295, 304–307, 309, 315, 336, 357–359, 406, 407, 409, 426
Bănicioiu, Marioara, v. Zăvoranu, Marioara
Bănicioiu, Oana, v. Zăvoranu, Oana
Bărbieru, Elena (Nuți), 142, 286, 322
Bărbulescu, Vasile, 305, 407
Bârlădeanu, Alexandru, 65
Becali, Alexandra (Lexia), 201
Becali, Anastasie (Tase), 198–201
Becali, George (Gigi), 201
Becali, Gheorghe, 199–201
Becali, Proventa Sofia, 199, 201
Bechir, Mariana, 481
Begin, Menahem, 240, 349
Beligan, Radu, 137, 258
Benea, doamna, 175
Benea, domnul, 175
Benedek, János, procuror, 79
Bercovici, Iți c, 48
Bercovici, Moritz, 162, 163
Bercovici, Rodica, 163
Berechet, Mihai, 125
Beria, Lavrenti Pavlovici, 124
Bernard, Noël, 172
Berthelot, Henri Mathias, general, 16
Biju, doamna, 228, 291, 456, 457
Biju, Mircea Traian, 175, 214, 228, 259, 285, 291, 313, 318–320, 324, 350, 351, 353, 434
Bivolaru, Gabriel, 448
Blaga, locotenent-major, 224
Blecher, Marcel, general, 290, 296
Blumenfeld, Theodor, 437, 438
Beniuc, Mihai, 119, 120, 141, 203
Berghianu, Maxim, 112, 138
Berilă, 367, 416
Bibescu, boierul, 200, 363, 422
Blatt, dr., 38
Bobocel, Eugen, 210–212, 322
Bodnăraș, Emil, 17
Bogdan P., 208, 395–397, 401–403, 426
Bogdan V., dr., 345–347, 356, 359, 362, 364, 369, 371, 397, 419
Bontaș, Gheorghe, 37, 38, 450
Borcan, colonel, 430
Botta, Emil, 123, 125, 126, 137, 182, 203, 385
Braverman, Alexandru (Sandu), 46, 62, 81
Brăiloiu, Constantin, 121
Brehoiescu, Constantin, 97, 159, 292
Brill, Hary, 226
Bronson, Charles, 162
Brucan, Silviu, 290, 452, 453
Bruckner, dr., 169
Bruckner, prof. dr., 169
Brumă, doamna, 189
Brumă, domnul, 180, 182, 189
Brumă, fiica, 189, 191
Bucurescu, Giani, general, 254
Budeanu, Radu, 212, 319
Bugnar, Alexandru (Sandu), 165, 166, 178

Bulache, Costică, plutonier-major, 416, 417, 430
Bulă, 339, 347, 374
Bulică, plutonier, 417, 428, 425
Burcea, Gheorghe, plutonier-major, 368
Buzea, Valeriu, general, 233, 247, 248, 282, 302
Buzescu, dr., 145, 279, 280
Byck, Jacques, 217

Caca-Maca, 416
Cajal, Marcu (Max), dr., 8, 10, 42, 43, 126, 440
Cajal, Nicolae, dr., 17, 42, 47, 126, 138, 185, 285, 437, 440, 474, 476
Cajal-Marin, Irina, 474, 475
Caltaboș, Ion, 451
Carabelaian, Agop, 82, 83
Carabelaian, Anton, 118, 135
Carabelaian, Avedis, 31, 52, 56, 60, 65, 66, 73, 82–91, 93, 95, 97, 101–104, 107, 110, 113, 115, 117, 118, 120, 135, 136, 215, 246, 273
Carabelaian, Garabet, 82, 83
Caragiale, Ion Luca, 125, 136, 457
Caragiale, Mateiu, 226
Caragiu, Toma, 124, 125, 141, 154, 177, 181, 259
Caramitru, Ion, 452
Carandino, Nicolae, 120, 121, 123, 141, 214, 216, 225, 226, 259, 262, 263, 266, 267, 273, 277, 278, 285, 289, 291, 302, 303, 307, 313, 318, 350, 445, 454, 456, 462, 463
Căciulescu, Horia, 125
Călin, Cornel, 92, 114, 292
Călin, Liviu, 218
Călina, Nicolae, 149, 156, 162, 224, 252, 259, 301, 310–312, 353, 354, 388, 393, 414, 426
Călinescu, G., 215, 219, 220, 288
Călinescu, Vera, 219, 220
Capugică, v. Godeanu, Gheorghe
Carlos Șacalul, 236
Carol I, 293, 417
Carol II, 97, 123, 215–217, 229
Carp, Petre, 417
Cataramă, Viorel, 245
Căciulă, colonel, 311
Cârciog, Mihai, 134, 231, 277
Cârpaciu, Cornel, 339, 357
Ceacanica, Dumitru, general, 19
Ceaușescu, Elena (Leana), 146, 161, 204, 236, 247, 248, 262, 306, 355, 420
Ceaușescu, familia, 243, 344, 406
Ceaușescu, Ilie, general, 221, 338, 349
Ceaușescu, Ion, 243, 244, 249, 420, 446
Ceaușescu, Marin, 109, 284
Ceaușescu, Nicolae, 15, 17, 38, 43, 44, 48, 55, 92, 95, 111, 122, 126, 130, 131, 137, 141, 153, 154, 157, 160, 188, 195, 201, 203, 207, 211, 212, 219, 228, 230, 233, 235–238, 240, 244, 246, 247, 258, 262, 263, 272, 282, 283, 284, 287, 290, 291, 299, 306, 312, 319, 326, 335, 349, 359, 365, 394, 397, 399, 407, 420, 421, 424, 425, 440, 446, 448–451, 461, 464
Ceaușescu, Nicu, 201, 207, 305
Ceia, Tiberiu, 243
Ceicu, Mircea, 65, 71, 114, 158, 242, 251, 257
Cenușe, Constantin (Costel), 406
Cenușe, Florica (Floricel), 102, 142, 183, 206, 406
Cercel, Florina, 126
Cernenko, Konstantin Ustinovici, 318
Chișinevschi, Iosif, 231
Chișinevschi, Liuba, 231
Chița, baba, 92
Chițu, Petre, 92, 93, 108, 114, 292

Cici, doamna, 279
Ciobanu, Ilarion, 259
Ciobanu, Maria, 142, 243
Ciobanu, Mircea, dr., 145, 156
Ciobanu, Lina, 146
Ciolacu, Dumitru, 359–361, 363, 371, 410
Cioran, Emil, 402
Ciorbă, Gheorghe, 395, 396, 401, 403, 404, 409, 426
Cioroianu, Adrian, 435
Cioroianu, Constantin (Costel), 435
Ciulei, Liviu, arhitect, 175, 228
Ciulei, Liviu, regizor, 228
Ciungul, v. Ivănescu, Ion
Clită, Marian, 343–345, 347, 348, 351, 355, 359, 360–364, 369, 370, 371, 372, 377, 393, 464
Clement VII, papa, 489
Coca, 270, 271
Cocea, Dina, 228
Cocea, N.D., 228
Cocea, Tanți, 125, 228
Cocoșel, subofițer, 414, 421, 424, 430
Codreanu, Corneliu Zelea, 315
Coelho, 127
Colfescu, dr., 145
Coman, Alexandru, 262
Coman, Cornel, 124, 154, 258, 259, 262, 381
Coman, Letiția, 262, 381, 384, 400, 433
Constante, Lena, 120, 121, 263
Constantin, Adrian, căpitan, 382
Constantin, Ovidiu (alias Mocofanul), căpitan, 238, 302, 336, 348, 366, 367, 368, 372
Constantin, Stelian (Stelică), colonel, 392, 394, 408, 410
Constantinescu, colonel, 226
Constantinescu, director, 106
Constantinescu, Emil, 471
Constantinescu, Ileana, 243
Constantinescu, maior, 244, 382
Constantinescu-Iași, Petre, 18, 58, 315
Constantinovici, ofițer, 15
Coposu, Corneliu, 226, 259, 266, 267, 445, 454, 471
Coposu, protopop, 266
Cornoiu, Gheorghe, fin, 468, 469
Cornoiu, Elena, fină, 469
Cosma, Costică, 10, 13, 24, 25
Cosma, doamna, 24, 25
Cosma, Vasile, maior, 343, 363
Costică, văr, 30, 32, 34
Costică, nea, 166, 167
Covaci, bucătar, 216
Covaci, Petre, 252, 291, 295, 300, 308, 311, 312, 352, 353, 374, 383, 388, 401, 414
Covaci, Petruța, 308
Cozorici, Gheorghe, 259
Crăciun, Emil, 104, 105, 106, 130, 209
Crăciunel, Coralia, 459
Crăciunel, Ioan, 21, 96, 103, 104, 281, 288, 406, 459
Crăciunescu, Valeria, 120
Creangă, Ion, 404
Creangă, Mihai, colonel, 238, 335, 351, 393
Creastă de Cocoș, 223, 224, 265, 303
Cristea, Avram, 383
Cristea, Gheorghe, vânzător, 84
Crâșmaru, Damian, 263
Crâșmaru, Gheorghe, 124
Cucu, Vasile, colonel, 232–238, 245, 249, 277, 290, 296–298, 324, 326, 332, 353, 486
Curtean, Ion, 227
Curticeanu, Silviu, 228

Dai-Dai, v. Aznavurian, Ohanes
Dalea, Mihai, 233
Damian, Iosef (alias dr. Mengele), colonel-medic, 238, 245, 249,

331, 332, 333, 335, 339, 348, 356, 361, 368
Dan (alias Mutul), 144
Dan Shopistul, 357
Dauer, Mirabela, 402
Dănescu, George, 138
Dăscălescu, Constantin, preot-paroh, 419
Degeratu, Ion, inspector, 94, 140, 150
Delavrancea, Barbu Ştefănescu, 10
Deng, Xiaoping, 235
Denischi, Dan, dr., 280
Deşliu, Dan, 119, 141, 203
Diaconescu, doamna, 320
Diaconu, Nicolae (Nicu, Puiu), 157, 158, 181, 182, 254, 256
Diamandi, director, 116
Didina, tanti, 28
Dimescu, familia, 227
Dincă, Ion, 188, 193, 248
Dinescu, doamna, 473
Dinescu, Mircea, 462, 472, 473
Dinică, Nicolae, 125, 203, 258
Dobrescu, Gheorghe, căpitan, 67, 68, 92, 310, 312, 325, 392, 393
Dobrescu, Marin, 68
Dobrovolschi, Sergiu, 69, 70, 71, 75, 77, 80
Doicaru, general, 144, 236
Doinaş, Ştefan Aug., 126, 215
Dolănescu, Ion, 179, 242–245
Dolănescu, Ionuţ, 243
Dolănescu, fraţii, 244, 245
Domette, Eliza (Lizica), 16, 17
Domette, Jean, 16, 17
Domette, Pierre, 16, 17, 18
Dragnea, Marin, 46
Drăgan, Iosif Constantin, 219, 220
Drăghici, Constantin, 392
Dumitrescu (alias Bărbosul), 16
Duţu, Dumitru, 62
Dzerjinski, Feliks Edmundovici, 232
Economu, Ecaterina, presbiteră, 438
Economu, Tudor, protopop, 12, 438
Eftadiadis, Heracles, preot, 18
Ehrenburg, Ilya, 124
Eisenhower, Dwight, 26
Elena, 427
Elisabeta II a Marii Britanii, 481
Enache, Marin, 188
Etterle, Fory, 124

Faibisch, 30
Fane Spoitorul, v. Titişor, Ion
Favzi, 136, 266
Fazekas, Gyuri, 207
Fazekas, János, 193, 207
Ferdinand I, 199
Feşnic, Adrian, 466–471
Feşnic, Anca, 467
Feşnic, Ioana, 470
Filimon, Nicolae, 213
Fintesteanu, Ion, 124, 258
Florea, Gheorghe (alias Şacalul), colonel, 235, 238, 252, 272, 324–326, 336, 349, 350, 354, 365, 366, 368, 384, 386
Florescu, Alexandra, 469
Florescu, Alexandra Paraschiva (Sanda), 19, 21
Florescu, Alexandru, 12, 13
Florescu, Alexandru Traian, tatăl autorului, 7, 8, 13, 15–20, 229, 486
Florescu, Ana, 16
Florescu, Ana-Valentina (Vali), 73, 288, 289, 365, 366, 368, 382
Florescu, Cătălina, 469, 485
Florescu, Constantin, unchi, 13
Florescu, Dan, 52, 53, 157, 184, 278–281, 398, 447, 449–451, 456, 463, 466, 468–470, 475, 478
Florescu, Dan Răzvan, 485
Florescu, Florica, 7, 8, 13–15
Florescu, Gabriela, 469

Florescu, George, 82, 99, 145, 178, 183, 406, 469, 485
Florescu, Gheorghe, șef depozit, 242, 263, 312, 323, 337, 378, 380, 386, 435
Florescu, Gheorghe, vecin, 182, 189
Florescu, Gheorghe-Ilie, autorul, 2, 8, 11, 57, 71, 75, 89, 90, 93, 94, 96, 117, 134, 137, 173, 178, 179, 183, 185, 186, 190, 194, 204, 206, 209, 212, 213, 216–218, 220, 235, 239, 244, 253, 255, 261, 263, 267, 278, 280, 286, 302, 303, 309, 310–312, 323, 324, 326–329, 331, 333, 334, 336, 337, 349, 351, 352, 355, 365, 372, 399, 402, 408, 415, 416, 423, 424, 426, 429, 431–433, 435–438, 440–442, 448, 450, 459, 460, 463, 470
Florescu, Ion, 12, 14
Florescu, Ion (Nelu), 7, 8, 19, 21, 28
Florescu, Ion (Jean), unchi, 13, 15, 19, 20, 168
Florescu, Ivona, 469, 470, 475, 478
Florescu, Jean-Lorin, 125
Florescu, Maria, mama autorului, 7, 8, 13, 14, 17–19, 23
Florescu, Maria (Mariana), soția autorului, 34–37, 41, 42, 44, 52, 53, 73, 74, 78–80, 82, 87, 89, 99–102, 109, 117, 118, 129, 137, 138, 142, 145, 151, 163–165, 169, 173–175, 178, 179, 184, 186, 188, 194, 203, 205, 206, 221, 223, 246, 250, 268, 269, 278, 281, 286, 289, 298, 318, 321–323, 338, 350, 351, 360, 365, 366, 381, 398, 400, 414, 418, 436, 443, 444, 447–449, 453, 458, 459, 461, 463, 467, 470, 475
Florescu, Maria, vecină, 189
Florescu, Marina, 101, 109, 183, 381, 404, 468
Florescu, Mihai, văr, 20
Florescu, Nicolae (Nicu), frate, 19, 21, 54, 69, 77
Florescu, Nicolae (Nicușor), văr, 20
Florescu, Nicolae, unchi, 13
Florescu, Pavel, 19
Florescu, Petru, 19
Florescu, Tatiana, 19
Florescu, Teodor (Dorel), unchi, 13, 15, 16, 19, 20, 42, 418
Florian, șef Beldiman, 202, 222, 317
Florică, nea, 55
Floricel, v. Cenușe Florica
Flory, P., 173
Fluieraru, Dumitru, 193, 458
Focșăneanu, Nae, 167
Folop (sau Fülöp), András, 166
Fotino, Mihai, 16
Fotino, Mișu, 16, 124, 125, 258, 263
Franz Joseph, împărat, 163, 403
Friedman, doamna, 25
Friedman, Harry, 25, 26, 47
Friedman, soții, 30
Fuiorea, Nicolae, colonel, 312
Furir, 189, 190

Gabor, Iosif, inspector, 140
Gâdea, Suzana, 146, 230
Georgescu, familia, 11
Georgescu, Teohari, 234
Georgescu, șef Autoservire, 195
Geta, doamna, 97, 98
Geta (Getuța), v. Balaci, Georgeta
Gheorghe, Ion, 192–195, 197, 204, 205
Gheorghe R. (Goguță, machedonul), 369, 370–372, 397
Gheorghiu, colonel, 116, 182, 183, 185, 228
Gheorghiu, Jeana, 454
Gheorghiu, Nicolae (Nicky), 134, 185, 277, 278, 286, 442
Gheorghiu-Dej, Gheorghe, 38, 43, 48, 86, 97, 160, 228, 258, 315, 374
Gherasim, Leonida, dr., 169, 250

Ghinea, Mihai, 165, 196
Ghiță P., avocat, 372, 373, 381
Ghiulbedian, Ohanes, 85
Gigi, fin, 317
Giurumia, Aurel, 124
Giovanni, 31
Giugaru, Alexandru, 125, 154, 258
Giurgiu, Gheorghe, sergent, 37, 38
Glăvan, Ion, dr., 101, 145, 156, 178
Godeanu, Elvira, 258
Godeanu, Gheorghe (Gică, alias Capugică), 241, 243, 306, 357–359, 361, 362
Godeanu, Menahem, 239
Goga, Octavian, 402
Gogu Bâlbâitul, v. Nistor, Gheorghe
Goguță, machedonul, v. Gheorghe R.
Goldfaden, Avram, 43
Goldman, Nahum, 171, 238, 349
Goldstein, Avram, 14, 15, 176
Goldstein, Estera, 15, 18, 176
Gorbaciov, Mihail Sergheevici, 318
Gorbaciova, Raisa Mihailova, 318
Gödry, familia, 298, 317
Gödry, Pavel (Poly), 179, 298, 317, 406, 443
Graser, Hans, 228
Graur, Alexandru, 217, 219
Grigore, Alexandru, procuror, 404, 405
Grosman, v. Marin, Gaston
Grosu, Vasile, 44, 65

Hagi, Gheorghe (Gică), 201
Haim, Eugen, 48, 65, 97, 159
Hangu, Mihai, 435
Haniotachis, Nicola (Niculescu), 16
Harasim, colonel, 206
Hazarian, Șaram, 236, 245
Herodot, 219
Hossu-Longin, Lucia, 462
Hrușciov, Nikita Sergheievici, 65
Hrușciova, Nina Sergheievna, 26, 318
Hua, Guofeng, 153
Hudac, Marian, 125, 203

Iamandi, Aurelia, 158, 174
Iamandi, Dragoș, 174
Iamandi, Mara, 174
Iancic, Gheorghe, 72
Iancu, Marcel, 221
Iancu, Nicolae, 251, 294, 311, 312, 354, 355, 364
Ianculescu, Mircea, inspector, 140
Iaru, Florin, 457
Ierunca, Virgil, 214
Ilie, șef Beldiman, 202, 222, 317
Ilie, șofer Popescu, 131
Ilie, șofer TIR, 287
Ilona, menajeră, 216, 217, 221, 222, 309, 455
Imireanu, Nicolae, 72
Ion, cioban din Rășinari, 403
Ion, „liberul" de la Huși, 424
Ionescu, doamna, 151, 152
Ionescu, familia (atelier foto), 24
Ionescu, Nety, 296
Iordache, căpitan, 448
Iordache, Constantin (Costel), 143, 146, 147
Iordan, Iorgu, 219
Irma, 17
Isaian, Eduard, 47, 48, 50, 51, 58, 97, 98, 159
Ispas, Costică, 35
Ispas, Elena, 36
Ispas, Ilie, socru 35, 36, 169
Ispas, Maria, 34
Ispas, Marin (Relu), 142
Istrate, Traian, 92
Iuda, 123
Iulian, Gisela, ofițer, 475
Iulian, Sorin, colonel, 112, 474, 475
Ivanovici, Gabriel, dr., 145, 227, 280

Ivănescu, Ion (alias Ciungul), 409, 410, 414, 415, 425, 428

Jacques, abatele, 127
Jalea, Ion, 218
Jinaru, Nicolae, maior, 47, 55, 65, 66, 254–256, 291
Jivkov, Todor, 341
Joița, Dumitru, 116, 134
Juan, 17

Kalustian, Leon, 120, 121, 123, 141, 214, 216, 225, 226, 259, 262, 263, 266, 267, 273, 276, 278, 285, 289, 291, 302, 303, 307, 309, 313, 318
Kapoor, Raj, 421
Kavafis, Konstantinos, 121, 259
Kennedy, John Fitzgerald, 224
Kent, Gigi, 464
Keșcherian, 51, 60, 99
Kim Ir Sen, 280
Kiss, Eva, 212
Kissinger, Henry, 110
Koflen, doamna dr., 230, 250, 286, 320
Kunta, Kinte, 269

Lambru, Fărâmiță, 132, 391
Lătărețu, Maria, 29, 121
Leibovici (alias Sârmă), 29
Leibovici, doamna, 230
Lentzer, Avram, 48, 65, 97, 159, 160
Lina, servitoare, 7, 8
Lidia, vânzătoare, 206
Lovinescu, Monica, 214
Luca, prieten, 33
Luca, Vasile, 24, 333
Luchian, Ștefan, 221
Lupescu, Elena, 97

M. (părintele M.), 402
Macri, Emil, general, 161
Madgearu,Virgil, 228
Mahomed, 215
Malbin, Menahem, 11, 21, 23, 477
Mandache, Parpalică (alias Nevăstuica), căpitan, 234, 238, 302, 325, 336, 351–355, 390
Maniu, Iuliu, 120, 121, 134, 211, 228, 266, 486
Manu, Sanda, 125
Marcela, vânzătoare, 183
Marcovici, Sonia, 48, 65
Marian Nebunul, v. Popa, Marian
Marian Springarul, v. Popa, Marian
Mariana, soția autorului, v. Florescu, Maria (Mariana)
Marin, Gaston (alias Grosman), 138, 252, 474
Marin Țiganul, 205
Marinescu, Gabriel, prefect, 17, 18
Marta, 34
Mary, v. Ursaru, Maria
Mateescu, Valentin, 68, 69, 71, 78, 79, 86, 92
Matei, Antoaneta, 443, 444, 449, 450
Matei, Constantin, maior, 238, 443, 449, 450
Matei, Maria, 138, 194, 205, 206, 210, 216, 250
Matei, tovarășul, 221, 309, 455
Matisse, Henri, 221
Maurer, Ion Gheorghe, 134, 155, 228
Maximilian, Mihai, 253
Măgureanu, Nicolae, 73
Mărculescu, Adela, 124, 258
Mărgelatu, Constantin, ofițer, 138
Mârlitu, Ion, general-medic, 332
Medrea, dr., 280
Meir, Golda, 230
Mendoian, Șaram, 51, 85
Mengele, dr., v. Damian, Iosef
Mengheluța, 387, 413
Mery, v. Tomfil, Maria
Miculescu, Angelo, 274
Miculescu, Dana, 274
Mihai I, 117

Mihai, nea (vinar), v. Ghinea, Mihai
Mihai, rudă, v. Alexandrescu, Mihai
Mihai, șofer ambasadă, 126, 127
Mihale, general, 272, 312, 450
Mihăilescu, Gabi, 120, 121, 141, 225, 226, 259, 262, 285
Mihăilescu, Ilie, protopop, 419
Mihăilescu, inginer, 174, 209
Mihăilescu-Brăila, Ștefan 460
Mihuț, Mariana, 124, 203
Miklos, director, 86
Mikoian, Anastas Ivanovici, 51
Militaru, director, 454
Militaru, Nicolae, general, 453
Mircea M., 341, 342, 345
Mitică, nea, 26
Mitică, nea (aprozaristul), 164, 165, 178, 187
Mitică P., 422
Mocofanul, v. Constantin, Ovidiu
Moldovan, Ovidiu Iuliu, 125, 263, 286
Moldoveanu, doamna, 185
Moldoveanu, fiica, 189
Moldoveanu, Ștefan, administrator bloc, 95, 96, 151, 182, 189
Moldoveanu,Vasile, 410
Montiel, Sarita, 141
Morski, Bernard, 110–112, 136, 159, 171–173, 238–241, 287, 436, 437
Morski, Olga, 111, 238, 239
Moscovici, familia, 25, 30
Moscovici, Iosif, băcan, 25–27
Moscovici, Jeana, 25
Munteanu, Aurel Dragoș, 290
Munteanu, Elena, v. Ispas, Elena
Munteanu, Ion, oier, 35
Munteanu, Ion, recepționer, 58
Munteanu, Neculai Constantin, 214
Mureșan, Ana, 146, 346, 355
Mutul, v. Dan (alias Mutul)

Nagy, Maria, 212
Nanu, dr., 145
Napatnikov, Vasili, colonel, 233
Naşul, v. Păsărin, Grigore
Naum, Eugen, ofițer, 302, 374
Nazistul, 331
Neagoe, Marin, general, 237
Necea, Ioana, 175
Nedelcu, Gheorghe, 52, 67
Nedelcu, securist, 253
Nedeluș, Gheorghe, 360, 361, 397
Nefian, Ohanes, 135, 136, 241, 287, 336, 337
Negrușoiu, Eleonora, 106, 133, 186, 206, 253
Nevăstuica, v. Mandache, Parpalică
Nica, Constantin, colonel, 236, 266
Nicolae, văr, 30–32, 215
Nicolae II, țar, 297, 479
Nicolaescu, Sergiu, 452
Nicolaide, Hristu, 125, 258
Nicolau, doamna, 189
Nicolau, dr., 145, 320, 321
Nicolau, general, 475
Nicolski, Alexandru, 290
Nicu, Alexie, 229, 279
Nicu, Elena, 229
Niculescu, Caliopi, 17
Niculescu, Ecaterina, 16
Niculescu, Eliza (Lizica), 16
Niculescu, Emil (Manolică), 16, 17
Niculescu, inginer-șef, 197
Niculescu, Lucia (Lucica), 16, 17
Nistor, Gheorghe (alias Gogu Bâlbâitul), 274–276, 303, 309, 315
Nițu, Simion, 93
Nuță, Constantin, general, 235, 272, 302, 312, 325, 338, 340, 344, 450, 465
Nuți, vânzătoare, v. Bărbieru, Elena

Ohanesian, Eduard, 323
Olteanu, Constantin, general, 360, 410
Onete, Vasile, maior, 170
Ovidiu, soțul Marinei Florescu, 468

P. (doctorul P.), 145, 156, 442, 447
Pacepa, Ion Mihai, general, 235–237, 246, 247, 277, 314, 324, 349
Panait, colonel, 56, 57, 80
Pană, 37, 38
Pandele, maior, 56–58
Pandrea, Ion, șef Magheru, 49, 72
Pantiușa, Pantelie, general, 392
Papaiani, Sebastian, 125
Patrichi, judecătoare, 383, 384, 389
Pauker, Ana, 24, 44, 45
Pavel, Ștefan, 275, 276, 303, 311, 312, 315– 317
Pazvante Chiorul, 371
Păsărin, doamna, 168
Păsărin, Grigore (alias Nașul), 46, 52–54, 58, 59, 61, 63, 64, 73, 81, 109, 168, 169, 291
Pătrășcanu, Lucrețiu, 121, 231, 263
Păuna, Ion (Nelu), 440
Păuna, frații, 437
Păuna, Nicolae, 440, 441, 446
Păunescu, Nucu, 164, 258
Păunescu, Adrian, 121, 212, 218, 225, 302, 365
Pârâianu, Marin, 131, 165
Pârvu, Constantin (Costică), 166, 167
Pârvu, Iuliana, 167
Pârvu, Maria (Mița), 167
Pârvu, Nicolae (alias Relu), 165–168, 178, 190, 257, 287, 422
Pârvulescu, Constantin, 262
Pâș-Pâș, 338, 349–352, 355, 361
Pedro, 17
Pellea, Amza, 35, 124, 125, 141, 259, 263, 265
Pepino, Marius, 125
Petrașcu, Gheorghe, 221
Petre, Petre, colonel, 317
Petrescu, Alexandru, dr., 440
Petrescu, Clara, 161
Petrescu, Gogu, 161
Petrescu, Titel, 121, 309
Petruț, Emanoil, 124, 259, 263
Pieleanu, George, 192, 194, 204, 209
Piersic, Florin, 125, 126, 187, 203
Pintenogu, Gheorghe, general, 214
Piliuță, Constantin, 247
Pitaru, dr., 145
Pița, Dan, 100, 263, 264, 286
Pițigoi, Gheorghe, 398, 399, 426
Pleșiță, Nicolae, general, 136, 147, 236–238, 248, 249, 266, 272, 283, 301, 311, 326, 344, 359, 472
Pleșu, Andrei, 456, 474, 489
Pohaci, plutonier-major, 40
Polak, Iosif, 226
Popa, colonel, 39
Popa, Marian (alias Nebunul), 329, 330, 339, 343–345, 347, 355, 357
Popescu, Constantin (Costică), 27, 30
Popescu, Cristina, 30
Popescu, Dumitru (unchiul Mitică), 15
Popescu, Florea, colonel, 312
Popescu, Florica, 7, 12–15
Popescu, Florica, mătușă, 27, 32, 33, 168, 180, 289, 468
Popescu, Gheorghe, 27
Popescu, Gheorghe, locotenent-colonel, 323
Popescu, Gheorghe, șef cameră, 380
Popescu, Giani, ofițer, 144
Popescu, Ilie, unchi, 27, 32
Popescu, Ioana, străbunică, 12, 13
Popescu, Ion, fiul lui Popa Nicolae, 7
Popescu, Ion, director OCL Alimentara, 104–107, 130, 131, 133, 186, 188, 191, 192, 194, 196, 206, 209, 286, 434, 450, 458
Popescu, Ion, director ICRAL, 133
Popescu, Ion, ziarist american, 458
Popescu, Ionel, 15
Popescu, Magda, 449
Popescu, Marioara, 15

Popescu, Mitică, milițian Circulație, 184, 185
Popescu, Nicolae (Popa Nicolae), 7, 12–15, 17, 18, 28, 176, 181, 419
Popescu, Petre, colonel, 15, 20
Popescu, Radu, 7
Popescu, Stela, 253
Popescu, Traian, 27
Popescu-Gopo, Ion, 131
Popiełusko, 290
Popovici, Silvia, 138, 259
Popper, Maximilian, dr., 42
Potra, Florian, 100, 126, 150, 308
Preda, Constantin, 458
Preda, Gheorghe M., 227
Preda, Marin, 100, 119, 123, 124, 141, 203
Pristanda, Ghiță, 40, 49
Prișcu, dr., 145, 169
Prodan, Ionela, 287
Prostălău, Vasile, 313, 315–317, 324
Puceanu, Romica, 391
Puiu, Anca, 467
Puiu, Cristi, 467
Pupăză, Costică, 225
Puzderie, Nicolae, 46–55, 58, 59, 63, 67, 81, 97, 159, 169, 204, 205

Rabinovici, Avram, v. Ranga, Victor
Radof, Ștefan, 263, 286
Radu, Valentin, dr., 145
Raicu, Aurel, 205, 324, 325, 353
Ralea, Catinca, 259
Ranga, Victor, colonel, 43–51, 55, 58, 59, 62, 63, 66–70, 75, 76, 78–80, 86, 90–93, 97–99, 106, 107, 112, 113, 115, 131, 138, 144, 146–149, 152–154, 158, 160, 161, 166, 173, 174, 193, 204, 205, 210, 236, 242, 247, 250, 251, 254–256, 285, 291–296, 301, 302, 309–312, 319, 325, 354, 355, 374, 392, 437
Rațiu, Ion, 134, 456
Rădoi, patroni, 470
Răducanu, Rică, 79
Rădulescu, Mihaela, 25
Răutu, Leonte, 111, 153, 262, 263
Râmaru, Ion, 197, 430
Rebengiuc, Victor, 124, 203
Reican, Eugenia, 466
Relu, fratele Marianei Florescu, v. Ispas, Marin
Relu, vărul Marianei Florescu, v. Pârvu, Nicolae
Rocco, 126
Roller, Mihai, 219
Roman, Nae, 258
Roman, Walter, general, 22, 290
Rosen, Amalia, 172, 237
Rosen, Moses, 23, 110, 112, 172, 237, 240, 474
Rosetti, Alexandru, 32, 215, 217–220, 227, 229, 273, 285, 288, 289, 308, 321, 338, 349, 393, 433, 445, 454, 455
Rosetti, familia, 217
Rosetti, general, 220, 455
Rosetti, Gheorghe, 215, 216, 218
Rosetti, Maria, 216, 218, 288
Roșcaliul (Roșcatul), 380, 386, 407, 408
Roșu, Emil, director, 79, 80
Rusul, v. Balașov, Petre

Sabie Târâș, 416
Samoilescu, Gheorghe, 19, 399
Sandu, Ilie, 300, 319, 352–354, 414, 426
Sartre, Jean-Paul, 389
Sava, Ioan, colonel, 205, 251, 295, 296, 308–310, 374–377, 387
Sava, Paul, 119, 141
Sântimbreanu, Mircea, 100, 119, 122, 124, 141
Sârbu, Panait, dr., 125, 280, 285
Scarlet, Gheorghe, colonel, 272, 344
Schäffer, Emerich, 124
Sergiu, locotenent-major, 140

Sile Bese, 416
Sima, Gheorghe (Gigi), 115, 158, 251
Sima, Vasile, 68, 76, 115, 161, 169
Simion, Ioana, 129, 134, 139, 140
Simon, Titu, 290, 474
Soare, Emil, colonel, 256
Solo, 24, 25
Solomovici, Teșu, 472, 473
Staicu, Ionel (alias Impiegatul), 339, 340, 357
Staicu, Maria, 339, 340
Stalin, Iosif Vissarionovici, 22, 23, 28, 48, 84, 119, 122, 124, 190, 219, 232, 297, 333, 359–361, 374, 416
Stamatoiu, general, 311
Stan, Aurelian (alias Surdul), colonel, 138, 209, 232, 236, 324, 433
Stan, Gabriel, 253
Stan, Ion, 161
Stan, Nuți, 253
Stan Păpușă, 14
Stan, Tănasie Ion (Nițu), 13, 14
Stan, Tiberiu, 161
Stan, Virgil, 161, 162, 204, 205, 242, 253
Stavarache, Gheorghe (Ghiță), 46, 51, 55, 59–62, 88, 89, 98, 99, 107, 108, 112, 115, 144, 146–150, 158, 159, 173, 174, 251, 252, 256, 291, 292
Stănculescu, Bogdan, 331
Stănculescu, Gheorghe, 165
Stănculescu, Mircea, 175, 330–332, 342
Stănculescu, Silviu, 259
Stănescu, Carmen, 124
Stănescu, dr., 132, 145, 155
Stănescu, Nichita, 100, 119, 123, 124, 141–143, 154, 203
Stănică, Tudor, colonel, 138, 234, 235, 238, 252, 272, 302, 310, 312, 325, 328, 336, 338, 340, 343, 344, 346, 351, 353, 355, 358, 362, 363, 372, 386, 393, 463–465
Stânișoară, Nicolae, 214
Stelianescu, domnul, 292
Stoica, Chivu, 48, 100, 165
Stoica, Daniela, 449
Stoica, Vasile, 227
Stroie, prieten, 33
Sucă, 35
Sukesian, Agop, 93

Șacalul, v. Florea, Gheorghe
Șapira, tovarășul, 25
Șaptefrați, dr., 145
Ștefan cel Mare, 421
Ștefănescu, Gheorghe, vinar, 138, 139, 206–209, 265, 288, 306, 324, 355, 396, 427, 430, 433, 460
Ștefănescu, Gheorghe, bucătar, 423
Ștefănescu, Gheorghe, plutonier, 416, 421, 430
Ștefănescu, Ion, 287
Șuiu, Dumitru, 167
Șulea, Ion, 18

Talpeș, Ioan, 467
Tamara (mătușa Tamara), 274
Tapalagă, Rodica, 125
Tapalagă, Ștefan, 124, 125, 259, 263, 265, 286
Tastaman, Vasilica, 124
Tănase, Maria, 29
Tănasie, Ana, 32
Tănasie, Caterina, 30, 32
Tănasie, Elisaveta (Veta), 32, 168, 180
Tănasie, Florica, v. Popescu, Florica, mătușă
Tănasie, Ioana (bunica), 13
Tănasie, Maria, v. Florescu, Maria, mama autorului
Tărchilă, Dan, 462
Teca, machedonul, 164, 178
Teleagă, Ion, v. Dincă, Ion
Teoctist, patriarhul, 419
Teodorescu, Bogdan, 214

Teodorescu, șef șantier, 228
Teodorescu, Vasile, 214 , 281, 288
Teofili, Ianis, 434, 435, 458
Tinu, Dumitru, 212, 263, 319
Titișor, Ion (alias Fane Spoitorul), 377
Tito, Iosip Broz, 22, 266, 267
Tolstoi, Lev Nikolaievici, 123, 384, 473
Toma, A., 119, 123
Toma, Ilie, 63, 146
Tomescu, dr., 145, 279, 280
Tomfil, Maria, 87, 102, 137
Trancu, Dumitru, 46, 62, 63, 98, 144, 154
Trestioreanu, Alexandru, dr., 145
Trofin,Virgil, 126, 247
Troțki, Lev Davidovici, 123, 484
Tudor S., colonel, 174
Tudose, Hagi, 10
Turda, Gheorghe, 243

Țapu, Nae, 14
Țepelea, Gabriel, 463
Țicmeanu, dr., 460

Urianu, plutonier, 417, 418, 430
Ursaru, Maria, 141, 142
Ursu, Gheorghe, 245, 352, 393, 464
Usturoi, Ecaterina, 301

Vasile, maior, 182
Vasile, nea (măcelar), 130
Vasile P., colonel, 100, 165, 181, 185
Vasile, sectorist, 32
Vasile, șef Planificare, 130, 133, 139, 192
Vasilescu, doamna, 178, 179, 227
Vasilică, ajutor măcelar, 311
Vass, Ghizela, 229
Vass, Ladislau, 229
Vass, Rozalia, 229
Vâlcu,Vasile, 272, 344
Veta, 35
Videa, Emil, procuror, 333, 351, 372, 373, 434
Vintilescu, Alexandru, 227, 398
Vintilescu, Gheorghe, 68
Vlad, Adrian, 81, 169, 291, 295, 300, 311, 312, 319, 374, 383, 388, 401, 414
Voicu, Costică, ofițer, 234, 238, 348, 349, 358
Voiculescu, Andrei, 214
Voiculescu, Camelia, 187
Voiculescu, doamna, 228, 457
Voiculescu, frații, 291
Voiculescu, Gelu Voican, 228, 456–458
Vulpe, Cornel, 124, 263
Vulpescu, familia, 286, 433
Vulpescu, Ileana, 225, 433
Vulpescu, Ioana, 433
Vulpescu, Romulus, 225, 433

Wilhelm II al Germaniei, 479
Willis, Henry, 479

Zaharescu, Ion, 436
Zaheu, Nicolae, 275, 276
Zane, Ștefania, 449
Zăvoranu, Marioara, 249, 304, 306
Zăvoranu, Nicolae, 249, 274, 304, 306, 406, 446
Zăvoranu, Oana, 241, 304–306, 406
Zeldea, Gheorghe (Gigi), 148, 149, 155, 156
Zgondoiu, Mitică, căpitan, 166, 168
Zilber, Belu, 231